

Pomurje *je gorelo* **MODRO**

2. del

Radna karta Komandanta Komanda 32. K

vojna tajna
strogo poverljivo
Čuvati do kraja 9.

Početak: 09.00 27.06.1991.
Završetak: 09.00 29.06.1991.

Legenda:

- 09.00 27.06. pokret mč-10kb/32.mbr pravcem
Vraždin - Dražno-Ormož - Ljutomer - G. Radgona
barikade
- mč/10kb zaustavljena barikadom na mostu u Ormožu u 11.00 27.06.
- 11.05 27.06. tv-10kb upućen u Ormož sa k-om 32.mbr i PkPo 32.K
- 11.45 27.06. 10kb (1) upućena pravcem UZ Pusišće-Središće ob Dravi, Ormož
- 12.05 27.06. k-1 32.mbr dao ultimatum za uklanjanje barikade u Ormožu do 12.40, a u
- 13.40 27.06. otvorena vatra topovima tv po barikadi na mostu u Ormožu
- 15.40 27.06. 10kb stigla sa severa u Ormož, trpi divlja vatrom i kulelima
- 17.30 27.06. 32.10 upućena u Središće ob Dravi da stvori novi granicni prelaz, stigla u 23.00
- 18.30 27.06. mč/10kb sa tv 22.10b potpuno preuzeo most - VZ - 10.10b - 10.10b - 10.10b - 10.10b, 10.10b na mostu, 32.10b zadatci u Središću ob Dravi, 10.10b (1) krenula pravcem Ormož-Krizevec, stigla u 23.40
- 21.30 27.06. VVP 103 bvp preuzeo Središće ob Dravi, a 10.10b se vratila u VZ radi doposa i pripreme u 23.00
- 05.30 28.06. mč/10kb (1) sa tv/10b stigla u V. Kropje i spustila u 06.40 10.10b (1) krenula se ka Ormožu, u 08.45 stigla u Slišanje, gde je okružen, u 09.00 proba se iz okruženja, krenula se ka Središću ob Dravi
- 09.45 28.06. 32.10 krenula pravcem VZ - K-10.10b sa 30.10b, Dolga Vas, u 11.30 stigla pred Središće (barikadu); u 12.20 krenula preko S. Raskrižja ka S. Veržetju, 10.10b 21.10 u S. Gibina vodi borbu u okruženju
- 06.30 28.06. mč/10kb (1) sa tv/10b produžila za G. Radgonu i u 13.30 posle teške borbe zauzela gn.pr.
- 16.30 28.06. 10.10b (1) krenula iz S. Središća ob Dravi u S. Raskrižje do se spoji sa 32.10b, u 21.00 u S. Zeleni Gara, u 06.30 29.06. spojila se sa 32.10b
- 19.00 28.06. 2.mč/10b mbr stigao u VZ, iz Mopivnice krenuo u 15.40
- 06.30 29.06. 32.10 i 10.10b (1) krenule iz S. Gibina ka Središću ob Dravi, stigle u 08.15 29.06.

Komandant
general major
Olado Trifunović

POMURJE JE GORELO MODRO

2. del

Kolofon
Pomurje je gorelo modro

Izdajatelj
PVD “SEVER” za Pomurje

Odgovorni urednik
Drago Ribaš

Avtorji prispevkov
Drago Ribaš, Ciril Magdič, Darko Anželj, Alojz Flisar, Jožef Kovač, Milan Osterc, Milan Horvat, Marjan Horvat, Štefan Vouri, Anton Rozman, Vinko Vogrinec, Janez Konrad, Ladislav Vegi, Igor Klarič, Marjan Novak, Jože Makoter, Rudi Sočič, Janez Vencelj, Cvetka Potočnik, Stanko Sakovič, Marjan Misja, Vlado Kovačič, Bruno Jančar, Feliks Neubauer, Slavko Puklavec, Franc Duh, Jasna Flisar, Darko Ledinšek, Anton Šafarič, Milan Žnuderl, Boris Pučko, Anton Pleteršnik, Janko Durič, Alojz Grah, Darinka Števančec, Lidija Šinko, Iztok Trček, Peter Horvat, Borut Peršolja, Marjan Slak, Franc Slokan, Stanislav Gorčan, Franc Berlak, Cvetka Temlin, Ludvik Bokan, Ludvik Hodošček, Ladislav Bagladi, Zlatko Kuk, Milan Špilak, Marjan Titan, Marjan Farič, Jože Sever, Jože Časar, Božo Pongrac

Jezikovni pregled
Metka Sobočan Sarjaš

Tisk in Grafično oblikovanje
Studio Signal HD, Murska Sobota

Naklada:
300 izvodov

Cena:
20,00€

Murska Sobota, April 2018

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Univerzitetna knjižnica Maribor

351.74(497.411)“1991”

POMURJE je gorelo modro / [odgovorni urednik Drago Ribaš ; avtorji prispevkov Drago Ribaš ... et al.]. - Murska Sobota : PVD Sever za Pomurje, 2018

ISBN 978-961-288-384-3 (zv. 1)
ISBN 978-961-288-385-0 (zv. 2)
1. Ribaš, Drago
COBISS.SI-ID 94341633

KAZALO

6.12 Dogodki in bojevališča PM Murska Sobota, OM Cankova, OM Rogašovci, OM Gornji Petrovci, OM Beltinci13

6.12.1 Miličniki na blokadah13

6.12.2 Aktivnosti milice ob zavzetju vojašnice v Murski Soboti16

6.12.3 Vojna na OM Rogašovci17

6.12.4 Vojna na OM Rogašovci, boj za mejni prehod in karavle20

6.12.5 Dogodki med vojno na OM Cankova in PMM Gederovci23

6.13 Razgovori z udeleženiimi miličniki PM Murska Sobota z oddelki, PPE, teritorialci, občani.24

6.13.1 Vodja varnostnega okoliša med vojno24

6.13.2 Nisem verjel, da bo vojna, a se je vseeno zgodilo26

6.13.3 Od služenja v JLA do slovenske osamosvojitvene vojne in dokončne samostojnosti28

6.13.4 Spomin na prve dni samostojne Slovenije31

6.13.5 Slovenci v Švici v času osamosvajanja Slovenije leta 199134

6.14 Boji za MP Gederovci.37

6.14.1 Mejnega prehoda ne damo37

6.15 Razgovori z udeleženiimi miličniki PMM Gederovci, OM Cankova, PPE50

6.15.1 PEM v Gederovcih50

6.15.2 Tudi mi smo branili mejni prehod v Gederovcih50

6.15.3 Odšli so – mar res?54

6.16 Boji za MP Kuzma72

6.16.1 Mednarodni mejni prehod Kuzma – dogodki 9172

6.17 Razgovori z udeleženiimi miličniki PMM Kuzma, OM Rogašovci, PPE, teritorialci, občani, ki so bili zraven ali so tam doma76

6.17.1 Kratek opis dogodkov, ki so se dogajali v osamosvojitveni vojni na severozahodu goričkega, v okolici Kuzme76

6.18 Boji za MP Hodoš.79

6.18.1 Kronološki zapis poteka dogodkov obrambe mejnega prehoda na Hodošu 79

6.19 Razgovori z udeleženiimi miličniki PMM Hodoš, OM Gornji Petrovci, PPE, teritorialci, občani, ki so bili zraven ali so tam doma85

6.19.1 PEM na Hodošu85

6.19.2 Jaz in moji spomini na MP Hodoš 199186

6.19.3 TO v obrambi mejnega prehoda na Hodošu89

6.20 Dogodki in bojevališča na PM Lendava z OM Dobrovnik92

6. 20.1 Kronologija dogodkov na PM Lendava92

6.20.2 Dogajanje na PM Lendava94

6.20.3 Zavzetje stražnic Pince in Štefan Kovač v Lendavskih gorica h96

6.20.4 Kronološki pregled dogajanj na oddelku milice v Dobrovniku	97
6.20.5 Oddelek milice Dobrovnik v času vojne 1991	100
6.20.5.1 Zasedba stražnic Žitkovci in Kobilje	105
6.21 Razgovori z udeleženi miličniki PM Lendava z OM Dobrovnik, PPE, teritorialci, občani, ki so bili zraven ali so tam doma, zdravstvenim domom, gasilci, civilno zaščito, občinskimi funkcionarji	108
6.21.1 Milan Špilak – v karavlah je bilo ob začetku vojne drugače	108
6.21.2 Marjan Titan, Petišovci 1991	110
6.22 Boji za MP Dolga vas	111
6.22.1 Mednarodni mejni prehod v Dolga vasi – 1991 (27. 6. in 28. 6. 1991)	111
7 Delo operativne skupine in inšpektorata milice, razgovori z uslužbenci, ki so bili tam.	119
7.1 Kronologija dogodkov operativne skupine UNZ Murska Sobota v zvezi z akcijo »LIPA« med agresijo JLA na Republiko Slovenijo, vodena v času od 26. 06. 1991 do 8. 7. 1991	119
7. 2 Delo kriminalistične službe, kazniva dejanja in ukrepi med in po vojni agresiji na Republiko Slovenijo	238
7. 2.1 Voja za Slovenijo – izkušnja, ki te zaznamuje za vse življenje.	241
7.3 Delo Sove, razgovori z uslužbenci, ki so bili tam	243
7.4 Delo logistike UNZ Murska Sobota, razgovori z uslužbenci, ki so bili tam.	245
7.5 Sodelovanje z državnim tožilstvom in sodišči, sodelovanje s sosednjimi varnostnimi organi	245
7.5.1 Sodelovanje z državnim tožilstvom, sodiščem in zapori	245
7.5.2 Sodelovanje s sosednjimi varnostnimi organi	247
7.5.3 Podpora zaposlenih iz zaporov v Murski Soboti pri osamosvajanju Slovenije leta 1991	248
7.6 Seznam udeležencev vojne v Pomurju	250
Delni sezname policistov in rezervnih policistov, ki so bili v letu 1991 neposredno udeleženi v borbenih dejstvih na območju PU Murska Sobota	250
7.7 Seznam udeležencev osamosvojitvene vojne 1991 iz UNZ Murska Sobota	258
8 Zbirni centri.	268
8.1 Razlogi za ustanovitev zbirnih centrov, podatki o vojnih ujetnikih in ravnanju z njimi	268
8.1.1 Pravni položaj vojnih ujetnikov	268
8.1.1.1 Trajanje zaščite	269
8.1.1.2 Neveljavnost odreka pravicam	269
8.1.1.3 Splošna zaščita vojnih ujetnikov	269
8.1.2 Razlogi za ustanovitev zbirnih centrov	272
8.2 Zbirni centri na območju UNZ Murska Sobota, ustanovitev in čas odprtja, podatki o vojnih ujetnikih, ki se jih še da dobiti	273

8.2.1 Zbirni center Bogojina – poročilo o delovanju skupine, ki ga je vodila od 1. 7. 1991	276
8.2.2 Poročilo zbirnega centra za vojne ujetnike v Puconcih	278
8.3 Delo v zbirnih centrih	279
8.3. 1 Spomin na dogodke v Puconcih v času vojne za Slovenijo	279
9 Delo policije po koncu spopadov	287
9.1 Spet redno delo	287
9.2 Spremljanje odhoda JLA in »bele čelade«	288
9.2.1 Okoliščine premirja – Brionska deklaracija	288
9.2.1.1 Okoliščine	288
9.2.1.2 Brionska deklaracija	288
9.2.1.3 Aneks I	289
9.2.1.3 ANEKS II	291
9.2.2 Bele čelade	293
9.2.3 Odhod JLA iz Slovenije	293
9.3 Postavljanje MP na južni meji (opis in razgovori s pripadniki PPE, IM UNZ referat za mejo)	295
9.3.1 Osamosvojitveni procesi Slovenije in priprave na vzpostavitev mejnega režima z Republiko Hrvaško	295
9.3.2 Južna meja	304
9.3.3 Dogajalo se na PMM Dolga Vas 1992/1994	309
9.3.4 MP PETIŠOVCI	312
9.4 Delo PPE UNZ Murska Sobota po koncu spopadov do odhoda JLA.	314
9.5 Delo na PP in PMP po koncu spopadov po posamezni enoti, delo služb UNZ Murska Sobota	315
9.5.1 Zavarovanje delegacije Izvršnega sveta Republike Slovenije (vlade) in predsedstva SFRJ	315
9.5.2 Zavarovanje obiska predsednika predsedstva Republike Slovenije na obisku v Gornji Radgoni	324
9.5.3 Delo na OM Dobrovnik po koncu vojne.	325
9.5.3.1 Sestanek o nadaljnjih aktivnostih – 12. julija 1991 na UNZ M. Sobota	325
9.5.4 Po koncu spopadov smo ostali, kar smo bili ves čas – policija	326
9.6 Delo kriminalistične službe po vojni	327
10 Združenje Sever – PVD Sever za Pomurje	331
10.1 Opis poteka pobude za ustanovitev veteranskih društev veteranov 1991, delitev na dve združenji, enovito združenje, delitev na društva	331
10.1.1 Veterani 1991	331
10.2 Policijsko veteransko društvo Sever za Pomurje	332
10.3 Delo društva	333

10.4 Načela in cilji društva338

10.5 Naj ne bo pozabljeno339

11 Spominska znamenja (fotografije, čas in kraj postavitve posameznega znamenja ter kratek opis zakaj/kaj se je tam zgodilo).344

11.1 Spomeniki, spominska obeležja in spominske plošče, posvečene dogodkom osamosvojitvene vojne v Pomurju344

12 Zaključek (opis doseženega ali nedoseženega namena, zaključki)346

13 Nekateri avtorji se predstavijo349

Zahvala tistim, ki so pomagali pri nastajanju in izdaji knjige.368

6.12 Dogodki in bojevališča PM Murska Sobota, OM Cankova, OM Rogašovci, OM Gornji Petrovci, OM Beltinci

6.12.1 Miličniki na blokadah²⁵⁸

Zadnjih dva tedna pred 26. 6. 1991 je bila JLA še posebno aktivna na področju premeščanja materialno tehničnih sredstev. Za lažjo kontrolo in omejitve njihovega gibanja smo po enotnem slovenskem načrtu skupaj z OŠTO Murska Sobota postavili blokadna mesta pred kasarno v Murski Soboti (objekt ZD in čez Ledavo) in na mostovih čez reko Muro v Dokležovju in Petanjcih. Na blokadnih mestih v Dokležovju in pred kasarno so bili miličniki OM Beltinci in PM, blokadno mesto v Petanjcih pa so s TO držali miličniki PM Gornja Radgona.

Prisotnost milice na blokadnih mestih je bila ključnega pomena, sami smo bili edina formacija s sodobnimi sredstvi za zveze, kar je omogočalo sprotno in kvalitetno medsebojno obveščanje in poročanje. Pri informiranju o premikih vojske in drugih pomembnih dogodkih nam je izredno dobro služil radio Murski val, ki je 24 ur na dan informiral svoje poslušalce o vseh dogodkih, v primeru pomembne informacije v zvezi z vojno pa je redni program prekinil in poročal o aktualnih stvareh. Obveščevalno delo o vojski in njenih aktivnostih je tudi v tem času potekalo z isto intenziteto.

Po 26. 6. 1991 smo odvzeli prostost vsem

Fotografija Štefana Abrahama prikazuje Ladislava Vegija (v civilu desno), komandirja PM Murska Sobota in miličnika Franja Stančina v posvetu s svojim miličnikom na blokadi vojašnice Murska Sobota

Pripadnik TO varuje blokado mostu na reki Muri v Petanjcih (Foto: Jože Pojbič)

Most na reki Muri v Petanjcih (Foto: Jože Pojbič)

Kopališka ulica v Murski Soboti ljudje gledajo v smeri vojašnice (Foto: Jurij Zauneker)

Fotografija Štefana Abrahama prikazuje nadzor blokade pri vojašnici Murska Sobota s strani patrulje s službenim vozilom milice

pripadnikom JLA, s katerimi smo prišli v kontakt. Tako so miličniki OM Rogašovci 27. 6. 1991 razorožili in privedli na PM ter pridržali poročnika JLA, ki je imel na območju Rogašovcev prometno nesrečo, 28. 6. 1991 je bila odvzeta prostost kapetanu JLA, ki je utrpel strelno rano v nogo pri spopadu pred Gederovci.

Miličniki PM M. Sobota so izvajali bojne in druge aktivnosti tudi v sodelovanju z drugimi enotami. Tako je PM nudila pomoč v obrambi PM Kuzma, miličniki OM Cankova so bili dodeljeni v obrambo MP Gederovci, miličniki OM Gornji Petrovci pa v obrambo MO Hodoš. V popoldanskem času, 27. 6. 1991, je JLA odpeljala iz murskosoboške vojašnice z dvema transportnima helikopterjema vojake in častnika – kapetana v petanjsko obmejno stražnico, z drugim pa častnika JLA in zvezne miličnike na MP Hodoš, kjer naj bi prevzeli mejni prehod od naših miličnikov. Na helikopterja milica in tudi TO ni streljala, zato so na obeh mestih izvedli desant. Šele po tem aktu smo sprejeli dovoljenje ministra za notranje zadeve, da se lahko na zračne cilje uporabi strelno orožje.

Vojska se je na obeh lokacijah utrdila in v poznejšem popoldanskem času napadla s pehotnim orožjem oba MP, na Hodošu so uporabljali tudi breztrajni top. Pred nočjo so položaje zapustili in se umaknili v obmejni stražnici. Žrtev ni bilo, nastala pa je večja gmotna škoda na objektih ONZ. V pomoč obmejni stražnici Petanjci je bil iz murskosoboške kasarne poslan vodnik Maks Weinhandler z vodom vojakov. Ti so se izognili nadzornim točkam in 28. 6. 1991 peš prišli po cesti do Gederovcev, kjer se je TO spopadla z njimi, pozneje se je vodnik predal skupaj z vojaki.

Vsi oziroma večina zajetih častnikov, podčastnikov in v začetku tudi vojakov (dokler nista funkcionirala zbirna centra) je bilo privedenih na PM M. Sobota, kjer smo z njimi skupaj s kriminalistično službo opravljali preiskovalna opravila, po tem dejanju pa so bili nameščeni v murskosoboškem zaporu, ki je bil v začetku julija že skoraj poln. Da ne bi prišlo do nepričakovanega dogodka z zaporniki, je PM zapore fizično in tudi operativno varovala. Ker je PM M. Sobota v središču Pomurja, kjer je veliko skupnih pomurskih institucij – zapori,

Na Kopališki ulici so se zbirali ljudje (za blokado vojašnice v Murski Soboti) (Foto: Štefan Abraham)

Fotografija Štefana Abrahama prikazuje posvet miličnikov v blokadi vojašnice Murska Sobota s komandirjem PM Murska Sobota, Ladislavom Vegijem (v civilu, desno)

bolnica, zbirni center, vojska itd. je enota izvedla veliko število asistenc drugim enotam, kar jo je včasih že preobremenjevalo, saj dodatnega kadra za te namene ni bilo.

V murskosoboški bolnišnici sta bila na zdravljenju tudi dva oficirja JLA, ki smo ju morali varovati, da ne bi pobegnili ali ogrozila drugih bolnikov, policistov, ki so bili na zdravljenju ali osebja bolnišnice.

V času od 28. do 30. 6. 1991 so na območju PM Murska Sobota miličniki PEM – UNZ Murska Sobota in OM Rogašovci prevzeli obmejne stražnice Petanjci, Korovci, Fikšinci, Sotina, Trdkova, Čepinci, Središče in Prosenjakovci. Do spopadov ni prišlo, vendar pa so se posadke nekaterih stražnic trdo pogajale. Po predaji smo zasegli materialno tehnična sredstva in jih predali TO.

Vojaki so bili odpeljani v zbirni center. Aktivne enote so ostale vojašnica M. Sobota in stražnici Kuzma in Hodoš, čigar vojaki so se pozneje – 29. ali 30. 6. 1991 predali, v Kuzmi je bil po ostrostrelcu TO ustreljen kapetan JLA, Zoran Stojanovič, na kar so se vojaki predali, na hodoški stražnici pa so se miličniki zveznega bataljona in vojaki predali po pogajanjih. Maloobmejni MP z Republiko Avstrijo (bilo jih je šest) so bili od 27. do približno 30. 6. 1991 zaprti, ker so jih vojaki stražili, po predaji obmejnih stražnic pa so bili vojaki umaknjeni, mejni prehodi pa odprti.

28. 6. 1991 je bil zračno-letalski napad na kontrolno točko – blokadno mesto vojašnice, vendar je pilot verjetno pomotoma zadel z raketo na dvorišče vojašnice. Pri tem je bil en vojak ubit, več pa je bilo poškodovanih in so se zdravili v murskosoboški bolnišnici. Ob tem je bil poškodovan tudi kapetan Džoko Kljaič, ki mu je bila po zdravljenju odvzeta prostost. 27. ali 28. 6. 1991 je bil v G. Radgoni ob pristanku helikopterja JLA aretiran polkovnik JLA, Danilo Džurovič, poveljnik mejnega odseka V. armadnega območja v Zagrebu, ki so ga pripadniki PEM M. Sobota tisti dan skrivali na območju G. Radgone in Radencev, naslednji

Fotografija Štefana Abrahama prikazuje teritorialce v blokadi vojašnice v Murski Soboti

Fotografija Jožeta Pojbiča avto prikazuje majorja TO Pojbiča pred barikado vojašnice v Murski Soboti

popoldan pa je bil pripeljan na PM M. Sobota, kjer je bil en dan pridržan, nato pa po pripadnikih PEM odpeljan na Dob, kjer je bil prikazan kot najvišji prijeti častnik.

V tem času so bile razmere v murskosoboški vojašnici neznosne, zato so se vojaki množično begali, kar so jim v začetku preprečevali, pozneje pa so jim to že tolerirali. V prvih dveh ali treh dneh vojne za Slovenijo je bilo v Pomurju prijetih največ častnikov, podčastnikov in vojakov JLA. Zaradi tega je UNZ ustanovila dva zbirna centra, in sicer v OŠ (osnovnih šolah) Puconci in Bogojina. Miličniki PM Murska Sobota so bili 30. 6. 1991 poklicani v intervencijo v oba zbirna centra, ker so demobilizirani vojaki protestirali, domnevno zaradi prepočasnega reševanja njihovega statusa in zaradi nezaupanja. Stanje se je hitro pomirilo, tako da ni bilo potrebe po uporabi sile.²⁵⁹

6.12.2 Aktivnosti milice ob zavzetju vojašnice v Murski Soboti²⁶⁰

Na območju Uprave za notranje zadeve M. Sobota se je z aktivnostjo zavarovanja življenja in premoženja pri blokadi vojašnice – Pograničnog odseka v M. Soboti neposredno ukvarjala:

1. Postaja milice M. Sobota, ki je izvajala skupaj s postajo prometne milice naslednje naloge:
 - zbiranje podatkov o dogajanju v vojašnici v povezavi z družinskimi člani zaposlenih v vojašnici;
 - širše varovanje območja mesta s kontrolnimi točkami na Markišavski cesti, Grajski cesti in Razlagovi ulici;
 - zagotavljanje zvez za komuniciranje med poveljniki TO na terenu z njihovim štabom v dijaškem domu;
 - dokumentiranje dogodkov.
2. Uprava za notranje zadeve Murska Sobota s svojimi službami:
 - Inšpektorat milice, ki je skrbel za koordinacijo opravljanja nalog med milico, poveljstvom

²⁵⁹ Sestavil Ladislav Vegi, takratni komandir PM Murska Sobota, dne 28. 12. 2010

²⁶⁰ Sestavil Ciril Magdič

enot TO in enotami obeh na terenu, koordinacijo aktivnosti v pomurskem prostoru v obliki dela operativnega poveljstva, prevzem in namestitve vojaških uslužbencev, ki so pobegnili iz vojašnice, sodelovanje z rdečim križem in nevladnimi organizacijami pri obveščanju, sprejemal pa je predvsem taktične odločitve o opravljanju vojnih aktivnosti enot milice na širšem območju;

- Urad kriminalistične policije, ki je zbiral operativne podatke o osebah, povezanih z negativnimi dejanji, storjenimi v času osamosvojitve vojne in se ukvarjal z zbiranjem operativnih podatkov;
- Oddelek za logistiko, ki je skrbel za materialno popolnitev ter oskrbo enot milice, zveze in način komuniciranja ter za zaslanjanje zaposlenih. Skrbel je za prisluh pogovorov med pripadniki vojske na različnih delovnih kanalih (med vojašnico in karavli), med poveljstvom iz koprivnice in tudi z nekaterimi drugimi vojaškimi enotami takratne jugovojske iz Maribora ... plod tega je bil tudi posnetek pogovora oziroma ukaza Horna, da Verbai na Hodoški karavli strelja na pogajalce ...

S strani policije je tako sodelovalo skupaj 186 pripadnikov aktivnega in rezervnega sestava.

6.12.3 Vojna na OM Rogašovci²⁶¹

Na oddelku milice (OM) Rogašovci smo spremljali preko medijev razglasitev samostojnosti. Vsi smo bili ponosni, a hkrati smo se upravičeno bali reakcije Jugoslovanske ljudske armade (JLA). Noč je hitro minila. Miličnik z Maloobmejnega prehoda Sotina je sporočil, da oborožena vojaka karavle Sotina zapirata prehod in ne dovolita vstopa potnikom. Takoj sem se odpeljal na kraj, verjetno še s kom. Na cesti sta bila oborožena vojaka, ki sta povedala, da sta dobila ukaz, da zapreta mejo in ne spustita nobenega potnika čez mejo.

Pred rampo stoji avtomobil dnevne delovne migrantke, ki ji vojaka ne pustita vstopiti. Vojakoma razložim, da je mama in da jo potrebujeta otroka, ki jo doma pričakujeta. Od vojakov zahtevam, da jo spustita naprej, vendar sta neomajna. Prepričamo se. Vojaka stojita proti nam z operjenim orožjem. Med prepirom primem za cev orožja vojaka in ga končno prepričam, da dovoli prehod.

Drugi dan sta bila odprta prehoda Kramarovci in Fikšinci. Na obeh prehodih so po štirje vojaki v zasedi z nalogo zaprtja prometa čez prehod. Obveščamo o stanju. Odgovor, da pustimo stanje tako, kot je. S tem se sam ne strinjam. Posvetujeva se s Klaričem. Predlagam, da gremo zajet vojake. Pokličemo še enkrat na upravo za notranje zadeve (UNZ), kjer rečejo, da naj pustimo stanje tako, kot je in naj ne ukrepamo, razen na lastno odgovornost. Predlagam Klariču, da gremo z dvema avtomobiloma do obeh prehodov in poskušamo vojake zvabiti v bližino in jih razorožiti. Na Kramarovce se tako odpravim s še vsaj enim miličnikom (več se ne spomnim), lahko pa smo bili štirje. Na Fikšince pa Klarič z enakim moštvom.

V zasedi pred prehodom so bili štirje vojaki. Vojake pokličem, da naj pridejo, do stavbe

²⁶¹ Marjan Novak – komandir OM Rogašovci v času osamosvajanja Slovenije (v Poljanah nad Škofjo Loko, dne 14. 11. 2016)

prehoda s pretvezo, da jim nekaj povemo in jim nekaj pokažemo. Vojaki so ubogali in so vsi štirje prišli do stavbe. Takrat pa so iz stavbe z uperjenim orožjem pristopili ostali miličniki in smo vojake zlahka razorožili in jih namestili v prostor (mejnega prehoda (MP)). V tistem smo zagledali podporočnika, ki se je pripeljal do mesta zasede vojakov. Začel je klicati vojake in nas vprašal, kje so. Povedal sem mu, da naj pride bliže, da bo videl kje so. Tudi njega smo nato pred prehodom obstopili in razorožili. Spomnim se, da se je poskušal sprva zajetju upirati, saj se je poskušal prijeti za pištolo, vendar je ob pogledu v stavbo namero opustil, saj je v stavbi zagledal zajete vojake. Na MP Fikšince je pom. Klarič s svojo skupino v tem času prav tako zajel štiri vojake.

Zajet podporočnik je pozneje na OM Rogašovci poskušal vplivati name, da ga spustim, saj sva soseda, stanujeva v istem bloku in bo vse skupaj pozabil. Zaveda se namreč, da sem zaveden in če bo poročal, da sem ga zajel, bom vojaško sojen. Za njim stoji cela armada itd. Na vprašanje, kaj naj naredimo z maloobmejnimi prehodi nam z UNZ sporočijo, da jih pustimo zaprte.

Iz karavel (stražnic JLA) uspe pobegniti nekaj vojakom. Ves čas tesno sodelujemo z mednarodnim mejnim prehodom Kuzma, kamor dajemo nekaj miličnikov v pomoč. Vojaki karavle Kuzma so okrepljeni z vojniki in s častniki s Ptuja. V gozdu ob mejnem prehodu imajo zasedo. Z vojaškim vozilom Pincgaver so zaprli cesto proti vasi Kuzma. Mejnega prehoda Kuzma niso zasedli. Ob prihodu na prehod me je komandir postaje, Slak Marjan, nagovoril, da greva do vojaške zasede na cesti. Ko sva se približala zasedi, sva videla vojaško vozilo, ob njej pa vojake, ki jih nisva poznala.

Dva sta imela visoke čine in sta bila očitno s Ptuja in oba dokaj visoke rasti. Predvsem ju je izzival Marjan Slak, da naj gredo v vojašnice, da je to slovenska zemlja itd. Krajši čas smo se prepirali, nato sva odšla nazaj na MP. Ravno v tistem času je prišel na prehod starejši Slovenec, ki je povedal, da si je na Norveškem ustvaril družino, saj je poročen z Norvežanko. Če je potrebno, se je prišel boriti za Slovenijo in hoče domov, zdi se mi, da v Martinje. Z MP sem ga nato odpeljal, za kar mi je bil zelo hvaležen.

Ponoči sta na OM prišla oficirja, s katerima sva se s komandirjem Slakom prepirala. Želela sta, da jima omogočimo odhod v bolnico MS. Povedala sta, da je prišlo do prometne nezgode. V njiju je namreč zapeljal domačin z Yugom. Starejši oficir je imel povito zapestje, mlajši oficir pa naj bi bil zdravnik in bi ga naj spremljal. Pozneje je bilo ugotovljeno, da se je domačin, ki se je (verjetno vinjen) iz protesta zaletel v vojaško vozilo, ki je zapiralo cesto v Kuzmo.

Oba oficirja sta po mojem mnenju samo izkoristila dogodek, da ne bi sodelovala v morebitnih bitkah. Sta pa povedala, da iščeta le zdravniško pomoč in se nista prišla predat. Pištol zato nista hotela predati, odvzeli pa smo jima naboj. Ob obveščanju na UNZ sem bil takoj deležen ostre kritike o zaščiti, moramo jima zaseči vso orožje, čeprav sem inšpektorju povedal, da bi jima moral pustiti pištoli. Naslednji dan smo dobili depešno obvestilo, da oficirji osebno orožje pištole brez nabojev lahko zadržijo.

Zbirali smo obvestila od pobeglih vojakov. Na karavli Kuzma je kapetan «STEVANOVIČ» (zdi se mi, da se je tako pisal), komandir karavle, ki je okrepljena z večjim številom vojakov. Poskušal sem na terenu v Trdkovi priti v stik s komandirjem karavle Branetom. S policistom Leopoldom Horvatom, ki je pokrival ta teren, sva se odpravila proti karavli, saj smo imeli zbrane podatke, da je tam ostalo le nekaj vojakov.

Po zvezi iz avtomobila sem obveščal UNZ, ki me je ustavila in napotila, da se sestanem z enoto TO in jo počakam. V pomoč mi pošljejo tudi policista PEM, vendar o tem nisem gotov. S poveljnikom TO sva naredila plan obkolutve karavle in se dogovorila za uro in zvezo, ko bodo zasedli položaj. S policistom Horvatom sva čakala ob avtu na cesti pred karavlo in opazovala. Čas gre počasi, je pa že potekel čas, ko naj bi položaje zasedli TO.

Nestrpno sva gledala na uro, TO-jevcev pa od nikoder. Tudi vojaki s karavle so naju opazili in pričeli mahati proti nama. Zato sva se odločila, da vseeno greva do njih. Ostalo jih je le okrog osem ali samo šest. Povedali so, da so sami in se nam takoj predali. V tistem so na mesta prišli tudi TO-jevci. O zavzetju karavle smo obveščali pristojne. TO je pripeljal tovornjak in pričeli smo z zaplenbo orožja. Ravno v tistem času sta nad nami preletela eden ali dva miga. Poveljnik TO enote je takoj ukazal umik, saj se je verjetno letal ustrašil. Večino orožja smo nato zaplenili sami in ga odpeljali na OM.

Igor Klarič pa se je v tem času na terenu dogovarjal z drugo enoto TO, s katero so obkolili karavlo Sotina. Sam sem na kraj prispel, ko je karavla že bila obkoljena. Ker je Igor vse organiziral, sem se strinjal, da je sam pričel pozivati vodnika in vojake, da se predajo. Po daljšem pregovarjanju je vodnik, ki smo ga dobro poznali in je stanoval v istem bloku kot jaz, predal karavlo. Ob predaji nama je pozneje povedal, da so nekateri vojaki hoteli, da bi se uprli in jih je moral k predaji prepričati. Če predaja ne bi uspela tako kot je, bi verjetno bilo več žrtev.

Ponoči okrog 23. ure me je poklical inšpektor Horvat in čestital za doseženo. Hkrati je predlagal, da naj grem do enote TO Gederovci in se z njimi dogovorim, da poskušamo zasedi eno izmed karavel (ne spomnim se imena), zdi se mi, da Petanjce, kjer naj bi se hoteli vojaki tudi predati. Povedal sem, da je noč in terena ne poznam. Inšpektor pa je dejal, da me TO v Gederovcih že čaka, zato sem se z nekaj miličniki odpravil tja. Ko sem prišel do omenjene enote TO, sem ob pogovoru z vodjem enote ugotavljal, da čas res ni primeren, vendar smo vseeno odšli v obkolitev.

Ker terena nisem poznal, sem vodenje prepustil poveljniku enote TO. Zavzeli smo položaje in v daljavi sem videl slabo osvetljeno karavlo, do katere je vodila čistina. Ko smo pričeli s pozivanjem k predaji, smo v odgovor dobili rafal iz orožja. Oba s poveljnikom enote TO sva se strinjala, da od namere odstopimo.

Ker sem hotel, da se odprejo maloobmejni prehodi, sem se med pogovorom z inšpektorjem UNZ dogovoril, da bomo odprli navedene prehode potem, ko bom dobil pomoč v miličnikih PEM, da preverimo stanje. Po preveritvi stanja smo ugotovili, da vojakov ni in smo odprli prehode. Eden izmed miličnikov PEM, ki je sodeloval, je zaradi napora omagal in mu je bila

nudena medicinska pomoč. Meni pa so policisti te enote ob akciji očitali, da sem prehitel ipd.

Zadnji dan vojne, ko so že potekala pogajanja in smo izvedeli, da je prišlo do premirja, sva s pomočnikom Igorjem odšla na karavlo Kuzma, ki so jo pred tem obkolili TO in je bil v akciji zajetja in predaje karavle ustreljen kapetan s strani dveh ostrostrelcev enote TO. S strani UNZ sva bila napotena, da opraviva ogled. Kot zanimivost, smrt je ob ogledu potrdil krajevni zdravnik srbske nacionalnosti. Ob ogledu sva z Igorjem delila nelagodne občutke, saj je do navedene žrtve prišlo tik pred premirjem in jo ocenjujem kot nepotrebno.

V sestavku sem opisal le pomembnejše dogodke. V enoti so se pojavljali tudi strahovi in pričakovanja, da se premaknemo na rezervne vojne lokacije. Na splošno pa sem imel občutek, da smo vsi pripravljeni tvegati življenje za samostojnost Slovenije. Podporo, ki smo jo bili deležni s strani občanov, je bila po mojem mnenju neizmerna. Imel sem občutek, da smo za njih naenkrat postali »heroji«. Tudi več občanov, ki niso bili vpoklicani, je prihajalo na OM in se ponujalo v pomoč, da bi se borili proti JLA. Ko smo pričakali konec vojne, so skoraj vsi rezervni miličniki v enoti bili oboroženi z avtomatskim orožjem, ki je bilo zaplenjeno ob predaji karavel. O tem smo vodili evidence. Skoraj nič nismo spali, pa sem imel občutek, da nismo utrujeni. Bili smo polni idealizma.

6.12.4 Vojna na OM Rogašovci, boj za mejni prehod in karavle²⁶²

Ko so se začele zadeve na MP Kuzma zaostrovali, smo naše miličnike in rezerviste začeli pošiljati v pomoč – stražo na MP Kuzma. Spomnim se dogodka, ko je naš miličnik Poredoš bil dodeljen na stražo na MP Kuzma in je prišlo do konflikta z vojakom, ki je repetiral orožje na miličnika, temu pa je zdrsnilo in se je skotalil po pobočju. O tem dogodku so poročali skoraj vsi mediji v državi kot o prvem konfliktu med vojsko in policijo.

V nočnem času je močno deževalo in okrog polnoči me je stražar pred zgradbo obvestil, da je poročnik TO pripeljal dva oficirja JLA, ki sta imela prometno nesrečo in je eden telesno poškodovan. Navedeni so vstopili v prostore oddelka, kjer smo opazili, da sta oficirja oborožena z osebnim orožjem, imela pa sta tudi oznake rdečega križa, pri tem pa se sklicevala na ženevsko konvencijo in pravico do nudenja zdravniške pomoči. S komandirjem Novakom sva bila nekaj časa v dilemi, ali jih lahko razorožimo in komandir se je posvetoval na UNZ. Potem smo pristopili k razorožitvi oficirjev in eden od njiju ni hotel izročiti orožja češ, da ima očetovo pištolo, ki jo ima za spomin. Sam sem mu odpel opasač in hlačni pas, na katerem je imel tok za pištolo. Vso orožje in strelivo smo proti zapisniku zasegli, po oficirja pa je prišel Anton Pleteršnik, ki ju je z marico odpeljal v MS.

Na naše maloobmejne prehode so prišli po trije, štirje vojaki, ki so miličnikom naznanili, da je promet zaprt in da ne smejo nikogar spuščati čez mejo. Ker v tem času nekako nismo imeli jasnih navodil, kako naj ukrepamo, je komandir Novak določil, da greva vsak z enim avtom in policistom na mejni prehod za obmejni promet (MMP), jaz v Fikšince, on v Kramarovce.

Po telefonu sem poklical na MP Fikšinci, kjer je delal Renato Čurman in rezervist, mislim Vidonja.

Seznanil sem ga, da bova z miličnikom Horvatom prišla s službeno stoenko na MP, da razorožimo vojake. Dal sem mu navodilo, da naj spremlja cesto in ko bo videl službeno vozilo, naj z rezervistom repetirata dolgocevnno orožne in pristopita do vojakov, midva s Horvatom pa bova skočila iz vozila. V Fikšince sva se peljala preko Pertoče, ker bi drugače morala mimo karavle in bi naju voska opazila. Na MP smo vsi skupaj razorožili vojake in jih prepeljali na OM. Komandir Novak pa je v Kramarovcih zajel vojake in podporočnika Škulja, ki se je takrat pripeljal na MP.

Naslednji dan sem na terenu dobil informacijo, da v karavli Sotina ni vodnika, ampak samo en desetar z nekaj vojaki. Ker je bil komandir z vozilom na terenu, mislim, da so zavzemali karavlo Trdkovo in ker nisem imel prevoznega sredstva, sem šel v gostilno in gostilničarja Dareta prosil, če naju s Korpičem s svojim vozilom odpelje v Sotino v bližino karavle, kjer se bom poskušal z desetarjem dogovoriti glede predaje stražnice. Dare je pristal, vendar je zahteval orožje, dal sem mu eno pištolo TT in smo se s Korpičem odpeljali v Sotino na dvorišče hiše (tik pred karavlo).

Dare je ostal v vozilu, Korpiča sem postavil v zaklon, da me je lahko z dolgocevnim orožjem pokrival in imel pod kontrolo vojaka mitraljezca, ki je bil v grudobranu pred karavlo. Sam sem najprej poklical desetarja in počasi izstopil iz zaklona, vojaku v grudobranu sem vljudno najavil, da bi se želel pogovoriti z desetarjem in vojak ga je poklical. Pristopil je mlajši desetar, ki je bil nekje iz Vojvodine in ponavljal, da se ne upa predati, ker ga čaka vojaško sodišče, sploh pa ne brez boja. Pregovarjanje je trajalo nekaj časa.

Na koncu sva se dogovorila, da bom sedaj zapustil to območje in pripeljal vojaške in policijske specialce, ki bodo spustili kakšen rafal po strehi, da ne bi koga ogrožali, potem pa se takoj naj preda. V tem času naj pripravi vojake na predajo in belo zastavo, s katero bo nakazal predajo. Po tem času smo se dobili s komandirjem Novakom, kapetanom TO Gorčanom in poročnikom TO Vourijem in se dogovorili, kako bomo obkolili karavlo, v pomoč pa nam je prišel še oddelek PEM, ki je bil v Kuzmi.

Komandir mi je naročil, da naj zadevo predaje izpeljem do konca in se z desetarjem, s katerim sem navezal stik, dokončno uskladi glede predaje. Ponovno sem poklical desetarja, naj pride na razgovor, ker nisem hotel, da bi streljali, pa četudi samo po strehi. Ko sem desetarja prepričeval glede predaje, mi je ta z glavo namignil desno od karavla v gozd in po tiho povedal, da je vodnik s petnajstimi vojaki v tem gozdu in da nam bo udaril v bok. Ko sem pogledal proti gozdu, sem opazil vojaka, ki je sklonjen bežal med živo mejo v zaklon dreves in takoj za tem drugi in tretji. Pripadniki PEM, ki so bili desno od mene, so takoj namerili dolgocevnno orožje v tej smeri.

Večkrat sem jih opozoril, da naj ne streljajo, ker če bi tu bil izstreljen samo en naboj, bi verjetno prišlo do odprtja ognja iz obeh strani in bi bile posledice hude. Začel sem klicati vodnika Miodraga Korčulanina, ki sem ga dobro poznal, saj je živel z nami v Novakovem

Slika Jožeta Pobjbiča prikazuje Štefana Vourija, komandirja OM Cankova, na položaju na PMM Gederovci

bloku. Ko se je oglasil v gozdu, je tista mučna napetost popustila in sva se začela na daljavo pogovarjati. Nekajkrat je zahteval, da povem na glas, da mu garantiram varnost, če pride na razgovor in ko sem mu to potrdil, je izstopil iz grmovja in prišel proti meni, ker je imel avtomatsko puško v roki, sem ga opozoril, da naj jo da na rame, saj se bova pogovarjala.

Ko je prišel do mene, sva se rokovala in me je takoj prosil za cigareto in sva se začela pogovarjati o predaji. Najprej ni hotel slišati o tem, ko sem ga seznanil, da njegova žena pred blokom čuva njuna otroka in se je vsi sosedi izogibajo, saj je on edini oficir na tem

območju, ki se noče predati. Najprej je ugovarjal, češ da ima zvezo s Stojanovičem v Kuzmi in da se on še ni predal. Ker sem mu povedal, da je to samo se vprašanje ure, on pa naj razmisli, kako bo živel med nami, je popustil in sva se dogovorila, da bo šel v objekt, pripeljal vojake na dvorišče in naj odloži orožje na kup.

Tako se je čez nekaj minut zgodilo, stražnica je bila zajeta brez strela, vodnik pa je pozneje povedal, da je imel kar nekaj težav z vojaki srbske nacionalnosti, ki se ne bi predali brez boja. TO je odpeljal vojake in opremo, naslednji dan pa je Korčulanin prišel na oddelek in mi povedal, da je prestopil v TO in so mu dali navodilo, da naj se jaz pojavim z njim v bližnji gostilni, da bodo domačini videli, da je pristopil in da ne bo imel težav. Šla sva v lokal na pijačo, kjer sem gostom pojasnil, da je Miki – kot smo ga klicali, naš in je še danes pripadnik Slovenske vojske (SV).

Naslednji dan sva z rezervistom Kikecom obiskala karavlo Trdkova, kjer sem vlomil v pisalno mizo vodnika in izlekel vse tri predale polne vojaških dokumentov in Oso – protiklepno orožje, za katero se je pozneje ugotovilo, da gre za šolsko orožje, s katerim so vojaki vadili. Vse to in protitankovske mine iz te karavle in karavle Fikšinci sva s službeno stoenko odpeljala na UNZ, kjer so pod nadzorom Magdiča mine pretovorili na terenec in jih prepeljali na mostove čez Muro.

Mislil, da sva peljala dvakrat in se vmes skrivala na dvorišča hiš, ko je po UKV bil najavljen letalski napad. S komandirjem Novakom sva bila poklicana v Gederovce, v staro šolo, kjer je TO z oddelkom PEM pripravljala napad na MP Cankova in na stražnico Korovci. V Gederovcih smo se združili z ostalimi. Skupaj smo se ustavili caa. 300 metrov pred MP Cankova, kjer je Kalman Pintarič preko megafona pozival vojake, naj se predajo.

Ker ni bilo odgovora, smo se premaknili do Korovec in se začeli približevati karavli, ko je padel rafal, smo se umaknili. Po mojem vedenju so se naslednji dan vojaki karavle predali, ker so na UNZ angažirali kapetana Kučana, ki je bil zajet v MS. Kučan je desetarja, ki je vodil obrambo karavle, prepričal, da se je predal, sicer bi verjetno prišlo do oboroženega

spopada, ker so se vojaki zabarikadirali in se očitno pripravljali za boj.

Ko je bila zavzeta karavla Kuma, sva s komandirjem šla na ogled trupla Stojanoviča. Sam sem odšel h gradu po zdravnika Sroljuba Čurčiča, ki je bil tudi moj osebni zdravnik in sva se poznala. Prosil me je, če lahko najdem koga drugega, ker tega ne bi želel opraviti, sploh pa se boji, da ga bom aretiral in ne bo več prišel nazaj. Ko sem mu zagotovil, da naj samo opravi ogled, ugotovi vzrok smrti in ga takoj odpeljem nazaj v ordinacijo in da druge možnosti pač ni, je pristal. Na kraju sem mu pomagal pri ogledu trupla, ker na glavi, prsih in hrbtu ni bilo nobene rane.

Ko sva ga slekla, sva našla dve strelni ranjeni v rame in izstopno na drugem ramenu in eno v desnem zapestju in v boku, kjer je okrogla ostala. Po navodilih stalne službe, Zupančiča, sva (mislim da kar dve uri) čakala ogledno skupino kriminalistične službe preiskovalnega sodnika in tožilca, ki pa niso prišli. Truplo je bilo predano pogrebniku Banfiju, ki ga je odpeljal v MS v mrliško vežico, kjer je bila opravljena obdukcija.

Povzel sem glavne dogodke, kjer sem bil udeležen sam in ki se še spominjam.

6.12.5 Dogodki med vojno na OM Cankova in PMM Gederovci²⁶³

Dne 26. 06. 1991 je bila na oddelku milice opravljena mobilizacija celotnega aktivnega in rezervnega sestava policije. Na mejnem prehodu Kuzma je že prišlo do prvega strela. Mejni prehod Korovci so ob prihodu miličnika in rezervnega miličnika, ki sta prišla odpret prehod, le-tega že zasedli vojaki mejne karavle Korovci. Od miličnika so zahtevali predajo objekta in pečat mejnega prehoda. Miličnik jim pečata in objekta ni predal.

Dne 26. 06. 1991 ob 05.10 uri me je miličnik iz mejnega prehoda (MP) Cankova obvestil, da je okoli objekta mejnega prehoda oddelek vojske z desetarjem ter da je desetar pristopil do miličnika in zahteval, da mu preda objekt mejnega prehoda ter pečat. Nato je na MP Cankova bil poslan še eden aktivni miličnik in rezervni miličnik. Na MP Cankova je prišel oddelek PEM-a. Po prihodu oddelka PEM so se vojaki od objekta odmaknili in si poiskali primerno mesto, da so se tam zadrževali ter imeli strelno orožje usmerjeno proti objektu mejnega prehoda.

Dne 26. 06. 1991 ob 09.00 uri sem kot komandir oddelka milice prejel ukaz od štaba na UJV, da se z aktivnim in rezervnim sestavom milice premestim na mejni prehod Gederovci in da s seboj vzamem vojno

Fotografija Štefana Abrahama prikazuje posvet miličnikov in teritorialca na blokadi pred vojašnico v Murski Soboti

²⁶³ Štefan Vouri – takratni komandir OM Cankova

opremo in naboje. V tem času pa je prišlo sporočilo iz MP Cankova, da se skupina vojakov mejne karavle Korovci z vodnikom na čelu približuje MP Cankova. Čez nekaj časa je bila dopolnitev sporočila, da skupina vojakov nadaljuje pot proti Gederovcem.

V tem času se je na OM izvajala mobilizacija enote. Zaboji z orožjem in naboji so se nalagali v službena avtomobila Zastava 101, osebni avtomobil last kmetijske zadruge (KZ) Panonka poslovna enota (PE) Topolovci, poleg tega so se uporabljali avtomobili delavcev milice. Ob prihodu na MP Gederovci smo bili nameščeni v carinski garaži mejnega prehoda. Po namestitvi so miličniki oddelka Cankova po naročilu Kocbeka, bili takoj določeni, da opravijo varovanja objekta (stražo) brez predhodnega dogovora s takratnim komandirjem OM Cankova. Ko sem se javil takratnemu komandirju MPP Gederovci, Dragu Ribašu, me je ta seznanil, da se bo zamenjala zastava na mejnem prehodu, in da se pričakuje napad JLA na mejni prehod ter da je naša naloga, da prehoda ne predamo vojski itd.

Na MP Gederovci so aktivni miličniki in rezervni miličniki sodelovali pri zamenjavi zastave na drogu pred mostom na potoku Kučnica. Na MP Gederovci sem prejel obvestilo, da se MP Gederovci zapira, da naj uredim, da bo avstrijska policija preusmerjala potniški in tovorni promet na MP Cankova ter da uredim, da se bo vstopalo in izstopalo s potnimi listi ter bo odprt tudi promet za tovorna vozila in da na MP Cankova v pomoč pridejo delavci carine, ki bodo pregledovali blago.

Istega dne, okrog 18.00 ure, je bil z MP Cankova sporočeno, da je oddelek vojske z deseterjem prišel na prehod in od miličnika zahteva, da preda mejni prehod. Naročilo iz UNZ je bilo, da se prehod ne preda vojski, ampak se pobere dokumentacija, pečati in drugi material, spusti zapornica, se zaklene in se zapusti MP. Ob 18.30 uri je bil MP zaprt in zapuščen s strani delavcev milice. Prav tako se je MP zaprl tudi na avstrijski strani.

Po obvestilu iz UNZ M. Sobota naj bi se potniški promet in tovorni promet iz Avstrije preusmeril na MP Gerlince. Potniki so nato izstopali in vstopali na navedenem MP, ta se je ob 22.00 uri zaprl. Naročeno je bilo tudi, da se naj dne 26. 06. 1991 ob 05.00 uri prehod odpre in da naj na prehod napotim enega miličnika in enega rezervnega miličnika. Na delo je bil napoten miličnik Potočnik in rezervist Sapač. Na MP Gerlinci pa ni bilo opaženo ali videno, da bi se v bližini prehoda zadrževali vojaki.

6.13 Razgovori z udeleženi miličniki PM Murska Sobota z oddelki, PPE, teritorialci, občani

6.13.1 Vodja varnostnega okoliša med vojno²⁶⁴

Delo na PM (postaji milice) Murska Sobota sem pred in med vojno za Slovenijo opravljal kot vodja varnostnega okoliša. Že pred 26. 6. 1991 sem zbiral obvestila o pripadnikih JLA

(Jugoslovanske ljudske armade) in njihovih simpatizerjev (druženja, premiki in druge njihove aktivnosti). Beležil in poročal sem o vseh zaznanih vojaških vozilih in njihovih premikih (lokacijo in smer vožnje, število vojakov itd.)

Dne 27. 6. 1991 sem po naročilu komandirja PM izbral preverjeni osebi v okolici M. Sobote, ki bi bili pripravljeni sodelovati pri skladiščenju rezervnega (viška) orožja. Še istega dne sva s komandirjem PM s postaje odpeljala vso rezervno orožje na izbrani lokaciji.

Prav tako sem sodeloval pri izbiri lokacije in selitve zaupnih dokumentov in računalnika s postaje na rezervno lokacijo.

Ob 21. uri sem bil napoten še z enim policistom na OM (oddelku milice) Rogaševce, kjer sem prevzel zajetega oficirja JLA in tri vojake, ki sem jih pripeljal na PM. Po opravljenih razgovorih so bili vsi pridržani .

Dne 28. 6. 1991 sem obveščal poslanca DZ RS (Državnega zbora Republike Slovenije) in ga iz naselja Puconci pripeljal v Mursko Soboto, od koder je bil organiziran prevoz v Ljubljano.

Dne 28. 6. 1991 ob 12. uri sem bil dodeljen še z enim policistom v blokado vojašnice na Kopališki ulici v Murski Soboti. V blokadi so še sodelovali trije pripadniki TO (teritorialne obrambe).

Po prvem zračnem napadu smo ugotovili, da je več ranjenih vojakov v vojašnici, saj so zaprosili za več reševalnih vozil. Zaradi blokade vojašnice na Kopališki ulici so prinašali ranjene vojake do zdravstvenega doma.

Tako sva s pripadnikom TO ob prinašanju ranjencev zajela, razorožila (pištrole, ročna bomba, avtomatski noži) in zadržala več (sedem ali osem) vojaških starešin (kapetan, poročnik, zastavnik, vodnik), ki so bili nato odpeljani na PM Murski Soboti. Prav tako je bilo v tem času prijetih na dvorišču komunalnega podjetja tik ob vojašnici več vojakov, ki so bežali iz vojašnice. Vojaki so bili odpeljani v zbirne centre.

V večernem času sem po naročilu komandirja PM sodeloval pri nekaterih razgovorih (priprtih okoli 18 oficirjev JLA) predvsem pri tistih, ki sem jih osebno poznal. Po opravljenih razgovorih pa so bili vsi odpeljani v soboške zapore.

Dne 29. 6. 1991 sem s komandirjem PM odpeljal več zabojev postajnega orožja in streliva na štab TO v M. Soboto, ker jim je primanjkovalo orožja.

Istega dne sem opravil več prevozov vojakov v zbirna centra Puconci in Bogojina. Prav tako sem popoldan v zbirna centra peljal večji paket civilnih oblačil in obutev za vojake, ki so nato zapustili Republiko Slovenijo.

Dne 30. 6. 1991 sva v večernem času s pom. kom. PM Janezom Golobom opravila kontrolo zbirnega centra v Puconcih in v Bogojini, ker je prišlo do nemirov in nesoglasja med tam

²⁶⁴ Anton Pletršnik – o aktivnosti v osamosvojitveni vojni

nastanjenimi vojaki. Iz centra Bogojina pa sva odpeljala tri vojake v prostor za pridržanje na PM, ker se tam niso pomirili in so hoteli prostovoljno zapustiti center.

Dne 1. 7. 1991 sem po naročilu kom. PM iskal na domu carinika v M. Soboti in naselju Krnci. Oba carinika, po narodnosti Srba, sta bila izsledena in pripeljana na PM, kjer so delavci UKS (urada kriminalistične službe) z njima opravili razgovor.

Opravljal sem tudi druge operativni naloge:

- Zbiral obvestila o vseh pojavih glede dogodkov, ki so se dogajali s strani vojaških oseb (tudi upokojeni oficirji) in njihovih družin na območju M. Sobote in okolice. Nudena je bila pomoč družinam oficirjev, ki so pristopili iz takratne JLA v TO, saj je obstajala bojazen raznega maščevanja.
- Sodeloval sem pri hišni preiskavi stanovanja oficirja JLA v M. Soboti, kjer se je iskalo nezakonito orožje. Najdena je bila ena pištola. Omenjeni oficir pa je zapustil Slovenijo pred preiskavo.
- Operativno sem pokrival sorodnike notranjega ministra, Igorja Bavčarja, v M. Soboti.
- Operativno so se pokrivali vsi takratni vitalni objekti (vodovodno zajetje, Mlinopek, beninske črpalke ...).
- V Gederovcih pred mejo z Avstrijo – zamenjava table SFRJ s tablo Republika Slovenja.

6.13.2 Nisem verjel, da bo vojna, a se je vseeno zgodilo²⁶⁵

Nadalje se je vse skupaj stopnjevalo in pripeljalo do tega, kar se je zgodilo. Vem, da sem prvi dan in zadnji dan vojne bil dežurni. Še prejšnjega popoldneva ali večera so naši otroci (z bloka) za blokom igrali nogomet, bil sem v stanovanju in gledal osamosvojitveno razglasitev in otrokom to povedal, takrat so rekli: »Hura, zdaj pa smo država«. Kasneje smo šli normalno spat, zjutraj pa sem opravljal delo stalnega dežurnega v dnevni izmeni.

Ob prihodu na delo, šel sem čisto običajno na delo, nevedoč, kaj se je ponoči začelo dogajati – izhodi tankov iz vojašnic in ostalo. Prvo, kar sem v dežurni sobi slišal po UKV zvezi, je bilo, da smo vojašnico v Murski Soboti blokirali s tovornjaki od cestnega podjetja in gramozom. Takrat pa sem se zamislil, da ne bo dobro. In tako se je začela vojna, kot sem jo začutil jaz. Takrat mi je šinilo po glavi, da sem enkrat bral MOB (mobilizacijske) zadeve, v katerih je bilo napisano, kako se bo prestavil rezervni sestav MMP Gederovci na rezervno lokacijo, če bo vojska le-tega zasedla. Pa sem si takrat, ko sem še pred vojno to bral, mislil, saj do tega ne bo prišlo in sem se ob prvem dnevu vojne zamislil, pa dobro, da so vsaj bili ti načrti napisani, kot je treba, vpoklicani vsi rezervisti VEM. Prav tako je bilo dobro, da smo že nekaj mesecev pred vojno dolgoceveno orožje z municijo imeli doma (v primeru zasedbe postaj milice s strani JLA).

Takrat, ko je letalo JLA trosilo letake od izvršnega sveta SFRJ, na katerem je bil podpisan

²⁶⁵ Spomini Vinka Vogrinca, takratnega miličnika PM Murska Sobot

Markovič, so se prižgale sirene, ura je bila nekje okoli 13.30–14.00, ko so Murine ženske po ulici Arhitekta Novaka šle domov peš, zavlada je panika, vse so se razbežale po najbližjih poteh proti domu ali avtobusni postaji, nihče se ni ustavil v slaščičarni ISENI, po domače pri TURČEKU, ki je ob alarmu ostala prazna. To sem gledal skozi okno dežurne sobe na še stari postaji milice pri sodišču. Vmes sem se še pošalil in rekel sodelavcem: »... glejte, kak Murine bake brusijo pete.« Pa tudi malo humorja mora biti v takih trenutkih, da preženeš druge strahove, pa še nasmejali smo se.

Vmes pa sem opravljal tudi delo patrulje po Murski Soboti oz. območju postaje milice skupaj z rezervisti. Spomnim se primera, ko smo bili v nočni patrulji, stalna služba oziroma krizni štab, če se dobro spomnim, ki je bil v zaklonišču uprave, pa je izdal obvestilo, da se Pomurju približuje 70 helikopterjev Gazela (od JLA). Takrat sem si zamislil idejo, če bodo prileteli z južne strani, se najlažje izognemo njihovem ognju oziroma smo se odpeljali so kamešnice na Bakovski, avto skrili in peš odšli za južni nasip, saj bi nam služil kot najboljši gradobran – zaklon.

Na srečo niso prišli in je ta desant bil tudi preklican. Ko smo se peljali nazaj v mesto, je bila zatemnitev mesta in smo se vozili brez prižganih luči. Ko smo se pripeljali do III. osnovne šole na Bakovski ulici, je pred nas stopil vojak oblečen v vojaško uniformo JLA oziroma TO, kar je bilo identično, sem mislil, da mi bo srce padlo v hlače, kot se to po domače reče. Vojak se je umaknil našemu avtu, bil je oborožen.

Ko smo se počasi peljali proti bivšemu Petrolu, bencinskemu servisu, mimo Lesnine, smo bili vsi trdi od strahu, kaj če bo zaropotalo, pa ni. Na Petrolu, kjer so bili tudi vedno pripadniki TO, smo se ustavili in smo se takrat z njim pogovarjali. Izvedel sem, da imajo štab na III. osnovni šoli in stražo na ulici pred šolo. Mi smo to sicer vedeli, a ko smo se peljali v temi, v vojnem vzdušju, psihozi, smo to v trenutku vsi pozabili in mislili, da je vojak JLA. Kako hitro bi se lahko nekaj nepredvidenega zgodilo, če bi prehiteli čas, pa tudi strah lahko pomaga več kot pa orožje v določenem trenutku.

Enkrat sem bil tudi v zasedi v bližini vojašnice v Murski Soboti, našel sem si zaklon v eni novi hiši na levi strani Kopališke ulice pod balkonom, saj sem si mislil, če pride do napada s strani aviacije, bo to najboljši zaklon, vendar do tega tistega dne ni prišlo.

Spomnim se, da je danes že pokojni miličnik Dražnik s službenim avtomobilom Jugo 55 odpeljal v Gederovce na MMP neko opremo in zaradi blokade s strani voda vojske (ki jo je vodil vodnik JLA Maks Vajnhandl) ni mogel več nazaj. Tako je Dražnik nekaj dni ostal na MMP oziroma do časa, ko se je Maks predal.

Prav tako mi je ostala v spominu napotitev v intervencijo v Fokovce k družini Voutek, kjer bi naj se sprla brata. Ker sem bil takrat vodja varnostnega okoliša za krajevno skupnost Selo, Fokovci in Prosenjakovci, sem problematiko tudi poznal. Napotitev mi je iz kriznega štaba stalne službe dal Bojan Blagovič. Po UKV zvezi sem mu povedal, pa to ni tako nujno, ti ljudje se kregajo vsakodnevno, zdaj je pa vojna.

Na to me je prekinil in povedal, da mora biti vsaka intervencija opravljena ne glede na vojno stanje. Tako sva se s policistom Lajčijem Kranjcem odpeljala v Fokovce. Ugotovila sva, kar

sem že sam vedel vnaprej, da ni kršitve. Vmes, po končani intervenciji, se nama je med potjo nazaj pokvaril službeni avto. Še sreča, da sem kot nekdaní avtomehanik ugotovil napako, ki se je dala tudi odpraviti in potem sva pot nadaljevala nazaj v Mursko Soboto. Dejansko smo mi, takrat še miličniki in ob vojni že policisti, opravljali vojaško in policijsko delo hkrati. Spomnim se tudi, da v TO niso imeli dovolj UKV postaj ali pa jih marsikje sploh niso imeli, kar so takrat elegantno rešili s klicnimi znaki, na primer okrogla številka je določena enota na kontrolnih točkah POLICIJA, skozi I. pa enota TO. Tako je policijski informacijski sistem UKV zvez in depeš deloval dejansko kot vojaški.

Spomnim se, da je cca. pet ali več rezervnih policistov bilo odpeljanih v pomoč v Gornjo Radgono na MMP in ko je prišlo do zavzetja MMP s strani tankovske enote (Popova), so policisti zapustili območje MMP, našim rezervistom pa so rekli, naj se vrnejo nazaj v Mursko Soboto. Tako so se rezervisti sami peš vrnili nazaj v Mursko Soboto. Oni so takrat doživeli marsikaj – prelete helikopterjev JLA, zaradi česar so se morali skrivati in znajti čisto po svoje kot kakšni gverilci, saj druge možnosti v danem trenutku ni bilo.

Jaz sem z družino takrat stanoval na Ulici Arhitekta Novaka šte. 7, ki je sosednja zgradba PU. Ko je JLA iz vojašnice Murska Sobota zagrozila, da bo raketirala PU, so tudi izselili naš blok, vsak je pač šel h komu, da se je lahko umaknil nekam v stran. Tako se je žena Metka s sinovoma Matjažem in Primožem odpeljala na Kupšince k znancem. Pri tem pa je v bloku pozabila denar, ki sva imela pripravljenega za nakup parcele s starejšo hišo v Kančevcih, kjer zdaj živimo.

Tako sem se jaz z rezervistom Marjanom – danes petrolaš na bencinski črpalki Petrol v Martjancih, odpeljal do bloka, vzel denar in ga odpeljal v Kupšince ženi. Spomnim se izrečenega stavka: »... to maš gnar, pa ga čuvaj do konca vojne, ka mo te kupili, ker zdaj zaradi vojne nemremo.« Pa tak se je tudi zgodilo, vonja je bila kratka in smo po tem parcelo tudi kupili.

Spomnim se tudi izjave več rezervistov, da komaj zdaj razumejo, za kaj so morali večkrat na usposabljanja v Jasnico in kasneje Gotenico, kjer so utrjevali psihofizično zmogljivost, saj smo dejansko imeli usposobljene rezerviste, na katere si se lahko zanesel. Prav tako je bilo takrat splošno vzdušje in domoljubje na največji stopnji in si lahko bil ponosen na vse okoli sebe.

6.13.3 Od služenja v JLA do slovenske osamosvojitvene vojne in dokončne samostojnosti²⁶⁶

Mladi vojaki iz severnega dela domovine, v enoti nas je bilo največ Slovencev, Hrvatov in Muslimanov iz Bosne, smo leta 1984 doživeli izživljanje oficirjev in njim podrejenih desetarjev, ob urjenju v topovski artileriji v makedonskem Kičevu. Po zaključku polletnega izobraževanja se nas je skupina petnajstih vojakov opogumila in podpisala pod zelo obsežno pismo pričevanj, v katerem smo navedli številne primere izrazitih maltretiranj s

²⁶⁶ Posamezne povedi povzela po viru Janko Durič, Bernarda Roudi – Spomini ne zbledijo – pričevanja in razmišljanja o vojni za Slovenijo 1991 v Pomurju, ZVVS za Pomurje, 2016 (Janko Durič)

strani naših nadrejenih. V tajnosti smo pismo z naslovom vojaškega poveljstva v Skopju odnesli na pošto v Kičevu. Čez dva tedna se je začel odvijati epilog. Vojak naše generacije, ki je v bližnjem Gostivarju opravljal vlogo vezista za radijske zveze, nam je že vnaprej javil napoved nenavadnega obiska.

Vojaški pravniki in oficirji v črnih mercedesih so obiskali našo enoto v vojašnici in morali smo potrditi zapisano v pismu. Oblečeni v svečana oblačila smo v vrsti čakali na zagovor in prisegli smo na državno ustavo, da bomo govorili resnico o zapisanih dogodkih. Po štirih dneh naših pričevanj so strokovnjaki zaslišali tudi oficirje in desetarje, katerih večina je že zaključila služenje vojaškega roka, vendar so bili poklicani na vojaško sodišče v Skopje. Pred zaključkom naše petnajstmesečne vojaščine so nas podpisnike pisma obvestili o izrečenih kaznih. Vojaško sodišče v Skopju je poleti 1985 enajstim oficirjem in desetarjem izreklo različne zaporne kazni, od šestih mesecev do dveh let. Iz te vojaške izkušnje sem za nadaljnje življenje potegnil tudi mnogo dobrih plati.

Moja odločitev za študij je bila načrtovana že pred informativnimi dnevi. Želel sem se vpisati na študij zgodovine, vendar sem si premislil ob spoznanju glede težje zaposlitve učiteljev zgodovine v devetdesetih letih prejšnjega stoletja. Dvopredmetni študij slovenskega jezika s književnostjo in sociologije je bila dobra odločitev. Smer mi je omogočala tudi neprestano korelacijo z vsebinami iz zgodovine. Na smeri sociologija nas je študente čakalo veliko poglobljenega študija, saj smo se Slovenci počasi, a vztrajno odpravljali na svojo osamosvojitveno pot. Mladi smo verjeli, da bo ločitev od skupnosti z ostalimi narodi minila mirno, brez vojne.

Kot predstavnik stanovalcev enega od stolpičev študentskih domov na Gosposvetski cesti v Mariboru sem se leta 1990 odpravil na srečanje študentov več univerz, ki je bilo v Beogradu. Takrat sem začutil nemir med mladimi, prijateljskega druženja in vzdušja z mladinskih delovnih akcij izpred nekaj let ni bilo več čutiti. Pred našim odhodom zadnjega dne so se v Beogradu pojavile načrtovane demonstracije proti slovenskim osamosvojitvenim težnjam, zato smo zaradi cestnih zapor s težavo zapustili mesto ob sotočju Save in Donave.

Poleti leta 1991 sem v Mariboru opravljal določene študijske obveznosti. Verjel sem, da slovenski TO ne bo potrebno z orožjem braniti naše težnje po osamosvojitvi. Nato pa so se le za lučaj od študentskega doma zgodile »Pekre« in drugi neprijetni, celo žalostni dogodki. Svečanost razglasitve slovenske samostojnosti, 26. junij 1991, sem spremljal doma. Naslednje jutro je v mojo misel prineslo bes in razočaranje, ki si ga nisem mogel predstavljati niti v sanjah. V času desetdnevne vojne za osamosvojitve Slovenije sem vsak dan čakal na poziv, vendar ga kot študent nisem dočakal. V več bližnjih krajih na Goričkem sem osebno spremljal dogajanja in začutil vojno ter stisko ljudi, ki je bila z njo povezana.

Vaščani Gerlincih smo se popoldne, 26. junija zbrali pred vaško-gasilskim domom in posadili simbolno lipo. Nazdravili smo in se pogovarjali o sprejemu Deklaracije o neodvisnosti Slovenije in Temeljni ustavna listina o samostojnosti in neodvisnosti Slovenije dan prej. Zvečer smo preko televizije spremljali slavnostno proslavo na Trgu republike v Ljubljani, kjer je bila pred veliko množico svečano razglašena naša samostojnost.

Naslednji dan, 27. junij 1991, pa ni prinesel nič dobrega. Mama se je odpravila na delo v bližnji Klek na avstrijski strani. Ostali družinski člani pa smo spremljali poročila po radiu in televiziji ter se zgrozili ob dejstvu, da se je začela vojna, saj so enote jugoslovanske vojske zapustile kasarne in poskušale zasesti določene strateške točke. V svojem pohodu niso izbirale poti in so po večini poteptale ovire, ki so jim jih postavili na pot slovenski državljani in pripadniki TO.

Oglašali so se predstavniki nove slovenske oblasti, vendar pa smo lahko prisluhnili tudi grožnjam najvišjih jugoslovanskih oficirjev iz Beograda. Ti so hoteli pokoriti svobodno slovensko oblast. Po prvotnem načrtu so hoteli zavzeti vse pomembnejše mejne prehode Slovenije s sosednjimi državami. Radiu Murski val je podrobno poročal o dogajanju v Pomurju. Jugoslovanske vojska pod poveljstvom polkovnika Popova je prodirala proti mejnemu prehodu v Gornji Radgoni. Mama se je približala mejnemu prehodu v domačih Gerlincih, vendar so jo jugoslovanski graničarji zavrnil, zato se je bila prisiljena vrniti k svojim delodajalcem.

Tisti nesrečni petek, 28. junija, so se vojni dogodki razplamteli tako po Sloveniji kot tudi našem Pomurju. Po hitrem zajtrku ob poslušanju poročil sem se odpravil proti središču vasi, k vaško-gasilskemu domu. Skupina vaščanov in uslužbencev se je zbrala z namenom, da bi v Korovski gori med Gerlinci in Gornjimi Črnci ter na cesti Cankova–Domajinci postavila protitankovske ovire. Priključil sem se skupini civilistov, ki je sicer imela svojega neformalnega vodjo.

Najprej smo pripravljali ovire v obliki hlodov in drv ob cesti v Korovski gori, kjer je bilo veliko posekanega lesa. Nato pa smo se odpravili za postavitve še močnejše barikade čez cesto izven naselja Cankova proti Domajincem. Pod hlode smo previdno namestili jeklene sode z bencinom in jeklenke z acetilenom. Ta ovira je bila podkrepljena še s kovinskimi ovirami, kar so prav tako pripravili v tovarni Liv Rogašovci. To delo je potekalo z namenom, da bi zaustavili prodirajočo jugoslovansko vojsko, ki bi morebiti prebila most čez Muro pri Petanjcih in se odpravila k nam na Goričko, proti mejnemu prehodu v Kuzmi.

Po avtomobilskem radiu smo poslušali novice in bili obveščeni, da se oklepna enota okupatorske jugoslovanske vojske ni prebila čez petanjski post, vendar pa je napredovala proti Gornji Radgoni, kjer je povzročil razdejanje in smrtne žrtve. Okrog poldneva smo se za nekaj časa odpravili v domačo vas, posamezniki pa so ostali pri postavljenih ovirah. V tem času so nas močno prestrašila letala nad nami, vendar smo nekoliko kasneje izvedeli, da so bila avstrijska. Mama se je iz Avstrije lahko vrnila šele naslednji dan, in sicer na mejnem prehodu v Sotini, ki je bil eden redkih prehodnih na tem delu slovensko-avstrijsko meje.

Izvedeli smo tudi, da se bodo predali vojaki v obmejne karavle JLA Fikšincih. Iz Murske Sobote so se pripeljali teritorialci z avtobusom, zato sva se s prijateljem sedla v njegov avto in se za njimi odpeljala v sosednje Fikšince. Z zanimanjem sva opazovala dogajanje iz neposredne bližine. Slovenski teritorialci so jih razorožili in večina graničarjev in njihov nadrejeni so bili mirni, saj se niso imeli namena upirati ter so prostovoljno stopali na avtobus. Dva vojaka srbske narodnosti se nista sprijaznila s predajo, zato sta pred odhodom iz karavle

protestno razbijala inštalacijo in inventar. Pred vstopom na avtobus sta tudi izražala glasno nezadovoljstvo nad stanjem, ki jih je doletelo. Domačini v soseščini in drugi opazovalci smo tako ali drugače doživljali to predajo – sam sem se veselil dejstva, da ni bilo oboroženega spopada, čemur smo bili priča na nekaterih drugih obmejnih karavlah.

Po informaciji, da je bila vojska v Gornji Radgoni zaustavljena, smo umaknili oviri čez cesto. Kot na dlani je bilo dogajanje v Gornji Radgoni, ki je od nas oddaljena približno osem kilometrov zračne črte. Z daljnogledom sem opazoval, kako je izstrelek poškodoval cerkveni zvonik. Spremljal sem tudi polete jugoslovanske aviacije nad Mursko Soboto, vendar se zaradi teh dogodkov nisem počutil ogroženega. Bilo mi je na prav poseben način žal, da me zaradi statusa študenta niso vpoklicali v enote TO, kjer so bili mnogi moji vrstniki in prijatelji.

V oktobru tistega leta sem se neizmerno razveselil odhoda zadnjih vojakov JLA iz naše domovine, kajti verjel sem, da je podpora Sloveniji s strani civilizirane Evrope in sveta tako močna, da se beograjske agresorske težnje ne morejo več ponoviti. S poučevanjem dijakov tehniških smeri na Srednji poklicni in tehniški šoli Murska Sobota sem začel leta 1992, ko je naša domovina Slovenija šele dopolnila prvo leto. Pri pouku slovenskega jezika in književnosti sem spoznaval, da nam Slovencem manjka domovinske samozavesti. To je bil čas pričakanj, tako mojih kot tudi mojih učencev in njihovih staršev. Verjeli smo in upali v dobro in boljše na vseh področjih življenja in dela.

Kot učitelj več jezikovno-družboslovnih predmetov na osnovni šoli imam priložnost in pomembno vlogo, da učencem dodatno predstavim vsebine novejših slovenskih zgodovine, tako preko poglobljenih učnih priprav kot tudi s področja ustvarjalnosti, ki se kažejo skozi predlagane dejavnosti za medpredmetne povezave in učenja ter razvoja čustev. Tudi razredne ure in priprave na različna tekmovanja so priložnost za prepletanje in korelacijo med slovenščino in ostalimi družboslovnimi predmeti.

6.13.4 Spomin na prve dni samostojne Slovenije²⁶⁷

26. junija leta 1991 smo se gasilci v Gerlincih odločili, da bomo pred vaško-gasilskim domom posadili lipo, »simbol slovenstva«. Kar precej se nas je zbralo, bil je deževen večer. Na prostoru pred gasilskimi garažami smo skopali jamo. Lipo smo posadili zelo hitro, ker je kar močno deževalo, potem smo se pa umaknili v garaže. Seveda smo naši lipi in državi Sloveniji tudi nazdravili.

Kolega Jože je recitiral Prešernovo Zdravljico. V nas je bil nekaj ponos in hkrati tudi kanček strahu. Razmišljali smo, kaj nam bo prineslo jutro in novi dan. Čez nekaj časa se je mimo peljalo vojaško vozilo »kompanjola«. Eden od kolegov je predlagal, da bi se odpeljali v Fikšince pred karavlo in da bi tam nagajali vojakom. Sam sem temu nasprotoval. Predlagal sem, da rajši pojdemo na Cankovo.

²⁶⁷ Zapisal Alojz Grah (v opisanem času je bil kot vodja oddelka mehanske obdelave zaposlen v tovarni LIV v Svetem Juriju)

Prijatelji so moj predlog sprejeli. Nabasali smo se v nekaj avtomobilov in se odpeljali do gostilne Vogler na Cankovi. Ko smo vstopili, smo videli, da je tam vse zelo glasno in veselo. Sedli smo se za mizo in še tam skupaj z ostalimi nazdravili naši Sloveniji. Čez kako uro in pol smo se vrnili pred naš vaško-gasilski dom in se razšli.

Naslednji dan sem odšel v Liv. Žena Štefka pa je odšla na delo v Avstrijo. Seveda sem poslušal jutranja poročila, po katerih se mi je postavljalo mnogo novih vprašanj. V tovarni je bilo mnogo sodelavcev odsotnih, ker so bili vpoklicani v TO. Delo v tovarni ni bilo kaj preveč učinkovito.

V noči z 27. na 28. junij 1991 nisem kaj dosti spal. Radio na nočni omarici je bil celo noč prižgan. Po navadi me je radio samo prebujal, tokrat pa je bilo drugače. To noč so na našem lokalnem radiu celo noč poročali o dogajanju v naši pokrajini. Vojska Jugoslovanske ljudske armade je pod poveljstvom polkovnika Popova prodirala proti mejnemu prehodu v Gornji Radgoni. Žena Štefka, ki je bila zaposlena v Avstriji, je to noč ostala kar tam, saj so bili ob meji na avstrijski strani nameščeni avstrijski vojaki. Gospa, pri kateri je delala, jo je pregovorila, naj ostane eno noč pri njej. Ubogala jo je in eno noč je prespala v Bad Radkersburgu, ki je bil poln avstrijskih vojakov. O svoji odločitvi mi je preko telefona sporočila v tovarno LIV, kjer sem bil zaposlen. Tja me je klicala zato, ker doma še takrat nismo imeli telefona.

Zjutraj nisem bil kaj dobro razpoložen, odšel sem v službo. Precej naših sodelavcev je že prej bilo vpoklicanih v TO. Večina jih je bila v našem okolju. Ko sem prišel v tovarno, sem se srečal s sodelavcem Antonom Hülom. Razgovor je bil namenjen stanju v našem okolju. Dogovarjala sva se, da nima smisla, da mi tu čakamo, naši sodelavci so pa na položajih, da bi branili mejne prehode, vojaki JLA pa kar hitro prodirajo proti Gornji Radgoni. Razmišljala sva, kam naprej bo pot vodila jugoslovansko vojsko. V Petanjcih zlahka zavijejo preko Mure v naše kraje. Odločila sva se, da stopiva do direktorja Viktorja Vilda.

Ta naju je sprejel. Sedli smo se in midva sva mu predstavila najino mnenje, da moramo tudi mi nekaj ukreniti, saj normalno delati se itak ne bo moglo. Zavedamo se, da z našo akcijo prodirajoče vojske ne bomo mogli ustaviti, lahko jim pa upočasnimo njihovo pot in jim pokažemo, da jih narod ne sprejema. Dogovorili smo se, da se razdelimo v tri skupine. Prva skupina bo ostala v tovarni in začela takoj z izdelavo jeklenih tankovskih prepek. Druga skupina bo šla na cesto Gornji Črnci proti Gerlincam in tam ustvarila prepreko. Tretja skupina bo pa šla na cesto med Cankovo in pokopališčem v Domajincih in tam, kjer je cesta, v globeli naredila ovire.

Prva skupina, ki je ostala v tovarni, je takoj začela iz materiala, ki je bil na razpolago, izdelovati tankovske ovire. Razrezali so kar precej materiala in jih varili v prepreke. V drugi skupini sem sam sodeloval. Z Jožefom Vogrinčičem sva se napotila v domače Gerlince. Na poti sva se ustavila pri poveljniku Gasilskega društva Gerlinci Slavku Gombocu. Povedala sva mu, kaj nameravamo narediti in da rabiva pomoč.

Povedal je, da bo prišel na dogovorjeno mesto in bo vzal še koga s seboj. Ustavila sva se tudi pri predsedniku Vaškega odbora Gerlinci Dušanu Flegarju. Na dvorišču sta naju

pričakali njegova žena in mama. Obe sta bili zelo prestrašeni in sta jokali. Povedali sta, da Dušana ni doma, ker je v Avstriji. Odpeljala sva se naprej do dogovorjenega mesta. Cesta je na začetku gore, kot pravimo našemu velikemu gozdu, nekoliko vsekana. V bližini je bilo ogromno posekanega lesa. Bile so cele skladovnice hlodov.

Dogovorili smo se, če bo okupatorska vojska prečkala Muro, da bomo hlodovino zložili v ogromno skladovnico in bomo na ta način vsaj malo ponagajali prodirajoči se vojski. V gozdu smo imeli parkirane avtomobile in ves čas poslušali lokalni radio, tako da smo bili kar na tekočem, kaj se je dogajalo. Zelo so nas prestrašila letala. Takrat seveda nismo vedeli, čigava so. Pozneje smo izvedeli, da so to bila letala avstrijske vojske.

Ko smo takole čakali, kaj se bo zgodilo, smo marsikaj doživeli. Z avtom se je ob nas ustavil gospodar velike gerlinske kmetije. Povprašal nas je, kaj tu čakamo. Razložili smo mu in tudi povedali, kaj nameravamo narediti. Nad našo namero ni bil kaj navdušen. Povedal nam je, če bomo zaprli cesto, kako pa bo lahko cisterna z mlekom prišla v Mursko Soboto. Povedali smo mu, da če bo tod mimo šla jugoslovanska vojska, nam mleko najbrž ne bo kaj dosti koristilo.

Druga skupina, ki je bila na cesti med Cankovo in Domajinci, je pa kar pristopila k izdelavi ovire. Preko ceste so navzkriž podrli drevesa. V to gmoto so pa namestili jeklene sode z bencinom in jeklenke z acetilenom. Ta prepreka je bila kar velika. Medsebojne povezave nismo imeli, tako da eni za druge nismo vedeli.

V začetku popoldneva je po cesti navzgor s kolesom prispel Alojz Žilavec (Matajov). Vprašal je, kdo je tukaj »ta glavni«. Povedal sem mu, da ni glavnega, da vsi skupaj čakamo in če bo potrebno, bomo kaj delali. Povedal sem mu, da bi bilo dobro, če ostane z nami. Potem je nadaljeval: »Včeraj sem bil v Fikšincih v karavli. Govoril sem z vodnikom in on mi je povedal, da se želi predati, vendar ni nikogar, komur bi se lahko predal.« Ta vodnik je živel v Gornjih Črncih, saj je bil poročen z domačinko.

Odločil sem se, da bi to javili štabu krajevne skupnosti. Žilavcovega Lujzeka sem povabil, da naj gre z menoj. Z mojim avtomobilom sva se odpeljala na krajevni urad na Cankovo. Tam je bil štab civilne zaščite. Povedala sva jim, kaj želi vodnik v Fikšincih. Iz Cankove so javili v Mursko Soboto. Čez dobro uro in pol so šli teritorialci z avtobusom v Fikšince. Tam so se vodnik in vsi vojaki predali. Vse so z avtobusom odpeljali v Mursko Soboto.

Preko radia smo bili informirani, o vsem, kaj se je dogajalo v naši pokrajini. Ko smo izvedeli, da je vojska v Gornji Radgoni obstala, smo zapustili našo lokacijo in odšli domov. Tudi oviro, ki jo je postavila naša druga skupina, so morali odstraniti. K sreči so vojaki, ki so bili na drugi strani Mure ostali tam in niso prišli v naše kraje.

Tega dne popoldne je prišla domov tudi Štefka. Mejo je hotela prečkati na maloobmejnem prehodu v Gerlincih. Ko je zavila iz glavne ceste proti prehodu, je v gozdičku opazila vkopane avstrijske vojake. Imeli so mnogo orožja. Pred zadnjim zavojem do meje jo je ustavil avstrijski oficir. Povedal ji je, da je tukaj meja zaprta in da tukaj ne more domov. Povedal je, da je baje odprt še maloobmejni prehod v Sotini. Odpeljala se je do Sotine in tam je prečkala mejo ter

srečno prispela domov.

Tistega časa sem bil v vasi poverjenik civilne zaščite. V nedeljo zjutraj sem dobil iz štaba navodilo, da moramo ob osmi uri s sireno sprožiti znak za letalski napad. Tega dne je bila lepa sončna nedelja, vendar je bila vas popolnoma prazna. Nelagoden občutek me je preveval, ko je zatulila sirena. Po celi pokrajini so bile hkrati sprožene sirene. Kaj nas čaka, takrat nismo vedeli. Precej časa sem bil pri gasilskem domu sam, pozneje je prišlo še nekaj kolegov. V strahu smo čakali, kaj nam bo prineslo to tako lepo in hkrati zastrašujoče nedeljsko jutro. K sreči se je vse hitro in dokaj mirno končalo. Taki so moji spomini na prve dni samostojne Slovenije.

6.13.5 Slovenci v Švici v času osamosvajanja Slovenije leta 1991

Na fotografijah smo Slovenci na takratnem začasnem delu (1991) v okolici Züricha v Švici. V času osamosvajanja Slovenije smo vsi lahko dobili informacije in spremljali dogajanje ali preko medijev ali pa preko telefonskih pogovorov z našimi starši in sorodniki po različnih krajih Slovenije. Sama sem imela takrat v Sloveniji, natančneje v Murski Soboti starše, sestro, brata z družinami in ostale sorodnike.

Švicarska konfederacija (HELVETICA) igra v zgodovini Slovenije kar precejšnjo vlogo.

Istočasno smo mi Slovenci, živeči v Švici, veliko doprinesli k temu, da je bila Slovenija precej hitro priznana kot samostojna država tudi od Švice. Kot vidite na slikah, smo se borili in v tihih pohodih po Zürichu dokazovali, da hočemo in želimo samostojno slovenijo, saj smo sposobni to tudi uveljavljati. Našim otrokom smo dopovedovali, kaj to pomeni in tako so se nam tudi oni pridružili, ko smo bili zbrani na mojem domu in si pripravili našo zastavo, pokazali, kako naj bi izgledal njen grb in seveda je bila naša želja, da naj bi to bil list slovenske lipe, tako smo izrezali zvezdo in vstavili lipov list.

Šli smo celo tako daleč, da smo pisali pismo/prošnjo takratnemu Bundesratu, da naj nam

Urejanje naše nove zastave pri meni doma

Slovenska misija pri patru Robertu Podgoršku

Slovenska misija (pisarna) pater Robert Podgoršek

Mladi Slovenci v narodnih nošah

pomaga in pospeši priznanje za slovensko samostojnost. Dobili smo celo odgovor, da bo švicarski Bundesrat podvzel vse, da bo Slovenija postala samostojna država. Žal sem pismo in odgovor nekje založila in ga ne morem najti, bi pa ga rada priložila kot dokaz naše aktivnosti.

Mirni pohod po Zürških ulicah

Ponosni na svojo novo samostojno državo Slovenijo

Spomnim se tudi, ko je bila 10-dnevna vojna doma v Sloveniji, sem vsak dan klicala domov starše in jih bodrila, celo povabila sem jih, da naj začasno pridejo v Švico, toda oče je rekel: »Otrok moj, jaz sem Slovenec in to bom tudi ostal.« Po telefonu sem slišala, kako so letala letela in tulile sirene, jokala sem z njim vred, ko mi je z žalostjo rekel: »Adijo dejte moje, mogoče se nikoli ne bova več slišala.« To me je tako prizadelo, da sem zbolela in bila na bolniškem dva tedna, moram pa povedati tudi to, da so bili takratni delodajalci zelo dobrosrčni in nam to niso šteli kot neopravičeno odsotnost z dela.

Iz fotografij je razvidno, da smo bili v času osamosvajanja Slovenije na začasnem delu starši s svojimi otroki, vnuki. Tudi naše srce v Švici je gorelo za novo, boljšo Slovenijo.

Darinka Števančec

Moji osamosvojitveni dnevi²⁶⁸

Kot vodja pisarne na oddelku milice Cankova sem bila delno seznanjena z dogajanjem in pa pripravljenimi ukrepi za osamosvajanje Republike Slovenije leta 1991. Šele sedaj sem, pravzaprav z branjem zapisa mojega takratnega komandirja oddelka milice Cankova, Štefana Vourija, ugotovila, kako obsežne so bile priprave na osamosvojitve.

Na samem oddelku milice je v tistih časih delo potekalo sicer nekoliko napeto, a normalno. Vodnik stražnice v Korovcih se je skoraj vsak dan ustavljal pri nas na kavi in smo spregovorili kakšno na temo vsakdanjega življenja. Naenkrat pa vodnika ni bilo več na kavo.

Sicer nič nenavadnega, a vseeno pa se je pričel razvoj dogodkov filmsko odvijati. Mojega komandirja Štefana Vourija so poklicali po telefonu 27. junija, da naj se z razpoložljivimi aktivnimi in rezervnimi miličniki takoj pripelje na mejni prehod v Gederovci, ki ga obklopujejo. Naši cankovski miličniki so normalno v izmeni opravljali delo na vseh treh maloobmejnih prehodih Cankova, Korovci in Gerlinci in niso poročali nekih posebnosti.

Jaz sem ostala sama na oddelku milice. Kolikor sem vedela, so bile na maloobmejnih prehodih prisotne tudi vojaške patrulje. Na prehodu v Gerlincih je delal miličnik Ivan Potočnik, cankovski in korovski maloobmejni prehod pa so naši miličniki zapustili in odšli v Gederovce. Ivan Potočnik je bil na maloobmejnem prehodu do 20. ure zvečer, dokler ni mejni prehod in rampe preko ceste zaklenil in ga zapustil, vojaška patrulja pa je ostala tam. V času vseh teh dogajanj sta se 27. junija v popoldanskem času nazaj na Cankovo vrnila miličnika Dušan Kristl, ki si je v Gederovcih zvil gleženj in Zlatko Sapač zaradi slabosti.

Spominjam se, da se je 27. junija nazaj na Cankovo vrnil tudi miličnik Miro Kosi, ki je bil na šolanju v Ljubljani in je želel sodelovati v osamosvojitveni vojni. Glede na to, da je bil most v Petanjcih zaprt, je svoje vozilo pustil v Radencih, sam pa šel čez most peš, nato ga je nekdo pripeljal na Cankovo. Ne vem, če je bil dosti doma, ker je bil pozvan v obrambo mejnega prehoda v Gederovcih.

Po tem, ko so je predala vojska v Gederovcih, je bilo potrebno zagotoviti normalno delovanje maloobmejnih prehodov in pa pozvati vojake v stražnici v Korovcih, da se predajo. Ker se je, kot sem povedala, v Gederovcih končalo, so se naši cankovski miličniki vrnil nazaj na Cankovo v spremstvu pripadnikov posebne enote milice mislim, da dne 29. junija 1991. Vodila sta jih Slavko Škerlak in Iztok Trček. Le-ti so nato s pogajanjem dosegli, da so vojaki zapustili maloobmejne prehode in da so se predali vojaki stražnice v Korovcih.

Ne glede na to, da je bila sobota, sem dežurala na oddelku milice, pravzaprav pri telefonu. Moram povedati, da so na vsake toliko časa klicali ljudje iz različnih razlogov od tega, da so želeli vedeti, kaj se kje dogaja do tega, da so ponujali svojo pomoč. Pomoč na način, da bomo skupaj pregnali vojake JLA iz Slovenije. Hoteli so pripeljati jesti, pijačo, če so miličniki v blokadah lačni in žejni.

Komandir oddelka Cankova, Štefan Vouri, me je nato čez dva ali tri dni pozval, da naj se jim pridružim na mejnem prehodu v Gederovcih in tam pomagam pri urejanju nadaljnjih zadev.

6.14 Boji za MP Gederovci**6.14.1 Mejnega prehoda ne damo²⁶⁹**

V mesecu aprilu 1991 sem bil premeščen na postajo mejne milice v Gederovce, in sicer na delovno mesto komandirja enote, komandir postaje mejne milice v Gederovcih pa na moje. Tako sem predal enoto in načrte in odšel na mejo z Republiko Avstrijo.

Mejni prehod Gederovci je bil mejni prehod z bistveno več potnikov, brezcarinsko trgovino in stanovanji miličnikov ob zgradbi mejnega prehoda. Tam se je načrtovanje začelo od začetka, ker sem moral spoznati razmere, sodelavce, sosednje varnostne organe in območje.

Sodelovanje s carino je bilo korektno in brez težav. Z vodjem carinskega dela mejnega prehoda se je dalo usklajevati skupne naloge in načrtovati sodelovanje. Na avstrijski strani so na mejnem prehodu delali cariniki iz carinske straže Republike Avstrije. Stiki z njimi so bili korektni in poleg redne mesečne primerjave statističnih podatkov tudi omogočali dogovore o izmenjavi drugih podatkov. Pozneje med spopadom z JLA so nam ti dobri odnosi pomenili veliko pomoč.

Na mejni prehod je mejila stražnica v Petanjcih, katere vojaki so hodili po nasipu reke Kučnice dnevno večkrat in pri tem prečkali cesto na mejnem prehodu ob mostu čez reko. Nedaleč so imeli na koncu naselja Krajna stik z vojniki iz stražnice v Korovcih. Ko sem prišel delat na postajo mejne milice, sem se šel predstaviti vodji stražnice Petanjci, vodniku iz Makedonije, ki ni bil odkrito sovražen in tudi ni izražal kakršnekoli nestrpnosti do miličnikov, slovenske oblasti ali Slovencev nasploh. Prišel je nekajkrat na mejni prehod v maju, pozneje pa več ne.

Bolj se je približeval čas razglasitve neodvisnosti in samostojnosti, bolj so se razmere zaostrovale. Na televiziji smo gledali reagiranje JLA v Mariboru. Zaradi dogodkov je bila posebni enoti milice in starešinam enot odrejena pripravljenost na domu 23. 5. 1991 in čez dva dni preklicana. Naša posebna enota milice je bila ob dogodkih v Mariboru.

6. 1991 je bil sprožen načrt Kamen in so se pripravljali ukrepi za prevzem državne meje z Republiko Hrvaško. 20. 6. 1991 so nam preklicali letne dopuste in naročili, da pregledamo

Fotografija iz filma Janeza Plazarja prikazuje namestitve miličnikov v sejni sobi mejnega prehoda

Fotografija iz filma Janeza Plazarja prikazuje spust zastave SFRJ na mejnem prehodu v prisotnosti vseh miličnikov in carnikov

Fotografija iz filma Janeza Plazarja prikazuje dvig zastave Republike Slovenije na mejnem prehodu v prisotnosti vseh miličnikov in carnikov

obrambne načrte predvsem pa mobilizacijski načrt.

V tem času se je na mejni prehod okoli 11.00 ure pripeljalo službeno vozilo JLA, v katerem sta bila dva uniformirana vojaka. Vozilo je ustavilo pred mejno kontrolo med vstopno in izstopno stezo. Ker je bil čas kosila, sva delo opravljala samo vodja izmene in jaz. Stopil sem do vozila in videl, da sta v njem poveljnik vojašnice v Murski Soboti, kapetan Horn in podpolkovnik, ki je bil vodja tega mejnega odseka.

Kapetan Horn se je razburil in mi očital razne provokacije, o katerih nisem vedel popolnoma nič, dobil pa sem občutek, da se je želel malo postaviti pred svojim šefom. Ko je končal svoj samogovor, sem ga vprašal ali ima dovoljenje za gibanje na mejnem prehodu oziroma ali bo potoval v Republiko Avstrijo. Pri tem se je še bolj razburil, da je on vojak in oficir JLA in ne potrebuje nobenih dovoljenj za gibanje v svoji državi.

Nato sem ga opozoril, da mora takoj zapustiti območje mejnega prehoda, ker bom sicer zoper njega in sodelavca sprožil postopek pri sodniku za prekrške in poklical intervencijsko vozilo, da ju odstrani z mejnega prehoda. Ko se je spet hotel razburiti, ga je njegov sopotnik umiril in mi rekel, da ne želi nobenih težav in da se bosta takoj odpeljala z mejnega prehoda. Pri tem sta pustila steklo na vratih voznika spuščeno tako, da sem slišal, ko je kapetan Horn sopotniku rekel, kot ste videli, ta mejni prehod zavzamem z eno desetino brez posebnih težav.

Čez dva dni, 22. 6. 1991, je bila aktivirana posebna enota milice v prvem sestavu (samo aktivni miličniki). Sam pa sem moral ostati v službi in potem kar nekaj časa nisem šel domov. Naslednji dan je bila odrejena 50 % mobilizacija, kar je pomenilo, da smo vpoklicali polovico rezervnega sestava in vsi miličniki in miličnice so ostali na delu. Nameščeni so bili v sejni sobi enote, iz katere smo odstranili mize in stole in v pisarni tajnice enote. Mobilizacija se je začela po 22.00 uri.

Fotografija iz filma Janeza Plazarja prikazuje novo tablo Republika Slovenija na mejnem prehodu

Fotografija iz filma Janeza Plazarja prikazuje enega od dnevnih obiskov avstrijskih varnostnih organov na mejnem prehodu

Zgodaj zjutraj naslednjega dne je bila odrejena in izvršena 100 % mobilizacija enote tako, da je bila dopoldne že kompletna enota. To noč je bil že prvi incident s strani vojakov iz stražnice na Petanjcih. Nekaj minut po polnoči se je ob robu gozda iz smeri Petanjec postavilo več kot deset vojakov, ki jim je poveljeval starešina. Vojaki so morali nameriti in na prazno sprožiti orožje v smeri mejnega prehoda.

Poveljevanje in proženje orožja se je zaradi noči slišalo zelo dobro v prostore mejnega prehoda. Še tisti zadnji dvomljivci med aktivnimi in rezervnimi miličniki in miličnicami so se zavedali, da tokrat ne bo šlo za vajo, ampak je stanje zelo resno in zelo zaostreno. Naslednjega dne zjutraj je vodstvo vojašnice v Murski Soboti protestiralo na upravi za notranje zadeve, ker naj bi mi merili na njih in prožili orožje in na mesto, da bi preverili pri nas, kaj se je dogajalo, so raje obljubili, da me bodo kot komandirja enote opozorili, da se to ne sme početi.

To me je prvič vrglo v kolesje zakulisnega delovanja s poskusom škodovanja s potvarjanji in lažmi, kar se je žal pozneje v karieri še večkrat zgodilo. V skupnem prostoru smo po televiziji gledali slovesen sprejem aktov, ki so iz Socialistične republike Slovenije napravili samostojno državo Republiko Slovenijo, dobili smo nove znake policije in s kap sneli zvezde ter dali sedanje znake policije, ki pa so bili nalepke in so stalno padale z njih.

Dobili smo nalogo, da naslednji dan, 26. 6. 1991, dvignemo slovensko zastavo in omogočimo delavcem cestnega podjetja Murska Sobota postavitev table Republika Slovenija namesto table Socialistična federativna republika Jugoslavija. Popoldne okoli 16.30 ure smo slovesno, v prisotnosti cele enote, sneli zastavo z zvezdo in še bolj slovesno postavili na njeno mesto novo zastavo Republike Slovenije.

Popoldne tega dne so se nam pridružili aktivni in rezervni miličniki oddelka milice Cankova s komandirjem Štefanom Vourijem tako, da je nastala že velika gneča na mejnem prehodu, ki je v tem času deloval še vedno nemoteno. Skupaj smo po televiziji gledali slovesnost na

Obrambni položaji milice na MP Gederovci, dne 27. 06. 1991 (Foto: Jože Pojbič)

platoju pred skupščino Republike Slovenije, kjer je bila slovesno dvignjena slovenska trobojnica in nas je nagovoril predsednik predsedstva Milan Kučan.

Zvečer, v temi so me miličniki obvestili, da je v brezcarinski trgovini in na parkirišču moški, ki se sumljivo obnaša. Moški je šel v trgovino in iz nje večkrat in gledal, kje so položaji milice in štel miličnike. Ukazal sem ga prijeti in privedi v prostore mejnega prehoda. Izkazalo se je, da je državljani Republike Avstrije, ki je trdil, da je potnik in se razburjal nad prijetjem.

Povedal sem mu, da na mejnem prehodu delajo izkušeni miličniki in naj se ne norčuje iz nas. Če želijo avstrijski varnostni organi podatke, naj pride predstavnik k meni in se bom z njim pogovoril. Ko je videl, da smo ga spregledali, je prosil, da ga pustimo in da bo to prenesel svojim predstojnikom.

Naslednje jutro, že zgodaj, se je pripeljal na mejni prehod iz Republike Avstrije takratni okrajni šef žandarmerije. Z njim smo se pogovorili in mu povedali, kakšno je trenutno stanje na mejnem prehodu. Povedali smo mu tudi, da obstaja velika verjetnost spopada z JLA. V primeru spopada ali na sploh naše blokade nam je obljubil popolno pomoč. Za njihovim mejnim prehodom bodo imeli reševalno vozilo, ki bo naše ranjence odpeljalo v bolnišnico v Bad Radkersburg. Seznanil nas je, da so na njihovem mejnem prehodu tudi žandarji in vojaki avstrijske vojske z dvema oklepnikoma in da bodo vojaki v primeru spopada ostali na mejnem prehodu, cariniki in žandarji pa se bodo umaknili v notranjost.

Prav tako mi je ponudil možnost umika v Republiko Avstrijo. Dal sem častno besedo, da v času umika ne bomo streljali na JLA, ker bi s tem izzvali incident, ampak se bomo umikali preko mostu na Kučnici po nasipu Kučnice do mostu ob mejnem prehodu Cankova, kjer bomo vstopili ponovno v Republiko Slovenijo. Ponudil je tudi možnost oskrbe s hrano in pijačo.

Sprejel sem oskrbo s pijačo in že naslednji dan je stala na mejnem prehodu do vrha napolnjena avtomobilska prikolica (lahki priklopnik) napolnjena s steklenicami Radenske iz bližnjega vrelca v Žetincih (Sicherdorfu). Spodaj je lastnik skril tudi zaboje s pivom, vendar sem to takoj, ko sem ugotovil prepovedal, saj alkohol, orožje in grožnja s spopadom ne gredo skupaj.

Naslednji dan, zjutraj okoli 4. ure, so na mejni prehod prispeli pripadniki posebne enote milice, vod, ki je bil dodeljen mejnemu prehodu in so ga vodili Slavko Škerlak, Iztok Trček, Koloman Pintarič in Dragoslav Kumer. Skupaj smo pripravili načrt obrambe mejnega prehoda in razdelili moštvo ter jim dali naloge. Rano dopoldne so me potniki seznanili, da je neka vojska zaprla cesto na križišču v Gederovcih (kjer je sedaj krožišče) na državni cesti, ki vodi

Fotografija je iz videa nacionalne televizije in kaže čas, ko smo ugotovili, da so za našim hrbtom v resnici vojaki JLA, ki smo jih s pogajanjem spravljali na drugo stran, ker niso hoteli slišati nič o predaji

iz Murske Sobote na mejni prehod ter levo v smeri Kuzme in desno v smeri Petanjcev.

Odpravil sem se tja, to je cca. 500 metrov od mejnega prehoda in tam našel enoto TO, ki se je pripravljala za pomoč pri obrambi mejnega prehoda. Svoje položaje so imeli ob državni cesti v Gederovcih od šole do križišča, na cesti, ki vodi do mejnega prehoda, na cesti v smeri Sodišincev in na cesti v smeri mejnega prehoda na desni strani ceste za stanovanjskimi hišami, gledano z mejnega prehoda. Manjša enota je zasedla položaj za brezcarinsko trgovino v gozdu ob njej, da prepreči morebiten prihod vojakov iz stražnice v Korovcih (za naš hrbet).

S poveljujočim kapetanom sva se dogovorila za koordinacijo, ker oni niso imeli UKV zvez, ampak so se s poveljstvom usklajevali po telefonu v štabu, ki so ga imeli v Gederovcih.

Na mejnem prehodu smo ugotovili gibanje v gozdu ob mejnem prehodu v smeri Petanjcev, torej desno gledano od državne meje, bili so vojaki iz pojačane stražnice Petanjci, ki so ležali in se gibali med zadnjimi drevesi v gozdu. Naše sile smo postavili tako, da so bili pripadniki posebne enote milice na najbolj izpostavljenem mestu na parkirišču pred mejnim prehodom gledano proti državni meji, moji in cankovski miličniki so bili ob in v zgradbi mejnega prehoda in za gospodarskim poslopjem stanovanj miličnikov in na hodniku v prvem nadstropju stanovanj ter za drvmi pri gospodarskem poslopu ob reki Kučnici.

Na mejni prehod je prišel peš kapetan Branko Kučan, ki je vodil napad oziroma zavzetje mejnega prehoda s strani JLA. Sprejel sem ga v svoji pisarni skupaj z ostalimi starešinami. Branko Kučan je bil znanec nas večine in je bil sprejet prijateljsko. Ko je sedel, je rekel, da mu je neprijetno, vendar mora zahtevati, da snamemo zastavo Republike Slovenije in tablo Republika Slovenija in prenehamo izvajati mejno kontrolo, ker je mejni prehod zaprt. Če bomo vse to uresničili, lahko začasno ostanemo na mejnem prehodu, dokler ne dobimo drugih navodil. Če tega ne bomo izvedli, bodo to izsilil ne glede na žrtve in tega si ne želi.

Šel sem v sosednji prostor in poklical načelnika inšpektorata milice uprave za notranje zadeve Murska Sobota Milana Horvata, ki je bil tudi vodja operativne skupine. Povedal mi je, da so oni – torej vojaki v tuji državi in da zato ne nameravamo upoštevati njihovih ukazov. To sem prenesel kapetanu Kučanu in mu tudi povedal: »Branko, dokler bo eden miličnik živ, ti na ta mejni prehod z vojsko ne boš stopil«. Nastala je tišina, da bi se slišal pad lista z rože, če bi padel. Kapetan Kučan je rekel, da mu je žal, da to sliši in da bo v gozdu ob mejnem prehodu, če si premislimo in da si spopada ne želi.

Okoli 11.00 ure me je miličnik posebne enote milice prišel vprašat, kakšne označbe imajo

Fotografija je vzeta iz posnetka nacionalne televizije, saj so bili novinarji v času desanta na mejnem prehodu, prikazuje pa naše pričakovanje, da dobimo dovoljenje za napad na helikopter, ki je lebdel nad nami. Na fotografiji levo sem sam, na sredi Slavko Škerlak in na desni Štefan Vouri.

Fotografija je iz posnetka nacionalne televizije prikazuje dogajanje nekaj minut pozneje, ko sta se helikopterja menjavala (kako smo opazovali izkrcanje vojakov in opreme). Na fotografiji sem sam desno, levo je miličnik posebne enote milice – Gjergjek.

na svojih kapah pripadniki TO. Povedal sem mu, da podobne našim. On pa je trdil, da imajo ti, ki so za našim hrbtom, zvezde in titovke. Šel sem gledat in videl, da so mesto, kjer je bila prej enota TO, za našim hrbtom zavzela desetina iz stražnice Korovci in bi lahko prosto streljala po miličnikih posebne enote milice, ki so bili na parkirišču in s te strani niso imeli kritja.

Takoj smo del moštva predstavili tja in z vodstvom posebne enote milice smo jih pozivali, naj se predajo ali pa premaknejo na drugo stran mejnega prehoda do drugih vojakov. Po nekajminutnem pogajanju so se odločili, da bodo šli na drugo stran mejnega prehoda, kar smo jim omogočili, ob nestrpnostih z obeh strani na srečo ni prišlo do uporabe orožja.

Nekaj minut za tem so se vrnilo pripadniki TO, ki so si v tem času privoščili malico v bližnjem gostinskem lokalu. Njihovi zaščitni več nismo mogli zaupati, zato smo poslali del enote za naš hrbet na rob brezcarinske trgovine in so ostali tam do konca spopada.

Med 12.00 in 13.00 uro sem šel spet pogledat priprave TO na križišče, kjer je bila blokada. Tam je bil drugi starešina kot prej tudi kapetan, ki se ni želel pogovarjati z mano glede stanja, njihovih priprav in mi je jasno povedal, da njihova naloga ni obramba mejnega prehoda, ampak samo ceste, če bo vojska napadla mejni prehod izven ceste, se oni ne bodo vmešavali v spopad, ker to ni njihov problem. Poskušal sem mu dopovedati, da smo ista vojska nove države in moramo skupaj planirati delovanje, vendar je nadaljnje dogovarjanje preprečila nesreča, ko se je v bližini pripadnik TO ustrelil v nogo.

Vrnil sem se na mejni prehod in o tem seznanil načelnika inšpektorata milice in istočasno ukazal, da se pri vhodu v prostor vodje izmene mejnega prehoda postavi službeno vozilo in v njega zložijo dokumenti in nepotrebno strelivo, če bi se morali umakniti. Čez nekaj minut me je Milan Horvat klical nazaj in rekel, da je uredil z vodstvom TO v Murski Soboti in da oni

zadevo razumejo enako kot mi, da gre za skupno obrambo in skupne ukrepe.

V tem času smo se znašli pred težavo, kaj s stanovalci bloka ob mejnem prehodu, kjer so stanovali sorodniki naših miličnikov. Obema službujočima miličnicama, ki sta imeli za moža tudi miličnika in ostalim civilnim osebam sem z dovoljenjem operativne skupine predlagal, da jim uredimo umik z mejnega prehoda v notranjost. S pomočjo avstrijskih varnostnih organov smo uredili njihov umik v Republiko Avstrijo in od tam prek še odprtega mejnega prehoda za obmejni promet Cankova nazaj v Slovenijo.

Ves popoldan je bil potem pri nas na mejnem prehodu kapetan TO, ki je z razglasno postajo, ki je bila v enem od vozil posebne enote milice, pozival vojake JLA, da se predajo. Dopovedoval jim je, da napadajo samostojno državo in da je njihov napad agresija. Prav tako je pozival starešine vojske, da izpustijo vojake Slovence in druge vojake, ki ne želijo sodelovati pri napadu na mejni prehod in s tem na suvereno državo Republiko Slovenijo. Nihče na drugi strani se ni odzval.

Okoli 14.00 uri so do parkirnega prostora pred mejnim prehodom iz gozda prišli štirje vojaki v maskirnih uniformah in so imeli zakrito celo telo in glavo. Zahtevali so predajo mejnega prehoda v roku ene ure in naš odhod z njega. Po krajši izmenjavi groženj z našimi miličniki in merjenjem orožja smo uspeli umiriti stanje. Vojakom smo povedali, da smo naš odgovor dali že kapetanu Kučanu in da se oni lahko predajo in ostanejo pri nas. To so odklonili in odšli nazaj v gozd. Kdo so bili in ali so bili med njimi tudi oficirji, nismo ugotovili.

V tem času so naši miličniki ves čas zasedali bojne položaje izmenoma, eni so počivali v zgradbi mejnega prehoda, drugi pa so bili na položajih. Ves ta čas je prek mejnega prehoda potekal redki promet, tudi tovornjak z oblačili tovarne Mura, peljali so mimo blokade TO za zgradbo gasilskega doma v Gederovcih na travnik in po travniku nazaj na cesto za barikado. Z naše strani ni bilo ovir glede prestopa državne meje pa tudi avstrijski varnostni organi so

Fotografija iz posnetka nacionalne televizije prikazuje trenutek, ko je helikopter pristajal na travniku in potem odložil vojake in opremo

Fotografija iz posnetka nacionalne televizije kaže čas, ko smo opazovali, kaj se dogaja po desantu helikopterjev in zaznali, da vojaki postavljajo minomete za strel

Stražnica Petanjci, ko so jo vojaki predali (iz filma Janeza Plazarja)

jih puščali skozi.

V tem času je izbruhnila še ena težava. Iz uprave za notranje zadeve so me iz logistike obvestili, da bodo pripeljali kosilo za miličnike posebne enote milice in naj zagotovim, da bodo hrano dobili samo oni. Temu sem se uprl in prepovedal prihod skupine, ki bi pripeljala hrano na mejni prehod. Nato me je klical šef logistike in mi povedal, da nima proračunske postavke za ostale miličnike.

Povedal sem mu, da smo obkoljeni in ne moremo ven na malico ali kosilo ali večerjo, ko mi je rekel, da ga to ne zanima, sem zagotovil, da bomo jedli na mejnem prehodu

vsi in da naj najde denar za vse ali pa pove, da odidemo z mejnega prehoda in prevzame odgovornost za to. V nobenem primeru ne bom dovolil, da bi eni gledali lačni druge, kako jedo in nato bi še od njih zahtevali, naj se borijo. Čez nekaj minut me je poklical nazaj in povedal, da je hrana za vse in od takrat so redno vozili hrano za miličnike na mejnem prehodu, dokler vojne enote niso bile razpuščene.

Po 15.00 uri smo poslušali po UKV (Ultra kratki val tudi ime zveze policije) zvezi prenos, kako je skupina vsaj 50-ih vojakov preprosto korakala iz vojašnice v Murski Soboti mimo blokade, ne da bi jo kdo zaustavil. Vodil jo je Slovenec, vodnik Maks Veinhandl. Vojaki so korakali brez ovir po regionalni cesti iz Murske Sobote skozi Černelavce, Rankovce, Vanča vas. V Gederovcih so zagledali blokado na cesti na križišču in so zavili na levo gledano proti državni meji k takratni trgovini Potrošnika. Tam so ugotovili, da ne morejo naravnost, da bi se pridružili drugim vojakom, ki so oblegali mejni prehod. Zaradi tega so plegli na robu ceste ob križišču in so bili od vojakov TO ločnie samo s širino vozišča.

Okoli 17.20 ure sta priletela dva ogromna transportna helikopterja JLA, ki sta izmenoma lebdela nad mejnim prehodom medtem, ko je drugi na robu gozda proti Sodišincem izkrcal vojake in opremo. Ves čas smo od operativne skupine zahtevali, dovoljenje, da odpremo ogenj nanju, vendar smo dobili dovoljenje šele, ko sta bila že tako daleč, da smo ju komaj zaznali.

To je bila pravzaprav sreča, kot smo pozneje izvedeli, so vojaki TO čakali na naš prvi strel, da bi streljali na helikopterja z ročnimi metalci raket ambrust in bi sigurno zrušili vsaj enega in s tem povzročili žrtve med mladimi prestrašenimi vojaki. Ko sta helikopterja odletela, smo videli, da sta pripeljala tri minometalce, ki so bili postavljeni cca. 100 metrov od gozda v smeri Sodišincev in usmerjeni na mejni prehod.

Vedel sem, da nimamo zaščite pred minometi ne ob in ne za zgradbo mejnega prehoda. Zato sem se spet odpeljal do štaba enote TO in tam izvedel, da še vedno načrtujejo spopad.

Povedal sem jim za desant, čeprav so to že vedeli in da se lahko vsak hip zgodi, da bodo z minometi napadli mejni prehod, vendar se nisem mogel nič dogovoriti.

O tem sem obvestil operativno skupino, ki mi je sporočila, da je spopad predviden za 19.00 uro. To sem povedal oficirjem, ki so rekli, da bodo preverili na štabu in če je tako, bodo začeli ob 19.00 uri. To je bilo predvsem zaradi tega, ker smo bili okoli 12.00 ure obveščeni, da mora spopad obvezno začeti TO razen, če bi bili prej neposredno napadeni s stani JLA.

Tako sem se vrnil na mejni prehod in se s starešinami dogovoril, da pripravimo miličnike za spopad ob 19.00 uri. Razdelili smo si mesta, kje bomo med svojimi. Jaz sem bil ob gospodarskem poslopu stanovanjskega bloka ob mejnem prehodu, od koder sem videl celotne položaje JLA. Prišla je ura 19.00 in se ni nič zgodilo, tudi ob 19.15 še vedno nič.

Okoli 19.30 sem spet sedel v avto in se odpeljal spet do štaba TO. Tam sem izvedel, da oni še vedno načrtujejo, nisem vojak in nisem razumel, kaj naj bi še načrtovali, če smo bili mi na eni strani, oni pa na drugi. Ko sem bil že pošteno jezen, se je pripeljal poveljnik Alen Geder, ki se je vrnil iz Gornje Radgone in sem mu povedal, kaj se dogaja. Povedal mi je, da bo pregledal načrt in se posvetoval s starešinami in da ob 22.00 uri začnemo.

Vrnil sem se na mejni prehod in prenesel te informacije starešinam, ti pa miličnikom na položajih. Ob 22.00 uri se spet ni nič zgodilo, tudi ob 22.15 ne in ko sem okoli 22.30 ure spet želel iti do štaba, je zaropotalo z njihove strani. Nato smo streljali tudi mi. V tem času se je razbesnela nevihta, kakršne še nikoli nisem videl. Najbrž niti z vedro ne bi mogli tako zlivati vode, kot se je zlivalo na nas. Vidljivost je bila nična. Streljali smo v smeri bliskov od strelov jugoslovanske vojske. Naš ogenj je bil tako močan, da smo, kot se je pozneje izkazalo, prisilili vojake k umiku. Od pritiska, ki so ga povzročale nizko leteče krogle, so vojaki bruhali.

Ker je naša prva vojna in nismo imeli izkušenj, smo enostavno izpraznili naše orožje in če bi nas takrat napadli, se ne bi imeli s čim braniti. Tako smo ponovno napolnili orožje in čez cca. 20 minut ponovno napadli z enako intenziteto.

Večina moštva je bila popolnoma mokra, ko je prenehalo deževati, sem tiste, ki so bili v zgradbi, poslal ven na položaje, ostale pa noter, v zgradbo mejnega prehoda, da so se imeli mokri možnost malo posušiti in ogreti. Ker je bila vidnost še vedno zelo slaba, smo položaje stražili tako, da smo z rafali prestreljevali območje, kjer so bili vojaki jugoslovanske armade. Šele pozneje smo izvedeli, da so se umaknili v stražnico Petanjci, ko je bil ranjen kapetan, ki je poskušal na mejni prehod streljati z ročnim metalcem in ko se je odmaknil od drevesa, je

Fotografija iz filma Janeza Plazarja prikazuje, kako smo okrepili mesta za bodočo obrambo mejnega prehoda z vrečami peska, če bi spet prišlo do napada

dobil kroglo v nogo. Odpeljan je bil na zdravljenje v murskosoboško bolnišnico.

Okoli 02.00 ure smo dobili iz operativne skupine strelivo in suhe srajce za moštvo, kar je pomagalo, da se niso prehladili zaradi vlage. Nekateri smo se umaknili pod most čez Kučnico in bili tam nekaj časa, da so bili v prostoru mejnega prehoda samo mokri miličniki in so imeli več prostora za sušenje. Ni bilo dolgo, pa smo morali bežati od tam, ker se je zaradi nevihte Kučnica iznenada dvignila vsaj za dva metra in bi nas odplavila, če ne bi hitro odšli izpod mostu.

Okoli 05.00 ure smo izvedeli, da se vojaki TO pogajajo s skupino, ki je bila blokirana pri trgovini v Gederovcih, vendar se niso mogli dogovoriti. Zato so se jim pridružili starešine posebne enote milice in dosegli predajo enote. Vodnika Maksa Veinhandla sem pozneje že videl v uniformi TO. TO je dobila nujno potrebno orožje, mi pa puškomitraljez M84 s pripadajočim strelivom, ker je naš puškomitraljez M53 odpovedoval zaradi slabega oziroma starega streliva.

Takoj po tem, ko so se vojaki TO umaknili s ceste na križišču v Gederovcih, je stekel promet na mejnem prehodu. Carinik, ki je delal ponoči, je bil med spopadom v enem od stanovanj ob mejnem prehodu. V dnevnik je napisal, da ni izvajal carinskega nadzora, ker zaradi streljanja ni bilo mogoče. Dnevna izmena je normalno delala naprej.

Ko so se vojaki jugoslovanske armade predali, so se vojaki TO pomaknili do stražnice Petanjci in jo obkolili, kar je bilo posebej težko, ker je bila najvišja stvar pšenica ali druga žitarica, drugega zaklona pravzaprav ni bilo. Mi smo dopoldne večkrat pregledali gozd ob mejnem prehodu in našli nekaj opreme, vendar vojakov ni bilo več, minomete pa so prevzeli vojaki TO.

Ves dan so trajala pogajanja z enoto, ki je bila v stražnici Petanjci. Zaradi tega smo se popoldne odpeljali v Sodišince Slavko Škerlak, Izток Trček in jaz. Poveljujoči TO je bil major Jože Pobjbič, naš prejšnji načelnik uprave za notranje zadeve. Zadnji dogovor naj bi bil pri stražnici Petanjci, gospod Pobjbič je prosil svojega oficirja za spremstvo do stražnice, vendar je ta to odklonil in rekel, da gre raje takoj na vojaško sodišče, kot pa se pelje do stražnice. Zaradi tega smo peljali Pobjbiča mi sami z našim vozilom Landrover. Trček je peljal, midva s Škerlakom pa sva šla vsak na eni strani vozila z dolgim orožjem, pripravljenim na strel.

Cca. 50 metrov pred stražnico smo ustavili in pred vozilom sta se dogovarjala major Pobjbič in kapetan Kučan o pogojih predaje. Kapetan je povedal, da bo predal stražnico, vendar morajo najprej teritorialci streljati v smeri stražnice, ker mu bodo sicer lahko sodili na vojaškem sodišču. Po streljanju bo čez cca. 15 minut »postrojil« svoje moštvo pred stražnico in predal stražnico in moštvo brez orožja. Pobjbič je pristal na te pogoje. Ko smo se vračali, je Trček pozabil, da sva midva peš in je peljal hitreje tako, da sva bila s Škerlakom skoraj pol kilometra teka s čelado, z neprebojnim jopičem in orožjem, popolnoma premočena od potu in utrujena, da sva komaj stala.

Čez nekaj minut so teritorialci odprli ogenj v smeri stražnice. Prepozno sem ugotovil, da so

Fotografija iz filma Janeza Plazarja prikazuje zavarovanje mejne kontrole, eden miličnik je z dolgim orožjem pazil na varnost, drugi je delal mejno kontrolo

Fotografija je iz videa Janeza Plazarja in prikazuje zadnji zbor enote pred razpustitvijo.

nekateri streljali v zrak, kar je pomenilo, da so naboji leteli v Republiko Avstrijo in so izvršili incident. Sreča je bila, da na avstrijski strani ni bilo nikogar. V tem času je major Pobjbič naročil dva avtobusa za odvoz vojakov.

Tako smo okoli 18.20 ure krenili spet proti stražnici, kjer so v dveh vrstah stali urejeno vojaki JLA in starešine, orožje so imeli zloženo pred sabo. Kapetan Kučan je ob prihodu majorja Pobjbiča poveljeval mirno in nato stopil do njega in mu predal stražnico, vojake in orožje, izročil je tudi svojo pištolo. Nato so vojaki in oficirji vstopili v avtobusa, Kapetan Kučan pa je Pobjbiča prosil, če ga lahko odpelje policija, saj se bo tako bolje počutil in slednji je to dovolil.

Mi smo se z malim terencem peljali za avtobusoma v Mursko Soboto, kjer so vojake izkrcali pri štabu TO pred domom učencev. Med potjo nam je Kučan povedal, da se vodnik, ki je poveljeval stražnici Korovci, ni želel predati in so ga morali razorožiti na silo. Med vožnjo je potegnil iz žepa pištolo in rekel, da je to njegovo osebno orožje in je prosil, da mu ga shranimo, dokler ne bo prost. Škerlak in Trček sta pristala, ker sta ga bolje poznala in sta orožje pozneje odnesla s sabo.

Pred domom učencev je bila gneča, zato je Kučan predlagal, da gremo v gostišče Denko na eno pijačo, ker ne ve, kdaj bo lahko spet šel v gostinski lokal. Nismo imeli obveznosti, da bi ga takrat takoj predali zelo zaposlenim teritorialcem, zato smo stopili čez cesto v gostinski lokal Denko. Lastnik nam je želel plačati pijačo in je objel Kučana ter mu razlagal, da smo zmagali in da smo »jugosom« pokazali. Kučan je rekel, da ne ve, če so ravno zmagali (imel je uniformo LJA in titovko z zvezdo na glavi), vendar se lastnik, ki ni opazil, kdo je on, ni dal prepričati in ni želel vzeti denarja za pijačo.

Naša posebna enota milice je skupaj s teritorialci in miličniki oddelka milice Rogašovci poskušal zavzeti stražnico Korovci, vendar se desetar, ki je poveljeval zvečer, ni želel predati. Zaradi tega so se dogovorili, da bodo poskusili zjutraj z pomočjo domačinov, ker je

Fotografija neznanega avtorja iz arhiva Cirila Magdiča prikazuje spominsko znamenje na boje 1991 na križišču v Gederovcih, kjer se je TO spopadla z vojaki JLA

Fotografija neznanega avtorja iz arhiva Cirila Magdiča prikazuje spominsko znamenje na boje 1991 na križišču v Gederovcih, na zgradbi mejnega prehoda v Gederovcih (spomin na boj policije za obrambo mejnega prehoda)

stražnica sredi naselja Korovci in bi lahko prišlo do žrtev. Noč je minila mirno. Naslednji dan zjutraj, 29. 6. 1991, so se vojaki po krajših pogajanjih s pomočjo občana, soseda stražnice mirno predali.

Naša posebna enota milice nas je zapustila 29. 6. 1991, ko je bila poslana v pomoč na Hodoš in malo zatem se je na svojo enoto vrnilo tudi moštvo oddelka milice Cankova. Pred odhodom posebne enote sva šla s Slavkom Škerlakom še enkrat pogledat stražnico, bila je zapuščena, enota TO je bila premaknjena drugam. Vsa vrata so bila odprta.

V eni od spalnic sva našla več vojaških posod za vodo čutaric in kovček, v katerem je bila nastavljena oprema, kot bi bila elektronska naprava. Čutarice so bile težke in so imele ozko ustje, ko sva jih odprla, sva ugotovila, da nič ne teče ven. Po posvetu z operativno skupino sva ugotovila, da gre pravzaprav za eksploziv, namenjen za miniranje mostu v Petanjcih in napravo, ki sproži eksplozijo. To so ob hitrem odhodu teritorialci pozabili tam. Operativna skupina je poskrbela, da so se iz TO pripeljali tja in to prevzeli.

Tem sva pozabila povedati, da sva našla kovček z ročnimi bombami, kl sva jih dala v službeni avtomobil v primeru, da bi prišlo še do kakšnega napada. Po razpustitvi enot so bile bombe predane na upravo za notranje zadeve. Pogledat sva šla tja, ker so me klicali iz naselja Sodišinci, da je stražnica prazna in se tem igrajo otroci. Prosili so me, da pogledam, če je tam varno.

Mi smo po izkušnji boja okrepili položaje okoli zgradbe mejnega prehoda s peskom in zavarovali mejno kontrolo. Okoli poldneva so mi sporočili z operativne skupine, da bodo prek mejnega prehoda peljali delegate Skupščine Republike Slovenije po Republiki Avstriji do Šentilja in Maribora in nato v Ljubljano. Dobil sem nalogo, da o tem seznanim avstrijske varnostne organe in omogočim neovirani prehod državne meje.

V želji, da izpolnim naročilo, sem hitro vrgel orožje na ramo, kot običajno v teh dneh, in šel

do avstrijskega mejnega prehoda. Tam so bili na vsaki strani mejnega prehoda še vojaki avstrijske vojske s tankoma, žandarji in cariniki. Ko so me vojaki zagledali, so se vrgli na tla in repetirali orožje, žandarji so bežali v zgradbo mejnega prehoda in vsi skupaj so kričali na ves glas.

Čez nekaj minut je prišel iz mejnega prehoda do mene šef carinikov. Vprašal sem ga, kaj je narobe, on pa mi je rekel, da me ne poznajo in sem prišel popolnoma oborožen. Carinik je kolege pomiril in me predstavil, nato so tudi vojaki povsili orožje. Prosil sem za pogovor z vodjem žandarjev in šefom mejnega prehoda. Oba sem nato v pisarni mejnega prehoda seznanil z našo prošnjo, da bodo prek mejnega prehoda potovali delegati skupščine. Oba sta mi zagotovila neoviran prehod in pomoč po poti, če bo potrebna. Takoj, ko smo spili kavo, sem šel nazaj in sporočil to v operativno skupino.

Okoli 15.00 ure so delegati Skupščine Republike Slovenije neovirano izstopili in vstopili v Republiko Avstrijo. Naslednjega dne, okoli 10.00 ure, so se delegati varno vrnili po isti poti spet domov. Spremljali so jih kriminalisti oddelka za zatiranje kriminalitete uprave za notranje zadeve v Murski Soboti.

V tem času je potoval čez državno mejo Ivan Kramberger, ki je dvakrat kandidat za predsednika predsedstva Republike Slovenije. Po končani mejni kontroli je splezal na svojega mercedesa in držal kratek, vendar zelo čustven govor, v katerem se je zahvalil miličnikom za njihovo prizadevanje za Republiko Slovenijo. Bil je edini politik, ki je to naredil v Gederovcih.

Ker so se po celi državi odvijali boji, so nam popoldne ukazali popolno bojno pripravljenost. Dnevno smo večkrat dobivali obvestila, da so v zraku letala JLA namenjena na bojne naloge v našo državo. V takih primerih sem vedno večino enote odpeljal na nasip Kučnice, kjer smo imeli vsaj za silo zaklonišče.

Po 4. 7. 1991 smo najprej razpustili 50 % sestav in nato celega in počasi spravljali stvari v normalno stanje. Dne 19. 7. 1991 so me na postaji obiskali predstavniki t. i. belih čelad, ki naj bi nadzirali izvajanje Brionske sporazuma. Vodil jih je polkovnik iz Italije. Pogledali so si mejni prehod in se zanimali, kako je potekal spopad. Vojakom sem težko razložil to, da smo bili obkoljeni, a smo vojake vseeno pozivali na predajo in to, da smo mi napadli njih in ne oni nas. Povedali so mi tudi, da po sporazumu ne bi smela viseti zastava Republike Slovenije, to sem vzel na znanje in zastavo pustil viseti.

Pozneje je bilo potrebno pregledati škodo, ki pravzaprav ni bila tako majna. Streha zgradbe v smeri gozda je bila temeljito prelučnjana, prav tako zidovi in okna v zgradbi. Poškodovane so bile celo hiše v bližnjih Žetincih v Republiki Avstriji. Tako smo mi zaključili svojo prvo vojno (in upam zadnjo), brez večjih žrtev – z enim poškodovanim in enim zbolelim.²⁷⁰

270

Viri:

- Arhiv PVD SEVER za Pomurje

- Diplomatska naloga: Aktivnosti pomurske milice v vojni za Slovenijo, Tomislav Habulin, FVV, november 2011.

- Zgodovina Pomurske policije in orožništva, Osamosvojitvena vojna in priprave nanjo (avtorja Ciril Magdič in

Približevanje helikopterjev PMM Gederovci zaradi desanta dveh skupin vojakov in minometov (Foto: Jože Pojbič)

Eden od helikopterjev je stalno lebdel nad zgradbo PMM Gederovci, medtem ko je drugi izkrcaval posadko (Foto: Jože Pojbič)

6.15 Razgovori z udeleženi miličniki PMM Gederovci, OM Cankova, PPE

6.15.1 PEM v Gederovcih²⁷¹

Aktivnosti, ukrepanje pripadnikov PEM M. Sobota (Drago Ribaš, 26. junij 1991)

Iztok Trček: Takrat smo bili prisotni kot pripadniki posameznih enot znotraj PEM-a na menjavi obmejnih jugoslovanskih tabel s slovenskimi. Sam sem bi najprej na dvigu zastave v Gederovcih in Kuzmi. Takratnih dogodkov je bilo veliko, bili smo kot pripadniki PEM zelo gibljivi.

Spominjam se, da sem bil udeležen s svojim oddelkom v branjenju blokade na mejnem prehodu v Gederovcih. Nekako smo takrat pri streljanju, ki je bilo ponoči posledica dogajanj na mejnem prehodu Gederovci, aktivno sodelovali. Tudi primeri, da so nekoga izdelali živci, so bili prisotni, kar je bilo glede na situacijo tudi razumljivo, saj nismo vsi ljudje enaki.

Sodeloval sem tudi pri pregovarjanjih z vojaškimi starešinami, ki so se pred nami iz blokade okrog mejnega prehoda Gederovci zatekli v stražnico Petanjci. Verjetno je o tem že veliko napisanega, zato tega ne bom posebej opisoval.

6.15.2 Tudi mi smo branili mejni prehod v Gederovcih²⁷²

- Tomislav Habulin), Murska Sobota, 2014.
- Zapis komandirja Draga Ribaša – miličnika na meji
- Videoposnetek miličnika PMM Gederovci – Janeza Plazarja
- Radgona 1991, OSAMOSVOJITVENA VOJNA V POMURJU, Dokumentarni film, junij 2012, ZAVOD SONČNICA (režiserja ga. Brigita Bavčar in g. Štefan Celec)

²⁷¹ Razgovor z Iztokom Trčekom, Dragom Ribašem in Milanom Ostercem

²⁷² Spomini takratnega komandirja oddelka milice Cankova – Štefana Vourija – o delovanju njegove enote pri obrambi mejnega prehoda Gederovci

Na MP Gederovci so aktivni miličniki in rezervni miličniki sodelovali pri zamenjavi zastave na drogu pred mostom na potoku Kučnica. Na MP Gederovci sem prejel obvestilo, da se MP Gederovci zapira, da naj uredim, da bo avstrijska policija preusmerjala potniški in tovorni promet na MP Cankova ter da uredim, da se bo vstopalo in izstopalo s potnimi listi ter bo odprt tudi promet za tovorna vozila in da na MP Cankova v pomoč pridejo delavci carine, ki bodo pregledovali blago.

Istega dne okrog, 18.00 ure, je bilo z MP Cankova sporočeno, da je oddelek vojske z deseterjem prišel na prehod in od miličnika zahteval, da preda mejni prehod. Naročilo iz UNZ je bilo, da se prehod ne preda vojski, ampak se pobere dokumentacija, pečati in drugi material, spusti zapornica, se zaklene in se zapusti MP. Ob 18.30 uri je bil MP zaprt in zapuščen s strani delavcev milice. Prav tako se je MP zaprl tudi na avstrijski strani.

Po obvestilu iz UNZ M. Sobota, naj bi se potniški promet in tovorni promet iz Avstrije preusmeril na MP Gerlince. Potniki so nato izstopali in vstopali na navedenem MP, ta se je ob 22.00 uri zaprl. Naročeno je bilo tudi, da naj se dne 26. 06. 1991 ob 05.00 uri prehod odpre in da naj na prehod napotim enega miličnika in enega rezervnega miličnika. Na delo sta bila napotena miličnik Potočnik in rezervist Sapač. Na MP Gerlinci pa ni bilo opaženo ali videno, da bi se v bližini prehoda zadrževali vojaki.

Na MP Gederovci smo po namestitvi razporedili položaje rezervnim in aktivnim miličnikom ter imeli skoraj vsako uro preplah zaradi letov vojaški letal. Dne 26. 06. 1991 so na mejni prehod prišli trije oddelki PEM-a, ki so jih vodili Slavko ŠKERLAK, Drago KUMER in Iztok TRČEK. Istega dne, okrog 10.00 ure, je bilo sprejeto sporočilo, da iz vojašnice v Murski Soboti proti MP Gederovci prihaja vod vojske, ki ga vodi vodnik Maks. V tem času je okrog MP Gederovci bil določen obrambni položaj TO.

Fotografija Jožeta Pojbiča prikazuje mitralješko gnezdo miličnikov PMM, ki so ga na srečo pred spopadom zapustili, ker je bil po spopadu kontejner na gornjem delu popolnoma preluknjan

Fotografija Jožeta Pojbiča prikazuje pristane enega od helikopterjev na čistini med MP in Sodišinci

Po prihodu PEM-a je bil sklican sestanek vseh poveljujočih. Sklenjen je bil dogovor glede nalog na MP, da se zavaruje objekt in ne preda JLA. Prav tako je bil dogovor, da se pričakuje zračni in fizični napad JLA na objekt MP in zavzetje objekta. Istega dne je bilo s štaba pri UJV sporočeno, da letita vojaška helikopterja proti mejnemu prehodu Gederovci in nameravata raketirati prehod.

Sporočilo je zajemalo tudi, da so v helikopterju pripadniki srbske milice in da je njihov namen, da prevzamejo delo in naloge milice na MP ter da se na helikopterja ne strelja (ne odpira ogenj). Helikopterja sta iz smeri M. Sobote priletela v bližino MP in nato zavila proti mejni karavli Petanjci, kjer sta pri gozdu na travniku pristala. Videti je bilo, da iz helikopterja izstopajo osebe.

V tem času je bilo sprejeto sporočilo, da so vojaki mejne karavle Petanjci zavzeli položaj v gozdu, da imajo na položaju breztrajni top in orožje ter za položajem postavljen štabni šotor. Nato je bil v popoldanskem času sklican sestanek vseh komandirjev na MP. Na sestanku je bila prenesena informacija, da se bo vojaški položaj napadel ob 17. 00 uri, če ne bo vojska prej napadla MP Gederovci ter da smo na prehodu v bojni pripravljenosti.

Potem je prišlo povelje iz štaba pri UJV, da se bo napad na položaje vojske opravil ob 21.00 uri, če ne bo vojska že prej napadla. Ob dogovorjeni uri je padlo povelje za napad na položaj vojakov v gozdu. Dogovor je bil, da se streljanje opravi v višini drevesnih krošenj, nato se spusti streljanje za en meter nižje in končno nad položajem. Prvi so začeli streljati vojaki, nato smo jim z ognjem odgovorili.

Prvi napad je trajal od 21. ure do 22.30 ure. Dogovorjeno je bilo, da bo posamezna skupina ali oddelek občasno še streljal na položaj vojske, da nas vojska ne bi v nočnem času presenetila. Po končanem streljanju sva s komandirjem Iztokom Trčkom pregledala in obiskala položaj vsakega miličnika z namenom, da ugotoviva, če ni kateri ranjen. Pod mostom Kučnice sva na položaju na šotorskem krilu našla dva miličnika in dve miličnici.

Ob 22.00 uri sem s štaba pri UJV prejel sporočilo, da naj iz MP Gerlinci pokličem miličnika in rezervnega miličnika. Naročim naj jima, da mejni prehod zakleneta, zapornico spustita in pobereta vso dokumentacijo ter material po mobilizacijskem načrtu ter prideta na MP Gederovci. Okrog 23.00 ure sta prišla na MP Gederovci. Ob vstopu miličnika Potočnika na vhodna vrata carinskega prostora je takoj za njim priletel strel v okvir vrat, v višini glave miličnika, ki ga po sreči ni zadel.

Kritično noč je začelo močno deževati, miličniki na položajih so bili premočeni, potok Kučnica je narasel. Aktivnim in rezervnim miličnikom smo za moralno spodbudo kuhali čaj ter vsakemu dali požirek žgane pijače. Okrog 02.00 ure sva z Iztokom Trčkom ponovno pregledala položaj miličnikov in takrat ugotovila, da miličnikov in miličnic pod mostom Kučnice ni več, šotorsko krilo je plavalo v vodi. V bližini je na bojnem položaju bil miličnik PEM-a Danilo Kacijan, ki je povedal, da sta miličnika in miličnici odšli v stanovanje Plazar, kjer spiyo. Naslednji dan je bilo s strani enega od miličnikov (starešina) ugotovljeno, da navedena miličnika nista izstrelila nobenega naboja). V kritični noči je bilo na MP Gederovci izstreljenih 8000 nabojev. Pri napadu na vojsko je bil ranjen eden vojaški starešina.

V popoldanskem času, dne 27. 06. 1991, je bil opravljen pregled gozdu, kjer je vojska imela svoj položaj. Pri tem je bilo ugotovljeno, da so vojaki imeli položaj na robu gozda, da so tam pustili orožje, naboje, granate, rezervno hrano ter drugo opremo. Prav tako je bil tam puščen tudi breztrajni top. Oprema in orožje je bilo predano štabu TO, ki je imel sedež v bivšem gostinskem objektu Štivan Gederovci.

Delovanje MP med obkolutitvijo (Foto: Jože Pojbič)

V dopoldanskem času so bila opravljena pogajanja o predaji vojakov in miličnikov iz Srbije na mejni karavli Petanjci. Pogajanja so opravili takratni načelnik UJV Pojbič in komandir PEM-a Škerlak ter Trček. Prva pogajanja niso bila uspešna, ko so pripeljali ženo oficirja Kučana, se je vojska predala. Po predaji vojske, ni bilo več bojazni za napad na MP Gederovci. Grozil pa je letalski ali helikopterski zračni napad, ki je bil izveden s strani JLA na MP Gornja Radgona.

Istega dne ob 18.00 uri sem bil poklican, da organiziram in vzamem eden oddelek svoje enote in v Korovcih, počakam na prihod dveh oddelkov PEM-a, da napademo mejno karavlo Korovci in zajamemo vojake na navedeni karavli. Po informacijah je bilo ugotovljeno, da je na navedeni karavli več vojakov in da je desetar po narodnosti Srb ter ne pusti, da bi se predali. Kontakta z desetarjem nam ni uspelo vzpostaviti. Vojake smo pozvali z megafonom, da se naj predajo.

Po obleganju in dogovarjanju smo navezali kontakt z vojaki na karavli s pomočjo Milana Ficka iz Korovec. Po daljšem pogovoru in pogajanju smo dali vojakom v vednost, da bomo mejno karavlo napadli, da smo na položaju, da je karavla obkoljena ter da imajo 30 minut, da se predajo in desetar pripelje vojsko na cesto v vas pod karavlo.

V času čakanja sta bila s strani vojske izstreljena dva ali več nabojev, na streljanje nismo odgovorili, ker smo se držali dogovorjenega časa. Pred časom je prišla skupina vojakov na pogajanje in je povedala, da desetar ne pristane na predajo. V tistem trenutku je v Korovce bil pripeljan vojaški kapetan Kučan, ki je bil prijet pri predaji karavle Petanjci in po njegovem pogovoru s skupino vojakov so se le-ti predali. Vojakom je bilo odvzeto orožje in naboji.

Z avtobusom so bili odpeljani v zbirni center Puconce. Vojašnico sem prevzel z vso dokumentacijo, orožjem, strelivom, hrano in celotnim inventarjem. Mejna karavla je bila pregledana, zapečaten, razen kuhinje in jedilnice, v kateri je bil nameščen oddelek TO, ki je objekt varoval. Pregled prostorov in opreme je bil opravljen naslednji dan. Pri pregledu se je našlo orožje, vsak vojak je imel v postelji pod zglavnikom dve ročni bombi, hrane je bilo precej. Vso hrano in orožje je od mene prevzela takratna TO.

Istega dne sem s svojim oddelkom milice in oddelkom PEM, ki ga je vodil Drago Kumer, pozval vojake na MP Cankova, da se predajo. Z avstrijske strani je pri zapornici bila avstrijska vojska. Vojaki so bili pozvani, da se predajo in naj pridejo po cesti v naselje Cankova, kjer so predali orožje in opremo. Vojaki, ki so bili na MP Korovci, so se prav tako predali.

Po dogovoru s štabom pri UJV in vojaško komando v Murski Soboti je bil dovoljen vstop v prostore mejne karavle vojaškemu polkovniku Ačimoviču, kapetanu in takratnemu vodniku Jankoviču z namenom, da prevzamejo določene osebne stvari vojakov in starešin. Mejno karavlo sem po izpraznitvi stvari predal TO.

Po prevzemu mejne karavle Korovci in predaji sem z aktivnim in rezervnim sestavom milice ostal še nekaj dni na MP Gederovci. Po naročilu komandirja PM Murska Sobota sem z aktivnimi in rezervnimi miličniki zapustil MP in odšel na OM Cankova. Po namestitvi na oddelku sem z prvim oddelkom VEM-a pregledal prostore in okolico MP Gerlinci, MP Korovci in MP Cankova, ki so naslednji dan bili odprti.

Rezervni in aktivni sestav milice je bil še mobiliziran zato je bilo potrebno urediti prehrano za miličnike in prostor za spanje. Prehrana je bila urejena in dostavljena iz lovskega doma (LD) Cankova – Bagola ter nekaj hrane iz gostilne Šiplič, Puževci.

Po končani vojni je prišel predlog za predlaganje posameznega aktivnega ali rezervnega miličnika za pohvalo. Predlagal sem vse aktivne in rezervne miličnike.

Toliko na kratko iz mojega videnja in zaznanja poteka osamosvojitvene vojne.

Zapis vsebuje 10 strani. Navedbe v zapisu so točne potrjeno je bilo s strani takratnega komandirja Ladislava Vegija.

6.15.3 Odšli so – mar res?²⁷³

Foto: Boris Peršolj

Borut Peršolja danes (fotografija v lasti Boruta Pešolje)

Borut Peršolja – portret v uniformi JLA (fotografija v lasti Boruta Pešolje)

Na prošnjo Milana Osterca (za kar se mu posebej zahvaljujem) sem zbral drobce iz svojih dnevnih zapiskov ter vsebino nekaterih pisem, ki sem jih poslal domačim in prijateljem. V prispevku opisujem čas, ko sem nastopil služenje vojaškega roka (septembra 1990) in dogajanje v času osamosvojitvene vojne (27. 6.–4. 7. 1991).

V JLA v Mariboru sem odšel pozno popoldan v ponedeljek, 17. septembra 1990. Še dan prej sem bil v Kranju – na predavanju slovitega alpinista in himalajca Reinholda Messnerja. Bolj različnega razpoloženja si skorajda ne da zamisliti. In čeprav je bil čas po prvih večstrankarskih volitvah v Sloveniji (8. april 1990) precej negotov, mi niti na pamet ni prišlo, da bom pripadal eni zadnjih generacij JLA.

Že 17. aprila 1990, torej devet dni po prvem krogu prvih večstrankarskih volitev, je zvezni sekretar za ljudsko obrambo Veljko Kadijevič odredil, da je treba preskladiščiti orožje TO na bolj varna mesta, kar je pomenilo, da je v času, ko je Demosova koalicija prevzemala izvršno oblast, dve tretjini slovenskih občin ostalo brez orožja. Ali kot je ponosno ocenjevala JLA, so nam odvzeli osemdeset odstotkov orožja, dvajset odstotkov so ga pustili TO. Ocenjeno je bilo, da so Slovenijo praktično razorožili.

Naneslo je tako, da sem bil eden tistih slovenskih nabornikov septembrske generacije 90-ih, ki smo bili po odločitvi tedanjega republiškega sekretarja za ljudsko obrambo, Janeza Janše, napoteni na služenje bližje domu oziroma v 5. armadno območje. Prvo noč sem prespal v Kadetnici (natančneje v kasarni Franca Rozmana - Staneta), naslednje pa v Kasarni Toneta Tomšiča v Melju. VP 8164 Maribor, 2. oddelek 2. motorizirane čete (20-3), mitraljezec.

Šesti dan vojske (22. 9.) sem v pismu domačim napisal: »Kolektiv, v katerem sem se znašel, je še kar dober. V spalnici nas je sedem Slovencev, drugače pa smo od vsepovsod – od Albancev, Srbov, Makedoncev ... Moj komandant oddelka je Makedonec, sodim pa v oddelek mitraljezcev. Komandant voda je Albanec, stažist, ki je prišel iz Bileče. Moram reči, da so vsi kar v redu. Vojska je res brezvezna stvar, polna malenkosti in pravzaprav brez možnosti razvijanja razmišljanja, utrjevanja civilnega znanja. Pouk bo trajal šest mesecev, prvi pa bodo

Fotografija Jožeta Pojbiča prikazuje posvet zaveznikov pred mejnim preходом v Gederovcih

po treh mesecih odšli za desetarje. Danes, ko spoznavam delo desetarjev, si tega ne želim. Vidim, da je bolje biti star vojak, kot pa nekdo s činom.«

Svečana obljuba (zakletva) je bila v soboto, 6. Oktobra, ob 10. uri v kadetnici oziroma kasarni Franca Rozmana Staneta. Vsi, v Mariboru so bile tri (velike) kasarne, v katerih nas je bilo 1500 novih vojakov, smo imeli obljubo na enkrat: *»Ja, (osebno ime) svečano se obavežujem, da ću braniti nezavisnost, ustavni poredak, nepovredivost i celovitost Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i da ću ćuvati i razvijati bratstvo i jedinstvo naših naroda i narodnosti. Uvek*

ću savesno i disciplinovano izvršavati obaveze i dužnosti branioca svoje samoupravne socijalističke domovine i biti spreman, da se borim za njenu slobodu i ćast, ne žaleći da u toj borbi dam i svoj život«²⁷⁴. Ob prisegi, ki je potekala v navzoćnost staršev, sorodnikov in prijateljev, sem molćal.

Po mesecu dni sem napisal tole: »V soboto popoldan so nas vrgli s poćitka, zato ker je v kasarno prišel kapetan Aleksandar Źivković (kasneje je postal general podpolkovnik, komandant Kopenske vojske Srbije), ki slovi kot najbolj »zajeban« oficer. Na plošćadi so zbrali vso mlado vojsko in za ćuda tudi vso staro vojsko, ter imel dve uri informiranja. Informisanje, kot mu pravijo oni, je moralno politićni pouk, kjer ti barvajo moŹgane.

Tako je povedal, da so v Sloveniji sprejeli ustavna zakona (ćeprav je bil sprejet samo eden), da so delegati sprejeli stališće, da je drŹavljan Slovenije samo ćistokrven Slovenec. To sploh ni res, saj je bilo to eno izmed vprašanj ozioma pobud delegatov, pa še to ni bilo v taki obliki. Obvestil nas je tudi o dogodkih v Petrinji in o sprejetju srbske ustave. Bil je izredno odklonilen in nas je stalno provociral s svojimi mnenji in nas pozival, da ga demantiramo oziroma izpodbijemo njegove izjave z argumenti.

Seveda si nihće ni drznil ziniti na glas nobene, ćeprav bi mu lahko marsikatero povedali. Na vprašanje, kaj bi bilo, će slovenska vlada oz. će postane Kućan vrhovni poveljnik enot JLA v Sloveniji, kaj bo z nami, je odgovoril, da se bomo kompletno preselili na jug ali pa dobesedno »stavili šlemove na glavu i pravac svetlo obzorje«²⁷⁵.

Pismo z Radvanja (16. 10. 1990): »Pišem vam ob siju baterije, saj smo na terenu, pod vnoŹjem Pohorja. Namešćeni smo v šotore, ki smo si jih napravili sami iz šotorskih kril.

274 Jaz (osebno ime) svećano prisegam, da bom branil neodvisnost, ustavno ureditev, nedotakljivost in celovitost Socialistićne federativne republike Jugoslavije in da bom varoval in razvijal bratstvo in enotnost naših narodov in narodnosti. Vedno bom zavestno in disciplinirano izvajal obveznosti in dolŹnosti branilca svoje samoupravne socialistićne domovine in bom pripravljen, a se borim za njeno svobodo in ćast, pripravljen v tem boju dati tudi svoje Źivljenje. (Neuradni prevod: Drago Ribaš)

275 Dali šleme na glavo in smer svetlo obzorje. (Neuradni prevod: Drago Ribaš)

Stvar je kar v redu, pa tudi mesto taborjenja ni slabo. Toda odloćili smo se, da bomo imeli sedemdnevno taborjenje in se bomo tako v kasarno vrnili šele v ponedeljek.«

Petdeseti dan sluŹenja (6. 11. 1990) sem napisal: »Nedelja je, dela prost dan, vendar so bili v kasarni zaradi inšpekcije vsi oficirji in smo popoldan ćistili maske, oroŹje in ostalo opremo. Moj desetar Isak se je za trdno odloćil, da bo naredil iz Mitje in mene desetarja. Tako morajo predati za vsak mesec ocene iz posameznih predmetov in tako mi ni napisal niti ene ocene niŹje od pet. Će slućajno ne utegnem klicati, kar pri vojski ne bi bilo neobićajno, bom za soboto najavil obisk.«

Pred plebiscitno dogajanje sem opisal takole (21. 11. 1990): »Tema naših pogovorov pa je seveda plebiscit, saj od vsake take stvari ogromno prićakujemo. Kapetan iz komande je zadnjić kar prišel k nam in z nami zaćel polemizirati o tem. Nabralo se nas je precej Slovencev in seveda se mu nismo dali. Rekel je, da Slovence izredno spošćtuje in zato je Ź.-ja doloćil, da organizira tećaj slovenskega jezika, saj je škoda, da tako lepega jezika ne govori već ljudi. Toda smejati se tej izjavi nismo upali, smo si pa dali duška potem.«

Maribor, 5. 12. 1990: »Tokrat se vam oglašam Źe iz novega prebivališća. Danes smo se namreć preselili iz kasarne Tone Tomšić v Melju v kasarno Franc Rozman – Stane na Taboru. Vćeraj smo sicer imeli izredno pester dan. Ob 3.20 minut so nas prišli preverjat iz komande in so dali uzbuno«²⁷⁶. Najprej smo dobili uzbuno kurirji, vendar so me iz meni neznanih razlogov zbudili šele ob 3.45. minut. Na prijavnici je zaradi zakasnitve kurirjev norel podpolkovnik, ki nam je tudi dal borbeno uzbuno. Tako sem ob 4-ih v popolni bojni opremi in z bojno municijo tekel skozi Maribor prebuditi našega komandirja.«

Maribor, 11. 12. 1990: »Vćeraj se je zaćel tećaj za komandirje oddeljenja oziroma tećaj za desetarje. Iz naše ćete so nas doloćili (redki so tisti, ki se javijo) 32, iz vsakega voda po 8. Iz mitralješkega oddeljenja nas je odšlo kar 5, od tega trije Slovenci (Mitja, MatjaŹ in jaz). Tećaj bo trajal do 14. februarja in bo sestavljen iz dveh delov. Prvi del, ki se je zaćel danes, bo trajal do 17. januarja. V tem ćasu bomo ponovili celotno obuko«²⁷⁷ in bo praktićnega znaćaja, zato bo tudi fizićno teŹji del. Drugi del (od 17. 1. do 14. 2.) pa bomo sedeli v ućilnicah in bomo obdelovali teorijo, na poudarku didaktike in na metodah poućevanja. S prićetkom tećaja dobi vsak absolvent ćin razvodnika in tako naj bi dobili tudi mi. Vendar o tem še ni prišel ukaz.

Danes smo imeli pogovor s komandirjem brigade, podpolkovnikom Tripkovićem, ki nam je dejal, naj pozabimo na nacionalno opredelitev, saj smo na tećaju vsi samo Jugoslovani. Verjetno na tećaju ne bo tako teŹko, vendar imam do tećaja zelo odklonilen znaćaj. Sedaj še išćem rešitve za izhod s tećaja, med njimi mislim tudi na kakšno prekomando na eno izmed karavl v Karavankah. Malo bom še poćakal z odloćitvijo, zato ne zaŹenite takoj panike.

Seveda nam je tale tećaj podrl še marsikatero stvar. Tako ne vemo, kako bo z izhodi za novo leto. Zaenkrat to res ni problem, saj so vsi dopusti do nadaljnje (beri do volitev v Srbiji in plebiscita v Sloveniji) prepovedani. Podobno je tudi z rednimi izhodi in obiski. Vseeno bom

276 Alarm (neuradni prevod Drago Ribaš)

277 Usposabljanje (neuradni prevod Drago Ribaš)

najavil poseto²⁷⁸ za v nedeljo, 16. 12. in upam, da boste lahko prišli.«

Bil je čas plebiscita o samoodločbi Slovencev. Takrat se je prvič povečala bojna pripravljenost, vojaki smo morali ostati v kasarni, nihče ni smel dobiti nobenega obiska. Z zadrževanjem znotraj kasarn so želeli preprečiti, da bi slovenski vojaki odšli na volišča in volili za samostojno Slovenijo. Nenazadnje Maribor od Domžal ni tako daleč, mogoče bi bilo organizirati, da bi odšel domov, volil in se vrnil v kasarno. Vojne oblasti so to vedele, zato so take možnosti s prepovedjo izhoda v celoti preprečile. Televizijskega sprejemnika nismo imeli. Številni pa smo imeli male tranzistorske sprejemnike, okrog katerih smo se zbirali in pogovarjali o slišnem.

Tik pred devetnajstim rojstnim dnevom, po 228 dneh vojaškega roka, sem napisal (1. 2. 1991): »V sredo sem bil zopet na pogrebu. Tokrat smo na dobravskem pokopališču pokopali kapetana I. klase, ki je umrl v starosti 61 let. Večerje tokrat ni bilo, saj je bilo na pogrebu tudi zelo malo ljudi, pa še ti so bili po večini oficirji. Tečaj pa je tudi stopil v poslednjo fazo. Po celi kasarni se je razlila rdečina z ramen razvodnikov, ki nas je okrog 150. Naslednjo sredo in četrtek (13. in 14. 2.) imamo izpite, vprašanja pa dobimo že jutri. Tako je izpit popolnoma nepomemben in je samemu sebi namen.«

Maribor, 27. 2. 1991: »V nedeljo sem imel srečo, da ste me gledali, pa se oficir ni želel osramotiti in me ni pretipal in pregledal. Sicer so bili tega pregleda deležni vsi, ki so ta večer prišli iz mesta. Tako me vsaj ni zajebaval po nepotrebnem. Se je pa začela zajebancija v torek zjutraj, ko se je z bolniške vrnil kapetan in nas ves nasmejan odpeljal na poligon Radvanje. Tam nam je povedal, da bi sicer morali delati nekaj drugega, vendar se je zaradi naše slabe kondicije odločil, da nas odpelje na vrh Pohorja.

V popolni bojni opremi, s puškami, mitraljezi in municijskimi kutijami²⁷⁹. Seveda normalne poti za vojsko ne obstajajo in tako smo šli po principu samo naravnost navzgor lepo v koloni po eden, po blatu, ledu in snegu. Moji mitraljezci so kakšno polovico poti držali tempo in lovili celo kolono. Potem pa ni šlo več, omagali so in tako sem del njihove opreme prevzel jaz.

Po dveh urah smo dospeli na vrh. Rezultat na vrhu je bil (glede na to, kakšna je četa izgledala ob povratku) še kar dober, čeprav jih dobra četrtnina ni prišla na vrh. Poseben masaker pa je bil povratek, ki je potekal po obratnem principu – "strmo naravnost navzdol." Padali so vse povprek, sam pa si padca zaradi postolja²⁸⁰ na hrbtu nisem smel privoščiti.

Dva sta si zvila gleženj, nekaj jih je puška udarila v glavo, večina pa je bila onemogla do skrajnosti. Umazani, lačni in zdelani smo se vrnili v kasarno, kjer pa smo izvedeli, da imamo popoldan četno vežbo²⁸¹ na Radvanju. Tako so se čizme²⁸² premočile čez in čez in blato je viselo od njih. Pravijo pa, da je to samo uvertura za tabor na armijskem poligonu²⁸³ Slunj. Tam ostanemo do 11. 3. in se 12. 3. v isti smeri vračamo v kasarno. V torek so tudi prebrali

278 Obisk (neuradni prevod Drago Ribaš)

279 Škatle s strelivom (neuradni prevod Drago Ribaš)

280 Podnožje (neuradni prevod Drago Ribaš)

281 Vajo (neuradni prevod Drago Ribaš)

282 Vojaški poljšornji (neuradni prevod Drago Ribaš)

283 Armadnem poligonu (neuradni prevod Drago Ribaš)

ukaz za povišanje v desetarje in prekomande.«

Slunj, 5. 3. 1991: »Naj še preden začnem prav pisati in opisovati, kar povem, da se imam dobro, da sem zdrav in da mi nič ne fali in da ne bodite v skrbah. Na teren smo odrinili v petek, 1. 3., ob 13.30, iz kasarne. Ob 14.30 smo se vkrcali na prav udoben potniški vlak s kupeji in sedeži za spanje in odrinili proti Hrvaški. Večino poti sem prespal in ne vem, kod smo se vozili.

Zaspal sem že takoj na začetku in ko sem se zbudil in sem pogledal na uro, je bila ura 17. Skozi okno pa sem zagledal napis Maribor–Tezno. Dve uri se pač nismo premaknili nikamor in na podoben način smo potovali do 4.20, ko smo prispeli na zadnjo postajo – vas Plavčak ali nekaj podobnega. Tu smo se izkrcali in odšli na marš. Hodili smo okrog 10 km, ko smo zakoračili v vojaški poligon Slunj.

Tu še nismo slutili razsežnosti tega rezervata, spoznali pa smo jih, ko smo še po kakšnih petih km hoje srečali kamione. Vkrkali smo se nanje in se odpravili na camel Trophy. Vozili smo se celo uro po poteh, polnih blata, preko reke, vrtač, poligonov, da bi končno prišli v osrčje poligona. Poligon je najmodernejši v Jugoslaviji, saj so poskrbeli za namestitve vojske in so zgradili hiše, jih opremili s posteljami in pečmi in v take prostore smo prišli mi.

Hrana sicer ni nič posebnega, je pa vsaj nekaj toplega. Poligon meri najmanj 210 km², tako da se vsak dan na teren vozimo s kamioni, saj so vsa strelišča oddaljena najmanj 30 km. Na tem območju so izselili vse prebivalstvo, hiše in cerkve pa zminirali. O življenju govore le ruševine in zarasla pokopališča. Včeraj smo streljali po vodih in smo se vračali izven poligona preko mesta Slunj, saj je pot za 10 km krajša, kot če bi se peljali čez poligon. Na poligonu nismo sami, tu je še cela četa tankistov, minometov in artilerije. Poka vse naokrog, včasih sodeluje tudi aviacija: helikopterji in bojni avioni.

Plaško, 11. 3. 1991: »Danes se je končal naš teren in tole pismo nastaja na vlaku, ki nas bo odpeljal v Maribor. »Domov« odhajamo umazani, blatni in utrujeni. Po pismu, ki sem ga poslal sredi prejšnjega tedna, se je zgodilo kar precej stvari. Naša četa je bila vedno in povsod v središču dogajanja, saj smo opravili vsa streljanja, ki so bila predvidena. Začeli smo z vodnim streljanjem, s streljanjem ciljev v zračnem prostoru, s streljanjem čete v napadu in streljanje z bataljonom.

To so vsa streljanja z bojno municijo in so zato kar precej nevarna, so pa tudi precej naporna. Vsa streljanja so se odvijala po določenih taktičnih predpostavkah, kar pomeni, da smo pred streljanjem morali opraviti še določeno nalogo. In ta naloga je bila pred vsakim streljanjem marširanje do začetnega položaja. Trajalo je najmanj dve uri in pol v dolžini 8 km. Po vročini 15–20 °C, seveda v polni bojni opremi in s šinjelom. Potem smo na poligonu izvedli streljanje.

Streljali smo tarče, ki padajo in statične tarče ob pomoči lahke artilerije in tankistov. Streljanje s tanki je nekaj posebnega, saj se zemlja trese in grmi in buči, kot bi bil potres. Podobno je bilo tudi na streljanju ciljev v zraku. Minometi 82 mm so izstrelili granato, ki je ob odprtju izvrgla dva padalca v velikosti 70 cm na višino 700 m. Streljali smo z mitraljezi in oba padalca

zadeli s po dvema metkoma²⁸⁴. Ker je naša četa najboljša v bataljonu, smo izvedli tudi četno streljanje.

Od začetnega položaja do juriša je po dolžini okrog tri km in seveda je preko tega terena treba teči. Teren pa je precej razgiban, saj je to začetek krasa in je polno vrtač, uval in različnih udorin. Vmes je treba še zaleči, postavljati masko v zaščitni položaj in streljati. Seveda smo precej trenirali in smo se po 3 x vračali na začetni položaj. Zvečer pa smo šli še devet km po cesti nazaj v tabor. Bataljon v napadu pa je največja vaja v miru, saj sodeluje tako pešadija²⁸⁵, artilerija, oklopniki in havbice za zračno obrambo. Sodelovati bi morali tudi helikopterji in letala, vendar zaradi slabega vremena niso. V nedeljo, ko smo imeli to taktično vajo, je padal dež in iz prahu je nastalo blato do kolen.«

Maribor, 6. 5. 1991: »Najprej se moram opravičiti zaradi nedelje. Po tistem, ko sem klical, sem odšel v kino. Gledal sem to najnovejšo uspešnico »Pleše z volkovi«, ki pa traja kar dobre tri ure. Tako se je film končal ob osmih in smo se počasi odpravili na postajo, saj gre avtobus ob 20.30. Vmes sem obletal vse telefone, ki pa so bili vsi zasedeni z vojsko. Toliko v opravičilo. Danes pa so nas zopet presenetili.

Zaradi dogodkov v Splitu (kaj natančno se je zgodilo ne vem, toda ko boste prejeli to pismo, boste že vedeli o rezultatih) smo dobili ukaz o »povišanih merah borbene gotovosti.²⁸⁶« Situacija je podobna kot konec januarja, saj vsi oficirji spiyo v kasarni, mi pa imamo nenehne kontrole opreme, orožje in preverjanja znanja. Kako se bo stvar razvijala ne vemo, upajmo le, da nas ne bodo neposredno vpletli v te stvari. Dokler nas strašijo s temi ukrepi v kasarni je še kar v redu, bolj zoprno bi bilo dogajanje na ulici.«

Sedemnajstega maja 1991 so slovenske vojaške oblasti odprle nov učni center, kar je hipoma zaostri razmere. Ob tem se je Slovenija odločila, da nabornikov ne bo več pošiljala na usposabljanje, ampak jih bo usposabljala sama v TO. Na Pekrah je bil eden takih centrov usposabljanja nabornikov in zgodilo se je, da sta dva oficirja JLA vohunila okrog tega centra in teritorialci so ju prijeli. Odpeljali so ju v center in tisti trenutek, ko se je razvedelo, da sta bila oficirja prijeta, se je v vojašnici zgodil alarm. Dobili smo ukaz, naj pripravimo vojno oborožitev z municijo in se pripravimo za odhod. Ta huda napetost je trajala ves dan.

Ob visoki bojni pripravljenosti smo se prvič zavedeli, da gre zares. Enota je bila pripravljena, oborožena in v polni bojni opravi, pripravljena na povračilni pohod, kamioni so bili že v teku, ko sta se dopoldan ujeta oficirja vrnila mimo naše kolone. Popoldne so nas obvestili, da sta oficirja še vedno zajeta ... To je med njimi porodilo ugovore, saj smo ju vendar videli, da sta se v kasarno vrnila živa in zdrava. Kolona pa je kljub temu krenila iz vojašnice, določili so nam položaje okrog Peker. Polegli smo v zavetja okrog novega centra usposabljanja.

Na položajih smo ostali vso noč. (Ponoči je na pogajanjih v prostorih občine Maribor ugrabila komandanta TO za Vzhodnoštajersko pokrajino Vladimirja Miloševića.) Občutki so bili slabi,

²⁸⁴ Nabojema (neuradni prevod Drago Ribaš)

²⁸⁵ Pehota (neuradni prevod Drago Ribaš)

²⁸⁶ Povečano stanje bojne pripravljenosti (neuradni prevod Drago Ribaš)

ljudje so kričali na nas, obkladali so nas z najbolj grdimi vzdevki. Nič jih ni motilo, da smo bili med vojaki tudi Slovenci, ki smo bili sicer popolnoma odrezani od informacij.

Ležali smo vsak na svojem položaju, dva, tri metre narazen. Pogled skozi cev in v glavi ukaz, naj ne streljamo v nobenem primeru. Proti jutru smo se vrnili nazaj v kasarno. Vojašnici so med tem odklopili toplo vodo, elektriko, telefon, da ni bilo mogoče poklicati domov. Za hrano smo dobivali »SDO«, suhi dnevni obrok.

Maribor, 4. 6. 1991: »Po petku, ko smo se zadnjič slišali, so se stvari tukaj nekoliko ohladile. V nedeljo so namreč puščali v mesto, če ti je prišel obisk do 20. ure. Seveda tega nismo vedeli v soboto in nisem telefoniral in se ne sekirajte preveč oziroma sploh ne. V soboto so mi prinesli vaš paket, za katerega se najlepše zahvaljujem. Za to soboto bom najavil obisk.

Če se bo medtem še kaj spremenilo, stvari ne spremeni. Če se bo na bolje, bom vzel prenočišče, če pa na slabše (torej prepoved izhoda v mesto) se vidimo popoldan na prijavnici, saj je brez zveze, da bi v tem primeru še dopoldan viseli na prijavnici. Če pa obvelja varianta izhoda od 8. do 20. Ure, potem bi pičil domov. Če boste lahko samo v prijavnici (koliko variant in na kaj vse mora človek misliti!), mi prinesite: bele nogavice (stare, a še uporabne, ki se po uporabi odvržejo) – dva komada, eno mikico (kakršnokoli), WC papir – en komad, cedevito – dva komada in knjige: Ecco – Ime rože, Ivan Sivec – Godec pred peklom in od Remarqa – Slavolok zmage. Splošna situacija pa je taka – izredno stanje napovedujejo še za cel junij zaradi 10. in 26. 6. (odpoklic nabornikov in razdružitvev). Kako bo v resnici, bomo videli. Vsi smo že naveličani tega, tudi oficirji in čas bi že bil, da bi se stvari uredile.«

Maribor, 11. 6. 1991: »V soboto sem se vrnil brez problema. Niso me niti nič pregledali, pa tudi zaradi dežurstva mi niso nič težili. So pa v soboto popoldan naši odšli na Hoče, kjer so urejali neka skladišča. In ko so dospeli tja, niti eden od Slovencev ni bil sposoben dvigniti lopato, saj so se ga dopoldan nažrli za umret. V nedeljo pa je tri Slovence ujel major, ko so praznili gajbo piva. Skratka: morala je na psu. Nemalo pa smo bili presenečeni, ko so nam danes zjutraj povedali, da gremo zopet na teren.

Ali kot pravijo oni na »pokretno logorovanje«²⁸⁷. Ravno kar sem spakiral transportno vrečo, kamor smo strpali zimsko uniformo in šinjel in vse ostale stvari. Kapetan je sedajle odšel na oglede, mi pa smo pripravljeni na odhod. Pričakujemo pa, da bomo odšli ponoči z uzbuno, zato tudi sedaj ob 10. uri pišem tole pismo. Ne vemo, za koliko časa gremo, niti kam. Zdaj končujem. Pismo bom končal pred odhodom, saj upam, da bom takrat vedel kaj več. Če drugega ne, boste vsaj vedeli čas odhoda.

Evo nas. Ura je 1.30. Dobili smo uzbuno, gremo za šest dni, torej se vračamo v ponedeljek. Izgleda, da bo to podobna vaja, kot jo je pozimi izvedla TO v Sloveniji: Premik 91, ko so trenirali napad iz zasede in nenadni avionski napad na motorizirano kolono. Govori se, da gremo v smeri Maribor–Celje–Slovenj Gradec–Dravograd–Maribor. Gremo s kamioni. Ne skrbite zame.«

²⁸⁷ Mobilno taborjenje (neuradni prevod Drago Ribaš)

Dan po sprejetju skupščinskih dokumentov, s katerimi je nastala samostojna Slovenija, 26. junija 1991 popoldne, je komandant 13. korpusa na Reki z enotami iz Ilirske Bistrice krenil na mejne prehode od Sežane do obale. Tisti večer je bila v Ljubljani slovesno razglašena nova država, dvignjena slovenska zastava, na Trgu republike pred skupščino pa je bila postrojena tudi častna četa. 27. junija 1991 se je slovenska oblast že zgodaj zjutraj odločila, da bo Slovenska vojska novo nastalo državo branila z orožjem in drugimi bojnimi sredstvi. Slovenski posameznik je šestinštirideset let po koncu druge svetovne vojne ponovno doživiljal prelivanje krvi in rožlanje orožja na naših tleh.

Preselimo se v 25. junij 1991. Dogajanje povzemam po mojem dnevniku, ki sem ga napisal v Varpolju (15. 7. 1991):

Skorajda mesec dni je že minilo od agresije JA na mlado, samostojno in suvereno Republiko Slovenijo. Pod težnjo groženj in resničnih dogodkov sem se zatekel sem, k Majinim starim staršem, kjer bom zgleda ostal do nadaljnjega.

Torek, 25. 6. 1991

Ravno sem prišel v spalnico in se namenil proti svoji kaseti, ko je prišel Zija v spremstvu pitomca²⁸⁸ Rajića in me obvestil, da sem ponovno dežurni bataljona. Bil sem že s sobote na nedeljo, pa sem danes ponovno.

Za delavke postavili še tri dixije

Ni najmlajši veteran, je pa prvi snel zvezdo

VEČER

Ena od naslovnih časopisa Večer (arhiv Boruta Peršolje)

No, ja, sprijaznil sem se s tem, da bom zamenjal Klemena, ki je danes odšel domov in tako sva z Rajićem odšla v komando na sprejem naloge. V majorjevi pisarni je bil samo kapetan I. razreda, Ibrahim, ki je povedal nekaj svojih starih for in povedal, da mora biti 1. MTČ stalno pripravljena za odhod, 2. MTČ pa mora ravno tako ob 16.15 iznesti vso opremo in orožje, ker bo pregled te opreme. Drugače naj delam po planu. Tako sem prevzel dolžnost in ugotovil, da nimam nikjer pomočnika, ker je na »obezbedjenju²⁸⁹«. Vrnil sem se v pisarno, kjer mi je kurir Pal dodelil Markota S. iz Novega mesta za pomočnika. Ko sem sprejemal dolžnost, nisem vedel, da je to moje zadnje dežurstvo, čeprav sem ga vedno preklel.

Ob pol štirih popoldne se je s straže iz Klavore vrnila 3. MTČ. Na straži je bila samo en dan in vrnil se je tudi Marko B., človek iz Kalifornije. Odpeljal sem jih na kosilo in

²⁸⁸ Novinca (neuradni prevod Drago Ribaš)
²⁸⁹ Varovanje (neuradni prevod Drago Ribaš)

spotoma skočil še do kopalnice in se domenil za kopanje za 2. MTČ in del 3. MTČ. Ob pol petih je 1. intervencijska četa ojačana z enim vodom 3. MTČ in POČ-em dobila ukaz za odhod na teren.

Takrat smo še verjeli, da gre za navaden 6-dnevni teren, ki so nam ga že dalj časa obljubljali in predstavljali iz tedna v teden, zato niti ni bilo čutiti posebnega vznemirjanja, le Erik K. je ostal v svoji koži. Podala sva si roke in bolj za šalo kot zares sva se poslovila z besedami, da se vidiva po vojni. Kako prav sva imela! Tako je bilo v prostorih bataljona pusto in prazno. Oficirji, ki so ostali tukaj, so hodili naokrog nekoliko bolj razburjeno in pogosto kot po navadi, drugače pa so bili hodniki opustošeni in verige so nemo visele s sošk²⁹⁰ za orožje.

Sedel sem za mizo, ki je namenjena dežurnemu bataljona in bral knjigo Jožeta Javorška Spomini na Slovence (III. del). Malo pred zastavo sem odšel v spalnico po radio in z Markom sva poslušala radio oz. prenos zasedanja slovenskega parlamenta. Večkrat sva kaj pokomentirala in odobraval to dogajanje. Za večerjo je bila salama in jogurt, vendar Marko ni želel iti tja. Odšel je spat, saj je do polnoči kar kratko.

Okrog pol osmih je prišel k meni Burger, skupaj sva poslušala radio in se pogovarjala. Prijel sem svojo kapo, ki je ležala na mizi in sem odvil zvezdo z nje. Burger se je smejal in rekel, da sem Jack, kar je pogosto uporabljal Janez Žagar iz Novega mesta. Ne vem več natančno, o čem sva se pogovarjala, spomnim se le, da se je vrnil major Jovanović in da je kmalu odšel v civilni obleki verjetno domov.

Okrog pol desetih zvečer je bila izglasovana Temeljna ustavna listina o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije. Politično dejanje je bilo izvršeno in bil sem ponosen na to. Odšel sem v prostore 2. MTČ in čestital vsem Slovincem. V spalnici POV-a je bil ravno Aleksander Jovanović, ki me je gledal prav grdo, rekel pa ni nič. Oba sva vedela, kaj občutiva drug do drugega. Odšel sem še v 3. MTČ, kjer sem čestital tudi Burgerju, Ocepku in ostalim Slovincem. K čestitkam se je pridružilo tudi nekaj Albancev in Hrvatov, ostali pa so naša dejanja opazovali in komentirali na znan način.

Ob 22.00 sem odšel predat številčno stanje dežurnemu oficirju, ki pa ga ni bilo, ker je odšel na obhod straže. Zato sem čakal pred prijavnico, ko me je vprašal Slovenec, ki je delal na prijavnici, kje imam zvezdo. Pogledal sem ga in se nasmejal, rekel pa nisem nič. V prostore sva se vračala skupaj s Spasojevičem, ki je prav tako delal na prijavnici. Ob pol dvanajstih sem odšel buditi Marka in takrat je odhajal na položaje major Jovanović. Rekel sem mu, naj pozdravi naše prijatelje in z nasmeškom je odvrnil, da bo in se zahvalil za pozdrave.

Okrog devetih je bil pri meni tudi pitomec Bulatović, ki sem mu pojasnjeval vsebino sprejetih dokumentov in se z njim sem pogovarjal precej odkrito. Bil je precej negotov, saj je prišel iz Bileče šele pred tednom dni.

Vstal sem normalno ob petih zjutraj in opravil vse dogovorjene aktivnosti. Ko sem tako sedel pri mizi dežurnega bataljona, je prišel k meni kapetan Šokec in mi čestital za včerajšnji

²⁹⁰ Stojalo (neuradni prevod Drago Ribaš)

dogodek. Zahvalil sem se mu in mu tudi čestital, da je hrvaški sabor sprejel podoben dokument. Odšel sem na zajtrk in takrat me je nekdo opozoril, da Slovenci javno snemajo kape oziroma zvezde s kap.

Nad početjem nisem bil vznemirjen in se niti nisem zavedal, da sem ravno jaz povod za ta dejanja. Ob sedmi uri sem postrojil bataljon za dvig zastave, potem pa je bilo ukazano, naj enote počakajo na svojih mestih zaradi informiranja, kot v vojski imenujejo dnevno politični pregled dogodkov. Oficirji so se po stari navadi zgrupirali, jaz pa sem stopil v trafiko, kjer sem kupil posebno številko Dela in Slovenskih novic.

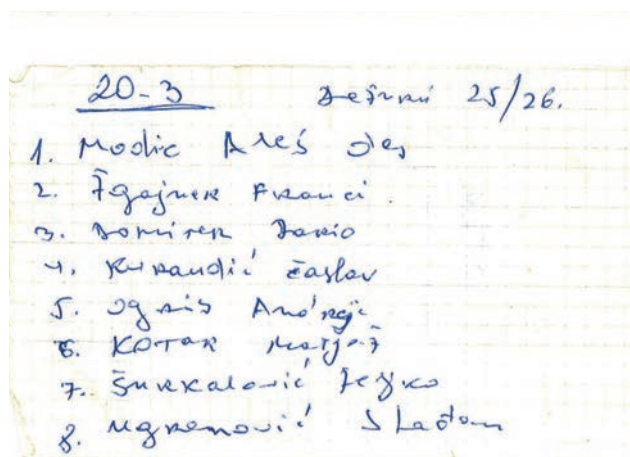
Pred strojem druge čete sem jih malo prebrskal, ko so me poklicali nekateri Slovenci. Šel sem pred strojem in tam so predvsem Albanci (Arifi in Abazi) glasno ugotavljali, da tudi jaz nimam zvezde na kapi. Na vsa ta namigovanja nisem reagiral in sem se delal neumnega. Prvič sem pomislil na to, da bi se iz tega lahko razvilo še kaj drugega. Glasen je bil tudi Aleksander J., ki je bojda šel od Slovenca do Slovenca in ugotavljal: nima zvezde, pa še eden nima ...

Med tem smo dočakali podpolkovnika Mihailovića in njegovo informiranje. Stal sem za strojem, nekaj korakov stran od oficirjev iz našega bataljona, saj sem moral biti na razpolago kapetanu Ibrahimiju. Bral sem časopis, ko me je Skube obvestil, da v avto parku nimajo požarnega. To sem povedal Ibrahimiju, oba poročnika – Miletić in Jelić iz baterije pa sta me prosila za pregled časopisa. Stal sem ob strani in obstala sva sama s kapetanom Šokcem. Takoj me je vprašal, kje je moja zvezda in zlagal sem se mu, da so mi jo ukradli. Ne vem, zakaj je bila ta laž potrebna, toda presenetil me je in našel me je nepripravljenega za odgovor. Prosil me je, naj povem ostalim, kajti opozoril me je na to, da smo vsi Slovenci v 2. MTČ sneli zvezde s kap in da utegnejo biti problemi.

Obljubil sem mu, da bom to storil, ob tem pa je še dejal, da smo pokazali, da nam ni vseeno, da je okolica to dojela in naj sedaj prekinemo s tem. Prerinil sem se do naših in jim to povedal. Odšel sem v prostore bataljona, kjer mi je kapetan Šokec vrnil časopise. Okrog desete ure smo dobili ukaz, da gremo tudi mi na teren. Z vso opremo in orožjem smo se zbrali pred vhodom v zgradbo, kjer nam je bilo ukazano, naj čakamo nadaljnja navodila. Večina nas je odšla ležat v senco in tam me je tudi našel kapetan Šokec. Poklical me je kot dežurnega bataljona in mi rekel, naj snamem čelado in vzamem kapo. Svojo kapo sem imel v nahrbtniku, zato mi je svojo vrgel Franci Žgajnar.

Kapetana sem dohitel pri vhodu v Vojnički²⁹¹ klub in rekel mi je: »Sad sva najebala!« Vprašal

291 Vojaški (neuradni prevod Drago Ribaš)

Listek z imeni za zaslišanje (arhiv Boruta Peršolja)

sem ga, zakaj in odgovoril mi je, da sva oba klicana k bezbednjaku²⁹². Vprašal me je tudi, ali vem, čemu in zakaj me pelje tja. Odgovoril sem mu, da že dalj časa pričakujem to, on pa mi je dejal, da zaradi značk oziroma zvezd.

Ko sva vstopila v zgradbo, mi je dal še nekaj napotkov in dogovorila sva se, če naju bodo spraševali o najini zvezi, da bova odgovorila, da naju zbližujejo najini intelektualni in športni interesi in da sva se zaradi njih zbližala. Tako sva dospela v zgornje nadstropje pred pisarno vodnika 1. razreda Kamerja. Kamerja sem na videz poznal že od samega prihoda v vojsko. Pozabil sem že, kdo mi je povedal, kakšne naloge opravlja, ko je nekajkrat prišel v kasarno v Melju. Bil je operativec – bezbednjak in je opravljal najbolj umazan posel: vohunjenje in zasliševanja ter o tem poročal svojim nadrejenim.

Kapetan Šokec je potrkal in vstopil. Povedal je, da je prišel in da je s seboj pripeljal deseterja Boruta Peršolja, da pa je desetar Matjaž Šmajgl trenutno na reševanju privatnih zadev in je torej doma. Pozdravil sem, kot se za vojaka JA spodobi in vstopil. Kapetan Šokec in kapetan 1. razreda bezbednjak sta zapustila malo pisarno. Najprej me je pogledal s svojimi izpraševalskimi očmi, in me vprašal, če vem, zakaj sem tu. Odgovoril sem mu, da ne vem. Z grobim glasom mi je dejal, da nisem po naključju tu in da bom kmalu spoznal zakaj sem tu.

Prešel je na zaslišanje. Zdrdrati sem moral nekaj osnovnih podatkov: svoje ime, ime očeta, priimek, točen datum in kraj rojstva, naslov stalnega prebivališča, končano šolo, poklic očeta, matere in brata, datum stopanja v JLA ter nagrade, ki sem jih dobil. (Ob koncu prve faze obuke²⁹³ sem namreč prejel »čin i zvanje« primeran vojniki²⁹⁴ in s tem tudi 15 dni nagradnega dopusta.)

Šele kasneje sem izvedel, da so tako kot mene hkrati zasliševali tudi druge Slovence. Albanec, ki je bil takrat dežurni čete, je dobil seznam Slovencev in je drugega za drugim vodil tja, kjer so jih spraševali, ali sem jaz organiziral in ali sem jaz res tisti, ki stojim za odstranjevanjem zvezd. Imel sem prekleto srečo, kajti ob šestih zvečer – to je bilo 26. junija zvečer, torej tistega dne, ko je bila proslava na Trgu revolucije pred skupščino – je bila v kasarni razglašena 'uzbuna'.

Moja četa je dobila ukaz, da mora zapustiti kasarno in tako je moj oficir prišel pome. Med zaslišanjem sem moral napisati izjavo, da nisem kriv tega in onega, da nisem glavni organizator vstaje vojakov in podobno. Zasliševali so me na način, kot ga lahko vidimo v filmih – vame so svetili z lučjo, se drli, metali predmete ob tla, mi grozili in še marsikaj drugega. Rešila me je 'uzbuna'; ker smo odhajali na teren, sem seveda moral s svojo enoto tudi jaz. Mi je pa 'bezbednjak' predhodno še rekel: »Midva se bova še videla, ne bom te pozabil.«

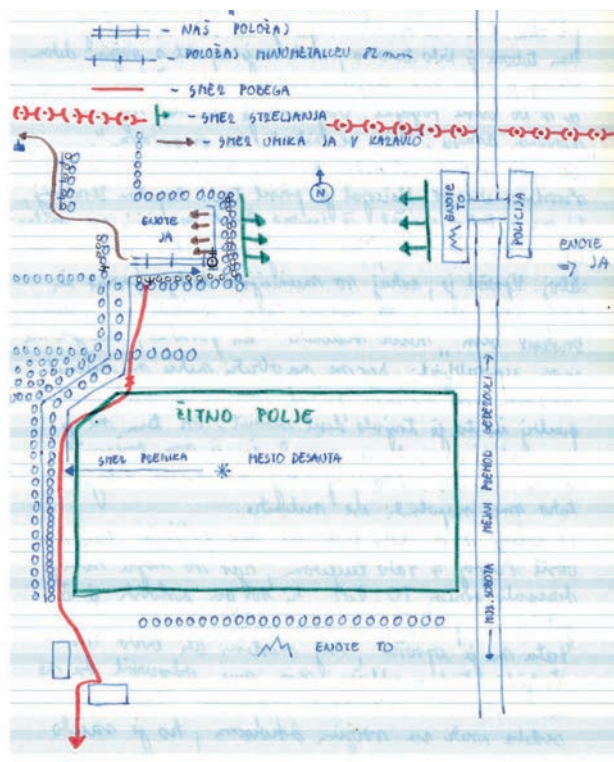
O dogajanju obstaja tudi uradni dokument, poročilo komande 195. Motorizovane brigade, poslano komandi 31. Korpusa, izveštaj o stanju morala²⁹⁵, 26. 6. 1991: »Neki organizovani

292 K oficirju na varnost (neuradni prevod Drago Ribaš)

293 K oficirju na varnost (neuradni prevod Drago Ribaš)

294 Čin in naziv zgledni vojak (neuradni prevod Drago Ribaš)

295 Poročilo o stanju morale (neuradni prevod Drago Ribaš)

Skico je izdelal Borut Peršolja in prikazuje njegov pogled na stanje enot na eni in drugi strani pri mejnem prehodu Gederovci

neprijateljski rad nismo zabeležili, ali, beležimo slučaj, da je grupa vojnika Slovenaca 26. 6. na smotru u jednoj četi izašla bez petokraka. Slučaj je u ispitivanju i izvešćemo, da li su ih skinuli, ili ih nisu imali. U svakom slučaju petokrake smo im obezbedeli.»²⁹⁶

V tem trenutku nisem vedel, pri čem sem, še manj pa, kaj me oziroma nas čaka, ko sem se po zaslišanju pojavil pred zgradbo, kjer so bili že vsi zbrani v popolni opremi. Oficir mi je dal pet minut časa, da sem odšel po svojo opremo. Skoraj vse sem moral pustiti v kasarni, pobral sem le svoje najnujnejše vojaške stvari; vzel sem tranzistor in to je bilo pravzaprav vse. V kasarni so ostali tudi vsi dnevniki, pisma in tudi vse knjige iz domžalske knjižnice, ki so mi jih v kasarno prinašali domači. Tam je ostala tudi knjiga Jožeta Javorška o Slovencih, tako da sem moral kasneje knjižnico v Domžalah prositi, da so mu omenejne (v kasarni puščene

knjige) odpisali in jih velikodušno uvrstili na seznam »vojne škode«.

V kasarni smo ostali do desetih zvečer. Vkrkali so nas na kamione, pa nato spet zahtevali, da jih zapustimo. Odšli smo na večerjo, po njej pa smo se morali spet vkrcati nanje. Kar naenkrat je prišel ukaz za premik. V treh kamionih smo se odpeljali neznano kam. Nihče nam ni povedal, kam smo namenjeni. Pojasnilo sem skušal dobiti od svojega predstojnika Marijana Šokca, vendar tudi oficir ni vedel ničesar. Pogledoval sem iz kamiona in skušal po krajevnih tablah ugotoviti, v katero smer sploh potujemo. Tako sem opazil krajevno tablo Apače in počasi spoznal, da gremo v smeri Murske Sobote. Tja smo po počasni nočni vožnji pripotovali šele okrog pol dveh zjutraj. Ustavili smo se v kasarni, tam smo tudi izvedeli, kje smo.

V velikem prostoru smo izmučeni plegli po tleh in v hipu zaspali. Ob petih zjutraj smo bili že budni, četudi bi jih morali prebuditi uro kasneje, kot je bilo v murskosoboški kasarni v navadi. Po prezgodnjem vstajanju so nas vrnili v prostor, kjer pa je bil televizijski sprejemnik. Nekdo ga je prižgal in vsi smo v tistem jutru ugledali prizor, kako se tanki pomikajo proti Brniku, gledali smo postavljene barikade, vožnjo tankov mimo hiš, uničevanje in vse drugo.

Ob sedmih zjutraj, ko smo bili tako kot vsako jutro spet postrojeni za dvig zastave, so nam prebrali pomembno obvestilo. Avstrija in Italija naj bi napadli Jugoslavijo, zato »trebamo

čuvati suverenitet i ustavni poredak Socialistične federativne republike Jugoslavije.²⁹⁷« Postrojeni vojaki smo začeli v trenutku protestirati; glasno in močno smo izražali prepričanje, da je prebrano obvestilo laž. Povedali smo, da smo na televiziji videli nekaj povsem drugega in da gre v resnici za napad JLA na Slovenijo. Oficirji so znoreli in nam pobrali tranzistorje.

V tem času je bila murskosoboška kasarna že zablokirana; povsod so bile postavljene barikade. Dve enoti sta skušali izvesti izhod iz kasarne, vendar sta se vanjo vrnili. Ostali smo v kasarni, oficir nas je razporedil okoli poslopij in ukazal, naj začnemo kopati obrambne jarke. Stvari so se začele močno zaostrovati.

Po kosilu so nas obvestili, da moramo v polni bojni opremi na položaje. Naložili naj bi nas na helikopterje. Velika transportna helikopterja MI-8 sta ob pol štirih res pristala in vkrcali smo se v njiju. Vanju smo naložili tudi vso potrebno opremo z veliko municije, ob tem pa smo morali pustiti vse svoje osebne stvari v kasarni. Preden smo se vkrcali v helikopter, je k nam pristopil major Jovanović, poveljnik bataljona, in mojemu oficirju Šokcu v pričo nas rekel: »Kapetan Šokec, preuzimate komando. Ja ne idem sa vama, jer tamo, gdje idete, če vas sklatit s neba.« (Kapetan Šokec, vi boste zdaj prevzeli poveljstvo, jaz z vami sploh ne grem, ker vas bodo sklatili z neba.) To je izrekel vpričo vseh vojakov.

Bili smo preplašeni. Sedeli smo v helikopterjih, ki sta bila videti tehnično slabo vzdrževana in zaradi teže nista mogla vzleteti. Nekaj vojakov smo izkrcali, tako se je slučajno zgodilo, da sem bil v našem helikopterju edini Slovenec. Naposled smo vzleteli, pa nihče ni vedel, kam sploh letimo. Nenehno nam je odzvanjalo v ušesih: tam, kamor letite, vas bodo tako ali tako sestrelili. Sploh ne znam več opisati, koliko časa smo leteli, zdelo se je v nedogled.

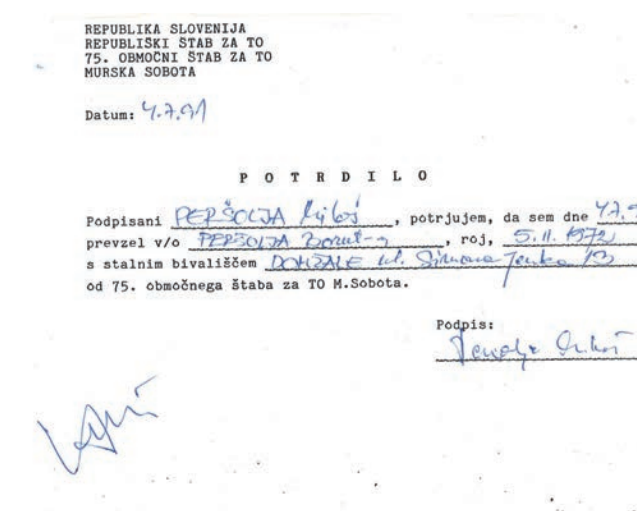
Kar naenkrat smo pristali in z začudenjem ugotovili, da smo pristali sredi žitnega polja. (Kasneje sem izvedel, da je bil ta pristanek posnet; to so zelo znani posnetki iz filma Slovenija na barikadah, ki ga je naredila RTV Slovenija. Snemalec je naš pristanek posnel z mejnega prehoda Gederovci. Lani sem spoznal tudi Jožeta Pojbiča, novinarja Dela, ki je takrat to tudi fotografiral in mi je izročil – zame dragocene fotografije.)

Moj oficir je prišel do mene in mi povedal, za kaj gre: Slovenija in Hrvaška sta se odcepili, vendar mi tega ne pustimo. Če se kar koli začne, ti samo kriči, da si Slovenec in mi se bomo takoj predali! V pšenici smo vztrajali še kake pol ure, ko se je iz bližnje karavle priplazil vojak, ki nam je povedal, da smo na mejnem prehodu Gederovci. Vojak nas je usmerjal, da smo potem vsi zapustili tisto žitno polje in se premaknili v bližnji gozdiček, ki je bil komaj kakih sto metrov oddaljen od mejnega prehoda.

Tam smo se razmestili na položaje. Pristalo nas je štirinajst ali petnajst, tako da je število vojakov JLA (skupaj s tistimi v karavli) naraslo na približno štirideset. TO nas je kmalu začela pozivati k predaji: Predajte se, slovenska oblast jamči, da bomo ravnali z vami kot z vojnimi ujetniki, nikomur se ne bo nič zgodilo. Ta poziv so nenehno ponavljali v slovenskem, srbskem in albanskem jeziku ob tem pa smo slišali: Predajte se do sedmih zvečer!

²⁹⁶ Nekega organiziranega sovražnega delovanja nismo ugotovili, vendar ugotavljamo primer, ko je skupina vojakov Slovencev dne 26.6. v zbor prišla brez petokrakih zvezd na kapi. Primer je v preiskavi, obvestili vas bomo ali so jih sneli ali pa izgubili. V vsakem primeru so dobili nove zvezde za kapo. (Neuradni prevod: Drago Ribaš)

²⁹⁷ Moramo varovati suverenost in ustavno ureditev Socialistične federativne republike Jugoslavije (Neuradni prevod: Drago Ribaš)

Potrdilo TO o odpustu domov (arhiv Boruta Peršolje)

Na eni strani je bil mejni prehod, na drugi pa vasi Gederovci in Sodišinci, od nas oddaljeni nekaj sto metrov. Nikjer ni bilo videti ali zaznati žive duše. Nenehno smo morali poslušati pozive k predaji. Približno ob pol desetih zvečer se je oglasil prvi strel, nato so sledili še drugi. Teritorialci so začeli streljati na nas. (Janša v knjigi Premiki piše, da smo mi začeli prvi streljati. Sam sem ves čas govoril, da to ne drži. Ob ponovnem srečanju s poveljnikom Mihaličem je moje pričevanje potrdil. Za TV Slovenija je povedal, da je on izdal ukaz o napadu.)

Imeli smo ukaz, da na kakršnokoli streljanje odgovorimo in streljamo toliko časa, dokler bomo imeli strelivo, nato pa se čim prej umaknemo v karavlo. Zbral sem vse svoje vojake okoli sebe in jim povedal: Konec je! Jaz sem se odločil, da odidem, jaz bom zbežal. Tu ne morem biti več, to je preseglo vse meje. Še pred eno uro sem bil prepričan, da na nas ne bo nihče streljal, zdaj pa to!

Moji so vojaki so planili v jok, me rotili, naj ostanem z njimi. Bil sem edini Slovenec, v oddelku so bili še trije Hrvati, dva Albanca in dva Srba. 'Jaz grem,' sem jim dejal, jim pokazal smer, v kateri naj gredo do karavle. Bila je že noč. Objeli smo se, bilo je prav ganljivo in po človeško toplo slovo prijateljev, ki smo se znašli v veliki stiski. Eden od vojakov je hotel, da mu izročim puško, vendar sem njegovo zahtevo zavrnil. Vzel sem orožje in municijo ter začel bežati v noč. Spet se je začelo streljanje. Nisem vedel, ali streljajo name ali na koga drugega, zato sem se ulegel v pšenico in čakal. Nad seboj sem slišal žvižganje metkov ... Šele čez čas, ko streljanja ni bilo več in se je vse umirilo, sem nekako prišel do vasi.

Nihče mi ni odprl. Vas je bila kot izumrla, zdela se je popolnoma zapuščena. Hodil sem od hiše do hiše, trkal na okna in vrata ter moledoval, naj me spustijo noter. Obhodil sem vse hiše v vasi, toda nikjer mi niso odprli. Prišel sem do zadnje hiše, kjer so imeli psa. Edini znak življenja v vsej vasi! Pri tej zadnji hiši sem trkal, razbijal po vratih, jokal. Svetil sem si z baterijo v obraz, da bi me videli.

Govoril sem jim, da sem Slovenec in da naj me vendar spustijo noter. Z notranje strani je bilo slišati, kako ne smejo, da je nevarno, ne, ne, ne ... Kasneje sem izvedel, kakšna drama se je

Moj oficir Šokec je prišel do mene in me vprašal, kaj mislim; zanimalo ga je moje mnenje. Odgovoril sem mu, da teritorialci točno vedo, da smo na nasprotni strani tudi Slovenci in da zato niti slučajno ne bodo streljali na nas; v to sem v resnici tudi trdno in neomajno verjel. Bili smo brez hrane, pijače, brez vsega. Vmes se je še močno ulilo, ploha je bila silovita, vse nas je premočilo do kože, da smo se počutili še slabše. Ležali smo na položajih, vsi premočeni, v takem pa se je začelo tudi mračiti.

Na eni strani je bil mejni prehod, na drugi pa vasi Gederovci in Sodišinci, od nas oddaljeni

odvijala v hiši Pavlinjekovih. Stara gospodarja hiše sta vnovič podoživljala vojni čas, ko so v hiši skrivali partizane, zato so jim Nemci v povračilo hišo požgali. Ob teh spominih na strašni čas vojne nista dovolila, da bi me spustili v hišo, zato me je njihov sin spravil na skedenj in mi kot gostoljubno nočno pogostitev znosil vse mogoče: žganje, kavo ...

Tega nikoli nisem užival, pil, takrat pa sem vse podarjeno spil. Roke so se mi zelo tresle, ko mi je v zgodnjem jutru, ob kakih pol treh je predlagal, da greva do TO. Tja sva se z domačim avtom čez njive odpeljala po skrivnih poteh. Luči v tisti, zame strašni noči, seveda niso bile prižgane, ko sva se skrivoma vozila po njivah in poljskih gederovskih kolovozih. Naposled sva prispela do nekega križišča z javno razsvetljavo.

V luči sem na tem križišču opazil prisotne teritorialce. Vame in v voznika so takoj namerili puške. Mene so položili na tla in me razorožili. Moj voznik, pravzaprav rešitelj je takoj pojasnil, kako je z mano, zato so mi vrnili orožje in me odpeljali k poveljniku, kjer sem takoj razložil, kakšna je situacija in podobno. Nemudoma so me odpeljali v Mursko Soboto na 75. območni štab TO, kjer je bil komandant Edvard Mihalič.

Na kratko me je izprašal, kaj sem, kako sem in mi dal na telefon poveljnika Vzhodnoštajerske pokrajine Miloševiča, ki so ga, kot je znano, v času pekrskih dogodkov v Mariboru ugrabili pripadniki JLA. Bil sem namreč prvi Slovenec, ki je v Prekmurju ušel iz JLA, zato ga je zanimalo, kakšne ukaze imamo, kakšno oborožitev smo pripeljali s seboj, kakšna je bojna morala in tako naprej. Z njim sem govoril petnajst ali dvajset minut, v tem pogovoru pa sem mu povedal, kar sem pač vedel. Povedal sem mu, kakšne enote so šle v akcijo, s kakšnimi oborožitvami so bile opremljene, koliko je minometov, mitraljezov in podobno.

To noč nisem veliko spal. Zjutraj sem po telefonu poklical domov. Oče je bil že od začetka junija v TO in je kot teritorialec deloval na mengeškem polju; seveda sem govoril tudi z mamo, ki je takoj planila v jok. Obljubiti sem ji moral, da v akcijah ne bom silil v ospredje in da se ne bom nikamor prijavljal kot prostovoljec. Zjutraj pa so teritorialci prišli pome in me prosili, naj grem z njimi na mejni prehod Gederovci, kjer naj bi nagovoril pripadnike svoje nekdanje enote, naj se predajo tudi oni.

Naj to stori ali ne!? Stiska je bila huda, naposled pa sem se vendarle odločil, da svoje nekdanje vojake skušam pregovoriti k predaji. Po nočnem streljanju je bilo na mejnem prehodu Gederovci mirno. Takrat sem videl, da je bilo na mejnem prehodu manj kot deset oboroženih miličnikov, medtem ko je bilo pripadnikov JLA vsaj štirideset. V roke so mi dali megafon in v srbohrvaškem jeziku sem nekdanjim kolegom povedal, da sem njihov nekdanji kolega, da sem živ in zdrav in da se jim ne bo ob predaji zgodilo nič hudega.

Predlagal sem jim, naj se predajo. Ni bilo pol ure zatem, ko je prišla kolona vojakov z dvignjenimi rokami in se predala. Kasneje sem iz pogovora s kapetanom Marijanom Šokcem izvedel, da je bilo v karavli opravljeno glasovanje o predaji. Ko je vojake povprašal, kdo je za to, da se predajo, je sam prvi dvignil roko. Po tem glasovanju so vojaki prišli iz karavle, odložili orožje in se predali. Kapetan Šokec me je z očmi poiskal in oba sva čutila pripadnost in zavezništvo.

Ko pa so vojaki, ki so se že predali, uvideli, da so se predali pravzaprav le osmerici miličnikov, je nekaj vojakov skušalo preprečiti predajo. Ni jim uspelo! Po predaji moje enote na Gederovcih ni bilo več nobenega streljanja, k sreči tudi ne žrtev. Kapetana Marijana Šokca so teritorialci aretirali in odpeljali v Mursko Soboto. Ko sem se vrnil tja, sem prosil za sprejem pri poveljniku in mu razložil, da gre v primeru kapetana Šokca za dobrega človeka in da naj z njim lepo ravna. Čez nekaj dni so ga odpeljali na mejo s Hrvaško, kjer se je takoj vključil v Zbor narodne garde. Danes je poveljnik vojašnice v Bjelovaru.

Dopoldan, 28. junija 1991, so se začeli predajati tudi druge enote, tako da se je začelo v dijaškem domu v Murski Soboti zbirati vse več vojakov, nekdanjih kolegov iz vojašnice. Med njimi je bilo kakih dvajset do petindvajset Slovencev, ki sem jih zbral in povprašal, kaj mislijo. Nekaj se jih je odločilo za pot domov, velika večina pa je sklenila, da služenje nadaljuje v TO. V Murski Soboti sem ostal do 4. julija.

Tiste dneve sem hodil skupaj s pripadniki murskosoboškega poveljstva po enotah TO. Teritorialci so bili skoraj vsi stari kot moj oče. Pri vseh je minilo dvajset let, odkar so oni služili domovini in z orožjem niso znali več ravnati. Mi smo jih učili ravnati z njim, posebej z novimi mitraljezi oziroma starimi 'šarci', ki so jih še imeli. Prišel je tudi ukaz o napadu na kasarno v Murski Soboti. Pridružil se mi je še dober prijatelj Mitja D. z Jesenic.

Pojavilo se je vprašanje, kdo od nas je že streljal s tromblonom. Midva z Mitjem sva že imela to izkušnjo, saj sva z njim že streljala na armijskem poligonu na Slunju. Seveda sva se javila, da bova midva ravnala s tem nevarnim orožjem. Tarčo – kasarno, smo si najprej ogledali od zunaj. V njej so bili še moji nekdanji kolegi vsega sto ali celo več vojakov. Okrog kasarne je bilo na položajih veliko število teritorialcev. V bližini je bil bazen, obdan z gozdom na eni strani, na drugi strani je bila struga reke Ledave.

Organizirali smo vse, da kasarno napademo, z vrha ene od stolpnic smo si celo ogledali položaje in midva z Mitjem sva dobila nalogo onesposobiti vrata. V tem času pa so napadli migi, ki so raketirali barikade oziroma položaje teritorialcev. Zadelo so lastno vojašnico. Bilo je več mrtvih vojakov, med njimi je bil tudi moj dober prijatelj. To se je zgodilo 30. junija in bil je izjemen šok za vse teritorialce, ki so jih morali v velikem številu zamenjati. Dvakrat so v kasarno prileteli še helikopterji. Enega od njih so teritorialci nekoliko kasneje sestrelili, tako da je bilo stanje zelo dramatično.

Meni in Mitji so teritorialci določili za bivanje direktorjevo pisarno v bližnjem gradbenem podjetju, kjer sva ležala kar na tleh, ob sebi pa sva imela telefon, ki je kdaj pa kdaj zvonil in naju obveščal o njunih zadolžitvah oziroma nalogah. Vmes so naju prišli iskat; ko smo šli osvobajati karavlo na Srebrnem bregu; ležala je na tromeji z Madžarsko in Avstrijo. Osvobajati smo šli tudi karavlo v Kuzmi.

Tam je bil poveljujoči oficir, ki se je že prvi dan preoblekel v kuharsko uniformo, v svojo oficirsko uniformo pa oblekel nekega Slovenca in zahteval, da on v njegovi uniformi hodi okrog. Vse Slovence je zaprl v eno od kleti. Okrog in okrog karavle je bilo skopano veliko obrambnih jarkov in vse območje je bilo minirano. Vzdušje je bilo do konca napeto. TO se je

z njimi pogajala dolgo časa. Ni šlo! Zadolžili so ostrostrelca, ki je »pogajanja« dokončal. Teritorialci so karavlo potem hitro zasedli in posadko razorožili. Ravnali smo dokaj nespametno. Na nek način pijani od zmage smo nespametno pobirali bombe, se gibali pravzaprav (kljub minam) po vsej karavli in ravnali tako kot filmski Rambo. Zgodilo bi se lahko marsikaj, a se k sreči ni.

Med ljudmi smo bili povsod zelo lepo sprejeti, vsak dan so nas vabili na kosila, plačevali zapitke in bili sploh zelo prijazni. Vse to je trajalo do 4. julija, ko so jih postrojili, se vsakemu posebej zahvalili, nakar so nas odpeljali v zbirni center v Rakičanu. V tem zbirnem centru so bili nameščeni tudi vsi drugi vojaki drugih narodnosti: Hrvati, Makedonci, Srbi, Albanci. Nekaj Slovencev je ostalo, bilo je tudi nekaj Hrvatov, ki so želeli ostati, a jim niso dovolili.

Fotografija neznanega avtorja prikazuje dvig slovenske zastave na MP Kuzma (od leve proti desni stojijo: aktivni miličniki Jože Bačič, za njim Milan Niderl, na desni strani nepoznan miličnik in rezervni miličnik Alojz Kočar)

Četrtega julija 1991 sta prišla z avtom po mene oče in brat. Potem ko sem prisedel, smo se ob vseh blokiranih glavnih cestah vozili proti domu v Domžalah kar enajst ur. Vozili smo se po lokalnih obvoznih, tudi gozdnih cestah, da smo naposled še vedno polni strahu, kaj vse bi lahko doživeli na poti prišli do doma. Na poti smo se morali nešteto ustaviti pred barikadami teritorialcev, ki so vsi želeli vedeti, kakšna je bila moja pot oziroma beg iz JLA v svobodo. To zgodbo sem ponovil nešteto, preden se je avto ustavil v Domžalah.

Naslednje jutro sem se takoj oglasil na domžalski občini in povedal, kako in kaj. Srečal sem se z načelnikom za ljudsko obrambo in ponudil mi je, da me Občina Domžale skrije pred armadnimi službami. Tudi ostale nabornike, ki so zapustili JLA, so skrili, in sicer v občinsko počitniško kočjo na Veliki planini. Omenjeno rešitev sem odklonil, češ, če niso znali zame poskrbeti takrat, ko sem pomoč res potreboval, potem tudi zdaj ni treba.

Stari starši prijateljice so stanovali v čudoviti majhni vasi Varpolje pri Nazarjah in jaz sem potem prebil tiste julijske dneve pri njih. Mojo mamo je namreč zelo skrbelo, da se bo JLA maščevala za moj beg iz vojske, zlasti še, ker je medtem na domači naslov prišla tudi nujna brzojavka, naj se takoj vrnem na služenje vojaškega roka. Govorilo se je tudi, da nas intenzivno išče vojaška policija, tako da sem se za omenjeno rešitev moral odločiti sorazmerno hitro.

V Varpolju sem potem ostal vse do 18. julija, ko se je Janez Drnovšek dogovoril o umiku jugoslovanske armade iz Slovenije. Prijateljičine starše je bilo kar strah, kaj se bo zgodilo, če me dobijo, zato sem se gibal v glavnem ponoči. Nekoč sem si privoščil tudi nočni izlet s starim kolesom (še s tablico) v Logarsko dolino. V tistih dneh sem imel veliko časa, zato sem

ga uporabil za pisanje vojnega dnevnika s posebnim poudarkom na vseh dogajanjih in dogodivščinah po tistem 25. juniju, ko sem bil dežuren in ko smo odstranili zvezde in o vsem drugem. Osemnajstega julija sem se vrnil domov.

V ugledni reviji National Geographic Slovenija začudeno preberem: »JLA je odšla.« JLA ni odšla. Tuji vojaki niso samo odšli, temveč so odšli sklonjenih glav. Kot po boju odidejo poraženci. Kot zemljo zapusti tisti, ki ji je storil zlo in na njej ni več zaželen.

Moj prispevek k slovenski osamosvojitvi je vtkan med množico dogodkov takrat pokončne slovenske zavesti, ki nas je pripeljala v samostojnost, suverenost in samosvojost Slovenije. Tudi zato sem danes najmlajši veteran vojne za Slovenijo.

Fotografija neznanega avtorja prikazuje dvig slovenske zastave na MP Kuzma (ob zastavi stoji rezervni miličnik Alojz Kočar iz Cankove, na fotografiji je tudi miličnik, katerega obraz ni viden)

6.16 Boji za MP Kuzma

6.16.1 Mednarodni mejni prehod Kuzma – dogodki 91²⁹⁸

Intenzivne priprave na razglasitev samostojnosti in državnosti so potekale tudi na območju takratnega oddelka milice Rogašovci (v nadaljevanju OM Rogašovci). Pri tem je OM Rogašovci teritorialno pokrivala mejni prehod za mednarodni promet Kuzma (v nadaljevanju MPMP) in maloobmejne prehode Fikšince, Kramarovce, Sotina in Matjaševci. Na tem območju so bile štiri stražnice JLA, ki so prikrivale državno mejo z sosednjo Avstrijo in Madžarsko, in sicer Fikšinci, Sotina, Kuzma in Trdkova.

V času priprav so vodstvo in miličniki bili angažirani za spremljanje oficirjev, ki so bili komandirji karavl. Navedene stražnice so se popolnjevale z moštvom, materialno tehnično opremo, strelivom in dodatnimi oficirji. Najbolj opremljena z dodatnim moštvom in oficirskim kadrom je bila mejna stražnica v Kuzmi, ki je bila najbližja MPMP v Kuzmi. MPMP Kuzma je bil po informacijah, s katerimi smo razpolagali, strateškega pomena za komunikacijo na relaciji Zagreb–Avstrija. Na tej relaciji naj bi potekala pot, ki naj bi jo koristile zvezne oblasti. Vsi pojavi, informacije in podatki vezani na pokrivanje stražnic in moštva JLA so bili sporočeni na UNZ MS.

V namen obrambe mednarodnega mejnega prehoda Kuzma je bila namenjena enota Postaja mejne milice Kuzma (v nadaljevanju PMM Kuzma) z rezervnim sestavom, ena tretjina

PEM UNZ Murska Sobota (v nadaljevanju PEM), miličniki oddelka milice Rogašovci z rezervnim sestavom in enota TO, ki je imela nalogo blokade komunikacije Sotina, MPMP Kuzma. Tako je del miličnikov OM Rogašovci opravljal varovanje oz. stražarsko službo na MPMP Kuzma, drugi pa so delali na maloobmejnih prehodih in opravljali operativne naloge, preverbe in nadzor nad posameznimi osebami neposredno na terenu.

Dne 26. 06. 1991

Miličniki OM Rogašovci, ki so bili dodeljeni na MMP Kuma na stražarsko službo, so bili udeleženi v incidentu, ki se je zgodil ob 07.15 uri, ko je vojaška zaseda repetirala orožje na merila v njih in zahtevala, da odvržejo orožje ter se predajo. Miličniki so se umaknili na mejni prehod, kjer so o dogodku poročal vodstvu. To je bil prvi incident med JLA in milico na območju UNZ Murska Sobota. O tem dogodku so takoj poročali lokalne in druge radijske postaje.

Fotografija Štefana Abrahama prikazuje poveljnika PEM Alojza Flisarja s svojimi miličniki na mejnem prehodu Kuzma, ko so se menjavale table z navedbo države

Pripadniki PEM, ostali miličniki in delavci cestnega podjetja so na maloobmejnem prehodu zamenjali označevalne table in zvezno zastavo zamenjali s slovensko. Takrat sta na območju mejnega prehoda bila tudi poveljnik PEM in kapetan v karavli Kuzma, ki je bil odgovoren za karavlo Kuzma.

Dne 27. 06. 1991

Ob 05.30 uri je na območju mejnega prehoda za mednarodni promet Kuzma tretji vod Posebne enote milice UNZ Murska Sobota v pomoč pri obrambi MMP. Še istega dne v dopoldanskem času je bil organiziran sestanek komandirja PMM, vodje PEM v Kuzmi, vodje carinske izpostave v Kuzmi in poveljujočega TO na območju Kuzme. Dogovorjeno je bilo, da aktivni miličniki opravljajo poostreno kontrolo potniškega prometa, podobno nalogo je imela carina s tem, da je ona opravljala kontrolo nad carinskim blagom, pripadniki PEM in rezervni sestav pa so zagotavljali varnost zaposlenih in potnikov na MMP.

Za lažjo komunikacijo s poveljujočim TO mu je bila dana v uporabo službena UKW postaja in določen klicni znak komandir PMM/1. Tekom tega dneva je bilo več razgovorov s predstavniki vojske glede sodelovanja, kar pa starešine JLA niso hotele sprejeti, še več, vedno bolj so bili na distanci in malo pred 16.00 uro je bila s strani starešine stražnice iz Kuzme dana zahteva, da vsi miličniki zapustijo MMP in ga kot takega predajo JLA. Svojo zahtevo so podkrepili z vojaško blokado nad MPMP v gozdu. Po tej zahtevi je ta isti starešina izdal ukaz vojaku da mora streljati na policista pogajalca, kar pa vojak ni izvršil. (Ta vojak je bil v naslednjih dneh zajet in je to povedal miličnikom na mejnem prehodu.)

Na maloobmejne prehode Fikšinci, Kramarovci in Sotina so prišli vojaki in službujoče policiste seznanili, da so mejni prehodi zaprti in da se promet ne bo več odvijal. Kot odgovor na ta ultimatum so miličniki OM Rogašovci na mejnem prehodu v Kramarovcih in Fikšincih zajeli vojake in podporočnika, ki so blokirali delo miličnikov.

V večernem času sta bila na OM Rogašovci zajeta dva poročnika, ki sta bila pridodana na stražnico Kuzma in sta bila udeležena v prometni nesreči izven naselja Sotina. V noči iz 27. 6. na 28. 6. je bila na območju Pomurja nevihta z močnim nalivom, kar je povzročilo, da so proti jutru iz gozda umaknili policiste na mejni prehod, kjer so izvajali varovanje MMP. Prav tako se je tudi vojska umaknila na karavlo.

Dne 28. 06. 1991

Okrog 02.00 ure so bila iz UNZ pripeljana sveže srajce in deke. Ta oprema je bila nujno potrebna, saj pripadniki PEM niso imeli s sabo rezervnih oblačil.

Po 06. uri so vojaki ponovno blokirali MPMP. Starešine JLA, ki so izvajale blokado, so bile opozorjene, v kolikor ne bodo umaknili vojske, bodo zoper njih uporabljena vsa sredstva, da se jim prepreči tako delovanje. Te zahteve niso upoštevali, zato so se s predstavniki TO dogovorili, da bodo ob 08.55 uri izvedli borbeno akcijo tako, da ne bodo streljali v vojake, razen če bo to potrebno v samoobrambi. Točno ob določeni uri je bil izdan ukaz miličnikom, da pričnejo streljati, enak ukaz je bil izdan pripadnikom TO, zato so se vojaki in starešina iz stražnice Kuzma predali, iz stražnice Sotine pa so se umaknili v stražnico.

V dopoldanskem času se je na MPMP izvajal postopek z zajetimi vojaki in starešinami. Okrog 14.00 ure so jih predstavniki ORF obvestili, da razpolagajo z informacijo, da se pripravlja letalski napad na MMP in zaprosili za dovoljenje, če lahko snemajo dogodke na našem MPMP. To jim je bilo dovoljeno. Nekoliko pozneje, isto popoldne je bil opravljen razgovor z avstrijskimi kolegi glede umika miličnikov na območje Republike Avstrije, kolegi iz Avstrije so to prošnjo sprejeli z razumevanjem in ponudili vsestransko pomoč, v kolikor bo potrebno. Do letalskega napada na MPMP ni prišlo.

Dne 29. 06. 1991

Opravljen je bil pogajanje z vojaki glede predaje karavle v Sotini in miličniki OM Rogašovci, skupaj s pripadniki PEM in enoto TO so dosegli predajo vojakov, ki so bili v karavli Sotina in vojakov, ki so se vračali v isto karavlo iz blokade mejnega prehoda v Kuzmi. V istem dnevu so sodelovali pri zavzetju karavle v Trdkovi.

V nočnem času sta pripadnika PEM s službenim vozilom odpeljala en zaboj protitankovskih min in jih na mostu v Dokležovju predala miličnikom iz Ljutomera. Miličniki OM Rogašovci so na UNZ MS prepeljali protitankovske mine, ki so bile najdene v posebnih skladiščih izven karavle Trdkova in Fikšinci.

Miličniki OM Rogašovci so skupaj s PEM sodelovali pri blokadi karavle Korovci. V vasi Kuzma so zajeli komandirja karavle Trdkova. Odprti so bili vsi štirje maloobmejni prehodi na območju OM Rogašovci in začeli z normalnim delom.

Dne 30. 06. 1991

V dopoldanskem času so bili na PMP Kuzma obveščeni, da je na karavlo v Kuzmi prišlo trideset oboroženih teroristov iz Republike Avstrije in se pripravljajo na aktivnosti v Republiki Sloveniji. V tej zvezi so ob 19.00 pripadniki PEM uri pričeli z varovanjem in blokiranjem karavle Kuzma. Pozneje se je izkazalo, da je šlo za dezinformacijo.

Dne 01. 07. 1991

Ena skupina pripadnikov PEM, skupaj z ostalimi miličniki opravlja varovanje državne meje v smeri Tromeje, druga skupina pa v dopoldanskem času opravi obhod od PMP do maloobmejnega prehoda v Kramarovcih.

K skupini, ki je izvajala varovanje državne meje nad karavlo Kuzma, je pritekel en vojak in prosil, da se želi predati. Bil je Slovenec, doma iz okolice Trzina, obveščeni so bili starši, ki so preko Republike Avstrije v večernih urah prišli po njega. Čez dan je iz omenjene karavle pobegnilo več vojakov, ki so prišli do miličnikov ali so domačini poklicali na OM Rogašovci in sporočili, da se je k njim zatekel kak vojak, ki je bil tam prevzet.

Dne 02. 07. 1991

Ob 13. uri enota TO, PEM UNZ M. Sobota, miličniki PMM Kuzma in miličniki OM Rogašovci napadejo in zasedajo karavlo v Kuzmi. Pri tem je bil smrtno zadet starešina karavle Kuzma – kapetan Stojanovič. Opravljen je bil ogled kraja, zagotovljen je bil pregled zdravnika in urejen je bil prevoz trupla v MS.

S tem je bilo celotno območje PM Rogašovci skupaj z MPMP Kuzma očiščeno, vse štiri stražnice so bile zavzete, orožje zaseženo in razdeljeno med pripadnike TO in milico. Na MPMP Kuzma je ves čas agresije JLA potekal mednarodni promet in ni bil prekinjen. Promet na maloobmejnih prehodih v Fikšincih, Kramarovcih, Sotini in Matjaševcih je bil prekinjen le za nekaj ur.

6.17 Razgovori z udeleženi miličniki PMM Kuzma, OM Rogašovci, PPE, teritorialci, občani, ki so bili zraven ali so tam doma

6.17.1 Kratek opis dogodkov, ki so se dogajali v osamosvojitveni vojni na severozahodu goriškega, v okolici Kuzme²⁹⁹

Pripadniki 5. odreda TO smo bili 24. junija zvečer mobilizirani na mobilizacijsko zbirališče v Gasilski dom Gerlinci. S težavo smo pri vodstvu gasilske organizacije dobili ključke od doma, v katerem se je začelo zbirati čedalje več pripadnikov odreda. Posamezne pripadnike sem poznal osebno, so pa prišli tudi taki, ki jih do tedaj še nisem videl na nobenem usposabljanju. Med njimi so prišli tudi taki, ki sploh niso imeli zadolženih uniform, enega izmed takih (po poklicu električar) smo poimenovali kar »specialec«.

Po krajšem času nam je bilo dostavljeno orožje. Tako smo prevzeli nekaj pušk M-48 (nekatero so namesto jermenov imele vrstico za bale) s strelivom, AP M-72 in AP-škorpijon brez streliva. Mobilizacijsko zbirališče smo zavarovali s stražo, saj so se mimo doma nenehno vozili pripadniki JLA v Pinzgauerjih. Gasilski dom namreč leži ob glavni komunikaciji M. Sobota–Fikšinci (stražnica). Od vozil smo prejeli tovorno vozilo in avtobus. Poseben problem je predstavljala tudi radijska postaja, preko katere nismo mogli vzpostaviti zveze z nadrejenim poveljstvom, tako da je bil edini način povezave telefon iz bližnje gostilne, v kateri smo si zagotovili tudi hrano.

25. junija smo se premaknili z vso opremo v telovadnico Osnovne šole (OŠ) Rogašovci, kjer smo se dodatno opremili s strelivom in drugo opremo. Ker je v OŠ bila zelo dobro opremljena kuhinja in smo imeli v svojih vrstah tudi kuharja, smo si obroke hrane pripravljali sami, surovine pa nabavljali v bližnji trgovini.

26. junija se je odred z vso opremo premaknil na križišče Sotina – mejni prehod Sotina (Kuzma). Položaje smo zavzeli na robu gozda ob komunikaciji proti Kuzmi in na robu gozda proti naselju Sotina z nalogo varovati blokado – ovire na komunikaciji proti mejnemu prehodu, ki so bile postavljene iz naloženih tovornih vozil z gramozom.

Proti večeru se je mimo naših položajev pripeljal Pinzgauer in tovorno vozilo z vojakmi. Ovire na cesti niso poskušali odstraniti. Pri obračanju na cesti so z vozilom zapeljali v obcestni jarek, točno pred našimi položaji. Zaradi prepovedi streljanja nismo uspeli zavzeti omenjeni vozili, ki sta se umaknili nazaj v stražnico Kuzma.

Mejni prehod je bil ves čas odprt. Samo pri premiku JLA se je blokada na cesti ponovno vzpostavljala. Povezava z nadrejenim poveljstvom (75 obm. ŠTO) je potekala samo preko telefona iz gostilne v Sotini. Takoj smo se povezali tudi s policisti na mejnem prehodu (posadka mejne policije in posebne enote policije), ki so neposredno branili mejni prehod.

Hrano nam je na naše položaje dostavljala naš kuhar skupaj s »specialcem« iz šole v Rogaševcih. Takoj po zasedbi položajev smo vzpostavili tudi stike s prebivalstvom iz bližnjih vasi. Za sodelovanje sta skrbela gospoda Herman Kisilak iz Serdice in Viktor Benko iz Sotine, ki sta nas ves čas spraševala, če rabimo še kaj.

27. junija je v dopoldanskem času prišlo povelje, da lahko uporabimo orožje za boj proti pripadnikom JLA. Od pripadnika – poveljnika mejne policije sem prejel radijsko postajo, tako da je bilo lažje komunicirati s poveljstvom. Okrog 11:00 ure se je iz smeri Sotina pripeljal Pinzgauer, v katerem so bili štirje vojaki in en oficir (poročnik). Po zaustavitvi pred križiščem in ovirami sem iste pozval k predaji, saj bomo v nasprotnem primeru uporabili orožje. Ker je oficir samo zamahnil z roko, sem v smeri nasprotnika sprožil krajši rafal iz »škorpijona«. Nasprotniki so se zatekli v strugo potoka in namerili orožje proti nam. Oficirju je uspelo z vozilom pobegniti s kraja dogodka. Ostali vojaki so se pozneje po grmičevju uspeli izmakniti v stražnico Sotina.

Fotografija neznanega avtorja iz arhiva Igorja Klariča prikazuje ogled kraja po razorožitvi stražnice Kuzma

V popoldanskem času se nam je pridružil 1. vod čete za posebne namene, določil sem mu položaje ob komunikaciji v nadaljevanju proti Kuzmi. V večernih urah nas je zajela zelo močna nevihta. Deževalo je kot iz škafe. Okrog 22. ure se nam je po cesti iz smeri Kuzma približal domačin, ki nam je sporočil, da je imel prometno nesrečo in sta dve osebi poškodovani. Pozneje sta z njim prišla dva oficirja (poročnika), ki sta imela na rokavu znak rdečega križa. Eden od omenjenih je bil krvav po obrazu. Izkazalo se je, da sta s »pincem« udarila v civilno vozilo in se pri trem poškodovala. Pomočnik g. Kolmanko je oba oficirja in vojaka (sanitetlija) skupaj z varovanjem odpeljal na policijo v Rogašovce, na enoto milice pod poveljstvom Novaka in pomočnikoa Igorja Klariča.

V jutranjih urah so vsi pripadniki pričeli z izdelavo bivalnikov, saj nas je močan nalive premočil do kože. Suho obleko sta nam preskrbela g. Kisilak in g. Benko, ki sta preskrbela tudi potrebna orodja za izdelavo bivalnikov. Za zajtrk sem 28. junija naročil kuharju, naj zraven k čaju prinese tudi en liter ruma in en zaboj piva. Začudilo me je, da pri delitvi ni nihče posegel za rumom, samo en pripadnik je vzel eno pivo. Tako dejanje je bilo popolnoma nasprotno od prepričanja, da teritorialci radi pijejo.

Omenjenega dne smo si preskrbeli tudi radio, da smo bili vsaj malo seznanjeni z dogodki drugod v Sloveniji. Popoldan so nas poklicali z mejnega prehoda, da je do njih pripeljal avtobus delavke, ki so delale v sosednji Avstriji. S kamionom smo odšli na mejni prehod in jokajoče delavke naložili na kamion in jih razvozili po okoliških vaseh.

29. junija sem sklical vse pripadnike in jih seznanil s situacijo. Del vojakov JLA je bil vkopan ob

starem mejnem prehodu (to je bilo okrog 140 metrov vzhodno od novega mejnega prehoda). S policisti smo se dogovorili, da izvedemo napad na omenjeno enoto. Proti nasprotniku smo se premaknili z južne strani, policisti pa bi se morali premakniti iz zahodne smeri. Med premikom se je enemu pripadniku nehote sprožil naboj. Po preverjanju orožja smo ugotovili, da je bilo orožje »zakočeno«.

Ker nismo točno vedeli, kje so položaji, smo se ustavili samo okrog 20 metrov pred njihovimi položaji. Po pozivu k predaji je poveljujoči prosil še za nekaj časa (preko radijske postaje je vprašal kapetana Stojanoviča, kaj naj naredi). Ker je hotel preprečiti spopad, je pripadnike pozval k umiku v stražnico. Po začetem premiku je bil z naše strani odprt ogenj. Pripadniki JLA skupaj so se s poveljujočim predali. Po postrojitvi in pregledu predanih pripadnikov JLA je na kraj prispela tudi policija. Eden izmed rezervnih policistov je sprožil strel na naše pripadnike češ, da nas je zamenjal zaradi uniforme.

V tej akciji se je predalo 25 vojakov JLA, ki smo z avtobusom odpeljali v M. Soboto. Sami smo zamenjali našo staro orožje z boljšim (zaplenjenim), staro pa prav tako poslali na štab v M. Soboto. S policisti smo opravili pogovor s poveljujočim na omenjenih položajih in se dogovorili da obkolimo stražnico v Sotini ter jih pozovemo k predaji. V popoldanskem času smo se premaknili z enoto na južni del stražnice v Sotini ter jo okrog 17:30 obkolili. Pripadnik policije je opravil razgovor s poveljujočim v stražnici in vojaki in jih po daljšem prepričevanju in z grožnjami napada uspel prepričati, da so se predali. Predalo se je 28 pripadnikov JLA. Vse pripadnike in orožje smo odpeljali na štab v M. Soboto.

30. junija smo zahodno od stražnice v Kuzmi postavili opazovalnico in zbirali podatke o sami opremi in zasedbi v stražnici. Pridobili smo tudi protiklepno orožje RPG. Po prikazu priprave orožja za dejstvo je poročnik Vouri želel isto sestaviti s pomočjo izvijaka. V zadnjem trenutku smo preprečili sprožitev omenjenega orožja. V večernem času smo dobili obvestilo od policije, da domačini iz Trdkove sporočajo, da se v okolici stražnice v Trdkovi še potikajo vojaki JLA in da je v nočnem času videti luč v stražnici. Skupaj s še štirimi pripadniki smo v nočnem času opravili premik v Trdkovo in pregledali stražnico. S strahom smo se primaknili, saj je v enem prostoru res gorela luč. Po vpadu v objekt smo ugotovili, da so po predaji pozabili luč v enem prostoru.

01. julija smo se z vso enoto in opremo premaknili bližje stražnici v Kuzmi. Nove položaje smo zasedli okrog 250 metrov južno od stražnice. Omenjenega dne sta v enoto prišla gospod Bošnjakovič in gospod Glišič (ki je služboval skupaj s kapetanom Stojanovičem v Makedoniji) ter poskušala pregovoriti kapetana Stojanoviča, naj se preda. Odgovoril, da je s predajo verjetno zamudil in se sedaj več ne misli predati, pustil pa bo vsakega desetnika, ki bo hotel oditi iz stražnice. Stražnici sta se odklopila električna in vodovod. V popoldanskem času smo opravili poveljniško izvidništvo in se skupaj z enoto približali stražnici z vzhodne smeri in ugotovili, da napada s te strani ni možno izvesti.

02. julija smo ponovno dobili povelje, naj napademo stražnico. Položaje za napad smo zasedli v dopoldanskem času. Pripadniki odreda so zasedli položaje južno in zahodno od strežnice, 1. vod čete za posebne namene pa je branil izmik proti vzhodu, policisti pa na severu stražnice. V prvi zasedbi položajev napada – naskoka nismo izvedli in umaknili smo

se nazaj na izhodiščne položaje. Prav v tem trenutku je naš kuhar s »specialcem« pripeljal kosilo, vendar se nihče od pripadnikov ni dotaknil kosila, čeprav je bil dunajski zrezek.

Po kosilu smo odločno še enkrat zasedli položaje. Znak za napad je bil strel iz ostrostrelne puške ali strel z RPG. Zaslišal se je strel, vendar je nato nastopila tišina. Nato sem z RPG s kakih 150 metrov nameril v Pinzgauerja na dvorišču in sprožil. Pinca nisem zadel, začelo se je pa močno obstreljevanje iz vsega orožja. Pripadniki 1. voda z vzhodne strani so pozneje izjavljali, da je bila vsa stražnica v dimu.

Vojaki v stražnici so zasedli položaje in streljali na nas nekaj časa, nato so z vzklikali da se predajajo. Poveljeval sem zaustavitev ognja (izstreljeno je bilo okrog 1200 nabojev). Vojaki (vsi, ki so taborili v omenjeni stražnici, so bili desetniki) so v koloni zapustili stražnico. Po zaustavitvi in pregledu smo ugotovili, da manjka kapetan Stojanovič. Izjavili so, da je padel in da je mrtev. Predalo se je 18 desetnikov JLA. Skupaj s še dvema pripadnikoma TO smo se premaknili k stražnici in našli kapetana Stojanoviča mrtvega ob zaklonilniku.

6.18 Boji za MP Hodoš

6.18.1 Kronološki zapis poteka dogodkov obrambe mejnega prehoda na Hodošu³⁰⁰

V četrtek, 27. 06. 1991, v dopoldanskem času sem bil obveščen s strani operativnega štaba na upravi za notranje zadeve (UNZ) M. Sobota, da pridejo v pomoč obrambi mejnega prehoda Hodoš aktivni in rezervni miličniki Oddelka milice Gornji Petrovci. Rezervne in aktivne miličnike je pripeljal na mejni prehod gospod Franc Berden.

Zap. št.	Priimek in ime	Enota zaposlitve	Status
1.	ZEČEVIČ LJUBO	PMP HODOŠ	AKTIVNI POLICIST
2.	MIKOLIČ JOŽE	PMP HODOŠ	AKTIVNI POLICIST
3.	SEDAR JOŽE	PMP HODOŠ	AKTIVNI POLICIST
4.	SOBOČAN STANKO	PMP HODOŠ	AKTIVNI POLICIST
5.	GRAJ MILAN	PMP HODOŠ	AKTIVNI POLICIST
6.	KUZMIČ JOŽE	PMP HODOŠ	AKTIVNI POLICIST
7.	TEMLIN CVETKA	PMP HODOŠ	AKTIVNI POLICIST
8.	BERLAK FRANC	PMP HODOŠ	AKTIVNI POLICIST
9.	BERDEN FRANC	PO G. PETROVCI	AKTIVNI POLICIST
10.	KOVAČEVIČ NEDELJKO	PO G. PETROVCI	AKTIVNI POLICIST
11.	KOČIŠ BORIS	PO G. PETROVCI	AKTIVNI POLICIST
12.	BRATKOVIČ MIRO	PO G. PETROVCI	AKTIVNI POLICIST
13.	ZADRAVEC MILAN	PO G. PETROVCI	AKTIVNI POLICIST
14.	ROJHI ANTON	PO G. PETROVCI	AKTIVNI POLICIST
15.	TANACEK BELA	PO G. PETROVCI	AKTIVNI POLICIST

300 Zabeležil: Franc Berlak

16.	ŽGANJAR ZDENKO	PP M. SOBOTA	AKTIVNI POLICIST
17.	KŐNYE TIBOR	PP M. SOBOTA	AKTIVNI POLICIST
18.	DRAŽNIK BOJAN	PP M. SOBOTA	AKTIVNI POLICIST
19.	ŽIDO FRANC		REZERVNI POLICIST
20.	LEPOŠA ELIMIR		REZERVNI POLICIST
21.	KUČAN PETER		REZERVNI POLICIST
22.	ČUK IZIDOR		REZERVNI POLICIST
23.	MATJAŠ BOJAN		REZERVNI POLICIST
24.	DOŠEN JOSIP		REZERVNI POLICIST
25.	PANIČ PETER		REZERVNI POLICIST
26.	BAJALO BORIS		REZERVNI POLICIST
27.	ABRAHAM ALEKSANDER		REZERVNI POLICIST
28.	BOHAR BRANKO		REZERVNI POLICIST
29.	BOKAN ŠTEFAN		REZERVNI POLICIST
30.	FUJS FRANC		REZERVNI POLICIST
31.	FELKAR SREČKO		REZERVNI POLICIST
32.	KERČMAR FRANC		REZERVNI POLICIST
33.	KERČMAR VILJEM		REZERVNI POLICIST
34.	KOLOŠA MARJAN		REZERVNI POLICIST
35.	KRENOS ŠTEFAN		REZERVNI POLICIST
36.	KUMIN JANEZ		REZERVNI POLICIST
37.	KURONJA ŠTEFAN		REZERVNI POLICIST
38.	KOPUNOVIČ MIROSLAV		REZERVNI POLICIST
39.	LENARČIČ ZDENKO		REZERVNI POLICIST
40.	LEPOŠA EMIL		REZERVNI POLICIST
41.	LAINŠEK KRISTJAN		REZERVNI POLICIST
42.	LUCU ŠTEFAN		REZERVNI POLICIST
43.	SEVER DEZIDER		REZERVNI POLICIST
44.	SVETEC RUDOLF		REZERVNI POLICIST
45.	ŠKERLAK ZLATKO		REZERVNI POLICIST
46.	ŠLITHUBER JANEZ		REZERVNI POLICIST
47.	VERNER JOŽEF		REZERVNI POLICIST
48.	ZAKOČ DUŠAN		REZERVNI POLICIST
49.	ZELKO ŠTEFAN		REZERVNI POLICIST
50.	PAPP GEZA		REZERVNI POLICIST
51.	FERENC BORIS		REZERVNI POLICIST
52.	TRATNJEK FRANC		REZERVNI POLICIST
53.	VUTEK MARJAN		ZUNANJI UDELEŽENEC

Seznam aktivnih in rezervnih miličnikov, ki so branili mejni prehod Hodoš, sestavil ga je takratni komandir Franc Berlak (Arhiv: PVD Sever za Pomurje)

Takoj po prihodu na postaji mejne milice (PMM) Hodoš je bil izveden sestanek, v katerem sem tako aktivne kot rezervne miličnike PMM Hodoš in OM Gornji Petrovci seznanil z nastalo situacijo in razmerami, ki so takrat vladale na ozemlju Slovenije. Prav tako so bili seznanjeni s predvidenim potekom obrambe MP Hodoš. Takoj po seznaitvi so bili razporejeni na

Fotografija neznanega avtorja iz arhiva Cvetke Temlin prikazuje položaje policije na MP Hodoš

Fotografija neznanega avtorja iz arhiva Cvetke Temlin prikazuje pogajanja policije s predstavnikoma JLA na MP Hodoš

položaje na samem MP Hodoš.

Nekaj pred 14.00 uro sem bil s strani načelnika inšpektorata g. Milana Horvata in načelnika UNZ Darka Anželja obveščen, da bo na MP Hodoš po vsej verjetnosti izvršen zračni desant. Ob 16.07 uri smo bili obveščeni s strani Operativnega štaba UNZ M. Sobota, da v smeri Hodoša letita dva helikopterja. Točno ob 16.12 uri smo nad vasjo Hodoš opazili dva transportna helikopterja JLA, ki sta preletela MP Hodoš in se obrnila na madžarskem teritoriju za madžarskim mejnim prehodom ter ponovno priletela z leve strani MP Hodoš, gledano v smeri naselja Hodoš in ob samem mejnem prehodu in cesti MP Hodoš – M. Sobota poletela v smeri opazovalnega stolpa JLA.

Tam jih je čakala manjša skupina vojakov JLA z raztegnjeno belo rjuho. Oba helikopterja sta v bližini opazovalnega stolpa in vojakov z markacijo tudi pristala. Ognja na helikopterja nismo odpirali, ker še ni bilo izdano povelje za uporabo strelnega orožja. Takoj, ko sta odložila

Fotografija neznanega avtorja iz arhiva Cvetke Temlin prikazuje položaje policije na MP Hodoš

Fotografija neznanega avtorja iz arhiva Cvetke Temlin prikazuje položaje policije na MP Hodoš

Fotografija neznanega avtorja iz arhiva Cvetke Temlin prikazuje pogajanja policije s predstavnikoma JLA na MP Hodoš

desantno skupino pripadnikov specialne enote JLA iz Niša, sta odletela čez naselje Hodoš v smeri M. Sobote.

Dve minuti po njunem odhodu je bilo s strani Operativnega štaba UNZ M. Sobota izdano povelje, da se lahko odpira ogenj na sovražnika. Nekako čez 10 minut je ponovno priletel še en helikopter. Ta je to pot letel precej visoko in je že bil oborožen z raketno oborožitvijo ob trupu, kar se je z daljnogledom z MP Hodoš lepo videlo.

Helikopter je pristal višje od prejšnjih dveh, to je nad opazovalnim stolpom JLA in tam odložil pripadnike zvezne enote milice in dva

netržajna topova ter takoj zatem zelo visoko odletel nazaj v smeri M. Sobote. Helikopter je bil od MP Hodoš oddaljen preveč, tako naj ne bi bilo mogoče odpirati kakršnega koli ognja, niti nismo imeli ustrezne oborožitve ob upoštevanem dejstvu, da je bil helikopter že oborožen z raketno oborožitvijo.

Po izvršenem desantu so se desantni enoti pridružili še vojaki iz obmejne stražnice Hodoš pod vodstvom zastavnika g. Zoltana Verbajja, komandirja obmejne stražnice. Razporejati so se pričeli ob opazovalnem stolpu vse do regionalne ceste, ki pelje v od MP v naselje Hodoš. Ko so zavzeli svoje položaje, smo ob 17.00 uri opazili manjšo skupino vojakov z visoko dvignjeno belo zastavo, ki se je gibala od opazovalnega stolpa v smeri regionalne ceste MP Hodoš – naselje Hodoš in se po regionalni cesti pričela premikati v smeri MP Hodoš. Nekako na polovici poti med položajem vojske in milice so se zaustavili in pozivali na pogajanje.

S strani vojske so se pogajanja udeležili komandant specialne enote vojske poročnik Mrković iz Niša, starešina obmejne stražnice Hodoš, zastavnik Verbaj in inšpektor Zvezne enote milice Beograd, Fazlič. S strani milice MP Hodoš sta se pogajanja udeležila komandir, MP Franc Berlak in vodja skupine na MP Hodoš, Jože Sedar. Ob tej priliki je inšpektor zvezne enote milice hotel vročiti komandirju MP Hodoš odločbo, s katero naj bi bil takoj zamenjan z inšpektorjem zvezne enote milice, ki naj bi mu tudi predal moštvo, oborožitev in dokumentacijo.

Komandir MP Hodoš odločbe ni hotel sprejeti in se o tem ni hotel pogovarjati. Odločno pa je tudi odklonil kakršnokoli nadaljnjo pogajanje s predstavnikom zvezne enote milice. S strani pogajalcev JLA je bil dan kom. MP Hodoš 10-minutni ultimat za premislek in predajo. Vsi pogajalci so se vrnili na svoje izhodiščne položaje. Ob 17.16 uri sta prišla na novo pogajanje komandant specialne enote JLA in starešina obmejne stražnice Hodoš.

Tudi tokrat sta od komandirja MP Hodoš zahtevala, da se skupaj z ostalimi miličniki preda in dovoli zasedbo mejnega prehoda. Ker tudi tokrat komandir MP Hodoš ni hotel izpolniti

zahtev, sta mu pogajalca še enkrat dala ultimat za razmislek. Ob 18.35 uri je prišel na zadnje pogajanje (tokrat sam) starešina obmejne stražnice Hodoš in tudi on zahteval, da komandir PM Hodoš preda mejni prehod pripadnikom vojske in zvezne enote milice. Tokrat je komandir MP Hodoš poskušal prepričati starešino obmejne stražnice Hodoš, da prestopi na stran milice in s tem prepreči morebitni oboroženi spopad, vendar tega ni hotel storiti.

Po tretjem neuspelem pogajanju so se po vrnitvi pogajalcev na svoje položaje pričeli premiki na strani pripadnikov JLA. Opaziti je bilo, da so se pričeli razporejati tudi v desno stran od opazovalnega stolpa v smeri gozda za MP Hodoš in v smeri meje z Republiko Madžarsko. Komandir MP Hodoš je ocenil, da to predstavlja veliko nevarnost za branitelje MP, saj bi jih v primeru razporeditve do navedenega gozda in mejne črte z Republiko Madžarsko povsem zaprli in jim bistveno otežili kakršnokoli možnost povezave z notranjostjo teritorija Republike Slovenije.

Komandir MP Hodoš je takoj poklical v Piča Čardo na Hodoš, kjer je bil štab TO. Dobil je na zvezo pomočnika poveljnika gospoda D. Skandalija in ga zaprosil za pomoč. Dobil je odgovor, da ima na razpolago le dva oddelka, in sicer enega, ki je na barikadah pred naseljem Hodoš in cca. pet do šest vojakov, ki so prosti (vsi ostali pripadniki TO so bili na pomoči pri zavzetju obmejne stražnice v Kuzmi). Dogovorjeno je bilo, da pomočnik poveljnika TO pošlje skupino petih pripadnikov ob nasip opuščene železniške proge v smeri z Republiko Madžarsko, ki naj obveščajo o premikih pripadnikov JLA.

S tem manevrom je hotel kom. MP Hodoš preprečiti nadaljnje zapiranje in obkoljevanje MP Hodoš. Ko so pripadniki JLA ob 19.45 uri opazili gibanje navedene skupine pripadnikov TO ob nasipu železniške proge, so istočasno odprli ogenj proti navedeni skupini TO in na sam mejni prehod. Tako se je pričel srdit spopad med pripadniki JLA in miličniki na MP Hodoš, ki je trajal vse do hudega neurja z močnim nalivom.

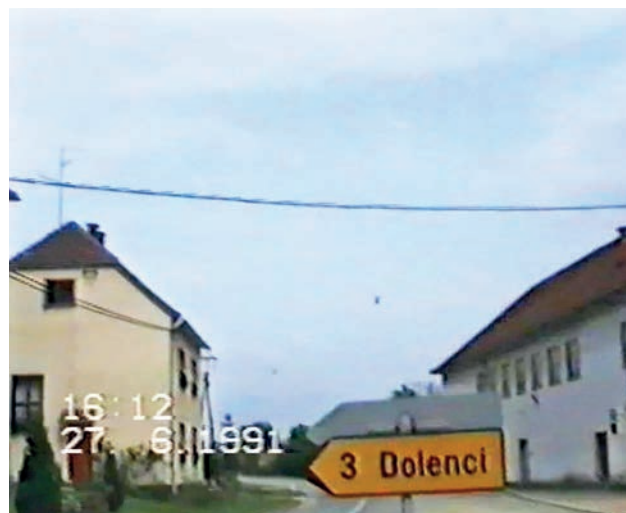
Skupina petih pripadnikov TO pa se je takoj po prvih strelah vrnila nazaj v štab TO na Hodoš. Ob tej priliki so pripadniki JLA zadeli tudi trafo na MP Hodoš, kar je imelo za posledico, da je na MP Hodoš zmanjkalo električne energije. Ves prehod je bil takoj v popolni temi. Takrat se je komandir MP Hodoš spomnil ukane in takoj izdal povelje za prekinitev ognja. Kljub temu, da so pripadniki JLA še nekaj časa odpirali ogenj na MP Hodoš, miličniki z MP Hodoš nanj niso odgovarjali.

Ker je v tem času na območju Hodoša divjalo veliko neurje, je bil spopad prekinjen vse do nekako 22.15 ure, ko so pripadniki JLA ponovno odprli ogenj na MP Hodoš. Ker s strani braniteljev MP Hodoš ni bilo nobenega odgovora, so bili prepričani, da so miličniki na MP Hodoš ugasnili luči in se umaknili v Republiko Madžarsko. Tako so se pričeli približevati MP Hodoš dokaj neorganizirano misleč, da na MP Hodoš ni več nikogar.

Ko so se prvi pripadniki JLA približali v neposredno bližino zapuščenega objekta ob mejnem prehodu, je bil s strani braniteljev MP Hodoš odprt močan ogenj, kar je med pripadniki JLA vzbudilo preplah, paniko in strah in so se v močnem kričanju pričeli umikati v smeri mejne stražnice Hodoš. S tem je bil v celoti odbit napad na MP in pripadniki JLA so bili prisiljeni k

Fotografija neznanega avtorja iz arhiva Cvetke Temlin prikazuje zbor enote policije na MP Hodoš

Fotografija neznanega avtorja iz arhiva Cvetke Temlin prikazuje prilet helikopterjev do stražnice Hodoš z dodatnimi vojaki in miličniki iz Beograda

umiku v obmejno stražnico Hodoš.

V zgodnjih jutranjih urah so miličniki MP Hodoš pregledali območje, na katerem so bili položaji pripadnikov JLA in pri tem našli več kosov oblačil, hrane in opreme pripadnikov JLA. To kaže na to, da so se v veliki paniki in presenečenju brezglavo umikali v smeri obmejne stražnice Hodoš. V neposredni bližini opazovalnega stolpa JLA, kjer je bil položaj posadke z netržajnimi topovi, so našli še en zaboj in pol ne izstreljenih topovskih nabojev cal. 82 mm in osem praznih tulcev.

Tako je bilo nesporno ugotovljeno, da so pripadniki JLA na MP Hodoš izstrelili osem (8) topovskih izstrelkov iz 82 mm netržajnega topa. Na srečo prehoda niso zadeli, ker so se komulativni izstrelki ustavili oziroma aktivirali ob topolih posajenih pred MP Hodoš. Strelivo za netržajne topove je bilo dne 28. 06. 1991 ob 10.58 uri predano poveljniku TO – gospodu D. Skandaliju, ko je prvič prišel z manjšo enoto pripadnikov TO na MP Hodoš. Takrat je bilo s pripadniki TO tudi dogovorjeno, da se pristopi k pregledu terena do obmejne stražnice in obkolitvi same stražnice ter aktivnostim glede same predaje vojakov. Dogodkov okrog zavzetja obmejne stražnice Hodoš ne bi opisoval, ker je bilo v domeni pripadnikov TO in Posebne enote milice UNZ M. Sobota.

Omeniti velja, da je MP Hodoš razen v noči spopada nemoteno obratoval vse do zavzetja stražnice na Hodošu, ko so bili ponovno dani varnejši in nemoteni pogoji za obratovanje MP Hodoš. Vse navedbe v kronologiji so verodostojne in podprte z video posnetki, iz katerih so razvidni časi desanta, pogajanj med pripadniki JLA in miličniki z MP Hodoš in čas prvega prihoda pripadnikov TO na MP.

6.19 Razgovori z udeleženiimi miličniki PMM Hodoš, OM Gornji Petrovci, PPE, teritorialci, občani, ki so bili zraven ali so tam doma

6.19.1 PEM na Hodošu³⁰¹

Po Gederovcih sva bila s Kolomanom Pintaričem kot poveljnikom drugega oddelka pozvana, da naj se javimo na UNZ M. Sobota. Načelnik inšpektorata milice na UNZ, Milan Horvat, je imel malo daljši nagovor za tam prisotne in iz tega nagovora je sledilo, da se jaz in Koloman s svojima oddelkoma nemudoma odpeljemo proti stražnici na Hodošu, ki v tistem času še ni bila naša, oziroma so se v njej nahajali častniki, vojaki JLA, pripadniki zvezne enote milice in delavci zvezne carine iz Beograda, ki so bili predhodno na mejni prehod Hodoš pripeljani s helikopterjem ter so se kasneje zaradi pritiskov in oboroženega spopada umaknili v stražnico Hodoš.

Moje oz. naše prve aktivnosti ob prihodu na lokacijo pri mejnem prehodu Hodoš so bile zbiranje prepotrebnih podatkov, kje so enote TO, kje so postavljene blokade in seveda kako priti do stražnice Hodoš. Ko smo preverili vse potrebne podatke in skupaj s častniki TO, meni poznan je bil le Marjan Recek iz Grada, dogovorili ukrepe, se nas je zbralo nekaj pogajalcev, ki smo pristopili do stražnice in pozvali starešino, da se z nami pogovori.

V tem času se nam je pridružil še del enote PEM pod poveljstvom Slavka Škerlaka in Dragoljuba Kumra. Dogovori, pogovori so sicer potekali na neki ravni, da bi se sam starešina stražnice predal s svojimi vojaki, njegovo odločitev pa so ovirali zvezni miličniki in je med njimi prišlo, kolikor smo kasneje ugotavljali, tudi do prepira.

Priprave so bile narejene tudi v smeri samovarovanja nas kot pogajalcev. Jaz sem imel v enoti ostrostrelca Silva Šnepfa, ki je imel v blokadi naročilo, da naj pazi na strelne line na

Fotografija neznanega avtorja iz arhiva Cvetke Temlin prikazuje počitek miličnikov na MP Hodoš

Fotografija neznanega avtorja iz arhiva Cvetke Temlin prikazuje posvet branilcev iz milice in TO pred stražnico Hodoš

301 Intervju z Iztkom Trčekom, Dragom Ribašem in Milanom Ostercem

Fotografija neznanega avtorja iz arhiva Cvetke Temlin prikazuje položaje milice na MP Hodoš

Fotografija neznanega avtorja iz arhiva Cvetke Temlin prikazuje vojne ujetnike JLA s stražnice Hodoš

razglednem stolpu in v slučaju uporabe orožja s strani vojakov uporabi svoje strelno orožje in strelce onemogoči. Iz line je bila vidna cev mitraljeza, ki nas je ogrožala.

Nekako v približevanju karavli nas je dohitel Dragoljub Kumer, ki je do nas prenesel pretresljivo novico. Naš radiovezist na UNZ je namreč prestregel povelje za starešino stražnice Hodoš, da naj uporabijo strelno orožje in streljajo na pogajalce, torej na nas. Ni nam bilo vseeno, ampak nekako smo vseeno uspeli dokončno izpeljati pogajanja in so se vsi vojaki s starešinami, zvezni policisti in zvezni cariniki predali nam, pripadnikom milice in TO. Od tukaj dalje je bilo za nas še veliko nalog v mirnejšem obdobju, ki pa so že del neke druge zgodbe.

6.19.2 Jaz in moji spomini na MP Hodoš 1991³⁰²

Po več kot četrto stoletje se prav dobro spomnim dogodkov, ki so se odvijali v tej vojni, v kateri sem sodelovala kot pripadnica rednega sestava milice na mejnem prehodu Hodoš.

Kak dober teden pred samim spopadom je bil na mejnem prehodu Hodoš tako imenovani krizni sestanek. Na njem nas je komandir Berlak seznanil s predvidenim scenarijem. Pri tem je najbolj bodel podatek, da bo verjetno prišlo do neposrednega spopada s samo vojsko, da naj smo na to pripravljeni.

Ob tem smo se vsi samo spogledali. Na poti domov smo komentirali: »... češ pa kaj nas straši, z Zolijem se pa ja ne bomo streljali.« Zakaj ne? Zato ker on živi tu, tukaj ima družino, pa on je »naš« pa mi smo njegovi prijatelji, no, vsaj mislili smo tako, skoraj vsak dan je prišel na mejni prehod, skupaj smo pili kavo, se družili in tudi zabavali.

Dan pred spopadom sem imela nočno izmeno, nič posebnega, isto kot prejšnje dni. Po

prihodu domov, grem počivat. Okrog poldneva, ko se zbudim, avtomatsko prižgem TV. Joj, pa saj se res dogaja, na TV vidim tanke na cesti, na letališču Brnik ... Vstanem in v istem trenutku zazvoni telefon. Na drugi strani žice dežurni z mejnega prehoda takoj pove, da moram z vso opremo na MP, na Vaneči naj poberem še Zekoja.

Pokličem moža v službo in mu povem, da naj pride takoj domov, ker da se je začelo in da me mora takoj odpeljati na Hodoš. Vzamem nahrbtnik, ki je bil že ves čas pripravljen, pa še orožje – pištolo in avtomatsko puško s torbico nabojev, vse to smo že kar nekaj časa imeli doma v pripravljenosti. Na hitro se še poslovim od otrok in že hitiva proti Hodošu, spotoma na Vaneči vzameva še Zekoja.

Ob prihodu v vas Hodoš, je v samem križišču že bila blokada (delovni in kmetijski stroji), tako da sva šla z Zekojem naprej proti prehodu peš. Vem, da je bila ura nekje dve popoldan, vroče je bilo kot v »peklu«, midva pa s popolno vojno opremo korakava peš proti prehodu. Tišina kot v »rogu«, še ptic ni bilo slišati, nikjer nikogar, samo midva na cesti.

Gledava levo proti vojaškemu opazovalnemu stolpu, ne vidiva nič, pa desno proti reki Krki, prav tako ne vidiva nikogar. Nisva vedela, kje je vojska, ali je že kje na položajih ali ne, ni nama bilo vseeno, ja, bila sva lahka tarča. Na mejni prehod sva prišla zadnja, vsi so bili že tam, redni in rezervni sestav mejne milice Hodoš in oddelka Gornji Petrovci. Komandir naju je takoj seznanil s trenutnim stanjem in nama dodelil naloge oz. določil mesta varovanja MP.

Okrog 16.00 ure so prileteli vojaški helikopterji, ki so pripeljali dodatno moštvo in oborožitev. Začela so se pogajanja prvič, drugič in tretjič ob 18.35 uri. Bila sem v sejni sobi skupaj s še petimi rezervnimi policisti. Rolete na oknih smo imeli spuščene, dvignjene so bile samo v višino za strelno linijo. Sedimo in čakamo, gledamo preko puškine cevi proti gozdu in opazujemo. Nič se ne dogaja, vse je mirno, še srna se je mirno sprehajala po polju pšenice.

Med čakanjem v prvi bojni liniji se sprašujem, kaj za vraga jaz počnem tu, doma imam dva mala otroka, ki sta sedaj doma sama s starimi starši, mož je, ne vem kje, gotovo na terenu kot kurir TO, jaz pa tu čakam na »biti ali ne biti«. Mislim si, ah, pa saj ne bo nič. Tolažim se, da »Zoli« ja ne bo streljal na nas, pa saj nas in naše družine skoraj vse pozna. Potem pa naenkrat ob 19.45 uri počí, stresla se je cela zgradba, koliko in kako dolgo je trajalo streljanje, ne vem, vem pa zelo dobro, da je šlo za preživetje.

Po drugem napadu s strani JLA ob 22.15 uri smo vsi zapustili zgradbo MP in zavzeli obrambne položaje v jarku, ob cesti vzdolž MP pa vse do madžarske meje. Noč smo prebedeli zunaj, na položajih, saj zaradi teme in nevihte nismo vedeli, ali se je vojska

Fotografija neznanega avtorja iz arhiva Cvetke Temlin prikazuje položaje milice na MP Hodoš

umaknila ali je še na položajih v gozdu za zgradbo.

Ko se je zdanilo, smo ugotovili, da se je vojska umaknila v stražnico. Ugotovimo tudi, da so nas rešile topole, ki so rasle pred samim mejnim prehodom. Mine, ki so ciljale zgradbo MP, so zadele ob topole in se tako razletele, na srečo vseh, ki smo bili takrat na obrambnih položajih v sami zgradbi, kajti v nasprotnem primeru bi Hodoš postal drugi Holmec. Ja, res – velika hvala tistemu, ki jih je, ne vem kdaj zasadil, rešile so nas, hvala.

Zjutraj ko se je zdanilo in na nas posijalo sonce, se je iz nas dobesečno kadilo, skoraj celo noč je deževalo in smo bili do kraja premočeni. Ja, dobesečno smo se »parili«, ampak bili smo srečni, vsaj za enkrat smo preživeli. Kar naenkrat se spomnim, da imam v nahrbtniku češnje, ki sem jih prinesla od doma, ampak kaj ko je nahrbtnik bil v zgradbi MP, v katerega pa zaradi varnosti nihče ni smel.

Počakam na priložnost, da se komandir oddalji na drugo stran linije in hitro skočim v zgradbo, pograbim vrečko s češnjami in že sem zunaj. Seveda to komandir opazi in dobim pravo moralno lekcijo o spoštovanju ukazov. Nič hudega, sem si mislila, dobro se je končalo, na koncu pa smo imeli vsi nekaj od tega, češnje seveda.

Moji naslednji dnevi na Hodošu so bili polni obveznosti. Prve tri noči sploh nisem zatisnila očesa, poleg ur na stražarskih točkah sem skrbela še za prehrano, kavo. Skupaj z Zekojem sva improvizirala, skuhala, kaj se je našlo. Drugi dan po spopadu, nam je občan Benčec s Hodoša s traktorjem pripeljal celo dimljeno šunko. Pa kaj za vruga bomo s šunko, če pa nimamo kruha, sem si mislila.

Čez dobri dve ali tri ure se ta isti občan ponovno pripelje s traktorjem na mejni prehod, tokrat s kolačem kruha. Pove, da če bi ga vojska ustavila in mu to odvzela, samo šunke ne bi mogli jesti. In tako smo imeli šunko in kruh. Hrano so nam prvič pripeljali šele tretji dan po spopadu iz Šalovec, od Rudija, prve tri dni so le redki kaj pojedli, ni bilo nobene volje in potrebe po hrani, vsi smo bili še polni adrenalina.

Vedeli smo, da sta se vojska in zvezna milica (slednji bi zavzeli delo na MP) umaknili v stražnico, pa kljub temu nismo bili mirni. Dobili smo podatek, da je v stražnici ogromno orožja in vodljive rakete MES, s katerimi bi lahko zadeli MP. Ne vem kolikokrat smo zaradi varnosti bežali v stran od zgradbe v gozd, ko so bila letala ali helikopterji v zraku.

Zaradi pritiska in negotovosti je tudi morala miličnikov večkrat padla in jo je bilo treba nekako dvigniti. Tako se s komandirjem dogovorimo, da bomo praznovali rojstni dan, ki ga je ravno takrat imel »Migec«. Peti dan po zavzetju stražnice je sledil postroj, moralni nagovor komandirja in pregled nahrbtnikov, saj naj bi nekateri v njih skrivali alkohol (šnops).

Sami smo »Migcu« v nahrbtnik podtaknili steklenico z vodo. Ko je kom. pregledoval nahrbtnike in preizkušal to »vodo«, je seveda povedal, da je šnops. Sledila je smrtna tišina in moraliziranje kom., da je to nedopustno, prepovedano ... Naposled mu predamo kartonsko škatlo. Ko jo odpre in vidi v njej torto, je sledil glasen smeh vseh. Ves zmeden in na koncu

le nasmejan pove, zaj smo si ga res dobro privoščili. Ja, tudi tako smo dvigovali moralo udeležencev pri varovanju mejnega prehoda.

Po več dnevih na mejnem prehodu sem komandirja prosila, da za kratek čas skočim s službenim avtom domov po stvari za osebno higieno in čista oblačila. Dobim dovoljenje za dve uri odsotnosti in pa spremstvo. Tako sva z Migcem vzela službeni avto in oborožena oddrvela proti mojemu domu.

Nikoli in zares nikoli ne bom pozabila trenutka ko sem prišla domov. Moja otroka stara tri in sedem let mi prihitita nasproti, se mi vržeta v naročje in me stiskata: »Mami kje si bila tako dolgo?« Ne vem, kaj vse sta slišala oz. koliko sta razumela ta čas vojne. Poberem stvari, ki sem jih rabila za seboj in se napotim proti izhodu, ko se mlajši oklene moje noge in je noče izpustiti, se joče in kriči: »Mami ne hodi nikamor, doma ostani!«

Še sreča, da je bil mož doma (kot kurir je tudi sam bil dosti časa odsoten od doma), da je prijel otroka in ga tolažil z besedami, da pridem hitro nazaj. V tem času se je na dvorišču zbralo kar nekaj sosedov, ki so si z zanimanjem ogledovali službeno stoenko, ki je bila kar precej preluknjana. Trenutka, ko sem odhajala nazaj na Hodoš in se poslovila od otrok, ne bom nikoli pozabila.

Na samem mejnem prehodu sem bila edina ženska od skupno 55 miličnikov rednega in rezervnega sestava, na njem sem neprekinjeno preživela skoraj dva meseca. Hodoš, sam spopad in čas po njem, ne tega ne bom pozabila nikoli, kaj takega enostavno ne moreš pozabiti. To ti ostane v delčku možganov in te vsake toliko časa spomni na tiste dni.

Ja, borila sem se za boljši jutri, za sebe, naše otroke, ja, dovoljene so nam bile sanje (govor predsednika M. Kučana) – ja sanje, ampak za koga. Imela sem srečo, vsi na naši strani MP Hodoš smo jo imeli, preživeli smo. Ponosna sem na sebe, bila sem del zgodbe, ki je pomagala spremeniti potek dogodkov v prostoru, kjer živimo.

Zeko = Ljubo Zečevič

Migec = Jože Mikolič

Komandir = Franc Berlak

MP = mejni prehod

6.19.3 TO v obrambi mejnega prehoda na Hodošu³⁰³

Na samem mednarodnem mejnem prehodu na Hodošu so bili miličniki iz stalne in rezervne sestave. Enote TO so imele 27. junija na položajih dele enot 2. in 3. odreda TO. Pripadniki TO so bili razporejeni pri blokadi na mostu čez Dolenski potok, pri blokadi v križišču ceste pri trgovini, pri blokadi odcepa ceste proti Domaföldu–M. Krplivnik, ob cesti Murska Sobota–Hodoš in enote za intervencijo na kmetijah.

³⁰³ Kronološki zapis dogodkov osamosvojitve izpred 15 let v Občini Hodoš, obramba mednarodnega mejnega prehoda in blokada stražnice na Hodošu

Poveljstvo enote je bilo nameščeno v gostilni Anice Jonaš in pozneje v Osnovni šoli Hodoš. Enotam TO je poveljeval D. Skandali. Enotam je bilo streljanje in drugo ognjeno delovanje prepovedano, razen če bi bile napadene. Pripadnike JLA sta pripeljala do mejnega prehoda dva helikopterja. Priletela sta iz Murske Sobote.

Mesto za desant je označil poveljnik mejne stražnice JLA, zastavnik Zoltan Verbai. Prostor za pristanek helikopterjev je bil na dominantni točki blizu mejnega prehoda, označen je bil z belim znamenjem. Zastavnik je vojake v belih oblačilih pripeljal tja s svojim osebnim avtomobilom. Takoj po desantu pa so izkrcane vojake JLA obkolili pripadniki TO. Kljub temu do spopada ni prišlo. Iz smeri Murske Sobote je priletel še tretji helikopter. Ta je v obmejno stražnico pripeljal zvezne miličnike.

Ukaz za napad na enote JLA na desantnem prostoru je izdal območni štab TO v četrtek, 27. junija, ob 20.15. Takoj po prevzemu ukaza je poveljstvo TO obvestilo mejni prehod, da bodo čez 15 minut napadli. Točno ob napovedanem času je TO začela z močnim obstreljevanjem položajev JLA. Pri napadu so sodelovali tudi miličniki z mejnega prehoda. Desantna enota JLA je odgovorila ognjem in s streli iz netrzajnega topa. Streljala je proti mejnemu prehodu. Zadet je bil topol ob prehodu. Ponoči se je desantna enota izvlekla iz obkolitve po patroljni stezi mimo mejnega prehoda proti stražnici. Vso noč je močno deževalo.

Naslednji dan, v petek, 28. junija, so teritorialci preiskali teren, kjer je bila prejšnji dan desantna enota JLA. Našli so nekaj vojaške opreme vojakov in osebni avtomobil zastavnika Verbaija. Pripadniki TO so dobili dodatno opremo in oborožitev, ki je bila zaplenjena JLA, tudi avtomatske puške in radijske postaje UKT. Z njo so lahko prisluškovali tudi pogovorom JLA. Po nočnem izmiku z desantnega prostora so bili vsi vojaki JLA in zvezni miličniki v stražnici.

Sestav posadke stražnice je bil naslednji:

Poveljnik stražnice, zastavnik Zoltan Verbai, je imel 20 vojakov, desantna enota poročnika Markovića je imela 46 vojakov, inšpektorja milice Fazlić in Komazec sta poveljevala približno 18-im zveznim miličnikom. V stražnici je bila skladiščena tudi formacijska oprema (orožje, protioklepne vodljive rakete in minsko-eksplozivna sredstva (MES)) za dva protioklepna odreda.

K stražnici je bil poslan v civilni obleki pripadnik TO, domačin s Hodoša. Oficirjem v stražnici smo predlagali pogovore. Ob dogovorjenem času sta prišla na pogovore zastavnik Verbai in poročnik Marković. Predstavniki TO in poveljstva enot so obema predstavili položaj in predlagali predajo. Zastavniku Verbaiju so pripeljali njegov osebni avto in mu dovolili, da zapusti stražnico. Zastavnik je najprej res odpeljal proti vasi, potem pa se je obrnil in se vrnil v stražnico.

Po neuspeh pogovorih so pripadniki TO stražnico popolnoma blokirali. Stražnici so odklopili elektriko in telefon, zaprli vodo in je ostala brez oskrbe s hrano. Teritorialci so cesto zaprli

s podrtimi drevesi in onemogočili vsako gibanje proti stražnici. Enote TO na položajih so bile okrepljene s pridodatimi enotami TO in delom posebne enote UNZ M. Sobota.

Tudi med blokado je prišlo do poskusov, da bi posadko stražnice pripravili do vdaje. Na pogovorih so sodelovali poveljnik enote TO Skandali, predstavnik območnega štaba TO major – Ludvik Jonaš, poveljnik dela PEM enote UNZ M. Sobota – Slavko Škrlak; s strani stražnice pa zastavnik Verbai, poročnik Marković, inšpektorja zvezne milice Fazlić in Komazec.

Predstavniki slovenske strani so pri pogovorih dobili občutek, da je na nasprotni strani najpomembnejši in najodločnejši inšpektor milice Komazec doma iz Knina. Ta je bil odločno proti predaji. Slovenska stran je prestregla radijski ukaz posadki stražnice, naj na pogajalce strelja. Zato so milici prepovedali nadaljnje sodelovanje v pogovorih. Do novih pogovorov je prišlo šele po zagotovitvi poveljnika stražnice, zastavnika Verbaija, da na pogajalce ne bodo streljali.

Enote TO na položajih so dobile v podporo vod z minometi in netrzajnim topom. Tako okrepljene so postavile posadki stražnice ultimat in zahtevale brezpogojno vdajo. Posadka stražnice je spoznala brezizhodnost položaja. Najprej se je predala desantna enota JLA, nato zvezni miličniki. Posadka stražnice je zložila orožje v stražnici. Predaja je bila organizirana. Ujetnike so z avtobusom prepeljali v zbirni center.

V obrambi mednarodnega mejnega prehoda, v blokadi in zavzetju stražnice Hodoš so sodelovale naslednje enote:

- Miličniki stalnega in rezervnega sestava mejnega prehoda Hodoš;
- Posebna enota milice UNZ M. Sobota (23 miličnikov);
- 3. odr. TO 28 v/o;
- 1. in 2. vod posebne čete TO 19 v/o;
- 2. vod 2. odr. 20 v/o;
- Pionirski vod 21 v/o;
- Vod za podporo 17 v/o;
- Prostovoljci v enoti iz vasi Hodoš (štiri osebe).

Za takratne čase je bilo izredno pomembno, da je bil ves ta čas Mednarodni mejni prehod Hodoš odprt za ves mednarodni promet.

Fotografija neznanega avtorja iz arhiva Milana Osterca prikazuje zbiranje ljudi v Murskem Središču na Hrvaškem pred mostom na reki Muri z namenom preprečitve prehoda tankov JLA

Fotografija neznanega avtorja iz arhiva Milana Osterca prikazuje prihod tankov JLA v Mursko Središče

Fotografija neznanega avtorja iz arhiva Milana Osterca prikazuje blokado mostu čez reko Muro s tovornjaki cisternami v Petišovcih – Mursko Središče

6.20 Dogodki in bojevališča na PM Lendava z OM Dobrovnik

6. 20.1 Kronologija dogodkov na PM Lendava³⁰⁴

27. 06. 1991

Ob 12.30 uri se mednarodnemu mejnemu prehodu Dolga vas začne v strelski formaciji približevati okrog 60 vojakov JLA, ki tja pridejo iz stražnice Štefana Kovača ter iz vojašnice v M. Soboti. Ti se kakih 150 m pred prehodom razvrstijo v strelce, pripravijo orožje ter kakih 100 m pred mejnim prehodom zavzamejo ustrezne položaje. Čez 20 minut je mejni prehod blokiran. Na prehod pride pogajalec JLA, ki komandirju sporoči, da vojska do 14.00 ure ne bo ukrepala. Istočasno komandirja obvesti, da čakajo okrepitve iz mariborske vojašnice ter tanke, ki prihajajo iz smeri Čakovca in M. Središča. JLA želi mejni prehod zasesti mirno in brez oboroženega spopada. Miličniki s tovornimi vozili blokirajo dostop do MP po cesti.

Ob 14.05 uri enota JLA, ki jo obkoli PMP Dolga vas, na PM pošle ultimatum, da se morajo vsi miličniki in drugo mejno osebje do 14.15 ure umakniti, sicer bo mejni prehod zavzet s silo in uporabo orožja.

Ob 14.25 enota JLA, ki je na mejnem prehodu Dolga vas, komandirju PMM sporoči, da je rok za predajo prehoda ob 14.45 uri. Iz prehoda se naj umaknejo vsi civilisti, ker JLA za žrtve med civilisti ne bo odgovarjala. V obkolutvi mejnega prehoda je okrog 70–80 vojakov JLA. Tja so bili pripeljani tudi s tremi helikopterji. Oboroženi so s pehotnim orožjem ter netrzajnim topom.

Mejni prehod brani 20 aktivnih in rezervnih miličnikov PMM Dolga vas in pet miličnikov PM

304 Milan Osterc, komandir Oddelka milice Dobrovnik

Fotografija neznanega avtorja iz arhiva Milana Osterca prikazuje pogajanja na mostu čez reko Muro med predstavniki TO in JLA

Fotografija neznanega avtorja iz arhiva Milana Osterca prikazuje dogajanje v Murskem Središču, kjer ljudje niso popustili pritisku JLA in se je kolona morala umakniti

Lendava, ki dostop do MP blokirajo s tovornimi vozili. Za položaji enote JLA, ki je v obkolutvi mejnega prehoda, se razporedijo miličniki PM Lendava in OM Dobrovnik. Pod poveljstvom komandirja OM Dobrovnik je v zunanjem obkolutvenem obroču sodelovalo 40 aktivnih in rezervnih miličnikov ter pripadniki TO. Ves čas obroča okrog pripadnikov JLA so bili na cesti proti mejnemu prehodu v vizuelnem kontaktu poveljujoči pripadnikov JLA in pa poveljujoča iz vrst milice ter TO.

Ob 15.00 Patulja OM Dobrovnik izven naselja Mostje zaustavi na cesti kolono 15-ih vojakov JLA pod poveljstvom vodnika iz stražnice Žitkovci. Prepereči jim prehod preko mostu čez Kobiljski potok in jim ukaže, da se umaknejo v (100) pas ob državni mejo, ker kot organizirana formacija nimajo kaj delati na cesti. Vodnik je navodila miličnikov upošteval, šli so proti mejnemu pasu, vendar pa so prešli Kobiljski potok in se kljub temu priključili vojaški formaciji JLA, ki je blokirala mejni prehod Dolga vas.

28. 06. 1991

Ob 08.00 uri se milica na mejnem prehodu Dolga vas ponovno pogaja z JLA. Vojska zahteva predajo mejnega prehoda, v nasprotnem bo prehod zasedla s silo. Milica in TO pa od vojske zahtevata umik iz območja mejnega prehoda ter vrnitev v stražnico. Milica in TO na koncu pogajanj, ko so pripadniki JLA ugotovili, da pomoči oklepne kolone ne bodo dobili, zahtevata umik vojakov v stražnice brez orožja, kar pa vojaki ne upoštevajo.

Umikati se pričnejo z orožjem, zaradi česar milica na mejnem prehodu izstrelila nekaj opozorilnih strelcev. Zaradi tega nastane med vojaki popolna zmeda, kar se je izkazalo v tem, da so vsi odvrgli svoje orožje ter se predali enotam milice in TO. Na območju mejnega prehoda Dolga vas je bilo zajetih 62 vojakov ter dva častnika in trije podčastniki. JLA. Predani so bili v zbirne centre.

29. 06. 1991

Ob 10.10 uri so miličniki OM Dobrovnik po predhodnem dogovarjanju in določitvi pogojev predaje brez oboroženega spopada vstopili na območje stražnice Žitkovci, kjer je bilo v tistem času šest vojakov. Ostali vojaki s poveljujočim podčastnikom so bili pred tem že zajeti v obroču okrog mejnega prehoda Dolga vas.

Osem aktivnih in rezervnih miličnikov pod poveljstvom komandirja je stražnico zajelo brez sodelovanja pripadnikov TO, ker je poveljujoči častnik TO v Lendavi odklonil sodelovanje zaradi preobremenjenosti in pomanjkanja pripadnikov TO. Pripadniki TO so prišli na kraj prevzema orožja in tehnike 15 minut po obvestilu, da je stražnica v rokah milice.

Ob 14.00 ure je komandir oddelka milice posvetu z aktivnimi delavci Oddelka milice Dobrovnik in vednostjo operativnega štaba Uprave za notranje zadeve Murska Sobota pripravil načrt vstopa in predaje vojaške karavle v naselju Kobilje. Tudi tokrat so bili k sodelovanju zaprošeni oziroma povabljeni pripadniki TO preko poveljujočega častnika za območje Lendave, gospoda Kisilaka.

Tudi tokrat so se delavci milice morali odločiti za samostojno akcijo, ker pripadnikov TO zaradi drugih del in obveznosti ni bilo na razpolago. Ob 15.00 uri je komandir oddelka milice sporočil na operativni štab Uprave za notranje zadeve Murska Sobota, da je s tremi aktivnimi in štirimi rezervnimi miličniki blokiral vojaško stražnico Kobilje. Ob 15.30 uri se je poveljujoči vodnik predal z 12-imi vojaki. V stražnico so bili pozvani pripadniki TO, ki so s tovornimi vozili za prevzem orožja in tehnike v stražnico prispeli ob 16. uri.

6.20.2 Dogajanje na PM Lendava³⁰⁵

Kom. PMP Dolga vas, Ladislav Bagladi, me je obvestil, da vojaki iz smeri stražnice Štefana Kovača blokirajo MP. Zaradi tega sem takoj odšel do predstavnika TO, Alojza Kisilaka in ga zaprosil za vojake TO, da bi skupaj odšli do MP in preprečili popolno blokado MP. Sam o tem ni mogel odločati in ko je dobil od nadrejenih odobritev, je bil obroč sklenjen. Kljub temu je bila blokada s strani miličnikov in TO izvedena izza blokade vojakov.

Naslednji dan me je poklical načelnik inšpektorata milice UNZ, Milan Horvat in me vprašal o stanju in zakaj nič ne ukrepamo. Pojasnil sem mu, da nimamo ustrezne oborožitve, saj so imeli vojaki ročne minometalce. Skupaj z odgovornim iz TO, Alojzem Kisilakom, sva odšla na kraj blokade in preverila oborožitev vseh v blokadi. Tudi pripadniki TO so imeli samo AP IN PAP in zaradi tega ni bilo govora o kakem napadu na vojake v blokadi.

Po predaji vojakov v blokadi so se najprej predali v vojaki iz stražnice Pince, in sicer v popoldanskem času. Pri predaji so bili navzoči tudi pripadniku TO. Bolj zapleten položaj pa je bil na stražnici Štefana Kovača v Lendavskih gorica, saj so tu ostali vojaki sami, komandir Ilič Rade je bil v blokadi MP. Da bi ugotovili razpoloženje med vojaki v stražnici,

sem zaprosil soseda ob stražnici, da bi ugotovil stanje med vojaki. Ta sosed je vsakodnevno kontaktiral z vojaki in zato ni bilo nič sumljivega.

Povedal jim je tudi, da so se vojaki in starešine iz blokade mejnega prehoda predali. To seveda takoj niso verjeli. Ugotovil je tudi, da med vojaki obstajata dve skupini, ena je za predajo, druga pa proti. Po teh ugotovitvah sem odločil, da še malo čakamo in sproti ugotavljamo razpoloženje med vojaki, saj so ti brez vodstva in elektrike. Sosed je obljubil, da bo večkrat kontaktiral z vojaki in me bo o vsem takoj obveščal. Tako mi je čez nekaj ur sporočil, da so vojaki pripravljeni za predajo in da naj takoj pridemo do stražnice.

Takoj sem odšel na TO in zaprosil Kisilaka, da dodeli nekaj njihovih pripadnikov, da bomo skupaj odšli do stražnice, opravili blokado in sprejeli predane vojake. Ker sam ni mogel odločiti in do nadrejenih ni mogel vzpostaviti kontakta, sem sam skupaj z miličniki odšel do stražnice, kjer so se vojaki predali in smo jih predali TO.

Ne vem, od kod podatek, da je nekaj vojakov iz stražnice Štefana Kovača pobegnilo in so se predali na PM Lendava.

Omeniti velja tudi nadzor državne meje in kontrolno točko na kraju sedanjega mejnega prehoda Petišovci. Težave so nastale pri kontroli zelene meje, saj je državna meja postala meja katasterskih občin. S tablamami smo označili približni potek državne meje, vendar se je večkrat zgodilo, da so jih občani zmetali v stran, saj so menili, da mora meja potekati po sredini reke mure. Z dogovorom z Brionov je bila za tri mesece odložena vsakršna detaljna kontrola zelene meje s povdarkom izogibanja morebitnih konfliktov na zeleni meji. Popolna kontrola in nadzor sta se začela izvajati po treh mesecih, to je v začetku oktobra.³⁰⁶

S temi ukrepi enot milice in TO pa v celoti ni bila odvrnjena nevarnost delovanja pripadnikov JLA. Na tem območju je bilo več objektov – vojaških stražnic, v katerih so bili nastanjeni odlično opremljeni, oboroženi in usposobljeni vojaki sovražne vojske.

Te je bilo potrebno zasesti in vojake prisiliti k predaji in zaseči vojaško opremo – oborožitev, ki smo je imeli zelo malo. Ob ustreznem organiziranju enot milice smo le-to izvedli na osnovi naslednjih načrtovanih vojnih aktivnosti:

- Dne 28. 06. 1991, okrog 17. ure, so se na PP Lendava pričele priprave za zavzetje mejne karavle Pince in so se zaključile nekaj po 22. uri, ko je bila stražnica zavzeta v njej pa zatečenih 15 vojakov in starešina.
- Dne 29. 6. 1991, ob 10.10 uri, je bilo na operativni štab Uprave za notranje zadeve Murska Sobota sporočeno, da so pripadniki milice OM Dobrovnik zajeli šest vojakov in zasedli vojaško karavlo Žitkovci.
- Okrog 11. ure se je v karavli Štefan Kovač v Lendavskih gorica predala skupina 12-ih vojakov, ki so jih prevzeli pripadniki TO.
- Ob 15.30 uri se je predalo na vojaški karavli Kobilje 13 pripadnikov vojaških sil s starešino.

S temi zaključnimi vojaškimi aktivnostmi milice so bili na območju Upravne enote Lendava

zavzeti vsi vojaški objekti. Vsi zajeti pripadniki JNA so bili predani pripadnikom TO in prepeljani v zbirni center, skladišča orožja spraznjena in ves material prepeljan na nove lokacije.

6.20.3 Zavzetje stražnic Pince in Štefan Kovač v Lendavskih gorica³⁰⁷

Dne 28. 06. 1991

Okrog 17. ure sva se z aktivnim miličnikom postaje milice (PM) Lendava, Francem Tomažičem, odpeljala v Pince, parkirala službeno vozilo v bližini Gašparjevih ter se nato nekaj sto metrov peš odpravila do mejne stražnice v Pincah. Pri zapornici sva se ustavila, izza zaklona je pristopil vojak JLA v popolni bojni opremi ter naju vprašal, kaj želiva.

Povedal sem mu, da bi želel govoriti s komadirjem Lojpurjem. Vojaku sem naročil, naj ga poišče in mu pove, da ga išče Kuk, on bo že vedel, zakaj. Čez nekaj minut je prišel komandir Mladen Lojpur, s katerim sva se rokovala. Po nekaj uvodnih stavkih sem mu omenil, da sva prišla zaradi predaje stražnice z vojaki vred in z garancijo, da se ne bo nikomur nič zgodilo, še več, kot aktivni oficir JLA se bo lahko pridružil TO. Po cca. 10–15 minutnem razgovoru je naposled pristal, da stražnico preda pod temi pogoji s tem, da se ne more pridružiti TO, saj je njegov tast polkovnik JA v Postojni in tega ne bi prenesel.

Obema nama je nato rekel dobesedno: »Daj, dovedite neku vojsku, da obavimo predaju, da neče posle da kažu, da sta dva policajca razoružala celu karaulu«. Dogovorili smo se, da se čez kako uro vrnemo s pripadniki TO in prevzamemo stražnico. O tem je bil preko komadirja PM Lendava obveščen občinski operativni štab, vendar prevelike vneme do zavzetja stražnice niso pokazali. Prepričevanja naj dajo nekaj ljudi in vozilo in da je zadeva popolnoma varna, so trajala do približno 21.30 ure, ko so pripadniki TO končno dobili zeleno luč, da lahko to izvedejo. Nekaj po 22. uri je bila stražnica zavzeta, v njej pa zatečenih 15 vojakov in starešina. Stražnico so izpraznili pripadniki TO, vojaki in starešina pa so bili prepeljani v zbirni center.

Dne 29. 06. 1991

Stražnica Štefan Kovač v Lendavskih gorica³⁰⁷ je bila izhodiščna točka, s katere so vojaki JLA krenili v blokado mejnega prehoda Dolga Vas. V blokado je z več tovornimi in terenskimi vozili krenilo več kot 70 vojakov s starešinami, večji del jih je prispel iz Murske Sobote, nekaj se jih je pridružilo iz stražnic Pince in Štefan Kovač.

Po neuspešni blokadi mejnega prehoda je bila izklopljena elektrika stražnici tako, da so bili vojaki že dva dni brez elektrike, jedli so suhe obroke, od starešin je bil v stražnici samo desetar, niso imeli nobenih informacij, kaj se dogaja. Med njimi je prihajalo do nesoglasij, trije so zapustili stražnico in prišli peš v Lendavo. S strani vodstva PM Lendava je bilo

³⁰⁷ Spomini Zlatka Kuka

občinskemu operativnemu štabu večkrat predlagano, da se poskuša vojake prisiliti k predaji, saj je na oborožen spopad in uporabo netrzajnih topov vojake ves čas nagovarjal bivši komandir stražnice, zastavnik JLA Danilo Dukič.

Ker je obstajala nevarnost konflikta med vojaki in okoliškim prebivalstvom, smo se na PM odločili, da bomo v zavzetje odšli sami, če se nam pripadniki TO ne bodo pridružili. Po daljšem prepričevanju in izgovorih so nekje le našli en kombi in cca. osem pripadnikov TO, ki so se pridružili miličnikom iz PM Lendava. Okrog 11.00 ure se je preostala skupina (okrog 12) vojakov predala. Ob stražnici je bil postavljen kontejner, v njem pa dva netrzajna topov z večjim številom avtomatskega orožja in streliva in minsko eksplozivna sredstva. Pri zavzetju stražnice so sodelovali Zlatko Kuk, Franc Tomažič in Ludvik Bokan ter rezervna miličnika Štefan Žalik in Rade Gligorin.

6.20.4 Kronološki pregled dogajanj na oddelku milice v Dobrovniku³⁰⁸

24. 06. 1991

Dogajanja v mesecu juniju 1991 so pogojevala glede na varnostno situacijo vpoklic rezervnega sestava takratnega Oddelka milice Dobrovnik. V času osamosvojitvene vojne so na Oddelku milice Dobrovnik delovali aktivni miličniki, in sicer Milan Osterc kot komandir oddelka milice, Deziderij Cimerman in Franc Lutar kot vodji varnostnega okoliša ter miličnik Viljem Bagari, miličnik Jože Kotnjek pa je bil vpoklican v Posebno enoto milice UNZ Murska Sobota.

24. 06. 2011

Vpoklicani so bili naslednji rezervni miličniki: Jožef Balažic, Pavel Uljančič, Metod Cigüt, Ciril Cigüt, Jože Glavač, Borut Zadravec, Vlado Zver, Andrej Biro, Ludvik Nemeth, Bojan Gavrič, Jožef Camplin, Stanko Tivadar, Alojz Lebar, Viljem Šooš in Jože Bela.

Dne 26. 6.

1991 so na Mednarodnem mejnem prehodu Dolga vas zamenjali obstoječe table za označevanje mejnega prehoda s slovenskimi tablam.

27. 06. 1991

Okrog 11. ure je patrolja milice OM Dobrovnik v sestavi VVO Deziderija Cimermana in rezervnih miličnikov Pavla Uljančiča ter Stanka Tivadarja v naselju Mostje pri mostu čez Kobiljski potok zaustavila oboroženo formacijo vojaških sil SFRJ pod poveljstvom komadirja karavle Žitkovci, g. Rogulja Vladota. Patrolja je zahtevala, da se vojaki umaknejo v 100 m mejni pas. Pod poveljstvom Rogulja so vojaki zapustili cesto in preko naraslega potoka

³⁰⁸ Milan Osterc, komandir Oddelka milice Dobrovnik

napotili v smeri Mejnega prehoda Dolga vas.

Istega dne, ob 13.30 uri, oz. nekoliko prej smo na Oddelku milice Dobrovnik sprejeli obvestilo o premikih vojaških enot, ki je očitno obkoljevala Mednarodni mejni prehod Dolga vas. V dogovoru z operativnim štabom, ki je deloval na Upravi za notranje zadeve Murska Sobota, je komandir oddelka Milan Osterc formiral enoto oboroženih miličnikov, s katerimi se je odpeljal proti Dolgi vasi.

V tem času so se tudi iz Postaje milice Lendava pripeljali oboroženi – tako aktivni kot rezervni miličniki in je bila na samem mestu pred vojaškim obročem formirana miličniška enota pod poveljstvom komandirja oddelka milice Milana Osterca. V sodelovanju s častniki TO je komandir oddelka miličnike razporedil desno od takratne ceste, ki je vodila na Mednarodni mejni prehod Dolga vas. Miličniška enota je štela okrog 40 aktivnih in rezervnih miličnikov, ki so bili oboroženi.

Na vsakih nekaj miličnikov v obroču pa so bile zaradi boljše neposredne komunikacije med komandirjem oddelka milice kot tudi operativnim štabom Uprave za notranje zadeve Murska Sobota razdeljene prenosne radijske postaje. V popoldanskem času so se na pol poti med obročem, ki so ga sestavljali pripadniki milice in TO ter obročem, ki so ga postavili pripadniki vojaških sil, izvajala pogajanja med vodjo vojaške enote, kapetanom Danilom Hozjan ter sestavljeni skupini slovenske milice in TO.

V samih pogajanjih je takrat sodeloval tudi komandir Mednarodnega mejnega prehoda Dolga vas – Ladislav Bagladi, namestnik komandirja Postaje milice Lendava – Zlatko Kuk, ki jima je bilo omogočeno, da sta prosto prešla vojaški obroč ter komandir Oddelka milice Dobrovnik – Milan Osterc, komandir Postaje milice Lendava – Ludvik Bokan ter predstavniki oz. častniki TO. V samih pogajanjih so bili vojaškemu kapetanu izrečeni pogoji o brezpogojni predaji pripadnikov vojaških sil, o izročitvi orožja in zapustitvi slovenskega ozemlja.

Sama pogajanja niso prinesla nobenih rezultatov, saj so pripadniki vojaških sil vztrajali z obkolitvijo Mednarodnega mejnega prehoda Dolga vas, bili so pa razdvojeni, saj so prav tako morali svojo ognjeno moč osredotočiti tudi na obroč, sestavljen iz policijske enote pod poveljstvom komandirja Oddelka milice Dobrovnik – Milana Osterca ter pripadnikom TO. Tekom deževne noči ni bilo nobenih aktivnosti, ki bi pogojevale predajo pripadnikov vojaških sil, kakor tudi ni bilo nobene aktivnosti s strani pripadnikov vojaških sil.

28.06.1991

Zaradi zagotovitve počitka pripadnikov enote milice je bilo s strani komandirja oddelka Milana Osterca odrejeno, da se je na počitek odpravila vedno le ena tretjina vseh pripadnikov milice, ki so sodelovali v obroču. Počitek je bil odrejen v prostorih Postaje milice Lendava, kamor so bili pripeljani z osebnimi vozili in se je enota ponovno popolnoma formirala zjutraj ob 05.30 uri, ko so bili vsi miličniki na svojih borbenih položajih.

Ob 08.15 uri so se na že omenjeni lokaciji polovične poti med obema obročema sestali

predstavniki vojaških sil, pripadniki sil milice in TO. Po temeljitem premisleku in pa seveda na podlagi predloga predstavnikov milice in TO o brezpogojni predaji je kapetan Danilo Hozjan pristal na predajo vseh pripadnikov vojaških sil z oborožitvijo.

Okrog 11. ure sta se na pol poti med obema obročema srečala vojaški kapetan Danilo Hozjan in komandir oddelka milice Milan Osterc. Kapetan Hozjan je komandirju predal avtomatsko puško in pištolo avtomatsko pištolo škorpion, ko je iz neznanega razloga prišlo do streljanja pripadnikov milice, ki so bili v prostorih Mednarodnega mejnega prehoda Dolga vas.

Preko radijske postaje je takrat komandir oddelka pozival, da naj se preneha s streljanjem, ker gre za brezpogojno predajo pripadnikov vojaških sil in da je predaja v teku, za kar uporaba strelnega orožja ni potrebna. Kasneje je bilo ugotovljeno, da je do streljanja prišlo spontano, ker so pripadniki milice na Mednarodnem mejnem prehodu Dolga vas opazili vstajanje in pobeg nekaj vojakov, ki so se s tekom napotili proti parkiranim tovornjakom, vendar pa so po uporabi strelnega orožja obstali in se pridružili pripadnikom vojaških sil, ki so se predali. Predalo se je 75 vojakov s častniki in podčastniki. Po predaji so vojake in podčastnike in častnike prevzeli delavci milice, ki so jih z avtobusi prepeljali v začasni center za ujete pripadnike vojaških sil v Puconcih.

29. 6. 1991

Komandir oddelka milice je po posvetu z aktivnimi delavci milice, ki so bili takrat na Oddelku milice Dobrovnik, pripravil načrt za prevzem vojaških karavl, in sicer v naselju Kobilje ter Žitkovci. Istega dne, okrog 09.00 ure zjutraj, je na oddelek milice klical gospod iz Zadra (Republika Hrvaška) in prosil, če mu lahko preko induktorskega telefona vežemo njegovega sina, ki je bil takrat kuhar v vojaški karavli Žitkovci.

Komandir oddelka milice se je z neimenovanim gospodom pogovoril, mu povedal, da naj poskuša sina pregovoriti o brezpogojni predaji vojaške karavle in mu tudi poskuša predstaviti dejansko stanje, ker so v tistem času vojake informacijsko blokirali ter le-ti niso imeli pravega vpogleda na dogajanje. Komandir oddelka milice je kasneje vzpostavil povezavo s karavlo v Žitkovcih in se pričel z vojakom – kuharjem pogovarjati o predaji vojne karavle. Vojak sam je izrazil svojo bojazen, da on ni tisti, ki bi lahko o čem odločal, večina vojakov s poveljnikom vojaške karavle v Žitkovcih pa je odšlo v formiranje obroča okrog Mednarodnega mejnega prehoda Dolga vas dne 27. 6. 1991.

Komandir oddelka je vojaka obvestil, da se je poveljnik vojaške karavle z vsemi vojaki iste karavle predal dne 28. 6. 1991 in so le-ti pripeljani v zbirni center v Puconcih. Po prepričevanju komandirja oddelka je vojak o tem obvestil preostalih pet vojakov karavle Žitkovci, ki so potem skupno pristali na predajo. Komandir oddelka je postavil pogoje, ki so bili naslednji: vseh šest vojakov se je moralo z dvignjenimi rokami in neoboroženi postaviti pred zapornico vojaške karavle Žitkovci.

Pripadniki milice s komandirjem oddelka na čelu so z daljnogledom preverili izpolnjevanje danih pogojev, saj je bila od regionalne ceste Dobrovnik–Lendava do karavle makadamska ceste v dolžini cca. 500 m in pa čistina, ki je pogojevala vidljivost. Ko so pripadniki milice

z uporabo daljnogleda ugotovili, da so vojaki pred zapornico neoboroženi in z dvignjenimi rokami, so se s službenim in osebnim avtomobilom zapeljali do karavle.

Ob 10.10 uri je bilo na operativni štab Uprave za notranje zadeve Murska Sobota sporočeno, da so pripadniki milice zajeli šest vojakov in zasedli vojaško karavlo Žitkovci, brez dodatne pomoči pripadnikov TO. Brez dodatne pomoči, ker je komandir oddelka milice kontaktiral poveljujočega častnika sil TO v Lendavi, gospoda Alojza Kisilaka in zaprosil za pomoč pri prevzemu vojne karavle vsaj enega oddelka TO pod poveljstvom častnika ali podčastnika TO.

Gospod Kisilak je odklonil sodelovanje pripadnikov TO z obrazložitvijo, da imajo veliko dela in da trenutno nimajo razpoložljivih sil oziroma pripadnikov TO, ki bi se nam lahko pridružili v prevzemu oziroma zajetju vojaške karavle Žitkovci. Okrog 10.30 ure so se po obvestilu operativnega štaba Uprave za notranje zadeve Murska Sobota na vojaško karavlo Žitkovci pripeljali pripadniki TO s tovornimi vozili ter so prevzeli nadaljnje delo s pretovarjanjem orožja iz skladišča vojne karavle, kakor tudi zajetih šest vojakov vojaških sil SFRJ.

6.20.5 Oddelek milice Dobrovnik v času vojne 1991³⁰⁹

V noči iz 26. na 27. 6. 1991, ko je bila v Ljubljani razglašena samostojnost Republike Slovenije, sem kot komandir oddelka v patrulji, okrog 22.00 ure zvečer zaznal premik večjega števila vojaških vozil na relaciji Lendava–Turnišče–Murska Sobota. O tem je bila obveščena stalna služba, vendar pa nekih ukrepov razen opazovanja nismo izvajali.

Dne 27. 6. 1991, okrog 11. ure, me je patrulja v sestavi aktivnega miličnika Deziderja Cimermana in rezervnih miličnikov Stanka Tivadarja ter Alojza Lebarja obvestila, da je do njih na cesti izven naselja Mostje prišla kolona 15-ih vojakov JLA, pod poveljstvom vodnika Vladota Rogulja iz mejne stražnice Žitkovci. Miličniki, ki so stali pred mostom čez Kobiljski potok, so poveljniku enote JLA ukazali, da se morajo umakniti v 100 m mejni pas, ker kot organizirana vojaška formacija, nimajo kaj početi na sami cesti.

Vodnik je ukaze miličnikov upošteval in so se ob obrežju Kobiljskega potoka napotili proti državni meji, oziroma 100 m mejnem pasu. Nekaj metrov pred državno mejo so vojaki prešli preko Kobiljskega potoka in se po tej strani priključili vojaški formaciji JLA, ki je že pripravljala blokado mejnega prehoda Dolga vas. Kljub temu, da smo vedeli za manever vojaške enote, ki je prihajala, nismo podvzemali nobenih ukrepov za preprečitev priključitve prihajajočih vojakov k vzpostavljanju blokade kot ne s strani miličnikov, tako tudi ne s strani pripadnikov TO.

Preko UKV zvez smo 27. 6. 1991 poslušali o premikih naših enot po mednarodnih mejnih prehodih. Nekaj po 12.00 uri smo bili preko zvez obveščeni, da se Mednarodnem mejnem prehodu Dolga vas v strelski formaciji približuje okrog 60 vojakov. Po prvih obvestilih so se

Na položajih blokade vojaških sil pred mejnim prehodom Dolga vas, 27. junija 1991; rezervna miličnika brata Metod in Ciril Cigut (fotografija iz filma snemalca RTV – Jožeta Hermana)

Na položajih blokade vojaških sil pred mejnim prehodom Dolga vas, 27. junija 1991; v ozadju rezervni miličnik Viljem Šooš, brata Metod in Ciril Cigut (fotografija iz filma snemalca RTV – Jožeta Hermana)

vojaki pred mejnim prehodom Dolga vas razvrstili v strelce, pripravili orožje in na ta način v roku 20-ih minut mejni prehod popolnoma blokirali.

Na mejni prehod je prišel pogajalec JLA, ki je komandirju Ladislavu Bagladiju sporočil, da naj predajo mejni prehod in povedal, da do 14.00 ure vojska kot takšna ne bo ukrepala. Istočasno je obvestil komandirja PMM, da čakajo okrepitve iz mariborske vojašnice kot tudi oklepna vozila, ki prihajajo iz smeri Čakovca oz. Murskega Središča na Hrvaškem.

S strani poveljnika enote JLA je bilo povedano, da želi vojska mejni prehod zasesti mirno in brez oboroženega spopada. Miličniki s tam nahajajočimi tovornimi in osebnimi vozili blokirajo prihod do mejnega prehoda po cesti. Glede na obvestilo sem takrat aktiviral vse aktivne in rezervne miličnike, ki niso bili službeno odsotni zaradi opravljanja del in nalog na terenu in smo se s službenim kot tudi lastnimi vozili odpeljali v smeri Mednarodnega mejnega prehoda Dolga vas.

Približno do 14. ure smo okrog blokade JLA postavili blokado. V blokadi so se nam pridružili tudi rezervni in aktivni miličniki PM Lendava. Kot komandir oddelka milice sem prevzel poveljevanje vsem miličnikom, ki so sodelovali v blokadi in se nas je zbralo okrog 40. Poimensko bi težko zapisal, kdo so bili miličniki na položajih. Ves čas je bila odsotna patrulja OM Dobrovnik, ki je delovala v notranjosti za potrebe blokade ter patrulja PM Lendava, prav tako za delo v notranjosti ter potrebe blokade.

Ob 14.05 uri je poveljnik enote JLA, ki je obkolila PMP Dolga vas, poslal ultimatum, da se morajo vsi miličniki ter drugo mejno osebje do 14.15 ure umakniti, sicer bo mejni prehod zavzet s silo in uporabo orožja. Ob 14.25 uri je poveljujoči enote JLA komandirju mejnega prehoda sporočil, da je rok za predajo ob 14.45 uri. Iz prehoda naj se umaknejo vsi civilisti, ker JLA za žrtve med civilisti ne bo odgovarjala.

309 Spomini Milana Osterca, komandirja OM Dobrovnik

Na položajih (fotografija iz filma snemalca RTV – Jožeta Hermana)

Tekom popoldneva smo se občasno sestajali poveljniki oziroma komandirji miličniških enot, poveljniki TO, katerih vojaki so se v blokadi okrog mejnega prehoda pridružili približno do 15.00 ure in skupaj ugotavljali trenutno stanje, prenašali informacije, ki smo jih dobivali iz operativnega štaba UNZ Murska Sobota in istočasno tudi ves ta čas nadzorovali aktivnosti vojakov v sami blokadi.

Ves ta čas sem se sam nahajal na edini dovozni cesti proti mejnemu prehodu, miličniki OM Dobrovnik in PM Lendava so bili razporejeni desno od ceste do zaokrožitve blokade skoraj pri meddržavni meji z Republiko Madžarsko. Pripadniki TO so

zavzeli položaje levo od ceste do Kobiljskega potoka. Ves čas je bil z menoj tudi poveljujoči rezervni kapetan TO, Lenarčič Robert, s katerim sva koordinirala postopke in pa aktivnosti zunanje blokade vojaških sil, ki so blokirali mejni prehod Dolga Vas.

Občasno smo se na območju med vojaško blokado in zunanjo blokado miličnikov ter pripadnikov TO srečevali poveljujoči iz vrst milice, TO in JLA. V pogovorih so sodelovali komandir PMM Dolga vas – Ladislav Bagladi, namestnik komandirja PM Lendava – Zlatko Kuk, Milan Osterc – komandir Oddelka milice Dobrovnik, poveljujoči vojaške formacije – kapetan Daniel Hozjan, vojaški poročnik, katerega imena ne poznamo, rezervni kapetan TO – Robert Lenarčič, poveljujoči za TO na območju Lendave – Alojz Kisilak ter komandir PM Lendava – Ludvik Bokan.

V razgovorih smo vsi vztrajali na svojih stališčih, kar pomeni, da smo mi od kapetana Hozjana in njegovih časnikov in podčasnikov zahtevali brezpogojno predajo, izročitev orožja in obljubili, da se bomo držali Ženevske konvencije o ujetnikih. Poveljnik enote JLA je vztrajal na ukazih, ki jih je dobil od svojih nadrejenih in zahteval predajo mejnega prehoda ter odhod miličnikov in ostalega mejnega osebja v notranjost države.

Pri teh pogovorih je bilo zaznati tudi razmišljanja o možnosti uporabe strelnega orožja, čeprav smo mi kot gospodarji na svoji zemlji dali vedeti, da želimo zadevo reševati v miru, da želimo zadevo končati v dobrobit vseh udeležениh, v vsakem primeru pa ne mislimo popuščati neutemeljenim zahtevam JLA.

Tekom popoldneva so se nam do večera pridružili še vsi razpoložljivi miličniki iz OM Dobrovnik in PM Lendava, na ta način smo tudi hermetično zaprli desni del blokade vojaških sil desno od edine ceste proti mejnemu prehodu pa vse do državne meje.

Trije rezervni miličniki OM Dobrovnik – Ludvik Nemeth, Bojan Gavrič in Jože Glavač so bili s strani komandirja PM Lendava napoteni tega dne, to je 27. junija 1991, okrog 15. ure na

Miličniki Oddelka milice Dobrovnik po 100 % mobilizaciji rezervnega sestava pred sedežem oddelka. Stojijo od leve proti desni: Deziderij Cimerman, Pavel Uljančič, Vilijem Bagari, Metod Cigut, Ciril Cigut, Viljem Šooš, Jože Glavač, Borut Zdravec, Vlado Zver, Andrej Biro in Milan Osterc. Čepijo od leve proti desni: Ludvik Nemeth, Bojan Gavrič, Jožef Camplin, Franc Lutar, Stanko Tivadar, Alojz Lebar, Jožef Balažic. Kot je opazno, je bil del rezervnega sestava v civilnih oblekah, saj še niso imeli zagotovljene uniforme.

most preko Kobiljskega potoka izven naselja Mostje, ki so ga ta čas blokirali s tovornimi vozili. Bili so oboroženi le s kratkocevnim orožjem in v civilni obleki, saj uniform še niso prejeli. Na samo lokacijo blokade jih je prepeljal civilist Cufi, znan slaščičar iz Dobrovnika.

V teh pogajanjih smo obstali vsak na svojih stališčih, vendar pa nekih napetosti ni bilo zaznati. V nočnem času, kjer nas je tudi na odprtem zajela nevihta, smo se reorganizirali na način, da je polovica prisotnih miličnikov spala ali dremala v bližnjem seniku, druga polovica pa budno stražila v blokadi.

Ob 04.40 uri se je v blokadi mejnega prehoda Dolga vas nahajalo še vedno okrog 70 vojakov JLA, v blokadi okrog vojaške enote okrog 40 aktivnih in rezervnih miličnikov OM Dobrovnik in PM Lendava ter okrog 60 pripadnikov TO. Na samem mejnem prehodu je bilo v tistem času 20 aktivnih in rezervnih miličnikov PMM Dolga vas ter pet miličnikov PM Lendava.

Za ostale – tako civiliste kot tudi carinske delavce nimamo številčnega podatka. V močnem nalu smo vsi vztrajali na svojih položajih in stališčih. Vojaška enota je bila na svojih položajih vkopana in je čakala na zunanje povelje za napad ali umik.

Ob 08.00 uri so se predstavniki milice, TO in JLA ponovno sestali. JLA je še vedno zahtevala predajo mejnega prehoda, v nasprotnem primeru bo prehod zasedla s silo, predstavniki milice in TO pa so od vojske zahtevali umik iz območja mejnega prehoda ter vrnitev v stražnico Lendavske gorice brez oborožitve oz. brez orožja.

V tem času so častniki in podčastniki JLA ugotovili, da pomoči oklepne kolone ne bodo dobili,

Fotografija iz filma snemalca RTV – Jožeta Hermana
(arhiv Ladislava Bagladija)

Fotografija iz filma snemalca RTV – Jožeta Hermana
(arhiv Ladislava Bagladija)

kar je verjetno tudi pogojevalo njihov pristanek, da se predajo oziroma da predajo orožje. Tega dne, to je 28. junija 1991, okrog 11.00 ure prične potek oziroma predaja pripadnikov JLA predstavnikom milice in TO. V času, ko se je kapetan Hozjan kot poveljujoči vojaške enote JLA z namenom popolne predaje približeval meni kot poveljujočemu, sva oba zaslišala streljanje iz avtomatskega orožja.

Streli so prihajali iz mejnega prehoda Dolga vas, zaradi grebena pa nisem mogel ugotoviti, ali videti, kaj je vzrok streljanja. Po UKV zvezi sem takoj pozval miličnike na mejnem prehodu, da naj prenehajo streljati, saj poteka predaja vojaških sil nam – miličnikom in pripadnikom TO.

Kasneje sem ugotovil, da je prišlo s strani miličnikov na mejnem prehodu do uporabe strelnega orožja predvsem iz razloga, ker so miličniki na mejnem prehodu zaznali posamične vojake, ki so začeli v paniki same predaje bežati proti madžarski državni meji, torej v stran od mejnega prehoda. Na ta način so jih z opozorilnimi streli prisilili, da se ustavijo in obstanejo na mestu.

V času predaje sta vojaško enoto predstavljala dva častnika, trije podčastniki in 62 vojakov, ki smo jih po predaji orožja pripeljali v zbirni center za vojaške ujetnike v Puconce. Ves čas opisovanja uporabljam polna ali delna imena aktivnega sodelovanja iz dogodka v dogodek in bi rad zapisal, da so vsi miličniki OM Dobrovnik delovali neprekinjeno razen rezervnega miličnika Jožeta Bele, ki se je zaradi zahtev svojega delodajalca moral vrniti nazaj na svoje delovno mesto.

Nismo imeli vpliva na to, da bi bil aktiven rezervni miličnik, ker mu je delodajalec grozil z odpovedjo zaposlitve ne glede na razloge, zakaj ga ni. V času blokade in pa zasedbe vojaških mejnih stražnih Žitkovci in Kobilje smo s stražo varovali prostore OM Dobrovnik in zgradbo TIO Otiški Vrh, kjer smo bili nastanjeni. Stražarji logično niso sodelovali v akcijah, kar pa ne zmanjšuje njihove vloge v osamosvajanju, pa tudi spati smo morali po delu v nočnih patroljah.

Po končani akciji in sprostitvi prometa na mejnem prehodu Dolga vas smo se miličniki OM Dobrovnik vrnili nazaj v Dobrovnik. Prostor Oddelka milice Dobrovnik so se nahajali v stanovanjskem bloku, v neposredni bližini oziroma v sosednji zgradbi pa je imel prostore TIO Otiški Vrh, ki so nam za potrebe prenočevanja in počitka celotnega sestava nudili svoje prostore. Vsi aktivni in rezervni miličniki smo bili tam s polno bojno opremo po vrnitvi iz Dolge vasi tudi stacionirani.

V teh dneh smo na oddelku milice vzpostavili lastno varovanje, vse patrolje, ki so odhajale na teren, so bile oborožene s kratkocevnim in dolgocevnim orožjem. Miličnik Jože Kotnjek je bil že prej vpoklican v enoto PEM UNZ M. Sobota in je z njo sodeloval po celotnem Pomurju.

6.20.5.1 Zasedba stražnic Žitkovci in Kobilje

29. junija 1991 sem na oddelku milice sklical sestane, glede na dosedanje aktivnosti smo ugotavljali, da sta na območju OM Dobrovnik še dve mejni stražnici, in sicer Kobilje in Žitkovci, v katerih se je nahajalo nam neznano število vojakov. Tega dne je nekje okrog 09.00 ure na oddelku milice poklical možki iz Zadra, imena se ne spominjam, in prosil, če bi ga lahko povezali z njegovim sinom, ki je kot kuhar služil vojaški rok prav v mejni stražnici Žitkovci.

Pripomniti moram, da je bilo sodelovanje milice in pripadnikov JLA do tistega trenutka vedno korektno im smo imeli na ta način tudi urejene telefonske povezave, kar pomeni, da smo mi na oddelku milice za potrebe stražnice Žitkovci vezali telefonske pogovore. Z gospodom sem se zadržal v pogovoru, predvsem v smislu ugotavljanja, zakaj kliče sina in pa seveda, da naj bi ga kot oče prepričal, da se predajo.

Gospod mi je dal vedeti, da se zaveda situacije, ki je veljala v takratni Jugoslaviji, da mu je jasno, kaj se lahko oziroma se bo zgodilo vojakom, če ne bodo spoštovali odredb milice in pripadnikov TO, obljubil je, da bo sinu prenesel svoje videnje trenutnega političnega stanja ter ga prepričal v predajo. Po njunem telefonskem pogovoru sem po telefonu poklical vojaka

Fotografija iz filma snemalca RTV – Jožeta Hermana
(arhiv Ladislava Bagladija)

Fotografija iz filma snemalca RTV – Jožeta Hermana
(arhiv Ladislava Bagladija)

– kuharja, ki je govoril s svojim očetom in ga pričel nagovarjati, da naj predajo stražnico ter se predajo nam – milici.

Vojak se je bal odgovornosti, dal mi je vedeti, da on ni poveljujoči v stražnici in da se ne počuti odgovornega za kakršnekoli pogovore v zvezi s predajo. Ko sem mu razložil, da je bil njihov poveljujoči vodnik Vlado Rogulja prejšnjega dne zajet v obroču okrog mejnega prehoda Dolga vas in da je že kot vojni ujetnik pripeljan v zbirni center, se je zamislil in odgovoril, da se mora pogovoriti z ostalimi petimi vojaki v stražnici.

Ker smo načrtovali zajetje stražnice sem k sodelovanju oz. v pomoč poklical tudi na operativni štab TO v Lendavo, poveljujočega častnika Alojza Kisilaka in mu razložil situacijo s prošnjo, da naj se nam pridruži vsaj ena ali dve desetini njihovih pripadnikov. Poveljujoči Alojz Kisilak mi je povedal, da trenutno zaradi nekih drugih obveznosti ne more pogrešati niti enega pripadnika TO in da naj pač opravimo akcijo sami.

V tistem času me je nazaj poklical tudi vojak – kuhar in povedal, da se bodo vojaki (njih šest) predali in zapustili karavlo. Glede na poznavanje terena smo se dogovorili, da bomo miličniki na cesti Dobrovnik–Lendava, v naselju Žitkovci pri odcepu za stražnico, počakali in z daljnogledom preverili ali se držijo navodil.

Navodila, ki sem jih mu dal, so bila sledeča: vseh šest vojakov se mora vidno postaviti pred zapornico v samo stražnico, brez opasačev, orožja in z dvignjenimi rokami. Ko bomo ugotovili, da so se podredili našim ukazom, se bomo pripeljali z vozili do njih, opozorjeni pa so bili, da bomo v primeru kakršnegakoli odstopanja od navodil, uporabili strelno orožje. Prevzem stražnice smo opravili na zgoraj navedeni način.

V samem prevzemu stražnice so sodelovali miličniki Dezider Cimerman, Franc Lutar, Viljem Bagari, Pavel Uljančič, Jože Camplin, Vlado Zver, Metod Cigut, Ciril Cigut. Okrog 11.00 ure so obvestili operativni štab UNZ Murska Sobota, da je stražnica Žitkovci zajeta s strani milice. V akciji nas je ostalo 10 aktivnih in rezervnih miličnikov OM Dobrovnik. Približno 15 minut po našem obvestilu, da smo zajeli stražnico Žitkovci, so se s tovornimi vozili na samo mesto pripeljali tudi pripadniki TO. V medsebojnem pogovoru smo ugotovili, da so bili v bližini in čakali na naš poziv.

Glede na jutranji dogovor in sestanek smo aktivni in rezervni miličniki pristopili tudi k aktivnostim za zajetje vojakov stražnice Kobilje. Vedeli smo, da se v njej še vedno nahaja vodnik Branko Kleščak, nismo pa vedeli, koliko vojakov je ostalo z njim v stražnici, vedeli pa smo, da smo jih en del zajeli prejšnji dan, in sicer pred mejnim prehodom Dolga vas.

Glede na to, da smo tudi s to stražnico imeli telefonsko povezavo, sem poklical vodnika Kleščaka in mu dal vedeti, da je prišel čas, ko se je potrebno predati in zapustiti stražnico. Vodnik Kleščak me je takrat obvestil, da ima v stražnici 12 vojakov, opozoril pa me je, da ima dva ali tri posameznike, ki se nekako ne želijo predati, oziroma bi lahko imeli z njimi težave pri predaji.

Vojaki stražnice Kobilje (28. 06. 1991) po vstopu miličnikov in predaji stražnice. Desno sedijo miličniki: Lebar Alojz, Balažic Jožef in Šooš Viljem (Foto: Dezider Cimerman)

Vodnika sem obvestil, da se jim bomo približali, da bomo prišli do njih in da bomo zahtevali popolno predajo brez odstopanja. Ker je zaradi vodnikovih odgovorov prišlo do dvoma, da bi se lahko vojaki predali po mirni poti, smo se aktivni in rezervni miličniki odločili, da bomo naskrivaj naredili ožjo blokado samega objekta, jaz pa se bom s službenim vozilom pripeljal po cesti.

Težava, ki je bila za pripravo ožje blokade, je bila v tem, da je imela stražnica razgledni stolp in pa precej brisanega prostora, tako da smo se za skrivno približevanje odločili in ga pričeli cca. 1000 m pred samo stražnico. V akciji smo sodelovali štirje aktivni in štirje rezervni miličniki.

Tudi tokrat nam poveljujoči TO v Lendavi – Alojz Kisilak zaradi preobremenjenosti ni mogel zagotoviti pomoči s strani pripadnikov TO. Ob 14.00 uri smo pristopili k izvedbi ožje blokade in jo ob 15.00 uri tudi uspešno izvedli. Glede na konfiguracijo terena sem formiral dve skupini, ki sta se morali neopazno približati do primerne in vidne razdalje objektov stražnice Kobilje.

Tako so desno krilo blokade sestavljali miličniki – pokojni Dezider Cimerman, Viljem Bagari, Viljem Šooš, Alojz Lebar in Jože Balažic. Levo krilo blokade pa Franc Lutar, Ciril Cigut, Metod Cigut in Pavel Uljančič. Glede na postavljeno blokado sem se takrat s službenim vozilom zapeljal v vidno polje stražnice in vozilo ustavil cca. 20 m pred zapornico oz. vhodom v stražnico.

Preko zvočnika na vozilu sem takrat pozval vodnika, da so obkoljeni, da naj se predajo in postavil pogoj, da mora priti pred samo zapornico vseh 12 vojakov in on sam, biti morajo neoboroženi, brez opasačev ali kakršnimikoli predmetov, s katerimi bi lahko ogrožali varnost miličnikov. Ob 15.30 uri smo obvestili operativni štab UNZ Murska Sobota, da je v naših rokah tudi stražnica Kobilje in da naj obvestijo pripadnike TO za prevzem bojnih sredstev ter same stražnice.

Ob 17.00 uri so na stražnico prispeli pripadniki TO, katerim smo predali samo stražnico z opremo in jo tudi zapustili. Pri primopredaji stražnice je bilo osebno orožje vodnika Kleščaka predano poveljujočemu enote TO. Vodnik Kleščak je prestopil v vrste TO in nato nekajkrat po telefonu od mene zahteval svojo TT pištolo.

Po prestopu je hotel dobiti nazaj svojo pištolo, bilo mu pa je povedano, da naj bi jo jaz odnesel, kar pa ne drži, kar se je kasneje spomnil, da je pištola po mojem odhodu ostala na njegovi mizi, potem pa izginila. Po vrnitvi nazaj v prostore oddelka milice v Dobrovnik oz. v našo začasno bivališče v prostorih TIO Otiški Vrh v Dobrovniku smo si nekako oddahnili

z občutkom, da smo storili dobro stvar in da na območju Oddelka milice Dobrovnik ni več nobene vojaške osebe.

6.21 Razgovori z udeleženi milicniki PM Lendava z OM Dobrovnik, PPE, teritorialci, občani, ki so bili zraven ali so tam doma, zdravstvenim domom, gasilci, civilno zaščito, občinskimi funkcionarji

6.21.1 Milan Špilak – v karavlah je bilo ob začetku vojne drugače³¹⁰

Jaz: Milan, pozna se že dobro desetletje in se tudi druživa. Kakšni so tvoji spomini na leto pred osamosvojitvijo Slovenije?

Milan Špilak: Kot sem že povedal, sem vozil kruh in pecivo v Pomurju in v sosednjo Hrvaško ter s tem zalagal trgovine, ki so imele z našo firmo pogodbo. Nekih posebnih stvari v svojem času pred osamosvojitvijo Slovenije nisem zaznaval, čeprav sem bil dnevno na cestah po Pomurju.

Jaz: Komu podrobneje si dovažal kruh in pecivo?

Milan Špilak: Kruh sem vozil po trgovinah, ustavljal pa sem se tudi na mejnih vojaških stražnicah lendavskega območja – v Kobilju, Žitkovcih, Lendavskih goricah in Pincah. Tja sem kruh in pecivo vozil vsake dva ali tri dni, odvisno od tega, koliko so ga potrebovali in kako so naročevali. Osebnost sem poznal vse starešine, včasih z njimi spil kavico (ko je bil prisoten starešina na mejni stražnici) in se pogovarjal o vsakdanjih stvareh. Včasih pa je prišel ven le kuhar, prevzel pripeljane stvari in se razen vljudnostnih pozdravov nisem zadrževal na mejni stražnici.

Tudi v času pred osamosvajanjem Slovenije nekih posebnih sprememb nisem zaznaval, ali da bi se kaj spremenilo v odnosu do mene samega. Z nekaterimi, tudi z komandirjem mejne karavle v Kobilju, sva se osebno zelo dobro poznala, a politika ni bila nikoli tema najinih pogovorov.

Jaz: Kdaj je prišlo do spremembe odnosov med teboj oz. vami kot firmo in kolektivi mejnih stražnic?

Milan Špilak: Naslednje jutro po razglasitvi samostojne Slovenije sem se pripeljal do mejne stražnice na Pincah in se zaustavil pred zaprto zapornico, kar prej ni bilo v navadi, saj sem vozilo vedno zapeljal na dvorišče. Vojaki okrog mene so se postavili z naperjenimi avtomatskimi puškami. Nisem vedel, kaj se dogaja, ni mi bilo jasno, kaj se bo zgodilo. Glede na njihove reakcije, nisem vedel, kaj naj si mislim. Toliko so mi dovolili, da sem razložil kruh,

se obrnil in se odpeljal v stran od njih.

O dogodku sem obvestil predpostavljene v naši firmi Kruh, pecivo Maribor in povedal, da jaz osebno ne mislim več razvažati kruh po mejnih stražnicah, kjer nas bodo pričakali z orožjem. Predpostavljeni so mojo obrazložitev sprejeli in tako nisem bil več napoten, da vozim kruh do njih, prav tako pa tudi nihče drug.

Jaz: Glede na dogajanja po Sloveniji in pa seveda v Pomurju si ti vozil kruh in pecivo še dalje po trgovinah, torej do mest, kjer so od vas prevzemali kruh?

Milan Špilak: Ja, točno tako je. Na mejne stražnice po tistem dogodku nikoli več nisem vozil, slišal sem preko medijev, da so bile stražnice prevzete s strani milice in TO. Vsako jutro sem se takoj, ko sem naložil kruh in pecivo najprej odpeljal na Hrvaško v Mursko središče. V Petišovcih je takrat bila že mejna kontrola kot seveda tudi mejna kontrola hrvaških varnostnih organov na mostu čez reko Muro.

V Murskem središču je bila trgovina Mercator takoj za hrvaško mejno kontrolo in k njim sem vsako jutro pripeljal blago brez problema. Neko jutro, kakšne tri tedne ali mesec dni po osamosvojitvi, me je na hrvaški mejni kontroli zaustavil hrvaški carinik. Pregledal je vsebino tovora (kruh in pecivo) in odločil, da je to carinsko blago ter da sem se dolžan odpeljati v carinarnico v Varaždin, kjer mi bodo blago ocarinili.

Ne glede na mojo obrazložitev, da dovažam kruh v njihovo trgovino, ki je bila takoj za njimi, je carinik vztrajal. Moram dodati, da prej nihče ni kompliciral in so vsi vedeli, kam grem in kaj vozim, saj sem bil ves čas raztovarjanja v njihovem vidnem polju. Glede na postopek sem cariniku dal vedeti, da ne grem nikamor, se na hrvaški mejni kontroli obrnil in brez dovoljenja tudi zapustil območje mejnega prehoda.

Seveda od tistega dneva kruha in peciva v trgovino Mercator v Mursko Središče nismo več vozili. Predpostavljeni v moji firmi so bili korektni, niso vztrajali na tem, da bi morali voziti ali se izpostavljati, temveč so zadevo z dostavo tudi zaključili in ni bil pomemben tisti zaslužek, ampak varnost nas voznikov.

Jaz: Če razširiva tvoje prevoze oz. podrobneje razložiš, kam vse si vozil kruh in pecivo (šole, gostilne). Ali si vozil kruh tudi za potrebe milice, TO ali drugih struktur, ki so bile v času osamosvajanja ustanovljene?

Milan Špilak: Ja, vozil sem v šole, vozil sem po vseh dotedanjih odjemnih mestih, vozil pa sem tudi za vojake TO. Vsak dan smo se srečali pri trgovini na Kapci, kjer so teritorialci naložili kruh in ga odpeljali do svojih enot. Kam ali kje so bili stacionirani, nisem vedel.

V tistem času moram povedati, ko so nas preko javnih medijev obveščali o dogajanjih, o dogodkih, predvsem po Pomurju, je bila prodaja prava norišnica. Ljudje so kupovali več kruha, kot so ga potrebovali, ga shranjevali v zamrzovalnike in čakali, kaj bo. Spomnim se, da je bilo obvestilo preko medijev o napadu tankovskih enot in helikopterjev.

³¹⁰ Intervju naredil Milan Osterc (po tonskem zapisu)

Vozil sem kruh v trgovino v Lendavo in na cesti nisem srečal žive duše. Ob prihodu v trgovino so mi povedali, da naj se skrijem in da bo napad. Šlo je tankovski enoto, ki je hotela preko mostu v Petišovcih priti v Slovenije, kar pa jim seveda ni uspelo. Takrat smo vozili kruh cele dneve in noči in peklo se je tudi cele dneve in noči.

Jaz: Od tistega dogodka na Pincah nisi nikoli več prišel v stik z vojaki jugoslovanske vojske?

Milan Špilak: Ne, tisti dogodek na Pincah je bil moj zadnji stik z vojaki.

Jaz: A si bil mogoče aktiviran za potrebe TO? Za milico vem, da nisi bil, saj sem bil v tistem času jaz komandir Oddelka milice v Dobrovniku, pod katerega spada območje Turnišča in bi vedel zate.

Milan Špilak: Takrat sem ves čas, tudi ko se je stanje normaliziralo, opravljal prevoze kruha po ustavljenem urniku in seveda mestih. Kot rezervist TO sem bil aktiviran 26. 09. 1991. Nastanjeni smo bili v stari šoli na Hotizi. Peš patrolje smo opravljali ob reki Muri. Šli smo od šole na Hotizi do reke Mure in smo hodili vse do Gornje Bistrice in nazaj.

Spomnim se, da je moj predpostavljeni v firmi Kruh, pecivo protestiral, da naj me oprostijo aktiviranja, ker je bilo še vedno veliko dela in ni imel voznikov za opravljanje prevozov. Kljub vsemu sem bil in opravljal svojo dolžnost do domovine do 03. 10. 1991. V tem času je, (mislim) da bila tudi otvoritev nove pekarnice v Nedelici in jaz sem bil na otvoritvi v uniformi, takoj za tem pa sem se vrnil nazaj na Hotizo.

6.21.2 Marjan Titan, Petišovci 1991³¹¹

Kot vojaški obveznik sem bil leta 1991 v evidencah TO. 18. junija sem se javil v stari šoli v Petišovcih, kamor sem bil razporejen s pozivom. Sprejel me je poveljujoči TO, Slavko Režonja iz Nedelice, njegovega čina se ne spomnim. V enoti, v katero sem bil razporejen, je bilo takrat okrog 30 pripadnikov TO, s katerimi smo na skupnih ležiščih preživeli celi teden.

Z razporedi starešin so nas razporejali v patrolje po štiri pripadnike TO. Oboroženi smo bili z dolgocevnim orožjem. Patroljirali smo ob reki Muri z namenom varovanja državne meje, ki je potekala po sredini reke Muri. Patrolja, v kateri sem sodeloval, je peš opazovala brežine reke Mure na hrvaški strani.

Naše delo je bilo varovanje državne meje in preprečitev prihoda vojakov JLA preko reke Mure. V času patroljiranja smo se na tej relaciji patrolje medsebojno srečevale. Seveda je bila ta stran državne meje varovana 24 ur na dan. Relacija patroljiranja je bila iz smeri Petišovci proti Murski šumi in Pincam ter nazaj.

Nekako se spominjam, da nam je bilo posredovana informacija o tem, da se pripravljajo

311 Marjan Titan, Renkovci, 16. avgust 2017

določene aktivnosti JLA in da je iz preventivnih razlogov vzpostavljeno varovanje. Preko sredstev javnega obveščanja smo spremljali dogajanja v Sloveniji, slutili smo, da se nekaj pripravlja, nihče nas pa ni (vsaj nas) obveščal o prihodnjih dogodkih. V času naših aktivnosti, tj. teden dni, nismo smeli zapuščati svoji položajev, obiskati doma ali zapuščati lokacije bivanja enote TO v Petišovcih. Naše začasno bivališče je bilo cca. 500 vstran od kontrolne mejne točke na cesti Lendava–Mursko središče v Republiki Hrvaški, do katere pa nismo hodili, saj je bil rajon našega patroljiranja v drugo smer. Svojo udeležbo v ciklusu osamosvojitvene vojno sem končal 24. junija 1991, ko sem bil napoten nazaj domov in sem se lahko vrnil nazaj na svoje delo.

6.22 Boji za MP Dolga vas

6.22.1 Mednarodni mejni prehod v Dolga vasi – 1991 (27. 6. in 28. 6. 1991)³¹²

Varnostne razmere so se glede na procese Republike Slovenije na razdružitve in osamosvojitve od SFRJ iz dneva v dan slabšale. Številčno so se okrepile vojaške patrolje, ki so nadzirale območje mejnega prehoda in delo milice.

Glede na politične pritiske in grožnje s strani JLA, nekonstituiranega predsedstva SFRJ ter predstavnikov ZIS-a na legitimne organe Republike Slovenije in zaostrene varnostne razmere je milica v cilju zagotavljanja varnosti čez državno mejo, opravljala poostreno kontrolo MP in skrbela za varnost objektov in lastno varnost.

Dne 26. 6. 1991 ob 11.00 uri so delavci Cestnega podjetja M. Sobota odstranili table z napisi SFRJ in jih zamenjali s simboli Republike Slovenije. Istočasno smo zamenjali zastavo SFRJ in svečano izobesili zastavo Republike Slovenije. V čast si štejem to častno dejanje, da sem kot komandir PMM Dolga vas to zastavo izobesil na drog. Pri tem mi je pomagal pripadnik PEM UNZ Murska Sobota, Dušan Prapotnik, ki je v tistem času s svojo enoto varoval delo delavcev cestnega podjetja pri zamenjavi označb in simbolov Republike Slovenije.

Istega dne sta se na območje mejnega prehoda v popoldanskem času pripeljala oficirja JLA, Livadič in Ilič, ki sta komandirja

312 Spomini Ladislava Bagladija, takratnega komandirja PMM Dolga vas

Kopija članka iz časopisa Delo, z dne 15.6.2011, govori o dogodkih na MP Dolga vas med osamosvojitveno vojno (arhiv Ladislava Bagladij)

opozorila, da se ne dovoli zamenjati zastave in tabel ter oznak na območju mejnega prehoda.

Dne 27. 6. 1991 smo iz UNZ Murska Sobota dobili informacijo, da sta v jutranjem času iz vojašnice v Murski Soboti v smeri Lendave krenila dva kamiona z vojniki JLA. Vozili sta okrog 8. ure pasirali vas Mostje ter neovirano prispeli v karavlo Štefana Kovača v Dolgovaških gorah. Po pridobljenih informacijah so prispeli vojniki JLA skupaj z vojniki lociranimi v karavli namenjeni zavzeti mejni prehod Dolga vas.

O tem dogodku smo obvestili pripadnike TO. Pripadniki TO pristopijo k zapori magistralne ceste Lendava–Dolga vas pri mostu oziroma odcepu ceste za romsko naselje v Dolgi vasi. Na mostu postavijo barikado oz. blokado z delovnim strojem in drugo mehanizacijo z namenom, da zadržijo dostop vojakom JLA do mejnega prehoda. TO brani zaporo s protioklepni orožjem.

Okrog 9. ure dobimo sporočilo od opazovalca našega rezervista, ki je opazoval dogajanja na karavli Štefana Kovača, da so vojniki JA z dvema tovornima in dvema terenskima voziloma zapustili karavlo in se po gozdni cesti skozi zaselek Bukeš v smeri državne meje z Madžarsko zapeljali proti mejnemu prehodu Dolga vas.

Tako se je vojska izognila blokadi, ki so jo postavili pripadniki TO na magistralni cesti v Dolgi vasi. Pred sprejetim obvestilom sem se kot komandir samostojno odločil, da blokiram dostop do območja mejnega prehoda. Izkoristil sem prihod treh cistern za prevoz bencina in z njimi zaprl bližnji in končni prostor območja mejnega prehoda, kot je to razvidno iz fotografije. Tako je bil blokirani dostop in pregled prihajajočim vojakom JA.

Z leve strani območja mejnega prehoda, gledano iz smeri Madžarske, za stanovanjskimi hišami prebivalcev, ki stalno bivajo na območju mejnega prehoda, sem razporedil miličnike, ki so bili na mejnem prehodu z namenom obraniti mejni prehod pred vojsko JLA. Miličniki so si pripravili primerna zaklonišča, ki bi jih varovala v primeru oboroženega spopada z vojniki. V najvišji hiši na podstrešje smo postavili opazovalca, ki je imel pregled širšega območja ob meji, tako da je lahko pravočasno videl prihod vojakov.

Opazovalec ob 12.30 uri sporoči, da se po vojaški patroljni stezi premika vojaška enota razporejena v strelce z dvema terenskima voziloma, ki sta po poljski poti peljali v smeri začetka območja mejnega prehoda na magistralno cesto. Približno 150 metrov pred območjem mejnega prehoda so zavzeli ustrezne položaje. V obkrožitvi je sodelovalo približno 60 vojakov JLA.

Okrog 13. ure je bil obroč okrog območja mejnega prehoda sklenjen. Na mejni prehod prideta dva oficirja JLA, ki komandirja obvestita, da se morajo vsi miličniki in drugo mejno osebje do 14.15 ure umakniti, sicer bodo mejni prehod napadli z uporabo orožja. Ultimati vojske je bil s strani komandirja zavržen. Če nas pa boste napadli s silo in orožjem, boste pa za posledice odgovorni sami, ker vam bomo vrnili z isto mero.

Ob 14.25 uri vojska pošlje drugo obvestilo, da je rok za predajo MP ob 14.45. Dodatno

Vojaki JLA obkoljujejo MP Dolga vas, 27. 06. 1991 (fotografija iz filma RTV Slovenija; arhiv Ladislava Bagladija)

Fotografija iz filma RTV Slovenija prikazuje zavarovanje mejnega prehoda Dolga vas s tovornjaki (arhiv Ladislava Bagladija)

zahtevajo, da se iz prehoda umaknejo tudi vsi civilisti in občani, ki na območju mejnega prehoda prebivajo, saj JLA za žrtve med njimi ne bo odgovarjala. Pričakujejo pa tudi okrepitev oklepnih enot, ki prihajajo iz Varaždina (Republika Hrvaška).

V času pogajanj med predstavniki vojske JLA in vodstvom milice na MP so se v zaledju, to je za obročem vojske JLA, razporedili delavci milice iz PM Lendava, OM Dobrovnik in vojniki slovenske TO, ki so postavili obroč za položaji vojske JLA tako, da se je sedaj tudi vojska znašla v obroču.

V popoldanskem času sledijo pogajanja s predstavniki vojske na mejnem prehodu. Vodstvo na mejnem prehodu zahteva od vojske umik in deblokado MP, vojska pa zahteva, da milica zapusti in preda mejni prehod. Dogovora ni, vsaka stran ostaja pri svojih zahtevah.

Na naslednjem pogajanju se pogajamo na položajih med obročem, ki so ga postavili pripadniki milice iz PM Lendava, OM Dobrovnik in enote TO OŠ Lendava. Na pogajanju sodelujejo poveljujoči enote milice, TO, vodstvo MP in predstavnik vojaški enot JLA. V pogovorih ne dosežemo nobenega napredka, obe strani ostajata pri svojih zahtevah.

Tako mine dan. Vsaka stran ostaja na svojih položajih in se ne izvajajo nobene aktivnosti.

Odstranitev table in simbolov SFRJ (arhiv Ladislava Bagladija)

Fotografija iz filma RTV Slovenija prikazuje zavarovanje mejnega prehoda Dolga vas s tovornjaki (arhiv Ladislava Bagladija)

Fotografija iz filma RTV Slovenija prikazuje zavarovanje mejnega prehoda Dolga vas s tovornjaki (arhiv Ladislava Bagladija)

Znoči se. Na nebu se zbirajo temni oblaki. Pripravlja se k nevihti. Ponoči začne močno deževati. Na izpostavljenih mestih na obrambnih položajih postavimo straže, ostale miličnike umaknem v zgradbo mejnega prehoda. Ob svitu ponovno zavzamemo prvotne obrambne položaje. Opazujemo položaje vojske JLA. Vidimo vojake, ki stoje ali čepe (premočeni) čakajo, da posije sonce. Zaklonišča, ki so si jih izkopali tekom dneva, je čez noč zalila voda. Posije sonce in prične se lep sončen dan. Le kaj nam bo prinesel?

Okrog 8. ure, dne 28. 6., se s predstavniki vojske spet pogajamo. Vojska grozi z napadom, zahteva predajo mejnega prehoda. Vodstvo mejnega prehoda zavrne zahteve vojaškega pogajalca. V pogajanjih ne dosežemo dogovora. Vojska se vrne na svoje položaje.

Pričnejo se pogajati s predstavniki enot TO in milice, ki so jih obkolile. Vodstvo mejnega prehoda pri tem ni sodelovalo in nismo vedeli, kaj so se dogovorili. Okrog 11. ure opazimo, da so se vojaki JLA z orožjem in opremo začeli premikati proti tovornim vozilom. Vojake smo

Fotografija iz filma RTV Slovenija prikazuje položaje TO v blokadi JLA pri mejnem prehodu Dolga vas (arhiv Ladislava Bagladija)

Fotografija iz filma RTV Slovenija prikazuje položaje TO v blokadi JLA pri mejnem prehodu Dolga vas (arhiv Ladislava Bagladija)

Fotografija iz filma RTV Slovenija prikazuje zavarovanje mejnega prehoda Dolga vas s tovornjaki (arhiv Ladislava Bagladija)

Fotografija iz filma RTV Slovenija prikazuje zavarovanje mejnega prehoda Dolga vas s tovornjaki in službenimi vozili milice (arhiv Ladislava Bagladija)

Fotografija iz filma RTV Slovenija prikazuje zavarovanje mejnega prehoda Dolga vas s tovornjaki (arhiv Ladislava Bagladija)

Načrt postavitve obrambnih položajev milice na MP (arhiv Ladislava Bagladija)

Fotografija iz filma RTV Slovenija prikazuje blokado mejnega prehoda Dolga vas s strani JLA (arhiv Ladislava Bagladija)

Fotografija iz filma RTV Slovenija prikazuje blokado mejnega prehoda Dolga vas s strani JLA (arhiv Ladislava Bagladija)

začeli pozivati, da odložijo orožje in se predajo.

Ker so vojaki nadaljevali umik in začeli prižigati tovorna vozila je bil izdan ukaz, da se v zrak strelja z opozorilnimi streli. Streli so med vojaki povzročili zmedo in preplah. Odvrgli so orožje in krenili proti položajem pripadnikov TO in milice, kjer so se predali. Zajetih je bilo 62 vojakov in pet častnikov. Predani so bili v zbirne centre.

Tako je dne 28. 6. 1991 blokada mejnega prehoda končana. Milica ponovno prične s svojim delom na območju MP Dolga vas in ob 14. uri je mednarodni mejni prehod Dolga vas spet odprt za ves potniški promet.

Pri vseh akcijah in nalogah, ki smo jih izvajali v zvezi osvoboditve MP, ni bil kršen mejni režim do sosednje države Madžarske in ni prišlo do nobenega mejnega incidenta. Prav tako ni nastala nobena materialna škoda na objektih MP kakor tudi ne na drugih objektih, ki so na območju MP v družbeni ali privatni lasti. Med opozorilnim streljanjem ni bil nihče ranjen ali ustreljen.

ZAKLJUČEK

Območje mejnega prehoda je branilo 25 aktivnih in rezervnih miličnikov. V obroču za vojsko JLA je sodelovalo še 40 aktivnih in rezervnih miličnikov iz Postaje milice Lendava in okrog 130 pripadnikov TO OŠ Lendava.

Odločilen vpliv na dogajanja v času blokade mejnega prehoda so imeli naslednji dejavniki:

- odločnost in pogum miličnikov na mejnem prehodu, katerih cilj je bil ubraniti mejni prehod tudi v primeru oboroženega spopada;
- podpora občanov živečih na območju mejnega prehoda, ki so ostali v svojih domovih ter po svojih močeh pomagali miličnikom;
- prepričanje varnostnih organov Republike Madžarske, da se je Slovenija pravilno odločila

Fotografija iz filma RTV Slovenija prikazuje blokado mejnega prehoda Dolga vas s strani JLA (arhiv Ladislava Bagladija)

Fotografija iz filma RTV Slovenija prikazuje blokado mejnega prehoda Dolga vas s strani JLA (arhiv Ladislava Bagladija)

Fotografija iz filma RTV Slovenija prikazuje blokado mejnega prehoda Dolga vas s strani JLA – pogovor vojaka JLA z novinarjem RTV Slovenija (arhiv Ladislava Bagladija)

Fotografija iz filma RTV Slovenija prikazuje blokado mejnega prehoda Dolga vas s strani JLA – pogovor vojaka JLA z novinarjem RTV Slovenija (arhiv Ladislava Bagladija)

(in njihova vsestranska pomoč v okviru dovoljenega);

- usklajeno delovanje in tovarstvo med miličniki in pripadniki TO na položajih pred mejnim prehodom in izvajanjem drugih operacij na ožjem in širšem območju Lendave.
- Vsi aktivni in rezervni miličniki, pripadniki TO in drugi občani, ki smo bili udeleženi v dvodnevni blokadi, smo dodali svoj delež v mozaik dogodkov osvoboditve mejnih prehodov in osamosvojitvenih procesov Republike Slovenije.

Po deblokadi mejnega prehoda Dolga vas, dne 28. 6. 1991, še ni bilo konca nevarnosti o ponovnem zavzetju mejnega prehoda, saj je v dopoldanskem času (28. 6. 1991) predstavnik milice iz Murskega Središča obvestil poveljujočega varovanja blokade na mostu čez reko Muro, višjega vodnika I. razreda, Živka Staniča, da se iz smeri Čakovca približuje kolona oklepnih vozil.

Fotografija iz filma RTV Slovenija prikazuje oficirja TO na položaju mejnega prehoda Dolga vas (arhiv Ladislava Bagladija)

Fotografija iz filma RTV Slovenija – oficirja TO pri prihodu na pogajanja z JLA pri mejnem prehodu Dolga vas (arhiv Ladislava Bagladija)

Fotografija iz filma RTV Slovenija – oficirja TO pri prihodu na pogajanja z JLA pri mejnem prehodu Dolga vas (arhiv Ladislava Bagladija)

Čas pogajanja z JLA (arhiv Ladislava Bagladija)

Ta je povedal predstavniku milice, da ima nalogo preprečiti prehod kolone na teritorij Republike Slovenije. Opozoril ga je tudi na posledice, ki bi jih povzročila eksplozija cistern, ki so bile postavljene v blokadi (in bi jih lahko utrpeli prebivalci Murskega Središča; njihova lastnina). Predlagal mu je, naj evakuirajo prebivalstvo v okolici mostu čez reko. Ko so bili prebivalci Murskega Središča seznanjeni z nevarnostjo, so se odločili, da preprečijo dostop koloni do mostu.

Po daljšem prerekanju so se dogovorili s poveljujočim enote JLA, da gre ta na most in se dogovori s poveljujočim enote TO o prehodu mostu. Ker pregovori niso bili uspešni, sta se oba poveljujoča odločila, da se posvetujeta s svojimi nadrejenimi in se ponovno sestaneta ob 17.00 uri. Do tega ponovnega srečanja ni prišlo, ker se je enota JLA obrnila in nadaljevala svojo pot proti območju 73. območnega štaba TO Ljutomer.

Po uspešni obrambi mostu čez reko Muro v Petišovcih je bila odvrnjena nevarnost poskusa ponovne blokade mejnega prehoda Dolga vas po pripadnikih enot OŠTO Lendava.³¹³

313 Viri:
- Arhiv PVD SEVER za Pomurje
- Zapis dogajanja komandirja PMM Dolga Vas, Ladislav Bagladija
- Fotografije neznanih avtorjev, ki so se nahajale v arhivu MMP Dolga vas.
- Diplomatska naloga: Aktivnosti pomurske milice v vojni za Slovenijo, Tomislav Habulin, FVV, november 2011.
- Fotografije neznanih avtorjev, ki so se nahajale v arhivu MMP Dolga vas.
- Zgodovina Pomurske policije in orožništva, Osamosvojitvena vojna in priprave nanjo, avtorja Ciril Magdič in Tomislav Habulin, Murska Sobota, 2014.
- Radgona 1991, OSAMOSVOJITVENA VOJNA V POMURJU, Dokumentarni film, junij 2012, ZAVOD SONČNICA (režiserja ga. Brigita Bavčar in g. Štefan Celec)

7 Delo operativne skupine in inšpektorata milice, razgovori z uslužbenci, ki so bili tam

7.1 Kronologija dogodkov operativne skupine UNZ Murska Sobota v zvezi z akcijo »LIPA« med agresijo JLA na Republiko Slovenijo, vodena v času od 26. 06. 1991 do 8. 7. 1991³¹⁴

Ob 12.15 uri je sporočila PMM Gornja Radgona, da se tovornjaki, ki mislijo prestopati v Slovenijo, vračajo nazaj v Avstrijo, nekaj občanov pa je iz naše strani prišlo na MP (naši občani), ki so izjavili, da so pobrali najnujnejše stvari in gredo v Avstrijo počakat na razvoj dogodkov.

Ob 12.25 uri je Milan Horvat prebral ukaz o uporabi orožja pooblaščenih uradnih oseb, ki ga je podpisal republiški sekretar Igor Bavčar. Sporočilo je bilo predano po cirkularju preko UKV zvez.

Ob 12.30 je kom. PMM Dolga vas sporočil, da se prehodu v strelcih bližajo vojaki. Naročeno je, da zavzamejo kontra položaje in ravnajo v skladu z navodili. O tem je istočasno obveščena operativna skupina RSNZ. Vojaki se bližajo. Vojakov je 20 in prihajajo po patroljni stezi, cca. 150 m pred prehodom so se razvili v strelce in pripravljajo orožje. Obvestilo sprejel Ivanovič.

Ob 12.34 je podpolkovnik (starešina tank. enote iz Ormoža) v Radencih poskusil vzpostaviti pregovor z nekom od našega vodstva. Obvešča se operativna skupina RSNZ. Povedano je s strani vojske, da ima vodja kolone nalogo zanesljivo uporabiti orožje. Sporočilo sprejel RSNZ.

Ob 12.40 je Kolenc iz RSNZ poročal, da zaenkrat pogajanj ni in naj se povezujemo z oper. skupino RSNZ v zvezi s sporočilom ob 12.34 (Radenci).

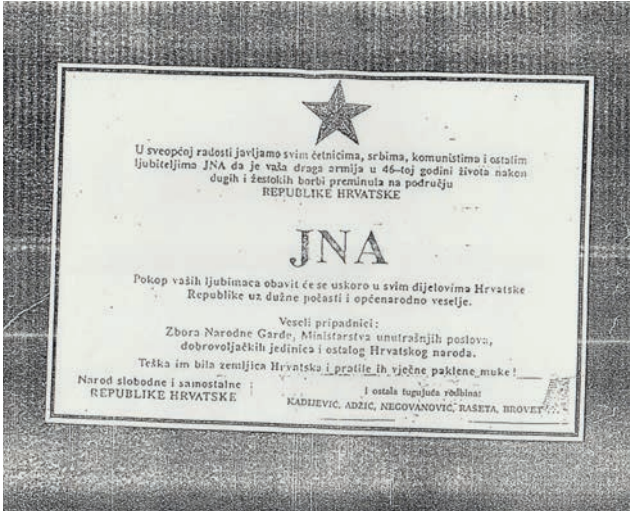
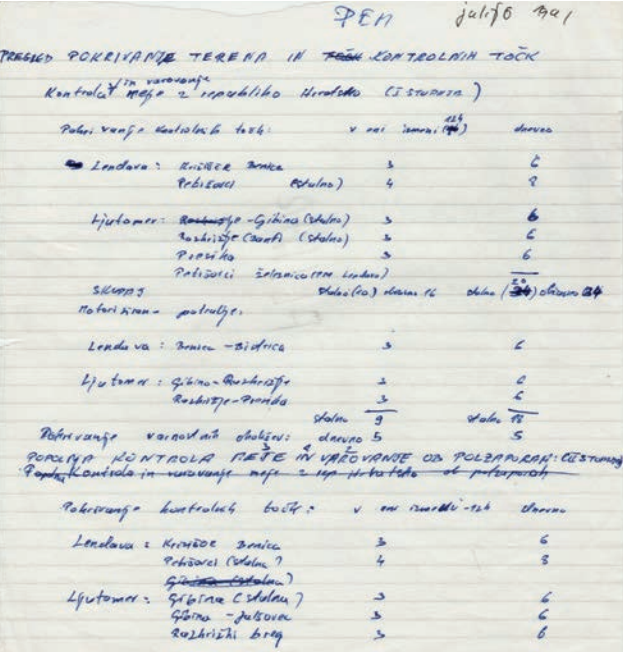
Ob 12.44 je sporočil Ribaš, da se enoti približuje tovornjak iz smeti petanjske karavle (tisti, ki je bil v gozdu).

Ob 12.47 je pomočnik načelnika prevzel organizacijo spremstva TV ekipe od broda v Krogu.

Ob 12.53 uri je Ribaš sporočil, da se vojska razvršča na robu gozda v napad. Naročeno mu je, naj prevzame ustrezne ukrepe.

Ob 12.54 sporočil Bagladi, da je MP Dolga vas blokiran. Pogajalec je povedal, da do 14.00 ure ne bodo ukrepali, potem čakajo okrepitve iz MB in tanke iz M. Središča. Poleg avtom. orožja imajo tudi breztrajni top. Starešina izraža ponudbo o pogajanjih. Obvestilo posredovano RSNZ – sprejel Ganoni.

314 Dokument UNZ Murska Sobota; zapis dela operativnega štaba UNZ Murska Sobota, ki se je imenoval operativna skupina, dokument je zelo pomemben za proučevanje zgodovine in se loči od zapisov stalne službe, ker se je operativna skupina dogovarjala tudi mimo stalne službe, ko še ni šlo za odločitve in je zbirala informacije; način sprejemanja odločitev, posamezne odločitve, kontakti z RSNZ in TO in drugo (arhiv Cirila Magdiča).

Kopija žaljivega plakata, ki je krožila na Hrvatskem (arhiv Alojza Flisarja)

Kopija ročno vodenega načrta pokrivanja terena s strani PEM-a pred spopadi (arhiv Alojza Flisarja)

Ob 12.55 Marija Rantaša iz Gornje Radgone sporoča, da so odvzeli službeno vozilo ELEKTRA v Radencih na barikadi. Voznik Matija Zemljič.

Ob 13.00 se je v Dolgi vasi povečalo število vojakov v blokadi (na 10 vojakov).

Ob 13.05 so tujce iz MURE preko Cankove vrnili v Avstrijo.

Ob 13.09 uri obveščen OŠTO M. Sobota, poveljnik Mihalič. Dogovorjeno je bilo, da napoti v Dolgo vas enoto TO-ja in obkoli vojake pri mejnem prehodu.

Ob 13.16 uri sporočeno, da je MP Gederovci obkoljen s 23-imi vojaki.

Ob 13.22 sporočeno, da gre v smeri Zdravstvenega doma Murska Sobota 70 vojakov.

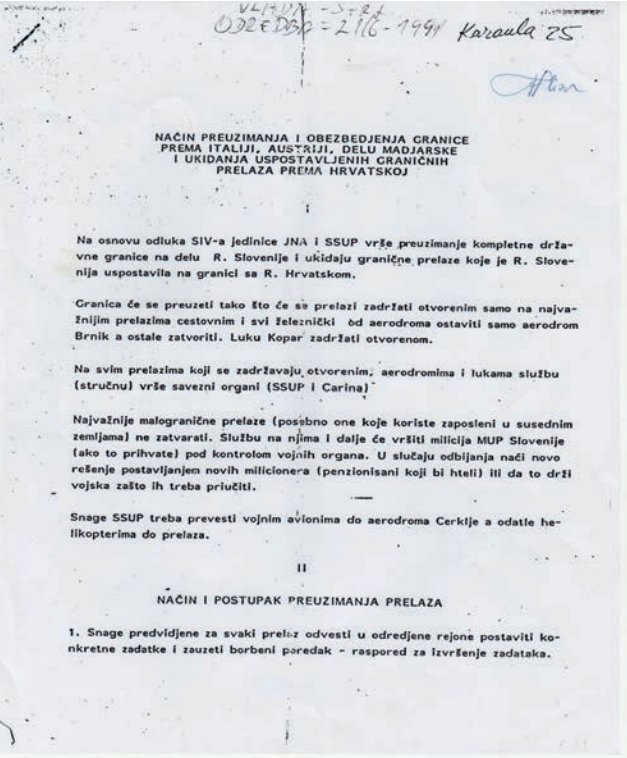
Ob 13.23 gre iz Krplivnika proti Hodošu 18 vojakov.

Ob 13.24 Milan Horvat vpokliče ves sestav.

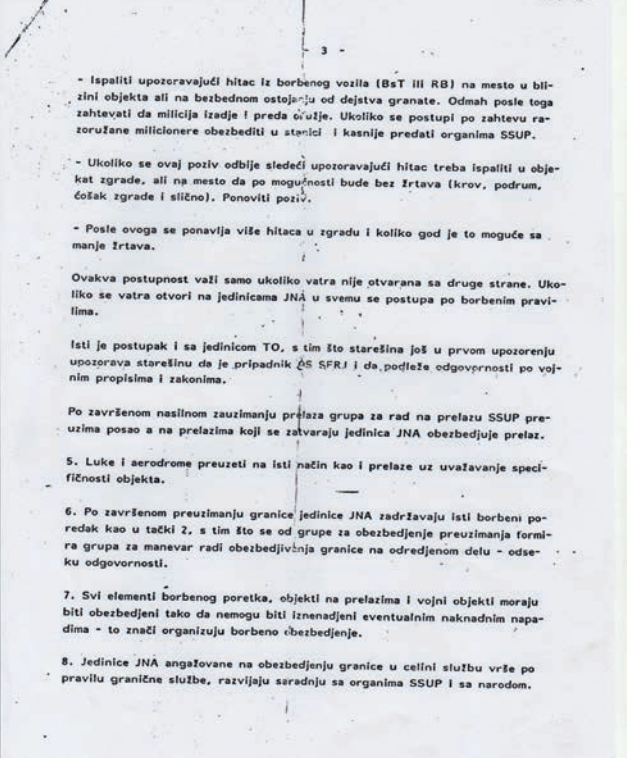
Ob 13.30 sporočajo Gederovci, gre še 10 vojakov, ki so se pridružili ostalim.

Ob 13.24 uri sporočeno, da se je tankovska kolona v bližini Ormoža prebila in se giblje v smeri Ljutomera. Še nepreverjeno. Ljutomer sporočil, da je prebita prva blokada.

Ob 13.35 gre kolona vojakov iz kasarne (70, ki so videni ob 13.22) proti Černelavcem (vojakov je 46). Oboroženi so s pehotnim orožjem.

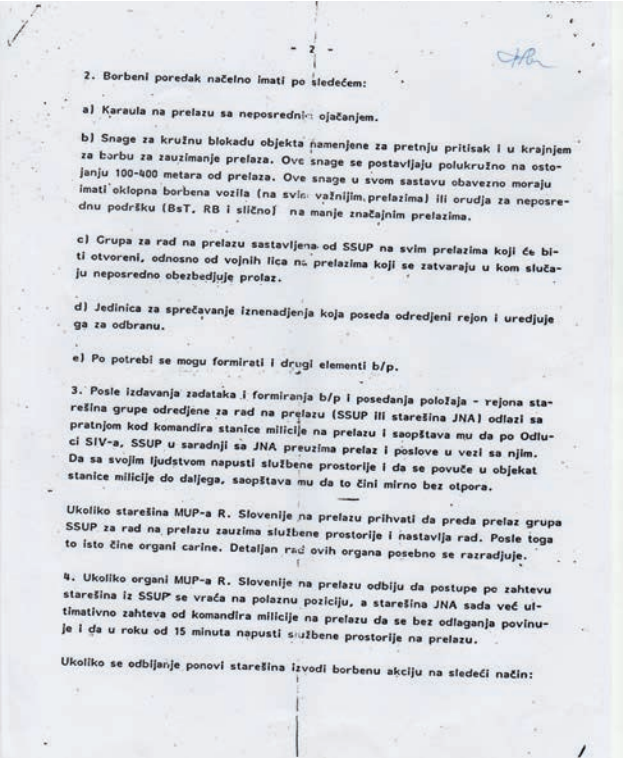
Kopija ročno vodenega načrta pokrivanja terena s strani PEM-a pred spopadi (arhiv Alojza Flisarja)

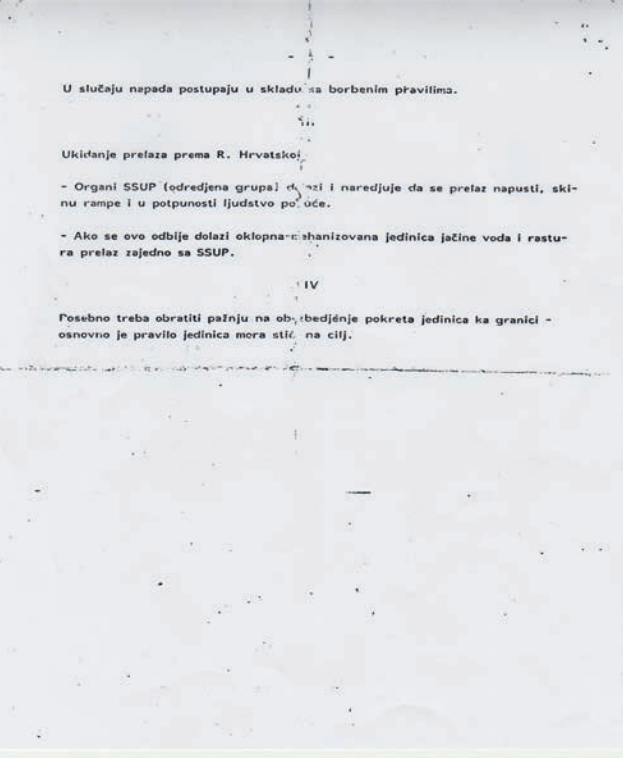
Kopija navodila enotam JLA za napad na Slovenijo, tretja stran (arhiv Alojza Flisarja)

Ob 13.40 smo naročili TO, da pošlje pomoč MP Hodoš.

Ob 13.45 sporočeno iz MP Kuzma, da je MP obkoljen. Naročeno, da se obvesti štab TO (obvestil Konrad). Naročeno je, naj se blokira tudi cesta za Rogašovce.

Kopija navodila enotam JLA za napad na Slovenijo, druga stran (arhiv Alojza Flisarja)

Kopija navodila enotam JLA za napad na Slovenijo, četrta stran (arhiv Alojza Flisarja)

Fotografija prikazuje položaje branilcev MP Gederovci in poročanje novinarja s kraja (Foto: Jože Pojbič)

Fotografija prikazuje napetost na PMM Gederovci, ko je bilo ugotovljeno, da je mimo enote TO prišla (za hrbtom branilcem) enota vojakov iz stražnice Korovci (Foto: Jože Pojbič)

Ob 13.48 je vojska sporočila po svoji zvezi, da je kolona zadržana v Murskem Središču in da čakajo nadaljnja navodila.

Ob 13.51 je dokležovski most v celoti blokiran, niti pešci ne morejo čez.

Ob 13.52 je sporočil Maribor, da je JLA pri Ormožu obšla vse blokade, razen še ene. Obstaja možnost, da bodo obšli tudi to.

Ob 13.50 sporočeno iz MP Kuzma, da je vojska z vozili prišla v križišče pod mejnim prehodom. Za enkrat naprej z vozili ne more, ker je cesta blokirana s civilnimi vozili. Promet je onemogočen.

Ob 14.00 uri Edvard Mihalič obveščen, da je prebita blokada pri Ormožu in naj se zagotovi blokada.

Ob 14.05 sporoča vojska na MP Dolga vas, da čakajo do 14.15, da se umaknejo, če se ne umaknejo ob tej uri, izvršijo napad. Obveščen RSNZ.

Ob 14.07 sporoča Vouri, da mora ob 14.00 zakleniti MP Cankova in se odstraniti, ker ne sme nihče več vstopiti. Sporočilo predal desetar.

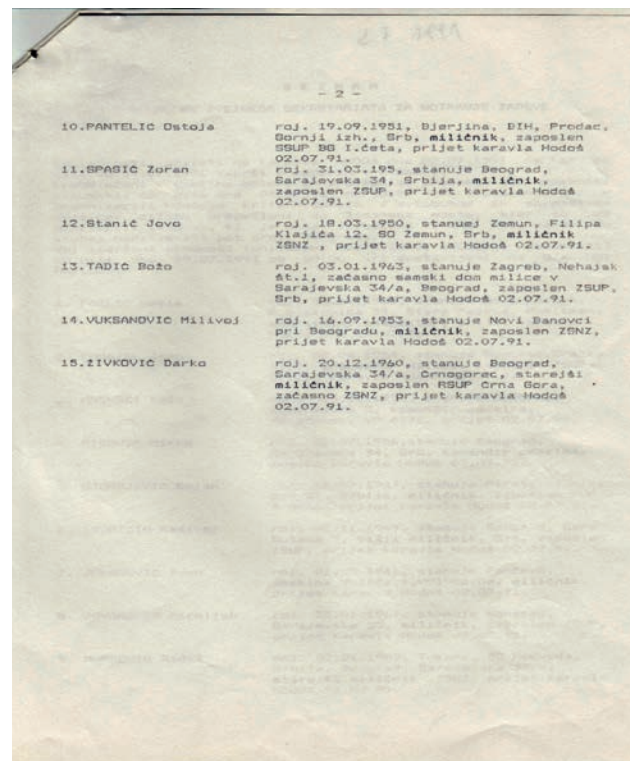
Ob 14.08 sporoča Škerlak iz Gederovcev, da so prišli štirje vojaki v maskirkah in zahtevajo predajo MP. Če ne predajo prehoda, morajo zapreti rampe in ni več prehodov.

Ob 14.12 sporoča Milan Horvat Vouriju, da če je sam, zapre prehod in se priključi 650.

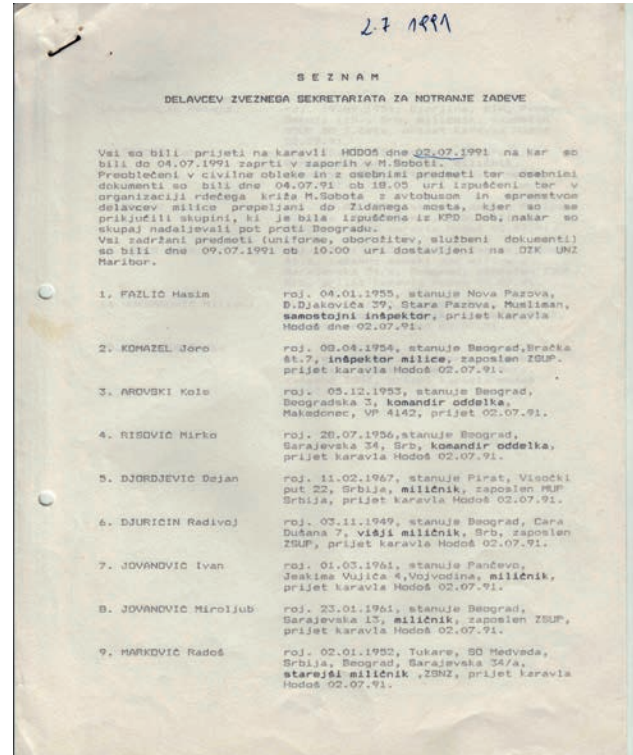
Ob 14.13 sporoča Dolga vas, da gre ponovno na pogajanje. Z Genterovcev gre v smeri

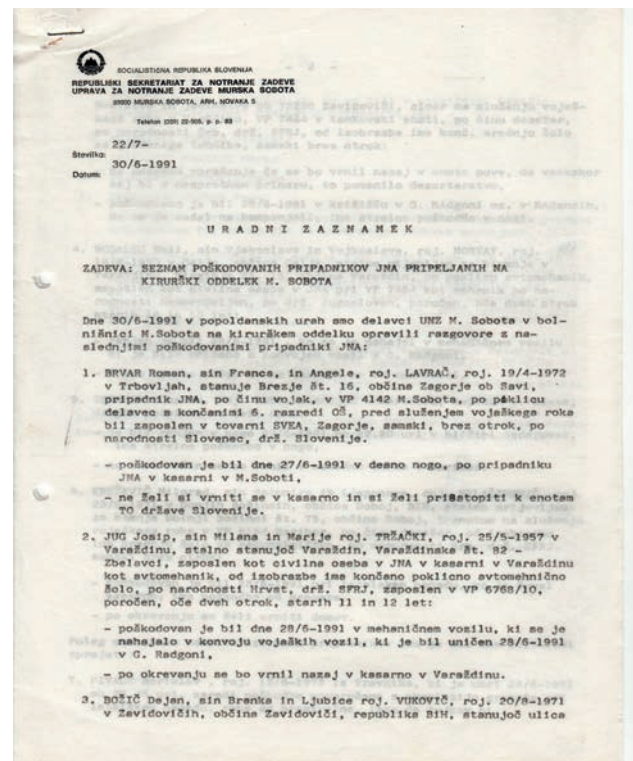
Kopija vojaškega časopisa, kjer je objavljen seznam padlih in ranjenih vojakov v Pomurju (arhiv Alojza Flisarja)

Seznam policistov iz Zveznega sekretariata za notranje zadeve, ki so nameravali prevzeti mejni prehod Hodoš, druga stran (arhiv UNZ Murska Sobota; iz vreče za uničenje dokumentov)

Seznam policistov iz Zveznega sekretariata za notranje zadeve, ki so nameravali prevzeti mejni prehod Hodoš (arhiv UNZ Murska Sobota; iz vreče za uničenje dokumentov)

Kriminalisti OZK UNZ Murska Sobota so v bolnišnici Rakičan opravljali razgovore z ranjenimi vojaki JLA in o tem sestavili zaznamke (arhiv UNZ Murska Sobota; iz vreče za uničenje dokumentov)

Dolge vasi kolona vojakov.

Ob 14.14 gre iz smeri ... po patrolni stezi še ena kolona vojakov.

Ob 14.15 so sporočili iz Sotine, da so prišli na prehod štirje vojaki, dva k zapornicam, dva k tabli. Povedali so, da ni več vstopa in izstopa. Z njimi je desetar. Obveščena operativna skupina RSNZ.

Ob 14.25 sporoči Bagladi, da je prišel iz kontakta s podporočnikom Hozjanom in bil obveščen, da je novi termin vojske 14.45 in da naj umaknejo civile v pozadino ali na Madžarsko, ker za civilne žrtve ne bodo odgovarjali. Obveščen RSNZ Ganoni.

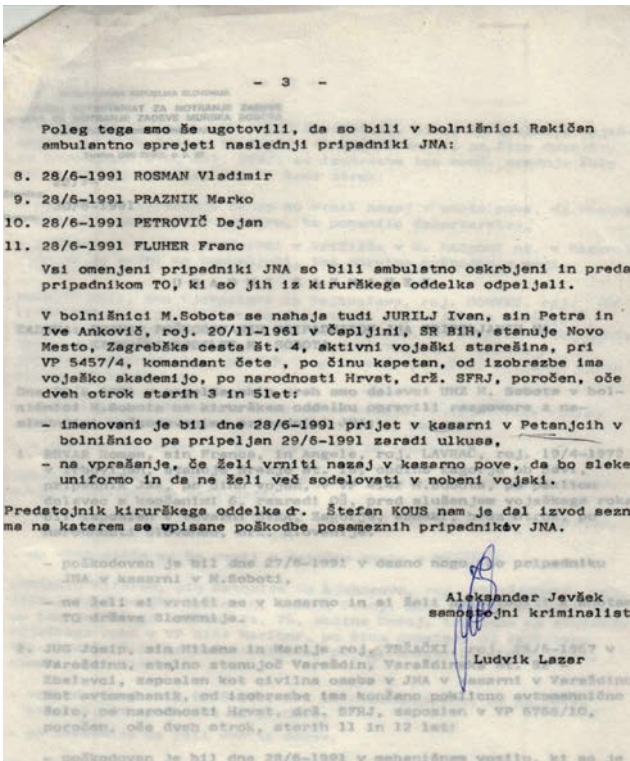
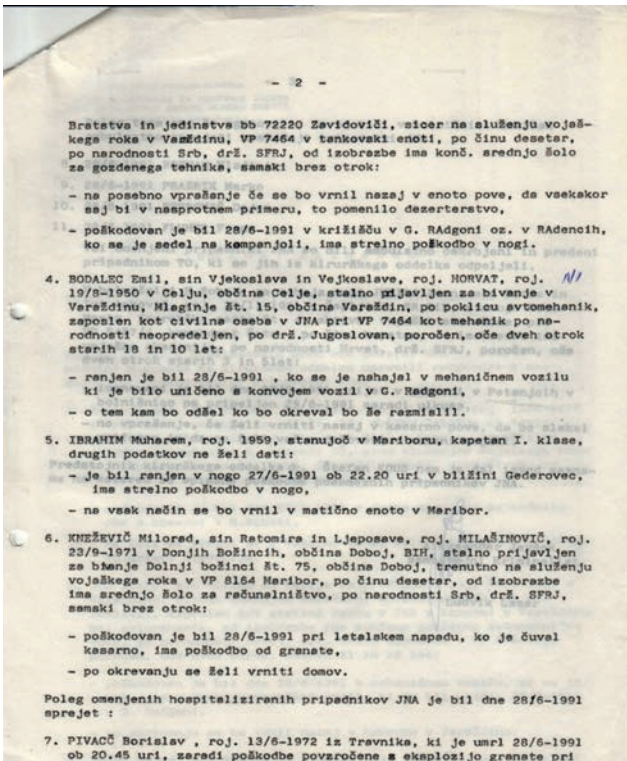
Ob 14.30 sporočeno, da se iz smeri Maribora na Kog bliža tankovska oklepna kolona. Sestav ni znan. Trenutno so na Kogu.

Ob 14.32 je sporočil Ganoni RSNZ, da naj civilno prebivalstvo obvestimo, vendar naj opravljajo svoje delo naprej. Obveščen Bagladi na MP Dolga vas.

Ob 14.35 načelnik UNZ naroči v sobo operativne skupine še eno lokalno linijo.

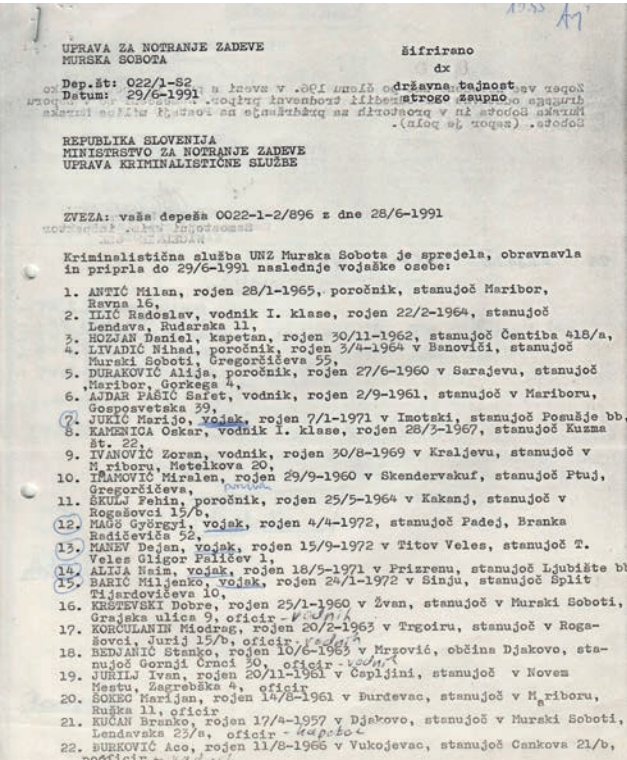
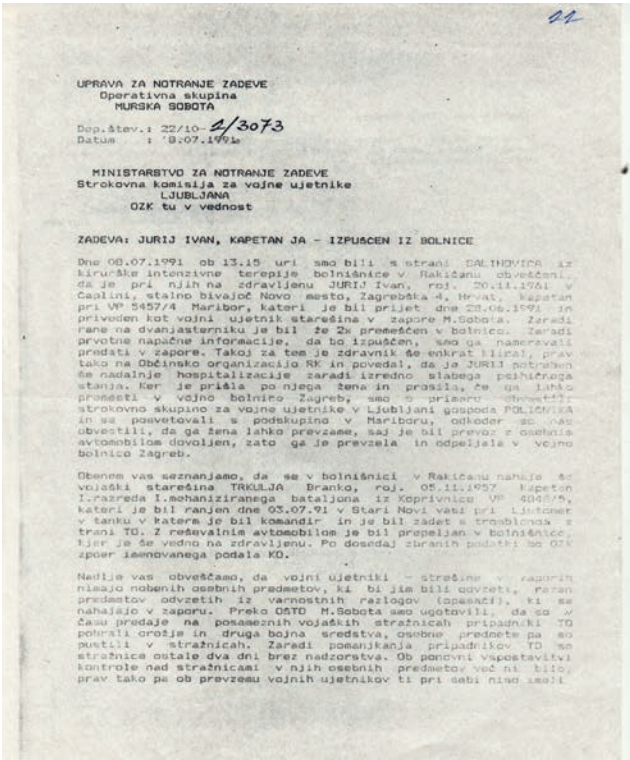
Ob 14.37 je kolona, ki se iz Murske Sobote pomika proti Gederovcem, v Vanči vasi.

Ob 14.39 vojaški repetitor izključen. Obveščen Maribor.

Kriminalisti OZK UNZ Murska Sobota so v bolnišnici Rakičan opravljali razgovore z ranjenimi vojaki JLA in o tem sestavili zaznamke, druga stran dokumenta (arhiv UNZ Murska Sobota; iz vreče za uničenje dokumentov)

Kriminalisti OZK UNZ Murska Sobota so v bolnišnici Rakičan opravljali razgovore z ranjenimi vojaki JLA in o tem sestavili zaznamke, tretja stran dokumenta (arhiv UNZ Murska Sobota; iz vreče za uničenje dokumentov)

Kopija poročila OZK o razgovoru z vojnim ujetnikom in stanju glede opreme ujetih starešin JLA za MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE (arhiv UNZ Murska Sobota; iz vreče za uničenje dokumentov)

Kopija seznama prijetih oseb, ki jih je obravnavala kriminalistična služba (arhiv UNZ Murska Sobota; iz vreče za uničenje dokumentov)

Ob 14.40 pride obvestilo, da je vojska zasedla MMP Kramarovci, prehodov ni.

Ob 14.43 sporoča Kuzma, da so Avstrijci svojim gozdnim delavcem dali nalog da podirajo drevje in delajo brisani prostor med MP Kuzma in karavlo Kuzma. Obveščen RSNZ.

Ob 14.57 iz KOKRE 600 sporočeno, da je vojska razstrelila barikado in gre naprej proti našemu območju.

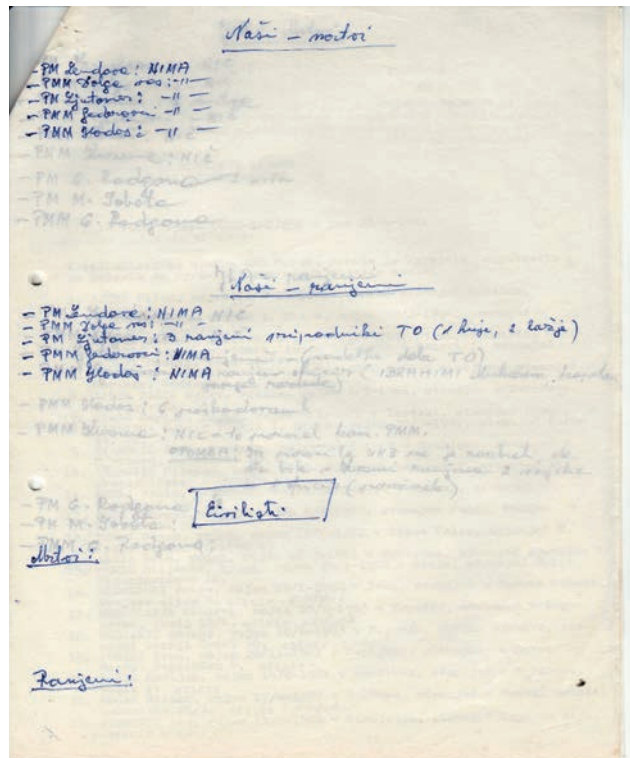
Ob 14.59 PIVKA 250sporoča, da je blokada na progi pred 30. minutami.

Ob 15.02 sporočeno, da je vozilo ELEKTRA nadaljevalo vožnjo in da ni posebnosti (zaustavljeno po TO zaradi SMB barve).

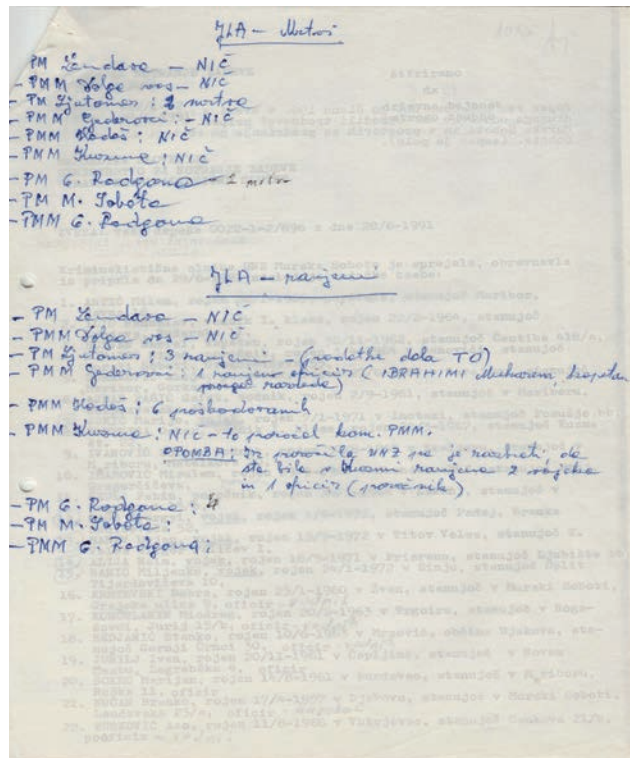
Ob 15.08 stalni sporoča, da je naročilo za podiranje gozda v Avstriji dezinformacija. Gozd podira zasebnik.

Ob 15.13 je bil komandir PMM Dolga vas v stiku s civilni, vendar bodo opravljali delo in naredili pred našimi enotami živi ščit.

Ob 15.00 PIVKA 224 sporočila, da se je skupina razdvojila, 25 vojakov nadaljuje proti Gederovcem, ostali so na cesti.

Ročna evidenca o žrtvah in poškodovanih na naši strani, ki jo je vodila operativna skupina (arhiv Alojza Flisarja)

Ročna evidenca o žrtvah in poškodovanih na strani
JLA (dan ni ugotovljen), ki jo je vodila operativna
skupina (arhiv Alojza Flisarja)

Ob 15.10 obveščen namestnik PM Ljutomer, Špindler, da obvesti OŠTO Ljutomer v zvezi postavitve blokade v Pavlovcih na cestno-železniškem prehodu.

Ob 15.15 je pristala Gazela na letališču v Rakičanu. Iz Zagreba sta priletela dva letalska oficira – podpolkovnika ali polkovnika. Let je bil najavljen že 26. 06. 1991.

Ob 15.25 324 sporoča, da se je skupina, ki se pomika proti Gederovcem, pri trgovini združila je s kolono, ki je bila v Vanči vasi ločena in je čakala na cesti.

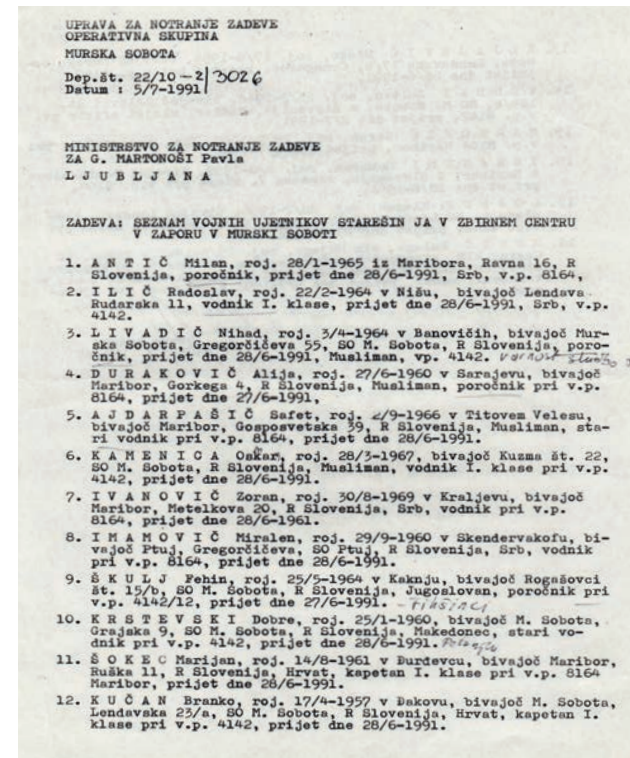
Ob 15.32 se skupina vojakov v Gederovcih pomika od trgovine v smeri MP. Prišla je v stik s TO. Pomika se levo od ceste.

Ob 15.38 je na območju PMM Gederovci opaženo cca. 80 vojakov.

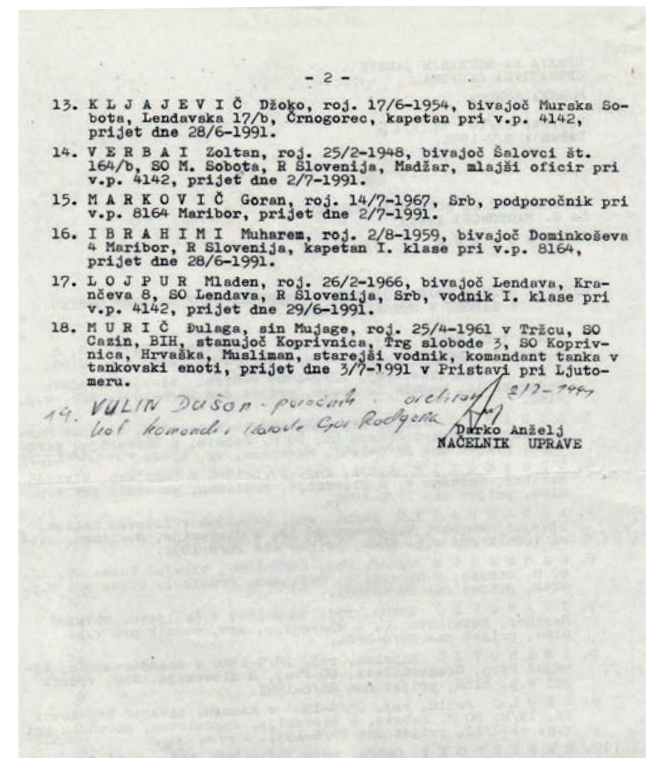
Ob 15.46 sporočeno z MP Kuzma, da se TO pogaja z enoto, ki je blokirala MP. Pogajalec s strani JLA je Franc Vainhandel.

Ob 15.56 je iz Kuzme sporočeno, da so dobili od Kamenice ultimat, da morajo predati MP. Časovno ni opredelil roka.

Ob 15.59 je sporočeno, da iz Maribora, iz kasarne Stane Rozman poletelita proti nam dve Gazeli. Tam sta pustila 50 pripadnikov zvezne policije. V kasarni so opremili Gazeli z orožjem. Sporoča Kozel.

Seznam vojnih ujetnikov starešin JLA, dne 5. 7. 1991
(arhiv UNZ Murska Sobota; iz vreče za uničenje
dokumentov)

Seznam vojnih ujetnikov starešin JLA, dne 5. 7. 1991, druga stran (arhiv UNZ Murska Sobota; iz vreče za uničenje dokumentov)

Ob 16.02 – dva helikopterja (velikana) proti Radencem.

Ob 16.04 je sporočeno iz Gederovcev, da se vojaki razporejajo pri trgovini.

Ob 16.05 je iz Maribora sporočeno, da se pripravlja zračni desant na naše območje.

Ob 16.06 – helikopterja nad Mursko Soboto. Letita v smeri Hodoša.

Ob 16.11 letita helikopterja nad Križevci.

Ob 16.12 Magdič naroča MP Hodoš, da morajo braniti objekt, v kolikor se bodo poskušali v stavbo prebiti z uporabo orožja.

Ob 16.13 – Gazela iz Rakičana poletela proti Mariboru.

Ob 16.14 sta nad Hodošem helikopterja.

Ob 16.15 helikopterja pristajata na območju MP Hodoš. Obveščen Edo Mlinarič.

Ob 16.16 helikopter kršil madžarski prostor na Hodošu.

Ob 16.17 v vojašnici v Murski Soboti pripravljajo vozila za premik (osem vozil TAM).

Ob 16.23 iz smeri Ljutomer sporočajo o sistemu blokad, da je slišano streljanje iz smeri Ormoža (rafali in granate).

Ob 16.24 izvršen desant na Hodoš, vojaki se približujejo MP.

Ob 16.25 so vojaki (50) razporejeni ob robu gozda pred MP v Gederovcih.

Ob 16.29 se helikopterja s Hodoša vračata proti Mariboru.

Ob 16.31 – preletela UNZ Murska Sobota.

Ob 16.35 so vojaki izvršili desant na Hodoš, zavzeli položaje. Imajo dva RB ali breztrajna topa.

Ob 16.53 letita helikopterja iz smeri Ihove proti Murski Soboti.

Ob 16.56 sta helikopterja nad Radenci (v smeri proti Murski Soboti).

Ob 17.00 helikopterja pristajata v vojašnici v Murski Soboti. 301 – naročeno blokiranje še naprej. Veza s TO je vzpostavljena.

Ob 17.01 sporočeno, da v kasarni nalagajo minometalce ali breztrajne tope na tovarnjake. Milan Horvat naroča, da blokirajo.

Ob 17.12 Magdič obvešča operativno skupino RSNZ o desantu na Hodoš in v kasarno v Murski Soboti. Eden od helikopterjev je oborožen z raketama.

Ob 17.15 je klical Šinjur iz Martjancev, da ga je vojska prosila za prenočišče. Vljudno jih je odbil, ker ima zaprto. Zupančič je naročil stalni, da obvestijo hotele in vljudno zavrnejo gostoljubje pripadnikom JLA.

Ob 17.17 sta se helikopterja dvignila iz kasarne in se odpeljala proti Mariboru, pripeljala naj bi nek material ne pa vojakov.

Ob 17.17 letita helikopterja, en v smeri Kuzme, drugi v smeri Gederovcev.

Ob 17.18 oba helikopterja letita v smeri Kuzme.

Kriminalisti OZK UNZ Murska Sobota so v bolnišnici Rakičan opravljali razgovore z ranjenimi vojaki JLA in o tem sestavili zaznamke, druga stran dokumenta (arhiv UNZ Murska Sobota; iz vreče za uničenje dokumentov)

Ob 17.19 se helikopterja spuščata pri MP Gederovci na travniku, levo od mejnega prehoda.

Ob 17.20 se izkrcavajo pri gozdu v Sodišincih.

Ob 17.21 so se izkrcali in v šotorskih krilih iznašajo nekaj večjega.

Ob 17.25 helikopterja se dvigata in se vračata v smeri Murske Sobote.

Ob 17.30 sporočeno s Hodoša, da so se prišli pogajat oziroma povedat, da naj predajo P. To sta prišla povedat komandir karavle in en poročnik; obveščena operativna skupina RSNZ.

Ob 17.33 sporočeno, da sta v bližini Gederovcev izkrcala cca. 50 vojakov in odletela v smeri Maribora; obveščen Maribor.

Ob 17.38 operativna skupina RSNZ (Pavletič), naročil, da se s pehotnim orožjem strelja na vse cilje v zraku, cirkularno po UKV za vse enote. Obveščanje po telefonu – Janez Konrad Edu Mihaliču.

Ob 17.50 je komandirju PM MS naročeno, da da dva delavca milice s starejšim policijskim vozilom, ki bo ostalo pri stavbi repetitorja. Delavca se bosta vrnila na enoto z delavcema DKZ. To je odredil načelnik UNZ, sporočil pa Zupančič.

Ob 17.52 sporočeno, da se pogajalec vojske v Radencih nahaja s tremi vojaki v Radencih in noče nazaj. Konrad naroča, da nekdo od starešin iz Radencev opravi razgovor s temi osebami. Filipič sporoča, da se želijo oficir in trije vojaki predati. Naj takoj gredo in jih razorožijo, če se želijo predati. O tem (kdo ga naj prevzame in postopek le-tega) je obveščena operativna skupina RSNZ – sporoča Milan Horvat.

Ob 18.05 gre Sakovič s temi vojaki in oficirjem, ki se želijo predati, na razgovor.

Ob 18.09 sporočeno, da 12 gre vojakov od zdravstvenega doma proti Kartonaži. Obveščen Hari – TO Murska Sobota s takojšnjim opozorilom, da gredo mogoče proti njim.

Ob 18.17 v Gederovcih vojaki postavljajo minomete.

Ob 18.23 je načelnik sporočil moštveno stanje operativni skupini RSNZ za republiškega sekretarja.

Ob 18.26 Dolga vas obvešča, da se vojska razmešča, kot da bi šlo za napad. Lendava je obveščena, da sporoči TO o namerah vojske.

Ob 18.27 iz Gederovcev sporoča, da je vojska po odhodu TO na malico takoj zasedla položaje, da ne bo mogel braniti MP. Zahteva zagotovilo TO, da bodo tako delovali, če bi prišlo do napada, da bi lahko branil prehod. Kondrad je o tem obvestil Eda Mihaliča.

Ob 18.30 je opažen helikopter v smeri od Vidma proti Radencem.

Ob 18.35 – helikopter v smeri Sebeborcev.

Ob 18.38 je načelnik prebral naloge št. 1099 (Slapar, Janša, Bavčar), Milan Horvat je podal cirkular po UKV vsem enotam. Sprejem potrjen po UKV-ju.

Ob 18.45 je repetitor simbolično zavarovan s postavitvijo službenega vozila ob objekt.

Ob 18.45 je na MP Hodoš helikopter ponovno pripeljal vojake in jih izkrcal. Našim enotam je naročeno, da pozivajo vojsko na predajo – sporočil Milan Horvat.

Ob 18.50 sporoča, da podpolkovnik v Radencih noče predati sebe in vojakov in da želi počakati svojo enoto, ki se bliža. Zagotovil je, da ne bo uporabil orožja, ne proti civilom ne proti našim enotam. Naročeno je, da se ga blokira in čaka in če bo potreba, se ga zajame; govoril Konrad s Sakovičem.

Ob 18.53 je podpolkovnik z vozilom in vojaki odšel iz mesta, kjer je bil. Naročeno je, da postavijo blokado, ga pozovejo k predaji in nato zajamejo.

Ob 18.59 gre Magdič na PŠTO, in sicer z depešo o uporabi orožja.

Ob 19.00 predana cirkularna depeša vsem enotam o uporabi strelnega orožja.

Ob 19.04 kliče Milan Horvat Kolenca, ki mu sporoča za maloobmejne prehode, kjer se policaji pripravljajo za protiudar.

Ob 19.07 kliče Trček po UKV Milana Horvata in mu naroča, da skupaj s PŠTO postavijo barikade, obenem ga obvešča, da pazijo na avstrijski helikopter, da ga ne sestrelijo.

Ob 19.13 sporočil občan, da se v Pavlovcih za hribom nahaja osem tankov. Občan se ni predstavil, telefoniral na PM M. Sobota. Konrad je o tem obvestil Maribor, operativni center RSNZ.

Ob 19.20 sporoča Maribor, da grejo tanki iz Pavlovec proti Ljutomeru.

Ob 19.25 odpelje Magdič v Gornjo Radgono in Radence municijo in orožje, in sicer 10.000 za AP in 5.000 za SAR, 4.000 pištolske 7,65 mm, 120 nabojev (plinskih), dve puški in pištoli šermuli.

Ob 19.27 iz Ljutomera sporočajo, da nočejo postaviti barikade.

Ob 19.29 načelnik sporoča, da ima TO komando o uporabi orožja, da bodo to povelje še enkrat ponovili in da se naj maloobmejni prehodi držijo, ker dobijo pomoč.

Ob 19.32 Milan Horvat sporoča PM Ljutomeru, da se poveže s TO in da v primeru preboja odprejo ogenj proti barikadam.

Ob 19.36 – odprt ogenj na kampanjolo v bližini Sotine s strani TO, 10 vojakov je zapustilo

vozilo in so zavzeli obrambne položaje. Naročena je obkolitev in poziv k vdaji, v nasprotnem primeru pa nevtralizacija s čim manj povzročenimi poškodbami. Milan Horvat daje obvestilo operativni skupini RSNZ.

Ob 19.40 se iz smeri Hrvatske premika 20 tankov proti Murskemu Središču.

Ob 19.41 gredo trije s težkim orožjem in en z lahkim iz Goric proti Dolgi vasi.

Ob 19.42 je bil dan ukaz na PM M. Sobota, da se da TO preostali del orožja (MP-ji) po lastni popolnitvi.

Ob 19.48 Milan Horvat obvešča Flisarja, naj gre na stik z Magdičem.

Ob 19.50 skupino s kampanjolo niso uspeli zajeti, ker se je umaknila v smeri Sotina; sporoča Kuzma, poveljnik enote TO.

Ob 19.52 komandir PM M. Sobota sporoča – zaznali smo osem posamičnih strelcev, (vendar ne ve za točni kraj).

Ob 20.02 Horvat Milan obvešča operativno skupino RSNZ, da so se vojaki z kampanjolo, ki je bila prej zajeta, odpeljali vojaki.

Ob 20.06 naj bi tanki bili že iz Ljutomera in se pomikajo proti Dokležovju (pove Sakoviču zajeti oficir).

Ob 20.09 – TO diverzantski vod s policaji OM Radenci zajame oficirja in tri vojake (polkovnik Jovanovič); telesnih poškodb ni bilo. Obveščena operativna skupina RSNZ (obvestil Milan Horvat).

Ob 20.14 OM Rogašovci obvešča, da je skupina z Jovanovičem poskušala zajeti patroljo milice, umaknila se je pred Jovanovičem (v smeri Rogašovcev).

Ob 20.18 dobi Milan Horvat sporočilo, da TO napada mejne prehode, milica pa ne sodeluje.

Ob 20.20 dal Kuralt komando iz operativne skupine RSNZ, da se maloobmejni prehodi zapirajo v normalnih delovnih časih, miličniki se vračajo na matične enote.

Ob 20.22 je predstavnik TO povedal, da bodo ob 21.00 uri ponovno poklicali na predajo, potem pa bodo začeli z opozorilnimi strelci.

Ob 20.22 je ljutomerski dežurni sporočil, da se v Varaždinu formira nova tankovska enota. Sestav in veličina bo ugotovljena naknadno. Konrad obvesti operativno skupino RSNZ in Maribor.

Ob 20.26 – skupina vozil, formiranih v Pavlovcih, se premika proti Ljutomeru.

Ob 20.28 na PM Murska Sobota sporoči neznani občan, da se iz Zaprešiča proti Brežicam premikajo trije tanki. Sporočilo sprejel Blagovič.

Ob 20.30 uri sporoča Hodoš, da ima TO blokirano cesto, vendar delovali še niso.

Ob 20.31 je iz kasarne Murska Sobota prišel oficir s prošnjo, če lahko omogočimo reševalno vozilo, ker imajo ranjenca. Ukaz – prevoz se dovoli, vendar morajo ranjenca prinesiti ven iz kasarne in biti neoboroženi.

Ob 20.36 je na MP Kramarovci zajet oficir – poročnik in trije vojaki. Ukaz – naj se razorožijo. Obveščen operativni center RSNZ s strani Milana Horvata.

Ob 20.40 sporoča načelnik vsem enotam, če TO odpre ogenj, morajo odpreti ogenj tudi policaji.

Ob 20.50 Blagovič sporočil OM Rogašovcem, naj oficirja – poročnika Škulja trenutno premestijo v enoto, zapisniško prevzamejo orožje in strelivo.

Ob 20.55 je osem ali devet tankov krenilo iz smeri Pavlovci v smer Ljutomer (sprejel Konrad).

Ob 20.56 je v smeri Hodoša slišati streljanje (ali v bližini kasarne M. Sobota).

Ob 20.58 je iz Murskega Središča v smeri Ljutomer krenila kolona 40-ih tankov, sanitetno vozilo, inženirsko vozilo in pontonski most (obveščena operativna skupina RSNZ). Naknadno obvestilo – ta skupina gre preko Jeruzalema.

Ob 21.05 je sporočil Bohar, da so kasarno v M. Soboti obkolili, da na gibanje v bližini kasarne odpirajo ogenj, pri tem je bil ranjen en vojak. Preko noči pa jim dajo možnost, da se predajo.

Ob 21.09 se je na Hodošu TO spopadel z vojsko, Konrad obvestil operativno skupino RSNZ.

Ob 21.20 se je devet vozil zaustavilo v Mekotnjaku pri trgovini, zaradi teme ni mogoče ugotoviti za kakšna vozila gre (sporočil PM Ljutomer, Konrad obvesti operativno skupino RSNZ). Naknadno sporočilo je bilo, da so že v Žerovincih.

Ob 21.30 načelnik UNZ sporoči na Radio Murska Sobota, da naj po radiu sporočijo za izklop luči pri cerkvi.

Ob 21.35 na MP Fikšinci naj bi pristal helikopter – podatek ni preverjen.

Ob 21.37 je na MP Kuzma ranjen en oficir in dva vojaka (ki so ju ujeli). Potrebno je razorožiti, popisati orožje in municijo ter napotiti v bolnico.

Ob 21.39 je na MP Hodoš prišlo do spopada med TO in vojsko, pomagala je policija, ranjenih

ni (trenutno mirno). Proti policiji uporabljeno lahko orožje, proti TO ročni bacači.

Ob 21.40 Ljutomer sporoča, da gredo tanki preko Kamenščaka v smeri Cezanjevcev (šest tankov in eno komandno vozilo). Horvat obvestil operativno skupino RSNZ.

Ob 21.44 pri Kuzmi zaustavljeno vozilo vojske z ranjencem. Magdič obvesti enoto, da PM Murska Sobota poskrbi za odvzem vozila, orožje pa jim naj na kraju odvzamejo.

Ob 21.50 gre kolona 40-ih oklepnih vozil proti Razkrižju, sedem jih gre proti Kameščaku, eno vozilo pa proti Radomerju.

Ob 21.55 obvesti Blagovič PEM v Rakičanu, naj pospravijo opremo in se vrnejo na UNZ.

Ob 22.00 Gerič predlaga Dražniku, da bi minirali ali sežgali most v Razkrižju.

Ob 22.01 sta v Kuzmi pod mejnim preходом dva poročnika, ki sta ranjena in pripeljana v bolnico v Rakičan.

Ob 22.03 se tankovska enota 40-ih vozil približuje Štrigovi.

Ob 22.05 so na PM Murska Sobota zadržali terensko vozilo Picgauer, ki je peljalo ranjenca v bolnico (vozilo predali TO).

Ob 22.07 – obvestilo iz PTT Murska Sobota, uredili so telefonske centrale z Goričkim, do napake prišlo na centrali zaradi preobremenitve.

Ob 22.11 Vegi sporoči, da TO noče sprejeti zajetih vojakov, Milan Horvat v dogovoru s TO – dajo se v zapor, kriminalisti pa opravijo razgovor z ujetnikom. Opremo je potrebno predati TO.

Ob 22.18 iz operativne skupine ukazano, da se z ujetimi opravijo razgovori in se jih brez sklepa daje v zapor.

Ob 22.23 razgovor s predsednikom sodišča Ladislavom Pentkom, da se uredi z zapori v MS, da sprejemajo pripadnike JLA, ki so zajeti in se niso predali (dogovor opravil Anžel).

Ob 22.31 – krajši spopad v Gederovcih, ranjenih na naši strani ni. Vojska streljala z lahkim pehotnim orožjem.

Ob 22.35 sta imela poročnika Senad Duraković in Miro Momović prometno nesrečo v Kuzmi pri karavli, en je lahko poškodovan, pištole zasežene; poročnika se bosta predala na PM Murska Sobota.

Ob 22.37 je komandir PM Lendava obvestil, da se je pri Štrigovi ustavilo 15 tankov, ob 22.38 dopolnjuje, da so tanki krenili proti Razkrižju.

Ob 22.38 je komandir PM Ljutomer obvestil, da se je pet tankov zaustavilo v Žerovincih pred Kamenščakom.

Ob 22.44 se načelnik UNZ dogovarja s šefom operativne skupine RSNZ, kdaj je tista meja, ko se lahko predajo mejnemu prehodu ob večjem napadu vojske. Odgovor sporočijo naknadno. Sporočajo, da bo obveščen sekretar in da je preko TO dana komanda, da za vsako ceno branimo mejo med RS in RH, tako da ne bi smeli priti na naše ozemlje.

Ob 22.55 Škerlak poroča, da so imeli ob 22.50 drugo rundo streljanja. Bilo je 2–3 min streljanja proti JLA (cca. 40 vojakov). Vojska ni odgovorila z orožjem. Škerlak prosi za dostavo municije.

Ob 22.58 kolona tankov pasira v bližini Veščica. To je glavnina, dva pa sta že v Presiki.

Ob 23.05 organizira Zupančič in sprovede prevoz dodatne municije na MP Gederovce. Gre s civilnim avtomobilom, brez orožja.

Ob 23.06 se druga kolona vozil (nad 30 oklopnikov, tovornjakov idr.) giblje v smeri mostu Razkrižje–Srednja Bistrica. Obveščen operativni center RSNZ s strani Konrada.

Ob 23.15 se verjetno ta kolona (velika kolona) giblje v smeri Mota–Cven.

Ob 23.16 – drugo sporočilo, da naj bi ta kolona stala v križišču na Razkrižju. Potrebno je preveriti.

Ob 23.18 – kirurški oddelek iz bolnice Rakičan ponuja pomoč, če je potrebno.

Ob 23.19 poroča PM Ljutomer, da en del kolone stoji v križišču Razkrižje, drugi del pa gre proti naselju Mota.

Ob 23.24 odpelje Zupančič municijo in obroke hrane na PMM Gederovci.

Ob 23.25 pelje patrolja PM M. Sobota tri oficirje v zapor.

Ob 23.26 so TO zapustili položaje PPM Hodoš in odšli na mobilizacijsko zbirališče; policija ostala sama.

Ob 23.30 prva kolona (verjetno večja) oklepnih vozil gre v smeri naselja Veržej.

Ob 23.33 se patrolja PP Murska Sobota zanima, kam naj pelje tri vojake, od katerih je en poškodovan. Vojake prevzame posebna skupina in se sama odloči.

Ob 23.36 sporoča Magdič TO Ljutomer, da poskušajo zaustaviti kolono oklepnih vozil.

Ob 23.49 se kolona oklepnih vozil giblje Mota–Krapje v smeri Veržej.

Ob 23.57 se kolona oklepnih vozil nahaja pri železniški postaji v Veržej.

Ob 23.57 PMM Gederovci sporoča, da držijo vojsko pod ognjem, Magdič se dogovarja s Škerlakom, ki je na PPM Gederovci, za uporabo plinskega orožja.

28. 06. 1991

Ob 00.05 je imela oklepna kolona zaradi okvare krajši postanek v Sp. Krapju, sedaj se že premika v smeri Zg. Krapje.

Ob 00.08 se je Zupančič vrnil s PMM Gederovci, kjer je predal strelivo in hrano.

Ob 00.15 se nahaja oklepna kolona (približno 30 tankov) 800 m od Veržeja.

Ob 00.16 se je kolona tik pred Veržejem zaustavila, zbirajo se in formirajo kolono.

Ob 00.34 z bolnice sporočajo, da je oficir odpuščen, ponj gre patrolja PM M. Sobota in ga odpelje v zapore M. Sobota.

Ob 00.35 – sporočilo iz Maribora, da so dobili sporočilo od neznanega telegrafista s Ptuja, ki naj bi pri delu z UKV postajo prišel na delovni kanal vojske. Sporočilo se glasi – Belaj Križevci, prostor zauzeti i nočiti Križovce napasti sa zapadne strane i ubiti. Gederovci mala grupa, Radgona jača grupa zabarikadirajte stro Muro.

Ob 00.36 se je kolona oklepnih vozil zaustavila pred Muro, kjer bo verjetno počakala jutro.

Ob 00.45 razvažajo skupine srajce in rjuhe na PMM Gederovci (Zupančič), v Kuzmo (Petek, Vedenik).

Ob 00.59 sporoči po UKV-ju Zupančič PMM Gederovci, da bo čez 10 min. pred mejnim prehodom, kjer bo predal srajce in odeje. V razgovoru načelnika s PMM Gederovci ni posebnosti.

Ob 01.02 komandir PM Murska Sobota sporoča, da je z rešilcem v bolnico Rakičan pripeljan oficir – kapetan, ranjen naj bi bil v Petanjcih. Blagovič naroči, da preverijo in poročajo.

Ob 01.09 poslana količina streliva, plinskih sredstev, šotorskih kril, dek in hrane na PMM Gederovci in Kuzma.

Ob 01.10 je Zupančič poročal, da je bila opravljena primopredaja opreme na MP Gederovci.

Ob 01.12 je Blagovič poročal na operativni center RSNZ o položaju tankovske enote v Veržej.

Ob 01.17 sporočila patrolja PPM MS, da je s strelno rano na desni nogi ranjen kapetan I.

klase – IBRAHIMI Muharem. Ostane na zdravljenju. Ranjen je bil v Gederovcih (na začetku spopadov).

Ob 01.50 peljeta Radulovič in Rajh srajce in odeje na PM Lendava, ki poskrbi za dostavo opreme na PMM Dolga vas.

Ob 01.52 operativna skupina iz Ljubljane sporoča, da je potrebno okrepiti prijavno-odjavno službo, ker se predvideva, da je med prijavljenimi gosti več oboroženih oficirjev v civilu. Blagovič depešno obvestil vse PM splošnim delovnim področjem in OM Radence.

Ob 02.15 – predan material na PMM Kuzma.

Ob 02.18 Blagovič kontaktira s PM Ljutomer o stanju kolone oklepnih vozil; 20–30 oklepnih vozil stoji pred Muro v Veržeu na makadamski cesti med polji Veržej–Krapje, 5–8 jih je pa v Žerovincih ob železniški progi.

Ob 02.27 Radulovič in Rajh predana material (srajce in odeje) na PM Lendava.

Ob 02.30 občan Prelec iz Murske Sobote sporoča, da bi morali zamenjevati ali odstraniti krajevne table, s tem bi premotili vojsko.

Ob 02.35 načelnik UNZ obvesti po UKV-ju vse enote, da polagajo pozornost na civilne avtomobile, ki vozijo hrano za vojsko. Opraviti je potrebno temeljito kontrolo in zapažanje takoj sporočiti PIVKI 3.

Ob 02.49 Blagovič obvesti PM Ljutomer, da preveri, če je v skupini, ki je bila na Razkrižju, bontonski most. Takoj ko se malo zdani, preveriti, če bi kakšna skupina vojakov postavljala most čez Muro (sproti obveščati).

Ob 03.00 je novinar Cipot zaprosil, da ga obvestimo, ko pride do premikov tankov v Veržeu, saj bi šla ekipa novinarjev na ta kraj. Načelnik UNZ obvesti Cipota, da ima informacijo iz Ljubljane, da se bodo oklepna vozila začela premikati ob svitu.

Ob 03.05 načelnik UNZ obvesti operativno skupino RSNZ o oklepni enoti, ki stoji v Veržeu pred mostom. Iz operativne skupine RSNZ obveščen Potočnik.

Ob 03.15 se je na mostu v Gornji Radgoni poškodoval policist Stanislav Filipič, ki je padel na stopnicah, ker mu je spodrsnilo, tako je padel na glavo – ima pretres možganov (obveščena je reševalna postaja, ki opravi prevoz v bolnico. Sporoči Marjan Horvat). Načelnik UNZ obvesti operativno skupino RSNZ – Potočnik (ob 03.20 uri).

Ob 03.22 Petek sporočil, da je v gozdu Dolnji Slaveči ob 03.00 uri opazil premikanje s svetilko.

Ob 04.09 se Blagovič in komandir PMM Dolga vas zmenita glede prehrane. Komandir naj

preko mejnih organov na madžarski strani poskuša organizirati prehrano v privatni režiji. Komandir sporoči, da morala njegovih delavcev pada.

Ob 04.17 se Blagovič in komandir PMM Hodoš prav tako menita glede prehrane, vendar komandir pove, da obmejni organi Madžarske nočejo o tem nič slišati.

Ob 04.30 načelnik UNZ obvesti vse enote o smrti delavca policije PM Maribor Tabor (ko je iz vojašnice vojska streljala brez opozorila na policijski avtomobil in enega policista ubila, drugega pa hudo ranila).

Ob 04.38 načelnik UNZ seznani Radio Murska Sobota s stanjem na terenu.

Ob 04.39 Zupančič naroči PM Ljutomeru, da preštejejo tanke in ostalo motorizacijo, ki je stacionirana v Veržeu.

Ob 04.40 Blagovič zaprosi komandirja PMM Dolga vas, da preveri stanje vojske in oborožitev. Komandir sporoči, da se v bližini prehoda nahaja od 100 do 150 vojakov, ki so se pripeljali z dvema kamionoma iz Murske Sobote (prišli pa so iz smeri Žitkovci). Do sedaj še ni bilo streljanja med vojsko in policijo in prav tako ne med vojsko in TO.

Ob 04.57 se Magdič in Šmrlj iz TO dogovorita, da bo TO na PMM Gederovci izstrelila nekaj nabojev, da preveri, če je vojska še na položajih.

Ob 05.01 Bokan sporoči, da je vojska vkopana in oborožena RB, medtem ko TO nima niti zaklonov. Na PMM Dolga vas so pripeljali vojake s tremi helikopterji.

Ob 05.08 naroči Magdič komandirju PM Lendava, da pošlje patrolo na PMM Dolga vas, da preveri stanje in zbere podatke o vojski. Podatke takoj sporočiti PIVKI 3.

Ob 05.13 PM Ljutomer sporoči podatke o oklepni koloni, ki stoji pred mostom na Muri v Veržeu, in sicer 16 vozil od tega štirje tovornjaki, en višji za zveze, trije s prikolicami, ostalo pa oklepna vozila (12).

Ob 05.19 neznani občan sporoči na stalno službo, da iz Razkrižja proti Moti pelje sedem vojaških kamionov, ena cisterna in reševalno vozilo.

Ob 05.21 se skupini oklepnih vozil v Veržeu približujejo štirje vojaški tovornjaki, cisterna in reševalno vozilo.

Ob 05.22 je s poveljnikom TO Miholičem dogovorjeno (Magdič), da bo poslal okrepitev v Dolgo vas.

Ob 05.27 Škerlak iz Gederovcev sporoča, da gre na razgovor z vodnikom Vajnhandlom. Na razgovor ga je povabil vodnik takoj za tem, ko je policija odprla ogenj na vojsko.

Ob 05.31 PM Ljutomer sporoča, da je TO napadla tanke v Žerovincih. Sliši se težko in avtomatsko orožje. Konrad obvestil operativno skupino RSNZ.

Ob 05.46 Slavinec iz Žerovincev sporoča, da je prišlo do streljanja in se je iz enega tanka skadilo. Dva tanka sta se pomaknila nazaj, štirje so pa stali. Če bo kaj pomembnega, bo še sporočil.

Ob 05.47 je stalni dežurni sporočil, da je prišlo do združitve med oklepno enoto, ki stoji pred mostom v Veržaju in šestimi vojaškimi vozili.

Ob 05.57 Škerlak sporoča, da bi se vodnik Vajnhandel rad umaknil s položajev in vrnil v karavlo na Petanjce. Vodnik ima 52 vojakov. Škerlak pokliče.

Ob 06.00 se Ciz iz Petrola v M. Soboti zanima, kakšne so možnosti preskrbe goriva na njihovih Petrolih na štajerski strani. Povedano mu je bilo, da to zaradi blokad ni mogoče in naj obvesti vodstvo Ljubljani.

Ob 06.03 je Šefman – operativna skupina RSNZ sporočil, da je v primeru, da so maloobmejni prehodi zasedeni z vojsko in ocenjujemo, da jih ne bi mogli zasesti, potrebno obvestiti varnostne organe Avstrije.

Ob 06.05 PM Ljutomer sporoči, da spopad v Žerovincih pojenjuje, JLA obrača tanke in vse kaže, da bodo zapeljali proti Ljutomeru ali iz območja UNZ Murska Sobota. Zupančič naročil, da vzpostavijo telefonski stik z občani in jih informirajo, da sproti poročajo o premiku.

Ob 06.08 je v Banovcih opaženo vozilo modro bele barve, opremljeno z registerskimi oznakami JLA (sporočila PM Ljutomer). Zupančič naročil, da se z vozilom tretira kot s sovražnim vozilom.

Ob 06.16 je novinar Cipot sporočil, da so na veržejskem mostu nanj streljali.

Ob 06.17 je v Žerovincih en tank onespособljen, dva sta z vzvratno vožnjo imela namen pobegniti, vendar jima je bila nastavljena blokada s tovornjaki.

Ob 06.18 – zahtevano od Vajnhandla, da se vdajo. Če se ne želi on, naj omogoči vdajo vsaj vojakom.

Ob 06.18 nas je TO obvestil, da bo poslal v Dolgo vas pomoč 40–50 teritorialcev. Enota se formira v Gederovcih. V Gederovcih bo razvrstil svoje moštvo za enotami JLA, ki vodi Vajnhandel.

Ob 06.23 gredo štirje tanki po Kačurah proti Ljutomeru. Dva sta še ostala na mestu.

Ob 06.23 Konrad obvestil operativno skupino RSNZ o novih premikih in streljanju na novinarja v nočnem času.

Ob 06.28 – vozilo vojaške policije pelje proti Veržaju. Naročeno je, da se prepreči priključitev k koloni (sporočil Zupančič patroljam na jjutomerskem območju).

Ob 06.37 – dva tanka, ki sta ostala v Žerovincih, sta se premaknila v neznano smer.

Ob 06.38 iz Kuzme poroča Slokan, da bi se vojska rada umaknila iz blokade v Kuzmi.

Ob 06.47 – v Kačurah je osem tankov v spopadu s TO. Kolona se od Krapja premika proti mostu na Muri (tabla Veržej).

Ob 06.52 Konrad sporoča operativni skupini RSNZ o spopadu s TO.

Ob 06.52 – v Veržaju so ostali kamion, reševalno vozilo, vozilo vojaške policije; vse ostalo je v premiku.

Ob 06.53 je Horvat obvestil Mihaliča, da enote v Gederovcih ukrepajo resno.

Ob 06.55 je sporočeno, da se kamion, reševalno vozilo in vozilo vojne policije vračajo proti Krapju.

Ob 06.56 Melin poroča, da so se tanki iz Veržeja obrnili proti Bunčanom.

Ob 07.06 se vozil za preskrbo premika od Veržeja proti Razkrižju.

Ob 07.09 Radioamater iz Ptuja sprejel obvestilo vojske, da zahtevajo pomoč aviacije in da se združijo v kolone v Stari novi vasi. Obveščen Dražnik Ljubo komendant TO:

Ob 07.17 – vozilo za preskrbo se je premaknilo v smeri Štrigove.

Ob 07.22 se tankovska kolona premika v smeri Hrastje Mota.

Ob 07.26 Gederovci sporočajo, da razorožujejo četo JLA iz Petanjcev (ki se predajajo).

Ob 07.28 sporoča Melin, da so se štirje tanki vrnili iz Kačur v Žerovince in se tam ustavili. Streljanja ni več.

Ob 07.30 Milan Horvat sporoča Mihaliču TO, da naj enote TO držijo širše območje mejnega prehoda. Obvešča ga tudi za Hodoš, ki je odrezan. TO sporoča, da okrepitve nima.

Ob 07.32 se je začelo streljanje na barikadi v Hrastje Moti. Konrad sporoča operativni skupini RSNZ.

Ob 07.34 je v Hrastje Moti razstreljena barikada. Gori kamion. Vojska uporablja tankovski ogenj.

Ob 07.39 je Horvat odločil, da PEM da dva armbrusa (protioklepno orožje) TO za obrambo barikade Hrastje Mota.

Ob 07.47 se je v Hrastje Moti tankovska enota premaknila naprej. Barikada je prebita, pomikajo se po regionalci. Operativna skupina RSNZ obveščena; tudi o zajetju v Gederovcih in istih pregovorih v Kuzmi (Konrad).

Ob 07.56 je Magdič obvestil Hodoš, da dobijo okrepitev enega voda PEM ter ostrostrelce.

Ob 08.06 so se tanki ustavili pri gostilni KOSI v Rihtarovcih.

Ob 08.10 je Petek govoril z Bagladijem in mu naročil, naj se povežejo skupaj z Bokanom in TO o predaji in to izvedejo čimprej.

Ob 08.12 načelnik opravil razgovor z operativno skupino RSNZ – Veldin. Bil je seznanjen s prošnjo upravnika zaporov v MS Golca, da jim izročimo orožje za zavarovanje zaporov ali jih kako drugače zavarujemo. Odločitev je prepustil nam.

Ob 08.14 se tankovska enota premika naprej proti Radencem.

Ob 08.16 smo obveščeni, da v Žerovincih strelja vojska z mitraljezom na civile. O žrtvah ni poročil.

Ob 08.17 smo dobili informacijo OZK o opravljenem razgovoru s poškodovanim vojakom Romanom Brvarjem. Povedal je, da gre v noči od 26. do 27. v kasarno v Mursko Soboto iz Maribora približno 120 vojakov. Dne 27. 06. pa v popoldanskem času odpeljalo s helikopterjem cca. 30 vojakov neznano kam. Ostale podrobnosti razvidne iz UZ.

Ob 08.21 sporočeno, da se strelja pred barikadami v Radencih. Obstreljujejo se ovire.

Ob 08.24 v Kuzmi se pregovarjajo z vojniki o predaji. Z Dolge vasi se želi predati (namignjeno) Hozjan, vendar bi se rajši umaknili.

Ob 08.26 beži iz položajev vojska iz Dolge vasi. Opozorjeni so, da se morajo predati, ker bo tretma z njimi drugačen, kot če bodo zajeti.

Ob 08.28 se sliši streljanje s smeri karavle Petanjci.

Ob 08.29 vojniki v Dolgi vasi bežijo proti tovornjakom. Naročeno (Milan Horvat) jim je, da jih zaustavijo in zasežejo.

Ob 08.31 prebija prvi tank prvo barikado v Radencih (mesnica, trgovina).

Ob 08.33 koloni tankov uspel preboj prve barikade.

Ob 08.35 se kolona iz Dolge vasi prebija proti karavli. Naročeno (Milan Horvat), da se jim prepreči umik.

Ob 08.38 sta se v Dolgi vasi slišala dva kratka rafala.

Ob 08.42 obveščeni, da je v Murskem Središču helikopterski desant. Sporočeno iz Murskega Središča.

Ob 08.44 v Dolgi vasi Bokan sporoča, da so se predali vojaki. Konrad poroča cariniku, da takoj prenehajo streljanje. Naročeno je Pečenku, da se pričakuje desant in naj ga onesposobijo že v zraku. Vojaki so se predali. Streljanja ni več. Horvat dal cirkular, da se uniči helikopter.

Ob 08.51 – kolona tankov še vedno stoji v Radencih. So tudi tovornjaki, dve cisterni.

Ob 08.55 Kuzma se pripravlja na akcijo.

Ob 08.58 vojniki v Kuzmi bežijo, naročeno je našim enotam, da jim preprečimo umik.

Ob 08.59 se vojniki vračajo s puškami na ramah v Dolgo vas na MP.

Ob 09.00 sporoča PIVKA 64, da ima informacijo, da bodo ob 09.00 uri potekala pogajanja med TO in kasarno v Murski Soboti.

Ob 09.03 je Bohar po razglasni postaji obvestil, kakšno oborožitev ima okrog kasarne. Vojake je zgrabila panika in bežijo iz kasarne. TO jih lovi.

Ob 09.05 vodijo napad na Hodošu Đoko Kljajič, Zoli Verbaj in Jože Galac. Na MP Kuzma se sliši streljanje.

Ob 09.08 skupina, ki se premika iz Radencev, strelja v Šratovcih na obe strani ceste.

Ob 09.11 sporoča Konrad operativni skupini RSNZ o dogajanju v Šratovcih, da vojska strelja na vse, kar se giblje.

Ob 09.13 je v Radgoni TO dobila komando, da se umakne na hrib.

Ob 09.19 – predaja orožje JLA v Kuzmi, en del pa je pobegnil. Izvršuje se popis.

Ob 09.19 je načelnik govoril z Dražnikom, poveljnikom TO Ljutomer. Dogovorila sta se, da čim več enot policije in TO skoncentriramo na zadnji blokadi pred Gornjo Radgono in poskušamo zadrževati čim več tankov.

Ob 09.25 prosi Slokan, da TO prevzeme zajete vojake v Kuzmi.

Ob 09.30 gredo iz Murske Sobote po protitankovsko orožje, ki je zaplenjeno vojski, da se

preda štabu TO in se prerazporedi.

Ob 09.36 se je občanom posrečilo iz kolone odvzeti eno cisterno JLA.

Ob 09.46 so iz Gederovcev sporočili, da gredo v pregovarjanja za predajo vojske.

Ob 09.46 gre kolona tankov iz Šratovcev proti blokadi pri Avtoradgoni. V Radencih ranjen civilist. Dva tanka se v Meleh obračata in gresta nazaj proti Radencem. Streljata na civile. Obveščen RSNZ.

Ob 09.47 – načelnik obvestil radio, da naj objavijo občanom nevarnost nekontroliranega streljanja vojske.

Ob 09.53 je prišel iz kasarne Horn in izgleda, da je pripravljen za predajo kasarne. V Dolgi vasi so zajeli cca. 70 vojakov, nekaj se jih je oboroženih razbežalo in jih lovijo. Obveščen RSNZ – Konrad.

Ob 09.56 je bila pri Avtoradgoni izstreljena raketa na tank, kolona se je ustavila in odprla ogenj. Tank onesposobljen.

Ob 10.03 poskuša vojska pred Avtoradgono preboj mimo Elrada in obkrožiti blokado.

Ob 10.05 Radenci javljajo, da je ranjen civilist (rojen leta 1950), ki je bil v bližini spopada v Radencih (pri blokadah.) Gre za hujšo poškodbo v predelu trebuha. Organiziran je prevoz v bolnišnico.

Ob 10.10 Horn pove, da se še ne bo predal, dokler se ne bo posvetoval s štabom v Mariboru.

Ob 10.14 sporočeno, da je barikada med Avtoradgono in progo prebita in se prebijajo naprej.

Ob 10.18 – poskus preboja zadnje blokade v Gornji Radgoni.

Ob 10.20 načelnik poroča operativni skupini RSNZ o preboju tankov v Gornji Radgoni. Zahteva navodila, kaj narediti, ko pridejo do MP.

Ob 10.28 operativna skupina RSNZ sporoča, da se na vsak način onesposobi vsaj prvi tank. Načelnik obvestil Sakoviča, ki pove, da to ni več možno.

Ob 10.37 načelnik sporoča PMM Gornja Radgona, naj se umaknejo iz objekta, ker bo cilj napad kolone, ki se bliža. Naročeno je, da se ne izpostavljajo.

Ob 10.49 sporočeno, da je skupina vojakov vkopana ob cesti Sotina Kuzma. Predvideva se, da je to skupina Stojanoviča. OM Rogašovcem je naročeno, da preverijo informacijo, ker pelje naš voznik v Kuzmo hrano.

Ob 10.56 Kuzma sporoča, da je regionalna cesta prehodna, lokalno še preverjajo.

Ob 11.02 sporoča načelnik Sakoviču, da naj se ne izpostavljajo in naj se pogajajo, ker je cela Slovenija pretežno v naših rokah in bo vojska prej ali slej to uvidela.

Ob 11.08 – prelet iz smeri Logarovcev, ne ve se česa.

Ob 11.12 – sporočeno, da so vojaki, ki so zajeti v Kuzmi, že na poti (organiziran prevoz) v Mursko Soboto.

Ob 11.19 – sporočeno, da je kolona tankov krenila v mesto Gornja Radgona.

Ob 11.20 je Petrol obvestil, da je v plinovodu 50 barov pritiska in da je na Razkrižju varovan, v Petanjcih pa ne. Obveščen Mihalič.

Ob 11.22 – sporočeno, da tanki v gibanju iz mitraljezov streljajo na vse strani. Obveščen Mihalič in RSNZ – Konrad.

Ob 11.26 – tank je streljal z granato v neko stavbo (obveščena operativno skupino RSNZ).

Ob 11.31 je enotama v Radencih in Gornji Radgoni naročeno, da se organizira prehod na drugo lokacijo. Enako velja za mejno v Gornji Radgoni (sporočil Blagovič).

Ob 11.38 – opozorjene vse mejne enote, da je možno bombardiranje mejnih objektov z aviacijo. Cirkular potrjen.

Ob 12.25 Milan Horvat sporoča predsedniku skupščine Občine Murska Sobota, Gerenčerju, da je potrebno aktivirati opazovalno službo.

Ob 12.25 PM Ljutomer sporoča, da gre iz smeri Varaždina kolona oklepnih vozil, in sicer petih tankov, štirih oklopnikov in pet tovornjakov pešadije. Pomikajo se v smeri Ljutomera. Obveščena operativna skupina (OS RSNZ).

Ob 12.34 sporočajo, da TO rabi na dokležovskem mostu čez reko Muro RB³¹⁵. Obveščen Mihelič.

Ob 12.44 Milan sprašuje PMM G. Radgona o stanju na mejnem prehodu. Oceniti je potrebno situacijo in se odločiti za delo (civili, uniforma).

Ob 12.48 Lendava poroča, da je kolona iz Varaždina na poti proti njim.

Ob 12.49 začne reka MURA prestopati bregove v Dokležovju.

Ob 12.58 gre kolona tankov proti mostu v Mursko Središče (obvestili Hrvati; Konrad obvesti OS RSNZ).

Ob 13.17 cirkular za vse enote. Če sta oba v družini člana naše notranje organizacijske enote, urediti tako, da se zagotovi varstvo otrok.

Ob 13.25 je klical Golc, da nima kam dati vojake, prosi za pomoč. Obveščena OS RSNZ.

Ob 13.26 Hrvati obveščajo, da kolona še ni pred blokado. Zaustavila se je, ker je en tank v okvari in ga bodo šlepali.

Ob 13.30 je Zupančič sporočil, da imajo oficirji in podoficirji v maskah vgrajene bombe, ki se lahko aktivirajo ob snemanju maske.

Ob 13.31 TO sporoča, da se v Gornji Radgoni želijo vojaki pogajati. Zgoreli trije tovornjaki. Milan sporoči, da se pogajajo le tako, da pridejo vsi vojaki iz tankov. Poškodovanih nekaj civilistov in menda en otrok.

Ob 13.33 je Milan obvestil Sakoviča; naročil tekoče obveščanje, obveščena OS RSNZ.

Ob 13.43 – cirkularno obvestilo o bombah v planinskih maskah. Potrjen sprejem.

Ob 14.02 PMM Dolga vas sporoča, da je prehod prevozen iz Slovenije v Madžarsko, obratno pa ne.

Ob 14.03 Horvat kliče poveljnika TO, sporoča za zapore, RSNZ sporoča, da je proga MS–CE prevozna, dati jih je treba na vlak in poslati v Celje (samo zapornike).

Ob 14.14 kliče Blagovič Sakoviča, ki je na razgovoru z vojsko (dva tanka). Po UKV-ju se ne javi.

Ob 14.22 se ponovno kliče Sakoviča.

Ob 14.25 Blagovič sprašuje PEM, ali je kaj znano, da bi se kdo pogajal o predaji tanka.

Ob 14.26 je PM Murska Sobota preverila na železniški postaji in ugotovila, da proga do Celja ni prevozna.

Ob 14.29 Špindler iz Ljutomera sprašuje, kaj narediti z zajeto cisterno. Blagovič mu pove, da jo je potrebno predati TO.

Ob 14.32 Blagovič sprašuje, kakšna je situacija na Hodošu. TO in policija imata blokirano stražnico, vendar se vojska noče predati. Pred MP so sicer blokade, vendar posebej niso varovane. Horvat ukaže, da naj stopi v kontakt s sosednjimi varnostnimi organi glede možnosti pretoka prometa in eventualnega dopuščanja našega umika.

Ob 14.40 Radgona sporoča, da se skupaj s TO pogajajo z dvema posadkama tankov o predaji. Prvi poskusi zgleda niso uspeli, vendar šanse še obstajajo.

Ob 14.45 – trije tanki in eno komandno vozilo so pri gasilskem domu v Gornji Radgoni.

Ob 14.46 Gederovci poročajo, prehod je prost, na križišču pa je še vedno naša blokada. Ukaz, da se je potrebno povezati s sosednjimi varnostnimi organi. Ker še ni popolnoma jasno, se zaenkrat ta ukaz ne izvaja.

Ob 14.50 Horvat obvešča RSNZ o zažigu tovornjaka, o nepreverjenih podatkih, o predaji dveh tankov in o pogajanjih z dvema tankoma.

Ob 14.52 prometna patrulja prosi, da naj se povežemo z železniško postajo, da je v Veržaju postavljena blokada z vagoni, ker je opažen en vagon na mostu čez Muro.

Ob 14.54 je Horvat preveril, da gre za blokado.

Ob 14.55 Kuzma sprašuje, ali imamo podatke o prihodu letal, saj so Avstrijci (TV ekipa je prišla na mejni prehod, da bi preverila). Dobili so zagotovilo, da se v tem primeru lahko umaknejo na avstrijsko stran. O tem je Blagovič obvesti Maribor, Horvat pa RSNZ.

Ob 15.15 so vodnika iz mariborskega območja TO pripeljali na PM Murska Sobota.

Ob 15.20 je PM Murska Sobota dobila informacijo, da se pripravlja zračni napad. V Radgoni se je en tank umaknil. V Radencih pa je tovornjak vojske z municijo in dvema vojakoma pripravljen za predajo. Stoji pred OM.

Ob 15.23 se oklopni transporterji in en tank vračajo od gasilskega doma proti centru mesta.

Ob 15.35 sporoča Preša, da sta se dva vojaka iz tanka predala v G. Radgoni.

Ob 15.36 – MB 290-186 Vladimir Kos se že dva dni zadržuje pred glavno pošto, bere časopis se razgleduje, odide in se spet vrača.

Ob 15.41 – do sedaj imamo 15 oficirjev in podoficirjev. Vojake ima TO.

Ob 15.47 vozilo z razstrelivom v Radencih so naše enote spravile na varno, prav tako oba vojaka, ki sta se predala.

Ob 16.02 gori v Gornji Radgoni pet tovornjakov in ena cisterna z vodo. Najdena je bila kampanjola, v kateri je bil ubit vojak (obveščen Horvat).

Ob 16.03 je občan sporočil, da so se k njemu zatekli štirje vojaki v civilu in se predali. Povedali so, da je vodnik pobegnil. Na karavli (Trdkova) pa so ostali še štirje vojaki, ki so se tudi predali, vendar nimajo civilnih oblek. Ukaz – TO naj izprazni karavlo.

Ob 16.16 Milan obvesti PM Lendavo, da je TO dal informacijo, da je na mostu JLA. Naj se preveri.

Ob 16.21 Milan sporoča RSNZ za Hodoš – promet v obeh smereh. Madžari zagotovili našim enotam umik na Madžarsko. Nudili jim bodo pomoč in zveze ter prihod nazaj v Slovenijo (kjerkoli drugje). Ko so bili v blokadi, je bil spopad in je nastala večja materialna škoda na zgradbi in službenih avtomobilih. Vojska strelja z breztrajnim topom. Večina izstrelkov je letela na Madžarsko. Vojska se je umaknila v stražnico. Hodoš je obkoljen z PEM in TO. Pozivi na predajo. Na prehodu 30 ljudi PEM (pri blokadah).

Ob 16. 29 Petrolu naročeno, da samo zaprejo plinovod.

Ob 16.30 prosi Mihelič za sodelovanje naših enot za Trdkovo (grejo skupaj).

Ob 16.30 tankom v Gornji Radgoni primanjkuje goriva, naročeno je, da se tankom omogoči tankanje.

Ob 16.32 Blagovič naroči PREŠI 501, da tankom prepreči dati gorivo.

Ob 16.34 je sporočil občan – helikopter iz smeri Razkrižja pri namestniku. Po cirkularju se da obvestilo, da se uporabi ogenj (naročila Milan in Blagovič).

Ob 16.41 leti helikopter nad reko Muro zelo nizko, ima oznako rdečega križa. Pristal je.

Ob 16.43 sta iz smeri Hrvaška leteli dve letali proti nam. Obe sta se obrnili že na Hrvaškem.

Ob 16.45 – dve letali iz smeri Kokra.

Ob 16.47 je prišel polkovnik po dva ranjenca (Djurovič); oficir in vojak. Milan mu pove, da odpre ogenj, če bo brez dovoljenja hotel poleteti.

Ob 16.47 so poleteli avioni nad Kobilje in nad Madžarsko, v nevarnosti so mejni prehodi.

Ob 16.52 – letalo iz smeri Fokovcev proti Hodošu (poroča Hodoš).

Ob 16.56 letita visoko nad Mursko Soboto dve letali, ki se v Krogu nato naglo spuščata in nato poletita v smeri Kobilje.

Ob 16.57 letali streljata z mitraljezom in izstrelita štiri rakete v bližini kasarne v Murski Soboti. V Krogu se vrmeta v smeri vojašnice in streljata z mitraljezom, obračata se. letita v smeri Maribora; zadet tovornjak in poškodovana hiša v Razlagovi ulici.

Ob 17.02 – podana previdnost (da se vojska ne bi umaknila iz kasarne).

Ob 17.03 gre oklepna kolona iz Štrigove proti Murskemu Središču.

Ob 17.04 so na PMM Gornja Radgona ranjeni vojaki.

Ob 17.10 – o zračnem napadu in o helikopterju v Gornji Radgoni poročano OS RSNZ.

Ob 17.12 – Hovnik (stalni je obvestil načelnika o odprtih MP).

Ob 17.15 je sporočeno, da je v kasarni ranjenec, ki ga odpelje rdeči križ, nesejo ga na šotorskem krilu.

Ob 17.16 poroča načelnik OS RSNZ o napadu na kasarno.

Ob 17.27 je naročeno Sakoviču in Flisarju, da so previdni pri posadki helikopterja in še posebej Djuroviča.

Ob 17.30 poroča načelnik OS RSNZ o gorečem tovornjaku in okostju vojaka v njem.

Ob 17.35 je oklepna enota izven Čakovca krenila proti Martinu na Muri.

Ob 17.36 – seznanitev z depešo okrog postopka z ujetniki in dezerterji. Magdič stopi v koordinacijo s TO.

Ob 17.50 Flisar koordinira s TO (za zajetje polkovnika Djuroviča in helikopterja). Horvat poroča na OS RSNZ, da so možnosti za zajetje Djuroviča, vendar da se TO in naši bojijo, da bi tanki začeli streljati. Zajetje odobri Kolenc.

Ob ... Horvat prenaša ukaz Flisarju. Po zajetju se morajo takoj umakniti in poročati.

Ob 17.54 s kasarne javljajo, da nesejo ven še enega ranjenega vojaka.

Ob 17.56 peljejo Đokoja – kapetana iz kasarne ranjenega. OZK naj opravi razgovor z njim.

Ob 17.58 grejo iz Martina na Muri proti Gibini štirje tanki, štirje oklepniki, en tovornjak, prebili naj bi se do Razkrižja in tu prenočili.

Ob 18.00 – zračni napad dveh avionov na barikade v Dokležovju; dve raketi. Streljali so tudi po hišah, poškodbe še neznane; spraznjena karavla v Trdkovi; zajet polkovnik Đurovič pridržan; helikopter leti proti Zagrebu.

Ob 18.20 – avion v smeri M. Sobote; 18.23 – avion leti proti G. Radgoni .

Ob 18.28 so se vojaki (84) v karavli Petanjci predali; poslati avtobus.

Ob 18.29 PM Ljutomer sporoča – leti letalo.

Ob 30 – spopad med TO in JA na Gibini.

Ob 18.33 bi se v karavli v Sotini predali vojaki, gredo na pogovore z desetarjem, načelnik UNZ opozori na previdnost.

Ob 18.35 Milan Horvat obvesti OS RSNZ o tekočih zadevah.

Ob 18.37 sporoča PM Čakovec, da sta se zgubila dva njihova delavca, ki spremljata kolono, vozilo je Z-101 rumene barve.

Ob 18.40 – šifrirana depeša za Horvat Milana, za Đuroviča; obveščen Flisar, da se javi na telefon.

Ob 18. 43 kolona vozil v Murskem Središču, sedaj ima Gibina ranjence – vozilo prve pomoči pobira ranjence.

Ob 18.46 Milan Horvat naroča, da je potrebno zadržati kapetana Kljajiča (bil je lažje ranjen) v bolnici – tudi s silo

Ob 18.50 daje Konrad cirkular po UKV, ker je v bojih zajeto več vojakov, potrebno je zagotoviti varnost in zaščito, dati v prostor za pridržanje, če nimajo tega, naj se znajdejo.

Ob 18.53 preda Flisar posebni patroli vojake, zaradi pomembnosti naloge se z Milanom Horvatom dogovorita po telefonu.

Ob 19.03 Horvat s šifrirano depešo obvesti Đuroviča. Potrebno je zagotoviti zavarovanje (Kovačič in sedem miličnikov).

Ob 19.06 kapetan Kljajič ostane v bolnici, PM Murska Sobota organizira stražo.

Ob 19.10 pokliče po telefonu Horvat Žnidariča – iz pisarne načelnika UNZ.

Ob 19.11 se dogovarjajo PMM Gederovci za odprtje mejnega prehoda.

Ob 19.15 pripeljejo iz kasarne v Murski Soboti enega vojaka v bolnico; vodnika zajeli in ga peljejo na PM Murska Sobota.

Ob 19.21 se iz smeri Koprivnicam, Varaždin, Čakovec peljejo štirje tanki, štirje transporterji.

Ob 19.24 je med Gibino in Štrigovo prišlo do spopada med TO in JLA.

Ob 19.25 – Gibina; en vojak leži mrtev poleg kampanjole, več ranjenih vojakov je odšlo, TO zapustila barikado (sporočil PM Ljutomer).

Ob 19.26 je načelnik UNZ obvesti OS RSNZ o stanju na Gibini.

Ob 19.27 – ob 19.25 je kolona z Gibine krenila proti Šafarskem.

Ob 19.28 Konrad sprašuje, če so na Preši barikade in če so branjene – blokada prebita, vendar 1000 m naprej še ena blokada s pripadniki TO.

Ob 19.31 je načelnik poročal OS RSNZ o stanju v Gornji Radgoni.

Ob 19.34 Milan Horvat poroča o zavarovanju Đuroviča in se zanima, kaj je z njim v primeru obkolitve. Naročen preboj naprej z Đurovičem – Žnidarič.

Ob 19.40 – Petek, Svetec peljeta akumulatorje v PMM Kuzma – ob 20.05 uri sta šla.

Ob 19.41 – letalski napad.

Ob 19.42 gre proti Kuzmi vozilo s štirimi osebami.

Ob 19.45 – obveščeni, da leti avstrijski avion.

Ob 19.46 daje načelnik UNZ obvestila novinarju.

Ob 19.47 – ponovno obvestilo o letalskem napadu, potniško letalo nad Ljutomerom.

Ob 19.49 – opaženi dve letali. Ob 19.53 opažen helikopter pri Sotini.

Ob 19.54 – klepna enota je na Gibini.

Ob 20.10 – predalo se je 21 vojakov v Sotini; zajela TO in jih peljejo v štab. Horvat obvesti štab TO.

Ob 20.12 LIKA³¹⁶ sporoča, da gredo proti Gibini še štirje tovornjaki.

Ob 20.27 Horvat sporoča OS RSNZ, da je klical naš bivši delavec Geza Bačič, ki ima dobrega kolega (nekega ČIRIČA) v Drakovičevem štabu in da ima ta obvestilo, da je v okolici Niša vojska 4–5000 vojakov z ukazom, da mora Slovenija pasti do polnoči.

V Gibini na blokadi je še vedno spopad s TO, sliši se streljanje. Enota hoče doseči Razkrižje in tam počivati. Naj bi šlo za pomoč odrezani koloni v G. Radgoni.

PM Murska Sobota je pri kasarni prišla civila makedonske narodnosti (s torbo in vojaško uniformo v njej).

Ob 20.35 kolona na Gibini gre levo proti Hrvaški.

Ob 20.41 se vojak Makedonec želi predati; predan TO.

Ob 20.45 letita iz MB proti Veržeu dva helikopterja. Horvat obvesti vse enote UKV – sporočeno iz radia Murska Sobota.

Ob 20.43 se v Železni Gori na Hrvaškem sliši močno streljanje.

Ob 20.46 je motorizirana kolona na Gibini spremenila smer in se giblje nazaj – sliši se

streljanje.

Ob 20.52 je vojak Borislav Pivač, star 21 let, umrl pri zračnem napadu.

Ob 20.55 je plinovod v Veržeju usposobljen, ventili zaprti, da ni nevarnosti.

Ob 20.58 gresta iz Banfija pri Razkrižju dve koloni, ki sta se razdelili iz ene.

Ob 21.07 – kolona pri Banfiju je zaustavljena.

Ob 21.00 – urejen prostor za pridržanje v telovadnici Srednje ekonomske šole Murska Sobota (Zupančič, Gerič).

Ob 21.10 – predaja vojaka na Veržejskem mostu.

Ob 21.15 se Janez Bohar zanima za stanje ranjenih vojakov in oficirjev v bolnici (odgovori Horvat).

Ob 21.26 KUK sporočil, da se hoče 18–20 vojakov v Pincah predati. Horvat opozori na previdnost; uporabiti tehniko; obveščen TO.

Ob 21.29 so pri Slokanu so avstrijski novinarji in bi radi izjavo.

Ob 21.32 je sprejeta depeša z ukazom o prenehanju spopadov (Slapar, Janša, Bavčar); cirkular vsem enotam na terenu in znotraj poda po UKV Horvat.

Ob 21.35 – cirkular sprejele vse enote.

Ob 21.40 Horvat ponovno opravlja ukaz o zaustavitvi spopadov po UKV-ju.

Ob 21.42 – Korovška karavla in štirje na cankovskem prehodu se nočejo predati. Naročeno je, da se jih blokira in zadrži.

Ob 21.50 Mihalič prosi za pomoč pri blokadi kasarne, ker predvideva preboj v teku noči.

Ob 21.59 je Kumer obveščen, da pošlje oddelek na prehod Cankova in da vodi akcijo. Mihalič je pa obveščen za Korovce.

Ob 22.03 – Gibina, Globoka, Presika – gre skupina vojakov v strelcih.

Ob 22.11 PM Lendava poroča, da so Pince padle.

Ob 22.14 gre v Korovce Novak z enoto TO iz Gederovcev, istočasno gre v Fikšince (pridodani miličniki).

Ob 22.20 strelja na slepo v Šprincu (po gorica) 12 vojakov z lahkim orožjem.

Ob 22.23 – Horvat obvesti OS RSNZ o streljanju, istočasno zahteva pojasnilo glede letov helikopterjev, ker obstaja možnost desantov oz. dovažanja svežih sil. Kolenc da potrditev, da je let helikopterja agresija oziroma napad.

Ob 22.25 – po UKV cirkularno obvestilo vsem enotam, da je vsak let nespoštovanje sporazuma in je na leteče objekte potrebno odpirati ogenj.

Ob 22.30 se Radio Murska Sobota informira o stanju, med drugim Horvat pove, da do sedaj še nimamo žrtev in ne ranjenih in da večkrat ponovijo glede premirja.

Ob 22.38 poroča Konrad PM Murska Sobota, da sta se dva avta brez luči pripeljala k bolnici, voznika se nekaj pogovarjata, nato sta se obrnila. Eden je parkiral pri pokopališču, drugi v center mesta. Enoti je naročeno, naj previdno preveri.

Ob 22.42 – karavla v Pincah spraznjena (15 vojakov in oficir Lojpor).

Ob 22.45 naj Kumer obkoli karavlo in počaka do jutra, da ne bi prišlo do poškodovanih ob pozivu k predaji (Korovci).

Ob 22.38 so osebe, ki prenočujejo v Radinu, sprejele dva telefonska pogovora v srbohrvaškem jeziku.

Ob 23.47 so pešadijci v Šprincu pričeli bežati proti Ljutomeru in metati proč orožje. Predajajo se.

Ob 23.56 se je skupina zaustavila in ugasnila mašine. Naročeno je, da naše enote vzpostavljajo stik s TO in jih blokirajo (ne pa se izpostavljati).

29. 06. 1991

Ob 00.15 Horvat sporoča OS RSNZ in poroča o izgubah vojske v Gornji Radgoni in o premikih tankov iz Šprinca ter da TO noče sodelovati. Skupina bo posredovala pri republiškem štabu.

Ob 00.16 je Konrad prejel sporočilo, da TO ne bo šel v Šprinc.

Ob 00.17 kolona čaka na brisanem prostoru. Konrad naroči, naj jih pustijo, če bodo mirovali.

Ob 00.24 je klical Kupnik, da se dogovarja s TO in bo obvestil.

Ob 00.41 je kolona petih tankov prižgala motorje in se giblje naprej. TO še ni na položajih.

Ob 00.43 OS obvesti Kupnika, da gredo tanki naprej, TO pa še ni prisoten

Ob 00.45 naše enote sporočajo Preši, da se dobijo spodaj pri križišču.

Ob 00.50 se dve sanitetni vozili v Gornji Radgoni vozita po mestu (sporoča Flisar).

Ob 00.56 – CIRKULAR depeša, v okolici Celja je cca. 2000 Šešljevih gardistov z nalogo delovanja po Sloveniji. Naročeno, da se obvešča. Depeša in UKV.

Ob 01.09 smo obveščeni, da so tanki na regionaliki.

Ob. 01.1 je Dražnik obveščen o tankih – naročeno, da jih zaustavijo.

Ob 01.46 se tanki zaustavijo in odpirajo kupole – pregovarjanja.

Ob 01.50 se dva kamiona sta peljala v smeri Razkrižja.

Ob 02.28 je naši patroli naročeno, da naj občani pazijo na premike tankov, on se pa naj vrne na enoto in se pogovori s TO, ker tanki ne smejo v Ljutomer.

Ob 02.43 se OS RSNZ obvešča o enoti, ki je parkirana v smeri Ljutomera.

Ob 02.55 Horvat v Gornji Radgoni sporoča, da so navezali stike s tankovsko enoto in da so pripravljeni na pogajanja.

Ob 03.03 se obvešča o poizkusu stika naših z enotami. Obveščen Kupnik, ki pove, da ponoči ne opravljati stikov in pregovarjanj. V jutranjih urah mi določimo mesto in jim pokažemo ukaz. Obvestil ga bo o ukrepu.

Ob 03.09 Kolenc OS RSNZ sporoča, če so pogoji, naj opravi sedaj.

Ob 03.35 Melin sporoča, da se tanki pred Ljutomerom premikajo skozi Razkrižje proti Gibini. Naročeno, da so pozorni na premike, če se slučajno ne želijo prebiti drugje čez Muro.

Ob 03.59 Kojzek iz VIS sporoča, da bo iz Maribora prišla pomoč.

Ob 04.01 enoto PŠTO bo vodil Ljubo Dražik – prišli bodo čimprej.

Ob 04.06 Marjan sporoča, da s TO ni sposoben vzpostaviti informacije do svita. Zaradi varnosti se bodo odločili kasneje, ko bo vse urejeno.

Ob 04.18 Horvat poroča Kolencu OS RSNZ, da bo s cca. 150 TO in protitankovskim orožjem pričel ob 05.15.

Ob 04.24 Milan poskuša dobiti 501 ali 503. Javi se Preša 510. Naročeno mu je, da se javita Pivki 501.

Ob 04.45 tanki z Gibine še mirujejo. Dva sta izven cestišča, dva pa obrnjena proti Hrvaški.

Ob 04.50 so občani iz Korovec videli premike okrog karavle. Slokan meni, da gre za TO in naše.

Ob 06.00 je šel Slokan na preiskavo terena na območju PMM Kuzma.

Ob 06.06 Melin sporoča, da sta na tisto lokacijo prišla še dva tanka (sedaj osem) in pet ali šest terenskih vozil (križišče Gibina Štrigova) ter en tovornjak.

Ob 06.20 Melin sporoča, da so prižgali motorje na Gibini.

Ob 06.29 je Slokan potegnil enote nazaj, ker ima občutek, da je nekaj narobe. Dobijo se pri gostilni ...

Ob 06.39 je Flisar (iz Gornje Radgone) sporočil, da bodo pogajanja ob 07 uri.

Ob 06.40 je kolona tankov krenila proti Štrigovi (vsi).

Ob 06.45 Flisar sporoča, da se je en tank pripeljal na avtobusno postajo v Gornji Radgoni, Milan naročil, da mora sproti poročati in biti skrajno previden.

Ob 06.55 je Vouri potrdil, da je šest vojakov na MP Korovci. Na drugi strani je več Avstrijcev, ki jih oboroženi pazijo. Vouri opozorjen, da pazi in pozove.

Ob 07.02 Lika sporoča, da so tanki proti Čakovcu. Eden je obstal (okvara?) pri Štrigovi.

Ob 07.12 je obveščen Kolenc OS RSNZ, naročil je, da tank, če se ne bo premikal, se ne napadati.

Ob 07.26 gre Škerlak v Korovce s PEM. Vpraša za oficirja, ki bi sodeloval v pogajanjih.

Ob 07.28 – CIRKULAR – v smeri 500 leti helikopter, ki je na zvezi in prosi za pristanek. Ne mu dovoliti, vendar ne streljati. Če se mu dovoli pristanek, ga pokriti. Milan Horvat ne da dovoljenja za pristanek helikopterja. Pogovarjati se želijo samo o tankih (Flisarjeva skupina).

Ob 07.32 Milan kliče Prešo 510. Vpraša za možnost zajetja helikopterja. Spet pove, da bi šel po ranjence. Naročeno, da brez dovoljenja ne sme uporabljati orožja.

Ob 07.37 Milan Horvat sporoči Flisarju, da tanki v Gornji Radgoni ne morejo dobiti pomoči iz Pivke 200.

Ob 07.41 – SEVER; carinarnica sporoča, da bo odprt v Gederovcih tudi tovorni promet. Načelnik UNZ obvesti MURO.

Ob 07.43 v Gederovcih bo razmaknjena blokada, da bo promet nemoten.

Ob 07.45 se bo Dražnik s spremljevalcem brez orožja pogovarjal na Panonski ulici z oficirjem iz tankovske kolone v Gornji Radgoni. Ta pogoj je postavil oficir.

Ob 07.55 – carina v Gederovcih od včeraj dela.

Ob 07.59 gre Blagovič s skupino po Kučana in počaka na soglasje.

Ob 8.02 dobi Milan Horvat soglasje in gre na Cankovo, kjer ga čaka Škerlak in opravijo nalogo.

Ob 08.06 Konrad naroči Magdiču, da skopira seznam vojakov na TO.

Ob 08.15 – iz Murskega Središča proti Razkrižju je v Trnovcu pet tankov, dva transporterja, tri oklepna vozila, kampanjole (obveščene enote).

Ob 08.20 – sporočeno, da je umrl Borislav Pivac.

Ob 08.30 Milan sporoča, da je enota, ki ji sledi Slokan (okrog 20 vojakov), zelo močna, opremljena z zvezami, hrano in moralno dobro.

Ob 08.43 Pivka 301 sporoča, da je karavla v Prosenjakovcih prazna.

Ob 08.46 Sakovič prosi strokovno pomoč pri ogledu škode. Pri OZK se organizira skupina, da se posname (ogled okrog 10. ure)

Ob 05.56 Konrad naroči PM Gornji Radgoni, da preveri, če je dejansko prišlo do vloma v skladišče carine (še ni mogoče).

Ob 08.58 Kostanjevc s Petrola sprašuje, če lahko odprejo dovod plina v M. Soboto. Naročeno je, da odprejo in imajo dežurstvo v primeru, da ga ponovno zaprejo. Odprt bo ob 11. uri.

Ob 08.59 obvesti načelnik UNZ operativno skupino UNZ o ogledu skupine ob 10. uri v Gornji Radgoni (obveščen Potočnik).

Ob 09.05 Bedek obveščen, da ob zamenjavi straže nad Diano ni več potrebno pošiljati straže na Diano, straža se premesti na streho zgradbe UNZ.

Ob 09.08 načelnik UNZ pokliče načelnika UNZ Maribor.

Ob 09.15 načelnik UNZ v razgovoru z Mariborom vpraša za kolono vojske v bližini Murskega Središča.

Ob 09.16 Bokan sporoča nezadovoljstvo občanov, ker je odklopljena telefonska linija za

karavlo Štefan Kovač in s tem nimajo telefona tudi občani. Konrad da navodila, da pojačajo blokada, pozove vojsko na predajo, občane pa pomiri.

Ob 09.23 – obveščena PM Gornja Radgona, da dobi strokovno ekipo (kriminalist, tehnik), ki opravi ogled škode v Gornji Radgoni. Vključita se tudi preiskovalni sodnik in tožilec.

Ob 09.28 Konrad obvesti TO (Edi), da ima vsaka karavla zunaj skladišče s protitankovskimi minami (da se preveri). Potrebno preveriti prazno karavlo v Prosenjakovcih.

Ob 09.30 je PM Murska Sobota sporočila, da imajo na postaji kapetana Djokota Kljajiča.

Ob 09.34 obvesti načelnika UNZ Sakovič, da je v Gornji Radgoni še 10 tankov, ki jim poveljuje polkovnik Popovič.

Ob 09.40 načelnik UNZ vpraša operativno skupino RSNZ, kaj z vojakom, ki je umrl v bolnici. Bratuš je obvestil, da se poveže s operativno skupino v Mariboru.

Ob 09.35 je paznik Detelbah iz zaporov v M. Soboti sporočil, da je pripornik; Hozjan izrazil željo, da hoče pristopiti k TO. O tem je bil obveščen štab TO v Murski Soboti, ki bo zadevo uredil.

Ob 10.04 Konrad obvesti Škerlaka, ki gre na maloobmejni prehod, naj bo previden, ker ima vojska RB in postavlja odskočne prot-pešadijske mine.

Ob 10.15 je iz smeri Novi Marof najavljen polet sedmih helikopterjev. Konrad da cirkularno obvestilo, da bodo pozorni, poskrbijo za varnost in postopajo po navodilu ter poročajo.

Ob 10.13 je načelnik UNZ obvestil operativno skupino RSNZ in Maribor o prihodu sedmih helikopterjev.

Ob 10.21 je v vojašnici v Murski Soboti izstreljena rdeča signalna raketa.

Ob 10.17 je Konrad obvestil Vegija, da naj CZ poskrbi za mrtve vojake v bolnici.

Ob 10.17 je pri karavli v Korovcih opaženih osem vojakov.

Ob 10.17 je v bližini karavle Korovci opažen civilni avtomobil, v katerem sta dva vojaka.

Ob 10.29 je napotena opazovalna skupina na opazovanje na streho Diana.

Ob 10.30 OM Videm sporoča, da se jim primika kombi.

Ob 10.36 – rešeno za kombi.

Ob 10.35 – bližini vojašnice patrolja PM Murska Sobota izstrelila zeleno raketo.

Ob 10.37 – opazovalna skupina na Diani sporoča, da je na mestu.

Ob 10.40 – sprejeta depeša št.: 128 (Zupančič, Grah).

Ob 10.47 sprejeta depeša št.: 29, z dne 29. 06. 1991, načelnik UNZ da cirkularno obvestilo po UKV-ju vsem enotam 11.01 uri, ki se ponovi ob 11.05 uri, depeša oddana tudi po teleprinterju.

Ob 10.52 Kristl sporoča, da je na avstrijski strani opažen prelet dveh avstrijskih letal in pet oklepnih vozil.

Ob 10.55 Konrad obvesti operativno skupino RSNZ o letalih in oklepnih vozilih na avstrijski strani.

Ob 11.12 Kostanjevc s plinovoda javlja, da danes ne priklopijo plinovoda, jutri pa pokličejo na UNZ (do 9.00 ure).

Ob 11.15 so s Hrvaške strani sporočili, da se na Gibini vodijo borbe vojske in TO in prosijo za pomoč; PM Ljutomer preveri. Informacija ni potrjena.

Ob 11.19 načelnik UNZ obvesti operativno skupino RSNZ, da ga je Geza Bačič obvestil, da je iz Beograda dobil obvestilo kolega, ki je bilo objavljeno po radiu; nanaša se na formiranje čistih srbskih enot. Operativna skupina RSNZ obveščena tudi z depešo.

Ob 11.29 je Mihelič iz TO sporočil, da mu je občan sporočil, da bi v Stalni vasi bili opaženi tanki (obveščen PM Ljutomer). Informacija nepreverjena.

Ob 11.34 PM Ljutomer sporoča, da je obvestilo o tankih negativno.

Ob 11.39 Flisar sporoča, da pogajanja v Radgoni niso uspela.

Ob 11.42 sporočajo, da je v Korovcih akcija, ni še popolnoma preverjeno – zaradi sporazumevanja; prosijo, da naj TO pošlje prevoz, da prevzame oborožitev – tehniko. S TO se je dogovoril Magdič.

Ob 11.45 poročajo s Korovec, da ni potrebno prevoza, ker so se organizirali že na kraju (obveščen TO).

Ob 11.58 uri PM Gornja Radgona poroča, da so v bližini sejmišča našli več odvrženih vojaških uniform in drugega materiala brez orožja. Naročeno je bilo, da se kraj fotografira in predmete zapisniško popišejo ter do nadaljnjega shranijo na enoto.

Ob 12.00 je po telefonu z vodjo zaporov Maribor, enoto Murska Sobota dogovorjeno, da bodo do nadaljnjega sprejemali v zapore v Murski Soboti vojne ujetnike in zagotavljali minimalno oskrbo. Po oceni vodje zaporov lahko sprejmejo še okrog 25 vojnih ujetnikov, ki bodo prostorsko ločeni od civilnih.

Ob 12.09 Konrad obvesti Flisarja o odvrženi vojaški opremi v bližini sejmišča v Gornji Radgoni.

Ob 12.15 iz Maribora sporočajo (nepreverjen podatek), da je na vrhu Jeruzalema iz helikopterja izskočilo 25 do 30 vojakov (obveščen PM Ljutomer – preveri podatek).

Ob 12.16 je načelnik OZK seznanil operativno skupino UNZ, da se za ujete vojake in starešine JLA nadalje ne izdajajo več sklepi o priporu, ampak se o priprtih osebah vodi točna evidenca. Vsako osebo je potrebno fotografirati in daktiloskopirati in z njo opraviti razgovor (za to zadolžen OZK).

Ob 12.31 nas je poveljnik obvestil TO Ivančič, da so razmestili del vojaških ujetnikov v Osnovno šolo Puconci in Srednjo kmetijsko šolo Rakičan.

Ob 12.37 je Hodošček seznanil operativno skupino UNZ, da so vezisti usposobili telefonsko in teleprintersko zvezo med UNZ in PMM Hodoš.

Ob 12.? je Graj sporočil Konradu, da je karavla na Hodošu še blokirana s strani TO in policije.

Ob 12.40 s kirurškega oddelka bolnice v Rakičanu sporočajo, da so na urgentnem oddelku ostali nekateri vojaški predmeti in sprašujejo, kaj z njimi naredijo (obveščena PM Murska Sobota, da predmete prevzame).

Ob 12.56 se aktivira akcija »SKALA«.

Ob 12.59 potočnik iz operativne skupine RSNZ sporoča, da se dovoljuje pomoč oziroma dejavnost KARITASA.

Ob 13.05 – po akciji »SKALA« – obveščen PM Ljutomer (Kovačič) – obvestil Jožek.

Ob 13.08 – Magdič obvesti PM Gornja Radgona.

Ob 13.10 – obveščena PM Murska Sobota.

Ob 13.13 – obveščena PM Lendava.

Ob 13.10 operativna skupina UNZ je sprejela obvestilo, da se aktivira signal »SKALA«. Podvzeti so bili vsi ukrepi za obveščanje in potovanje.

Ob 13.15 pošlje PM Murska Sobota patrolo na barikado (SKALA) v Dokležovje.

Ob 13.33 – Cankova sporoča, da sta bila iz smeri Kuzma (v notranjosti Avstrije) opaženi dve avstrijski letali.

Ob 13.33 je zastavnik Janjič zaustavil kamion Mlinopeka in ga preusmeril proti karavli v Prosenjakovcih.

Ob 13.50 – Danilo Djukič, upokojeni komandir karavle, nosi hrano in pijačo na karavlo Štefan Kovač v Lendavi in širi propagando. (Vsako nudenje pomoči je potrebno preprečiti in osebno aretirati – naročil Komar v razgovoru s Sršen Jožetom).

Ob 14.08 kliče novinar Dora načelnika UNZ, ki mu posreduje najnovejše podatke o stanju na terenu.

Ob 14.13 je poklical Kuhar iz Murske Sobote (Titova 1 a) in povedal, da hodi po bloku občan, ki obvešča stanovalce, da bo ob 21. uri zračni napad.

Ob 14.20 – v Dokležovju pred blokado je belgijski diplomat, ki želi čez blokado. Naročeno je, da se mu omogoči prehod čez blokado peš, ker drugače ni mogoče. Diplomatski se je razjezil in se odpeljal v smeri Lendave.

Ob 14.20 – na območju PM Gornja Radgona se nahaja vozilo znamke Suzuki, bele barve, ki zbira podatke.

Ob 14.35 – na Ptuj je oficir, preoblečen v civila, ustrelil policaja v glavo, policaj je mrtev (dan cirkular po UKV-ju).

Ob 14.38 Mihalič (TO) obljubi po telefonu, da bodo v zapore takoj dostavili dva avtomata, na vsakega 150 kom. municije in potrebno število šaržerjev.

Ob 14.45 obvesti Konrad operativno skupino RSNZ o občanu, ki hodi po blokah v Murski Soboti in obvešča stanovalce, da bo ob 21. uri zračni napad in naj zapustijo stanovanja.

Ob 14.55 načelnik UNZ se posvetuje s KOMAR-jem o Djuroviču in o nadaljnjih ukrepih.

Ob 14.57 je klical novinar Dora z radia Murska Sobota in se pozanimal, za kakšno streljanje je šlo v Kuzmi, kjer naj bi prišlo tudi do preleta helikopterja. O tem jih je obvestila občanka iz Cankove. Odgovorjeno mu je bilo, da o tem nimamo informacij.

Ob 15.03 – pred 15-imi minutami je bilo streljano na avstrijski strani na območju PMM Kuzma

Ob 15.06 je sporočil Komar, da vse je, ki nudijo pomoč JLA ali širijo pozive in dezinformacije, potrebno onemogočiti oziroma prijeti. Načelnik da vsem enotam cirkular po UKV-ju.

Ob 15.05 – delegati za skupščino Republike Slovenije so krenili z UNZ Murska Sobota na PMM Gederovci preko Avstrije v Vič pri Dravogradu (v smeri Ljubljane z minibusom UNZ). Spremljevalci opravljata voznik Matija Mlinarič in spremljevalec Franc Krojs (obveščeni operativni skupini RSNZ in Slovenj Gradec).

Ob 15.15 Ludvik Hodovšek poskrbi, da odklopijo telefon Milanu Rodiču iz Sodišincev – bivši miličnik.

Ob 15.20 – tankovska enota, ki je bila na Gibini, se je umaknila v Mursko Središče in se stacionirala, pridružila se je tudi pehota (Konrad sporočil operativni skupini RSNZ).

Ob 15.24 TO sporoča, da so zavzeli karavlo v Prosenjakovcih.

Ob 15.26 – do sedaj so zavzete naslednje karavle, in sicer: Pince, Žitkovci, Prosenjakovci, Trdkova, Dolga vas, Sotina, Fikšinci, Petanjci in Korovci.

Ob 15.29 – po UKV-ju oddana depeša – cirkularno o pohvali za dosedanje uspehe pri opravljanju nalog (Bavčar).

Ob 15.31 je belgijski državljani (diplomatski?) v Dolgi vasi z avtomobilom podrl rampo, ko je mislil pobegniti na Madžarsko, kar mu je tudi uspelo. PMM Dolga vas poskrbi za vrnitev in obvesti OZK.

Ob 15.45 so bili v bližini Spodnje Ščavnice opaženi civilni avtomobili (štirje ali več), v katerih so uniformirane osebe (obvestila PM Gornja Radgona, ki opravlja preverbo).

Ob 15.52 je klical Ribaš z PMM Gederovci, po telefonu je govoril z načelnikom UNZ in povedal, da ga je obiskal avstrijski obveščevalni oficir in povedal, da razpolagajo s podatki, da se za danes v primeru napada zapustijo višja nadstropja.

Ob 16.12 je Konrad obvestil operativno skupino RSNZ o dveh primerih obvestila o letalskem napadu na Mursko Soboto. V prvem primeru popravlja podatek, da je hišnik obveščal stanovalce, da v primeru napada zapustijo višja nadstropja.

Ob 16.16 operativna skupina RSNZ sporoča, da velja od tega trenutka največja bojna pripravljenost za policijo in TO po nalogu republiškega sekretarja Bavčarja. Cirkularno obveščene enote po UKV-ju.

Ob 17.25 – obveščen štab TO, da pride do barikade v Dokležovju in da naj nekaj prevzame.

Ob 17.28 – komandir karavle iz Trdkove se je predal. Naročeno je, da podpiše izjavo, če želi in se ga preda TO (Konrad).

Ob 17.45 Žirovnik iz operativnega centra v Mariboru naroča, da do 18.00 ure zberemo podatke o mrtvih in ranjenih, civilih, miličnikih, starešinah ter podatke o uničenih sredstvih.

Ob 17.55 je TO prejela Pavšiča v Lendavi in ga predala PM Lendava. Konrad naročil, naj nič ne dela z njim in čaka navodila (razgovor opravi VIS).

Ob 18.10 – podatki o žrtvah in škodi so sporočeni SKRT R. – sporočeno, da je zajetih 12 vojakov in tri starešine (en vodnik in dva kapetana).

Ob 18.16 obvešča načelnik radio Murska Sobota o zajetju in predaji gornjih oseb.

Ob 18.19 – oficir Jurij je (zaradi živčnih težav) odpeljan iz zaporov v bolnico. Stražita ga dva delavca milice.

Ob 18.25 je klical Mihalič, da sorodnik Zoltana, komandirja na Hodošu, provocira teritorialce. Prosi PM, da opravi z njim razgovor.

Ob 18.35 se pogovarja z namestnikom o ujetnikih. Pove, da problemov z ujetniki ni bilo. Konfliktov ni bilo.

Ob 18.38 – pripeljan Mladen Lojpur podoficir iz Pinc. Predan bo na PM Murska Sobota.

Ob 18.48 je komandir karavle Rotar sporočil, da se želi predati. To je sporočil Sakovič.

Ob 18.50 Milan naroča, da se pripravi seznam že upokojenih in ki še niso vpoklicani, vendar so pripravljeni sodelovati. Ne jih vpoklicevati do naročila.

Ob 19.00 je bil na Kobilju po občanu prijet Arpas Kovač iz Sente. Izdaja se za urednika časopisa (po njega gre VIS).

Ob 19.03 – družina Pivač iz travnika prihaja po mrtvega vojaka. Omogočiti jim je potrebno prehod (predan cirkular).

Ob 19.06 sporoča Milan o veliki količini predanih vojakov. Sprašuje, ali lahko Hrvate preoblečemo in jih po njihovi volji vrnemo na Hrvaško. Poročano OS RSNZ, vprašali bodo koordinacijo in obvestili.

Ob 19.10 – stališče za Hozjana OS RSNZ naroča, da če želi, kot je izrazil željo, lahko prestopi. Razgovor mora opraviti VIS in oceniti.

Ob 19.12 Milan kliče (TO) Mihaliča. Pove za mnenje OS RSNZ (za Hrvate).

Ob 19.42 VIS se strinja, da se Hozjan preda TO, ker bo sodeloval z našimi enotami.

Ob 19.42 – kapetan Danijel Hozjan je bil po Zupančiču odpeljan iz zapora v Murski Soboti na TO, kjer je bil predan poveljniku (TO) Edu Miholiču. Izvod pristopne izjave je arhiviran pri OZK M. Sobota.

Ob 19.42 sta bila v zapore v Murski Soboti s strani TO dostavljena dva avtomata in 240 kom. Nabojev (uredil Zupančič).

Ob 20.15 – obveščene enote po UKV-ju o zelenem avtomobilu neznane registracije (kako je voznik fotografiral pred občino v Murski Soboti). Enotam je naročeno, da se ga izsledi in izpraša.

Ob 20.15 – VIS obvestil, da je pri oficirju JLA iz Varaždina zanimanje za kraj Banfi.

Ob 20.19 naroča Blagovič enotam, da je potrebno operativno pokriti kraj Banfi. Preklicuje se iskanje zelenega avtomobila, ki je fotografiral pred SO Murska Sobota. Najavljeni novinarji so bili pri predsedniku SO.

Ob 20.19 – cirkularno obvestilo vsem enotam po UKV-ju: na terenu se bodo pojavili predstavniki mednarodnega redečega križa, ki zbirajo podatke o žrtvah. Podatke daje operativna skupina.

Ob 20.27 – zapori so obveščeni, da bodo povečali kapaciteto še za trideset ljudi.

Ob 20.44 kliče Žnidarič OS Milana in mu naroča, da naj zvezane carinike v Radinu zapre. Po UKV je naročeno, da Radenci izvedejo postopek. Naročilo je preneseno Radencem po telefonu, tudi o predaji preko barikad na OS. Enako velja za carinika Nježiča.

Ob 20.53 se je karavla (vključno s komandirjem) v Čepincih predala. Akcijo izvaja TO. Komandir je Mirko Jovičević, vodnik 1. razreda

Ob 20.55 Arpad Kovač je izjavil, da v Srbiji že 14 dni poteka mobilizacija. Iz strahu se je umaknil preko Madžarske h Kocanu (sorodnik v Motvarjevcih). Obdelal VIS.

Ob 21.06 – sprejeta šifrirana depeša o registrskih tablicah vojaških oseb.

Ob 21.19 Milan sporoča, da je osebe, za katere menimo, da sodelujejo z vojsko, potrebno aretirati.

Ob 21.21 Marjan iz Gornje Radgone sporoča, da je vprašljiva morala TO in da nimajo vodstva pa tudi politika se že vmešava. Prosi, da uredimo.

Ob 21.39 je Bohar sporočil, da so TO zavzeli karavlo v Kobilju. Drugi podatki niso znani. Blagovič sporoča OS RSNZ, da so proste vse karavle, razen Kuzme in Hodoša, kjer so pa zvezne policijske enote.

Ob 21.44 – s TO je urejeno za Gornjo Radgono (za zamenjavo višjega po činu).

Ob 21.45 Ribaš obvešča, da je iz Avstrije prišel varnostni organ in prinesel sporočilo, da je Landschbauer dobil anonimko, da bi v teku te ali naslednjih noči poskušalo iz ZRN preko Avstrije in Kučnice na našem območju prestopiti mejo okrog 500 oseb. Avstrija bo dodatno zavarovala mejo; enote imajo dovoljenje za uporabo orožja. Podatek ni preverjen. Obveščen OS RSNZ in cirkular vsem enotam.

Ob 22.02 OS RSNZ poroča sinu Verbaja, ki naj bi poročal o naših enotah očetu na karavlo na Hodošu. Milan prosi, če mu lahko odklopijo direktno linijo, ki jo ima s karavlo od doma.

Ob 22.23 – cirkular vsem enotam (Milan) – iz OS; neke imajo zaradi števila ujetnikov ... ki

je opisano v vaših točkah.

Ob 22.28 so Rogaševci sporočili, da so na meji prijeli dve ruski državljanke in dva moška, ki sta pa ušla. Sta na enoti. Naročeno mu je, da se poveže s Slakom, naj jih spravi preko meje na prehodu.

Ob 22.36 – upokojeni komandir v Kobilju – Djuro Gojič (stanujoč v Lendavi); potrebno je preveriti operativno, kje se nahaja, ker je govoril o neki organizaciji BELA RAKOAVICA. Naši enoti je naročeno, da ga operativno pokriva in takoj obvesti o kaki dejavnosti.

Ob 23.16 – načelnik UNZ se s Kolencem meni glede depeše o ujetnikih, kako postopati s temi, ki se niso predali, sedaj pa se jih zajame.

Ob 23.24 – OS RSNZ se zanima, kako je z radgonskimi cariniki. Seznani jih Milan Horvat.

Ob 23.30 – UNZ Maribor je preko telefona obvestil stalno službo, da je neznan občan iz Varaždina sporočil, da v smeri proti nam letita dve letali, od katerih je en bombnik, drugo je neznano in dva helikopterja (obveščene enote).

Ob 23.35 – Pivka 1 sporoča, da enote nemudoma poročajo o preletih letal.

Ob 23.45 – Pivka 1 naroča o obveščanju o preletih vseh letečih predmetov – na njih odpreti ogenj

Ob 23.47 – iz smeri Murščak se približujeta dve utripajoči luči.

Ob 23.50 – iz Vidma proti Gornji Radgoni; v Gornji Radgoni se precej visoko sliši zvok in vidi utripajoča luč. Luč se je nad Vidmom ponovno prižgala.

Ob 23.53 – sporočeno po radiu (Dora) in ga obvestil o možnem preletu letal; z načelnikom sta na telefonski zvezi.

Ob 23.54 – nad Mursko Soboto je vidno več luči (dve), zelo visoko – sporoča Pivka 355.

Ob 23.55 – načelnik UNZ kliče OS RSNZ in vpraša, ali lahko preletavajo potniška letala.

Ob 23.55 – Pivka 64 sporoča, da v smeri Pivke 500 vidi utripajočo luč; je že na avstrijski strani.

30. 06. 1991

Ob 00.01 – Pivka 250 sporoča, da je eden šel proti Hrvaški.

Ob 00.04 – na Pivki 500 leti proti Pivki utripajoča luč, od Pivke proti Pivki 250 dve luči, ena za drugo.

Ob 00.06 – od Pivke 350 proti Pivki 250 letita dve letali z belimi in rdečimi utripajočimi lučmi. Vidi se še eno letalo, ki leti proti Kokri.

Ob 00.08 – iz smeri Pivke 500 proti Pivki spet eno letalo.

Ob 00.09 – os Pivke 500 proti Pivki 250 leti letalo, vidni rdeča in bela luč. Preša 505 sporoča, da leti proti Kokri.

Ob 00.12 – Pivka 16 sporoča, da gre v smeri Madžarske, Pivka sporoča, da vidi več letal, ki gredo nad Hrvaško.

Ob 00.14 – po železnici proti Gornji Radgoni gre večja skupina ljudi (nad Pivko 250 letala).

Ob 00.15 OS RSNZ poroča o sestanku z generali (Adžič) od 13. do 18. ure. Predvideva se desant, sporoča kapetan I. klase Bogdan Novak.

Ob 00.17 – Pivka 430 sporoča, da so štiri letala priletela iz Avstrije proti Hrvaški.

Ob 00.20 – sporoča, da ne dobi zveze 11-10; Preša 501 in Pivka 501.

Ob 00.24 načelnik sprašuje o letalih, enote sporočajo, da ne vidijo nič.

Ob 00.26 je znano, da se na PM Gornja Radgona pripravlja akcija. Sporočili 11-10, da je Sakovič v zasedi in je verjetno ugasnil UKV.

Ob 00.28 – nad Pivko letala iz Avstrije v smeri Pivke 250, še eno letalo od Pivke 500, eden se pa vrača od Pivke 250; je že nad Pivko 500 (utripajoča luč).

Ob 00.34 – načelnik naroča (smer Hrvaška) in se vpraša za letala, če vedo oni, kaj več.

Ob 00.35 – Pivka 125 sporoča, da leti iz smeri Hrvaška proti nam zelo visoko letalo.

Ob 00.40 – PM Čakovec preveri in sporoča, da so opazili civilna letala.

Ob 00.52 – iz smeri Zagreb – 12 helikopterjev Gazel. Obveščene enote, da se pripravijo na varnost (sporočeno OS RSNZ).

Ob 01.15 načelnik sporoči, da se v Zagrebu pripravlja za vzlet devet letal proti Sloveniji.

Ob 01.17 Lika sporoča, da gredo iz Zagreba proti Sloveniji helikopterji (Gazele). Dovoljena je uporaba orožja, dano cirkularno sporočilo.

Ob 01.20 se OS RSNZ obvešča, da je potrjen polet 12-ih helikopterjev nad Varaždinom.

Ob 01.29 Lika sporoča, da so helikopterji opaženi pri Novem Marofu.

Ob 01.42 RSNZ obvesti vse na protiletalsko obrambo, obveščene vse enote na terenu.

Ob 01.52 – obvestilo, da so helikopterji zelo visoko in da so se obrnili proti Ptuj, (sporoča Čakovec).

Ob 01.54 – Pivka 505 – okrog Kokre se sliši eksplozija granate.

Ob 01.56 – za Desom se sliši, kot da bi nekdo nekaj preščipnil.

Ob 01.59 – sporoča 10-10, da so iz Gornje Radgone so opazili skupino mladincev.

Ob 02.00 Berden izklopi telefon za Hodoš.

Ob 02.08 Berden izklopi obe liniji (obveščen RSNZ).

Ob 02.20 – ob 01.30 uri naj bi se dvignilo v Zagrebu 5 AN-2; gredo v smeri Slovenije. Obvestili so Horvat Milana.

Ob 02.44 – Pivka 324 sporoča, da je slišati strele iz smeri Markišavcev (več zaporednih strel).

Ob 02.55 Milan sporoča, da rabi osem mož do blokade, da nekaj prevzamejo od Preše 501. Enote so potrdile sprejem (Milan obveščen od Melina po telefonu).

Ob 03.12 Kovačič sporoča iz Radina, da prenočujejo in so zaklenjeni v sobi zvezani cariniki. Obstaja možnost, da bi se spopadli, zato Milan naroča, da počakajo z aretacijo do jutra.

Ob 03.17 – sporočilo OS RSNZ, da leti iz Bihača 8 AN-2 proti nam (dva naj bi šla proti nam). Pivec sporoča, da je potrebno podvzeti vse ukrepe, samo alarma ne sprožiti.

Ob 03.42 – trije Antonovi proti nam, so nad Varaždinom. Cirkularno obvestilo enotam in obveščen TO. Pripraviti je potrebno vse potrebno za spopad, siren ne uporabljati.

Ob 03.50 – dve letali iz smeri Pivke 250 nad Pivko 500.

Ob 03.55 – Pivka 200 sporoča, da je eno letalo na višini 3000 m in iz Pivke 200 proti 500. Po glasu se sliši, da gre za več letal, vendar se jih ne vidi.

Ob 03.59 – več letal (verjetno tri) (obvešča TO).

Ob 04.02 sporoča 11-10 o potniškem letalu, gre v smeri Avstrije.

Ob 04.10 Milan obvešča, da morajo kapetana Novaka spraviti v Ljutomer ali pa na PŠTO.

Ob 04.21 – iz smeri Pivke 501 so proti Pivki 503 kolone vozil, verjetno gre za vozila, ki bodo

naredila blokado (Boračeva) – Ptujška cesta.

Ob 04.26 se je kapetan Novak odločil, da bo prišel v Ljutomer. Pozna Balantiča in Žnuderla in hoče z njima kontaktirati. Obveščen dežurni na PŠTO Ljutomer.

Ob 04.27 – Pivka 511 sprašuje, kje je kolona vozil.

Ob 04.30 – skupina bo ob 05.00 uri začela akcijo v Gornji Radgoni, sporoča Preša 501.

Ob 04.32 – med Radenci in Gornjo Radgono bo izvedena blokada na cesti. To so tista vozila, ki so bila opažena prej. Sporočil KUR.

Ob 04.35 –akcija se bo začela ob 05.00 uri z blokado vojašnice in prehoda.

Ob 04.41 Slokan sporoča, da je Štefan Feher bolan. Zdravnik je naročil, da se ga pripelja na UNZ, da se ga preda.

Ob 04.44 – Preša 503 sporoča, da je akcija v Gornji Radgoni uspela. Opozorjeni so na previdnost. Pogledati je potrebno vozila, vendar paziti, če niso minirana.

Ob 04.52 – naloga v G. Radgoni je zaključena – vozila gredo naprej.

Ob 04.57 – Preša 501 naroča, da bodo previdni pri aretaciji v Radinu.

Ob 05.06 – Feher je pripeljan v bolnico Rakičan. Postalo mu je slabo (zjutraj obvestiti Jasno).

Ob 05.18 je Žnuderl klical v zvezi z Novakom, da ga napotimo domov in bo kontakt z njim vzpostavljen. Milan naroči Melinu, da se poveže z Boharičem in mu pove za Novaka, ker Balantič ni dosegljiv.

Ob 05.40 – skcija z zveznimi cariniki uspela, čakajo na nadaljnja navodila.

Ob 05.44 – Preša 503 naroča Preši 3, da je akcija končana in zahtevajo prevzem. Milan naroči prevzem za šestih oseb v Petanjcih.

Ob 05.47 Vrnili se je doktor iz bolnice. Feher je od preutrujenosti in fizičnega napora omagal. Napoden domov.

Ob 06.20 – dogovorjeno je za sprejem skupine na radenskem mostu s Pivko 321.

Ob 06.42 – nad Pivko 500 se sliši helikopter. Predvideva se, da je avstrijski.

Ob 06.44 – iz UNZ Slovenj Gradec sporočajo, da se naša skupina vrača.

Ob 06.45 Ljutomer sporoča, da se nad gozdom nahaja skupina 20-ih vojakov.

Ob 06.50 – stanovanje skupine zveznih carinikov bo pregledal Pivka 501.

Ob 06.54 – Pivka 323 sporoča, da so trije ali štirje vojaki na drevesu. Preša 502 pove, da so to verjetno tisti, ki so se ponoči premaknili. Petek naroča Pivki 300, nudi pomoč in opravi blokado skupaj s TO.

Ob 06.59 – dva faksa in sobe zveznih carinikov sta bila pregledana; sporočeno negativno. Sporočil je Sakovič.

Ob 07.10 – dva faksa za PODSKUPINO Maribor (zbirnik) nista bila sprejeta v Mariboru.

Ob 07.15 PM Ljutomer sporoča, da so stvar preverili in je negativno. (V gozdu reverjajo, če so vojaki).

Ob 07.19 – na mejnem prehodu v VIČU pri Dravogradu so ob 07.10 izstopili delegati republiške skupščine in se vračajo po avstrijski strani.

Ob 07.37 Konrad kontaktira s Kolencem v zvezi z Djurovičem, ki je zaprosil, če mu omogočimo ustni kontakt s Hornom. Kolenc je proti kontaktu. Zmenjeno je, da Djurovič napiše pismo – odprti tekst – in se pismo preda Hornu.

Ob 07.57 – glede obvestila skupine 10-ih vojakov, ki naj bi se nahajali na strelišču v Murski Soboti, je negativno.

Ob 08.01 Petek preveri pri PODSKUPINI Maribor glede sprejema faksa in ugotovi, da so na teleprinterju faks sprejeli.

Ob 08.07 Petek obvesti PM Gornja Radgona, da pošlje patrolo v smeri Maribora, kjer se sreča z njihovo patruljo in prevzame paket. Sestaneta se ob 10. uri pri gostilni Elbl.

Ob 08.08 Bagladi sporoča, da je zamenjal ekipo in je sedaj na položaju 10 spočitih ljudi.

Ob 08.14 Konrad obvesti PMM Gederovci, da se delegati vračajo in da naj ima čisto situacijo za varen prehod.

Ob 08.18 načelnik UNZ pokliče radio (Dora), seznani jih z letalih in helikopterjih iz smeri Hrvaška.

Ob 08.23 – rezervist z PMM Dolga vas se nahaja na PMM Hodoš, ker ni mogel priti na matično enoto zaradi obkolitve, potrebno je razmisliti o premestitvi na PMM Dolga vas.

Ob 08.28 načelnik UNZ obvesti po telefonu o ubitih, ranjenih, zajetih in materialni škodi, kakor tudi o stanju na mejnih prehodih novinarja Doro.

Ob 08.34 – doktor Kos (bolnica Rakičan) se zanima, kaj je z mrtvim vojakom; obveščen je,

da se poveže z Lebarjem.

Ob 08.48 dobi Petek informacijo, da nad visoko Mariborom krožijo štiri vojaška letala.

Ob 08.50 – načelnik UNZ pokliče delovno organizacijo Mlinopek Vigal in ga obvesti, da še vedno izdobavljajo kruh JLA; obvesti ga, da o tem obvesti direktorja in da izdobavo prekinejo, v nasprotnem primeru sledi ukrep.

Ob 09.01 VIS obvesti, da so se po številnih letališčih po Jugoslaviji dvignila vojaška letala.

Ob 09.05 je Žinko sporočil, da polkovnik Djurovič noče za Horna napisati nič (vsaj zaenkrat).

Ob 09.07 je Zupančič obvestil Kovačiča OM Beltinci, da ni mogoče zapustiti položajev, žene naj prinesejo rezervne preobleke in pribor za higieno.

Ob 09.15 je načelnik obvestil OS RSNZ o splošnem alarmu za prelet letal in o letalih nad Mariborom. Obvestilo po radio; možno, da zveze ne bodo delovale.

Ob 09.21 – cirkularno obvestilo po UKV-ju, da v primeru prekinitve zvez kličejo po telefonu.

Ob 09.24 se s Hrvati dogovorita, da poročajo o preletu letal (naročil načelnik).

Ob 09.25 Šinko sporoča za Djuroviča, da je napisal za Horna pismo v cirilici – pismo je potrebno dostaviti na UNZ, da se oceni. Obvestiti se mora Horna, da počaka do 15. ure, ker mu bo Djurovič še pisal.

Ob 09.25 – obvestiti Miheliča, naj da komando, da Ipša prevzame material (lasnserje za OSE).

Ob 09.31 PM Murska Sobota sporoči, da nimajo zveze z vojašnico, lahko pa pošljejo kurirja.

Ob 09.32 načelnik UNZ obvesti Ritperja (TO) o prevzemu orožja in vzpostavitvi kontakta s Hornom (obvestiti ga o pismu Djuroviča).

Ob 09.36 so Pajič, Horvat in Hozjan zaprosili, da obvestimo Miheliča o izdobavi orožja.

Ob 09.38 načelnik UNZ obvesti Rituperja (TO) za dostavo treh lansirnih ramp do mostu na Petanjcih.

Ob 09.40 načelnik UNZ pokliče OS Maribor v zvezi z letail.

Ob 09.40 – na razgovor s patrolo PM Murska Sobota se Horn ni javil.

Ob 09.41 načelnik UNZ ponovno opravi razgovor s TO za izdajo lansirnih ramp (maljutke 3. kom).

Ob 09.53 – kapetan Kovačič naj počaka pismo za Horna.

Ob 09.55 so se iz Ljubljane vrnili naši delegati, ki so bili na skupščini; bili so v zaklonišču.

Ob 09.59 OS RSNZ obveščena, da je akcija SKALA uspešno zaključena.

Ob 10.04 Konrad obvesti PM Ljutomer, da prevzame SKALO od Jevška.

Ob 10.12 načelnik UNZ obvesti OS RSNZ o polkovniku Djuroviču in o pismu, ki ga je napisal. Lahko da izjavo pred kamero (izprašati ga, če bo pristal).

Ob 10.13 Žinko sporoča, da je Djurovič napisal pismo za Kolšaka in sedaj piše za Kučana.

Ob 10.20 se Žinko in načelnik dogovorita za lokacijo: in sicer Žihlava (križišče pri bufetu). Krim. tehnik in Blagovič gresta na lokacijo.

Ob 10.21 Milan obvesti OS RSNZ o pristanku polkovnika Djuroviča na snemanje z videokamero in da poda izjavo.

Ob 10.29 načelnik UNZ naroči PM Murska Sobota, da je potrebno s Hornom vzpostaviti zvezo. Poklicali ga bodo iz kasarne, če bo hotel.

Ob 10.32 gresta Blagovič in kriminalistični tehnik Zemljič na lokacijo.

Ob 10.45 Konrad daje cirkularno obvestilo, da je nevarnost zračnega napada mino. Letal ni bilo opaziti na UNZ M. Sobota.

Ob 10.47 Jože Šafarič sporoča, da se prostovoljno javlja v rezervni sestav TO. Obveščen TO, ki se strinja. Zupančič obvesti Šafariča, da lahko pristopi.

Ob 11.17 komandir OM Rogaševci sporoča, da so Avstrijci zaprli maloobmejne prehode, naši so zavarovani z dvema policistoma.

Ob 11.21 Sakovič poroča, da so barikade minirane in obkoljene ter dobro zavarovane. Načelnik UNZ mu da nalogo, da najdejo in obvestijo Tomaža Cvetka iz Gornje Radgone, ker je strokovnjak na področju in ga potrebujemo.

Ob 11.22 Milan sporoči OM Beltinci, da damo soglasje za telefonsko linijo z OM Beltinci za potrebe civilne zaščite.

Ob 11.27 – avstrijski helikopter v smeri Gornje Radgone na avstrijski strani; cirkularno po UKV za enote.

Ob 11.30 – Magdič je opravil nalogo (Germadnik, pošta od Djuroviča).

Ob 11.32 Milan sporoča OS RSNZ; na mejni prehod v Gederovce sta prišla Cimerger in višji oficir ter povedala komandirju sledeče: »V primeru, da bi prišlo do letalskega napada, dovoljujejo policiji prestop meje z orožjem, če pa situacija ne bi bila tako nevarna, se pa dogovorijo o prenosu orožja.« Nadaljnje mu je povedal, da v primeru kršenja njihovega zračnega prostora s strani vojske, bodo Avstrijci odgovorili z ognjem.

Ob 11.40 – priskrbeti srajce in spodnje perilo za gornjeradgonski PEM (zadolžen načelnik OSS).

Ob 11.43 Konrad naroča PM Murski Soboti, da polagajo pozornost na skladišče TO v Mojsterski ulici v Murski Soboti, kjer se je sprožil alarm.

Ob 11.51 – sprejete depeše št.: 1340, 30, 1340.

Ob 11.55 – daljnogled za nočno opazovanje dobi skupina za opazovanje na Diani.

Ob 11.55 Magdič sporoči, da je predal TO UKV postajo s klicnim znakom Pivka 81 za OŠTO, za operativno skupino UNZ Pivka 80.

OB 12.01 Konrad daje cirkularno obvestilo na UKV za vse enote »V slučaju napada, preidite v proti napad in uničevanje objektov vitalne objekte JLA: Klicni signal vam bo posredovan naknadno. V slučaju prekinitve zvez delate samostojno.« (Sraka).

Ob 12.05. Konrad preveri zvezo UKV z OŠTO (zveza je dobra).

Ob 12.15 je na Petanjcih pri Mlinarju eksplodirala hiša, nekaj ranjenih – drugih podatkov še nimamo (skladišče TO). Na kraj gre skupina UZK; obveščen je Dezider Novak, ki obvesti tožilca. ZD obveščen, da pošlje dodatnega rešilca.

Ob 12.20 Milan preveri pri OS RSNZ, če so sprejeli depeše po faksu (so sprejeli).

Ob 13.32 – pri eksploziji v Petanjcih je poškodovanih pet oseb, in sicer: en policist Bedek iz OM Radenci – hude poškodbe na obeh nogah, dva TO in en civilist, en rezervist policije – Puklavec z OM Radenci.

Ob 12.35 s PMM Gederovci sporočajo, da začne prehajati državno mejo v Avstrijo večje število občanov, nekateri tudi brez potnih listin. Milan obvesti OS RSNZ, ki naroči, da ni možen prehod brez potne listine. Milan obvesti PMM Gederovci.

Ob 12.36 s Hrvaške sporočajo, da se oklepna kolona (en kamion in štirje transporterji) premikajo v smeri Ormoža proti Varaždinu.

Ob 12.40 Zupančič sprejme obvestilo od Miholiča (TO), da je prišlo do nemirov v vojaškem taborišču (Bogojina in Puconci). Prosijo za pomoč. Obveščen komandir PM M. Sobota.

Ob 12.45 je klicala novinarka radia M. Sobota glede eksplozije v Petajncih, naročeno je, da se pozanima pri preiskovalnem sodniku.

Ob 12.50 je Marenče sporočil, da se slovenski zdomci v Ingostatu in Eslingeru v Nemčiji organizirajo in v kolikor bo potrebno, bodo prišli v Slovenijo. Na raznih zborovanjih skupaj z nemškimi delavci vršijo pritiske na oblastvene organe v teh mestih.

Ob 12.52 je Milan obvesti OS RSNZ o zborovanjih slovenskih delavcev in o eksploziji v Petajncih ter o nemirih vojakov JA in o premiku enote proti Varaždinu.

Ob 12.59 sporoča Klarič s karavle v Fikšincih, da je večja zaloga mesa in klobas, ker je odklopljen hladilnik (hrano je potrebno premestiti). Dogovorjeno je z Magdičem, da se da v depo gasilski dom v Fikšincih.

Ob 13.05 Zupančič kliče Jauka – poveljnika civilne zaščite o eksploziji v Petajncih (zaradi demontaže bombe). Uredi.

Ob 13.08 Konrad obvešča vse enote, da klicne znake izgovarjajo jasno in razločno.

Ob 13.09 je Lang odšel domov, bolniška (vnetje trebušne slinavke).

Ob 13.14 – novinar Dora obvesti o preletu vojaškega helikopterja z oznako rdečega križa (preko Bučkovec) ob reki Muri proti G. Radgoni. OS RSNZ sporoči, da se ga pusti, v primeru drugega namena pa uporabiti orožje. Obveščene enote. Helikopter je znamke MI-8. S tankom so mu naredili prostor za pristanek in je tudi pristal. Namestnik Dražnika je sprejel obvestilo od Zupančiča, da ne smejo uporabiti orožja, če ni provokacije. Zupančič ponovno kliče namestnika poveljnika TO Ljutomer in ga še enkrat opozori na helikopter rdečega križa, da ne uporabijo orožja. Namestnik pove, da nima zveze z enoto TO v G. Radgoni, ker je povezana direktno z poveljnikom TO – Miloševićem. Pogovor opravljen ob 13.22. Številka helikopterja je 407 (isti kot zadnjič).

Ob 13.33 je Zupančič opravil razgovor s Ferijem Gomboša iz G. Radgone, ki je sporočil Dori za helikopter.

Ob 13.57 Triglav poroča, da se proti helikopterjem ne ukrepa.

Ob 13.39 – helikopter se je dvignil in leti v smeri ob Muri, nizko nad Muro.

Ob 13.45 Blagovič pove, da je dobil informacijo od Djuroviča, da vojska uporablja bojne helikopterje za opravljanje prevozov ranjencev, dajo samo oznako rdečega križa, ker posebnih sanitetnih helikopterjev nimajo.

Ob 13.49 – obvestilo za vse enote, da je v zraku na avstrijski strani njihov helikopter.

Ob 13.49 – na PMM G. Radgoni se je začelo vkrcevanje vojske v tanke.

Ob 13.51 – civil obvestil PM Ljutomer, da je v premiku iz smeri Varaždin proti Čakovcu šest tankov, dva tovornjaka brez cerad in tovora in en oklepnik.

Ob 13.48 – sporočilo z G. Radgone, da so se tanki začeli premikati proti mestu. Povečati je potrebno pozornost in ukrepati. Slišijo se tudi streli z naše strani.

Ob 13.57 – po prisluhu ugotovljeno, da komandant Horn razporeja oddelka v bojno pripravljenost in opozarja, da prvi ne streljajo, naj določijo namestnika za pregovarjanja.

Ob 13.59 Sakovič sporoča, da se tanki pomikajo proti barikadam, dobi navodilo, da ne streljajo, če vojska ne začne rušiti barikade.

Ob 14.00 – v G. Radgoni so tanki ugasnili motorje in stojijo. Če vojska želi pogovore, pogajanja sprejeti.

Ob 14.03 – s Čakovcem je dogovorjeno, da poročajo o nadaljnjih premikih kolone iz smeri Varaždin–Čakovec.

Ob 14.06 Konrad obvešča skupino nad Diano, da opazuje prelete civilnih letal po redni liniji in poroča.

Ob 14.16 – mosta čez Muro v Dokležovju zaprta za ves promet in tudi za pešce, železniški most prav tako (od 15. ure naprej).

Ob 14.23 rezervist Novina PPM M. Sobota se je javil, ker se je vrnil s službene vožnje in bi se rad priključil rezervi. Obveščena G. Radgona, da ga vzamejo v svojo enoto.

Ob 14.23 – načelnik UNZ po telefonu seznani Žnidariča RSNZ s tekočimi zadevami na terenu.

Ob 14.42 – sprejeta depeša št. 51101.

Ob 14.51 je vojska obkolila Vinkovce, vojska izločila slovenske in hrvaške vojake na območju Hrvaške.

Ob 14.42 Zupančič obvestil OM Mursko Središče, da gre v smeri Trnovca oklepna kolona – dva tanka, dve oklepni vozili, dva kamiona, en osebni avto vojaške policije.

Ob 14.45 – na PMM Gornja Radgona se vojska precej giblje, en tank je prižgal mašino in čaka, vojska je hotela vzpostaviti pregovarjanja, vendar je ozvočitev slaba in do le-teh ni prišlo.

Ob 15.08 je Zupančič preveril pri TO Maribor, o prestreženi informaciji vojske o 11-ih pripadnikih TO, od tega trije ranjeni vojaki v bližini Šentilja. Sporočilo je, da oni o tem nič ne vejo.

Ob 15.20 Milan preko telefona opravi razgovor s OS RSNZ v zvezi s poslanimi pismi, ki jih je napisal Djurovič, da so originali napisani v cirilici, ostalo pa so priloženi prevodi.

Ob 15.29 poroča Ribaš po telefonu iz Gederovcev, da občan, ki je opazoval pristanek helikopterja v Gornji Radgoni, sporoča, da je bilo videti, da so iz helikopterja nosili hrano, strelivo, izstopilo je osem vojakov in en oficir. Milan obvesti OS RSNZ.

Ob 15.35 Dakovič sporoča, da je vojska na pobudo TO sprejela pogajanja med 15. in 16. uro na nevtralnem prostoru. Z vsake strani naj bi sodelovali pri pogajanju po trije pogajalci. Policija ne sodeluje.

Ob 15.35 je Komaru v Maribor posredovan posnetek govora polkovnika Djureviča na kaseti, ki se nanaša na spopad med TO in vojsko.

Ob 15.43 – načelnik UNZ po telefonu kliče Žnidariča v zvezi s posnetkom pol. Djuroviča, da se preda novinarju Cipotu. Ni ga dobil na telefon, Žnidarič pokliče načelnika.

Ob 15.49 Žnidarič odobri, da se kaseta preda Cipotu. Milan vpraša, kaj je potrebno narediti z ujetim polkovnikom Djurovičom. Žnidarič pove, da trenutno ni mogoče narediti nič.

Ob 15.56 je OZK posredoval kaseto s posnetki Danila Djuroviča novinarju Cipotu, da jo posreduje v Ljubljano.

Ob 15.58 – prebran cirkular o naših postopkih (Slapar, Bavčar, Janša). Cirkular vsem enotam po UKV.

Ob 16.03 – sprejem potrditve cirkularja, ki ga je Petek dvakrat prebral po UKV. Takoj bo tudi predana depeša vsem enotam s pripisom vsebine.

Ob 16.06 Zupančič govori z Boharjem TO za prevoz trupla vojaka Pivača s Travnika v skladu z navodili. Mihalič bo vzpostavil stik s Hornom in sporočil. Istočasno je prosil, da iz zbirnega centra pripeljemo v TO oficirja JLA – Z. Ivanoviča in Stanka Bedjaniča, ki želita prestopiti. Načelnik naročil, da brez odobritve OS ne sme iz zapora.

Ob 16.22 je načelnik prebral depešo sekretarja Bavčarja, ki je tudi predana cirkularno po UKV vsem enotam na terenu – o pričakovanju aktivnega odpora posameznikov JLA, o preboju in nasilju. Opozorjeni so na previdnost. Sprejem prevzemov. Poslana je depeša.

Ob 16.28 Berlak sporoča, da je opazovalec TO prišel do kasarne na Hodošu in povedal, da je od znotraj cca. 15 ljudi v miličarskih uniformah.

Ob 16.41 – z mariborskim centrom je dogovorjeno, da jih bomo sproti obveščali o vsebini prisluha JLA.

Ob 16.50 – načelnik je sporočil iz radia, da je kaseta posredovana v Ljubljano.

Ob 16.51 – Horvat za magistra Žnidariča – sporoča mu za kaseto, da je urejeno.

Ob 16.54 – prispela šifrirana depeša o poročanju o vojnih ujetnikih (do sedaj in v bodoče).

Ob 16.56 – enota pri kasarni v Murski Soboti sporoča, da se TO pogaja.

Ob 16.57 – oficir na pogajanjih v Gornji Radgoni zahteva od TO, da mu Maribor pošlje telefaks o mrtvih in ranjenih vojaki. OS sporoča, da ima status agresorja in ne bo postavljali pogojev; namestnik Konrad sporoča ta stališča OS. Seznam ne bo dobil.

Ob 17.22 je Horn dobil zeleno luč, da se truplo lahko z rdečim križem odpelje na Hrvaško, kjer ga bodo prevzeli.

Ob 17.27 – zadeva PIVAČ – truplo vojaka. Organizacijo prevoza trupla v rodni kraj je prevzel RK Murska Sobota, civilna zaščita je uredila obleko. S pristojnim organom Republike Hrvaške se je Janko Horvat (RK) dogovoril o primopredaji trupla na mostu pred Murskim Središčem. Komandant Horn je za tako obliko prevoza dobil odobritev vojaških oblasti.

Ob 17.43 Horvat poroča Mihaliču, da so našli mine in mu je povedal, da naši zavarujejo in da ostalo opravijo TO.

Ob 17.47 je Konrad naročil Sakoviču, da naj opozori ostrostrelce, civile, da sedaj v tem času (v času pogajanj) ne bi prišlo do kakih neljubih dogodkov.

Ob 18.01 – en delavec in OZK sta šla v bolnico izpraševati ranjence za njihove želje v zvezi z naročilom depeše. Zupančič da obema podrobnejša navodila o ravnanju.

Ob 18.06 – v Murski Soboti so šli pogajalci ponovno na pregovore z JLA. Enoti je naročeno, da sproti sporoča.

Ob 18.17 je klical Milan v Gederovce in prosil, da komandir vpraša Landschbauera, kaj je to za aktivnosti na maloobmejni prehodih, kjer Avstrijci vlečejo žice. Konrad pa mu sporoča, da so skrajno previdni z minami, ki so jih našli v gozdu in naj čakajo TO. Milan naroča PEM-u, da komandir in Vouri skupaj prevzameta zaščito, Škerlak pa se naj vrne s PEM-om, da se odloči, kam bodo premeščeni.

Ob 18.24 – Preša 505 je slišala strel nekje na Lendavski. Ugotavlja se, kaj je v zvezi s tem.

Ob 18.27 – 324 sporoča, da pogovori med TO in predstavnikom kasarne niso prinesli bistvenih premikov.

Ob 18.30 daje Milan sporočilo za radio, da naj vse vojake, ki so pobegnili iz enot in se klatijo po terenu, občani napotijo na LO. Občani pa naj samoiniciativnih akcij ne izvajajo, da ne bi prišlo do nesporazumov, ker je premirje in nam ga lahko prekinejo.

Ob 18.39 – Ribaš je šefu MP v Sichelndorfu povedal, da so MMP zaprli oziroma zaklenili rampe, ker so jih zaprti tudi naši. Če želimo, jih lahko odprejo. Za žico bo pa dal podatke Landsbauer, ko bo dosegljiv.

Ob 18.52 Milan poroča, da bo PEM v Kuzmi opravljal varovanje meje (Kuzmi–zelene meje).

Ob 18.59 Milan sporoča koordinaciji sledeče – prosi za mnenje, pogovori se z oklepno enoto v Gornji Radgoni. Razgovori naj bi se nadaljevali med 21. in 21.30 uro v SO s pogovorom, da jih pride iskat policijsko vozilo in jih varuje (tri oficirje) in da jih točno vrnejo. Varujejo naj jih tudi provociranja občanov. V pogajanjih naj bi sodelovali predstavniki SO, IS, policije in TO. Policijo želi zato, ker hočemo premirje. Prosi tudi stališče, če na pogajanjih lahko sodelujejo civili (predsednika). Čibej je zaprosen, da poda odgovor najkasneje za pol ure.

Ob 19.20 uri je Ribaš javil, da Landsbauer sporoča, da so oni že danes mislili odpreti mejo, vendar čakajo nas. Komandirju PM Murska Sobota je sporočeno, da se jutri MP odpirajo normalno (po odpiralnih časih). Na MOP je potrebno dati dva (rezerva in aktiven), vendar ne iz Gederovcev.

Ob 19.24 kliče Milan predsednika Občine Gornja Radgona. Milan mu pove, da stališč KOS še nima, vendar ga bo takoj obvestil, ko bo obveščen.

Ob 19.31 je Milan Horvat naročil OZK, da dostavi na OŠTO seznam vojnih ujetnikov starešin, ki so pri nas. Fotokopijo seznama je dostavil OZK.

19.35 kliče Milan predsednika SO Gornja Radgona – Vogrinčiča in mu prenaša stališča KOSA. Stališče je – civilni del lahko prisostvuje razgovoru s tem, da se mi nimamo z njimi kaj pogajati. Seznaniti jih je potrebno s pogoji. Na pogajanja lahko pride samo en oficir in en vojak in tudi po njiju morata iti en komandir in en policaj. Ta oficir se domneva kot vojni zločinec, ker je moril, vojake je potrebno tretirati kot vojne ujetnike, njega pa ne izpustiti. Povedati mu je treba, da vsak njegov premik pomeni nespoštovanje premirja in bomo dejstvovali. Opozoriti ga je treba, da vemo to, da je bil helikopter izkoriščen za prevoz hrane, municije in osmih vojakov. Mi bomo poklicali Sakoviča in mu prenesli enaka navodila.

Ob 19.53 – med TO in vojašnico je spet prišlo do pogovorov, vendar ponovno brez rezultata.

Ob 20.20 – Kocmut naroča, da o žrtvi, ki je padla v Radencih ob preboju tankov proti Radgoni, pošljemo poročilo. Konrad pove, da bo urejeno.

Ob 20.21 – poroča enaka stališča komandirju PM Gornja Radgona – Sakoviču.

Ob 20.38 Zupančič prosi za spremstvo dveh dobrih miličnikov za predajo mrtvega vojaka staršem – zadeva Pivač.

Ob 20.52 Konrad sporoča Zupančiču, da bodo starši ob 21.30 pred kasarno.

Ob 20.58 Milan naroča, da VIS in OZK opravita razgovor z Novakom, ki je oficir za zvezo v V. armadni oblasti. Svetovati mu je potrebno, da prestopi v TO, ki ga bo razporedila.

Ob 21.00 – Petrol telefonira, da je pri skladišču Petrola rumeno vozilo znamke Golf, ki ga je iskala neka enota. Naročena jim je previdnost, ker je avto prazen, mogoče pa je miniran.

Ob 21.04 se je Zupančič vrnil s srečanja s starši. Starši so odbili razgovor s takimi barabami, kot je JLA. Prevzeli so truplo in ga bodo odpeljali z brodom.

Ob 21.09 – dežurni PM Lendava je bil obveščen, da naj so pozorni na broдове, ki niso zavarovani. Opozoril je Konrad.

Ob 21.14 je klical Rotar, da ima enega bolnika na karavli. Povezati se je treba s TO, da se Konjišče blokira, ker se Rotar prosto giblje po terenu. Obveščen je zdravnik.

Ob 21.16 je komandir PM Sakovič sprejel samo pošto, da so pogajanja na višjem nivoju in da na tem nivoju pogajanj ne bo.

Ob 21.28 je po UKV sporočen cirkular o nevarnosti akcij na predstavnike ONZ, TO ter vit. objekte. Naročena je previdnost. Sprejem sporočila potrjujejo. Oddana je tudi depeša enotam.

Ob 21.35 VIS poroča, da vozila – rumenega Golfa pred Petrolom več ni. Bil pa je z registrsko oznako MS.

Ob 21.35 poroča Milan Žnidariču o pismu, ki ga je poslal polkovnik Popovič.

Ob 21.41 Milan sprašuje Mihaliča, če je polkovnik Popov.

Ob 21.45 poroča Milan Žnidariču, da na štabu ne morejo dešifrirati podpisa. Po zapiskih so ugotovili, da se predstavlja kot Popov. Milanu je naročeno, da se ga aretira kot vojnega zločinca in če se bo premaknil, je treba pristopiti k akciji.

Ob 21.58 – rumeno vozilo znamke Golf je na zelenici pri dijaškem domu. Prevzema VIS.

Ob 21.59 naroča Milan Sakoviču, da je to vojni zločinec in se je potrebno tako tudi obnašati. Ko krene, se je potrebno organizirati in dejstvovati. To je naročilo Žnidariča. Ko prižge motorje in začne peljati, strelja en tank. Vi pa ocenite glede na situacijo, namen pokreta in se za napad odločite sami.

Ob 22.00 uri Šeruga poroča, da je bila oddana depeša OS MB v zvezi z poškodovanim civilistom v Radencih; podatke je zahteval Kocmut.

Ob 22.03 Lendava sporoča, da so nekje proti Kot–Gibina slišali streljanje z avtomatskim orožjem. V tej smeri peljejo mrtvega vojaka iz Murske Sobote.

Ob 22.05 je Farič seznanil Milana z vsebino depeše o razgovoru z referentom organov veze V. armadnega območja.

Ob 22.14 je Konrad ponovno naročil PM Lendavi, da omogočijo nemoten prevoz mrtvega vojaka z brodom čez Muro. Posebno so bili opozorjeni na streljanje, ki je bilo slišano nekje v bližini Hotize.

Ob 22.24 je Konrad preko UKV zveze na Pivko 500 preveril, kaj je z jutranjim obvestilom o eksploziji mine, na katero je zapeljalo vozilo. Dežurni o zadevi ni vedel povedati ničesar, zato je bilo pojasnilo zahtevano od komandirja Sakoviča. Slednji je povedal: »Dne 30. 06. okrog 08.00 ure so pripadniki TO dobili nalogo, da postavijo blokade na območju MP Gornja Radgona zaradi preprečitve izvoza tankov, ki so parkirani na MP. Blokada bi morala biti zaminirana. Zaradi nekoordiniranega dela je eden od pripadnikov TO v območju gostišča Muzej v Gornji Radgoni prehitro namestil mino in jo pokril. Po postavitvi mine je na to mesto pripeljal tovornjak vlačilec, v lasti DO Avtoradgona – voznik Milan Farkaš (vozilo namenjeno za blokado), ki je zapeljal na mino, ki se je aktivirala. Učinek detonacije je bil tako močan, da je vozilo dvignilo do višine strehe poslopja gostišča Muzej, nakar je vozilo padlo nazaj na cesto. Vozilo je bilo pri tem močno poškodovano, voznik Farkaš pa lažje.« Drugi podatki zaenkrat niso znani. Sam dogodek pa je neposredno opazoval komandir PM – Sakovič.

Ob 22.30 patrola PM Lendava sporoča, da je opravila kontrolo glede streljanja Kot–Gibina, vendar ni ugotovila posebnosti.

Ob 23.15 Milan sprašuje, da ima nepreverjeno informacijo o premiku v Gornji Radgoni. 450 poroča, da vozi avstrijski tank.

Ob 23.20 je Konrad sprejel obvestilo od komandirjev PMM Dolga vas in PM Lendava, da se družine srbske narodnosti oficirjev pakirajo na tovornjake in želijo preko Madžarske v Srbijo.

Ob 23.25 se je vrnila skupina, ki je spraševala zajete vojake v šoli v Bogojini ter pri tem selekcionirala vojake po narodnosti in ugotovila določene varnostne zaznave po poveljujočih oficirjih iz karavla našega območja. V soglasju z OŠTO se bomo dogovorili o nadaljnjih ukrepih glede zajetih vojakov.

Desantirana enota 2. bataljona 2. čete s kasarne Franc Rozman Stane iz Maribora, ki je desantirala na naše območje – je bila zavedena glede dejstvovanja na našem območju. Večina vojakov je navajala, da niso vedeli kraja napotitve oziroma so bili seznanjeni z ukazom zavarovanja meje. Ugotovili smo, da večina vojakov pred zavzetjem karavla ni izstrelila niti enega naboja. K temu dejanju sta doprinesla predvsem oficirja Kukec in Branko Kučan, ki sta vplivala na zavest vojakov in jih svarila pred nepotrebnim žrtvovanjem lastnega naroda. Po izjavi vojaka Bekima Ismelija ter ostalih je precej negativno vlogo odigral kapetan Stojanovič, ki je osebno izdal ukaz na karavli v Kuzmi, da je potrebno karavlo in državno mejo braniti za ceno življenj.

Vojak Zija Jusufi (stanujoč Novo mesto) je pripravljen stopiti v enoto TO, Mario Vuič in

Milenko Barič pa sta pripravljena v hrvaške obrambne enote. V zbirnem centru Bogojina je 104 zajetih pripadnikov JA. Predlagamo, da se v VESTNIKU objavi faksimile pisma vojaka iz zbirnega centra, katerega vsebina pozitivno govori o namestitvi in počutju v centru.

Ob 23.59 je PM Murska Sobota sprejela sporočilo, da je Grozdana Hoheger (Murski Črnci 53 b) okrog hiše Ribaša slišala streljanje. PM preverja.

Ob 24.00 smo obveščeni, da je lastnik rumenega vozila znamke Golf (reg. št. SI) nastanjen v dijaškem domu in prenočuje. Jože Banfi osebno uredi na TO, da ga ta preveri.

01.07. 1991

Ob 00.12 Milan naroča Škerlaku, da se naj spočije s PEM enoto. Danes pa je potrebno (v skupinah po šest) opravljati legitimiranja in observacije v mestu. Počivajo naj do devetih.

Ob 00.17 sta na PM Murska Sobota dva vojaka iz karavle v Sotini, ki sta ušla iz karavle. Potrebno ju je pregledati in poslati v Puconce.

Ob 00.45 je patrolja pri hiši Ribaša v Murskih Črncih. Streljanje je bilo nekje v bližini. Patrolja ugotavlja dejstva in pregleduje teren. Poroča dežurni PM Murska Sobota.

Ob 01.05 uri je kriminalist Farič poročal, da je TO predal Novaka, oficirja V. armadne oblasti iz Zagreba, ki je prebegnil k nam.

Ob 01.25 smo sprejeli obvestilo od Klariča, da se Štefka Zelko (rojena 28. 11. 1949 s Kuzme 91), sestaja z Zoranom Stojanovič. Ona je prva sosedka pri karavli.

Ob 01.54 sporoča Karoli iz Kuzme, da se je ob 01.50 uri pri njih zglašil občan Drago Hujs iz Černelavec (Črtomirova 4) in povedal, da je dober prijatelj Stojanoviča. Prišel je z namenom, da ga pozove k predaji. Priporočeno mu je bilo, da v nočnem času ne gre v karavlo, ker mu varnosti ne morejo zagotoviti, vendar je rekel, da bo kljub temu poskusil. Obljubil je, da bo o rezultatih razgovora poročal. Istočasno je Karoli povedal, da je morala na karavli v Kuzmi slaba in da vojake zadržuje samo odločnost Stojanoviča.

Ob 02.17 – oseba iz prejšnjega sporočila (karavla v Kuzmi) – z osebnim avtomobilom (BMW MS 886-88) se bodo verjetno prevažale vojaške osebe. Biti je potrebno previden, ker bodo osebe lahko nudile odpor. Blagovič je enote opozoril po cirkularju.

Ob 02.29 sporočajo iz Puconcev, da je pobegnila neka skupina zajetih. Skupino so zajeli, vendar prosijo, da bi jih ločili od drugih, da se ne bi odločali še drugi. Blagovič sporoča Golobu, da naj PM Murska Sobota gre in jih da v svoj prostor za pridržanje.

Ob 02.46 – OS RSNZ obveščena s strani načelnika UNZ, da bodo jutri ponovno odprti vsi maloobmejni mejni prehodi na avstrijski strani.

Ob 02.47 Milan Graj s Hodoša poroča, da sta na Hodošu dva avtobusa s šoferjema, ki želita priti v Mursko Soboto. Ker je pot prosta, jima je Ciril Magdič dovolil.

Ob 03.35 – OS Maribor sporoča, da nimajo nobenega navodila za zbiranje podatkov o zaseženem orožju in strelivu. To je naročilo za VIS. Podatek je zahteval načelnik UNZ.

Ob 03.44 – cirkular za vse enote (načelnik UNZ) – informacija v Karlovcu je stacioniran helikopter, za katerega se predvideva, da bo prišel na območje Gornje Radgone. Predviden tudi premik enot na Slovenijo. Za helikopter se predvideva 01. 07. 1991 v jutranjih urah. Helikopter bo imel oznake rdečega križa.

Ob 03.50 poda načelnik UNZ depešo – prečita OS RSNZ.

Ob 03.55 uri smo dobili nalogo, koliko orožja smo že zasegli vojski.

Ob 03.55 uri sporoča Magdič po telefonu – navodila o količini orožja, ki ga je zasegla policija vojski.

Ob 04.13 – načelnik UNZ odloči, da vezisti opravijo priklope na MMP zjutraj, ko se zdani. Hodošček se naj zmeni z Golobom za spremstvo.

Ob 04.55 je prišlo obvestilo v VIS, da se vojska ob 04.00 pripravi in ob 06.00 izvede premike v kasarne. Kako naj bi potekal ta premik, se ne ve, obstaja pa možnost napada na zbirne centre. Paziti je potrebno na možen napad iz zraka.

Ob 05.05 je načelnik UNZ dal obvestilo za vse enote po UKV, da je vojska dobila ukaz, da ob 04.00 izvede vse potrebno za začetek umika, ki ga začne izvajati ob 06.00 uri.

Ob 05.08 je bil štab TO v Murski Soboti po telefonu obveščen, da obstaja možnost napada na zbirne centre za begunce. Obveščena je TO Murska Sobota.

Ob 05.15 uri so bili posredovani VIS podatki o oborožitveni opremi, ki je v lasti JLA, ki jo uporablja milica, in sicer:

- 28 kom. AP M70,
- 1 kom. puškomitraljez,
- 1 kom. ostrostrelna puška,
- 90 kom. RB M75,
- 6 kom. ročnih PTKM,
- 2000 kom. nabojev cal 7.62 mm (za AP).

Ob 05.50 Hodošček sporoča, da je MOP Cankova odprt.

Ob 06.09 so se iz mariborskega Petrola (zemeljski plin) zanimali, če lahko spustijo plin proti Murski Soboti. Kolenc v OS RSNZ se strinja, da se plin še ne priklopi. O odločitvi je obveščen Petrol Maribor – načelnik UNZ.

Ob 06.31 Zupančič obvesti PM Murska Sobota, da pobegla vojaka iz Puconec ostaneta na PM Murska Sobota (v prostoru za pridržanje), dobita hrano. Obveščen je načelnik OSS.

Ob 06.37 – sporočilo, da je MOP Cankova odprt.

Ob 06.56 – načelnik UNZ je obvestil Miholiča, da je mož Renate Korošec v štabu, brez zadolžitev, vendar ne more pobegniti.

Ob 06.58 PM Gornja Radgona sporoča, da je na avstrijski strani opažen helikopter.

Ob 07.07 – načelnik UNZ je obvestil Sakoviča o stališču Kolenca o tankovski enoti in o možnosti, da bi helikopter ponovno pripeljal strelivo v Gornjo Radgono.

Ob 07.14 – načelnik UNZ kliče Kolenca in ga obvešča o morebitnem ponovnem pristanku helikopterja, ki bi pripeljal strelivo v Gornjo Radgono.

Ob 07.15 načelnik UNZ pokliče Kuralta in prosi za mnenje o helikopterju, ki naj bi pripeljal strelivo. Pokliče pozneje.

Ob 07.19 Kojzek sporoči, da je Silvo Komar sporočil, da tanki in mehanizacija ter orožja ostanejo, vojska se lahko umakne. Glede pogovorov izvršnega sveta v Gornji Radgoni je povedal, da se naj izvršni svet ne pogovarja. Naroča se za Gornjo Radgono.

Ob 07.20 PM Gornja Radgona prišla sodelavca JLA in delavca carine Miroljuba Manica.

Ob 07.21 načelnik UNZ obvešča predsednika izvršnega sveta iz Gornje Radgone, da se vojska sme umakniti samo brez oborožitve. Predsednik izvršnega sveta pove, da imajo pogajanja dogovorjena ob 10.00 uri, sodeluje tudi Milošević. Popova je potrebno ujeti.

Ob 07.31 – aretacija Popovič Novak, Zupančič je naročil OM Rogašovci.

Ob 07.33 Zupančič obvesti komandirja PM Murska Sobota, naj da dva miličnika za aretacijo Jociča in Murtiča (oba sta carinika).

Ob 07.39 v bližini karavle Korovci bilo slišati posamezne strele.

Ob 07.40 predsednik skupščine Občine Gornja Radgona – Alojz Vogrinčič je od načelnika UNZ zahteval, da gremo v DO Kmetijstvo Črnci in zasežemo vojaška priznanja, ki jih je dobil direktor Sinokapčev, da bi na podlagi tega zahteval od delavskega sveta podjetja, da ga razreši s položaja direktorja podjetja. Odgovorjeno mu je bilo, da mi za to nimamo pooblastila.

Ob 07.45 Blagovič obvesti PEM, da gre v Korovce in preveri glede streljanja.

Ob 07.48 načelnik UNZ je obvesti Domadenika o zahtevi predsednika skupščine občine.

Domadenik naroči, če nimamo dokazov o njegovi vpletenosti v tem času pri sodelovanju z vojsko; da ne gremo zaseč diplom.

Ob 07.56 Konrad obvesti PM Gornja Radgona, da je vojska demobilizirana in ni potrebno nobene naglice, ker mi imamo čas.

Ob 07.55 Konrad obvesti Slokana o stanju na karavli Kuzma in o namerah Stojanoviča. O tem je prav tako obveščen Mihalič (TO).

Ob 08.01 načelnik UNZ kliče predsednika skupščine Občine Gornja Radgona – Vogrinčiča, slednji je odsoten, pokliče nazaj.

Ob 08.10 je Konrad obvestil PM Ljutomer, Lendava in PMM Dolga vas, da ni dopustna daljša odsotnost delavcev z enote. Naj grejo domov le toliko, da se umijejo in takoj vrnejo, oborožitev imajo s seboj.

Ob 08.21 Konrad sprejme obvestilo občana za Flisarja, in sicer o povezavi šefa železniške postaje v Gornji Radgoni z oficirji KOSA, o zbiranju nekaterih podatkov in iskanju novih sodelavcev v tej zvezi. Informacija je prenešena Flisarju in VIS.

Ob 08.25 je Blagovič obvestil Miheliča s TO, da Sakovič rabi opremo TO, vendar Mihelič ne da soglasja. Obveščen je Sakovič.

Ob 08.38 sprašuje Blagovič PM Gornja Radgona o prižganih tankih, komandir potrdi, da so tanki prižgani in mirujejo.

Ob 08.40 – carinik Manič bo sproveden v taboriščni center.

Ob 08.47 – komandir Hodoša pove, da naj bi Aleksander Kerčmar iz Murske Sobote (Stara 3) posedoval podatke in bil kurir med kasarno v Murski Soboti in karavlo na Kuzmi. Privedba.

Ob 08.53 komandir Gornja Radgona prosi za tri do štiri dodatne zveze. Zadolžen je Nemec.

Ob 09.00 Zupančič obvesti načelnika UNZ, da se aretacije carinikov v zvezi s sovražnim delovanjem začasno odložijo do pismene obrazložitve s strani Izvršnega sveta Republike Slovenije. Aretacija Murtiča, ki je v tem trenutku v teku, se ne odloži zaradi možnega medsebojnega obveščanja med cariniki, ki so povezano delovali.

Ob 09.06 Sakovič sporoča, da sta opažena na avstrijski strani dva vojaška avstrijska aviona.

Ob 09.08 – načelnik obvešča OS RSNZ, da so tanki v Gornji Radgoni prižgali motorje.

Ob 09.10 – postaje UKV pelje Sakoviču patrolja PPM Murska Sobota (ob 09.20 uri), prej gre še v Rakičan. Pozivni znak PIVKA 121.

Ob 09.10 – oddana depeša o številu zajetega orožja po policiji in TO v obdobju od 27. 06.

91 do 30. 06. 91. Podatki so zajeti za Občine Murska Sobota, Gornja Radgona in Ljutomer. Za Občino Lendava podatki niso zajeti v zbirno poročilo, ker TO iz Lendave še ni opravil popisa materiala.

Ob 09.15 uri v zvezi s podatkom, ki ga je sporočil komandir PMM Hodoš, da naj bi Aleksander Kerčmar pomagal sovražniku, je za razgovor zadolžen Zoltan Herceg.

Ob 09.25 – načelnik Kosa (JLA) v Ljubljani – Boško Stupar je odšel iz Ljubljane in bi naj se nahajal v Gozdu Martuljku (poročal VIS).

Ob 09.26 VIS in delavec OZK dvigneta Saliha Paliča. Zadevo obravnava Marenče, ki opravi z njim razgovor in dobi čim bolj kvalitetne podatke.

Ob 09.40 PM Murska Sobota sporoča, da so pripeljali kapetana I. klase Muharema Ibrahima iz bolnice v Rakičanu. Bil je ranjen v trebuh, namestiti ga je potrebno v zapore in opraviti razgovor.

Ob 09.43 – v zvezi zbirnih centrov – Blagovič je v Puconcih (PIVKA 44), Petek je v Bogojini (PIVKA 43), stalno sta na zvezi.

Ob 09.50 je Špindler PM Ljutomer sporočil, da je kmet v Veržaju na njivi našel mino. Vodja civilne zaščite je obveščen, da pošlje pirotehniko, ki mino deaktivira.

Ob 09.59 načelnik UNZ obvesti OS RSNZ o aretaciji štirih zvezanih carinikov, ki so prenočevali v hotelu Radin Radenci, OS pravi, da ostanejo še v zaporu.

Ob 10.03 Konrad je obvesti Sakoviča, da se na prehodu nahajajo štirje tanki in tri oklepna vozila ter spremljajoča vozila.

Ob 10.05 – rezervist prosi načelnika, če lahko gre domov, ker ima delo; odgovor negativni.

Ob 10.15 načelnik UNZ pokliče predsednika Občine Gornja Radgona v zvezi s Sinokapčev. Načelnik mu pove, da po opravljenem razgovoru v Ljubljani ni razlogov za intervencijo.

Ob 10.37 – v zvezi s streli v Korovcih Škerlak poroča, da nihče ni slišal strelav.

Ob 10.40 – Sakovič sporoča, da so tanki v Gornji Radgoni izmenično ugasnjeni. Popov ni hotel opraviti pogovore z Miloševićem (TO). Milošević, mu je poslal pismo z našimi pogoji.

Ob 10.45 – iz smeri Ptujška cesta se približujejo tri sanitetna vozila v smeri Gornje Radgone. Vozila je potrebno ustaviti in pregledati.

Ob 10.53 – OS RSNZ nas naprošajo, da jim odgovorimo, kje je možen prehod po cesti.

Ob 10.55 je Zupančič opravil razgovor v prostorih TO s kapetanom Novakom, ki je dezertiral

iz vojaške komande Zagreb. Po razgovoru je prestopil v vrste TO.

Ob 11.13 – v Gornji Radgoni je oklepna kolona prižgala motorje.

Ob 11.15 – v Gornji Radgoni motorje ponovno ugasnili.

Ob 11.15 je PM Ljutomer sporočila, da je nekdo sporočil za njegovega sina, ki se piše Tršovec (pilot JA v Beogradu), da je bil opažen v teh dneh v Radencih.

Ob 11.25 sta bili po faksu sprejeti depeši, dnevno poročanje vsak dan do 19. ure – »seznami vojnih ujetnikov in zahvala ministra Bavčarja«.

Ob 11.35 – v bližini Skakovcev je bil spuščen iz avtomatskega orožja kratek rafal.

Ob 11.42 – v Kuzmi je en vojak prebežal na našo stran.

Ob 11.52 je Germadnik sporočil, da je po prisluhu zaznal in posnel pogovor med Stojanovičem (Kuzma) in Hornom (komanda). Stojanovič je sporočil, da ima hrano razen kruha, zmanjkuje mu vode. Komandanta je vprašal glede svoje družine, nato pa je zagrozil, da bo naredil masaker, če se družini kaj zgodi. Horn ga je ves čas miril. Iz pogovora je bilo razbrati, da ima komanda zvezo s komando v Zagrebu, slednji sproti posreduje podatke o dezertirjih.

12.05 je po telefonu klical občan Stjepan Petrekovič (iz kraja Šišak, Greda 238, pošta in Občina Sisek) in se zanimal za nečaka Božidara Vidoviča, ki je na odsluženju vojnega roka v stražnici na Hodošu. Odgovorjeno mu je bilo, da je po naših podatkih še vedno tam in da nimamo podatkov o poškodbah ali smrti.

12.05 patrola sporoča, da je slišala streljanje v Skakovcih pri Borovnjaku.

12.06 komandir PMM Hodoš je sporočil, da je poveljnik karavle na Hodošu – inšpektor Komazec, verjetno pripadnik zvezne policije. Njegov brat je zdravnik v Splitu in ne razmišlja o predaji.

12.09 – železnica se zanima, če lahko odstranijo barikado na progi Markišavci. Negativno.

12.10 – iz Podutika je bilo sporočeno, da varovanje državne meje še ni rešeno, zato zaenkrat ostanejo psi, ki se nahajajo pri TO, tam, kjer so.

12.15 – v zvezi s predajo kruha (od DO Mlinopek) vojski je bilo povedano – Zupančič je govoril z direktorjem Pojbičem in mu povedal, da mu je med razgovorom s predsednikom občine, Gerenčerjem, le-ta povedal, da kruh iz dobavlja še naprej. Zupančič mu pove, da v bodoče ne sme iz dobavljati kruha vojski.

12.15 – med Skakovci in Cankovo je prišlo do streljanja na avstrijski strani, kjer imajo Avstrijci zasedo.

Ob 12.25 – v gostilni v Kuzmi naj bi se zadrževal komandir karavle Trdkova – Vojaklija. Po telefonu je sporoči Marenče. Zupančič naroči aretacijo in pošlje patroljo OM Rogašovci.

Ob 12.35 Zupančič sporoča, da se prepreči aretacija komandira karavle Trdkova – Vojaklija, ker je po povelju poveljnika TO zaradi sodelovanja izpuščen na prostost (iz zbirnega centra).

Ob 12.45 Slavko sporoča, da je informacija o streljanju na naši strani v Skakovcih pri Borovnjaku resnična in da grejo v preveritev.

Ob 12.45 je PIVKA 575 sporočil, da je na območju njegove enote na avstrijski strani v preletu avstrijski helikopter. Opozorjeni so na pazljivo ravnanje s tem helikopterjem.

Ob 12.54 predsednik občine – Gerenčer pokliče Anželja v zvezi z izdobavo kruha na karavlo v Prosenjakovcih. Pove, da se je Pojbič pri njem dejansko zanimal glede izdobave in mu je on odgovoril, da v zvezi s tem nima nič pismenega.

Ob 12.57 – Milan v Gornji Radgoni – 50 ton mesa v klavnici. Sprašujejo, kaj zdaj.

Ob 12.58 – Stojanovič v Kuzmi je v krizi, razmišlja o samomoru, karavle pa ne misli predati, je sporočil Slokan.

Ob 13.00 je Slavko sporočil, da je preverjeno, da ni nič in da se vrača.

Ob 13.05 je Pečekova žena sporočila, da je od tete iz Nemčije dobila telefonsko obvestilo, da je njen mož in še en miličnik z njim mrtev. V tej zvezi je zaprosila, da se je pokliče, da je še živ.

Ob 13.05 je Bohar (TO) po telefonu sporočil, da je vozilo znamke Golf (SI 968-85) parkiran pri gostilni Denko, voznik pa v gostilni. Ker je zadeva 30/6 bila dodeljena VIS, je Zupančič podatke sporočil Banfiju (VIS).

Ob 13.10 Milan sporoča Sakoviču v Gornjo Radgono glede postavljanja pogojev za umik oklepne enote, ki mora striktno upoštevati navodila, v nasprotnem primeru bo uporabljen ogenj.

Ob 13.13 so iz bolnice sporočili, da ima oficir Ivan Jurin, Slovenec, čir na želodcu in je odpuščen iz bolnice, domov noče iti. Sedaj se nahaja na PM Murska Sobota. Zupančič naročil, da Ivana Jurina dajo nazaj v zbirni center (v zapor v Murski Soboti) in opozorijo, da mu zagotovijo dietno prehrano.

Ob 13.20 – dva oddelka PEM gresta s Škerlakom na Hodoš (v gostilno Jonaš).

Ob 13.37 je Milan dobil sporočilo, da ima karavla na Hodošu priklopljen telefon. Milan obvesti direktorja pošte. Obenem ga obvesti, da pošta daje informacije, da so telefoni v Šalovcih odklopljeni (čeprav v Murski Soboti ...). Potrebna bo verodostojnost informacije.

Ob 13.45 Milan obvesti OS RSNZ – Žnidariča o pogajanjih v Gornji Radgoni med Miloševičem in Popovim, Miloševič obljubi pogoje za umik. Milan obvesti Sakoviča, da v tem primeru policija samo poroča.

Ob 13.50 je Petrol sporočil, da so 14.15 izdobavili v Ljutomer 9000 l super goriva, v Križevce 4500 in 4500 nafte. Oskrba je zagotovljena.

Ob 13.58 – z DO Mura so klicali, da se preklaplajo na mazut zaradi odkopa plina, saj jutri delajo.

Ob 14.09 – načelnik UNZ vpraša OS RSNZ, če lahko dobi po faksu depešo o prepovedi oskrbe z živili vojski.

Ob 14.13 je OM Velka sporočila, da je Rotar iz Konjišča sporočil, da je bil na vezi s komandirjem karavle v Gornji Radgoni, ki mu je povedal, da je brez vode in bo spustil v zrak skladišče streliva, če vode ne dobi. Rotarja je prosil, naj to sporoči naprej, vendar mu je rekel, da tega ne bo storil.

Ob 14.15 – iz Jeklotehne sporočajo, da bodo imeli zaprto, ponujajo nam pa kamion za blokado.

Ob 14.20 je prispela depeša iz OM Velka.

Ob 14.44 je Zupančič obvestil Novaka, da smo prestregli obvestilo komandirja karavle iz Gornje Radgone, da bo spustil v zrak skladišče municije, če ne dobi vode. Novak nas bo obvestil o ukrepih.

Ob 14.48 Sever sporoča, da je telefonska linija za karavlo na Hodošu izključena s strani PTT.

Ob 14.48 Milan seznanen z depešo OM Velka OŠTO Ljutomer.

Ob 15.10 Škerlak z dvema oddelkoma PEM sporoča, da je pred stikom, čez pet minut bo tam.

Ob 15.15 se je Škerlak z dvema oddelkoma PEM sestal s TO in gredo proti karavli na Hodošu.

Ob 15.32 je Sakovič sporočil, da občani v Gornji Radgoni dobivajo anonimne klice, kjer jim grozijo, da bo za vsakega mrtvega vojaka toliko in toliko mrtvih civilov.

Ob 15.53 je v Gornji Radgoni oklepna enota prižgala motorje.

Ob 15.57 – centri za sprejem vojnih ujetnikov so obveščeni, da ne sme biti omogočeno telefoniranje.

Ob 16.22 smo sprejeli na JLA zvezi, da imamo podatke, da se JLA pripravlja na to, da bo streljala na pogajalce. Postavljajte jim je treba take pogoje, da boste varni. O tem obvestite tudi zaveznike. Sporočilo predano vsem enotam (Milan).

Ob 17.08 – vojaška vozila, ki jih uporablja TO, nimajo registrskih tablic. Sporočilo je dal Mihalič.

Ob 17.21 – 504 se interesira, kaj je v zvezi s pogajanjem, ker se ob 18.00 uri želijo pogajati. Konrad ga opozori na nevarnost in na ukrepe, ki naj jih podvzame za varnost.

Ob 17.31 Sakovič sporoča, da so teritorialci slišali po radiu, da naj bi Mesič podpisal nek dekret, da bi se naj karavlam omogočila vsa oskrba. O tem mi nismo seznanjeni.

Ob 17.35 (Milan) – cirkular od Triglava, da se v kratkem pričakuje napad s helikopterji ali reaktivci. Helikopterji bodo nosili oznake rdečega križa. Napad je dovoljen.

Ob 17.40 – načelnik UNZ obveščen o napadu.

Ob 17.58 – oba mosta v Dokležovju sta ponovno zaprta za ves promet.

Ob 18.00 Konrad kliče Pivko 506 in naroči, da se dogovorijo za pogovornik.

Ob 18.15 – Pivka 304 kliče Pivko 81. Prosi za Valara. Zveza je izredno slaba. Konrad sprašuje, če je komuniciral z vojsko v karavli. Pivka 81 potrdi in pove, da so v blokadi in naj niso nasilni, ker bodo drugače uporabili orožje.

Ob 18.24 – Konrad se meni z Edom.

Ob 18.25 – helikopter proti Pivki 500; helikopterji so trije, verjetno so avstrijski; Pivka 592 sporoči, da so avstrijski.

Ob 18.31 – enota v Gornji Radgoni se pripravlja

Ob 18.36 – avstrijski helikopter nad Korovci.

Ob 18.38 Marjan predlaga, da se postavi opazovalec, ki opazuje Apaško dolino, da ne pridejo za hrbet v Gornjo Radgono.

Ob 18.41 – v Ljutomer je prišel vojak, ki je bil v tankovski enoti v Središču ob Dravi, od tam je pobegnil. Milan naroči, da ga preoblečejo.

Ob 18.53 – cirkular za vse enote – TRIGLAV odredi 100 % zasedbo po enotah.

Ob 19.08 – iz smeri Lenarta se nekaj bliža, Pivka 313 sporoči, da so avstrijska letala.

Ob 19.14 – predan ukaz, da se zaklenejo vse alkoholne pijače, tudi pivo (Janša, Bavčar).

Ob 19.38 – Pivka 1 in 43 sprašujeta za Horna; za oba negativno.

Ob 20.21 Milan naroča, da se vojaki, ki so bili zajeti prvega dne (05. 06. 1991) iz PM Murska Sobota prepeljejo v Puconce.

20.31 VRNILI SE IZ ZAKLONIŠČA

Škerlak sporočil, da je včeraj nek občan prinesel v karavlo na Hodošu 30 kg kruha. Slokan sporočil, da je streljal njihov rezervist. Preoblekel ga je.

Ob 20.40 – Petek iz zbirnega centra je obvestil, da se je pri pokopališču v Filovcih pojavila sumljiva oseba. Obveščena je PM Murska Sobota, ki bo zadevo preverila.

Ob 20.55 je Milan naročil, da se na OM Radenci vzpostavijo zveze. Sprejemali bodo tudi za PM Gornja Radgona.

Ob 21.09 – iz Filovec sporočajo, da so pregledali teren in sta dve ženski, ki sta tam povedali, da nista videli nikogar.

Ob 21.14 Milan sporoča Mihaliču, da ima vojašnica telefonsko zvezo.

Ob 21.17 – iz TO obvestilo, da sta bila Simon Arh in Damir Štefanek pred operacijami poslana v Šentilj. V primeru klicanja staršev jih obvestimo. Staršem Arha je svetovano, da kličejo Maribor.

Ob 21.20 – Hodošček usposablja teleprintersko linijo za OM Radenci.

Ob 21.28 – patrulja PM Murska Sobota sporoča, da nad Gornjo Radgono vidi leteč predmet. Verjetno gre za potniško letalo ali za zvezdo. Potrebno je spremljati.

Ob 21.46 – Anton Čolnik iz Radencev (Korotanska 4) sporočil, da so mu vlomili v kamp prikolico, ki jo ima postavljeno na Kapelskem Vrhu pri Belaku. V njej naj bi se zadrževal neki neznanec. Obveščen je Sakovič.

Ob 21.50 – 335 sporoča, da je iz smeri Filovcev slišan pok, manjša eksplozija. 300 je naročeno, da preveri.

Ob 21.52 – stalna UNZ obvestila, da je prejela telefonsko sporočilo RSNZ, da lahko sprostimo 100 % vpoklic.

Ob 21.55 je Milan obveščen od Petka, da je en oficir bolan in da rabi zdravnika. Šel bo zdravnik TO. Poslal bo seznam zajetih.

Ob 22.09 – okoli sejmišča v Gornji Radgoni se je slišal močan ženski krik. PM bo preverila.

Ob 22.10 nas je Germadnik obvesti, da je prekinjena veza v Kuzmi. Poskusili bodo z zvezo na Pinzgauerju.

Ob 22.27 so v Radencih zaustavili voznika rdečega mercedesa, pri sebi je imel pištolo z nabojem v cevi. Ostali podatki bodo posredovani.

Ob 22.55 uri je sporočeno, da v bloku preko Študijske knjižnice nekdo signalizira in kljub odloku o zatamniti sveti. Enoti je naročeno, da preveri in ga opozori.

Ob 23.00 so iz Bogojine odpeljali enega oficirja TO (otečena noga) in vojnega ujetnika Saferja Čaferija, in sicer zaradi pogostih krvavitev iz nosu.

Ob 23.22 ima Sakovič vklenjenega Tomaža Žerdina, ki trdi, da dela neposredno za Miloševiča in Balantiča. Ima dve telefonski številki in plašilko.

23.23 je Ribaš sporočil, da se je h Kristlu zatekel občan iz Cankove in povedal, da mu je pri vagi med Korovci in Cankovo neznanec vrgel nek svetleči predmet, ki pa ni eksplodiral.

Ob 23.34 Zupančič preverja na PM Lendava za Tomaža Žerdina. Obveščeni smo, da ni priseben – to sporoča Zlatko Kuk in da se ga lahko spusti. Balantič bo preveril pri Miloševiču, če ga pozna. Telefonski številki sta od Radia MARŠ Maribor in OŠTO.

Ob 23.41 je Kovačič sporočil, da je lastnik rdečega mercedesa Mirko Perša (rojen 13. 02. 1956, iz Maribora; Vlahoviča 56), voznik pri Intereuropi. Pri sebi je imel pištolo 6,35. Bil je pijan in se je klatil.

02. 07. 1991

Ob 00.01 je Zupančič kontaktiral z Vidrihom iz Miloševičevega štaba, in sicer glede preverbe za Miloša Žerdina; reče, da se ga lahko spusti in se ga opozori, da naj ne hodi okoli TO.

Ob 03.33 PM Lendava sporoča, da je v Kotu prišel do broda kombi (znamke Renault Trafic) in daje signale z lučmi »kratke in dolge«. Je na hrvaški strani. Patrulja gre na kraj.

Ob 03.35 – depeša v zvezi z obiskom nemškega zunanjega ministra – štev. depeše 1800, z dne 02. 06. 1991.

Ob 03.50 Horvat Marjan sporoča, da so v Gornji Radgoni prižgali motorje tankov in jih čez čas spet ugasnili.

Ob 03.55 – opažene luči v smeri Gornje Radgone. Horvat Milan sporoči, da gre za avstrijski helikopter.

Ob 04.25 – Pivka sporoča, da naj bi nad Celjem bila opažena dva aviona, ki sta se razdvojila – eden v smeri proti Dravogradu, drugi pa v smeri Pivke.

Ob 04.59 je Magdič oddal depešno obvestilo za Ljubljano in Maribor o nacionalni strukturi pripadnosti za ujetnike.

Ob 05.59 je PM Lendava sporočila, da kombi v Kotu pri brodu čez Muro prevaža sadje in zelenjavo. Voznik je Ljubiša Aleksič.

Ob 06.43 sporoči Vlado Kovačič OM Radenci, da imajo zanesljive podatke, in sicer se je v Gornji Radgoni ustanovila samostojna skupina treh občanov, v kateri delujejo Slavko Avguštin, Vinko Žigert in Andrej Mulec. Naročeno mu je bilo, naj skupino odkrijejo, opravijo razgovor z njo ter jo poskušajo priključiti k enotam TO. V nasprotnem primeru jim naj odvzamejo oborožitev. Obveščen Pupnuk OS RSNZ.

Ob 06.50 – cirkularno obvestilo enotam po UKV; TRIGLAV je sporočil, da so v zraku letala v bližini Krakovskega gozda – Novo mesto in imajo nalogo, da odpirajo ogenj na naše blokade in položaje.

Ob 06.55 Kuzma sporoča, da je opažen avstrijski helikopter.

Ob 07.15 – načelnika UNZ kliče Komar in predlaga, da bi postavili kot blokade protitankovske ovire (križe).

Ob 07.24 se pomočnik Gerič dogovori s predsednikom rdečega križa za sestanek glede prevoza ujetnikov v njihove republike.

Ob 08.07 Završek iz OS RSNZ sporočil, da naj spustimo vojake makedonske narodnosti domov. Obveščen je Magdič, slednji obvesti Petka.

Ob 08.16 se je predsednik Obal menil z RK glede predaje zajetih vojakov Makedoncev in Hrvatov. Skupščina občine poskrbi prevoz do hrvaške meje. RK iz Murske Sobote se bo o detajlih dogovoril z republiških RK. Sporočilo je sprejel Gerič.

Ob 08.24 je klical Bohar iz OŠTO in sporočil, da se po Gančanih potika skupina ljudi, ki prosijo za hrano. Verjetno gre za odbegle vojake.

Ob 08.30 – Mihalič bo na dokležovskem mostu bo začasno enosmerno odprl most za prevoz pokvarljive robe. Tam bo naša patrolja. Most bo v trenutku mogoče blokirati nazaj. 125, ki je v blokadi, bo dobil pomoč. Most bo (ob 09.30 uri) odprt za 20 minut.

Ob 08.35 Žinko sporoča, da Đurovič želi pogovor z enim našim starešinom, da bi mu dali dostop do ene kasarne, kjer bi lahko povedal svojim, zakaj so menjali Kolška, ker je Avramovič čisti individualist in vidi samo sebe. Konrad je šel obvestiti načelnika UNZ.

Ob 08.46 VIS poroča, da je na karavli v Kuzmi 16 vojakov in Stojanovič. Vojska nadleguje (napada) ljudi, ki hodijo mimo. 27. 06. je Stojanovič pri Štefki že iskal civil.

Ob 08.48 se Kolenc OS RSNZ zanima za tri civiliste iz Gornje Radgone. Načelnik UNZ ga obvesti za Đuroviča. Ta nato naroči, da mu je omogočimo nobenih ugodnosti.

Ob 08.51 – ob 08.30 uri je prišel na razgovor Koren iz RK v zvezi z reševanjem ujetnikov v zbirnih centrih. Dogovorjeno je, da RK preskrbi ujetnikom obleke, prevoz in komplet suhe hrane ter da jih v spremstvu policije prepelje do MP Mursko Središče. RK se mora dogovoriti z republiškim RK glede prevzema ujetnikov, prej ne bodo odpeljani.

Ob 08.53 Janko Horvat iz RK prosi za seznam vojakov v zbirnem centru v Bogojini. Seznam bo posredovan.

Ob 08.54 – upokojeni vojaški starešine iz Murske Sobote se ogromno gibljejo po terenu (Janjič in Kristič R.), na območju Prosenjakovec. Ostali pa se ogromno gibajo po območju Murske Sobote. Sporoča VIS.

Ob 08.58 je Kreslin iz OM Radenci sporočil, da se pri Teodoru Mitevu v Radencih (Kidričevo naselje) nahaja neznana skupina oseb. Prav tako naj bi se večja skupina nahajala še pri enem občanu v Radencih, vendar ne ve pri kom. Zadeva se preverja in nas bodo obveščali.

Ob 09.06 – v Gornji Radgoni so tanki prižgali motorje.

Ob 09.12 Anželj naroča, da se na PM Lendava operativno obdela bivši oficir Đukič. Obveščen VIS in načelnik OZK, ki bosta uredila.

Ob 09.16 je načelnik UNZ dobil od radia Murska Sobota obvestilo, da skupščina Občine Gornja Radgona pošilja vpoklice. Načelnik naroča, da se preveri, če ne gre za dezinformacijo. Banfi preverja pri KURU-u v Gornji Radgoni o resničnosti le-tega. Kur sporoča, da je vse v redu in nimajo primerov manipulacij; sporočilo je dano iz preventive.

Ob 09.20 so starši dveh vojakov (Ajlec in Kogovšek) na MP v Gornji Radgoni, pogovarjajo se lahko s sinovoma, vendar sta z njima stala vodnik in vojak, tako da nista mogla dezertirati. Sedaj sta šla starša kupil določene stvari in se bosta še vrnila.

Ob 09.35 – 125 poroča, da je delna deblokada dokležovskega mostu. Konrad je sporočil na TO.

Ob 09.40 Konrad sprašuje, da naj bi Stojanovič hodil k eni ženski. Ker se ta giblje tudi izven blokade, obstoja nevarnost, da jih oskrbuje s hrano. Konrad trdi, da je podatek točen in naj so natančni pri pregledu vozil. Videno je bilo, da naj bi s traktorjem pripeljal radensko.

Ob 09.48 je Pivki 501 naročeno, da nam čimprej sporočijo, kaj je s tremi oboroženimi civilisti, ker se zanima OS RSNZ.

Ob 09.50 je Šeruga naročil, da SEVER (PTT) pokliče načelnika UNZ.

Ob 09.52 Lazar iz stalne sporoča, da se je na UNZ oglasil občan Štefan Gubič in želi posredovati neke podatke. OZK je angažiran za razgovor.

Ob 09.57 sporoča Zupančič Mihaliču, da je govoril z oficirji, ki so povedali, da je kasarna minirana iz treh strani (od Ledave, kopališča in vrtnarije). Dodatno so jih minirali še s paštetami, imajo pa nagazne in tudi na poteg. 100 % je postavljeno. Enako je minirano skladišče z nagaznimi, poteznimi in kamniktitom. V kasarni ima najmanj tri minomete 120 mm, pripeljani so iz Maribora. Prvi strel je namenjen v gozd, vse ostalo v mesto brez plana.

Ob 10.00 je Kocbek iz MP Gederovci poročal, da je prestopil v Avstrijo izpuščen vojak – Albanec Kazini Đelaf (20. 10. 1969). Potoval je z osebno izkaznico in dokumentom o odpustu TO Lendava.

Ob 10.04 Dušan Mohorko sporoča, da bo preveril in sporočil OS, katera podjetja na našem območju se ukvarjajo s kovinsko industrijo in bi lahko izdelali protitankovske kovinske ovire.

Ob 10.05 Pivec iz stalne obvesti OS, da je prejel obvestilo iz centrale v Ljubljani, da je v nadaljevanju možna zveza s Krškim le preko radijske zveze, ker so ostale prekinjene in je pri poročanju potrebno tekste previdno predajati.

Ob 10.08 se je prvi tank v Gornji Radgoni premaknil za 5 m.

Ob 10.09 – Ljubljana poroča, da je potrebno tujce spuščati čez mejo brez vseh formalnosti.

Ob 10.21 Konrad sprašuje o možnosti napada iz Hrvaške in BIH, ki mu je bila prenesena iz stalne. Preverjal je OS RSNZ, ki dopušča možnost protiudara.

Ob 10.23 – cirkular predan enotam – letalski napad na Čatež in možnost napada na naše območje.

Ob 10.26 – zbirni center je angažiral občane Bogojine in Moravci, da zbirajo obleke in obutev. Posebej se je zavzel Magaši. Štirje vojaki (hrvaški državljani) pa bodo predani najkasneje za pol ure na hrvaško mejo.

Ob 10.36 – PTT je poleg tiste ženske odklopil še Žoharju (Kuzma 106).

Ob 10.43 je načelnik UNZ predal sporočilo novinarki Kosi o zbiranju oblačil in obutve za center v Bogojini.

Ob 10.47 Zupančič sporoča, da so na prisluhu ugotovili, da ima komanda še vedno telefonsko zvezo. Direktorju PTT – Sevru je bilo naročeno, da takoj formira ekipo, ki naj zadevo preveri in prekine nadaljnje komuniciranje po telefonu.

Ob 10.50 –cirkular enotam – (Konrad) 2. 7. 1991 od 24. ure dalje je prepovedan prevoz vseh

eksplozivnih snovi v cestnem in železniškem prometu.

Ob 10.52 – kapetan Ivan Jurin bi rad šel iz bolnice. Klical je Golob iz PM Murska Sobota. VIS in OZK ga bosta prevzela v bolnici in opravila z njim razgovor, odločalo se bo o nadaljnjih ukrepih.

Ob 11.08 VIS poroča, da je stanje na karavli v Kuzmi dobro, hrane imajo za 50 dni, problem je edino kruh, kvasa imajo samo en paket, kar zadostuje samo za en teden. Težave so tudi z vodo v primeru prekinitve električnega toka. Komandir Stojanovič, ki je vzel oznake z ramen, deluje zelo samozavestno. Vojakov je 22.

Ob 11.38 Petek poroča načelniku UNZ, da je 25 pripravljenih makedonskih in albanskih vojakov za prevoz do hrvaške meje.

Ob 11.45 Mohorko in Zupančič predlagata, da se vse delavce opozori na možnost nenadne evakuacije na rezervno lokacijo, zato naj se na to temeljito pripravijo.

Ob 11.58 Mihalič sporoča, da bo kontakt s starši vojaka iz kasarne v Murski Soboti ob 12.30 uri. Hornu se naj sporoči, da bi prišel Zupančič samo do vhoda (kot spremstvo).

Ob 12.08 – načelnik in Šeruga sprašujeta enote, če rabijo v popolnitev kaj orožja in naj sporočijo.

Ob 12.25 Mihalič iz TO sporoča, da je POŠTA preverila in ugotovila, da v kasarni rednih telefonskih linij več ni, da pa je možno, da uporabljajo mobilni telefon, ki je priključen preko telefonske linije, preko katerega izmed njihovih starešin. Prosi za seznam njihovih starešin soboške kasarne, da bi lahko naprej ukrepali. Prav tako prosi, da preverimo, preko katerega telefona je kontaktirala s kasarno družina, ki se je pogovarjala z Zupančičem.

Ob 12.26 – polagati je potrebno pozornost na mercedes zagrebške registracije (ZG 698-890).

Ob 12.44 – Šebjanič obvestil načelnika UNZ, da bi TV in časopisna ekipa z madžarske radi imeli podatke o stanju na terenu in naredila posnetke.

Ob 12.52 sprejeli obvestilo – na Hodošu in v Kuzmi mora TO izvajati zadnjo fazo – napad z ognjem. Sporočil je Mihalič.

Ob 12.54 je Šeruga sprejel obvestilo od Bohara, da naj bi bil na obisku pri Slavku Jesenku sorodnik iz Zadra. Zelo je aktiven in se zanima za vojsko skupaj s sosedom Rituperom. Prosi za preverbo.

Ob 13.00 kliče Preša 502. Konrad sprašuje o stanju. Komandir pove, da je v redu in so na položaju. Konrad prosi enote, da ne obremenjujejo ? Predana bo tudi šifrirana depeša, da je na našem območju pet delavcev zveznega DV. Nadzorovati jih je potrebno. Oddana tudi depeša, da bo v popoldanskem času na območju

Slovenije prišlo več slovenskih rent a car vozil z vojaškimi osebami. Naročeno, da se jih pregleduje.

Ob 13.09 – podpredsednik izvršnega sveta MS bo v 20 minutah usposobljen za prevoz prehrane. Oni bodo dali potrdila o prednosti za ta vozila. Golob bo poskrbel za varovanje.

Ob 13.14 Zupančič poroča iz kasarne, da je v kasarni 100 % vojna pripravljenost. Pripravljene so minometi in drugo orožje. TO je blokirala podjetje Soboto.

Ob 13.15 – v Kuzmi prihajajo vojaki iz karavle.

Ob 13.16 – neka ženska je sporočila, da v Kuzmi streljajo.

Ob 13.21 – Kuzma se predaja, kapetan je verjetno ranjen.

Ob 13.22 Škerlak predaja sporočilo o napadu na Hodoš, ki ga mora izvesti TO. Sporazumeli so se in se pričakuje napad.

Ob 13.26 – Stojanovič je podlegel ranam. Konrad kliče prešo 502 in jih opozarja na mine in dokumentacijo.

Ob 13.23 – Zupančiču se dostavi UKV postaja.

Ob 13.25 Konrad sporoča OS RSNZ, da je TO dal ukaz za napad na karavlah v Kuzmi in na Hodošu. Kuzma je pred nekaj minutami padla, komandant mrtev.

Ob 13.33 – Čečinovič se vrača z Madžarske. Konrad obvesti Bagladija o smeri gibanja na našem terenu, organizira spremstvo, če bo potrebno.

Ob 13.37 – na Kuzmi so zajeli 16 vojakov.

Ob 13.39 kliče Mlinarič, Konrad mu pove za Kuzmo.

Ob 13.45 Bohar sporoča, da je odredil vozilo za prevoz trupla Stojanoviča v mrtvašnico v Mursko Soboto in čaka nadaljnja navodila. Šeruga obvešča načelnika OZK, da ta obvesti tožilca in preiskovalnega sodnika.

Ob 13.50 Banfi (VIS) obvesti, da se v vojašnici Murska Sobota nahaja 96 vojakov, en od minometov je naperjen proti ŠTO, drugi pa proti centru mesta.

Ob 13.52 – Glišič (kapetan I. klase) se zanima za stanje v Kuzmi in kdo je prvi streljal. Sporoča Rajnar – Kuzma.

Ob 14.07 – načelnik OZK pove, da za Stojanoviča ni možna obdukcija, OZK naredi ogled in za dokumentira.

Ob 14.08 – opažen prelet vojaškega letala iz smeri Hotiza proti nam.

Ob 14.10 – Popov je včeraj ustrelil vojaka na PMM Gornja Radgona. Sporočil je VIS.

Ob 14.12 – opažen je vojni avion iz smeri Razkrižje.

Ob 14.20 je Konrad naročil, da Cipotu sporočijo telefonsko številko 210-361.

Ob 14.22 – Sakovič gre na obisk v karavlo k Rotarju.

Ob 14.24 je Konrad naročil, da morajo zaradi kasnejših preiskav zaseči Stojanovičevo orožje.

Ob 14.26 – LEON (poveljnik), DEJAN (stolp.) – Zupančič pelje starše na obisk k vojaku v vojašnico. Vojak pobegne in gre v zbirni center v Puconce. Zupančič izroči Dejanu UKV postajo.

Ob 14.40 Slokan sporoči, da naši niso streljali, čeprav je vojska streljala na njih.

Ob 14.55 Djurovič pove, da so v karavli na Hodošu en zvezni specialni inšpektor, sedem zveznih policajev in vojska.

Ob 14.58 Leon opozori Dejana, da gre v zaklon.

Ob 15.00 – TO je sprožil lažni alarm zaradi tega, da se sprazni okolica kasarne. Šli bodo še enkrat na pogovore, in sicer ob 15.30 uri.

Ob 15.05 bo TO poslala h kasarni močno razglasno postajo, ker so vojaki, ki bežijo, močno zbegani.

Ob 15.06 Milan pokliče Pivko 504, da pokliče Pivko 81. Naročeno je, da Pivka 81 poda TO, da začne z ukazom za dejstvo.

Ob 15.24 Milan poroča, da so se tanki iz Trnovca obrnili in se vračajo proti Varaždinu.

Ob 15.30 – iz Varaždina proti Čakovcu gredo tanki – vendar se ne ve točno.

Ob 15.34 – iz Varaždina proti Čakovcu gre 15 samohodk, 14 tankov in en greder.

Ob 15.35 – dve letali iz Kokre letita proti nam (in ponoven prelet). Krožita nad Ljutomerom, spuščata se; obrnili sta se.

Ob 15.37 – VIS Maribor sporočil, da se da alarm, ker se pričakuje napad (letala iz smeri Lendava; to je za prejšnjo točko). Milan sprašuje, če je bilo raketiranje. Odgovor je, da ni.

Ob 15.42 – VIS poroča, da bodo med 04.00 in 04.15 uro vojaki poskušali pobegniti.

Ob 15.42 – letala iz smeri Gornja Radgona – dva Orla in en Galeb. Opozorjeni na previdnost.

Ob 15.45 Lika 700 sporoča o dveh kolonah oklepnih vozil, in sicer 11-ih tankov, pet samohodk, dva tovornjaka proti Štrigovi in druga kolona 14-ih tankov, 15 samohodk in tank z dvigalom.

Ob 15.50 Lika sporoča, da gredo tanki proti Murskemu Središču.

Ob 15.51 – v Žerovincih je ena kolona napadla barikado. V Nedelišču so tanki obrnili proti Središču ob Dravi. Sporočeno je Mariboru.

Ob 15.54 – v Ljutomeru pred kletjo je napadena barikada, vendar ni bila zadeta.

Ob 15.56 – dve osebi se zanimata za cisterno v Radencih. Naročena je aretacija.

Ob 15.58 – obvestilo po UKV, da je tankovska enota verjetno v povezavi z Muhičem, Mujičem ali Grujičem, ki ima radijsko postajo.

Ob 16.04 – še štirje tanki iz smeri Trnovci proti Murskemu Središču.

Ob 16.15 – nujno sporočilo – topovski strel na zvonik v Gornji Radgoni. Prišlo je do spopada v carinski bazi. Začeli so streljati tudi naši. Načelnik UNZ obvesti OS RSNZ.

Ob 16.20 – TRIGLAV sporoča, da bo letalski napad na Mursko Soboto.

Ob 16.22 Lika sporoča, da gre kolona tankov iz smeri Štrigova proti nam.

Ob 16.25 – Pivka 412 sproži alarm – Milan dovoli.

Ob 16.25 Sakovič sporoča, da se je vojska v Konjišču predala.

Ob 16.27 – v Štrigovi proti Banfiju gre pet samohodk, 11 tankov. Pivka 574 sporoča za dve letali ob Muri na avstrijski strani.

Ob 16.29 – z granatami v Gornji Radgoni skušajo obstreliti hiše proti gradu.

Ob 16.30 Flisar naroča napad na karavlo v Gornji Radgoni.

Ob 16.32 – Hodoš se je v celoti predal. Opozorjeni so na specialce. Konrad naroča pregled in dostavo dokumentacije.

Ob 16.35 Škerlak sporoča, da specialce odpelje.

Ob 16.40 Lika sporoča, da se je kolona ponovno obrnila proti Jelšovcu.

Ob 16.43 – novinar Cipot sporoča, da se v Dokležovju nahajajo tanki – dezinformacija.

Ob 16.45 – iz Martina na Muri proti Hotizi prihajajo tanki. PM Ormož sporoča, da gre v smeri

Miklavž kolona tankov. Lendava poskrbi za brod na Muri pri Hotizi.

Ob 16.55 je Zupančič sporočil, da je zastavnik Dukič predan v zapore.

Ob 16.56 – načelnik naroča, da OZK vzame nekaj orožja za nas.

Ob 16.58 – kolona iz Štrigove preko Jelšovca gre proti Gibini.

Ob 16.53 – karavla v Gornji Radgoni je napadena.

Ob 17.00 – tanki se razvrščajo na Gibini. Ni več slišati streljanja v Gornji Radgoni.

Ob 17.02 Flisar naroča pokrivanje levega krila ob pokopališču. Kljub pozivanju na predajo so iz kasarne odprli ogenj, ogenj je obojestranski.

Ob 17.10 – vojaška letala na blokade v Žerovincih, Slokan sporoča, da naših ni na tej lokaciji.

Ob 17.12 – na Gibini so izstrelili protitankovske mine in so se naše enote umaknile, oklepna kolona stoji, ker menda imajo poškodovana oklepna vozila.

Ob 17.17 Milan sporoči, da v Gornji Radgoni ni pogajanj, ker nočejo.

Ob 17.20 – na Gibini se nadaljuje borba.

Ob 17.22 je sporočeno, da Čaćinovič počaka na Madžarskem.

Ob 17.23 je sporočeno, da je pri Pušincih pri Ormožu tankovska kolona.

Ob 17.25 – karavla na Hodošu je izpraznjena.

Ob 17.27 da Milan cirkularno sporočilo po UKV, podpore množice v Beogradu za odpoklic srbskih vojakov iz Slovenije.

Ob 17.30 – prvi tankovski strel na Gibini na stanovanjsko hišo.

Ob 17.33 Milan sporoči OS RSNZ o tankovskih streljih na Gibini.

Ob 17.34 – na Gibini se tanki grupirajo in čakajo.

Ob 17.35 – na PMM Gederovci je avstrijski tovornjak z zdravili.

Ob 17.37 – komandir PMM Hodoš kliče zaradi snemanja karavle. Opozorjen je na nevarnost.

Ob 17.45 Gornja Radgona sporoča, da so se vojaki na karavli v Gornji Radgoni predali. Milan opozori na previdnost pri pregledu objekta.

Ob 17.50 pelje Magdič kamion z arhivom na deponijo.

Ob 17.51 – v Gornji Radgoni zajetih 42 vojakov in en poročnik.

Ob 17.51 načelnik UNZ na radio poroča o predaji karavle v Gornji Radgoni in na Hodošu. Zajetih je 15 zveznih policajev in 68 vojakov.

Ob 17.54 – poklicati zdravstveni dom in poslati reševalno vozilo, ker je v Gornji Radgoni en vojak ranjen.

Ob 17.57 Pivka 505 sporoča, da bi pri kiosku v Gornji Radgoni lahko bil vojak – preoblečen. Preveriti.

Ob 18.03 Pivka 574 sporoča – iz Žepovcev se pelje vozilo MS 939-60 z oficirjem Gojkom in še dvema oficirjema. Prijeti.

Ob 18.06 – soproga Stojanovič je klicala načelnika UNZ, če je res njen mož mrtev, načelnik da pritrdilni odgovor.

Ob 18.08 – Preša 1 sporoča, da je v smeri Mure slišati strel. Patrulja PM preveri.

Ob 18.15 Blagovič prosi za pomoč pri vodenju taborišča vojnih ujetnikov.

Ob 18.16 Milan naroča – v Puconce gresta dva aktivna in šest rezervistov. Poročanje.

Ob 18.20 – opažena je enota tankov v Kogu.

Ob 18.22 – tanki iz Koga proti Gomili in nato proti Presiki.

Ob 18.24 – sporočilo, da so letala nad Vrhniko (visoki preleti).

Ob 18.32 – dva vojaška aviona v smeri Pivke 250, takoj nato sporočeno, da so trije, letijo zelo nizko.

Ob 18.34 – letala letijo proti Pivki 500. Nizki let iz smeri Janžev Vrh.

Ob 18.36 – zelo nizki let. Letalo gre v smeri Pivke 250. Z mitraljezom streljajo na kapelo, spustili 11 raket na športni center v Gornji Radgoni. Dva se vračata in nato odletita.

Ob 18.40 – Kokra sporoči, da so vsi trije avioni odleteli.

Ob 18.41 – Zavašnika RSNZ obvesti načelnik UNZ o letalskem napadu na športni center v Gornji Radgoni.

Ob 18.42 – načelnik UNZ naroča, če so še vidna letala. Negativno za Varaždin.

Ob 18.45 Pivka 252 sporoča, da so tanki na Gibini formirani v kolono in obrnjeni proč od nas.

Ob 18.52 – Preša 540 je končala in gredo nazaj.

Ob 18.52 v Presiki druga kolona tankov prebija prvo blokado.

Ob 18.54 – oklepna kolona z Gibine gre v smeri Štrigova.

Ob 18.58 TO prosi, da prekličemo zvočni signal, ker ga bo rabila TO ob napadu na kasarno. Milan naroči, da se prekliče.

Ob 19.00 – oficir Djurovič ocenjuje, da bi napadu v Gornji Radgoni sledil napad na Mursko Soboto.

Ob 19.01 – iz Koga gre proti Gomili 18 tankov, so že mimo Koga. Sporočil je Pučko iz Radencev.

Ob 19.04 – v Presiki tanki prebijajo barikado, se streljajo.

Ob 19.10 – pripravlja se napad na tanke v Gornji Radgoni.

Ob 19.11 – en tank je zapeljal s ceste.

Ob 19.16 LIKA sporoča, da gredo tanki proti Gibini.

Ob 19.10 – v Gornji Radgoni ni noben poškodovan in ni večje materialne škode.

Ob 19.20 – pristal je avstrijski helikopter na avstrijski strani (v Gederovcih).

Ob 19.35 – zaprti Petroli, dežurni delavec čaka na UNZ za eventualno tankanje. Zupančič je obvestil TO in gasilce.

Ob 19.30 – komandir je sporočil, da zapirajo PMM Gederovce na avstrijski in tudi na naši strani.

Ob 19.37 – iz Presike gre tankovska kolona proti naslednji barikadi.

Ob 19.42 – kolona, ki je šla z Gibine, se je obrnila in gre nazaj proti Gibini.

Đukičev sin je obveščen, da je oče s kazensko ovadbo priveden k preiskovalnemu sodniku in zaprt.

V ZAKLONIŠČE

Ob 21.50 je Zupančič obvestil radio o letalih in prosi, da daje obvestila o zatemnitvi – občani naj sporočajo zanesljive informacije – PREKLIC.

Ob 21.55 – kolona vozil iz Trat so zavezniki.

Ob 22.10 – iz Ljubljane preverjajo, če je sklenjeno premirje.

Ob 22.11 – načelnik kliče OS RSNZ, kako je glede premirja, o katerem je sporočal Kučan po TV – poklicati Maribor.

Ob 22.18 – obvestiti Komarja OS MB, da pošlje depešo – obvesti OS.

Ob 22.45 – prispela depeša o prekinitvi vseh napadalnih aktivnosti. UKAZ SE IZVRŠI TAKOJ.

Ob 22.55 – načelnik UNZ poroča, da PM Ljubljana posreduje točne podatke o stanju in položaju nasprotnika in stanju in položajih ter opremljenosti naših enot.

Ob 22.57 – obvesti se vse enote o prispeli depeši (št. 1582) o premirju.

Ob 23.00 – vse enote, kjer je bilo borbenih aktivnosti, naj poročajo o stanju ranjenih in mrtvih v strukturah sovražnika in naših enot in civilov.

Ob 23.02 – Hodoš v zvezi s prejšnjo poroča točko negativno.

Ob 23.02 PM Murska Sobota naročeno, da gre v bolnico pogledat in ugotovi stanje ranjenih. ODHOD IZ ZAKLONIŠČA.

Ob 19.46 – OZK naj pošlje dva delavca na petanjski most, kjer bosta sprejela pismo od Djuroviča.

Ob 19.48 – na Presiki na barikadi so se začeli boji.

Ob 19.50 se nadaljuje obstreljevanje tankovske enote v Gornji Radgoni.

Ob 19.58 – na gradu v Gornji Radgoni močno gori. Gornja Radgona obvesti gasilsko enoto.

Ob 21.01 – na Presiki prebili drugo blokado, policiji zmanjkuje municije.

Ob 20.02 Konrad obvesti Mihaliča (TO) o preboju druge barikade in o pomanjkanju municije policije in TO.

Ob 20.05 – patrola pri blokadi PM Ljutomer obvesti, da je v koloni dvigalo in odstranjuje barikado. Do Ljutomera ni več blokade. PM Ljutomer obveščena o evakuaciji PM Ljutomer.

Ob 20.10 – za obrambo barikade v Ljutomeru rabijo OSE, TO jih lahko prevzame na dokležovskem mostu od naših. OS RSNZ obveščeni o preboju druge blokade. Ostala je še ena v centru Ljutomera.

Ob 20.15 – 501 sprašuje, kako naj ravna z ujetnikom iz Gornje Radgone. Prosi navodila. Ne

sme biti skupaj z vojsko, ostalo enako (sporočil Milan).

Ob 20.24 – glede tankovskih ovir (kovinske) je bilo posredovano naročilo in navodilo obema načelnikoma štaba TO.

Ob 20.32 – kolona tankov proti Banfiju (sporoča LIKA).

Ob 20.41 se Zupančič dogovori z upravnikom zaporov glede sprejemanja v zapor.

Ob 20.42 pokliče Konrad PM Ljutomer (Frasa) in mu naroči, da starešina pokliče Konrada.

Ob 20.45 prinese namestnik Gerič pismo, ki ga je napisal Djurovič.

Ob 20.46 Zupančič pove, da so vsi prevozi v notranjost Slovenije prekinjeni zaradi zaostrene situacije.

Ob 20.46 – po specialu sporoča načelnik UNZ o stanju zapornikov, o izpuščenih, koliko jih je v Puconcih, Bogojini in zaporih. Na PM Murska Sobota sta dva vojaka madžarske narodnosti – kaj storiti z njima. Dana sta v zapor.

Ob 20.53 načelnik UNZ kliče Žnideriča v zvezi s pismom Djuroviča. Po faksu pošlje v Ljubljano.

Ob 20.55 se Konrad s komandirjem PM Ljutomer meni glede municije, ki jo lahko dajo TO.

Ob 21.00 pokliče Šeruga Mihaliča na TO in mu pove, da dobi pismo od Djuroviča, ki naj ga izroči Hornu.

Ob 21.10 – opaženi štirje helikopterji iz Trat proti 500, nimajo prižganih luči.

Ob 21.12 je Milan obvesti Žnidariča, naj da okrepitev v Ljutomer.

Ob 21.14 – sporočilo, da KOKRA ni zaznala helikopterjev in da naj bomo previdni.

Ob 21.15 – sporočeno, da so helikopterji avstrijski in so pristali.

Ob 21.18 – iz kasarne sta pobegnila dva vojaka.

Ob 21.22 kliče načelnik NUZ Mihaliča glede objave pisma Djuroviča po radiu.

Ob 21.25 iz Trat poročajo, da se v smeri Kogle–Trate pomika kolona vozil (več osebnih avtomobilov, dva daica in tovorni avtomobil).

Ob 21.41 – v Gornji Radgoni en tank prižgal motor.

Ob 20.45 – eskadrilja vojaških avionov iz Zagreba (sporočil TRIGLAV) je že v zraku, drugo

obvestilo: specialci iz Vrhnik se pripravljajo v noči na napade policijskih objektov. Cirkularno obvestilo.

PRIHOD IZ ZAKLONIŠČA

Ob 23.08 je Pivka 251 dobila čestitke od načelnika IM.

Ob 23.13 – VIS Maribor je sporočil, da se je ob 22.15 uri 14 tankov iz smeri Ormož gibalo proti Ljutomeru.

Ob 23.20 – na Semoličevem bregu gorita dve hiši, gasilci ne morejo gasiti. Po nepreverjenih podatkih bo en pripadnik TO ostal brez ene roke. Enota vejretno razpolaga samo z enim voznim tankom (komandnim)

Ob 23.32 – Lukač Ervin (20. 06. 1972) iz Dokležovja je kot vojak pobegnil iz Kozine. Patrulja ga je poslala domov.

Ob 23.50 se je Magdič vrnil iz nove lokacije PEM. Material je premeščen, potrebno pa je urediti prostore v združenem domu v Rakičanu.

Ob 23.52 se načelnik IM dogovarja z Mihaličem, da bi se v Ljutomeru dogovorili za okrepitev v moštvu in okrepitvi. Na sestanek bo šel Magdič, še predhodno pa na TV.

03. 07. 1991

Ob 00.25 se je Magdič vrnil iz TV. Pove, da je Cipot snemal do 08.00 ure, vendar so vsi tanki še vedno sposobni (vsaj po posnetkih je tako razvidno). Naj bi šlo za štiri tanke in tri oklopne transporterje. Sedaj bo Magdič šel na dokležovski most, kamor bo peljal orožje za ljubljansko območje.

Ob 00.45 Milan sprejel obvestilo, da so na Gibini dva transporterja, pet tankov in dva tovornjaka. Druga kolona je nekje v Železnih dverih (osem oklepni transporterjev, trije tanki), v Presiki pa šest tankov, eno dvigalo in 16 transporterjev. Domnevne izgube nasportnika. Presika – dva transporterja in en tank zapeljali s ceste. Gibina – en tank poškodovan.

Ob 00.55 uri je načelnik IM sporočil stanje na ljutomerskem področju. Prav tako je seznanil z op. (vsebinsko z dokumenti, ki so bili zaseženi zvezni policiji). Predana tudi depeša RSNZ.

01.25 LIKA sporoča, da se iz Štrigove proti Banfiju pripravljajo tanki za premik.

Ob 01.57 Magdič prosi, da pride nekdo iz PM Ljutomer k dokležovskemu mostu, da prenesejo municijo in orožje preko blokade (Horvat predal sporočilo PM Ljutomer).

Ob 02.19 – nad Ljutomerom sta dva reaktivca.

Ob 02.27 – premik tankovskih enot iz Presike.

Ob 02.30 se kolona iz Presike pomika proti Ljutomeru. Horvat vpraša, če so seznanjeni tudi zavezniki.

Ob 02.35 pove občan enoti, da se ji bliža osem tankov, kar PM sporoči enoti na terenu.

Ob 02.43 jih enote že slišijo, pomikajo se počasi. Zavili so proti Pristavi.

Ob 02.45 Horvat obvešča OS RSNZ, poroča o premiku tankov in smeri le-teh.

Ob 02.58 enote sprašujejo, če lahko odpirajo ogenj. Milan govori po specialu in se konzultira. Ukaz je tak, da je potrebno postaviti barikado in šele potem odpreti, ko se bodo prebijali.

Ob 03.00 250 se naroča, da naj TO takoj postavlja barikade, ker jih sploh ni na terenu.

Ob 03.07 stojijo tanki pred barikado v Pristavi. TO še vedno ni na položajih (Horvat je obvestil, enako PM Ljutomer).

Ob 03.09 sprašujejo, koliko kart rabimo za vojne ujetnike. Milan sporoča, da zaenkrat 400.

Ob 03.11– mine bodo postavljene pred Veržejem, sporoča 251. Istočasno opozarja na možnost preboja proti Ljutomeru.

Ob 03.14 govori Milan z Mihaličem in mu sporoča ponovno, da teritorialcev ni na položajih.

Ob 03.19 je barikada prebita. Kolona nadaljuje. Horvat vpraša, kaj pravi TO.

Ob 03.22 streljajo tanki v barikade. Horvat naroča, da PM obvesti sosede, da nekaj ukrenejo.

Ob 03.25 – o nedejavnosti TO Horvat obvesti podskupino Maribor in prosi za ukrepanje.

Ob 03.32 mora Horvat poklicati po specialu. Poroča o stanju v Ljutomeru.

Ob 03.38 – 252 sporoča, da je iz Presike za njimi krenila preostala kolona.

Ob 03.41 – stalna obveščena o močnem streljanju okrog Konjišča.

Ob 03.42 – iz pristave so krenili proti Cvenu. Skupno jih je 11. Za njimi gre še šest samohodk. 250 opozoril patrole, naj se ne približujejo blokadi pred železnico. Obstaja možnost, da gredo proti Ljutomeru.

Ob 03.50 kliče po specialu in sprašuje, kaj je v Konjišču. Horvat pove, da so naši šli preverjat. Pove tudi o položaju tankov v Pristavi. Horvat kliče 500 in sprašuje o streljanju v Konjišču.

Ob 03.58 gredo še trije oklepniki iz Presike v Stročjo vas.

Ob 04.17 je prišel Germadnik povedat, da se tanki mislijo na vsak način prebiti proti Muri.

To so slišali kolegi na CZ.

Ob 04.25 govori Horvat s prisluškovalci, če so prestregli kako bistveno komando. Prosi ga, da pokliče, če bo kaj pomembnega.

Ob 04.33 Horvat poroča TO o gornjih ugotovitvah. Poroča mu tudi o možnosti bombardiranja v jutranjih urah. Mihalič pove, da je sedaj dobil odredbo, da v Ljutomer pošlje pomoč.

Ob 04.46 kliče Horvat 251. Obveščen je, da bo ena skupina krenila najkasneje za 10 minut.

Ob 04.53 je Kranjc 21-595 (civilna zaščita) poročal, da so se tankisti med sabo sporazumevali. Ena kolona je dobila nalogo, da se pridruži tej in da zasedejo nek položaj v obliki podkve.

Ob 04.59 se zanimajo iz radia Murska Sobota o položaju in gibanju kolone. Pove jim tudi, da sta se dva oklopnika pokvarila.

Ob 05.00 kliče Horvata po specialu in opozarja na pojav letal. V primeru, da ga bodo slišali, je potrebno javiti.

Ob 05.04 Horvat sporoča, da se bodo tanki premaknili in imajo komando, da streljajo na vse, kar se zoperstavlja.

Ob 05.05 obvešča Mihaliča, da se gibljejo proti Cvenu in da naj streljajo na vse, kar se zoperstavlja. Rejon 352 zasesti v obliki podkve.

Ob 05.08 poroča Horvat po spcialu zadnje novice. So cca. 500 m pred Cvenom (obveščena koordinacija RSNZ).

Ob 05.12 so že v naselju Cven. Naši opazovalci se umikajo pred njimi in observirajo. Iz Cvena so se obrnili proti Ljutomeru. Zavezniki se morajo pripraviti pred barikado.

Ob 05.22 – kolona v smeri 250, drugi je žerjav. Pričeli so streljati na barikade. Milan poroča koordinaciji RSNZ.

Ob 05.28 sporoča Horvat po specialu o položaju. Pešadija bo prišla odstranjevat hlode, tank jih bo pa kril z ognjem. Horvat poroča Mihaliču o verjetno drugi koloni, ki je prišla do hlodov.

Ob 05.32 je v Pristavi ena samohodka z raketami in en tank – poroča Potočnik od občana s terena.

Ob 05.35 – v Tratah je bilo streljanje od veselja kot poroča patrulja, ki je šla na ogled.

Ob 05.40 – cirkular za prihod avionov, kar je slišati v pogovoru iz tankov (obveščene enote). Pove, da je prišel na barikado in se bo obrnil ter šel na rajon 310.

Ob 05.50 Horvat poroča OS RSNZ o prisluškovanju. TO je na barikadah pred tanki.

Ob 05.52 se koordinacija zanima za stanje v Ljutomeru. 574 sporoča, da se je nekaj tankov obrnilo in se vrača proti Babincem. Ostalo naj bi jih pet. Trije so se vrnili, eden pa je na križišču. Pred kolono se cel čas vozi ena bela zastava, ki jim izgleda kaže pot. Horvat obvešča Mihaliča, da gre kolona proti Gornji Radgoni. Pivka sporoča, da zahtevajo aviacijo in določajo položaje (sporočeno Mihaliču).

Ob 06.06 – Pivka 3 ponovno opozarja na prihod aviacije. Del kolone gre proti Šalincem (iz Babincev).

Ob 06.09 so se tankisti dogovorili, da se bodo vsi ustavili in počakali začelje ? Grupo vodi nek Kovač.

Ob 06.20 so tanki zavili nazaj za Ljutomer, gredo proti Noršincem.

Ob 06.22 stojijo tanki na koncu naselja Noršinci. Načelnik UNZ je sprejel obvestilo, da gredo ob 10.00 ženske in matere vojakov ter podpredsednik skupščine iz Beograda. Zagotoviti moramo varnost.

Ob 06.28 – predsednik izvršnega sveta prosi Čačinoviča, ki je prišel iz Madžarske in spi v Diani, da ga odpeljemo domov na Kapelo.

Ob 06.30 so tanki v gibanju proti Gornji Radgoni.

Ob 06.32 – avioni Postojna Ljubljana (sporočilo od TRIGLAV-a).

Ob 06.35 gredo štiri vozila za Lukavce.

Ob 06.39 načelnik obvesti radio Murska Sobota – Mohorjevo o premiku tankovske kolone okrog Lukavcev.

Ob 06.41 se ena kolona vrača proti Središču ob Dravi (sporoča občan).

Ob 06.44 – na Cvenu v smeri Cezanjevci parkiran bel avtomobil znamke Zastava 101 (patrulja PM Ljutomer preveri).

Ob 06.49 – visoko nad Avstrijo je opažen helikopter.

Ob 06.50 – Lukavci–Križevci smer kolone štirih tankov.

Ob 06.57 se v smeri Radenci premika oklepna kolona štirih tankov.

Ob 06.58 – iz smeri Krapje proti Veržejju se pelje osebni avto znamke Uno (potrebno je preveriti).

Ob 07.00 Zupančič pokliče izvršni svet – Obala, če je Čačinovič že šel, ker so se zmenili, da bi morali iti že pred pol ure. Peljal ga bo predsednik za družbeno planiranje.

Ob 07.02 – ko Čačinovič krene iz Diane, morajo takoj obvestiti Konrada.

Ob 07.02 – za osebnim avtomobolom znamke Uno vozi rdeči avtomobil znamke Yugo (reg. MS), vozili sta med Veržejem in Krapjem krenili proti Grlavi, v Yugu sta dve osebi, od katerih ima ena v roki karto (potrebno je spremljati).

Ob 07.03 – kolona dveh tankov in ene samohodke je krenila iz Stare Nove vasi proti Bučečovcem.

Ob 07.05 je šel Čačinovič za Kapelo.

Ob 07.07 – kolona dveh tankov in ene samohodke je pri barikadi v Bučečovcih.

Ob 07.12 se je na črpalki v Gornji Radgoni ustvarila gneča (poslana patrulja).

Ob 07.20 – v času letalskih napadov bo CZ poslal enega delavca sem, da bomo vseeno oskrbovani z gorivom. Petro bo zaprt za ta čas.

Ob 07.29 – v Križevcih se bo kolona ustavila in postavila relejno postajo (sporoča Slokan).
Ob 07.31 gre iz Ljubljane čez Ptuj tovornjak z zdravili; obveščena patrulja PM Gornja Radgona poskrbi za zavarovanje na območju Vidma.

Ob 07.37 – CZ sporočila, da je prestregla pogovor, da je vojska pustila ranjene v enem neuporabnem oklepem vozilu in nadaljevala pot.

Ob 07.42 – kolona šestih tankov je prebila blokado v Bučečovcih in pelje v smeri Hrastje Mote (obveščena PM Gornja Radgona).

Ob 07.45 načelnik UNZ govori s komandirjem PM Ljutomer o stanju kolon na njegovem območju; tri enote – prva Stara Nova vas pri gostilni Zver (osem oklepnikov), druga je pred Ljutomerom na križišču za Krapje, tretja – en tank in dva transporterja v Pristavi.

Ob 07.46 je v Bučečovcih prebita blokada in tam čakajo tri samohodke, dva tanka in en tank z dvigalom.

Ob 07.54 – štiri kilometre pred Ljutomersko mejo gre iz smeri Središče pri Dravi kolona oklepnih vozil v smeri območja Ljutomer.

Ob 07.57 Flisar iz TO sporoča, da ima podatke, da upokojeni oficir Janič iz Prosenjakovec nadzira naše premike in se povezuje s sovražnikom. Pred zasedbo karavle v Prosenjakovcih se je aktiviral in bil na karavli.

Ob 08.01 – oklepna kolona v Stari Novi vasi še stoji.

Ob 08.05 je Anton Kosi pred dnevi PM Ljutomer sporočil lažni podatek, da se v nekem

tovornjaku želi predati 20 slovenskih vojakov. Podatek ni resničen. Sedaj se giblje z osebnim avtomobilom MS 757-13 na območju Lukavcev.

Ob 08.10 PM Ljutomer sporoča, da se iz smeri Vitan proti Presiki premika 20 do 22 oklepnih vozil.

Ob 08.13 – iz smeri Središče ob Dravi, tri kilometre naprej od Vitana, je kolona 14-ih vozil prebila blokado in tam čaka.

Ob 08.14 so iz tankov proti Ljutomeru pobegnili trije vojaki muslimanske narodnosti in dali zanimive podatke.

Ob 08.16 – sestav konvoja petih tankov, treh samohodk, petih transporterjev, enega tanka je v okvari pri Pristavi, sestav je do 60 vojakov; žrtve: en podpolkovnik in en vojak.

Ob 08.17 – kolona v Stari novi vasi pri gostilni Zver gre proti Hrastje Moti.

Ob 08.21 – v Gornji Radgoni na mejnem prehodu je spopad.

Ob 08.21 – Pavle Čelik iz RSNZ se je zanimal za stanje na našem terenu.

Ob 08.22 – kolona je pri prvi hiši v Hrastje Moti.

Ob 08.23 druga kolona gre iz smeri Šalinci in se obrača proti Noršincem.

Ob 08.25 – Posega iz UKS sporoči spremembo pri ravnanju z vojnimi ujetniki, in sicer:

- zadržijo se vsi, pri katerih je podan sum KD;
- zadržijo se vsi oficirji;
- vsi zvezni funkcionarji ZSNZ, ZCU, zvezne inšpekcije in podobno;
- izpustijo se vsi vojaki, razen Srbov in Črnogorcev, izmed teh pa se izpustijo vsi Srbi in Črnogorci – vojaki zadnjih dveh generacij, vsi ostali ostanejo.

Seznanjen načelnik OZK in OS UNZ Murska Sobota.

Ob 08.33 – prva kolona na barikadi Hrastje Mota pri gostilni.

Ob 08.35 je Konrad obvesti PM Ljutomer, da bi s kratkimi rafali poskušali, da se vojaki predajo.

Ob 08.38 – druga kolona iz Noršincev v smeri Lukavci.

Ob 08.40 – KRIM služba Ministrstva za notranje zadeve Hrvatska ponuja pomoč pri ogledih.

Ob 08.44 so iz bolnice obvestili, da je Gaube, ki je bil v Radencih poškodovan, umrl.

Ob 08.46 je druga kolona že v Križevcih.

Ob 08.47 načelnik UMZ obvesti OS RSNZ (Šefer) o stanju na območju Ljutomera. Vpraša, če lahko začnemo motiti zveze vojske.

Ob 08.50 Šefer sporoča, da lahko začnemo motiti veze vojske.

Ob 08.55 pokliče načelnik UNZ Mihaliča (TO) in se dogovorita za motenje zvez vojske. CZ naročeno, da začne motiti zveze vojske (Hodošček).

Ob 09.01 – avto iz Pečarovcev se lahko umakne.

Ob 09.02 – v okolici Vidma streljanje z avtomatskim orožjem.

Ob 09.04 – iz smeri Varaždin proti Mariboru in Murski Soboti opaženi letali (eno proti Mariboru, drugo proti Murski Soboti).

Od 09.05 pa do 09.45 ure v zaklonišču.

Ob 09.08 – iz Presike (iz tanka) pobegnili trije vojaki.

Ob 09.09 se je druga skupina približala barikadi v Hrastje Moti in se združila s prvo. Borbe ni.

Ob 09.10 na območje Hrastje Mote–Kapela videna kampanjola vojske JA; potrebno bo iti in uničiti.

Ob 09.15 – dim v Lipovcih pri silosu.

Ob 09.16 gresta dva voda PEM v Ljutomer.

Ob 09.20 kliče načelnik UNZ Komarja v zvezi letal (od kod informacija). Kojzek pove, naj damo znak za preplah in objavo po radiu.

Ob 09.29 kliče načelnik UNZ SO RSNZ in vpraša, če je še kje alarm – tudi v Mariboru.

Ob 09.31 Banfi pravi, da po radiu objavlja, da bo desant na Lendavo (sporočil TO Lendava).

Ob 09.34 – Preveriti je potrebno poškodovani tank in ranjene vojake.

Ob 09.35 – prvi tanki v Gomili, Presiki.

Ob 09.37 PM Lendava obvešča, da nima nobenih informacij o zračnem napadu.

Ob 09.39 Kupnik preklicuje alarm. Komar pove, da je dobil podatek preko republiškega centra za obveščanje.

Ob 09.46 se načelnik UNZ pogovarja s Komarjem glede sporočila o letalskem napadu na

Mursko Soboto in Maribor.

Ob 09.50 sporoči načelnik NUZ OS RSNZ o stanju na mejnem prehodu v Gornji Radgoni in o premikih na območju PM Ljutomer.

Ob 09.52 sporoča komandir PM Ljutomer, da se mu povečuje število pobeglih vojakov in bo formiral begunski center. Povezal se bo z civilno zaščito.

Ob 09.50 so se v Gornji Radgoni pojavili trije specialci.

Ob 09.57 – sporočilo, da je Stara Nova vas obkoljena

Ob 10.02 prebija oklepna enota prvo barikado pred Presiko, ta je šla iz Vitana čez Gomilo (osem tankov, štirje transporterji).

Ob 10.05 – iz Hrastje Mote, kjer sta bile dve koloni združeni pred barikado, sta dva tanka uničena, trije vojaki so se predali, ostala vozila čakajo (Konrad obvestil OS RSNZ).

Ob 10.10 – pričakujejo se vojaški helikopterji, ki bodo prevažali hrano in odvažali ranjence. Ne sme se streljati.

Ob 10.20 stoji pri kapeli v Stari Novi vasi tank.

Ob 10.20 grejo tanki po regionalci proti Radencem, in sicer dva sta šla proti Radencem, sedem jih pa stoji pri mlinu.

Ob 10.20 prebijata prva dva tanka barikado v Radencih (pri mesnici).

Ob 10.22 Konrad obvešča OS RSNZ in Maribor o dveh tankih v Radencih.

Ob 10.33 je opažen avstrijski helikopter nad 500.

Ob 10.35 – Slokan deluje na zapuščeni tank in ga skuša zavzeti.

Ob 10.45 sporoča komandir PM Ljutomer, da ima zajetih 10 vojakov, Konrad pove, da se poveže s KS in določijo (začasno) lokacijo.

Ob 10.50 je Silvo Podlesek sporočil, da lahko dvignemo odeje.

Ob 10.55 sprejeta depeša o helikopterjih rdečega križa, ki bo vojski prevažal hrano in odvažal ranjence od 10. do 16. ure. Konrad da cirkularno obvestilo.

Ob 10.57 pokliče Konrad OS RSNZ in vpraša, kako je s preleti vojaških helikopterjev z oznako rdečega križa. Potrjujejo depešo.

Ob 11.07 sta se iz Stare Nove vasi nazaj vrnila dva tanka; opozorjena skupina, ki strelja na

pokvarjeni tank.

Ob 11.10 – tanka sta že skoraj pred Vučjo vasjo.

Ob 11.15 – poškodovani miličnik Filipič bo doma v Precetincih. Po potrebi lahko opravlja lažje naloge.

Ob 11.17 – barikada v Radencih vzdržala.

Ob 11.19 so se tanki pred Presiko obrnili in gredo proti Ormožu, transporterji so pa še na mestu.

Ob 11.21 – iz tanka v Stari Novi vasi so potegnili osem vojakov, vendar sta jih odgnala tanka, ki sta se vračala. Vojake so zajeli, Škerlak se z njimi umika.

Ob 11.30 – samohodko, iz katere so bili zajeti vojaki, tank vleče s seboj.

Ob 11.41 se barikadi v Vučji vasi približuje osebni avto znamke Zastava 101. Patrulje so opozorjene.

Ob 11.43 se je Zupančiču javil vojak, ki mu je omogočil pobeg iz kasarne, da bo javljal dviganje avionov v Zagrebu.

Ob 11.45 – za organiziranje taborišča na območju Vidma so zadolženi Blagovič, kriminalist Potočnik in tehnik. Zupančič obvesti TO, naj dajo ljudi za stražo. Taborišče bi bilo v šoli v Vidmu.

Ob 11.55 je načelnik OZK organiziral snemanje zunanosti vojašnice v Murski Soboti v primeru prihoda helikopterja.

Ob 12.00 – tank, ki je vlekel drugo oklepno vozilo, še ni prišel do Vučje vasi, sliši se pa streljanje. Patrulje so opozorjene na previdnost.

Ob 12.01 gre tank s samohodko iz Vučje vasi.

Ob 12.05 Jevšek sporoči, da naj bi pilot Tršovec, ki je doma v Radencih, imel sina, ki je polkovnik in naj bi bil sedaj doma pri očetu. V Šprincu naj bi našli dva mrtva vojaka odvržena na njivi. Informacija ni potrjena.

Ob 12.17 se je oklepna kolona iz Presike vrnila nazaj na ormoško območje.

Ob 12.20 načelnik OZK obvesti načelnika UNZ, da je Domadenik naročil, da se posname nasilnost nad civilnim prebivalstvom (s strani vojske).

Ob 12.21 sedijo Vojaki na tankih in so prenehali z aktivnostjo, ker naj bi bilo premirje do

17.00 ure (sporočeno s strani TO).

Ob 12.22 da Konrad informacijo novinarju radia Murska Sobota o stanju tankov na območju PM Ljutomer.

Ob 12.25 – kompanjola zvez naj bi bila nekje v bližini Hrastje Mote.

Ob 12.27 – kolona, ki se nahaja na območju Koga, strelja iz vsega orožja, močno se kadi, verjetno gori hiša.

Ob 12.45 Šonaja sporoči, da je nekje en vojak mrtev in en ranjen, vendar ne ve, kje.

Ob 12.49 inšpektor Volšek iz UNZ Maribor sporoča, da se oklepna kolona premika iz smeri Cogetinci proti Vuzmetincem, kjer jih čaka cisterna z gorivom. Načelnik UNZ obvesti PM Ljutomer in oni obvestijo TO Ljutomer.

Ob 13.05 – na Gibini je mirno.

Ob 13.15 Šonaja sporoča, da se tanki v Hrastje Moti obračajo v smeri Ljutomer.

Ob 13.16 Šonaja sporoča, da se tanki premikajo po njivah proti Murščaku.

Ob 13.18 Šonaja sporoča, da so vojaki zapustili tank in bežijo po njivah v bližini Hrastje Mote v smeri Murščak. Vojska se je vrnila nazaj k tanku (čez pet minut). Tanka sta oddaljena od ceste – eden 100 m drugi pa 300 m. Izgleda, da en tank drži drugega v šahu.

Ob 13.25 Konrad obvesti enote, da ponovno polagajo pozornost na vozilo zvez nekje na območju Vidma.

Ob 13.26 – rumeni avtomobil znamke Golf, ki je bil parkiran pred dijaškim domom v Murski Soboti, naj bi bil vozilo zvez na območju Vidma (SI 968-86). Giblje se na relaciji Videm–Bučečovci.

Ob 13.33 se tankoma v Hrastje Moti pridruži tretji in moštvo se formira v kolono.

Ob 13.35 Ribaš poroča, da je na mejo prišel s potnim listom Rajko Janič iz Prosenjakovec. Zadeva se beleži.

Ob 13.36 Štajner javil, da ima pri Radinu štiri oficirje in oklepno vozilo. Oficirje prevzame Flisar.

Ob 13.43 Konrad obvesti Slokana, da akcija v takem položaju, kot so, ni mogoča.

Ob 13.50 načelnik UNZ pokliče skupino za razporejanje vojnih ujetnikov v Ljubljani glede premeščanja beguncev. Ostala je varianta preko Madžarske, načelnik se še zmeni z RK. RK sporoči, da jih zaradi varnosti ne more sprejeti in se strinja z varianto Madžarska.

Ob 14.02 Konrad obvesti 511 in 512, da se bosta gibala na tem terenu črni GOLF in PIVKA 44.

Ob 14.07 se pri Hrastje Moti v gozdu peljejo naslednja vozila znamk Trafic (bele barve), Opel Kadett (modri) in Zastava 101.

Ob 14.08 je v Kapelskem Vrhu oseba v belem Traficu spraševala za vojsko.

Ob 14.20 – od 13. ure velja premirje in vojska mora sporočati, če je kršeno. To je prestreženo sporočilo.

Ob 14.22 Banfi pokliče Mihaliča (TO) in ga obvesti o prevozu materiala za TO iz smeri Maribora, ki pa o tem nič ne ve. Zaradi varnosti prevoza pošiljka čaka v Lenartu.

Ob 14.23 Branko Frkolja – kapetan je ranjen in je v bolnici v Rakičanu. Razgovor je opravil OZK.

Ob 14.34 Putnik pove Milanu, da so poleteli štirje helikopterji iz Zagreba z oznako rdečega križa. Helikopterji so oboroženi z raketami (TRIGLAV).

Ob 14.34 – 511 sporoča, da je pri Radinu en mrtev vojak.

Ob 14.50 Zupančič naroča članu štaba TO Ljutomer, da pošlje zajete oficirje v center v Videm, kjer se bo lahko ravnalo z njimi kot z vojnimi ujetniki po konvenciji.

Ob 14.54 PM Murska Sobota sporoča, da imajo podatke o oficirju, čim ni znan (Renato Križanič, rojen 20. 12. 1962, stanuje v Černelavcih, Ledavska 28, poseduje osebni avtomobil znamke Yugo, višnjevo rdeče barve – MS 975-92). On razlaga, da je na bolniškem in je zato doma, oče pa trdi, da je tu zaradi posebne naloge. Ni znano, kje slušbuje. Preveri VIS.

Ob 15.06 po prisluhu smo dobili obvestilo – komanda sporoča tankovskim enotam: »Pripravite se, krenili bomo po posebnem planu, vračamo se v kasarne. Ko boste pripravljeni, sporočite.«

Ob 15.10 – v smeri 500 na veliki višini – avstrijski helikopter.

Ob 15.13 je Konrad sporočil obvestilo po prisluhu Mariboru (po telefonu).

Ob 15.22 je Dora sporočil, da je mariborski korpus dobil ukaz, da od 13. ure naprej mirujejo.

Ob 15.31 je sporočeno, da gori PMM Gornja Radgona.

Ob 15.37 – Štefan Benčec s Hodoša zbira hrano za TO.

Ob 15.38 komandir PM Ljutomer sporoča, da je viden helikopter z oznako rdečega križa. Milan obvesti, da se ne strelja.

Ob 15.41 – iz Maribora 1 km proti Ljutomer še 1 helikopter.

Ob 15.43 – helikopter v smeri Murske Sobote ima znak RK in rakete, gre v smeri kasarne v Murski Soboti. Polagati je potrebno pozornost na tovor.

Ob 15.42 se helikopter nad Gornjo Radgono obrača, leti zelo nizko proti mejnemu prehodu in je pristal.

Ob 15.49 je helikopter pristal v Hrastje Moti.

Ob 15.51 se je helikopter v Murski Soboti dvignil in poletel.

Ob 15.50 imamo s terena podatek, da so tanki razrušili vas Kog ali Vuzmetince. Zupančič je o tem obvesti tudi radio.

Ob 15.53 leti helikopter iz kasarne v Murski Soboti v smeri Gornje Radgone ob reki Muri (nizko nad gladino Mure).

Ob 16.04 se je helikopter v Gornji Radgoni dvignil in gre nazaj po Muri.

Ob 16.09 sta oba helikopterja na planoti pri Hrastje Moti in sta na zamlji pri tankovskih enotah. RSNZ je naročil, da se jih zaenkrat še pusti.

Ob 16.12 se je en helikopter dvignil in leti proti 250.

Ob 16.14 je Horvat obveščen, da je tankovska enota zahtevala, da jim takoj pripeljejo barvo. Obstaja možnost, da si bo narisal znak rdečega križa.

Ob 16.19 sta dva vojaka prenašala v šotorskem krilu stvari, nato pa še štirje nekaj drugega, verjetno dokumentacijo. To so pripeljali v helikopterju. Poročal je opazovalec kasarne v Murski Soboti.

Ob 16.23 Prisluh opozarja, da ima KOS položaje naših štabov TO.

Ob 16.24 je Zupančič sprejel obvestilo od Jasne Flisar iz Gornje Radgone, da je helikopter z znakom RK ob odhodu iz Gornje Radgone mitraljiral in poškodoval službeno marico. Telesnih poškodb ni. Naši so potem odgovorili.

Ob 16.30 Horvat sporoča koordinaciji o Gornji Radgoni in Kogu.

Ob 16.31 je iz Precetincev dobljeno obvestilo, da je pristal helikopter. Slokan bo poslal skupino, da preveri.

Ob 16.32 Milana po specialu sprašujejo za primer streljanja (iz helikopterja) v Gornji Radgoni.

Naročeno je, da se takoj preveri in poroča (naročeno Preši 1).

Ob 16.41 poroča Flisar, da policija ni streljala, za helikopter se pa še ne ve. Flisar preverja naprej. Flisar še poroča, da je TO streljal na helikopter. Marica ima poškodbe od prej.

Ob 16.50 sporoča Pavič iz Černelavcev, da je mati rekla, da je na dopustu, oče pa da zjutraj odide in se zvečer vrača ter da je na posebni akciji.

Ob 16.52 Škerlak poroča, da se je vojska vkopala v Hrastje Moti izven naselja. Pivki je 250 naročeno, da opravijo razgovor o teh zadevah.

Ob 16.55 poroča Milan koordinaciji o zadevi v Hrastje Moti. Vojaki so blokirali cesto in ne pustijo prometa. Poroča tudi za helikopter, ki je (izgleda) zadet. Horvat mora zbrati podatke in dati depešo. Sedaj potekajo pogajanja med vojsko in našimi predstavniki oblasti. V kontaktih z vojsko se morajo JLA obračati na svoje predstavnike.

Ob 17.04 – 21 11 poroča, da helikopter, ki naj bi pristal v Precetincih, tam ni pristal, ampak je letel v nizkem letu na območje KOKRE.

Ob 17.05 poroča Horvat Pivki 501, naj obvesti predsednika Izvršnega sveta Gornja Radgona, da poskrbi za zbirni center v Vidmu – za prehrano in namestitev.

Ob 17.09 je PM Murska Sobota naročeno, da se vzpostavi kontrola na brodu v Krogu (opozoril VIS).

Ob 17.15 se iz Ludbrega proti Vrbanovcu giblje LASTA 776. Gre za helikopter. V Vrbanovcu so jim prisluškovali (ob 17.12 uri). Horvat govori z Flisarjem, ki pove, da helikopter ni streljal.

Ob 17.20 Sakovič poroča Horvatu, ta pa operativni skupini, da bo Popov v tankih na mejnem prehodu. Zagotavljajo, da bo zapustil Gornjo Radgono v spremstvu policije ob 18.30 uri. Sprašuje, kaj naj delamo. Poroča tudi, da so streljali na helikopter teritorialci, pregledal jim je tudi orožje. Naročeno je, da se naše enote ne vmešavajo do nadaljnjega – naročeno iz koordinacijske skupine izvršnega sveta (Angel Čibej).

Ob 17.32 je Kreslin sporočil, da se je en tank po vsej verjetnosti zaustavil v gozdu Rihtarovci v bližini gostilne Kosi. Gre za tanka, ki sta šla zjutraj iz Hrastje Mote proti Radencem in je bil eden uničen.

Ob 17.34 je Zupančič obvestil vse zbirne centre, da do nadaljnjega ne izpuščamo vojaških ujetnikov, ker prehod ni varen.

Ob 17.38 – en tank je pri gostilni Kosi na desni strani regionalne ceste zamaskiran z vejevjem. Sakovič umika svoje iz položajev v Gornji Radgoni.

Ob 18.00 uri Lika sporoča, da grejo k nam domov naši trije vojaki in da poskrbimo za sprejem

na mostu v Murskem Središču. Lendava gre po njih.

Ob 18.08 – dobili DX depešo – stalni dežurni za prevoznost cest in mejnih prehodov ter višine podvozov.

Ob 18.19 – Kovač (776) iz Središča ob Dravi sprašuje, če je Popov že krenil. Ta odgovarja, da bo krenil ob 18.30. Potem naprej verjetno sprašuje o tankih v Radencih, če so krenili, ti pa odgovarjajo, da bodo počakali Popova – prisluh. Horvat obvešča vse enote o mogočem umiku oklepnih vozil. Prepovedano je izvajati akcije.

Ob 18.35 kliče Lika Ljutomer. Sprašuje za tri moške osebe. Prihajajo po enega vojaka. Počakali jih bodo na Gibini.

Ob 18.38 Lika sporoča, da je prišel iz Sarajeva avtobus z oznako rdečega križa po svoje vojake. Sporočeno mu bo, naj počaka.

Ob 18.52 poroča Dora Marjan, da so se tanki premaknili iz Gornje Radgone (iz lokacije). Cirkular enotam. Horvat poroča OS. Demantirano je o premiku. Predano je tudi poročilo po radiu, da občani ne bi provocirali ali napadali, da ne bi bilo žrtev.

Ob 19.00 Cipot poroča, da helikopter ni streljal, pač pa TO s kratkim rafalom iz cca. štirih orožij.

Ob 19.06 je krenila kolona iz Gornje Radgone. Horvat poroča Ljubljani, da se vračajo proti Hrvaški. Skupina helikopterjev iz Gerincev. Paziti je treba na prekinitev ognja. Kolona je zapustila mesto Gornja Radgona. 113 je naročeno, da so previdni in naj sporočajo o zasedbi prehoda. 535/1 sporoča, da TO ne ve vsepovsod (sporočil zaveznikom). Milan obvešča, da bodo o tem obveščene vse enote in TO. Mi v tem spremstvu ne sodelujemo, opravljamo druge naloge. V Gornji Radgoni pri Petrolu se je kolona zaustavila, izgleda, da čaka enega, ki ima okvaro.

Zupančič je naroči Zemljiču in Potočniku, da opravita snemanje z video kamero v Gornji Radgoni. Na malem mostu ne morejo odstraniti kamiona, ki noče vžgati, kolona še vedno stoji. Ob 19.21 kolona nadaljuje. Ob 19.26 ovira na mostu še ni odstranjena. Preša 501 dviga zastavo na mejnem prehodu v Gornji Radgoni, nato preveri v Spodnji Ščavnici objekt vila, če so ujetniki (preveril bo Pivka 500). Mogoče gre za vilo v Črešnjevcih. V smeri Vaneče se gibljeta dve osebi, PM Murska Sobota preveri. Flisar pokliče OS murskega po telefonu. Magdič obvesti 300, da pošlje patroljo, da preveri, kaj je z 324, ki se ne javlja.

Ob 19.44 se je Sever (carina) zanimal, kdaj bo možno vstopiti v objekte carine. PM preverja za dva neznanca v smeri Vaneče. Ob 19.52 se javi 324. Casar je šel iz zbirnega centra v Puconcih s komisijo po osebne stvari vojnih ujetnikov v karavlo Hodoš, ki je zavarovana po TO. Ugotovili so, da iz objekta manjkajo številni osebni predmeti vojakov. Ob 19.57 bo kolona vsak čas v Radencih pri Petrolu. Kolona se je zaustavila na barikadi v Radencih (pri mesnici, in sicer ob 20.03 uri).

Patrola PM Murska Sobota je našla osebi pri Vaneči, gre za vlomilca. V Hrastje Moti je v okvari helikopter. Ob 20.15 kolona nadaljuje pot iz Radencev proti Hrastje Moti. Milan daje obvestilo, da s Hrvaške vstopijo vlečna vozila, ki bodo odstranjevala tehniko, ne jih ovirati. Škerlak sporoči, da se okrog helikopterja ne dogaja nič, trije oklepniki in tanka pa se pomikajo proti cesti. V Spodnji Ščavnici ne najdejo objekta vila in tovara.

Ob 20.26 Magdič sprašuje, če je na mejnem prehodu v Gornji Radgoni vse v redu in če snema OZK. Škerlak sporoča, da so vozila, ki so bila na njivi, na cesti, en tank je še ob cesti. Na 800 je vse v redu (ob 20.35 uri), ni še skupine OZK. Kolona gre skozi Hrastje Moti (ob 20.41 uri). Skupina ujetnikov se nahaja v štabu TO v Gornjih Ivanjih.

Ob 20.50 – transporter v Radencih, ki je bil v blokadi in je poškodovan, je ostal na mestu, kolona pa je nadaljevala pot. Škerlak sporoča, da je kolona krenila iz Hrastje Mote proti Ljutomeru ob 20.52 uri. Preša 504 naj ostane v bližini helikopterja, ker dobi navodila za zavarovanja helikopterja. Ob 20.55 Škerlak sporoča, da se kolona premika naprej, vendar v velikih razmikih. Milan naroča Preši 504, da ostane na položaju in varuje, nato se pa umakne; zaradi svoje varnosti ne bo varoval helikopterja.

Spremlja jo oklepnik z barikade pri Radinu v Radencih. Kolona tankov je izredno raztegnjena. V smeri Rakičana proti Noršincem je slišati strele, patrolja PM Murska Sobota preveri stanje ob 21.04 uri. Občani Hrastje Mote gredo na njive, kjer so bili tanki v bližini helikopterja. Patrolja gre na kraj, da jih zavaruje. Škerlak kolone ne vidi več in se bo premaknil. Kolona je pri naselju Bučečovci, zaustavila se je. Pivka, ki je na brodu, sporoča, da bi neki občani naj slišali helikopter, ki bi pristal. Patrolja bo preverila (nekje v smeri Satahovcev). Kolona se je premaknila proti naselju Veržej, je sporočila patrolja PM Ljutomer. Kolona se bo vračala po isti poti, kot je prišla (Veržej, Krapje, Mota ...). Zadnji tank v koloni je pokvarjen in se je ustavil.

Ob 21.35 Konrad sporoča Mihaliču, da Petek iz Bogojine sporoča: »Danes, ob 21.25 uri, je TO predal orožje.« Pavel Horvat je prevzel samo devet pušk in 50 nabojev. Petku naročeno, da se vse opravi, da se puška najde. Sprašuje ga tudi, kdaj se bo sprostil most. Ker ne ve, bodo zdravila posredovana preko broda.

Ob 21.42 – tank, ki je zaostal, gre proti Iljaševcem. Konrad sprašuje za tank, ki je zamaskiran, če je odšel ali ne. Bodo pregledali. Tank gre iz Iljaševcev proti Križevcem. Tank gre iz Iljaševcev nazaj proti Stari Novi vasi Očitno se je izgubil. Potrebno ga je spremljati. Tank, ki je bil pri gostilni Kosi, je tudi odšel. Gre iz Bunčan proti Veržeu. 512 sporočila, da gre kolona iz Veržeja proti Krapju. Prosi se intervencija pri Skandariju (Lendavska 23 a). Obveščen 300.

Ob 22.00 uri gre zaostali tank iz Veržeja proti Krapju. Gibati se morajo proti Gibini, ker so tam barikade odstranjene. So v smeri proti Cvenu.

Ob 22.13 Celar iz koordinacije opozarja na 100 % budnost in dosegljivost. Ni nobenega odpuščanja rezervnega sestava v zvezi s pripravami na jutri. Cirkular za vse enote in patrolje predal je Horvat, in sicer takoj po sprejetem obvestilu Celarja.

Ob 22.24 – streljanje na kolono med Cvenom in Moto. Bilo je več strellov, verjetno z lovsko puško. Streljanje je hitro ponehalo.

Ob 22.25 je spet prišlo do zastoja v naselju Mota. Gre verjetno za okvaro vozila. Občane je potrebno obvestiti, da jih ne smejo provocirati. Na koncu naselja Mota so se zaustavili in urejajo kolono, ki se je zelo razpotegnila. Po radiu je naročil Konrad, da opozarja občane, da se izogibajo neposrednih kontaktov in izzivanj JLA. Kolona se je zaustavila v Moti, kjer se jim je pokvarilo eno vozilo. V koloni pa je osem tankov, 18 transporterjev (oklepnih), dve dvigali (tank) in en rešilec. Kolona je ob 22.55 krenila naprej. 511 je sporočil, da je prišel k helikopterju neki upokojeni mehanik (aviatičar). Sposoben ga je popraviti, vendar se mu ne pusti. Patrolji je bilo naročeno, da varuje helikopter.

Ob 23.05 je sporočeno, da kolona spet stoji zaradi okvare.

Ob 23.06 je naročeno PEM enotam, da naj se pripravijo za prevoz z brodom na naš kraj. Ob 22.10 je hiša ob mejnem prehodu v Gornji Radgoni ponovno začela goreti.

Ob 23.15 je okvara na tanku odpravljena. Kolona nadaljuje v smeri Razkrižja in Gibine.

Ob 23.31 se je en tank ponovno pokvaril. Odstranili so ga s ceste in kolona nadaljuje pot. Naročeno je, da se operativno zavaruje.

Ob 23.33 gre kolona iz Razkrižja proti Gibini. Je zelo razpotegnjena.

04. 07. 1991

Ob 00.12 – kolona pasira Gibino. Zadnje vozilo je zapustilo področje Slovenije ob 00.15 uri. Mejo je prestopilo osem tankov, 17 oklepnih transporterjev, dve oklopni tovorni dvigali in eno reševalno vozilo. En odklopni transporter je ostal v Moti v okvari. Vse se varuje operativno.

Sporočeno RSNZ in radiu Murska Sobota.

Ob 02.59 smo obveščeni od Cipota (center za obveščanje,CZ), ki ga je obvestil avstrijski varnostnik, da se predvideva splošni letalski napad na Slovenijo, in sicer ob 04.00 uri (dne 4. 7. 1991).

Načelnik UNZ je obvestil Kolenca (operativno skupino RSNZ).

Farič kliče v Avstrijo številko, ki jo je pustil Cipotu avstrijski varnostnik. On pove, da mi nimamo takih podatkov. Poročal je, da je te podatke poročal tudi Gerenčer. Podatke je dal okrajni glavar Kranich. Čakovec in Varaždin sta obveščena, da nas obvestita. Ob 03.25 sporoča patrolja PM Ljutomer, da so pripadniki TO odvzeli mitraljez s strelivom z oklopnega transporterja z opuščene transporterja v Moti.

Ob 03.30 je obveščen Flisar, obvestil ga je načelnik UNZ. Preša 505 je obveščen.

Ob 04.25 – po specialu dobili obvestilo, da je podatek lažen, sporočil je Kolenc.

Ob 05.50 je prišel vlačilec in kampanjola v Moto nalagat pokvarjen tank. Najvišji čin je kapetan (obveščen radio).

Ob 05.50 je na relaciji Korovci–Cankova opažen en vojak. Gre peš. V rokah ima vrečko.

Ob 06.00 je na avstrijski strani opaženo vojaško letalo (v preletu ob meji).

Ob 06.22 kliče Zupančič Blagoviča, da ukine v Vidmu zbirni center. Teritorialci se morajo vrniti v svoje enote, Zupančič pa bo šel po dva ujetnika, da ju zasliši.

Ob 06.40 – pred Križevci (Veržej) je barikada, ostala je še opeka, na kraj napotena patrulja.

Ob 06.58 Zupančič sprašuje TO, kako je z barikado na petanjskem mostu, ko bo barikada odstranjena (TO obvesti Zupančiča).

Ob 06.55 – starešine, ki so prišle po opuščena oklepna vozila v Hrastje Moto, so se zanimale, kje je ženska zdravnica – civilna oseba. Povedano jim je, da je v zbirnem centru.

Ob 07.10 je na avstrijski strani opažen helikopter.

Ob 07.14 namestnik Gerič pokliče OS RSNZ, kdaj se začne izpuščati vojne ujetnike iz zbirališč. Povedano mu je, da pokličejo nazaj in sporočijo.

Ob 07.20 je Konrad sporočil Flisarju, da OZK dokumentira posledice napada v Gornja Radgoni. Konrad o tem medtem obvesti tudi načelnika OZK.

Ob 07.32 Mohorku naročeno, da poskrbi za posnetek stanja vseh škod, ki jih je povzročila JLA s posebnim poudarkom v Gornji Radgoni. Mohorko je naročil svoji ekipi dokumentiranje. Konrad naročil Sakoviču, da pomagajo delavci PM Gornja Radogona. Vključiti je potrebno PREŠO 501. Enako velja za 511 in 512. Ekipa OZK je že šla.

Ob 07.35 Matko iz RK sporoči, da imajo vse pripravljeno glede vojnih ujetnikov. Konrad naroči namestniku Geriču, da pokliče Matka.

Ob 07.40 Konrad naroča vsem splošnim postajam milice, da poskrbijo za posnetke škode, napisati morajo zapisnike, uradne zaznamke, dokumentirati škodo, ki jo je povzročila JA. Povežejo naj se z načelnikom OZK.

Ob 08.03 je Konrad obvestil PEM – Kalamana Pintariča, da se vrne v PEM miličnik Kotnjek iz Dobrovnika.

Ob 08.05 je Konrad obvestil v zvezi s tovornjakom iz KOKRE, da lahko tovornjak pripeljejo preko mostu v Dokležovju.

Ob 08.15 da načelnik UNZ informacijo na radio Murska Sobota, da naj objavijo po radiu, in sicer: »Občani, ki imajo kakšne informacije o poškodbah ali kakih drugih zanimivih informacij, le-te poskušajo dokumentirati, ali če jih že imajo, naj te posredujejo PM.«

Ob 08.20 – stališče je, da se omogoči obisk in telefonski pogovori z ujetniki v zaporu v Murski Soboti.

Ob 08.20 kliče komandir PM Ljutomer in se pozanima za jasno stališče glede obravnave storilcev KD iz zapuščenih vojaških objektov in drugih.

Ob 08.25 obvesti načelnik OZK, da gresta Grkinič in Hercog dokumentirat poškodbe s strani JLA v Radence proti Ljutomeru. V Gornji Radgoni sta Zemljič in Potočnik.

Ob 08.26 obvesti načelnik UNZ OS RSNZ – Pavličič; zaprosimo, da uredijo prevzem ujetega polkovnika Djuroviča od skupine in nam dajo nadaljnja navodila okrog vojnih ujetnikov.

Ob 08.39 Konrad obvesti vse patrulje, da poročajo glede prevoznosti cest.

Ob 08.43 sprejme Šeruga obvestilo od stalnega, ki sporoča, da je pravkar sprejel cirkular iz Ljubljane, da je na terenu vozilo znamke Golf, bele barve (registracija LJ 655-897, last Kompaša). V vozilu se vozijo osebe z namenom, da napadajo avstrijske mejne organe po ozemlju Republike Slovenije in mejnih prehodov. Vozilo je potrebno zaustaviti, ga pregledati, osebe identificirati in o ugotovitvah poročati. Konrad da cirkularno obvestilo po UKV.

Ob 08.47 OS RSNZ poroča, da počakamo odgovor JLA glede Djuroviča.

Ob 08.51 Konrad obvesti Slokana, da prevzame polkovnika Djuroviča (od Žinkoja), naj gre z marico in ga pripelje na PM Murska Sobota (obveščen Žinko).

Ob 08.57 načelnik UNZ se poveže s predsednikom Štraklom Izvršnega sveta Ljutomer in ga obvesti, da aktivirajo civilno zaščito, ki naj zavaruje premoženje v DO in ustanovijo komisije za ugotavljanje škode.

Ob 08.57 Šeruga sprejme obvestilo od stalnega, da je na pokopališču v Gornji Radgoni zaradi izkrvavitve umrl vojak, kar je s pregledom ugotovil doktor Ostan, predano je bilo obvestilo TO Ljutomer, dežurnemu, ki bo prevzemal ukrepe.

Ob 09.05 načelnika UNZ kliče kapetan Garnizija Brozovič (Varaždin) in prosi za prevzem helikopterja, ki je ostal pokvarjen v Hrastje Moti. Želijo ga z drugim helikopterjem prevzeti in odpeljati. Obveščen je Pavletič OS RSNZ. Po dobljeni informaciji je helikopter varovan s strani TO Ljutomer, napoten je, da pokliče njihov štab.

Ob 09.15 – vojaško dvigalo, ki gre v Hrastje Moto dvigovat vojaški transporter, je zgrešilo pot, zato ga usmerjajo na kraj.

Ob 09.37 je Konrad obvestil železnico, da odpelje vagone z železniškega mostu čez reko Muro v Beltincih, kjer je blokada, vendar naj prej pokličejo štab TO in se dogovorijo.

Ob 09.38 Komar iz OS RSNZ sprašuje, če ima kakšen podatek, da bi kdo (civilni vojaki) observiral prejšnje obmejne stražnice. Odgovorjeno je bilo, da zaenkrat nimamo podatka, da pa bomo zadevo na terenu spremljali in takoj poročali. Obvestilo je bilo dano enotam na terenu.

Ob 09.44 razdeli Škerlak svojo enoto na patrulje in opravi kontrolo po mejnih prehodih, karavlah in drugod.

Ob 09.52 se Šeruga s Kukom dogovori glede tatvin, da to dokumentirajo in poročajo, prav tako pa tudi škodo, ki jo je povzročila JLA. Do sedaj nimajo evidentiranega nobenega primera s strani JLA.

Ob 10.09 – most na Petanjcih je odprt za ves promet.

Ob 10.11 sporoči Bohar TO, da je med Petanjci in Gederovci bilo izstreljenih več strellov. Konrad obvesti PM Murska Sobota, ki pošlje patruljo.

Ob 10.20 Konrad vpraša OS RSNZ, kako je z vojaškimi osebami, ki odstranjujejo poškodovano tehniko v Republiki Sloveniji, ker je dobil informacijo iz TO, da se morajo v eni uri odstraniti. OS RSNZ o tem ničesar ne ve.

Ob 10.27 obvesti Konrad patruljo PM Murska Sobota, ki je šla v smeri Petanjcev in Gederovcev, za je zadeve rešena (obveščena TO).

Ob 10.31 je Komar iz Maribora sporočil, da se naj z območnim štabom TO dogovorimo, da se vse vojake albanske narodnosti nemudoma spravi do Hrvaške, kjer jih bodo naprej transportirali do zbirnega centra, ki je nekje v Zagrebu.

Ob 10.45 je iz kasarne v Murski Soboti izstopilo vojaško vozilo z oficirji (glede urejanja mrtvega oficirja Stojanoviča).

Ob 10.46 Kojzek sporoča, da je pred vojašnico v Mariboru pripeljal avtobus s starši, vojaki odmetavajo orožje in bežijo iz vojašnice. Naj bomo pripravljeni v primeru, če pride do tega tudi v Murski Soboti.

Ob 10.53 Konrad obvesti PIVKO 300 in PIVKO 81 o prihodu staršev v Maribor, saj lahko imamo isto situacijo tudi pri nas v kasarni.

Ob 10.55 iz Gornje Radgone sporočajo, da pri snemanju stanja ne obvladujejo situacijo in prosijo za pomoč in koordinacijo pri delu.

Ob 10.59 Konrad še enkrat obvesti PIVKO 300 glede kampanjole z oficirji (polagati je

potrebno pozornost).

Ob 11.03 Šeruga vpraša preiskovalno sodnico Peršovo, če se bodo vključili v ogled, povzročene v Gornji Radgoni, Radencih, Ljutomeru in drugje. Preiskovalna sodnica je odgovorila, da o tem še nimajo nobenih stališč, da pa se bodo sestali z JT, se povezali z višjimi sodišči drugje in nas o stališču čim prej obvestili.

Ob 11.05 je Martinoši sporočil, da 15 zveznih policajev s pomočjo RK preoblečemo in izpustimo, pripravimo, da krenejo proti večeru, ker bo tudi iz Doba krenila ena skupina in se sestanejo v Sevnici okrog 11. ure. Zveznim policajem je potrebno pustiti samo nujne osebne dokumente. Nalogo je prevzel Šeruga.

Ob 11.20 v zvezi z depešo št. 01-2-257, z dne 04. 07. 1991, je Konrad odredil, da dva oddelka PEM opravljata varovanje hrvaške meje, dva oddelka PEM pa avstrijske in madžarske meje.

Ob 11.23 je Zupančič poslal ekipo OZK v Gornjo Radgono kot pomoč pri snemanju stanja škode.

Ob 11.35 sporoča Žnidarič, da so oficirji iz kasarne prišli na obisk v bolnico k oficirju, ki je na zdravljenju.

Ob 11.41 gre patrulja iz PM Gornja Radgona na dodatno zavarovanje helikopterja pri Hrastje Moti.

Ob 11.53 – stališče TO v zvezi z vojnimi ujetniki in starešinami, ki niso podpisali pri TO. TO smatra, da nihče od njih ni nudil aktivnega odpora oziroma sovražno deloval, da bi proti njim bilo potrebno ukrepati v smislu kazenskega pregona (obvestil Bohar s TO).

Ob 12.00 je Ovnič zaprosil za potrebe po opremi, sporočeno, da potrebujemo naslednje:

- naboji 7,62 call 30000 kom
- naboji 7,65 call 12000 kom
- ročne bombe RB m75 400 kom
- podmetači 100 kom
- srajce sive 200 kom
- delovne uniforme čim več
- signalne rakete 200 kom
- zaščitna maska M1 50 kom

Potrebe sporočene na RSNZ Ovniču. Opremo moramo prevzeti v Mariboru.

Ob 12.08 Magdič sporoči Slokanu, da zavaruje helikopter do prihoda TO, ki ima pilote, ki bodo helikopter prevzeli. Pavletič iz RSNZ nam je posredoval zgoraj navedeno stališče.

Ob 12.21 so v zapore v Murski Soboti pripeljali civila – zidarja, ki je zaposlen preko vojske. Razgovor je opravil Zupančič.

Ob 12.32 – čez pol ure prideta na kraj v Gornjo Radgono preiskovalni sodnik in tožilec, ogled bo opravljen samo v primeru, ko gre za KD (vlom in podobno). Obveščena PM Gornja Radgona.

Ob 12.35 so bili na njivi 500 m od naselja Hrastje Mota najdeni zaboji municije. Konrad naroči pregled okolice.

Ob 12.49 je Magdič preveril na PM Gornja Radgona in Ljutomer, če je še na terenu ekipa vojske.

Ob 12.57 je klical Miholič, da mora načelnik UNZ biti ob 17. uri v Mariboru.

Ob 13.13 je odstranjena barikada v Dokležovju na mostu čez Muro in lahko poteka železniški promet.

Ob 13.20 je barikada pri Plitvičkem Vrhu odstranjena.

Ob 13.25 je Marjan sporočil, da mejni prehod v Gornji Radgoni obratuje.

Ob 13.29 Milan obvesti OS RSNZ, da je na PMM Hodoš prinesel Oto Nadž pismo za Milana Kučana.

Ob 13.40 Milan pove, da je potrebno dobiti Zoltana Herceg zaradi prevoda pisma za Milana Kučana. Šeruga poskrbi, da bo Herceg dosegljiv. Dogovorjeno je, da se pismo odpelje v Gornjo Radgono, kjer Zoli opravi prevod pisma.

Ob 13.45 obvesti Milan Slokana, da mora obvestiti Štajnerja (TO), da naj takoj gre v Maribor na pokrajinski štab TO.

Ob 13.50 – na helikopterju v Hrastje Moti je po škodovana elisa pri pristajanju. Po vsej verjetnosti je pristal zaradi okvare, ker je že star.

Ob 13.54 je Slokan sporočil, da je obvestil Štajnerja.

Ob 13.55 so sporočili iz Pomurskega tiska, da so dobili anonimni klic »ZAHVALITE JANŠI, ŠTO VIŠE NIKAD NEČETE IMATI MIRA«.

Ob 14.00 je OZK oddal v zapor v Murski Soboti vojnega ujetnika Dulaga Muriča, komandirja tanka po činu starejši vodnik, ki je bil prijet 03. 07. 1991 ob 11.30 uri v Pristavi pri Ljutomeru. Ob 14.20 s PM Murska Sobota sporočajo, da polkovnik Djurovič odklanja hrano, ker ni ujetnik.

Ob 14.45 – predstavniki RK iz Bosne in Hercegovine, med katerimi so starši nekaterih vojnih ujetnikov – vojakov, lahko prevzamejo svoje otroke in druge vojne ujetnike iz BiH proti ustreznemu potrdilu v zvezi z depešo 7435 (RSMN – Milan).

Ob 14.50 je Konrad obvestil načelnika UNZ za sejo ob 17. uri v Mariboru in predlagal, da bi šel zraven Flisar. Konrad obvesti Flisarja.

Ob 14.53 je Šeruga obvestil Miheličevo na koordinaciji, da polkovnik Djurovič odklanja hrano, ker ni ujetnik. Odklonil prvi obrok.

Ob 15.04 – starše, ki prihajajo obiskat otroke v kasarno, je potrebno napotiti na RK. Prišla je tudi skupina z avtobusom.

Ob 15.00 je odposlana skupina Albancev (vojnih ujetnikov) do Murskega Središča, kjer jih prevzame hrvaška policija in jih odpelje v zbirni center v Zagreb. Obveščen je radio Murska Sobota, obvestilo prenesel namestnik Gerič.

Ob 15.31 se Pavlečič zanima za helikopter v Hrastje Moti, odgovorjeno je, da je še na mestu, ker se ne da popraviti.

Ob 15.35 – Starše, ki so prišli obiskat vojake, je sprejel predsednik Izvršnega sveta skupščine Občine Murska Sobota, ki jim bo dal podatke, kjer se nahajajo njihovi sinovi, ali so v kasarni ali v zbirnem centru ter jim omogočil stik.

Ob 16.07 se zanima Brvar za predajo ujetnikov in o izvajanju navodila za Bosansko-hercegovske ujetnike in njihovo varnost pri potovanju, ki jo prevzema rdeči križ (BIH).

Ob 16.38 se je Milan javil iz Bogojine in se zanimal o stanju.

Ob 16.40 Berden z OM Gornji Petrovci sporoča, da je ena zadeva v zvezi z orožjem pri Zoltanu iz stražnice na Hodošu realizirana, druge pa ne. Naročeno mu je bilo, da o ugotovitvah poroča in bo dobil nadaljnja navodila.

Ob 16.45 Miholič sporoča iz OŠTA, da imajo v Lendavi zbirni center, v katerem je čez 40 vojakov in naproša, da se tudi ta obravnava kot drugi zbirni centri. Zaradi preobsežnih aktivnosti nas o tem prej niso obvestili, ker pa je zvedel za avtobus iz BiH, ki je prišel po ujetnike v Mursko Soboto in prosil, da se tudi s temi ujetniki ravna enako.

Ob 16.50 so bili na UNZ predstavniki skupščine Občine Gornja Radgona in so izražali zaskrbljenost zaradi tega, ker v bolnici v isti sobi ležijo naši ranjeni in ranjeni pripadniki JLA (prisoten Konrad in Gerič).

Ob 16.58 obvesti Mihalič Konrada, da je avtobus za bosanske vojne ujetnike v Čentibi, kjer je zbirni center za vojne ujetnike (TO). Avtobus je napoten na PM Lendava in od tam bo šel v Čentibo.

Ob 17.06 VIS sporoči, da se po mestu Murska Sobota vozita v osebnem avtomobilu ženska in vojak, ki nekaj zapisujeta (osebni avto, registracije MS 963-50, last Štefana Fujsa iz Pečarovcev, znamke Opel Kadett, rdeče barve).

Ob 17.15 je Zoltan Herceg prinesel prevod pisma za Milana Kučana, Konrad takoj odnese prevod in original na oddajo preko telefaksa.

Ob 17.24 je Zupančič za policiste zveznega sekretariata uredil glede odpusta iz zaporov, glede uniform in službenih izkaznic (uredil OZK).

Ob 17.55 naj bi na Gibini TO postavljali barikado. PM Ljutomer preverja.

Ob 17.55 sporoča Petek iz zbirnega centra Bogojina, da je pri njih Martin Gaško, vojak, ki živi pri stari materi v Beogradu, starši pa so v Baden Vurtenbergu (Nemčija) in je izjavil, da se v Beograd ne želi vrniti, ampak hoče k staršem. Svojega potnega lista nima. Blagovič je preveril preko mejne službe RSNZ in ugotovil, da mu PL ni mogoče izdati, prav tako pa mu ni mogoče urediti potovanja v tretjo državo. O tem je obveščen Petek.

Ob 18.05 je RK prevzel ujete zvezne policiste. Zupančič jim je vrnil osebno prtljago v potovalkah, najdenih v karavli na Hodošu, zasežene uniforme pa je prevzel Cvernjek in jih skladiščil v kleti.

Ob 18.05 – na mostu čez Muro pri Lendavi je postavljena barikada s strani TO.

Ob 18.06 preveri Konrad pri OS RSNZ, OS Maribor, VIS Maribor glede preleta vojaškega helikopterja, ki naj bi šel po polkovnika proti Mariboru iz smeri Hrvaška, in sicer okrog 18.00 ure.

Ob 18.22 sprašuje novinar Cipot za škodo, ki je nastala v Gornji Radgoni. Konrad mu pove, da se naša komisija še ni vrnila in da nimamo teh podatkov.

Ob 18.26 kliče Milan Mlinariča zaradi pisanja KO zoper polkovnika Djuroviča in da odklanja hrano, pove mu, naj se zmenijo, kaj naj naredimo z njim.

Ob 18.31 Konrad daje obvestilo po UKV-ju, da je dobil obvestilo od TRIGLAVA o odobrenem preletu vojaškega helikopterja, ki pelje ranjenca iz smeri Hrvaška v smeri Maribor (če bo slučajno letel čez naše območje). Patulje so obveščene, da ne streljajo.

Ob 18.41 je namestnik Gerič sporočil, da bo 20 vojnih ujetnikov premestil iz Čentibe v Bogojino. Premeščeni bodo po večerji. Iz zbirnega centra v Čentibi je bilo odpeljanih šest vojnih ujetnikov BIH.

Ob 18.58 so občani v Stročji vasi zaustavili avtobus z vojnimi ujetniki, vendar so jih pustili naprej.

Ob 19.39 so klicali iz Maribora, da imajo neko strelivo in obrambne defenzivne ročne bombe. Načelnik IM naroča eno močnejšo patroljo PPM in voznika ter tovorno vozilo, ki je na dvorišču; potrebno se je javiti v Domu milice Maribor (na Trubarjevi ul.).

Ob 19.50 Leon sporoča, da je soboška vojašnica dobila elektriko.

Ob 19.50 PM Gornja Radgona je naročeno, da zbere podatke o smrti dveh vojakov, katerih trupli sta bili danes pripeljani na patološki oddelek v Maribor. Po informacijah inšpektorja Berdena bo OZK opravil identifikacijski postopek.

Ob 19.14 – klic Horvatu v zvezi z Đurovičem; Republiška koordinacija naroča, da ga sprovedemo na Dob.

Ob 21.36 je patrolja sporočila, da je opažena modra katrcica in da naj bi nekdo streljal iz avta. PM je naročeno, da preveri. Šla je iz Grajske proti Lendavski ulici.

Ob 21.52 iz temno modre katrcice ponovno streljano.

Ob 21.55 načelnik IM naroča komandirju PM Murska Sobota, da svoje ljudi na kontrolnih točkah umakne s tem, da opravljajo operativno delo zlasti na jugu. (Opozori tudi na pozornost na modro katrcico).

Ob 22.20 je Gerič uredil OŠ v Veliki Polani za namestitev enot.

Ob 22.25 – potrebno je polagati pozornost na rdeči avtomobil Yugo (registracija VŽ), ki naj bi zbiral neke podatke.

Ob 22.35 je izvor Vis poročal, da je bil ob 20.00 uri v kasarni v Murski Soboti, kjer se je pogovarjal s Popadičem in Hornom, ki sta dovolila odpust vojaka – Slovenca domov. Odsluženo je imel osem mesecev.

Ob 22.52 smo od OZK Maribor dobili odgovor, da so opravili en identifikacijski postopek na patologiji, drugega pa niso mogli.

Ob 23.10 je Blagovič naročil PEM enoti iz Petrovcev, da se premesti na prenočevanje v Veliko Polano, in sicer v OŠ.

Ob 23.10 uri sporoča Filip Matko RK Murska Sobota, da je srečno prispel v Zidani Most in na železniški postaji pustil 15 delavcev milice ZSNZ.

Ob 23.25 je Blagovič sprejel depešo številka 7440 – številčno stanje delavcev in rezerve UNZ – poročanje vsak dan do 08.00 ure.

Ob 23.45 Škerlak poroča, da se je zmenil s Flisarjem, da bo opravil premik svoje enote na dogovorjeno lokacijo, in sicer zjutraj ob 05.30 uri.

05. 07. 1991

Ob 04.02 sporoči Pohovnikar iz KPD Dob, da so predali Djuroviča v nadaljnjo pridržanje in se vračajo proti domu.

Ob 07.07 se javi Flisar po telefonu iz Velike Polane.

Ob 07.42 je Sever, šef carinarnice, sporočil, da je vse kritične carinike naročil v službo 08. 07. 1991, vendar so vsi prišli danes ob 07.00 uri in so zbrani v eni pisarni. Čuti se ogroženega.

Ob 07.55 Konrad sporoči, da nima nobenega konkretnega obvestila v zvezi odpošiljanja vojnih ujetnikov, ki naj bi jih danes do 11. ure poslali v Ljubljano, takoj ko bo kaj novega, obvestimo. Konrad je dal obvestilo predstavniku RK.

Ob 08.04 Konrad pokliče Martinošija v zvezi z obvestilom, da danes ob 11. uri krene vlak z vojnimi ujetniki iz Ljubljane. Konrad pove, da do 11. ure ne moremo spraviti vojakov do Ljubljane.

Ob 08.10 Konrad pokliče Korena na RK in mu pove, da je poklical KOS RSNZ, kjer so mu potrdili informacijo, poklical je še Martinošija, slednji ga v tej zvezi pokliče nazaj. Pove mu tudi, da bodo vlak zadržali ali pa poslali še enega, če ne bomo mogli do 11. ure pripeljati vojnih ujetnikov do Ljubljane. Ko bo izvedel kaj novega, ga obvesti.

Ob 08.29 je Zupančič govoril z Podbevškom glede carinikov zvezne carinske uprave s koordinacijo. Dobil bo pojasnilo.

Ob 08.32 Kovačič poroča, da so ga iz Varaždina klicali in ga prosili za pomoč, da bi prišli po svojo tehniko.

Ob 08.36 sporoča Mlinarič Edo Blagoviču, da je dosti zgubljenih potnih listin. Enako se sumi za zlorabe. Neposredno morajo za inštrukcije obvestiti Slavka Debelaka v Ljubljano.

Ob 08.36 je Martinoši sporočil, da vojake začnemo odpuščati in jih dostaviti v čim krajšem času na gospodarsko razstavišče v Ljubljano. Predlagamo mu, da bi Hrvate po bližnji poti vozili do Murskega Središča. Sporočil je, da Hrvate po najbližji poti v sodelovanju RK in hrvatsko policijo sprovedemo mi.

Ob 08.42 Konrad sporoča štabu TO Ljutomer, da mi ne bomo dali nobenega spremstva in varovanja za prevoz tehnike in da smo rekli oficirju, da se naj povezuje s komando ne pa neposredno. Ljutomer pa naj je pripravljen, da ne bi nenadzorovano vdrla na naše področje.

Ob 08.44 Zupančič kliče Korena na RK in mu sporoči za ujetnike. Če pa kateri ne želi domov, pa ga moramo zadržati v centru še naprej.

Ob 08.45 Podbevšek iz koordinacije sporoča, da zvezne carinike lahko izpustimo. Zupančič ureja s Hercegom.

Ob 08.59 – o vojaki obveščen Rudi Pucko v Puconcih – urediti mora vse potrebno. Obveščen je tudi Jurša v Ljutomeru.

Ob 09.15 Konrad sprašuje Prešo 1, ali je blokada na njegovi točki že narejena. Zaenkrat je samo delna. PM Ljutomer sporoča, da so blokade v Kačurah, Presiki, na Gibini, v Banfiju,

na Razkrižju.

Ob 09.26 Sever iz carine sporočil, da je opravil sestanek s cariniki in da imajo kritični deset dni dopusta.

Ob 09.28 Konrad sporoča, da je na našem območju popolna blokada (razen delna pri Petišovcih), kjer opravljajo delo prehoda. Obveščen je Pirc – meja RSNZ.

Ob 09.36 je Zupančič naročil Ciganu, da bo dal spremstvo za avtobuse, ki bodo vozili ujetnike v Ljubljano.

Ob 10.07 je Martinoši sporočil, da gre ob 15.10 iz Maribora vlak za Zidani most. Potrebno se je dogovoriti z Mariborom. V Radencih bodo čakali z avtobusom označenim z rdečim križem in se priklopili koloni iz Murske Sobote, Koren ima organizirano, da jih bo prepeljal v Ljubljano, ker se ne more uskladiti z Mariborom.

Ob 10.16 je načelnik IM naročil, da se priklopi telefon Dragu Glišiču in Milanu Rodiču. Zupančič je naročil, da se po kosilu razformira zbirni center v Puconcih. Načelniku OZK je naročeno, da takoj pošljejo tista dva vojaka, ki sta na zaslišanju pri preiskovalnem sodniku, da ju pošljejo v center, da bosta šla za Ljubljano.

Ob 10.25 sporoča Zupančič Rudiju Pucku, da se center po kosilu razformira.

Ob 10.38 bo SO Lendava do večera uredila eno sindikalno prikolico za mejni prehod v Petišovcih. Sporočilo je sprejel Gerič.

Ob 10.47 – iz smeri parka v Murski Soboti gre proti Jelši kodrasti fant z brezrokavnikom in čudnim obnašanjem. Patrulji naročeno, da preveri.

Ob 10.54 – Martinošiju sporoča Zupančič, da bo kolona zdaj krenila za Ljubljano. Vojakom je potrebno zagotoviti lunch package, plača rdeči križ.

Ob 11.00 OZK je odpustil iz zapore vse štiri priprte zvezne carinike. En bo potoval z vlakom iz Lendave na Hrvaško, ostali pa s službenim vozilom BG 122-629 preko MMP Dolga vas.

Ob 11.06 Sakovič sporoča, da je predsednika skupščine občine klical iz Varaždina nek polovnik in postavil rok (do 12.00 ure), da se jim izročijo njihova tehnična sredstva, sicer za posledice ne odgovarja. Naročeno mu je, naj se povezuje z Miloševićem v Mariboru. Obvestilo sprejel in odredil Konrad.

Ob 11.25 je Zupančič govoril s Sevrom PTT in mu povedal, da naj priklopi vse telefone (razen karavl) nazaj.

Ob 12.06 – Republiški koordinacijski center je poslal depešo vsem koordinacijskim skupinam glede moštva, ki se mora odmakniti od kasarn, izhode je potrebno kontrolirati, objekte, ki so

zavzeti, se morajo varovati. Bojnimi enotami se ne sme dopustiti izhoda iz kasarn, kasarnam, ki jih zaseda JA, pa je potrebno zagotoviti nujno infrastrukturo (vsem enotam in službam predan cirkular).

Ob 12.40 smo obvestili skupino za begunce na RSNZ, da je iz smeri Murska Sobota proti Ljubljani krenilo 151 vojakov s tremi avtobusi, namenjeni za skupen prevoz iz Ljubljane proti domovom. Ostalo je še pet vojakov, ki bodo tekom današnjega dne predani RK Hrvatska, ob tem pa se bodo vsi zbirni centri tudi razformirali.

Ob 13.42 345 sporoča, da so blokade na dokležovskem mostu v celoti odstranjene in se promet odvija normalno.

Ob 13.45 je načelniku Pižmohtu naročeno za ocenitev škode in posredovanje podatkov predsedstvu do 15.00 ure (depešno naročilo Ministrstva za NZ).

Ob 15.23 je bil na Gibini opažen osebni avto Zastava 101, modre barve, reg. št. ZG 720-409, ki se je pripeljal iz smeri Hrvaška. V njem sta bili dve osebi, ki sta avto zapustili in odšli. V avtu je bila najdena specialka, na kateri so vrisani položaji Hrvaške (TO). Preverili so lastnika – »vozilo ni evidentirano«. Preverjanje preko stalne službe – Kocbek.

Ob 15.36 – po specialu pokliče Ovnič in zahteva takojšen odgovor na depešo ministra Bavčarja, ki se nanaša na škodo povzročeno na objektih in sredstvih UNZ. Obveščen je načelnik OSS, da zadevo tako uredi.

Ob 15.39 – po specialu pokliče načelnika UNZ, Domadenik in mu pove, da operativno zavarujemo družino Bavčarja v Murski Soboti.

Ob 15.40 Načelnik UNZ naroči komandirju PM Murska Sobota, da operativno pokrije družino Bavčarja v Murski Soboti. Patulja se večkrat pelje mimo.

Ob 15.55 Ovnič ponovno urgira za depešo o škodi povzročeni na objektih in sredstvih UNZ.

Ob 15.59 odda Šeruga depešo na vse PM na območju UNZ Murska Sobota – o škodi na vozilih, ki so bila poškodovana v barikadah in kje se vozila nahajajo.

Ob 16.10 je Pucko prinesel dokumentacijo o vojnih ujetnikih, ki so bili v Puconcih.

Ob 16.20 se je Magdič vrnil iz bolnice v Rakičanu, kjer je preverjal zadeve glede sporočila predsednika izvršnega sveta iz Gornje Radgone, da so skupaj v sobi ranjeni vojaki JA in pripadniki TO. Ni ugotovil nobenih nepravilnosti.

Ob 16.34 je obvestil OS UNZ Petek – vodja sprejemnega centra v Bogojini, da je ta trenutek predal zadnjih pet vojnih ujetnikov Hrvatom v Murskem Središču. Uredil bo še s predajo prostorov ter se vrnil v center.

Ob 17.58 – po specialu je klical Martinoši iz Republiške koordinacije in povedal, da vojni ujetniki starešine do nadaljnjega ostanejo še v zaporu in bomo o nadaljnjih ukrepih obveščeni. Potrebno je narediti točen seznam teh oseb in ga posredovati koordinaciji.

Ob 18.40 Pavličič sporoči, da je v Presiki najden neznan predmet, ki bi naj bil podoben mini.

Ob 20.00 je Jože Kocbek sporočil, da je na PMM Gornja Radgona izvedel, da ima carinik Siniša Milošević doma vojaško radijsko postajo. Blagovič obvesti načelnika UNZ in IM.

Ob 21.20 je prišlo v šoli na Tišini, kjer ima TO postojanko, do kršitve JRM po njihovem pripadniku. Patulja PM Murska Sobota gre v asistenco.

Ob 21.35 zasleduje patulja OM Radenci voznika osebnega avtomobila OPEL KADETT ali PASAT, reg. št. ČK 585-52. Pelje iz smeri Mele proti Radencem.

Ob 23.12 je Pongrac sporočil, da so skupino državljanov Turčije in Šrilanke prepeljali na PM Lendava in bo postopek identifikacije nadaljevala PM Lendava.

Ob 23.15 se je Zupančič vrnil iz Ljubljane. Pripeljal je dva avtomobila za OZK, futrole za puške, komunikacije za MP Petišovci.

Ob 23.35 je naročeno Preši 502, da počakajo delavce cestnega podjetja in jim pomagajo postaviti označbe za delne blokade. Za sodelovanje nas je zaprosila Vikica Horvat (PEM jo bo pričakal na mostu čez Muro (Bistrica–Razkrižje)).

Ob 23.48 PM Murska Sobota sporoča v zvezi s kršitvijo JRM v Tišini, da so ugotovili, da so pripadniku TO zaradi psihofizičnih naporov popustili živci in so ga poslali domov.

06. 07. 1991

Ob 02.22 Slokan pove, da so izrazito slabi komentarji med našim prebivalstvom glede zapiranja meje s Hrvaško (zemljo imajo na drugi strani).

Ob 04.14 je PMM Gornja Radgona sporočila, da se je pri vstopu v Slovenijo potnik Tomislav Rerbina, z ukrepom N in P vpisan v RDJD (register določenih jugoslovanskih državljanov), izkazal s potno listino za osebo brez državljanstva. V potnem listu ni imel vstopnega vizuma in je bil zaradi tega po izvedenem ukrepu zavržen v Avstrijo. Pri pregledu se je pri potniku odkril le tisk. Obveščen VIS, ki se ni vključil.

Ob 08.30 je sporočeno, da pride Toplak v Gornjo Radgono in si ogleda škodo, ki je nastala s strani vojske. Čas še ni znan (obveščen načelnik UNZ).

Ob 09.22 komandir kasarne v Murski Soboti (Danilo Šandor) kontaktira z upokojenimi oficirji in opravlja druge aktivnosti (sporoča Jože Banfi – VIS).

Ob 09.45 Koren z rdečega križa prosi, da bi dobil sezname vojnih ujetnikov po dnevih odpusta do ponedeljka. Obvestilo sprejel Zupančič.

Ob 10.52 Klical Mihelič iz OŠTO in se pozanimal za usodo helikopterja. Sporočeno mu je bilo, da bo informacijo dobil.

Istočasno je vprašal, če bi lahko TO namestila poleg našega repetitorja tudi njihovega. Odgovorjeno mu je bilo, da bodo seznanjene ustrezne službe in bo naknadno obveščen.

Ob 10.32 Kupnik iz Ljubljane sporoči, da je iz smeri Celja proti Mariboru poletel vojaški helikopter MI 8. O tem dano cirkularno poročilo vsem enotam, da helikopter identificirajo spremljajo smer leta, ugotavljajo namen in oznake na njem.

Ob 10.50 Sporočil Slokan, da je na Gibini pri barikadi poškodoval službeno vozilo M 507-101. Poškodba je boka odrnine na levem blatniku. Obveščen Milan.

Ob 11.20 Sakovič ob reki Muri v kraju Segovci bi naj bilo opaženih 4 do 5 vojakov oblečenih v temno sive obleke, oboroženi s puškami SAR. Dogovorjeno, da bo preveril v karavli Konjišče, pri občanah in nas obvestil.

Ob 11.55 Berden OM Petrovci obvestil, da je dobil obvestilo s strani občana Žiška iz Šalovec. Navedeni je dobil grozilno pismo. Dogovorjeno je da bo grozilo pismo posredoval UNZ.

Ob 12.10 je načelnik IM Koper zaprosil, da naj obvestimo MMP Goričane, da lahko izpustijo v tujino dve češkoslovaški državljanke, ki sta potovali iz Umaga, ena se piše Lukašinova. Obvestili smo Goričane, ki so že pred našim obvestilom navedeni izpustili, povratno pa je bil obveščen tudi Čebokli.

Ob 12.25 Flisar sporoča, da delajo po skupinah zamenjave na osem ur in je tretjina moštva prosta. Kontrolna točka je nekoliko spremenjena. Imajo že priklopljen telefon (76118). Obenem sporoča, da bo do 24.00 ure na svojem domu, da pa so prisotne druge starešine – Marjan, Slavko.

Ob 12.30 je Gider iz TO sporočil, da želi kapetan Marjan Šokec, ki se nahaja v priporu, prestopiti k hrvaški narodni gardi. Obveščena podskupina v Mariboru, Žirovnik in OS RSNZ Vidic. Vidic odloči, da ga zaenkrat ne izpustimo.

Ob 15.17 uri se je Vidic iz koordinacije Ljubljana pozanimal, če smo pri nas dali kakšno informacijo sinu od polkovnika Đuroviča. Sin je razpolagal s telefonsko številko 22505, kjer naj bi dobil informacijo, da se oče nahaja v Ljubljani. Odgovorjeno mu je bilo, da je sin pred tem dvakrat telefoniral na tukajšnjo UNZ in da je bil po informacijo napoten na rdeči križ v Ljubljano. Ker se je izgovarjal, da ne ve, kje je RK, mu je bilo svetovano, da se po informacijo obrne na ONZ.

Ob 15.35 – vojaško vozilo (civil in starešina) vozi vojaški rešilec iz smeri Hrvaška po območju

PM Ljutomer. Vozilo se kontrolira po naših delavcih, naročeno (Horvat Milan), da se zaustavi in prekontrolira. Magdič naroči PM, da opravijo tudi identiteto oseb, istočasno pa preverjamo, če ima dovoljenje za gibanje na našem območju. Zaustavili so ga voznik Mile Kuzmanovič iz Zagreba, podpolkovnik Josip Kota, namenjena po umrla vojaka (v Radencih in Gornji Radgoni). Sporočeno nam je, da sta vojaka v hladilnici v Mariboru. Vozilo nima dovoljenja, zato bo protestirano. Magdič sporoča, da so že bili obveščeni preko rdečega križa (JLA). Naročeno iz OS RSNZ, da se ju zavrne, v bodoče se pa morajo najaviti, če želijo na naše območje. Naročilo, ki ga je posredoval Vidic, je predal Magdiču.

Ob 15.58 je podpolkovniku naročeno, da naj po najbližji poti zapusti našo republiko in se v bodoče najavi, kot se spodobi (naročil Magdič).

Ob 16.05 je Marija Karba (iz Šercerjevega naselja 1) v Murski Soboti sporočila, da jo je nekaj minut pred 15 uro poklical neznanec in ji v srbohrvaščini povedal: »Štefan če kmalu umreti, mi čemo ga ubiti.« Isto besedilo je še enkrat ponovil in odložil. Oba je zelo strah. Naročeno ji je, da se zaklepa in skrbi za svojo varnost. Če bi se to ponavljalo, pa naj nas obvesti ponovno.

Ob 16.12 je Magdič sporočil, da ima MP Petišovci klicni znak PIVKA 75 in telefon 76118.

Ob 16.14 se je vojaško vozilo vračalo na Banfi, vendar je naletelo na barikado. Sporočeno mu je, da naj se vrne po isti poti, kot je prišel.

Ob 16.28 je patrulja PM Ljutomer v Štrigovi sprovedla vojaško vozilo v Hrvaško (voznik Hunič iz Štrigove naj bi vojsko usmerjal).

Ob 16.30 se je od kasarne proti Mariboru napotil rdeči avtomobil znamke Wartburg z registracijo Novi Pazar, v katerem so štirje vojaki namenjeni na avtobus v Maribor. Oče Aličkovič prosi, da sina zaustavimo in mu povemo, da ga počaka na avtobusni postaji Maribor, kamor bo prišel po njega. Magdič sporoča našim mejnim enotam. Poročati tudi Magdiču. Radenska patrulja sporoča, da gre to vozilo proti Gornji Radgoni, kjer je tudi zaustavljen. Sporočilo je bilo predano.

Ob 16.44 je doktor Kos sporočil, da je Trkulja (starešina) izpuščen iz bolnice. PM Murska Sobota ga naj prevzame in preda na UNZ OZK, ki bo zadevo uredil.

Ob 17.05 sporoča 274 vojaškem rdečem križu, ki so spremljali že v Varaždinu.

Ob 18.30 se je Magdič z Leonom (TO) in komandirjem PM Murska Sobota dogovoril glede nadzora vojaških objektov, vozil in oseb po navodilu OS Maribor. Fotokopijo navodila je izročil Leonu.

Ob 19.20 Zupančič je napotil dva delavca OZK v bolnico po oficirja Trkuljo (zaradi sprovajanja v zapor).

Ob 19.45 je v zvezi z oficirjem Trkuljem klical doktor Kos in povedal, da je lahko odpuščen pod določenim pogojem, ker je še potreben terapije. Ostane v bolnici.

Ob 19.50 – OM Radenci legitimirali Antona Didoviča iz Ljubljane; naročeno je, da ga zadrži, ker bo VIS opravila zanj ustrezne preverke.

Ob 20.00 – naročeno VIS, da opravi preverbo za Didoviča. Prevezel Sočič.

Ob 20.00 je PM napotila svojo patruljo v preverbo, ker je bilo med Koprivo in Banfijem zaznano rafalno streljanje.

Ob 20.35 je oficir Leon Kovač iz TO obvestil o odpustih vojakov (do sedaj cca. 50) različnih narodnosti iz komande Murska Sobota. Domov gredo v civilu. Takoj je obveščena koordinacija. Konrad poročal tudi komandirju PM Murska Sobota o dogovoru glede operativnega nadzora nad objekti.

Ob 20.45 je Zupančič naročil OS Celje – Solarju, da opravijo preverbo za Didoviča.

Ob 21.16 – preverba za Didoviča, ki je bila zaprošena iz Celja, je negativna. Zupančič naročil, da se mu vzamejo podatki in ga spustijo.

Ob 21.17 prestopi priprti Osman Kamenica iz karavle Kuzma k TO. Izpuščen je iz zapor, šel je z ženo domov.

Ob 22.25 uri je OS RSNZ preverjal o stanju med zaporniki v zaporu Murska Sobota zaradi prijave hrvaškega rdečega križa, da oficir Alija Duraković gladovno stavka. Konrad je ugotovil, da je hrano odklanjal samo prvi dan, od tedaj naprej pa nič več. Obiskuje jih tudi zdravnik rdečega križa in zatrjuje, da je zdravstveno stanje zaprtih dobro.

07. 07. 1991

Ob 08.30 je RK – Gusti Koren telefoniral in vprašal, če so kakšni zadržki glede obiska predstavnikov RK v zaporih. Zadržkov ni. Po obisku nam bo sporočil svoje ugotovitve.

Ob 09.25 Janez Bohar TO sporoča, da so na podlagi razgovora z vojakom – delivcem hrane iz KMO ugotovili, da je stanje na današnji dan – 56 vojakov in starešin.

Ob 10.35 uri v dnevnem času lahko delajo semaforji do 20.30 ure, v nočnem se izklopijo.

Ob 11.50 uri po telefonu klical Žinko, sporočil, da so pri njem številni novinarji. Pojasnjeno mu je, da lahko da izjavo glede vloge policije in da smo pripravljeni tudi na eventualno nadaljevanje agresije.

Ob 12.30 uri je Bohar sporočil, da so ga njegovi operativci seznanili, da je gospod Milan Rodič trenutno pri svojih sorodnikih v Vanči vasi. Na terenu ugotavljajo njegove observacije položajev TO.

Ob 12.46 uri sporočajo iz štaba TO, da je mariborska podskupina izdala dovoljenje za prelet helikopterju tipa Gazela iz Zagreba do Maribora. Obveščene so vse enote na našem območju.

Ob 13.25 uri je Gider iz štaba sporočil, da so mu iz objekta TO iz Čepincev sporočili, da tam že dalj časa moti delo pripadnikov TO Milan Trplan, ki je pripeljal do objekta svoje otroke in protestira proti temu, da je vojska bila nasilno odstranjena, sedi v krogu objekta in se noče odstraniti. Prosi za intervencijo milice.

Ob 14.55 je Koren sporočil, da je opravil obisk pri vojnih ujetnikih. Ugotovil je, da noben od njih nima pripomb na postopke policije, glede TO pa se pritožuje doktor Duraković, da naj bi bil prijet z oznakami RK. Pripombe vojnih ujetnikov so v bistvu le to, da se postopki za ugotavljanje njihove krivde predolgo vlečejo, če pa že morajo biti v zaporu, pa želijo biti premeščeni bližje domu zaradi obiskov. O ugotovitvah bo Koren poročal republiški RK.

Ob 15.38 nas je MP Hodoš obvestila, da so sosednji organi obiskali naše in jim izročili list papirja z odtisi novih žigov, okrogle oblike, ki bodo v uporabi od 24.00 ure naprej.

Ob 16.00 je Zupančič depešno poročal o prestopu Kamenice in ugotovitvah RK v zaporih Ministrstvu za NZ v Ljubljani.

Ob 16.50 uri je Blagovič dal vsem enotam depešno obvestilo v zvezi nedovoljenih preletov vojaških letal in helikopterjev. Enote so opozorjene na dosledno ugotavljanje preletov in sporočanje o preletih tukajšnjemu štabu. Orožje se lahko uporablja smo v soglasju oz. dovoljenjem štaba.

Ob 16.55 je Zupančič opozoril opazovalca zračnih preletov na budnost.

Ob 18.31 je Vouri iz Cankove sporočil, da je bil po občanki obveščen, da so se tega dne ob 18.00 uri sestali v stanovanju Jožice Jankovič v Cankovi 119 trije vodniki, in sicer Aco Đurković, Stanko Bedjanič in Milorad Korčulanin. Pri pregledu evidenc smo ugotovili, da so vsi trije pristopili v TO. Na podlagi zaznav in obvestila občanke, bi se imenovani naj že večkrat sestajali. Naročeno mu je bilo, da preko operativnih pozicij na terenu zadevo spremlja in o vseh zaznavah poroča. O tem je obveščen tudi VIS. Prav tako je omenil, da se mu zdi sumljivo obnašanje gostilničarja Voršiča iz Cankove, pri katerem se prav tako zbirajo vojaške starešine in sumi, da bi lahko bilo pri njem kakšno skrivališče orožja in oseb. Na terenu bo zadevo spremljal naprej in poročal.

Ob 19.20 uri Balgadi iz Dolge vasi sporoča, da mu je rezervni miličnik Turha Ernest prinesel topografsko karto – specialko, na kateri so različne označbe (vse s svinčnikom). Jutri jo bo dostavil na UNZ.

Ob 20.35 Blagovič sporoča, da je v smeri soboške karavle slišal tri strele v rafalu. Po UKV zvezah smo slišali, da je streljal pripadnik TO.

Ob 20.40 je klical Bohar s TO in obvestil, da se je pogovarjal s Hornom po telefonu in ga prosil, če se lahko sreča z bratom pri zdravstvenem domu. O sestanku sta se že prehodno pozitivno dogovorila, opozorjen pa je bil na dogovor operativne skupine Maribor. Obveščena je tudi PM Murska Sobota, ki bo poslala na kraj patruljo.

Ob 21.05 je Bohar s TO sporočil, da ima v Mariboru potrditev, da se lahko Horn giblje izven kasarne in bo šel domov. Sam ga bo spremljal na relaciji in ga zjutraj odpeljal na PŠTO v Maribor. Pravi, da verjetno želi prestopiti v TO. Bohar se je o tem dogovoril z Miloševičevim (operativni štab v Mariboru).

Ob 22.21 je Zupančiča klical Mihalič in mu povedal, da se je iz kasarne peljalo neko vozilo, ki se je po petih minutah vrnilo nazaj. Peljalo se je proti markišavski šumi. Mihalič bo še poročal o nadaljnjih spoznanjih.

08. 07. 1991

Ob 00.10 – Bohar je ob 23.30 pospremil domov Horna. Zjutraj ob 05.30 bo šel po njega in ga odpeljal v Maribor, prosil je, da pokrijemo in zavarujemo objekt oz. Horna, ker se boji, da ga bo na domu iskal KOS ali da bodo do njega agresivni krajani. Horn je povedal, da bo tekom noči iz komande z njegovim znanjem pobegnila večina vojakov, med njimi tudi njegov osebni šofer. Zupančič je obvestil komandirja PM Murska Sobota, PM Ljutomer in Preša 502.

Ob 01.28 Preša 502 sporoča, da je zavarovanje Horna vzpostavljeno.

Ob 01.36 TO – Ljutomer obveščen preko PM Ljutomer za Horna.

Ob 04.03 gresta Radulovič in Casar v Ljubljano po opremo.

Ob 04.20 je iz komande v Murski Soboti pobegnil vojak v civilni obleki. Naročeno, da ga predajo TO.

Ob 05.31 je Bohar sporočil, da gre po Horna. Obveščen PM Ljutomer in Preša 502.

Ob 05.45 je koordinacija kriminalistične službe MNZ sporočila, da bodo predvidoma tekom današnjega dne vsi vojni ujetniki, za katere ni podan sum, da so storili KD, puščeni na prostost. Ponovno je potrebno proučiti, ali je v katerem primeru dovolj razlogov za podajo KO.

Ob 06.38 – Preša 217 sporočila, da sta Bohar in Horn odpotovala proti Mariboru.

Ob 07.50 je po telefonu iz pokrajinskega štaba TO za vzhodno Štajersko Maribor poklical oficir območnega štaba TO Murska Sobota Janez Bohar in povedal, da je srečno prispel v Maribor skupaj s poveljujočim oficirjem kasarne v Murski Soboti Danielom Hornom, da pogovori potekajo, ter je zaprosil, da o tem obvestimo njegove nadrejene v Murski Soboti z opozorilom, naj še zaenkrat o tem ne dajejo informacije javnosti. Sporočilo je bilo preneseno

na štab TO – Mihaliču.

Ob 08.11 uri je dežurni sektorja za stalno dežurstvo Srečko Pivec sporočil, da je od stalne službe RSNZ sprejel naslednje obvestilo: »Do nadaljnjega ne puščati oficirjev iz zbirnih centrov«.

Ob 08.41 uri je Franc Šeruga po telefonu upravniku zaporov v Murski Soboti naročil, da mora vse statusne spremembe pri zaprtih oficirjih sproti sporočati na tukajšnjo UNZ, tudi kontakte, ki jih z zaporniki izvajajo pripadniki TO.

Ob 08.45 uri je bilo na območni štab TO Murska Sobota Mihaliču sporočeno novo stališče v zvezi preletov helikopterjev, in sicer, da se jim ne dovoljuje pristanka v objekte JLA, temveč poleg teh objektov, kjer bomo lahko opravili nadzor. Nadalje mu je bilo naročeno, da nam naj sporočajo vse statusne spremembe v zvezi zaprtih oficirjev (prestop v TO itd.) ter da se po naročilu RSNZ do nadaljnjega zaprtih oficirjev ne izpušča.

Ob 10.15 uri je prišel na UNZ Janez Bohar iz TO Murska Sobota in povedal, da je nalogo v zvezi Horna opravil. Omenil je, da se Horn nahaja na svojem domu v Borecih (tel. 87499). Prav tako je povedal, da gre za osebo, ki v času agresije vojakom ni poveljevala, ampak je bila pod pritiski drugih starešin, predvsem polkovnika Popoviča. Prestopil je v TO in bo pri njih čez čas prevzel posle. V sredstvih informiranja ne dajati podatkov o Hornu, sicer pa je uradna verzija, da se nahaja v Avstriji. Prosil je, da bi po naših linijah opravljali občasne kontrole okrog njegovega bivališča in morebitne sumljive zaznave sporočali.

Prav tako je povedal, da mu je Vlado Milošević rekel, da bi moral biti Ivo Pavšič v zaporu, ne pa da je zunaj. Šeruga mu je odgovoril, da glede na to, da je Pavšič prestopil v TO, naj te zadeve uredijo na koordinaciji.

Ob 10.17 uri je operativna skupina Maribor sporočila, naj prebeglega vojaka iz kasarne v Murski Soboti – Mensura Muftiča dostavimo na sedež sekretariata za LO Maribor, ki je na Rotovškem trgu. Isto stališče velja tudi za naprej.

Ob 13.15 uri je klical doktor Salihovič iz bolnice Rakičan in povedal, da bodo izpustili hospitaliziranega starešino JLA – Ivana Jurila, kateremu so ulkus sanirali, še naprej pa je potreben hospitalizacije zaradi težkega psihičnega stanja. V bolnici je njegova žena, ki želi odpeljati v vojno bolnico v Zagreb. Zdravnik s takšnim načinom prevoza soglaša. Po posvetu s podskupino Maribor je bilo dovoljeno, da se Juril premesti v drugo medicinsko ustanovo in da ga tja odpelje žena.

Ob 13.25 uri je Šeruga govoril s Poličnikom iz republiške koordinacije za begunce, ki je povedal, da status vojnih ujetnikov starešin še ni dokončno rešen in bomo o ukrepih pravočasno obveščeni. Opozoril nas je, da je potrebno imeti za vsakega vojnega ujetnika pripravljene točne sezname o odvzetih osebnih stvareh, ki morajo biti napisani v primeru izpustitve ali premestitve.

Ob 15.00 uri smo po posvetu z načelnikom IM dali soglasje rezervnemu miličniku PMM Gornja

Radgona Marjanu Bukovšku, da gre k svojemu delodajalcu opravljat neko neodložljivo delo.

Ob 16.45 sta na UNZ Murska Sobota prišla dva vojaka, eden je pobegnil iz kasarne v Murski Soboti, drugi pa je Cane Bekim (albanske narodnosti), ki je bil tri dni pri TO v Puconcih. Zupančič pokliče TO – Eda in ga vpraša za ta primer. Dogovorita se, da se ga odpelje v Maribor. Konrad pokliče RK, da ga obvestijo, če imajo še kaj vojakov za sprovod v Maribor, ker naj bi iz kasarne pobegnilo še osem vojakov. OS Maribor je obveščena, da se jim dostavita ta dva vojaka.

Ob 17.18 pokliče Konrad OS RSNZ in se zanima, kako je z vojnimi ujetniki oficirji, ki so zdravniki, odgovor je bil, da s z njimi postopa kot z ostalimi ujetniki.

Ob 17.45 je bilo z RSNZ sporočeno, da ima načelnik UNZ sestanek koordinacije v Ljubljani, Gregorčičeva ulica 1, dvorana izvršnega sveta (ob 22.00 uri).

Ob 18.06 je patrulja iz Maribora sporočila, da je predala vojaka v zbirni center.

Ob 18.10 je Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije sporočilo, da do nadaljnjega ne spuščamo oficirjev in podoficirjev iz zaporov.

Ob 19.02 so z RK sporočili, da imajo pet vojakov, ki so pobegnili iz vojašnice v Murski Soboti. Prepeljani so bili na PM Murska Sobota, kjer je z njimi opravil razgovor delavec OZK. Odpeljani so bili v Maribor.

Ob 19.34 – ženska, ki se piše Karbaž je sporočila, da ji je neznanec telefoniral in rekel v telefon: »Poručite Štefanu, da čemo ga ubiti.«

Ob 20.15 – poročilo iz PM Murska Sobota, da so v naselju v Murski Soboti mladinske delovne brigade vsak dan v nočnem času gibljeta dve neznani osebi. PM je Murska Sobota je naročeno, da realizirajo zadevo sami z operativnim pokrivanjem in legitimiranjem.

Ob 21.06 je Martinoši klical v zvezi opreme in orožja, ki je bila odvzeta vojnim ujetnikom, oficirjem; to je treba vrniti, če pa te opreme ni, se je potrebno povezati s TO, ki poskrbijo to opremo. Vso opremo vojnih ujetnikov, ki so na Dobu in opremo zveznih policajev, je potrebno poslati Pušniku v Maribor, ki bo poskrbel za to opremo.

Ob 23.43 je Sektor za stalno dežurstvu MNZ sporočil, da imajo informacije o zbiranju četniških skupin na Koroškem v Avstriji. Obveščene so bile vse enote in patrulje na terenu po UKV.

Ob 23.52 je PM Murska Sobota sporočila, da so v Maribor odpeljali skupino.

Operativno skupino UNZ Murska Sobota so sestavljali:

- Janez KONRAD
- Ciril MAGDIČ
- Vlado ZUPANČIČ

- Stanko GERIČ
- Jože SERŠEN

Dokumentacijo pa sta vodila:

- Franc PINTARIČ in
- Mirko PIVAR

7.1.1 Moje delo v štabu³¹⁷

Ob začetku agresije sem bil poleg ostalih imenovan v operativni štab. Štab je bil stacioniran v prostorih načelnika IM, kamor so delavci službe zvez namestili tudi vsa potrebna tehnična sredstva za komunikacijo. Istočasno je bil v ta prostor nameščen tudi računalnik, kjer se je vodil dnevnik vseh dogajanj, oziroma vsega, kar se je dogajalo in kar je bilo potrebno zabeležiti.

To kroniko, oziroma bolj povedano beleženje vojnih dogajanj, so izmenoma izvajali Breda Žunič, Feri Pintarič in Mirko Pivar. Žal mi je, da teh zapisov nimam, saj je to edini verodostojni dokaz tistega, kar se je takrat v realnem času dejansko dogajalo. V to kroniko se je zapisovalo vse, kar je šlo preko operativnega štaba.

Želim izpostaviti, da je bil takrat operativni štab v zelo kočljivi situaciji. Nikoli nismo bili vzgajani za vojne aktivnosti, zmeraj smo preigravali mirnodobne, civilne policijske zadeve. Zdaj pa smo na zemljevidu beležili premike vojaške enote. Glede na mnogo informacij, ki so prihajale, mi je kmalu postalo jasno, da naši ljudje na terenu ne razlikujejo med posameznimi oklepnimi vozili, najhuje pa je bilo to, da so poročali iz različnih lokacij o isti vojaški koloni, kar je dajalo vtis, da smo obkoljeni z vseh strani.

Ko smo te dileme razjasnili in tudi pojasnili ljudem na terenu, smo na koncu vendarle prišli do bolj popolnih podatkov o dejanski agresorjevi moči na našem terenu. V trem obdobju je prišlo do močnega novinarskega pritiska. Novinarji so želeli informacije vsak trenutek. Za nas je takrat vsekakor bolj kot informacije javnosti, bilo pomembno dogajanje na terenu in varnost naših ljudi ter občanov.

Razen tega mi takrat nismo bili pripravljeni na širšo informativno dejavnost, saj za to milica nikoli ni bila usposabljana in nam je bila to velika neznanka. Kaj posredovati javnosti, da jo bomo zadovoljili ter da istočasno ne bomo ustvarjali nepotrebne panike. Kmalu smo ugotovili, da so nam tudi novinarji v izjemno korist, saj so nam tudi oni prinašali koristne informacije.

Kmalu smo se v štabu dogovorili, da je oseba za komunikacijo z novinarji načelnik UJV Darko Anželj. Nastavili smo posebno mapo, v katero smo odlagali zanimive informacije, ki so bile pozneje posredovane novinarjem. To se je v nadaljevanju pokazalo kot koristno, saj smo na ta način imeli za novinarje zmeraj pripravljene informacije.

Delo v operativnem štabu je bilo seveda stresno, zato smo se dogovorili za zamenjavo izmen, da bi se člani štaba lahko vsaj malo spočili. Če po pravici povem, tega počitka ni bilo. Kljub temu, da smo imeli odmor, smo v sosednji pisarni ležali na tleh ob prižganem UKV aparatu, da bi bili ves čas na tekočem z dogajanjem in da bi lahko ob prevzemu naslednje aktivne izmene, dalje delali brez potrebnih prenosov informacij iz predhodne ekipe.

Da to res drži, govori podatek moje reakcije, ko sva z vodjo mejne službe – Petkom med počitkom ležala na tleh, v pisarni mejne službe in sva slišala, da je ob pokopališču v Gornji Radgoni pristal helikopter s šefom vojaške mejne službe (žal se priimka zdaj ne spomnim). Takrat sem takoj poskočil ter Petku povedal, pa to je ta, ki ga moramo izolirati.

Takoj sva pohitela v operativni štab in sprožila akcijo. Sledila je aretacija te osebe, ki jo je pozneje ekipa iz PM Gornja Radgona morala skrivati in varovati na območju svojega terena, na koncu pa se mi zdi, da so ga odpeljali celo na Dob. Pozneje sem razmišljal, koliko muke smo imeli s to osebo, da bi bilo mogoče bolje, da sem bil tiho in bi se oseba odpeljala s helikopterjem. Nikoli pa ne veš, kaj bi bilo v nasprotnem primeru.

Čeprav so nekateri, nekateri to počnejo še danes, želeli minimizirati takratno dogajanje, zaradi majhnega števila dni, ko se je agresija dogajala, pa je potrebno vseeno napisati, da dogajanja v takratnem realnem času sploh niso bila enostavna. Bila so izredno stresna, čustveno nabita, predvsem pa za milico, neopremljeno za vojaške aktivnosti – izredno stresna.

Zato se mi zdi prav, da se napiše vsa zahvala tudi tistim posameznikom, ki niso delovali v bojnem smislu, so pa izredno pripomogli k temu, da so naše enote na terenu obdržale moralo in pripravljenost na boj. Tu gre zahvala vsem tistim, ki so do bojnih črt vozili prehrano, oblačila, rezervno municijo itd. in prav tako izpostavljali svoja življenja.

Ne smemo pozabiti delavcev službe zvez v okviru oddelka skupnih služb. Ti so nam zagotovili delujoče zveze v operativnem štabu kot tudi na rezervni lokaciji v kletnih prostorih v zaklonišču, kar lokacijsko sploh ni bilo enostavno. Ne smemo prezreti tudi dejstva, da so delavci centra za zveze skupaj s svojimi rezervisti uspeli prodreti v sistem vojaških zvez.

Na ta način smo mnogokrat prišli do koristnih informacij, tudi pri načrtovanju naših borbenih akcij. V določenem trenutku pa smo tudi rešili življenje našemu pogajalcu Slavku Škerlaku, ko smo ga uspeli pravočasno umakniti, ko smo v prisluhu slišali ukaz, naj se strelja na pogajalca.

Ne smemo zanemariti življenjske plati vseh naših sodelujočih. Čustveno smo zelo različni, tudi značajsko nismo vsi enaki, tudi naše reakcije na določene dogodke ali dražljaje so povsem različne, zato smo kot osebk tudi različni. Prav zaradi teh navedenih značajskih razlik je bilo marsikdaj potrebno koga potolažiti v čustvenem smislu, marsikoga pa je bilo potrebno tudi vzpodbuditi k aktivnejšemu pristopu v borbenih aktivnostih, marsikoga pa je bilo potrebno brzdati pred preveliko vnemo.

Poseben problem je bil zagotoviti ustavitev naših operacij ob razglasitvi premirja, še posebej ko so naše akcije že stekle. Da ni bilo enostavno in da je šlo marsikje zares, mi je ostal v spominu opis streljanja v Gederovcih, ko so mi pozneje občani Radencev pripovedovali, da so imeli občutek, da je to začetek h koncu glede na streljanje, ki se je slišalo iz mejnega prehoda.

Včasih pa je bilo potrebno nekomu dati tudi nekaj vzpodbude. Datum mi ni ostal v spominu, je pa bilo to ob začetku totalne agresije obkolitve mejnih prehodov. Takrat je celo noč močno deževalo. Ko sem zjutraj analiziral nočno situacijo in sem ugotavljal, da so bili naši ljudje povečini v zavetju, torej več ali manj suhi, nasprotna stran pa je ležala celo noč na odprtem, torej premočena, sem predlagal načelniku UJV Darku Anželj in načelniku IM Milanu Horvatu, tudi vodji operativnega štaba, da je sedaj čas, da naša stran udari, če želimo, da mokre in demoralizirane pripadnike JLA pripravimo do umika.

Tam, kjer so me poslušali in izvedli potrebne ukrepe, so se pripadniki JLA, premočeni, prezebli in lačni tudi umaknili v karavle, s tem pa sprostili blokade nekaterih mejnih prehodov. V tej naši »KRATKI OSAMOSVOJITVENI VOJNI« smo imeli posameznike, ki so se neizmerno izkazali tako s svojo aktivnostjo, kot s svojo hrabrostjo in nasploh s prispevkom k temu, da je na koncu JLA morala zapustiti območje Slovenije.

Sam nimam poguma imenovati posameznikov, ker se bojim, da bom koga izpustil ter mu s tem naredil nepopravljivo krivico, sebi pa nakopal upravičeni srd. To pa sem omenil predvsem za to, ker menim, da se država vsem ni zahvalila dovolj in se bojim, da bo tega še manj, razen če bodo stanovske organizacije, kot je naša, uspele popraviti nekatere krivice.

Po koncu vojne in ko so se zadeve normalizirale je bila v Ormožu sklicana koordinacija udeležencev aktivnosti med agresijo. Po nalogu načelnika UJV Darka Anželja sem iz kronologije, vodene v operativnem štabu, pripravil referat na več kot 10-ih straneh, ki sem ga v Ormožu tudi predstavil. Takrat so bili v večini prisotni naši poveljujoči iz kritičnih dni. Žal tega dokumenta, ki je strokoven in verodostojen prikaz tega, kar se je v kritičnih dneh dogajalo v Pomurju, čeprav sem ga pripravil sam, nimam. V njem je zapisano tudi to, da je bila velika napaka države, da je pred kritičnimi dnevi reorganizirala OŠ TO, napisana pa je bila tudi marsikatera druga resnica.

V času agresije, ko je bilo izredno nepredvidljivo dogajanje, je bil izveden sklic takratne republiške skupščine. Dobili smo seveda nalogo, da člane skupščine iz našega območja varno s spremstvom prepeljemo v Ljubljano. Glede na blokade, ki so bile postavljene po Sloveniji, je bila edina sprejemljiva opcija, da jih pripeljemo preko avstrijskega ozemlja, do Koroške in potem navzdol do Ljubljane.

Tu je potrebno poudariti izredno kooperativnost avstrijskih, predvsem pa avstrijskih policijskih sil, ki so nam brez problemov dovoliti prehod z našim policijskim spremstvom. Ne vem ali imam prav ali ne, vendar mi je v spominu ostal kot eden od spremljevalcev naših parlamentarcev, žal že pokojni Franc Krojs. Parlamentarce so varno prepeljali do Ljubljane in tudi nazaj. Ravno ko so parlamentarci, med njimi se spomnim gospoda Halba in gospe Požunčeve iz lendavskega konca, kot zastopnice madžarske narodnosti, prispeli na

dvorišče UJV, je bila razglašena nevarnost zračnega napada, tako da smo jih pred njihovo nadaljnjo potjo proti domu za nekaj časa varovali v našem zaklonišču.

V določenem trenutku povečane agresije JLA z možnostjo napada letalskih sil, predvsem eskadrilje iz Bihača je med drugim prišlo tudi povelje o zapustitvi lokacije operativnega štaba v prostorih UJV in prehod na rezervno lokacijo. Zanimivo je, da so se vsi pripravljali na odhod, nihče ali pa večina navzočih pa ni razmišljala o varovanju podatkov.

Ko sem to ugotovil, sem takoj predlagal nadrejenim, da vsem navzočim odredijo uničenje vseh podatkov, ki bi v varnostno-vojnem smislu lahko koristili agresorju, če bi prišli v naše poslopje, če bi seveda do tega prišlo. Sam sem iz računalnika presnel vse podatke na disketo, saj takrat drugih medijev še ni bilo, disketo dal v žep, računalnik pa pobrisal. Če so to isto storili ostali, pa ne vem. Res pa je, da pozneje do evakuacije ni prišlo in je operativni štab še naprej deloval v poslopju UJV. Seveda je o delovanju operativnega štaba mogoče govoriti in opisovati še zelo dolgo, vendar so moji zapisi pisani po spominu.

7. 2 Delo kriminalistične službe, kazniva dejanja in ukrepi med in po vojni agresiji na Republiko Slovenijo³¹⁸

V letu 1991 je bilo na območju UNZ Murska Sobota obravnavano 1633 kaznivih dejanj. Leto zaznamuje ena najslabših preiskanih kaznivih dejanj, in sicer ni uspelo odkriti storilca pri 40,7 % kaznivih dejanj. To bi morali pripisati predvsem obremenjenosti policije in kriminalistične službe z nalogami pri osamosvojitvi.

Leto	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993
KD MS	2445	2210	1739	1956	1952	1907	1689	1633	2485	1953
KD NS	868	802	556	777	574	695	525	665	761	
% NS	35,7	36,2	31,9	39,7	29,4	36,4	31	40,7	30,8	29,95
Splošna KD		2009	1570	1627	1770	1766	1560	1480	2251	1768
Gos. KD		201	186	216	178	139	129	123	207	179

Omenjenih 1633 kaznivih dejanj je storilo 1148 osumljencev, od teh je bilo 166 mladoletnikov. 1014 osumljencev je storilo 1490 kaznivih dejanj splošne kriminalitete, od tega 178 mladoletnikov. 111 osumljencev je storilo 123 kaznivih dejanj gospodarske kriminalitete. Štiri kazniva dejanja so bila storjena iz XV. poglavja in pet kaznivih dejanj iz XVI. poglavja KZ SFRJ.

Kot je opisano razvidno iz gornje tabele, je bila sama raziskanost kaznivih dejanj v letu 1991 najslabša v letih med 1984 in 1993. Iz same tabele pa je tudi razvidno, da je prišlo že v letu 1990 in predvsem v letu 1991 do upada števila obravnavanih kaznivih dejanj, takoj v letu 1992 pa do povečanja števila obravnavanih kaznivih dejanj. Kot se je že v poročilih, ki so bile

318 Spomini Antona Rozmana

sestavljena v letih primerjave, ugotavljalo, da je prišlo do zmanjšanja števila v letih 1990 in 1991 zaradi obremenjenosti pri opravljanju nalog v zvezi z osamosvojitvijo, posledično česar je bilo obravnavano manj kaznivih dejanj, ki so bile zaznane oziroma ugotovljene z lastno dejavnostjo, posledično z obremenjenostjo pa je bilo tudi manj kaznivih dejanj preiskanih.

Kriminalisti Oddelka za zatiranje kriminalitete so takoj po izvedenih prvih aktivnostih JLA po razglasitvi samostojnosti nastopili s delom na delovnem mestu in so bili ves čas vsaj v prvih dneh dosegljivi na delovnih mestih s tem, da so se po nekaj dneh posamezno za krajši čas oddaljili z delovnega mesta, da so si zadovoljili osnovne higienske potrebe. Prehrana je bila organizirana v kuhinji uprave, spalo pa se je v času, ko so bili prosti, na blazinah po pisarnah.

Ena izmed prvih aktivnosti kriminalistov s kriminalističnim tehnikom je bila odhod do mejnega prehoda Kuzma, kjer je prišlo do zaostrene situacije ob zamenjavi zastav na drogu ob mejnem prehodu in ko so vojaki zahtevali, da se vzpostavi prvotno stanje. Istega dne to je, 27. 6. 1991, je patrulja dveh kriminalistov s službenim avtomobilom spremljala kolono vojakov, ki je šla peš iz kasarne v Murski Soboti po cesti skozi Černelavce in Vanča vas do Gederovec.

V istem času sta kriminalista Marjan Farič in Anton Rozman organizirala odhod tujcev, predvsem tujcev, ki so bili na delu v tovarni Mura, od hotela Diana in skupaj s policisti, ki so bili na relaciji, varovala odhod preko Polane in Predanovec, Strukovec, do mejnega prehoda Cankova. Mejni prehod je bil kljub temu, da je bil obkoljen z vojaki, ki so bili na položajih ob mejnem prehodu, odprt. Tujci so s svojimi avtomobili brez problemov izstopili v Avstrijo.

Po vrnitvi v Mursko Soboto sta kriminalista Rozman in Rumež skupaj s tehnikom zvez in Borisom Germadnikom varovala delo vezistov na repetitorju v Pečarovcih in delo istih na stolpu ob vikend hiši Borisa Germadnika v Kuštanovcih. Prvi in vse naslednje dni so bili kriminalisti ves čas prisotni na terenu, predvsem v Murski Soboti, njeni okolici, kot tudi v Lendavi ter na Goričkem, kriminalist Istok Potočnik pa je bil ves čas v Ljutomeru, da so zbirali obvestila in nadzirali posamezne osebe, na zvezi pa so imeli tudi svoje sodelavce.

Ena izmed aktivnosti v noči na 28. 6. 1991 je bila tudi ta, da sta se okrog polnoči kriminalista Vlado Zupančič in Aleksander Jevšek odpeljala do mejnega prehoda Gederovci, kjer so popolnili enoto PEM in Postaje mejne policije Gederovci s strelivom. V tem času so celo noč potekali boji miličnikov in TO z vojsko, ki je prišla peš iz Murske Sobote in vojsko iz karavle Petanjci. Ko sta se vrnila, sta avtomobil napolnila še s plinskimi sredstvi, odejami in srajcami ter se vrnila nazaj v Gederovce, kjer sta opremo predala miličnikom, ki so bili zaradi močnega dežja premočeni.

V istem času sta druga dva kriminalista peljala strelivo, šotorska krila, hrano in srajce tudi na mejni prehod v Kuzmo, od koder sta prepeljala obolelega miličnika. Kriminalista Radulovič in Rajh pa sta v istem času dostavila za potrebe miličnikov na mejnem prehodu v Dolgi vasi srajce in odeje na Policijsko postajo Lendava.

Dne 28. 6. 1991, to je bilo v času, ko je kolona tankov že zavzela mejni prehod v Gornji Radgoni in ko sta bili mrtvi že dve civilni osebi, in sicer Alojza Gaubeta v Radencih in Janeza Svetina v Gornji Radgoni, sta ob 09.23 uri odšla kriminalist Darko Žabkar in kriminalistični tehnik Igor Zemljič v Gornjo Radgono. Z njima sta šla na kraj tudi državni tožilec, g. Ludvik Gornjec in preiskovalni sodnik Okrožnega sodišča Murska Sobota, g. Dezider Novak. Z avtomobilom in opremo so se pripeljali do mostu v Petanjcih, šli peš preko miniranega mostu in se od mostu v Gornjo Radgono pripeljali z gasilskim vozilom.

Po pripovedovanju Darka Žabkarja so si ogledali center mesta – kraj, kjer je bil ubit Svetina Janez, ogledali so si kolono zgorelih vojaških vozil, bili pa so tudi v mrtvašnici, kjer sta bili trupli Svetine in truplo starešine vojske. Pri ogledu sta bila prisotna dva višja vojaška častnika, oborožena s pištolama in dva vojaka z avtomatskima puškama. Kriminalista sta bila oborožena s pištolama, avtomatski puški sta pred samim ogledom odložila, prisoten pa je bil tudi komandir policijske postaje Stanko Sakovič in oborožen miličnik. Na kraju so se zadržali kakšne tri ure in se po isti poti vrnili v Mursko Soboto.

Pomembno vlogo v času agresije so imeli kriminalisti pri opravljanju razgovorov s pobeglimi vojaki, s prijetimi vojaškimi starešinami in policisti Zveznega sekretariata za notranje zadeve, ki so bili prijeti ob zavzetju stražnice na Hodošu. Vojaške starešine in policiste so pridržali v Oddelku zaporov Murska Sobota. Starešine in policisti so bili ob razgovoru fotografirani in daktiloskopirani. Sklepi o pridržanju se jim niso izdajali, vodila pa se je natančna evidenca.

Opravljeni so bili tudi razgovori s prijetimi štirimi carinskimi delavci, ki so bili nastanjeni v hotelu Radin, kot tudi s posameznimi carinskimi delavci drugih narodnosti, za katere je bil podan sum, da sodelujejo z agresorsko vojsko. Opravili so tudi več razgovorov z vojaki in vojaškimi starešinami na zdravljenju v Bolnišnici Murska Sobota.

Evidenca se je vodila tudi o prijetih vojaki, ki so bili nastanjeni v zbirnih centrih in to predvsem v Puconcih in Bogojini, občasno pa tudi v Čentibi in Radoslavcih. V ustanavljanju pa je bil tudi center Vidmu ob Ščavnici, po Istoku Potočniku in Bojanu Blagoviču. V centru v Puconcih in Bogojini so bili ves čas prisotni kriminalisti. Vodja centra v Puconcih je bil Janez Rumež, pomagal pa mu je tudi Martin Casar, vodja centra v Bogojini pa je bil Silvo Belec. Vodila se je natančna evidenca. Varovanje so opravljali pripadniki TO, pozneje narodne zaščite, pripadniki civilne zaščite in rdečega križa pa so skrbeli za prehrano vojakov, za obleko in za vračanje vojakov staršem oz. organiziranim odhodom domov.

Dve patrulji kriminalistov sta po vrnitvi naših poslancev iz nočnega zasedanja iz Ljubljane pripeljala poslance na njihove domove v Lendavo in v Ljutomer. Da so bili določeni problemi pri identifikaciji kriminalistov, je primer, ko je moral v bližini III. Osnovne šole Murska Sobota za nekaj časa leči na tla kriminalist in ko sta dalj časa bila zadržana dva kriminalista na blokadnem mestu pri mostu preko reke Mure pri Srednji Bistrici, ko sta morala po nalogu operativne skupine dokumentirati blokadna mesta na mostovih preko reke Mure.

Kriminalisti so poskrbeli tudi za različna humanitarna dejanja do mladih vojakov agresorske vojske. Tako so kriminalisti iz centrov več vojakov pripeljali do stražnic, kjer so si vzeli

svoje osebne predmete, poskrbeli za vračanje teh mladih, prestrašenih vojakov družinam, poskrbeli za vračanje mrtvih vojakov sorodnikom in tako dalje. Je primer, ko je kriminalist poskrbel, da je vojak pobegnil iz kasarne v Murski Soboti in je ob odhodu obljubil, da bo posredoval obvestila o odletih letal z letališča Pleso pri Zagrebu.

7. 2.1 Vojna za Slovenijo – izkušnja, ki te zaznamuje za vse življenje³¹⁹

»Se kdo javi prostovoljno?« je z resnim obrazom vprašal načelnik. Brezdelje v oblakih cigaretnega dima, prežeto z negotovostjo in neštetimi informacijami o premiku zvezne armade proti slovenskim mejam me je dušilo, nelagodje v zgradbi UJV, kjer smo kot pripadniki organov za notranje zadeve čakali na razvoj dogodkov, je naraščalo. Bil sem odločen, da moram iz zgradbe, da moram nekaj narediti in vso notranjo napetost preiti v nekaj koristnega ... »Jaz! Jaz grem! Kaj je treba narediti?«

»No, dobro, vzemi orožje in se javi spodaj v operativnem štabu!« je rekel načelnik. Zazdelo se mi je, da v hladu njegovega glasu čutim kanec nezaupanja. Se morda motim? Ali so zvenu njegovega glasu krive informacije s terena, ki potrjujejo prodiranje zvezne armade s hrvaškega ozemlja? Kot je slišati, armada napoveduje zavzetje mejnih prehodov. Vsi smo se počutili nelagodno, postali smo igralci v filmu, ki ga nihče od nas ni niti pričakoval, niti želel.

Tistih junijskih dni ob razglasitvi neodvisnosti nove države, ko se je začela vojna za obrambo slovenske samostojnosti, sem služboval kot kriminalist v Sektorju za gospodarsko kriminaliteto takratne Uprave za notranje zadeve Murska Sobota. »Gospodarski«, kot so nas klicali kolegi iz drugih služb, smo veljali bolj za nekakšne pasivne knjižne molje, saj pregledovanje neskončnih kupov poslovne dokumentacije in premetavanje števil ni veljalo za posebej privlačno delo. Nobene dinamike, nobene napetosti in adrenalina, kot pri drugem policijskem delu na terenu.

Astereotipi pogosto vodijo v zmote. Po študiju, ko so me poklicna pota v zgodnjih osemdesetih pripeljala v kriminalistične vrste, sem namreč po slabem letu službovanja moral na služenje vojaščine. V hercegovski Bileči sem v šoli rezervnih oficirjev preživel šest trdih mesecev usposabljanja, po tem sem do konca vojaščine nekje na Hrvaškem poveljeval posadki mejne stražnice na takratni jugoslovansko- madžarski meji. Zakaj jaz »Gospodarski« zadane naloge ne bi zmogel? Morda kdo dvomi v moje sposobnosti, moja prepričanja in lojalnost? Nasprotnika sem vendarle poznal do obisti!

Spodaj v štabu sta čakala kolega, policijski inšpektor Ciril in Boris, specialist za radijske komunikacije. Boris je posebnež, legenda, svoje življenje je posvetil radiotelegrafiji, nekoč je v tem početju postal celo amaterski svetovni prvak. Ko je kasneje pristal v taisti službi, mi je razlagal, da za oddajanje v najoddaljenejši kotic planetu uporablja odboj radijskega signala od Meseca ... Znanost za nekoga z »gospodarskega!«

³¹⁹ Marjan Farič, MA, višji policijski svetnik v pokoju, je član Združenja Sever, predsednik Prekmurskega društva General Maister Murska Sobota in podpredsednik Zveze društev general Maister Slovenije

»Odpeljite se v Pečarovce in onespodobite vojaške radijske zveze! Boris že ve, kaj in kako, Ciril bo vozil, ti boš varoval. Pa pazite nase, ne vemo, kaj se lahko zgodi! Vojska morda varuje objekt, saj gre za njeno vitalno infrastrukturo!« je rekel poveljnik štaba. Razumeli smo, molče smo stopali po stopnicah in na dvorišču sedli v belega golfa.

Mesto je bilo opustelo, nikjer žive duše, čeprav je bil šele zgodnji popoldan. Junjska vročina je nekoliko popustila, oblaki so obetali celo nekaj dežja. Tudi cesta čez ravnico za mestom in čez goričke griče do Pečarovec je bila povsem prazna. Nikjer nikogar, ljudje so pred televizijskimi ekrani željno čakali vesti. Nič dobrega, položaj se je zapletal iz ure v uro, tam zunaj je divjala prava vojna.

Previdno smo se bližali Pečarovcem. Pogledovali smo naokrog, a vojakov zvezne armade ni bilo opaziti. Ustavili smo golfa smo nedaleč od ciljnega objekta, ki je sameval tam preko Zelkove gostilne, se skrili v varno zavetje velike cerkvene zgradbe. Nikjer nikogar, nikjer nobenega vozila ... Se morda kdo skriva v zgradbi? Adrenalin je naraščal, možgani so premlevali nešteto informacij in preigravali nešteto kombinacij ... Razkropili smo se in se vsak s svoje strani z orožjem v rokah splazili proti objektu.

Poznali smo ga dobro, saj sta vojska in milica ločeno vsaka v svojem prostoru imeli nameščene naprave za radijske zveze. V tem sobivanju v isti zgradbi, v istih prostorih, v teh trenutkih ni bilo nobene sentimentalnosti več. Kot izbris spomina, kot razpad nekoč trdne zveze, bridko slovo dveh na smrt skreganih zakoncev ... sedaj so bili drugi časi ... Ponos in radost, ki smo ju čutili ob razglasitvi neodvisnosti države Slovenije sta zamenjali tesnoba in skrb.

Ne spominjam se, kdo je vstopil prvi, menda je bil Ciril. Nič se ni zgodilo, nobenega šuma, poka ali glasu. Vas je sredi dneva nemo ždela na vrhu goričkega hriba. Oddahnil sem si, ko se je Ciril znova pojavil med vrati. Sunkovit gib roke, sedaj je bil na vrsti Boris. Torbo z orodjem je vrgel čez rame in odhitel v zgradbo. Ciril je ostal pred vrati, jaz sem hitel z zavarovanjem širše okolice. Presenečenj si nismo želeli. Vrata v Zelkovo gostilno so bila odprta, mladi gospodar je potrdil, da niso videli nikogar. Manjši tresk vrat iz daljave, ko je Boris vlomil v vojaške prostore. Nekaj neskončnih minut, nato polglasen klic »Opravljeno!«

Pohiteli smo k avtomobilu, Boris je zadovoljno prižgal cigareto, tudi jaz sem prižgal eno. Napetost je popuščala, nikotin je v počutje hipoma pripeljal vsaj nekaj ugodja. Tako, vojska v Prekmurju je onemela, njihov komunikacijski kanal je bil presekan. Modrovali smo o tem in onem, kaj se zna pripetiti, kdaj bo vojska doumela, da smo jim onemogočili radijsko komunikacijo, kakšen odziv je pričakovati. Skoraj stavili smo, da nam bodo še istega dne vrnili milo za drago in uničili naše radijske releje. A kljub temu nas morebitno povračilo ne bo niti presenetilo, niti onemogočilo. Boris je že vedel, kako se streže tem rečem ...

Nenadoma je naš mir zmotilo oddaljeno bobnenje. A slišita tole, je to helikopter? Hm, da, to je zagotovo helikopter! Zvok je postajal vse glasnejši. Letel je v naši smeri. Takoj v avto in nekam v zavetje gozda, tole ne kaže dobro. Pa še avtomobil je vpadljivo bel. Ciril je vozil, da nas je premetavalo po sedežih. Kaj mislita, so nas odkrili tako hitro? Spet sto misli in sto

kombinacij ... Po gozdni poti smo zavili v najgostejši del gošče, kjer so visoka podrast in široke drevesne krošnje zastirale pogled na belino avtomobila. Brž iz avta, vsak svoje orožje v roke! Zvok helikopterja je napovedoval skorajšnje srečanje.

Stali smo skriti za drevesi in z naperjenimi puškami zrl v nebo. Moral je biti že čisto blizu, ko smo ga zagledali, transportni MI-8 z oznakami jugoslovanske vojske. Letel je počasi, kolesa so se skoraj dotikala vršičkov dreves. Rahel drget v rokah, srce je bilo pospešeno, iz prsi se je hipoma preselilo nekam v grlo. Fizična reakcija je bila silovita. S prsti na sprožilcih kalašnikovk smo pogledovali eden proti drugemu. Kaj nam je storiti? Naj sprožimo? Če sprožimo, bo slabo, prelom, od koder ni poti nazaj. Kam se bo sukal razvoj dogodkov, kaj bi sprožila ena sama s paniko prežeta, prenačljiva poteza?

Kaj in kdo je v helikopterju, kakšno orožje imajo? Kakšne so njihove namere, kam letijo? Se lahko merimo z njimi? S tremi kalašnikovkami nam ne bo šlo, presodimo. A če kdo sproži, sprožimo vsi, potem ni umika. Helikopter je leno polzel čez nebo proti severu, proč od Pečarovec. Nič se ni zgodilo. Ko je nebo utihnilo, smo po stranskih cestah, skoraj poljskih poteh, oddivjali proti Murski Soboti, ozirajoč se v nebo, da se izognemo še kakšnemu podobnemu neljubemu srečanju.

V štabu smo poročali o uspešno izpeljani nalogi in vojaških premikih sovražnika. Kasneje smo izvedeli, da je helikopter na enega izmed mejnih prehodov transportiral uslužbenca jugoslovanske zvezne carinske uprave. Naši tovariši so na nekaterih mejnih prehodih bili pravo bitko za nadzor nad mejami mlade države. Vojna se nas je dotaknila z vso silo. Ti dnevi so nas spremenili, svet okrog sebe smo začeli dojemati povsem drugače. Izkušnja, ko v hipu opraviš z lastnimi dvomi in pomisleki – biti pripravljen braniti domovino, ne glede na ceno – te zaznamuje za vse življenje.

Ker smo pričakovali, da nam bo jugoslovanska armada kmalu vrnila milo za drago in nam tudi na isti način prekinila komunikacije, je Boris nekje v goričkem hribovju z drugo ekipo za tak primer v podobni akciji namestil rezervno opremo, ki bi našim silam omogočila neprekinjeno alternativno radijsko komunikacijo.

Radijske zveze slovenske milice so na območju Pomurja brezhibno delovale vse do konca vojne za Slovenijo. S pridom so jih uporabljali tudi pripadniki TO. Sodelovanje milice in TO je bilo zgledno. Radijski releji slovenskih organov za notranje zadeve v Pečarovcih pa so začuda ostali nedotaknjeni.

7.3 Delo Sove, razgovori z uslužbenci, ki so bili tam³²⁰

Varnostno informativna služba je s svojo sodelavsko mrežo, predvsem pa tehničnimi možnostmi, kadrovskimi in analitičnimi možnostmi vrsto dogodkov napovedala in o tem obveščala pristojne organe nove oblasti in s tem prispevala k učinkovitejšemu procesu

osamosvojitve Slovenije. Z vrsto aktivnosti je vplivala na potek dogodkov na način, da je bil proces uspešnejši, predvsem pa je bilo zaradi tega manj žrtev.

S pomočjo svoje sodelavske mreže in tehničnimi možnostmi, s katerimi je v glavnem edina razpolagala, je uspela ugotoviti namene JLA in o tem obveščati pristojne organe v Sloveniji. To se je pokazalo po tem, ko je bila vzpostavljena koordinacijska podskupina za celotno SV Slovenjo. V Mariboru se ustanovi 2. operativno območje VIS, ki pokriva območje MS, CE, SG in MB, kjer je bil sedež te podskupine, njena naloga je učinkovito informirati pristojne o vseh varnostnih in obrambnih vprašanjih, ki so pomembna za potek aktivnosti pri osamosvojitvi v vzhodno štajerski pokrajini in s tem tudi v Pomurju.

VIS je posredovala pristojnim organom, službam in enotam informacije, ki so bistveno prispevale k poteku dogodkov na način, da smo se izognili nepotrebnim žrtvam, a kljub temu dosegli zastavljeni cilj in zavarovali proces osamosvojitve, da so novo oblikovani organi oblasti po demokratičnih spremembah dejansko prevzeli in izvajali oblast.

Kot najpomembnejše naloge službe v procesu osamosvajanja je potrebno omeniti:

- Zanimalo nas je, kdo in kje bi lahko organizirali aktivnosti, ki bi lahko proces osamosvojitve preprečil. Ali obstajajo posamezniki in skupine, ki delujejo proti osamosvojitvenim aktivnostim izven ustavnih okvirov proti legitimnim organom Republike Slovenije in če imajo podporo iz tujine.
- Proti katerim organom in posameznikom je usmerjena njihova aktivnost.
- Kaj nameravajo storiti zvezni organi, da preprečijo osamosvojitve Slovenije.
- Kako bo reagirala JLA, ko bo formalno sprejeta odločitev o osamosvojitvi Slovenije.
- Na koga v tujini lahko računamo, če bo prišlo do konflikta ob razglasitvi samostojnosti.

Ali vojaška varnostna služba organizira lastno mrežo sodelavcev za primer konflikta v Sloveniji in katere institucije ter posamezniki bodo objekt napada in obdelave v primeru konflikta ter kakšna je njihova strategija, da bi destabilizirali razmere v Sloveniji.

Organi oblasti so na osnovi ocen in aktivnosti službe, ki je zbirala obveščevalne podatke in kontraobveščevalno ščitila proces osamosvojitve, imeli jasen vpogled v razvoj dogodkov in so lahko sprejemali učinkovite ukrepe za pot v samostojno državo Slovenijo. Med bolj znanimi je naša napoved o ugrabitvi poveljnika pokrajinskega štaba TO Miloševića, VIS je pridobila seznam vojaške opreme, ki jo je JLA nameravala odpeljati iz Slovenije ter nekaj tisoč operativnih podatkov o delovanju JLA in drugih oseb.

Brez tako enotne podpore in sodelovanja vsega aktivnega sestava VIS, upokojenih pripadnikov državne varnosti in sodelavske mreže doma in v tujini bi bil cilj zavarovanja osamosvojitve in vzpostavitve samostojne Slovenije težje dosegljiv, predvsem pa z več žrtvami in več materialne škode.

VIS je v sodelovanju z vsemi obrambnimi in varnostnimi strukturami Pomurja izpolnil vse zadane naloge, saj smo ves čas zagotavljali, da je nova demokratična oblast izvajala dejansko oblast na celotnem ozemlju, tega dela Slovenije in JLA ni uspela vzpostaviti zvezno

oblast na državni meji.

Vse to smo dosegli z učinkovitim sodelovanjem vseh obrambnih in varnostnih struktur.

7.4 Delo logistike UNZ Murska Sobota, razgovori z uslužbenci, ki so bili tam³²¹

Logistika se je malo pred in med samimi spopadi znašla v težkem položaju, kajti tudi za njih kot za vse nas na terenu v uniformi ali civilu je bila vojna nekaj novega, nekaj, na kar nikoli nisi popolnoma pripravljen, čeprav se ves čas pripravljaš. Pri njih pa je bilo potrebno še enote na terenu oskrbeti s tem, kar so potrebovali in najti za to potrebna sredstva.

Problem so bile enote, ki so bile obkoljene, dokler je obkolitev trajala (Gederovci, Kuzma, Hodoš, Dolga vas), ker je oskrba le težko prišla do njih. Težava je bila tudi PEM, ki se je nenehno gibala in je bilo potrebno urejati oskrbo in nastanitev vedno na novi lokaciji in ker so delovali v treh skupinah, je to pomenilo, da je bilo potrebno iskati oskrbo na različnih mestih.

Oskrba ni bila samo prehrana, pač pa tudi rezervna oblačila, strelivo, rezervne zveze, vozila. Zdravstveno oskrbo smo imeli enako kot TO in JLA v zdravstvenih domovih in bolnišnici v Murski Soboti. Pri tem pa je bila še posebna težava (enako kot za JLA), kako prečkati reko Muro. PEM je zato uporabljal brodeve na reki Muri.

Po začetnih težavah je logistika odigrala svojo vlogo, kot je to potrebno, pridobila pa je tudi potrebne izkušnje, ki so koristile pozneje ob velikih koncentracijah moštev PPE iz cele države zaradi krize v Hotizi, nogometne tekme ali drugega dogodka.

7.5 Sodelovanje z državnim tožilstvom in sodišči, sodelovanje s sosednjimi varnostnimi organi

7.5.1 Sodelovanje z državnim tožilstvom, sodiščem in zapori³²²

Državno tožilstvo pred samo osamosvojitveno vojno oz. pred samo agresijo sovražne JA ni imelo posebnih priprav oziroma od višjih organov ni prejelo posebnih usmeritev. Med samo agresijo pa je tožilstvo aktivno sodelovalo oziroma bilo v stiku s policijo, predvsem s kriminalisti Oddelka za zatiranje kriminalitete.

Dnevno so bili na tekočem o dogajanju in o konkretnih kaznivih dejanjih s strani agresorja. Dajali so konkretne usmeritve, poleg tega pa je bil takratni vodja državnega tožilstva gospod Ludvik Gornjec navzoč na ogledu v Gornji Radgoni. Ogled kraja kaznivega dejanja je vodil

³²¹ Drago Ribaš

³²² Podatke zbral in sestavil Anton Rozman

preiskovalni sodnik Okrožnega sodišča Murska Sobota, gospod Dezider Novak, navzoč pa je bil tudi na kraju eksplozije v stanovanjski hiši v Petanjcih, kjer je bilo poškodovanih več pripadnikov TO in milice.

Pred in po samih podanih kazenskih ovadbah je državno tožilstvo ves čas sodelovalo s policijo, predvsem v smislu pravilne kvalifikacije samih kaznivih dejanj in nato pri dodatnih zbiranjih obvestil v smeri zbiranja dodatnih dokazov zoper osumljene in odkrivanje neznanih storilcev.

Na podlagi sprejetih zaključkov s strani višjih tožilstev je bilo več kazenskih ovadb zavrnjenih. V zvezi kaznivih dejanj, ki so jih bili osumljeni pripadniki agresorske vojske, sta bili izdani obtožnici zoper Vlada Trifunoviča in Berislava Popova. Vlado Trifunovič je bil oproščen pred leti, zoper Berislava Popova pa je bilo po že izrečni obsodbi, ki ni postala pravnomočna, po pridobljenih novih dokazih in po izvedenskih mnenjih dveh izvedencev vojaške taktike obtožnica z njihove strani umaknjena in je bil v letošnjem letu po sodniku Okrožnega sodišča Murska Sobota oproščen.

Preiskovalni sodnik Okrožnega sodišča Murska Sobota je bil s strani policistov in kriminalistov obveščen o dejanjih s strani agresorja in o dejanjih dogodkov in kaznivih dejanjih, ki so bili storjeni v času agresivnega delovanja agresorske vojske na našem območju. Takratni podpredsednik Okrožnega sodišča Murska Sobota, sedaj upokojenec, gospod Dezider Novak, se zelo dobro spominja dogodkov v času agrasije. Spomni se, da sta se dopoldan po tem, ko je agresorska vojska zavzela s tanki mejni prehod v Gornji Radgoni, z državnim tožilcem gospodom Ludvikom Gornjecem odločila, da opravita ogled kraja.

Na Petanjcih sta skupaj s kriminalisti peš prešla zaporo oziroma most preko reke Mure in so zatem na radenski strani čakali na prevoz do Gornje Radgone. Z gasilskim kombijem so se zatem v spremstvu policistov odpeljali v Gornjo Radgono. Med vožnjo so videli poškodbe na objektih. Bili so na kraju, kjer je bil ustreljen fotograf Svetina, zatem pa so se odpeljali do muzeja, kjer je bila kolona požganih vojaških vozil. Priključili so se jim tudi vojaki.

Prisotna sta bila dva višja oficirja in nekaj vojakov. Oficirja sta bila oborožena s pištolama, vojaki pa s dolgocevnim orožjem. Enega izmed oficirjev je vprašal, če ve, kaj se dogaja, on pa mu je odgovoril, da ne ve. Zatem so se odpeljali do pokopališča, kjer so si v mrtvašnici ogledali truplo Svetine in ožgano truplo oficirja. Kriminalistični tehnik je kraje fotografiral, sam pa je o ogledu sestavil zapisnik.

V času, ko so bili na pokopališču, je bil v bližini kasarne na straži vojak. Eden izmed oficirjev je vojaka vprašal, kako se počuti. Vojak mu je odgovoril, da je v redu, da pa je edini problem, da v kasarni nimajo vode. Oficir mu je na to izrekel, da bo še vse v redu in da bo še prišel k njim na kavo. Dezider Novak je povedal, da so se vojaki do njega kot sodnika, tožilca in miličnike obnašali korektno. Pozneje si je mislil in se tudi pogovarjal, da bi jih vojaki lahko zajeli. Sam se v času, ko je kot eden izmed redkih sodnikov v tem času, to je v času agresije, opravljal ogled, počutil varno, kolikor se je lahko v situaciji, ki je bila.

Kot preiskovalni sodnik je skupaj z državnim tožilcem, s takratnim vodjem Okrožnega tožilstva Murska Sobota, opravil tudi ogled eksplozije v stanovanjski hiši v Petanjcih. Ob eksploziji je bilo poškodovanih več miličnikov in teritorialcev. V času, ko so bili zadržani v prostorih zaporov v Murski Soboti oficirji JLA in miličniki Zveznega sekretariata za notranje zadeve, o njih kot preiskovalni sodnik ni odločal, ker niso imeli statusa priprtih oseb.

V razgovoru je tudi gospod Dezider Novak povedal, da je Okrožno sodišče Murska Sobota odločilo z oprostilnimi sodbami zoper Vlada Trifunoviča, Berislava Popova in obtoženega v zvezi z eksplozijo v Petanjcih.

Skledar Milan, penološki delavec, zaposlen v oddelku zaporov v Murski Soboti, je povedal, da je v času osamosvojitve delal v zaporu na delovnem mestu pedagoga. Kot običajno so imeli zapor popolnoma zaseden z zaporniki in priporniki. V času agresije so bili dva dni vsi zaposleni ves čas na delovnem mestu, pozneje pa so se organizirali tako, da so podvojili število zaposlenih na delovnem mestu.

Po policiji so bili v začetku pripeljani v zapor vojaki, ki se jih je hitro odpeljalo, pripeljalo pa se je večje število oficirjev JLA in skupina miličnikov Zveznega sekretariata za notranje zadeve Beograd. Bili so oblečeni v uniforme. Orožja niso imeli. Namestilo se jih je po celicah, tako da so se dodatno v prostore namestila začasna ležišča. Dopuščalo se jim je telefonirati sorodnikom, prav tako so bili dovoljeni obiski po bližnjih sorodnikih.

Bila jim je nudena zdravniška pomoč po doktorju Boharju. V zapore so prihajali na razgovore miličniki oziroma kriminalisti. Z oficirji so se pogovarjale starešine TO o zadevah vojaškega pomena, kot tudi so jim dajali možnost, da iz JLA prestopijo v vrste TO.

Skledar je v razgovoru povedal, da so bili oficirji in miličniki korektni in so upoštevali hišni red. Povedal pa je tudi, da v času agresije in ko so imeli v zaporu zadržano večje število oficirjev in miličnikov, niso imeli nobenih problemov z zaporniki na prestajanju zaporne kazni. Imel je in še tudi sedaj ima občutek, da so zaporniki vedeli, v kako težkem položaju je bila država in zaposleni v zaporu, zato niso hoteli povzročati nobenih težav s svojim ravnanjem in s svojimi običajnimi zahtevam in da takšnega reda ni bilo nikoli prej in ne pozneje.

7.5.2 Sodelovanje s sosednjimi varnostnimi organi³²³

Pomurje, kjer je delovala UNZ Murska Sobota, je bilo zaradi ozkosti območja omejeno na sosednji državi Republiko Avstrijo in Republiko Madžarsko in sosednjo Republiko Hrvaško. Organi za notranje zadeve so bili zaradi tega prisiljeni že zelo zgodaj sodelovati s sosednjimi varnostnimi organi zaradi varnostnih razlogov.

Z Republiko Avstrijo in Republiko Madžarsko se je sodelovalo na nivoju mejnih prehodov, na nivoju postaj milice s splošnim delovnim področjem in na nivoju UNZ Murska Sobota.

323 Spomini in zbrani podatki Draga Ribaša

S sosednjo Republiko Hrvaško je bilo operativno sodelovanje še boljše, ker ni bila ovira državna meja in so naši miličniki ali kriminalisti lahko opravljali operativne naloge na njihovem območju s tem, da so pred tem obvestili pristojno postajo milice (na primer hišno preiskavo) in obratno.

Ti dobri odnosi, ki so ostali še danes, so bili v času osamosvojitvene vojne zelo koristni. Saj so nam organi Republike Avstrije ponudili pomoč pri saniteti, svoje ranjence bi morali spraviti samo čez državno mejo in bi jih oni odpeljali v svoje bolnišnice, možnost umika z orožjem brez izzivanja spopada z JLA iz Avstrije, pomoč pri dobavi vode, pomoč pri prevozu delegatov skupščine Republike Slovenije na sejo in podobno.

Organi Republike Madžarske so nam nudili pomoč tako, da sami niso bili vmešani in da njihova pomoč ni izgledala kot provokacija. Organi Republike Hrvaške iz SUP³²⁴ Čakovec in PM Mursko Središče so nam dajali podatke o gibanju kolon JLA.

Tako se je dolgoletno dobro sodelovanje izkazalo kot zelo koristno v času, ko smo to najbolj rabili.

7.5.3 Podpora zaposlenih iz zaporov v Murski Soboti pri osamosvajanju Slovenije leta 1991³²⁵

Skoraj celo pokojninsko dobo sem preživel in delal na delovnem mestu paznika oziroma kasneje pravosodnega policista – operativnega vodje v murskosoboških zaporih. Skozi moja dolga leta delovanja in dela sem seveda srečal veliko ljudi, ki so bili pripeljeni v naše zapore iz različnih razlogov. Ves čas mojega delovanja v zaporih smo tvorno sodelovali z vsemi organi, ki so kakorkoli bili povezani z nami.

Moj pogled na dogodke okrog osamosvojitve naše države in o vojni za samostojno Slovenijo 25. junija 1991 je, da je bil to zgodovinski dogodek za nas državljane. Tega dne je bila slovesno razglašena samostojna in neodvisna Republika Slovenija kot nova država na svetovnem zemljevidu.

Proces osamosvajanja je bil dolgotrajen proces, ki je pripeljal do plebiscita, ta pa je pokazal, da si Slovenci želimo in hočemo svojo državo, saj je bil izid plebiscita 88,2 % za samostojno Slovenijo. Jugoslovanska vlada se z razglasitvijo neodvisne Slovenije ni strinjala, to je hotela preprečiti s svojo vojsko. Tako se je začela vojna za Slovenijo. Poskušala je zasesti vse mejne prehode s sosednjimi državami, na ta način je hotela Slovenijo odrezati od sveta in jo obdržati v Jugoslaviji.

Slovensko vodstvo, takratna policija (milica) in TO sta začeli blokirati mejne prehode, vojašnice in karavle. TO Republike Slovenije in takratna milica sta bili pripravljeni na ohranitev naše suverenosti in samostojnosti, naše takrat mlade države. Potekale so akcije in spopadi

324 Sekretariat unutrašnjih poslova – Sekretariat za notranje zadeve
325 Spomini Jožeta Severja

na vseh mejnih prehodih, tudi v naši neposredni bližini, prišlo je do spopada na mejnih prehodih, na karavlah, pri soboški vojašnici, karavli v Kuzmi, na Hodošu, v Gederovcih itd.

JLA (Jugoslovanska ljudska armada) je s tankovsko enoto iz hrvaške strani prodirala na ozemlje Prekmurja. Padle so že tudi prve smrtne žrtve (Radenci, Gornja Radgone, Holmec). Vojna se je razširila po celotni državi, prevzemale so se vojašnice, skladišča orožja, letališča in drugi strateško pomembni objekti. Vojaki JLA, med katerimi je bilo veliko Slovencev, so prestopali na našo stran, od koder jim je bilo omogočeno, da so lahko odšli na svoje domove.

Takrat, ko se je vojna začela, sem bil zaposlen na Ministrstvu za pravosodje, v službi za izvrševanje kazenskih sankcij – v Zavodu za prestajanje kazni zapora – Zapor Maribor, na oddelku v Murski Soboti kot pooblaščen uradna oseba – paznik vodja izmene. Bil sem na tekočem z dogodki, ki so se takrat dogajali, zato sem pričakoval vpoklic v službo in se zavedal, kaj me čaka in kje je moje mesto.

Naslednji dan, to je 26. 6. 1991 popoldan, sem bil poklican v zavod, kjer so potekale priprave na prevzem in namestitve zajetih oficirjev, vojakov in delavcev zvezne carine – vojnih ujetnikov. Vse sobe smo pripravljali za namestitve vojnih ujetnikov in smo namesto štirih postelj v sobe namestili še dodatne, odvisno od velikosti sobe.

Glede na nastalo situacijo smo vsi zaposleni dobili navodila za delo v času vojne.

Izvajali smo:

- Zunanje zavarovanje zavoda;
- Notranje zavarovanje zavoda;
- Zavarovanje službenih vozil;
- Posebno zavarovanje vhoda zavoda;
- Zavarovanje oseb;
- Zavarovanje oseb, ujetnikov po kategorizaciji (navadni vojaki, oficirji, zvezna specialna policija, delavci zvezne carine);
- Namestitve ujetnikov;
- Tekoče delo z ujetniki;
- Delite obrokov;
- Omogočanje sprehodov;
- Nadziranje obiskov;
- Spremljanje na zaslišanja (prestop iz JLA v TO);
- Osebni pregledi ob prihodu;
- Spremljanje k zdravniku, zobozdravniku, specialistu izven zavoda;
- Prisotnost pri zavodskem zdravniku v ambulantni zavoda;
- Omogočanje telefonskih klicev s svojci;
- Omogočanje pranja perila in osebne higiene;
- Preprečevanje medsebojnih konfliktov;
- Opravljanje istočasno redna dela s priporniki in obsojenci.

Prvih par dni je delo potekalo neprekinjeno 24 ur, oboroženi smo bili s kratkim in dolgocevnim orožjem. Naše delo je koordiniral gospod Janez Bohar, načelnik TO. V naslednjih dneh smo

sprejemali skupine vojakov, častnikov in podčastnikov JLA ter zveznih carinikov iz različnih področij Pomurja (mejni prehodi, karavle, vojašnica Murska Sobota).

Nameščali smo jih po oddelkih, med njimi so bili tudi ranjeni, za vse smo morali poskrbeti v skladu z mednarodno konvencijo o vojnih ujetnikih. To delo je bilo zelo odgovorno in težko, kajti vsi ti častniki, podčastniki in vojaki se niso nikakor mogli sprijazniti s stanjem, v katerem so bili, tako da je prihajalo do raznih težav in konfliktov (osebnih stisk do psihičnih in zdravstvenih težav, do fizičnih izgrediv in podobno).

Pri fizičnih izgrediv, ki so nastali med vojnimi ujetniki, smo posredovali in umirjali situacije. V tem času so naše prostore obiskovali predstavniki oz. pooblaščené uradne osebe milice in TO, ki so zaradi svojega dela in dolžnosti z ujetniki opravljali razgovore, iskali operativne informacije. Kljub napornemu delu smo nekaj ur v enem dnevu izmenoma lahko prespali v kleti zavoda, saj zavoda nismo zapuščali. To so bili težki in naporni dnevi, saj nismo vedeli, v kakšno širino se bo vojna odvijala. Naša naloga je bila varovati zavod z orožjem, fizično in tehnično ter vojne ujetnike. Spremljali smo jih na razna zaslišanja izven zavoda, na preglede v bolnico, k zobozdravniku in podobno.

Vojna je aktivno trajala deset dni, vendar smo v našem zavodu imeli vojne ujetnike do konca, do njihovega prevzema s strani TO, kajti zadnji vojak poražene JA je zapustil ozemlje Republike Slovenije 26. 10. 1991, odšel je iz pristanišča Koper. Ponosen sem, da sem lahko tudi sam sodeloval in dal svoj prispevek ob teh dogodkih k samostojni Sloveniji. Hvala vsem, da ohranjate zgodovino svojega naroda.

7.6 Seznam udeležencev vojne v Pomurju

Delni sezname policistov in rezervnih policistov, ki so bili v letu 1991 neposredno udeleženi v borbenih dejstvih na območju PU Murska Sobota³²⁶

V celoti objavljamo dokument PU Murska Sobota, priznanja za udeležbo v osamosvojitveni vojni, ki poleg tega vsebuje tudi natančne opise vloge struktur v spopadih, žal pa ni bil izdelan za celotno območje Pomurja:

Obveščamo vas, da smo v zvezi vašega in našega dopisa pod zvezo nadaljevali z zbiranjem relevantnih in dokumentiranih podatkov o bojnih aktivnostih in seznamov aktivnih in rezervnih policistov, ki so v letu 1991 neposredno sodelovali v borbenih aktivnostih na območju PU Murska Sobota.

Kot smo vas obvestili že v našem prvem dopisu, šifra 0942-4/2006/3 z dne 16. 01. 2006, je bilo na območju PU Murska Sobota v letu 1991 vrsto borbenih in drugih aktivnostih takratne milice, ki jih je treba posebej prikazati v okviru prizadevanj, da se takratnim pripadnikom

aktivne in rezervne policije podelijo spominski znaki MORSA ali MNZ RS. V tem segmentu vam prikazujemo podatke, ki se primerjalno nanašajo na dogodke, kjer so pripadnikom TO s strani MORS-a RS bila podeljena priznanja, policistom pa ne.

Borbena dejstva na območju PU Murska Sobota v letu 1991, kjer je MORS že podeljeval priznanja, v njih pa so bili neposredno udeleženi tudi aktivni in rezervni policisti .

KAČURE – 27. 06. 1991

Pripadnikom TO – podeljen spominski znak MORS ter postavljeno spominsko obeležje Občine Ljutomer.

Policijska postaja Ljutomer je bila, dne 27. 06. 1991, v poznih popoldanskih urah obveščena, da se po regionalni cesti Ljutomer–Ormož proti Žerovincem oziroma Ljutomeru, približuje močna oklepna kolona JLA, in sicer v sestavi sedmih tankov, treh oklepnih transporterjev in nekaj spremljevalnih vozil, ki je istega dne v RS prodrila iz RH preko mostu čez reko Dravo v Ormožu.

Zaradi tega je na to območje bilo poslanih več policistov z namenom zbiranja podatkov o gibanju kolone ter preveritvi cestnih komukacij, po katerih bi kolona lahko prodrila na območje tedanje Občine Ljutomer. Ker so bile vse cestne komunikacije, kjer bi lahko kolona prodirala naprej, zablokirane z barikadami, ki so bile tu postavljene pred tem, so se policisti pridružili pripadnikom TO, ki so branili barikado izven naselja Mekotnjak, na lokalni cesti Žerovinci–Zg. Kamenščak.

Oklepna kolona JLA se je po regionalni cesti Ormož–Ljutomer do naselja Žerovinci prebila okrog 21.00 ure. Takoj zatem je iz regionalne ceste zapeljala na lokalno cesto Žerovinci–Zg.Kamenščak ter proti barikadi, ki je bila tukaj postavljena iz podrtih dreves.

Oklepnikom te barikade kljub vsem možnim naporom ni uspelo prebiti, zaradi česar se je oklepna kolona zaradi noči in neuspelega preboja utaborila na lokalni cesti ob gozdu “KAČURE”. Pri tem pa so ustavljeno kolono v nočnih urah s protioklepnim orožjem napadli pripadniki TO, ki so na kolono izstrelili nekaj raket. V manjšem obojestranskem obstreljevanju, ki je sledil napadu TO, so sodelovali tudi pripadniki policije, ki so branili morebiten preboj vojakov proti naselju Mekotnjak oziroma Zg. Kamenščak.

Naslednjega jutra, t. j. 28. 06. 1991, v jutranjih urah, se je oklepna kolona kolona JLA napotila nazaj na regionalno Ormož–Ljutomer ter se po njej napotila proti Ljutomeru. Še pred tem je ena izmed posadk tanka z mitraljezom streljala na dva policista, ki sta se želela približati koloni. Ko je nato oklepna kolona po regionalni cesti prišla do srđine gozda “Kačure”, je naletela na novo barikado.

V času, ko so pripadniki JLA poskušali barikado prebiti na vse možne načine (mitraljiranje, razstreljevanje s tankovskimi topovi ipd), so barikado ob boku zavarovali policisti PP

Ljutomert z namenom, da preprečijo morebiten preboj vojakov mimo barikade. Ker barikade ni bilo mogoče prebiti, se je oklepna kolona čez nekaj časa od barikade umaknila ter obrnila nazaj v smeri Ormoža. Ker so kolono ves čas spremljali policisti, so pripadniki JLA začeli ob prihodu iz gozda streljati vse naokrog. Pri tem so poškodovali več stanovanjskih in drugih objektov v Žerovincih.

Z aktivno udeležbo pri branjenju barikad v izven naselja Mekotnjak in na regionalni cesti Ormož–Ljutomer v gozdu “KAČURE” je pripadnikom TO in policije uspelo preprečiti prodor tankovske kolone v smeri Ljutomera ter Gornje Radgone oziroma M. Sobote. Sam dogodek je imel velik odmev, saj je bila kolona, ki je en dan prej prodrla v Slovenijo iz Republike Hrvaške na območju Ormoža, na tem mestu dokončno zaustavljena.

Sodelovali:

Maden Kosi, Franc Flegerič, Jože Makoter, Anton Cimerman, Srečko Stajnko, Zvonko Sovič, Marjan Giovani, Milan Škrlec, Jožef Štefanec.

Dokument: Seznam nezavedenih dogodkov št. 0005

GIBINA – 28. 06. 1991 in 02. 07. 1991

Pripadnikom TO – podeljen spominski znak MORS in postavljeno spominsko obeležje Občine Rakrižje.

Na območju Gibine v tedanji občini Ljutiomer sta bila v letu 1991 dva oborožena spopada med pripadniki policije in TO na eni strani in JLA na drugi strani. Na tem območju je namreč v notranjost Republike Slovenije poskušala prodreti oklepna kolona JLA z namenom zavzetja mejnih prehodov oziroma nudenja pomoči oklepni koloni polkovnika Popova, ki je bil v obroču na območju Gornje Radgone.

Prvi spopad je bil dne 28. 06. 1991 ob 18.30 uri, ko je oklepna kolona iz smeri Jalšovca v Republiki Hrvaški prodrla do dveh postavljenih barikad pred naseljem Gibina, tik ob meji med RH in RS. V branjenju barikade je poleg maloštevilnih pripadnikov TO sodelovala tudi policija. Pri poskusu prebitja barikade se je vnel kratkotrajni, a oster oborožen spopad med pripadniki JLA na eni strani ter pripadniki TO in policije na drugi strani. V spopadu, kjer so pripadniki TO in policije uporabljali protiolepno orožje in ročne bombe, je bilo več pripadnikov JLA hudo ranjenih ali tudi mrtvih. Oklepna kolona barikad ni predrila, zaradi česar se je umaknila nazaj na območje Republike Hrvaške.

Sodelovali:

Venčeslav Lihtenvalner, Istok Potočnik, Branko Fras, Jože Makoter, Milan Škrlec, Aleksander Gracin, Milan Stajnko, Josip Kutnjak, Josip Perčič, Razkrižje – št. 04 (civilna oseba).

Dokument: Seznam nezavedenih dogodkov št. 0009 in št. 00023

PRESIKA – 02. 07. 1991

Pripadnikom TO podeljen spominski znak MORS in postavljena spominska plošča Občine Ljutomer v znak priznanja policiji, TO ter ostalim civilnim in drugim strukturam obrambe.

Na območju Presike – Občina Ljutomer, ki stoji ob regionalni cesti Ljutomer–Stročja Vas–Kog ter naprej – Republika Hrvaška tik ob državni meji med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško je poskušala oklepna kolona JLA prodirati iz smeri Hrvaška v notranjost RS v dveh primerih. Prvič je močna oklepna kolona do tega naselja nekako istočasno z oklepno kolono, ki je prodirala na območju Gibine, prodrla dne 02. 07. 1991, in sicer okrog 19.00 ure.

V branjenju barikade, ki je bila postavljena na regionalni cesti v samem naselju, so neposredno, aktivno in učinkovito delovali tudi aktivni in rezervni policisti PP Ljutomer. V ostrem oboroženem spopadu, ki se je vnel na tem mestu, so pripadniki JLA uporabili vso orožje, ki so ga imeli na razpolago. Policisti in pripadniki TO so se na tem mestu z oklepno kolono JLA spopadli le z maloštevilnimi protiolepnimi raketami “Zolje” ter s pehotnim orožjem. Kljub takemu razmerju v oborožitvi je policiji in TO uspelo na tem mestu onesposobiti en tank ter v celoti uničiti oklepni transporter. V spopadu je bilo nekaj pripadnikov JLA hudo ranjenih in mrtvih.

Oklepni koloni je šele po več urah, potem ko je s streljanjem poškodovala več okoliških hiš, uspelo prebiti barikado v Presiki ter nadaljevati pot v notranjost Republike Slovenije. Ta kolona je bila na svoji poti proti G. Radgoni naslednjega dne še trikrat napadena, in sicer v Pristavi, Ljutomeru, Stari Novi vasi ter v naselju Hrastje Mota tudi dokončno zaustavljena.

Še ena močna tankovska kolona je na istem mestu v naselju Presika poskušala prodirati v notranjost RS iz smeri Koga oz. Hrvaške dne 03. 07. 1991 v dopoldanskih urah. Ker je barikado, ki je bila en dan na tem mestu že prebita, varovalo manjše število pripadnikov TO, so se branjenju le-te ponovno priključili aktivni in rezervni policisti PP Ljutomer. Ker policisti in pripadniki TO niso imeli na razpolago dovolj protiolepnega orožja, sta se vodja skupine, ki je bila tik na barikadi in komandir PP, ki je observiral približevanje kolone, poslužila manjše ukane z namenom, da se na ta način poskuša zaustaviti prodor tankov v notranjost Republike Slovenije.

Ker sta pričakovala, da komuniciranjem po UKV zvezah policije prisluškuje tudi JLA, sta v komunikaciji zmedla pripadnike JLA. Ko se je namreč kolona približala barikadi v naselju, je o gibanju kolone komandir PP obveščal vodjo policijske enote pri barikadi. V odgovoru sprejema sporočila je slednji sporočil: “ Naj kar pridejo, tu nas je dovolj, da jih bomo lahko zaustavili. Na razpolago imamo dovolj protiolepnega orožja. “ Na to sporočilo mu je komandir odgovoril, da naj kolono napadejo z vso močjo, tako kot se je to zgodilo prejšnjega dne s podobno kolono, če bo poskušala zaobiti barikado.

Konkretnih podatkov o tem, kaj se je dogajalo s poveljujočim tankovske kolone oziroma ali je nasedel komunikaciji policije, ni. Je pa dejstvo, da se je kolona pred Presiko zaustavila ter se čez nekaj časa tudi obrnila nazaj v smeri Koga oz. Hrvaške. Ob pomikanju v nasprotni

smeri pa je ta tankovska kolona v naselju Bajzek in Kog povzročila veliko materialno škodo na objektih, ko je brez “pravega” razloga streljala na vse smeri.

Oborožen spopad v Presiki ima toliko večji pomen, ker sta se je na tem mestu policija in TO spopadala s tankovsko kolono, ki je bila v oborožitvi in vsej drugi opremi neprimerno močnejša. Kljub temu so pripadniki policije in TO z neprimernim orožjem in nasploh slabo oborožitvijo zaradi izredne hrabrosti in iznajdljivosti uspeli zaustaviti te kolone ter preprečiti prodor v notranjost Republike Slovenije.

Sodelovali:

Bojan Čurin, Mladen Kosi, Venčeslav Lihtenvalner, Jože Makoter – aktivni policisti;
Milan Makoter, Jožef Tomašek, Milan, Silvo Cmager, Josip Kutjak, Milan Stajnko, Milan Kocbek, Borut Casar – rezervni policisti.

Dokument: Seznam nezavedenih dogodkov št. 00025

LJUTOMER – 03. 07. 1991

Pripadnikom TO – podeljen spominski znak MORS.

Motorizirana oklepna kolona JLA, ki je prejšnji dan v Republiko Slovenijo prodrla preko Presike, kjer je imela hude izgube, se je dne 03. 07. 1991 okrog 06.00 ure zjutraj preko Pristave in Cvena prebila neposredno pred mesto Ljutomer. Tu sta se iz oklepne kolone, v kateri je bilo najmanj pet tankov, trije oklepni transporterji, en samohodni top in druga spremljevalna vozila, odvojila dva oklepna transporterja ter se s polno hitrostjo po Soboški cesti približevala prehodu čez žel. progo M. Sobota Ljutomer Ormož, kjer je bila postavljena barikada iz vagonov in tovornjakov.

Pri branjenju kolone so sodelovali aktivni in rezervni policisti takratne PP Ljutomer ter nekaj pripadnikov TO. Pri branjenju barikade so policisti na oklepna transporterja izstrelili dve protioklepni raketi “Zolja,” eno pa je izstrelil pripadnik TO. Takoj zatem, ko so bili pripadniki JLA oziroma sta bila oklepna transporterja napadena, se je vnel kratkotrajen oborožen spopad med pripadniki JLA na eni strani ter pripadniki policije in TO na drugi strani.

Pri tem so pripadniki JLA po barikadi in okoliških hišah streljali s protiletalskimi topovi, ki so jih imeli montirane na vozilih. Ko so policisti in pripadniki TO hoteli oklepnika še enkrat napasti s protioklepnim orožjem, sta se oklepnika izpred barikade umaknila nazaj v smeri naselja Cven oziroma Babinec, kamor je oklepna kolona prodirala po spopadu. Z branjenjem barikade in napadom na oklepnika je policistom in pripadnikom TO uspelo preprečiti morebitni vdor kolone v mesto Ljutomer ter morebitno pustošenje po samem naselju.

Sodelovali:

Venčeslav Lihtenvalner, Franc Špindler, Marjan Munda, Mladen Kosi, Robert Farkaš, Jože Makoter, Neven Vlatkovič – aktivni policisti; Jožef Štefanec, Zvonko Sovič, Dušan Kavaš,

Srečko Stajnko, Milan Stajnko – rezervni policisti.

Dokument: Seznam nezavedenih dogodkov št. 00029

Oboroženi spopadi v Presiki, Gibini, Kačurah in Ljutomeru imajo toliko večji pomen, ker sta se je na teh mestih policija in TO spopadala s močnimi oklepnimi motoriziranimi kolonami JLA, ki so na območje Republike Slovenije prodirale iz Republike Hrvaške. Te kolone so bile neprimerno boljše oborožene in opremljene kot pa policisti takratne PP Ljutomer in pripadniki TO. Kljub temu so pripadniki policije in TO z neprimernim orožjem in nasploh slabo oborožitvijo zaradi izredne hrabrosti in iznajdljivosti v največji večini uspeli zaustaviti te oklepne kolone že na območju takratne Občine Ljutomer.

KUZMA – 02. 07. 1991

Pripadnikom TO – podeljen spominski znak MORS in postavljena spominska plošča Občine Kuzma.

Na območju vasi Kuzma je v času osamosvojitvene vojne delovala skupina vojakov takratne JA, ki je bila nastanjena v vojaški stražnici (karavli) Kuzma, poveljeval pa ji je oficir, kapetan Dragan Stojanovič. S svojim delovanjem je v dneh, ki so prestali združeni vojaški operaciji milice in TO, napada na omenjeno stražnico, ogrožali mednarodni mejni prehod Kuzma, kjer so se nahajali policisti PMM Kuzma in del Posebne enote milice UNZ M. Sobota. Miličnike je vodil takratni komandir Marjan Slak, miličnike PEM-a pa inšpektor Franc Slokan. Združena enota je ob podpori takratne enote TO, ki jo je vodil rez. kapetan Ludvik Gorčan, dvakrat obranila mejni prehod, dne 02. 07. 1991 pa so se odločili, da bodo s skupnimi močmi napadli stražnico Kuzma in zajeli vojake JLA.

Ob 13.00. uri so miličniki posebne enote milice pod poveljstvom Franca Slokana zasedli obronke severno in severozahodno od stražnice, ki so obsegali državno mejo, pripadniki TO pod poveljstvom rez. kapetana Ludvika Gorčana pa vzhodni in južni del stražnice.

Dne 02. 07. 1991, ob 13.00. uri, se je začel napad na stražnico, iz katere so streljali vojaki vse povprek, tudi po miličnikih. Pripadniki TO in miličniki so odgovorili z ognjem, med katerim je bil ubit poveljujoči na stražnici – kapetan Stojanovič, občutno pa je bil poškodovan tudi vojaški objekt. Po smrti poveljujočega – Stojanoviča so se vojaki predali.

Sodelovali:

V napadu so poleg enote TO pod poveljstvom rez. kapetana Ludvika Gorčana sodelovali še naslednji miličniki: Franc Slokan, Branko Kos, Martin Karoli, Milan Fridau, Bojan Kisilak, Jožef Lukinovič, Vinko Prevolšek, Bojan Lampe, Marjan Časar, Jožef Prša, Robert Feher, Franc Hozjan, Štefan Horvat, Štefan Feher, Julij Boroš, Janez Vencelj, Marjan Novak, Janko Janežič, Zlatko Ferencek, Jožef Kotnjek, Borut Kocet, Jožef Titan in že pokojni Stojan Peček.

Dokument: Seznam nezavedenih dogodkov pod števil. 00006, z dne 23. 05. 1994

GORNJA RADGONA – 28. 06. 1991 do 03. 07. 1991

Pripadnikom TO – podeljen spominski znak MORS ter postavljeno spominsko obeležje Občine Gornja Radgona.

Območje Gornje Radgone oziroma samo mestno jedro je bilo v času osamosvojitvene vojne v letu 1991 napadeno s strani močne oklepno motorizirane kolone JLA, ki jo je vodil polkovnik Berislav POPOV. Ta oklepna kolona je na območje Republike Slovenije prodrla iz smeri Republike Hrvaške dne 27. 06. 1991 ter se naslednjega dne, t. j. 28. 06. 1991 prebila do Gornje Radgone, kjer je nameravala zavzeti mednarodni mejni prehod ter vzpostaviti nadzor takratnih zveznih oblasti na meji. Poleg tega je bila Gornja Radgona ogrožena tudi s strani pripadnikov JLA, posadke okrog 50-ih vojakov mejne karavle, ki je bila locirana v samem središču mesta.

Policijska uprava M. Sobota ter poveljstvo TO je branjenju tega območja, ki je imelo strateški pomen, dalo velik poudarek. Zaradi tega je na območju Gornje Radgone delovala močna operativna skupine pripadnikov posebne policijske enote, ki jo je neposredno vodil poveljnik enote, g. Flisar Alojz. Poleg tega so na tem območju delovali še pripadniki aktivnega in rezervnega sestava takratne policijske postaje G. Radgona, ki jo je vodil komandir g. Stanko Sakovič.

Delovanje pripadnikov policije in TO je bilo v mestu usmerjeno v blokado oklepne kolone na mejnem prehodu ter zavzetje vojaške karavle. Tako sta policija in TO ves čas, ko je oklepna kolona prodrla v mesto ter do samega mejnega prehoda, dne 28. 06. 1991, izvajala, aktivnosti, da je na tem mestu to kolono tudi blokirala. Blokada oklepne kolone je bila v celoti uspešna, saj kolona obročja ni mogla prebiti. Iz obročja je lahko prišla šele po 03. 07. 1991, po pogajanjih, ko je v spremstvu policije zapustila območje Republike Slovenije.

Posebej odmevno so bile tudi borbene aktivnosti policije in nekaj pripadnikov TO pri zavzetju vojaške karavle v središču mesta Gornja Radgona. Pri zavzetju karavle ter zajetju vseh pripadnikov JLA, ki so bili nastanjeni v karavli, so sodelovali pripadniki posebne policijske enote PU Murska Sobota, pripadniki PP Gornja Radgona ter dva pripadnika TO, ki sta imela protioklepno orožje "Zolje".

Potem ko je bilo zaradi ravnanja polkovnika Popova ter JLA, ki je pred tem pustošila v okolici mejnega prehoda, pri čemer je na objektih povzročila ogromno materialno škodo, jasno, da se polkovnik še ne bo predal, se je poveljstvo PPE odločilo, da zavzame karavlo v mestu. Zaradi tega je policija karavlo, dne 02. 07. 1991, ob 16.30 uri obkrožila ter zahtevala brezpogojno predajo posadke.

Ker pa je posadka še vedno pričakovala pomoč oklepne kolone, ki je bila v blokadi na območju MP, niso takoj privolili v predajo. Zaradi tega je policija karavlo napadla z vsem orožjem,

ki je bilo na razpolago. V kratkem in ostrem oboroženem spopadu, kjer je imela odločilen pomen uporaba ročnega raketnega orožja "Zolje" s strani pripadnika TO, ki se je vnel okrog 17.00 ure, so policisti in pripadniki TO posadko karavle prisilili k brezpogojni predaji.

V omenjenem času je policija na območju Gornje Radgone opravljala še vrsto drugih aktivnosti v smislu varovanja življenj, osebne varnosti in varnosti premoženja, v samem mestu kakor tudi v bližnji okolici. Dejstvo je namreč, da je v Gornji Radgoni od 28. 06. 1991 do 03. 07. 1991 vladalo obsedno stanje, kjer je bilo nekaj oseb mrtvih ali hudo telesno poškodovanih, prav tako pa je na objektih zaradi delovanja JNA nastala velika materialna škoda.

Dokument: Seznam nenavedenih dogodkov št. 00026 in št.00012

Sodelovali:

1. Pripadniki PPE PU M. Sobota: Alojz Flisar, Dušan Pohovnikar, Marjan Horvat, Stanislav Sever, Stanko Kranjec, Marjan Rep, Dušan Lebar, Božidar Crnkovič, Štefan Bukvič, Damir Pečič, Bojan Štičl, Božidar Pongrac, Edmund Hodošček, Jože Sever, Andrej Kovačič, Miran Horvat, Zvonko Novina, Marjan Fujs, Andrej Lončar, Predrag Grujič.
2. Pripadniki PMM G. Radgona: Anton Žinko, Franc Duh, Jasna Flisar, Milan Podhostnik, Anton Šafarič, Milan Bauman, Robert Letonja, Rudi Zemljič, Milan Alenc, Aleksander Časar, Borislav Holc, Anton Lah, Darko Ledinšek, Marjan Peterka, Franc Rutar, Slavica Žalik, Aleksander Benko, Marjan Bukovšek, Stojan Černel, Zlatko Grilanc, Miro Lukovnjak, Ivan Matjašič, Milan Mir, Maksimiljan Roškar, Renato Tobias.
3. Pripadniki PM G. Radgona: Stanko Sakovič, Marjan Misja, Marija Rantaša, Darko Vaupotič, Jože Kranjc, Milan Žnuderl, Nikola Petrovič, Jože Zemljič, Bruno Jančar, Danilo Gajšek, Jože Maroša, Janko Karba, Stanko Filipič, Feliks Neubauer, Danilo Štelcl, Roman Žinko, Peter Janžekovič, Erik Burjan, Janko Ošlaj, Milan Klemenčič, Milan Štefanec, Zlatko Pravdič, Ludvik Kučan, Martin Španbauer, Peter Žnidarič, Goran Černel, Franc Golob, Jože Klemenčič, Jože Kramberger, Branko Mulec, Anton Misja, Boris Sovec, Marjan Nedok, Janko Kniplič, Branko Čeh, Janez Špolar, Marjan Cartl, Franc Zupanc, Janez Bratuša, Uroš Švagan, Zdravko Božič, Alojz Irgolič, Marjan Hamler, Vlado Šafran, Bogdan Bratuša, Peter Bernard, Alojz Pintarič, Feliks Bračič, Milan Fajfar, Branko Fekonja, Marjan Ajlec, Zlatko Trstenjak, Vladimir Lovrec, Miran Lapi, Janez Osterc, Ivan Belec, Srečko Žižek, Marjan Raščan, Branko Berden, Anton Fekonja, Branko Kreft, Karel Mlinarič, Drago Vanberger, Daniel Močnik, Slavko Pelcl.

Fotografija Štefana Abrahama iz arhiva Alojza Flisarja prikazuje podelitev priznanja trgovcu Vakeju s strani načelnika UNZ Murska Sobota Darka Anželja, slednji je skrbel za oskrbo enote PEM v Gornji Radgoni

Na območju Gornje Radgone je bilo nemogoče definirati konkretno vlogo vseh posameznikov v borbenih aktivnostih, ki so se na tem območju dogajale od 28. 06. 1991 do 03. 07. 1991. Zaradi tega smo kot udeležence napisali vse aktivne in rezervne policiste takratne Policijske postaje Gornja Radgona s policijskim oddelkom Videm ob Ščavnici ter aktivne in rezervne policiste takratne Postaje mejne policije Gornja Radgona. K temu pa tudi pripadnike Posebne policijske enote PU Murska Sobota, ki so nosili največji delež pri zavzetju vojaške karavle JLA v Gornji Radgoni.

Iz opisanih dogodkov ter izredno pomembni vlogi policije pri njih utemeljeno menimo, da je treba spominske znake, ki so jih s strani MORSA že sprejeli udeleženci dogodkov s strani takratne TO, podeliti tudi takratnim pripadnikom milice. Zaradi tega menimo, da bi bilo treba nadaljnje aktivnosti peljati v smislu predloga Ministrstvu za obrambo Republike Slovenije, da se ti spominski znaki čimprej tudi dejansko podelijo. To je nujno, saj so pripadniki takratne milice na območju Pomurja tako kot tudi širše skupaj s pripadniki TO in ostalimi strukturami opravili veliko neposrednih in posrednih aktivnosti, ki so pripomogle k osamosvojitvi Slovenije.

V tem okviru vas obveščamo, da bomo v doglednem času, če boste ocenili, da bi bilo to potrebno, zbrali podatke o dogodkih na območju Pomurja, kjer so skupaj delovali pripadniki milice in TO, pa spominski znaki še niso bili podeljeni ter o dogodkih, kjer so delovali pripadniki milice samostojno zaradi samega dogodka, pa bi bilo smiselno podeliti spominske znake. Menimo namreč, da bi si tudi ti dogodki oziroma akterji zaradi vloge in pomena zaslužili, da se jim podeli spominski znak Ministrstva za obrambo RS ali pa Ministrstva za notranje zadeve RS (ko je policija delovala samostojno).

7.7 Seznam udeležencev osamosvojitvene vojne 1991 iz UNZ Murska Sobota³²⁷

Po podatkih Policijskega veteranskega društva Sever za Pomurje je bilo udeležencev vojne za Slovenijo 704, podatki so povzeti po uradni evidenci UNZ Murska Sobota. V podatkih niso zajeti hranitelji orožja in dokumentov. Podatki so bili napravljeni na takratne velike občine, ki so danes večinoma upravne enote.

Udeleženci iz takratne Občine Murska Sobota

Abraham Aleksander	Kerčmar Franc	Plohl Jože
Abraham Štefan	Kerčmar Viljem	Pohovnikar Dušan
Andrejč Iztok	Kikec Janko	Poredoš Milan
Antič Predrag	Kiselak Bojan	Poredoš Karol
Bačič Jože	Kiselak Jože	Poll Janez
Bagari Simon	Klarič Igor	Pravdič Martin

327 Podatke je prispeval Ciril Magdič

Bagari Viljem	Kovač Jožef	Predojevič Milivoj
Bajalo Boris	Kočar Alojz	Prevolšek Vinko
Balažic Slavko	Kočar Ludvik	Pucko Rudi
Balažic Danilo	Kočar Viljem	Pugelj Olga
Barbarič Srečko	Konye Tibor	Puklavec Robert
Barat Andrej	Krančič Branko	Puhan Martin
Bedek Bojan	Kranjec Jožef	Radulovič Dušan
Belec Robert	Kranjec Ludvik	Raj Martin
Bencik Andrej	Kranjec Stanko	Rajnar Štefan
Bencik Boris	Kreft Franc	Reberšak Milan
Bencik Robert	Kreft Maksimiljan	Recek Dušan
Bernjak Branko	Kristl Dušan	Recek Robert
Berden Franc	Krčmar Alojz	Regvat Milan
Berlak Franc	Krojs Franc	Rep Marjan
Bernjak Beno	Kropec Stanislav	Rogan Jože
Bertalanič Branko	Kuronja Zlatica	Rojht Anton
Blagovič Bojan	Kocet Borut	Rumež Dragica
Bohar Miran	Kočiš Boris	Ribaš Drago
Bohar Branko	Kočiš Robert	Ružič Dušan
Bokan Cvetka	Kološa Marjan	Ružič Igor
Bokan Zoran	Kopunovič Miroslav	Sarjaš Jože
Bokan Klement	Korpič Jože	Sapač Slavko
Bokan Karel	Kovač Andrej	Sapač Zlatko
Bokan Štefan	Kovač Franc	Sedar Jože
Bokan Franc	Kovač Marjan	Sedej Dragica
Balažic Mirko	Kovačik Danica	Serec Jože
Bezjak Branko	Kovačič Srečko	Serec Roman
Belec Silvo	Kovačič Mirko	Serec Slavko
Bratkovič Miro	Kovačević Nedeljko	Sever Dezider
Breskoč Bogomir	Kous Slavko	
Breznik Janez	Kučan Peter	Sever Olga
Brunec Boris	Kuhar Frida	Sever Štefan
Brunec Marjan	Kuhar Miran	Sever Stane
Bunderla Marjan	Kuhanec Zdenko	Sever Stanislav
Bukvič Štefan	Kumin Janez	Simič Mladen
Burjan Marjan	Kuronja Štefan	Slak Marjan
Casar Jože	Kuzma Jože	Slavic Vilijem
Casar Martin	Kuzmič Jože	Smodiš Janez
Casar Franc	Kovač Avgust	Sobočan Stanko
Cigan Zmago	Kološa Drago	Sveteč Aleksander
Coer Štefan	Kokol Drago	Sveteč Rudolf
Crnkovič Božidar	Konrad Janez	Sambt Irena

Cvernjek Ludvik	Klovar Franc	Stančin Franjo
Časar Albin	Kornhauzer Štefan	Sraka Izidor
Časar Ludvik	Kosi Miro	Sraka Marjan
Časar Roman	Kukec Vladimir	Sreš Pavel
Časar Zlatko	Kumer Drago	Sukič Milan
Černel Boris	Kumin Franc	Sukič Franc
Čeh Peter	Kuronja Drago	Sušec Branko
Črnko Bogdan	Kuzeljevič Mihailo	Šadl Bojan
Čurman Renato	Lainšček Kristjan	Šarkanj Milan
Čuk Izidor	Lang Janez	Šebjanič Bojan
Dokl Gita	Lanjšček Štefan	Šebjanič Marjan
Domanovič Dragoslav	Lazar Jože	Šeruga Franc
Došen Josip	Lazar Ludvik	Šemen Štefan
Džuban Jože	Lebar Marija	Ščančar Branko
Durič Bojan	Lebar Dušan	Šiško Alojz
Džuban Cvetka	Legenstein Anton	Šlihthuber Janez
Fartek Roman	Lenarčič Zdenko	Škafar Silvo
Farič Marjan	Lepoša Emil	Škalič Jože
Farič Milan	Lepoša Elemir	Škerlak Jožica
Feher Jasna	Lovenjak Štefan	Škerlak Slavko
Feher	Lucu Štefan	Škerlak Zlatko
Felkar Srečko	Lukinovič Jože	Škraban Simon
Ferenc Boris	Lulik Peter	Šnepf Silvo
Ferbežar Miran	Maček Marjan	Špilak Milan
Ferko Ernest	Maček Rudolf	Štefanec Jože
Ficko Robert	Magdič Ciril	Štičl Bojan
Ficko Martin	Majcenič Milena	Štivan Boris
Ficko Andrej	Makovecki Karel	Štraki Anton
Ficko Bojan	Matjaš Bojan	Šuster Robert
Flegar Ivan	Maučec Malvina	Šuša Slavko
Flisar Andrej	Maučec Boris	Tanacek Bela
Flisar Franc	Miser Željko	Tišler Terezija
Flisar Štefan	Mikolič Jože	Tanšek Borut
Fridau Milan	Mlinarič Franc	Titan Franc
Fujs Feliks	Mlinarič Matija	Tratnjek Franc
Fujs Franc	Muhič Boris	Temlin Cvetka
Gaber Milan	Nerad Jože	Trček Štefka
Gavez Darko	Nemec Alojz	Trček Iztok
Gajič Milovan	Nemec Bernard	Trplan Viljem
Germadnik Boris	Nemec Peter	Trstenjak Zlatko
Germadnik Olga	Nemec Franc	Vavroš Marjan
Gergjek Milan	Nemec Marjan	Vagner Ervin

Gyoerek Martin	Niderl Milan	Vegi Ladislav
Gyergyek Marjan	Miholič Marjeta	Vergan Roman
Glavnik Marjeta	Morec Marjan	Verner Jože
Glavač Jožef	Morčič Nikolaj	Vežnaver Antonija
Golob Janez	Murgelj Melita	Viher Peter
Gornjec Janez	Norčič Jože	Vidonja Anton
Gotar Stojan	Novak Branko	Vidonja Milan
Grkinič Žarko	Novak Jože	Vidonja Vlado
Graj Milan	Novak Marjan	Visenjak Slavko
Gumilar Boris	Oblak Dragica	Vlaj Bojan
Hari Alojz	Osterc Milan	Vogrinčič Dragica
Hodošček Ludvik	Ozmec Jože	Vogrinčič Viktor
Herbaj Ksenija	Pajič Branko	Vogrinec Vinko
Horvat Drago	Panič Petar	Volmut Anton
Horvat Jože	Papp Geza	Vouri Štefan
Horvat Štefan	Pelc Daniel	Vaš Jože
Horvat Miran	Perša Zlatko	Vršič Horvat Darja
Horvat Milan	Pertoci Tomaž	Vukan Janez
Horvat Marjan	Peterka Janez	Vutek Marjan
Huell Franc	Petek Miran	Zavašnik Miroslav
Ivanuša Anton	Peterka Jožef	Zadravec Evgen
Jakob Štefan	Peterka Marjan	Zadravec Milan
Janžekovič Peter	Petrovič Vlastimir	Zakoč Dušan
Jerič Marinka	Pevec Miran	Zečevič Ljubo
Jesenek Branko	Pintarič Štefan	Zelko Štefan
Jozelj Bojan	Pleteršnik Anton	Zonik Drago
Kacjan Danilo	Plohl Bojan	Zorjan Karel
Karas Aleš	Plohl Darja	Zver Bojan
Karoli Andrej	Pivar Mirko	Žabkar Darko
Karoli Martin	Pintarič Franc	Žekš Zoran
Karolyi Karel	Pintarič Koloman	Žganjar Zdenko
Kaučič Stane	Pisnik Konrad	Žilavec Jožef
Kerman Jože	Plazar Bernarda	Žido Franc
Kerčmar Marjan	Plazar Janez	Žnidarič Martin
Žokš Viljem	Žohar Drago	Žohar Drago

Udeleženci iz Občine Gornja Radgona

Ajlec Marjan	Irgolič Avgust	Petrovič Nikola
Alenc Milan	Jančar Bruno	Pintarič Alojz
Anželj Darko	Jaušovec Peter	Pivec Srečko

Bauman Milan	Karba Janko	Pižmoht Franc
Belak Srečko	Klemenčič Jože	Plohl Igor
Belec Ivan	Klemenčič Milan	Podhostnik Milan
Benko Aleksander	Kniplič Janko	Podlesek Marjan
Berden Branko	Kocbek Drago	Praprotnik Dušan
Bernard Peter	Kojič Željko	Pravdič Zlatko
Božič Zdravko	Kovačič Andrej	Puklavec Slavko
Bračič Feliks	Kovačič Vlado	Raščan Marjan
Bračko Jože	Krajnc Jože	Rautar Franc
Bratuša Bogdan	Kramberger Jože	Roškar Maksimiljan
Bratuša Janez	Kreft Branko	Rožanc Robert
Bukošek Marjan	Kreslin Marjan	Sakovič Stanko
Burjan Erik	Kučan Ludvik	Sever Jože
Cartl Marjan	Lampe Bojan	Sovec Boris
Časar Aleksander	Lapi Miran	Šafarič Anton
Čeh Branko	Ledinšek Darko	Šafran Vlado
Černel Goran	Letonja Robert	Šonaja Anton
Černel Stojan	Lončar Andrej	Španbauer Martin
Domajnko Branimir	Lovrec Vladimir	Špolar Janez
Duh Franc	Lukovnjak Miro	Šteiner Srečko
Fajfar Milan	Matjašič Ivan	Štefanec Milan
Fekonja Anton	Mir Drago	Švagan Uroš
Fekonja Branko	Mir Milan	Švegl Franc
Filipič Franc	Misja Anton	Tobias Renato
Flisar Alojz	Misja Marjan	Tompa Mirko
Flisar Jasna	Miladinovič Dobrivoje	Vanberger Drago
Gajšek Danilo	Mlinarič Karel	Vaupotič Darjan
Golob Franc	Močnik Daniel	Vaupotič Darko
Grah Viktor	Mulec Branko	Vogrinčič Matej
Grilanc Zlatko	Nedok Marjan	Vrbnjak Branko
Grosman Slavko	Neubauer Feliks	Zemljich Igor
Grujič Predrag	Novina Silvo	Zemljich Jože
Hajdinjak Ivan	Novina Zvonko	Zemljich Rudi
Hamler Marjan	Osterc Janez	Zupanc Franc
Hamler Stanislav	Osvald Drago	Žalik Slavica
Herceg Zoltan	Ošljaj Janko	Žigert Viktor
Hladen Marjan	Peček Stojan	Žinko Anton
Hodošček Edmund	Pelcl Drago	Žižek Srečko
Horvat Vincenc	Pelcl Slavko	Žnidarič Peter
Irgolič Alojz	Petek Drago	Žnuderl Milan

Udeleženci iz takratne Občine Lendava

Bagladi Ladislav	Halabarec Dušan	Prendl Marica
Balažic Anton	Halabarec Milan	Prendl Milan
Balažic Jožef	Herzenjak Ladislav	Prša Jože
Bedek Ernest	Horvat Franc	Prša Jože
Bedernjak Štefan	Horvat Ladislav	Ribarič Tibor
Bela Jože	Horvat Mirko	Sabo Dezider
Belovič Albin	Hozjan Franc	Sobočan Andrej
Biro Endre	Hozjan Jožef	Sobočan Ignac
Bohar Dejan	Hrelja Boris	Stanko Stanislav
Bokan Ludvik	Huzjan Bojan	Šimonka Franc
Boroš Julij	Jakšič Ignac	Škafar Ivan
Bukovec Anton	Jus Milan	Šooš Viljem
Camplin Jože	Kavaš Franc	Štraki Miran
Casar Marjan	Kocet Štefan	Štumberger Boris
Cigan Zoltan	Kopinja Jožef	Tanacek Bela
Cigut Ciril	Kovač Robert	Ternar Matija
Cigut Metod	Kramar Alojz	Timar Robert
Časar Jože	Kuk Zlatko	Titan Jožef
Časar Marjan	Kulčar Rudolf	Tivadar Ignac
Čeke Ladislav	Kustec Ignac	Tivadar Stanko
Denša Alojz	Laki Štefan	Tomažič Franc
Dominko Marjan	Lebar Alojz	Topličar Stane
Dražnik Dušan	Lebar Tibor	Tratnjek Ignac
Dunjko Milivoj	Lipič Simon	Turha Ernest
Feher Alfred	Lipič Štefan	Uljančič Pavel
Ftičar Evgen	Litrop Borut	Varga Drago
Fuks Branko	Lutar Franc	Volgyi Jožef
Gabor Albert	Lutar Tomaž	Vučko Dušan
Gavrič Bojan	Magyar Jože	Zadravec Borut
Gerenčer Jožef	Matjašec Štefan	Zver Jožef
Gjergjek Jože	Miholič Drago	Zver Silvester
Gjuran Anton	Nemeth Lajoš	Zver Vladimir
Gjuran Ivan	Ostrc Boris	Žalik Jože
Gyurkač Janos	Pantovič Radivoj	Žalig Štefan
Glavač Jože	Peček Marjan	Žižek Mirko
Gligorin Rade	Penhofer Daniel	Žižek Stanislav
Graj Anton	Pongrac Božo	Žoldoš Evgen
Peter Gruškovnjak	Prendl Ivan	

Udeleženci iz takratne Občine Ljutomer

Belovič Bojan	Kodelič Janko	Paldauf Vladimir
Bratušek Jože	Kocbek Franc	Pečič Damir
Casar Borut	Kocbek Milan	Pintarič Milan
Cimerman Anton	Kolar Alojz	Potočnik Istok
Cmager Branko	Kolbl Dušan	Prša Vasilij
Cmager Silvin	Kolmanič Boris	Pušenjak Izidor
Črnjavič Jožef	Kos Branko	Rakuša Boris
Farkaš Robert	Kosi Mladen	Rantaša Marija
Ferenc Vilko	Kosi Branko	Rozman Anton
FERENCEK Zlatko	Kovačič Ignac	Slokan Franc
Filipič Marko	Kuhanec Zoran	Sovič Zvonko
Filipič Stanko	Kukolj Jožef	Stajnko Milan
Flegerič Franc	Kutnjak Josip	Stajnko Srečko
Fras Branko	Legen Drago	Škrlec Milan
Giovani Marjan	Lorenčič Robert	Špindler Franc
Gracin Aleksander	Lovrenčič Joško	Špur Karlo
Grnjak Rudi	Makoter Jože	Štefanec Jožef
Hedžet Milan	Makoter Milan	Štelcl Danilo
Heric Janko	Makoter Robert	Šut Vekoslav
Holc Borislav	Marinič Miroslav	Tomašek Jože
Holc Marjeta	Markovič Marjan	Vaupotič Miran
Horvatič Daniel	Melin Karel	Vencelj Janez
Janežič Janko	Meznarič Martin	Vinkovič Marjan
Jergovič Drago	Munda Marjan	Vlatkovič Neven
Karba Alojz	Nedeljko Feliks	Žinko Roman
Kavaš Dušan	Nemec Darko	Žunič Alen
Klemenčič Miran	Novak Marjan	
Knuplež Silvo	Paldauf Jožef	

Udeleženci iz takratne Občine Ormož

Čurin Bojan	Lah Anton	Lihtenvalner Venčeslav
Kaluža Tončka		

Udeleženci iz takratne Občine Ormož

Fujs Marjan	Kocbek Jožef
-------------	--------------

Udeleženci iz takratne Občine Pesnica

Maroša Jože

Udeleženci iz takratne Občine Maribor

Mohorko Dušan

PREJEMNIKI NAJVIŠJIH PRIZNANJ IZ UNZ MURSKA SOBOTA
ČASTNI ZNAK

Alojz Flisar

ZNAK HRABROSTI

Alojz Flisar
Marjan Horvat
Ciril Magdič
Bojan Bedek
Venčeslav Lihtenvalner
Vlado Zupančič
Aleksander Jevšek

ZNAK MSNZ

Ciril Magdič
Ludvik Cvernjek
Stanislav Sakovič
Bokan Ludvik
Franc Slokan

SPOMINSKI ZNAK POGAJALEC

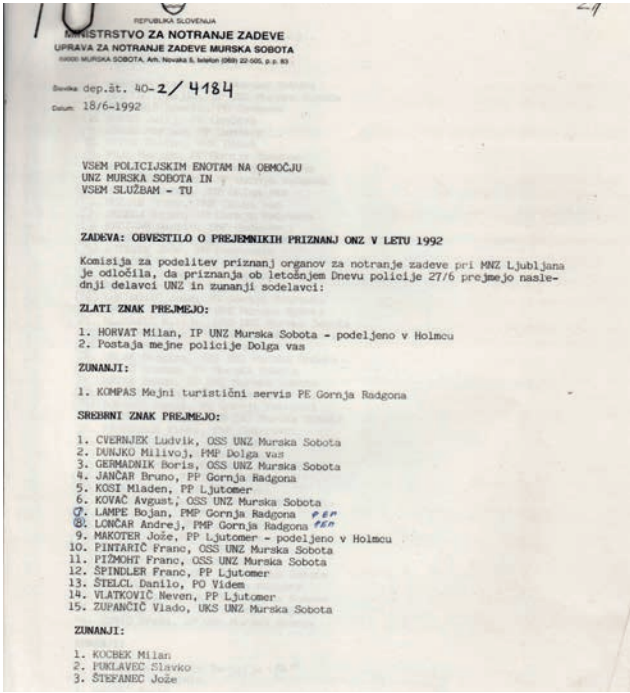
Ciril Magdilč

BOJNI ZNAKI

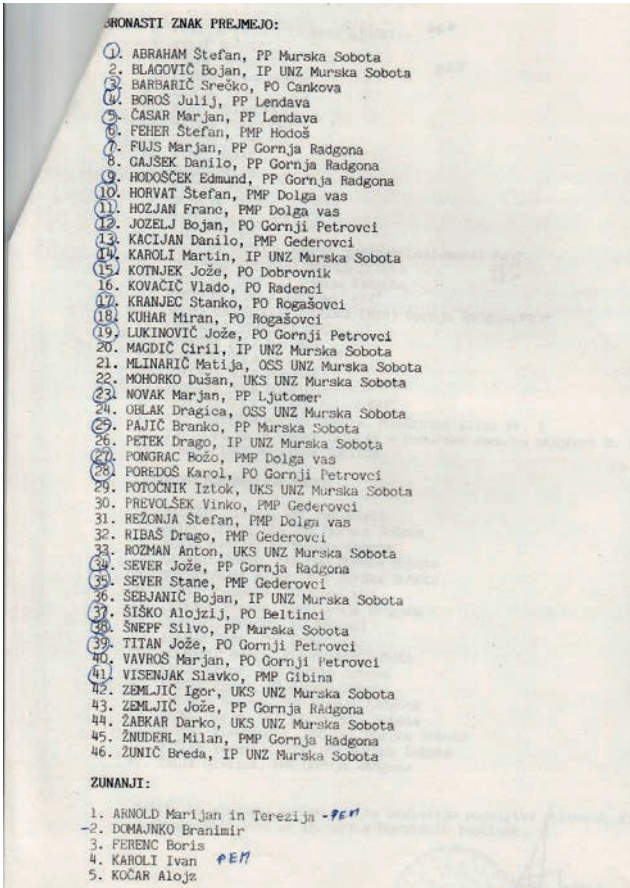
Udeleženci bojov na Gibini, v Radencih, na Razkrižju

ČASTNI ZNAK REPUBLIKE SLOVENIJE

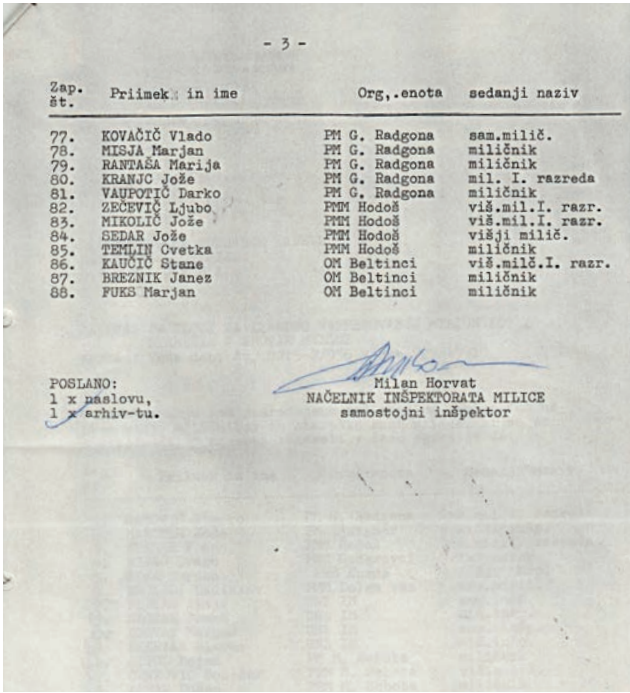
Marjan Horvat
Franc Slokan
Darko Anželj
Venčeslav Lihtenvalner
Jože Makoter
Stanislav Sakovič
Milan Horvat
Zlatko Ferencek

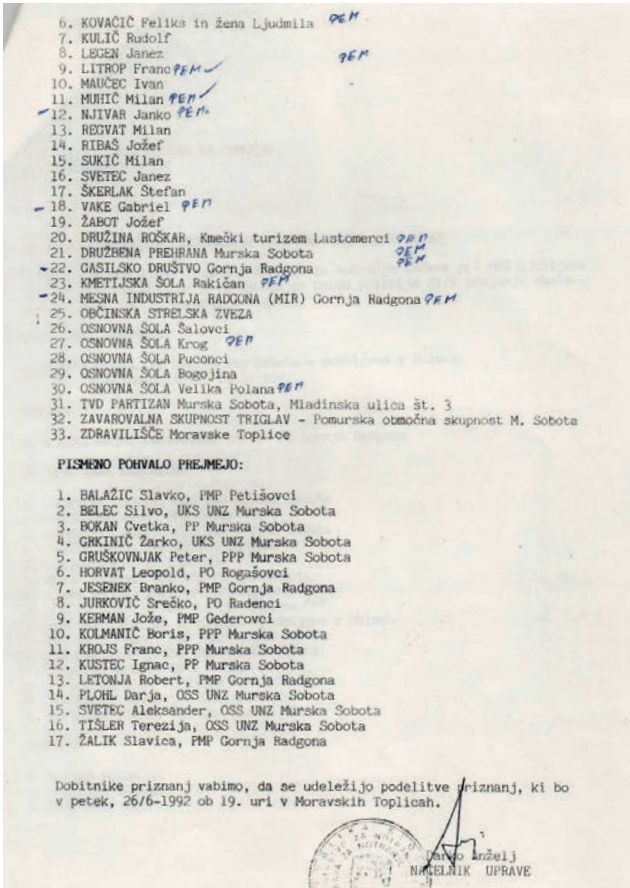
Kopija obvestila o prejemnikih priznanj za leto 1991 – za delavce UNZ Murska Sobota in zunanje osebe, ki so pomagale policiji pri njenem delu (arhiv Alojza Flisarja)

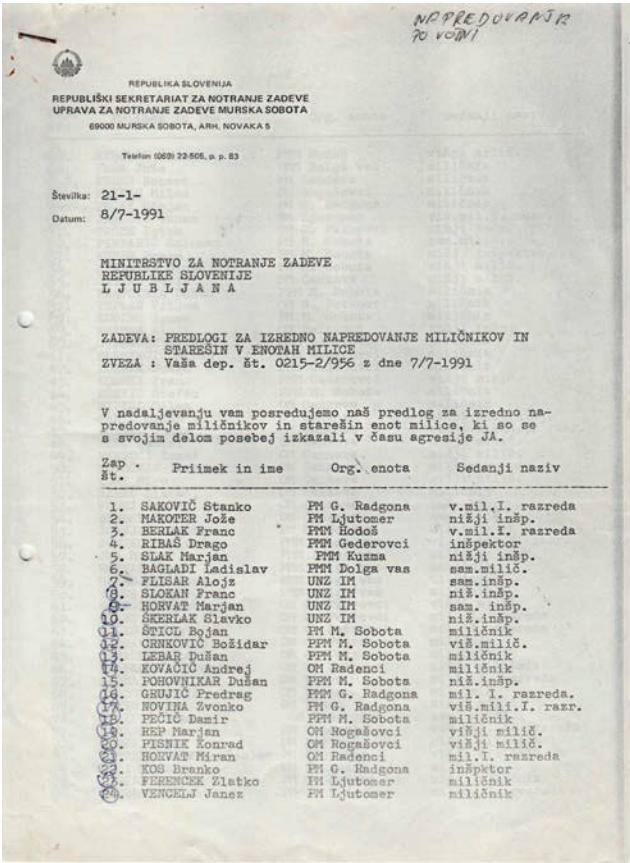
Kopija obvestila o prejemnikih priznanj za leto 1991 – za delavce UNZ Murska Sobota in zunanje osebe, ki so pomagale policiji pri njenem delu, druga stran (arhiv Alojza Flisarja)

MNZ je odločilo, da nekateri policisti dobijo priznanja, drugi pa napredujejo v nazivu; v prilogi je kopija predloga UNZ Murska Sobota za priznanja delavcem (arhiv Alojza Flisarja)

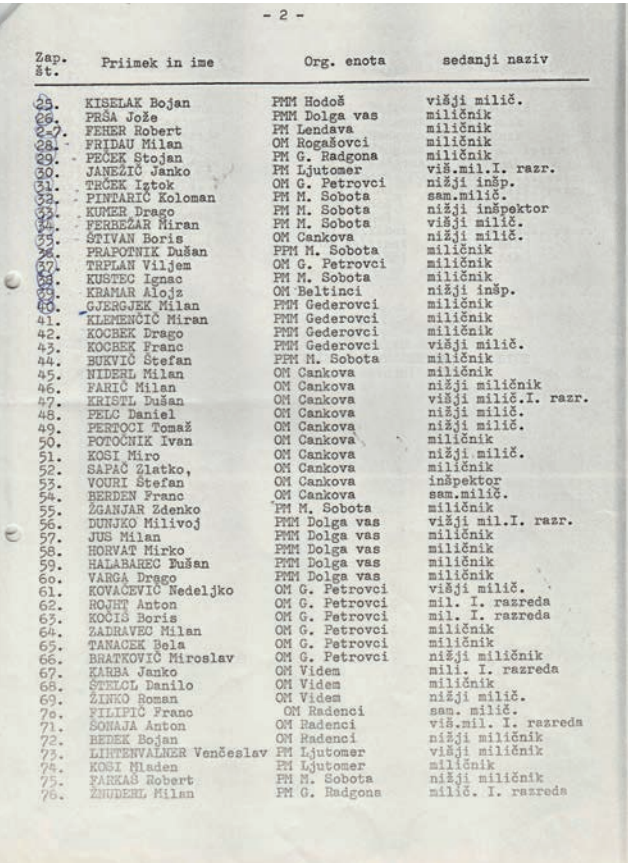
Kopija obvestila o prejemnikih priznanj za leto 1991 – za delavce UNZ Murska Sobota in zunanje osebe, ki so pomagale policiji pri njenem delu, tretja stran (arhiv Alojza Flisarja)

MNZ je odločilo, da nekateri policisti dobijo priznanja, drugi pa napredujejo v nazivu; v prilogi je kopija predloga UNZ Murska Sobota za priznanja delavcem (arhiv Alojza Flisarja)

Spominski znak MNZ, ki so ga dobili udeleženci osamosvojitvene vojne

MNZ je odločilo, da nekateri policisti dobijo priznanja, drugi pa napredujejo v nazivu; v prilogi je kopija predloga UNZ Murska Sobota za priznanja delavcem, druga stran iz (arhiv Alojza Flisarja)

Priznanje Združenja Sever – bronasti, srebrni ali zlati znak osamosvojitve 1991 – leta 2006

8 Zbirni centri

8.1 Razlogi za ustanovitev zbirnih centrov, podatki o vojnih ujetnikih in ravnanju z njimi

8.1.1 Pravni položaj vojnih ujetnikov³²⁸

Položaj vojnih ujetnikov ureja Tretja ženevska konvencija (1949) in več določil Prvega dopolnilnega protokola (1977). Gre za institut, ki obstaja zgolj v mednarodnih oboroženih spopadih.

Vojni ujetniki (angl. prisoners of war – POW) so osebe, ki so pod sovražno oblastjo in pripadajo eni od naslednjih kategorij:

1. Pripadniki oboroženih sil strani v spopadu in pripadniki milice in prostovoljnih enot, ki so del oboroženih sil.
2. Pripadniki drugih milic in drugih prostovoljnih enot, vključno tudi pripadniki organiziranih odporiških gibanj, ki pripadajo strani v spopadu in ki delujejo izven lastnega ozemlja ali njegovih meja, čeprav je ozemlje zasedeno, pod pogojem, da te milice in prostovoljne enote, vključno z organiziranimi odporišskimi gibanji, izpolnjujejo naslednje pogoje:
 - da jih vodi oseba, ki je odgovorna za svoje podrejene;
 - da imajo določen razpoznavni znak, ki je opazen od daleč;
 - da odkrito nosijo orožje;
 - da pri vodenju svojih operacij upoštevajo vojaške zakone in običaje.
3. Pripadniki rednih oboroženih sil, ki priznavajo pripadnost vladi ali oblasti, ki je ne priznava (sila), ki je zajela vojne ujetnike.
4. Osebe, ki spremljajo oborožene sile, čeprav niso neposredno v njihovi sestavi. To so civilni člani posadk vojaških letal, vojni dopisniki, oskrbovalci zalog, člani delovnih enot ali služb, ki skrbijo za udobje vojske pod pogojem, da jim to odobrijo oborožene sile, v katerih spremstvu so, morajo za to izdati osebno izkaznico.
5. Člani posadk, tudi poveljniki, piloti in učenci trgovske mornarice ter posadke civilnega letalstva strani v spopadu, ki na podlagi drugih določb mednarodnega prava ne uživajo ugodnejših postopkov.
6. Prebivalstvo nezasedenega ozemlja, ki se zaradi približevanja sovražnika z orožjem prostovoljno upre sovražnikovemu vdoru, vendar se zaradi pomanjkanja časa ni organiziralo kot redna oborožena sila, če odkrito nosi orožje in spoštuje vojne zakone in običaje.

Enakega ravnanja, kot je zajamčeno vojnim ujetnikom, pa so deležne tudi:

1. Osebe, ki pripadajo ali so pripadale oboroženim silam zasedene dežele in jih je okupacijska sila internirala šele, ko so se sovražnosti razširile tudi na zasedenem ozemlju.
2. Osebe, ki so se neuspešno poskušale pridružiti lastnim oboroženim silam ali se niso odzvale pozivu k internaciji, osebe, ki pripadajo eni od kategorij, naštetih v tem členu, in jih morajo nevtralne ali vojskujoče se sile, ki so jih sprejele na svoje ozemlje, po pravilih mednarodnega prava internirati, vendar jim smejo omogočiti boljše ravnanje, razen če ni določeno drugače.
3. Člani sanitetnega osebja in duhovniki, ki jih sila, ki je zajela vojne ujetnike, zadrži zato, da bi ujetnikom pomagali, niso vojni ujetniki, a uživajo vse ugodnosti in zaščito konvencije, omogočiti pa jim morajo ugodne pogoje za nudenje zdravniške nege in verske pomoči vojnim ujetnikom.

8.1.1.1 Trajanje zaščite

Zaščita vojnih ujetnikov se začne z njihovim zajetjem in traja do dokončne osvoboditve in vrnitve domov. Če obstaja dvom, da osebe, ki so storile neko vojno dejanje in prišle v sovražnikove roke, pripadajo eni od kategorij vojnih ujetnikov, uživajo zaščito, ki velja za vojne ujetnike, dokler pristojno sodišče ne odredi njihovega statusa.

Ob zajetju so vojni ujetniki dolžni posredovati samo svoje ime, priimek in vojaško stopnjo, rojstni datum in vojaško registrsko številko, obdržijo pa lahko svoje osebne predmete, razen orožja, vojaške opreme in vojaških dokumentov.

8.1.1.2 Neveljavnost odreka pravicam

Vojni ujetniki se ne morejo veljavno odreči svojemu statusu vojnega ujetnika, zato se ne morejo niti delno niti v celoti odpovedati pravicam, ki jim jih zagotavlja mednarodno humanitarno pravo.

8.1.1.3 Splošna zaščita vojnih ujetnikov

Zoper borca, ki se je predal, ni več dopustna oborožena akcija, saj se je s svojo predajo sam izločil iz vojskovanja. Vojni ujetnik pride pod oblast sovražne oborožene sile in njegova usoda je od takrat naprej stvar odgovornosti države, katere oborožena sila ga je zajela. Vendar pa so vojni ujetniki v rokah sovražne sile, in ne posameznikov ali vojaških enot, ki so jih zajele (ne glede na to, da lahko odgovornost nosijo tudi posamezniki). Sila, ki je zajela ujetnike, jih lahko preda le sili, ki je stranka Tretje ženevske konvencije, in to šele, ko se je prepričala o njeni pripravljenosti in sposobnosti za zagotavljanje njihove zaščite. Za zaščito vojnih ujetnikov, ki so premeščeni pod temi pogoji, je odgovorna sila, ki jih je sprejela, dokler so v njenem varstvu.

³²⁸ RAZISKOVALNO-RAZVOJNI PROJEKT V OKVIRU CILJNEGA RAZISKOVALNEGA PROGRAMA »ZNANJE ZA VARNOST IN MIR 2006–2010«, MEDNARODNO PRAVO OBOROŽENIH SPOPADOV, Strokovno delo za potrebe Slovenske vojske, Vasilka Sancin, Dominika Švarc in Matjaž Ambrož (Sklep št. 4301-12/2006/424, z dne 11. 5. 2006 in št. 4302-12/2006/515, z dne 12. 7. 2006)

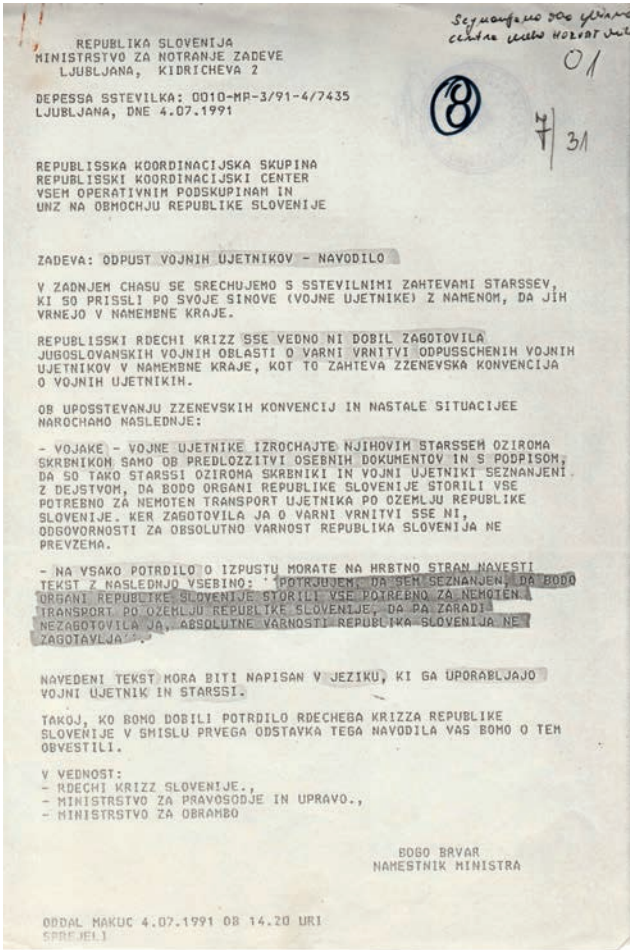
Z vojnim ujetnikom je treba vselej postopati humano in s spoštovanjem njegove osebe in časti. Posebej so prepovedani fizično pohabljanje ali znanstveni ali medicinski poskusi. Ravno tako pa načelo humanega ravnanja zahteva, da so vojni ujetniki zaščiteni pred dejanji nasilja in ogrožanja, kakor tudi pred žalitvami ali izpostavljanju javni radovednosti. Represalije proti njim so prepovedane.

V vseh okoliščinah imajo vojni ujetniki pravico do enakopravnega postopka. Kriterij za razlikovanje med vojnimi ujetniki so lahko samo zdravstveno stanje, spol, starost, vojaška stopnja ali strokovna usposobljenost (16. člen Tretje ženevske konvencije).

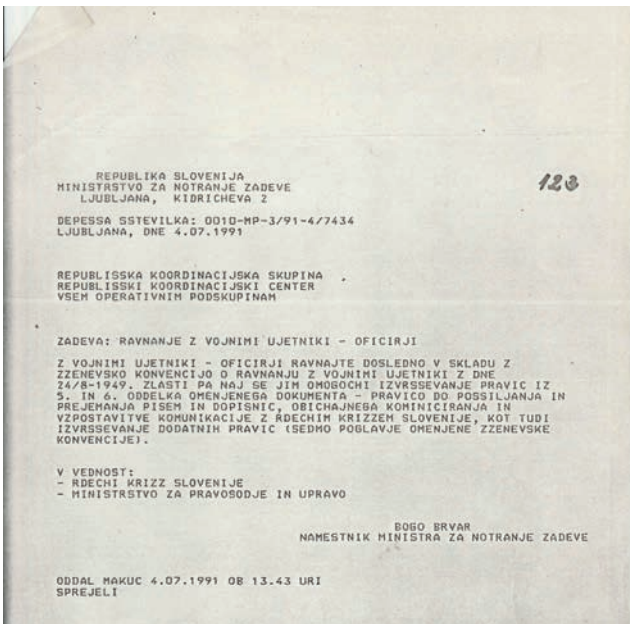
V vseh okoliščinah je treba spoštovati pravico vojnih jetnikov do osebne nedotakljivosti in osebnega dostojanstva. Z ženskami je treba ravnati primerno njihovemu spolu, v vsakem primeru pa morajo biti deležne vsaj ravnanja, ki je zagotovljeno moškim. Vojni ujetniki obdržijo svoje državljanske pravice ves čas ujetništva, sila, ki jih je zajela, pa jim jih lahko omeji le do stopnje, ki jo zahteva ujetništvo.

Sila, ki je vojne ujetnike zajela, jih je dolžna brezplačno vzdrževati in jim zagotoviti brezplačno oskrbo, ki jo zahteva njihovo zdravstveno stanje. Prepovedano je kakršno koli razlikovanje med vojnimi ujetniki glede na raso, narodnost, veroizpoved ali politično prepričanje. Ugodnejša obravnava se lahko utemeljuje zgolj s činom, zdravstvenim stanjem, starostjo in strokovno usposobljenostjo.

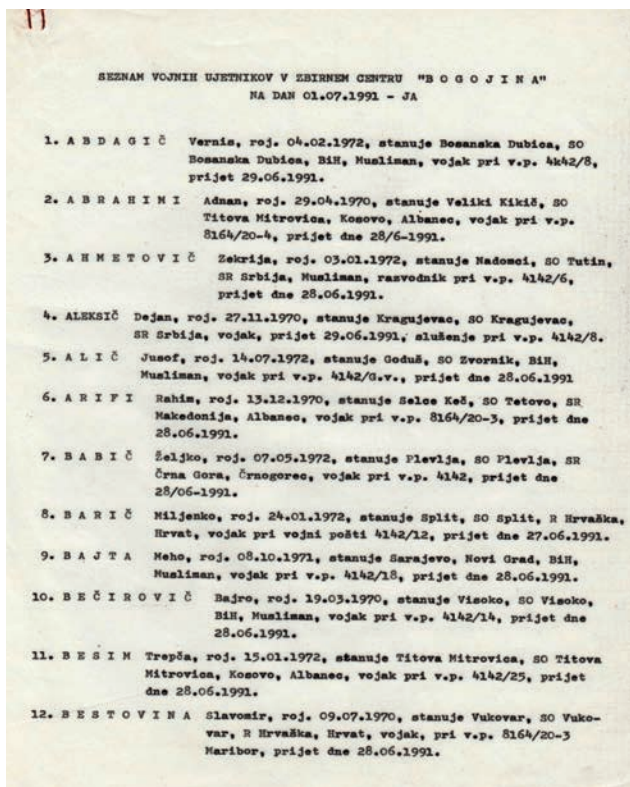
Vojne ujetnike je treba po zajetju čim prej evakuirati v taborišča, ki so toliko oddaljena od območja bojevanja (angl. combat zone), da ujetniki niso v nevarnosti. Samo tisti vojni ujetniki, za katere je iz zdravstvenih razlogov varneje, da se jih ne evakuira, lahko začasno

Depeša o ravnanju z vojnimi ujetniki s strani namestnika ministra za notranje zadeve (arhiv UNZ Murska Sobota; iz vreče za uničenje dokumentov)

Depeša o ravnanju z vojnimi ujetniki oficirji s strani namestnika ministra za notranje zadeve (arhiv UNZ Murska Sobota; iz vreče za uničenje dokumentov)

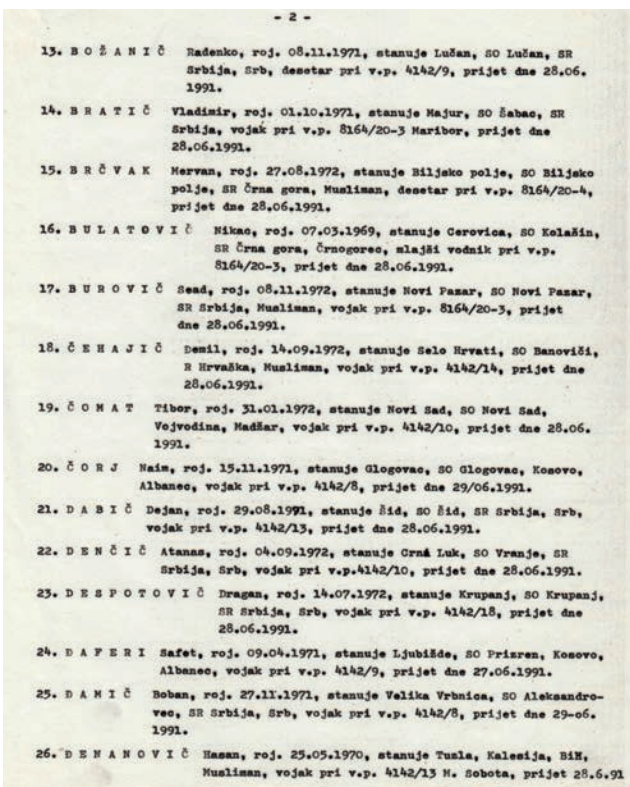
Kopija seznama vojnih ujetnikov v zbirnem centru Bogojina, na dan 1. 7. 1991 (arhiv UNZ Murska Sobota; iz vreče za uničenje dokumentov)

ostanejo na nevarnem območju. Vojnih ujetnikov se med čakanjem na evakuacijo ne sme po nepotrebnem izpostavljati nevarnosti.

Nobenega vojnega ujetnika se ne sme poslati na področja, kjer bi bil lahko izpostavljen neposrednemu boju. Njegove navzočnosti se ne sme izkoriščati za zaščito določenih točk ali področij pred vojaškim delovanjem. Med evakuacijo jim je treba zagotoviti vodo, hrano, oblačila in zdravniško oskrbo. Treba je ukreniti vse, da se zagotovi varna evakuacija. Čim prej je treba izdelati seznam vojnih ujetnikov, ki so bili evakuirani (20. člen Tretje ženevske konvencije (1949)).

Zgoraj je naveden kratek povzetek nekaterih pravil Ženevske konvencije o ravnanju z vojnimi ujetniki. Iz zapisa dogodkov operativne skupine UNZ je razvidno, da načrtovalci priprav na izredno stanje ali vojno niso načrtovali množičnega sprejema vojnih ujetnikov in pri nas je bilo stanje enako kot v celi državi. Po podatkih rdečega križa Slovenije je bilo zajetih 2405 vojnih ujetnikov iz vrst JLA, 131 vojnih ujetnikov iz vrst Zveznega sekretariata za notranje zadeve – miličniki, ki so prišli prevzet mejne prehode in nekaj uslužbencev carine (točnih podatkov ni, ker jih niso šteli med vojne ujetnike).

V začetku je bilo kar nekaj zmede, ker ne na TO in ne pri organih za notranje zadeve niso vedeli, kdo je odgovoren za vojne ujetnike. Najprej so jih poskušali namestiti v zapore, vendar so zelo hitro ugotovili, da v zaporih kapacitet za to ni. Zato so se odločili, da se v zapore namesti oficirje in podoficirje, dokler se ne ugotovi, ali so sodelovali pri agresiji

Kopija seznama vojnih ujetnikov v zbirnem centru Bogojina, na dan 1. 7. 1991 (arhiv UNZ Murska Sobota; iz vreče za uničenje dokumentov)

- 3 -
27. EBIBI Ridvan, roj. 23.03.1972, stanuje Kumanovo, SO Kumanovo, SR Makedonija, Albanec, vojak pri v.p. 4142/18, prijet dne 28.06.1991.
28. FERIZI Rafet, roj. 15.11.1970, stanuje Titova Mitrovica, SO Titova Mitrovica, Kosovo, Albanec, vojak pri v.p. 8164/20-3, prijet dne 28.06.1991.
29. GAŠANI Mirsad, roj. 06.02.1972, stanuje Vapa, SO Šjenica, SR Srbija, Musliman, vojak pri v.p. 4142/9, prijet dne 28.06.1991.
30. GAŠKO Martin, roj. 07.02.1972, stanuje Surčin, SO Zemun, SR Srbija, Slovak, vojak pri v.p. 8164/20-3, prijet dne 28.06.1991.
31. GRUJIČ Novica, roj. 07.07.1972, stanuje Siničevo, SO Počarevac, SR Srbija, Srb, vojak pri v.p. 4142/9, prijet dne 28.06.1991.
32. GZIM Veseli, roj. 01.12.1971, stanuje Titova Mitrovica, SO Titova Mitrovica, Kosovo, Albanec, vojak pri v.p. 4142/14, prijet dne 28.06.1991.
33. HORVAT Atilon, roj. 14.10.1971, stanuje Bešej, SO Bešej, SR Srbija, Madžar, vojak pri v.p. 8164/20-4, prijet dne 28.06.1991.
34. HOTA Mensudin, roj. 28.04.1971, stanuje Dugandid, SO Olovo, BiH, Musliman, desetar pri v.p. 4142/8, prijet dne 29.06.1991.
35. ISMAILI Bekim, roj. 14.09.1972, stanuje Beograd, občina Novi Beograd, SR Srbija, Albanec, vojak pri v.p. 4142/9, prijet dne 28.06.1991.
36. IVANOVSKI Oliver, roj. 18.01.1971, stanuje Mogina, SO Bitola, Makedonija, Makedonec, vojak pri v.p. 8164/20-5, prijet dne 28.06.1991.
37. JANEV Boban, roj. 12.06.1972, stanuje Kiebl, voda Skopje, Makedonija, Makedonec, vojak pri v.p. 4142/13, prijet dne 28.06.1991.
38. JOVANOVSKEI Tomas, roj. 24.02.1971, stanuje Prilep, SO Prilep, Makedonija, Makedonec, vojak pri v.p. 8164/20-3, prijet dne 28.06.1991.
39. JUKIČ Mario, roj. 07.01.1971, stanuje G. Jukiči, SO Posušje, BiH, Hrvat, vojak pri v.p. 4142/12, prijet dne 27.06.1991.

Kopija seznama vojnih ujetnikov v zbirnem centru Bogojina, na dan 1. 7. 1991 (arhiv UNZ Murska Sobota; iz vreče za uničenje dokumentov)

aktivno in ali so osumljeni kaznivega dejanja v tej zvezi. Tiste, ki niso aktivno sodelovali pri agresiji, so po dogovoru s TO izpustili, ko so pristopili v vrste TO.

Za vojake pa so začeli urejati zbirne centre, ki jih je najprej vodila TO, nato pa prevzeli organi za notranje zadeve s pomočjo TO, prebivalcev kraja in rdečega križa Slovenije. Organi za notranje zadeve so opravili popis vojnih ujetnikov in razgovore z njimi glede koristnih podatkov o stanju v enotah JLA in opravljali prevoz in primopredajo ujetnikov staršem ali na Hrvaško. TO je varovala centre, prebivalci pa so pomagali s hrano in oblačili. rdeči križ je organiziral njihov prevoz in predajo v varen kraj.

8.1.2 Razlogi za ustanovitev zbirnih centrov³²⁹

Že drugi dan vojne so se začeli vojaki JLA množično predajati in bežati iz vojašnic ali stražnic, prav tako so bili prijeti prvi oficirji JLA. Prva rešitev je bila, da se jih začasno nastani na zaporih, vendar to ni bilo sprejemljivo, ker zoper vojake ni bil voden nobeden postopek za sum storitve kaznivega dejanja. Zato so v zapore miličniki vozili oficirje, kjer so nato kriminalisti in delavci VIS-a z njimi opravljali razgovore in ugotavljali, ali obstajajo dokazi za izvršitev kaznivega dejanja in zbirali informacije potrebne za operativo.

Taborišče za vojne ujetnike je bilo zgolj teoretično ustanovljeno, ker ni očitno nihče, vsaj v Pomurju ne, pričakoval takšno število ujetnikov. Zaradi tega je takoj po prvem dnevu vojne

- 4 -
40. JUSUFOVIČ Omer, roj. 10.09.1972, stanuje Soko, SO Grašnica, BiH, Musliman, vojak pri v.p. 4142/8, prijet dne 29.06.1991.
41. JUSOFI Eija, roj. 14/10-1972, stanuje Gradec, SO Gostivar, Kosovo, Albanec, desetar pri v.p. 8164/20-3, prijet dne 28.06.1991.
42. KARANFILOVSKI Mile, roj. 02.04.1970, stanuje Kumanovo, SO Kumanovo, Makedonija, Makedonec, vojak pri v.p. 8164/20-4, prijet dne 28.06.1991.
43. KARANFILOVSKI Miršo, roj. 02.04.1970, stanuje Kumanovo, SO Kumanovo, Makedonija, Makedonec, vojak pri v.p. 8164/20-4, prijet dne 28.06.1991.
44. KARANHOVIČ Brajko, roj. 01.01.1972, stanuje Muslići, SO Olovo, BiH, Musliman, vojak pri v.p. 4142/12, prijet dne 28.06.1991.
45. KASAP Asim, roj. 21.02.1972, stanuje Zenica, SO Zenica, BiH, Musliman, vojak pri v.p. 4142/8, prijet dne 29.06.1991.
46. KATANIČ Saša, roj. 03.10.1972, stanuje Lučnice, SO Kragujevac, SR Srbija, Srb, vojak pri v.p. 4142, prijet dne 28.6.1991.
47. KELMENDI Besim, roj. 12.06.1971, stanuje Balinci, SO Mališevo, Kosovo, Albanec, vojak pri v.p. 4142/14, prijet dne 28.06.1991.
48. KESTEN Nikolaj, roj. 29.11.1972, stanuje Vl. Breg, SO Travnik, BiH, Hrvat, vojak pri v.p. 4142/14, prijet dne 28.06.1991.
49. KIKABasri, roj. 10.06.1969, stanuje Donje Ljupče, SO Podujevo, Kosovo, Albanec, vojak pri v.p. 4142/12, prijet dne 28.06.1991.
50. KOLARŠ Predrag, roj. 19.11.1971, stanuje Starigrad, SO Beograd, SR Srbija, Srb, vojak pri v.p. 8164/20-3, prijet dne 28.06.1991.
51. KOLAR Bese, roj. 02.07.1971, stanuje Bajmori, SO Subotica, Vojvodina, Madžar, vojak pri v.p. 4142/13, prijet dne 28.06.1991.
52. KOPRANOVIČ Redoljub, roj. 09.03.1972, stanuje Banja Luka, SO Banja Luka, BiH, Srb, vojak pri v.p. 4142/8, prijet dne 29.06.1991.

Kopija seznama vojnih ujetnikov v zbirnem centru Bogojina, na dan 1. 7. 1991 (arhiv UNZ Murska Sobota; iz vreče za uničenje dokumentov)

- 5 -
53. KURANDIČ Časlav, roj. 01.05.1971, stanuje Savski venac, Beograd, SR Srbija, Srb, vojak pri v.p. 8164/20-3, prijet dne 28.06.1991.
54. KUZHANOVIČ Petar, roj. 20.10.1971, stanuje Erdevik, SO Šid, SR Srbija, Srb, desetar pri v.p. 8164/20-3, prijet dne 28.06.1991.
55. LALIČ Goran, roj. 14.10.1969, stanuje Bor, SO Bor, SR Srbija, Srb, vojak pri v.p. 8164/20-3, prijet dne 28.06.1991.
56. LIŠANIN Dragan, roj. 01.02.1972, stanuje Obrova, SO Kraljevo, SR Srbija, vojak pri v.p. 4142/2, prijet dne 28.06.1991.
57. LJATIFI Hami, roj. 19.01.1968, stanuje Selima, SO Tetovo, Makedonija, Albanec, vojak pri v.p. 8164/20-3, prijet dne 28.06.1991.
58. LJUCOVIČ Rako, roj. 21.08.1972, stanuje Titograd, SO Titograd, Crna gora, Črnogorec, vojak pri v.p. 4142/8, prijet dne 29.06.1991.
59. LJUNJI Parduši, roj. 13.12.1971, stanuje Titova Mitrovica, SO T. Mitrovica, Kosovo, Albanec, vojak pri v.p. 8164/20-3, prijet dne 28.06.1991.
60. LUKOVIČ Srdija, roj. 18.02.1972, stanuje Kašica, SO Kašica, Kosovo, Musliman, vojak pri v.p. 4142/14, prijet dne 28.06.1991.
61. MAGODERDE Derd, roj. 04.04.1972, stanuje Padej, SO Čoka, Vojvodina, Madžar, vojak pri v.p. 4142/12, prijet dne 27.06.1991.
62. MALENOVIČ Bojan, roj. 10.09.1972, stanuje Lonci, SO Lenkovec, SR Srbija, Srb, vojak pri v.p. 4142/10, prijet dne 28.06.1991.
63. MANASILJEV Sašo, roj. 28.04.1972, stanuje Čoko, SO Šid, SR Srbija, Srb, vojak pri v.p. 8164/20-3, prijet dne 28.06.1991.
64. MANEV Dejan, roj. 19.09.1972, stanuje Titov Velen, SO Titov Velen, Makedonija, Makedonec, vojak pri v.p. 4142/12, prijet dne 27.06.1991.
65. MARKOVSKI Slatko, roj. 03.11.1972, stanuje Ohrid, SO Ohrid, Makedonija, Makedonec, vojak pri v.p. 4142/2, prijet dne 28.06.1991.

Kopija seznama vojnih ujetnikov v zbirnem centru Bogojina na dan 1.7.1991, arhiv UNZ Murska Sobota iz vreče za uničenje dokumentov

- 6 -
66. MEHMEDOVSKI Hamer, roj. 25.01.1970, stanuje Prilep, SO Prilep, Makedonija, Rom, vojak pri v.p. 8164/20-3, prijet dne 28.06.1991.
67. MEHIČ Elvir, roj. 11.08.1970, stanuje Priština, SO Priština, Kosovo, Musliman, vojak pri v.p. 8164/20-3, prijet dne 28.06.1991.
68. MEHMEDOVIČ Humir, roj. 27.03.1972, stanuje Lukavica, SO Grašnica, BiH, Musliman, vojak pri v.p. 4142/18, prijet dne 28.06.1991.
69. MEŠKIČ Senadin, roj. 19.02.1971, stanuje Konjic, SO Konjic, BiH, Musliman, desetar pri v.p. 8164/20-3, prijet dne 28.06.1991.
70. MORINA Adnan, roj. 03.07.1971, stanuje Novi Grad, SO Sarajevo, BiH, Musliman, vojak pri v.p. 4142/18, prijet dne 28.06.1991.
71. MILADINOVIČ Dragan, roj. 09.06.1972, stanuje Novi Sad, SO Novi Sad, Vojvodina, Srb, vojak pri v.p. 4142/8, prijet dne 29.06.1991.
72. MILKOVIČ Mirko, roj. 23.01.1972, stanuje Trbušar, SO Vladimirci, SR Srbija, Srb, vojak pri v.p. 4142/6, prijet dne 29.06.1991.
73. MILESKI Blagoje, roj. 02.04.1971, stanuje Prilep, SO Prilep, Makedonija, Makedonec, vojak pri v.p. 4142, prijet dne 28.06.1991.
74. MILUTINOVIČ Raka, roj. 12.06.1971, stanuje Dranovac, SO Šabac, SR Srbija, Srb, vojak pri v.p. 4142/9, prijet dne 28.06.1991.
75. MIRTOSKI Agim, roj. 04.03.1971, stanuje Lišani, SO Kičevo, Makedonija, Musliman, vojak pri v.p. 4142/8, prijet dne 29.06.1991.
76. MIRAŠ Abasi, roj. 29.10.1969, stanuje Rakovica, SO Rakovica, Kosovo, Albanec, vojak pri v.p. 8164/20-3, prijet dne 28.06.1991.
77. MITRAŠINOVIČ Mile, roj. 09.11.1970, stanuje Lanarovac, SO Lanarovac, SR Srbija, Srb, desetar pri v.p. 4142/6, prijet dne 28.06.1991.
78. MITROVSKI Dragan, roj. 20.04.1971, stanuje Logovardi, SO Bitola, Makedonija, Makedonec, vojak pri v.p. 4142/14, prijet dne 28.06.1991.

Kopija seznama vojnih ujetnikov v zbirnem centru Bogojina, na dan 1. 7. 1991 (arhiv UNZ Murska Sobota; iz vreče za uničenje dokumentov)

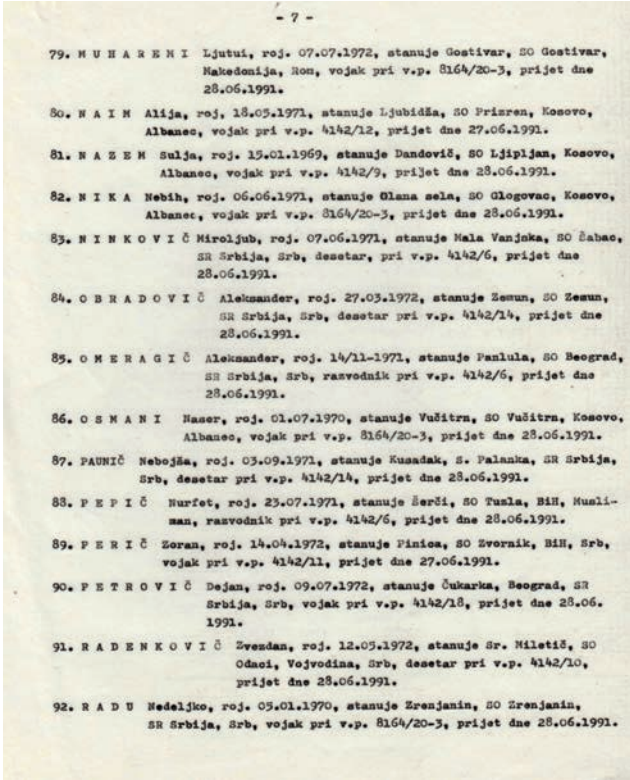
bilo poleg rakičanskega formirano več zbirnih centrov in tako tudi drugje po Sloveniji. Najprej so upravljanje z njimi prevzeli pripadniki TO, kot bi bilo prav.

Vendar so takoj zatem upravljanje prevzeli organi za notranje zadeve in civilna zaščita, ki je pomagala pri oskrbi, in narodna zaščita za varovanje teh centrov, ostali pa so tudi vojaki TO, ki so obdržali nekatere centre. Pomagal je tudi rdeči križ (RS) – pri stikih za odhod vojakov.

V centrih so bile napetosti med vojaki različnih narodnosti zato niso mogli biti vsi v enem centru, ker to ne samo prostorsko ampak tudi varnostno ne bi bilo sprejemljivo. Za zbirne centre so se uporabljali v glavnem prostori osnovnih šol. Z vojnimi ujetniki se je ravnalo kot z gosti in kot sovražnimi vojaki, predvsem, ko je šlo za navadne vojake in najpomembnejše prizadevanje je bilo, da se jih čimprej spravi varno domov. Vojni ujetniki Slovenci pa so bili po predaji puščeni domov brez ovir.

8.2 Zbirni centri na območju UNZ Murska Sobota, ustanovitev in čas odprtja, podatki o vojnih ujetnikih, ki se jih še da dobiti³³⁰

Na območju UNZ Murska Sobota so bili ustanovljeni zbirni centri v osnovni šoli Puconci, osnovni šoli v Bogojini, v svetem Juriju ob Ščavnici, Radoslavcih, Čentibi, zaporih v Murski Soboti, Rakičanu, Bučkovcih. V nekaterih centrih so delovali organi za notranje zadeve skupaj z TO in občani, v nekateri pa je bila TO sama, organi za notranje zadeve pa so

Kopija seznama vojnih ujetnikov v zbirnem centru Bogojina, na dan 1. 7. 1991 (arhiv UNZ Murska Sobota; iz vreče za uničenje dokumentov)

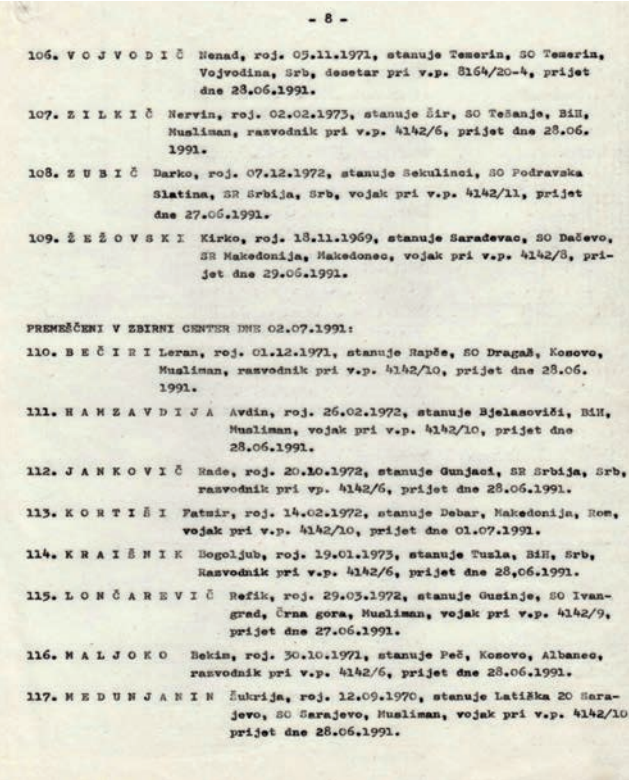
pomagali, v zaporih pa so oficirje varovali pazniki, organi za notranje zadeve pa so opravljali razgovore.

Ves čas izvajanja bojnih aktivnosti se je postavljalo pomembno vprašanje, kam nastaniti vojne ujetnike oz. kot so nekateri interpretirali prebežnike iz JLA. Postavljalo se je tudi vprašanje, kakšen je njihov status, kakšne pravice jim pripadajo, kako z njimi ravnati in kako dolgo jih sploh držati. Pri delu z ujetniki se je ustvarila praksa, da se je tistim vojakom JLA, ki so bili osumljeni storitve kaznivega dejanja, odvzela prostost po Zakonu o kazenskem postopku in se jih je namestilo v Zapore Murska Sobota ali Zapore Maribor.

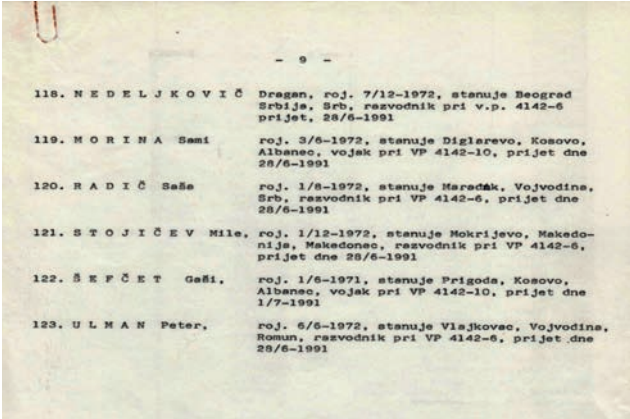
Pri tem je šlo predvsem za častnike oz. starešine JLA, ki so neposredno vodili bojne aktivnosti zoper Slovenijo ali ukazovali bojno delovanje. Za vse ostale vojake JLA je veljalo, da so prebežniki in se z njimi ravna v skladu z ženevsko konvencijo o ravnanju z vojnimi ujetniki. Nekaj pripadnikov, predvsem starešin JLA, pa je takoj ob predaji prestopilo v vrste TO.

Vse od začetka izvajanja bojnih aktivnosti v Pomurju, se je z vojnimi ujetniki sprva ukvarjala TO, ki je v ta namen že dne 28. 6. 1991 v Rakičanu odprla prvi zbirni center vojnih ujetnikov. V naslednjih dneh je TO odprla zbirni center v vaško-gasilskem domu Čentiba, v prostorih osnovne šole Bogojina in v prostorih osnovne šole Puconci.

Dne 27. 6. 1991 je območni štab TO na podlagi pisnega navodila pričel vojne ujetnike v vseh zbirnih centrih selekcionirati, pri čemer so slovenske vojake JLA premestili v Dijaški dom Murska Sobota in jih prerazporedil v enote TO. Ostale ujetnike se je pričelo v skladu

Kopija seznama vojnih ujetnikov v zbirnem centru Bogojina, na dan 1. 7. 1991 (arhiv UNZ Murska Sobota; iz vreče za uničenje dokumentov)

Kopija seznama vojnih ujetnikov v zbirnem centru Bogojina, na dan 1. 7. 1991 (arhiv UNZ Murska Sobota; iz vreče za uničenje dokumentov)

zbirne centre za vojne ujetnike v Pomurju: v Puconcih, Bogojini, Čentibi in Rakičanu. Istega dne, ob 12.40 uri, so miličniki PM Murska Sobota intervenirali v zbirnem centru Puconci, kjer je prišlo do neredov. Miličniki so zelo hitro vzpostavili red v centru

Zbirni center v Puconcih je vodil kriminalist OZK UNZ Murska Sobota, Janez Rumež, pomagali so mu upokojeni delavci milice Ludvik Lazar iz Moravskih Toplic, Jože Rajh iz Vaneče, Vlasto Petrovič iz Moščancev ter nekateri drugi. Med njimi je bil tudi Dušan Todorovič, ki je delal v službi državne varnosti. Vsi ti so skrbeli za notranjo organizacijo in red v centru.³³²

Ob prevzemu centra je bilo tam nastanjenih 177 vojakov, 2. 7. 2011 pa je bilo tja pripeljanih še več vojakov, tako da je bilo tam nastanjenih 212 vojnih ujetnikov.³³³ Zbirni center v Bogojini je vodil inšpektor milice Drago Petek in IP UNZ Murska Sobota, pomagala pa sta mu Silvo Belec iz OZK UNZ Murska Sobota in Andrej Brinar iz VIS. Ob prevzemu centra je bilo tam nastanjenih 177 vojakov.³³⁴ Poleg manjših centrov v Čentibi in Rakičanu je UNZ Murska Sobota organizirala še dva manjša centra v Gasilskem domu Radoslavci, ki so ga 3. 7. 1991 prevzeli v upravljanje miličniki PM Ljutomer in v osnovni šoli v Vidmu, ki so ga vodili miličniki OM Videm. Dne 5. 7. 1991 so se pričeli prazniti zbirni centri v Pomurju.

Tako je iz območja UNZ proti Ljubljani ob 12.40 uri krenila kolona avtobusov z zajetimi pripadniki JLA, ki so bili nastanjeni v zbirnih centrih Bogojina, Radoslavci in Puconci. Zbirna centra Puconci in Radoslavci sta po tem prenehala delovati.³³⁵

Posebej je potrebno poudariti, da milica ni sama vodila zbirnih centrov. Tukaj so aktivno sodelovali vsi pristojni občinski organi, krajevne skupnosti, komiteji za SLO, štabi narodne in civilne zaščite, gasilci, ipd. Vsestransko pomoč so nudili tudi domačini. Varovanje centrov so izvajali poleg miličnikov in pripadnikov TO še oboroženi pripadniki narodne in civilne zaščite.

s pozivi takratnih republik SFRJ postopoma puščati domov.

Izpust Slovencev in Hrvatov iz zbirnega centra Bogojina je izzval nezadovoljstvo med preostalimi ujetniki, pri čemer so pričeli nastajati nemiri ter težave z zagotavljanjem reda in discipline. Ker je obstajala možnost izbruha odpora, je TO zaprosila UNZ Murska Sobota, da prevzame zbirne centre za vojne ujetnike v svoje upravljanje.³³¹

Na podlagi dogovora je UNZ Murska Sobota 30. 6. 1991 od TO prevzela v upravljanje

³³¹ (Mihalič, 2002: 73–75)
³³² (PM Murska Sobota, št. 44-Z/41-91, 15. 7. 1991)
³³³ (UNZ Murska Sobota, 28. 6. 1991 do 8. 7. 1991)
³³⁴ (Zbirni center Bogojina, 5. 7. 1991)
³³⁵ (UNZ Murska Sobota, št. 21.1-SZ, 16. 7. 1991).

Centre so večkrat obiskali tudi predstavniki rdečega križa (RS) in lokalni novinarji.³³⁶

Po zbranih podatkih je bilo v Pomurju zajetih in nastanjenih v začasnih zbirnih centrih 464 vojnih ujetnikov (Puconci 212, Bogojina 177, Čentiba 18, zapori v Murski Soboti 47 in po zaprtju centrov jih je bilo 10 pripeljanih v Maribor). Podatkov za Radoslavce in Videm ob Ščavnici ne poznamo, prav tako ne število zajetih vojakov iz stražnice Zgornje Konjišče in iz območja Gornje Radgone, saj so le-te prevzemali zbirni centri za vojne ujetnike, s katerimi je upravljala UNZ Maribor na svojem območju.³³⁷

8.2.1 Zbirni center Bogojina – poročilo o delovanju skupine, ki ga je vodila od 1. 7. 1991³³⁸

V nadaljevanju bomo povzeli poročilo, ki ga je dne 8. 7. 1991 pripravila skupina, ki je dne 1. 7. 1991, ob 13.45 uri, od majorja TO Antona Crnkoviča prevzela zbirni center Bogojina. Skupino so sestavljali Drago Petek iz inšpektorata milice (IM) UNZ Murska Sobota, Silvo Belec iz Oddelka za zatiranje kriminalitete (OZK) UNZ Murska Sobota in Andrej Brinar iz Varnostno informativne službe (VIS-a).

Skupina je v tem času opravila popis vseh vojnih ujetnikov po navodilih milice in VIS-a in izvajala vse ukrepe posredovane preko operativne skupine UNZ Murska Sobota. Izvajali so ukrepe prepovedi telefoniranja in oddajanja pisem ter odvzeli so hladno orožje (nože).

Določili so naloge v okviru skupine in TO (varovanje objekta, opravljanje razgovorov, izvajanje hišnega reda in postopke v primeru letalskega napada oziroma umika). Opozorili so na primer, ko je obisk delegacije RK povzročil konfliktno situacijo, ker so posredovali izjavo, da bodo vojni ujetniki tako dolgo pri nas, dokler bodo tanki JLA v Sloveniji.

1. 7. 1991 ob 22.55 uri je zdravniška ekipa pod vodstvom doktorja Šiška zaradi nujne zdravniške pomoči odpeljala oficirja TO Marjana Bernjaka in vojnega ujetnika Safera Đaferi v bolnišnico Rakičan. Navedena sta se še isti dan vrnila. V sodelovanju s Krajevno skupnostjo Bogojina in Moravske Toplice ter ravnateljem osnovne šole, Magašijem, so izvedli akcijo zbiranja obutve za vojne ujetnike in razdelili 10 »šteč« cigaret vojnim ujetnikom.

Skupina je ugotovila tudi, da pripadniki narodne zaščite pogrešajo eno vojaško puško M-48

336 (Intervju Ribaš, 15. 10. 2011).
337 Viri:
- Arhiv PVD SEVER za Pomurje
- Arhiv MNZ
- Diplomatska naloga: Aktivnosti pomurske milice v vojni za Slovenijo, Tomislav Habulin, FVV, november 2011.
- Zgodovina Pomurske policije in orožništva, Osamosvojitvena vojna in priprave nanjo, avtorja Ciril Magdič in Tomislav Habulin, Murska Sobota, 2014.
- Radgona 1991, OSAMOSVOJITVENA VOJNA V POMURJU, Dokumentarni film, junij 2012, ZAVOD SONČNICA (režiserja: ga. Brigita Bavčar in g. Štefan Celec)
- Spomini ne zbledijo: Pričevanja in razmišljanja o vojni za Slovenijo 1991 v Pomurju (zbrala in uredila Janko Durič, Bernarda Roudi), Murska Sobota, 2016.

338 - Kopija poročila (arhiv Alojza Flisarja)

in nekaj streliva za njo. Prav tako so ugotovili, da sta bili pred prevzemom centra s strani skupine iz centra izpuščeni ali drugam napoteni dve skupini vojnih ujetnikov, in sicer 21 Slovencev in 14 Hrvatov.

Številčni pregled ujetih vojakov po nacionalni strukturi po podatkih skupine:

• Hrvati	10
• Srbi	42
• Makedonci	11
• Črnogorci	3
• Albanci	40
• Muslimani	21
• Druge narodnosti	15
• Skupa	142

Dne 5. 7. 1991 je skupina v dogovoru s komandantom območnega štaba TO, Edom Mihaličem, dostavila vojaško opremo vojnih ujetnikov na štab TO v Murski Soboti. V omenjenem kontingentu materialnih sredstev so dostavili:

• škornje	112 parov
• nizke čevlje	10 komadov
• nahrbtnik	21 komadov
• transportne vreče	31 komadov
• srajce	144 komadov
• hlače	126 komadov
• bluze	45 komadov
• vetrovke	35 komadov
• pulover	21 komadov.

Dne 5.7.1991 so ob 18.00 uri predali šolske prostore ravnatelju šole Magašiju ter pri tem ugotovili, da je bil zlomljen 1 umivalnik, druga škoda pa ni bila ugotovljena. Tudi po oceni ravnatelja so bili šolski prostori in inventar nepoškodovani.

V povzetku je skupina ugotavljala, da je bilo sodelovanje z območnim štabom TO glede materialne preskrbe (hrana, čaj, pribor za osebno higieno) brez posebnosti, izvajanje nalog straže oziroma notranja kontrola vojnih ujetnikov se je odvijala na primerni ravni, brez incidentov.

Sama preskrba vojnih ujetnikov je bila, po njihovih izjavah, boljša kot v kasarnah. V enem primeru so nudili vojaku pomoč v rakičanski bolnišnici zaradi ponavljajočega se izteka krvi iz nosu. Medsebojni odnosi ujetnikov in vodstva zbirnega centra je bil obojestransko korekten, saj niti v enem primeru ni bila uporabljena fizična sila.

Med vojnimi ujetniki so bila različna mišljenja glede predaje oziroma dezertiranja iz JLA, kar so uspešno premoščali s skupinskimi in individualnimi razgovori ter z gledanjem televizije oziroma poslušanjem radijskih obvestil.

Opazili so določene negativnosti pri pripadnikih narodne zaščite, ki so prekomerno uživali alkohol, kar je imelo za posledico, da celotna skupina sploh ni opravljala zadanih nalog oziroma

zaradi alkoholiziranosti niso bili sposobni za opravljanje nalog v smislu zavarovanja objekta zbirnega centra Bogojina.

Posledica nestrokovnega ravnanja narodne zaščite je bila izguba puške M-48 in določenega števila nabojev. Občasno so se slišali poki iz omenjenih pušk, saj so pripadniki narodne zaščite preskušali njihovo delovanje.

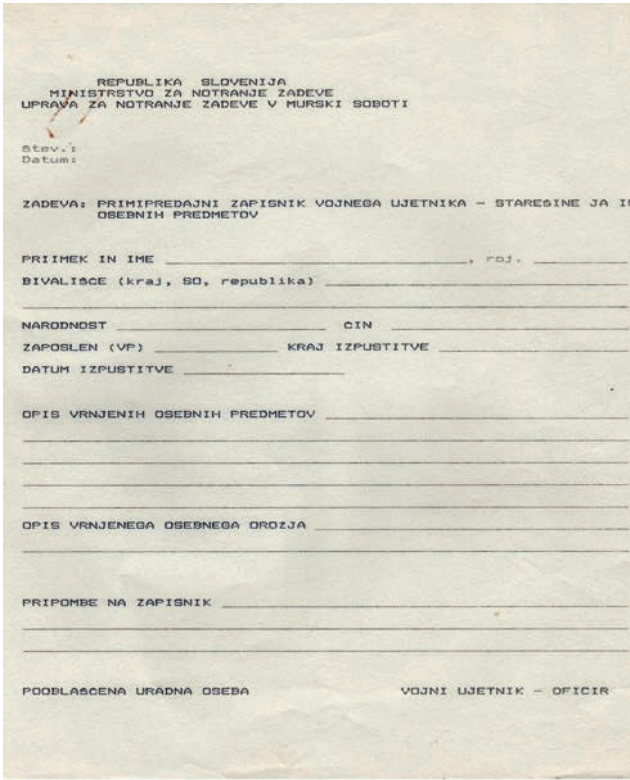
Sodelovanje z RK je bilo primerno pri organiziranju oblačenja civilnih ujetnikov, nepravilnosti pa so se pojavljale pri interpretaciji posameznikov RK o vzrokih oziroma posledicah vojne. Dne 5. 7. 1991 so ob 17.00 uri predali zadnjo skupino petih državljanov Hrvaške na območje Murskega Središča ter dostavili 50 dek TO pred objekt skupščine Občine Lendava. Dne 5. 7. 1991, ob 18.00 uri, so razformirali zbirni center vojnih ujetnikov Bogojina in se vrnili v baze.

8.2.2 Poročilo zbirnega centra za vojne ujetnike v Puconcih³³⁹

Dne 1. 7. 1991 je skupina v sestavi Janez Rumež iz OZK UNZ Murska Sobota, Ludvik Lazar iz IM UNZ Murska Sobota in Dušan Todorovič iz VIS-a prevzela zbirni center vojnih ujetnikov v Puconcih. Njihove naloge v zbirnem centru so bile predvsem skrb za vojne ujetnike – sprejem in predaja, delitev opreme vojnim ujetnikom in sodelovanje z institucijami kot so občinska organizacija rdečega križa (OO RK) Slovenije, krajevno skupnostjo, TO in drugimi.

V zbirnem centru je bilo 212 vojnih ujetnikov, med katerimi ni bilo starešin JLA. Nacionalna sestava je bila naslednja:

- Slovenci 21
- Hrvati 21

Kopija zapisnika o predaji vojnega ujetnika, iz katerega je razvidno tudi, kaj se je vračalo ujetniku ob izpustitvi (arhiv UNZ Murska Sobota; iz vreče za uničenje dokumentov)

VOJNI UJETNIKI PO DNEVNEM CENTRU											
REPUBLIKA	OSTROVSKO	27/6	28/6	29/6	30/6	1/7	2/7	3/7	4/7	5/7	6/7 do 10/7
PUCONCI	Sprejeti Opuščeni	9	89	8	20	5	69	2	18	4	195
NOVOJURA	Sprejeti Opuščeni	9	96	14	1	5	5	57	82	19	342
VIRTON	Sprejeti Opuščeni						1	11	12		12
ZAKONI OZLO.	Sprejeti Opuščeni	9	18		2		14	5			34 26 ostali
PREJEMNIKI											14 14 TO
K TO											
											OPREDELITI SKUPAJ: 997
											OPREDELITI OSEBJA: 997

Kopija zapisnika o predaji vojnega ujetnika, iz katerega je razvidno tudi, kaj se je vračalo ujetniku ob izpustitvi (arhiv UNZ Murska Sobota; iz vreče za uničenje dokumentov)

- Srbi 62
- Makedonci 5
- Črnogorci 3
- Albanci 41
- Muslimani 31
- Druge narodnosti 28

Organizacija RK je poskrbela za civilne obleke, ki so bile zadnji dan delovanja centra, to je 5. 7. 1991, razdeljene vojnim ujetnikom. Uniforme, ki so ujetniki imeli oblečene, so prevzeli pripadniki TO.

Zbirni center je deloval v Osnovni šoli Puconci. Ujetniki so spali v telovadnici osnovne šole, uporabljali pa so sanitarije v sklopu telovadnice in garderobo, kjer so se preoblečali.

V času delovanja zbirnega centra je bil v umivalnici poškodovan umivalnik, drugih stvari, ki bi bile uničene, pa ni bilo zaznati. Ves čas delovanja zbirnega centra so sodelovali z vodstvom osnovne šole, ki je omogočilo uporabo pisarn za vodstvo centra in učilnic za delavce organov za notranje zadeve in TO.

Zadnji dan, 5. 7. 1991, je bilo preko OO RK poslanih vseh 212 vojnih ujetnikov z dvema avtobusoma. Pred odhodom so bili prostori osnovne šole ustrezno očiščeni in pospravljeni. Prav tako je bila predana oprema – deke, obleke ... OO RK, uniforme ujetnikov in njihovo opremo pa so prevzeli pripadniki TO.

Počutje vojnih ujetnikov je bilo dobro, to so ugotavljali v razgovorih z njimi. Na njihovo prošnjo so šli skupaj z desetarji in pripadniki TO na karavle Lendavske gorice, Žitkovci, Trdkova in Kuzma po osebne stvari ujetnikov. Le-ti tam svojih stvari (kot so dokumenti, denar, brivski aparati, tranzistorji itd.) niso našli. Kje so bile te stvari, jim pripadniki TO, ki so stražili karavle, niso znali pojasniti.

Zbirni center za vojne ujetnike v Puconcih je prenehal delovati dne 5. 7. 1991, ob 12.00 uri.

8.3 Delo v zbirnih centrih

8.3.1 Spomin na dogodke v Puconcih v času vojne za Slovenijo³⁴⁰

V krajevni skupnosti (v nadaljevanju KS) v Puconcih smo v osemdesetih letih aktivno delovali v izdelavi varnostnih-obrambnih in mobilizacijskih načrtov. Varnostno-obrambni in mobilizacijski načrt je bil shranjen v železni blagajni v pisarni KS, kjer se danes nahaja sedež Občine Puconci. V njem so bile planirane aktivnosti tako organov krajevne samouprave kakor tudi ostalih struktur civilne družbe; tako narodne zaščite, civilne zaščite in gasilskih društev. Vse aktivnosti so bile sproti

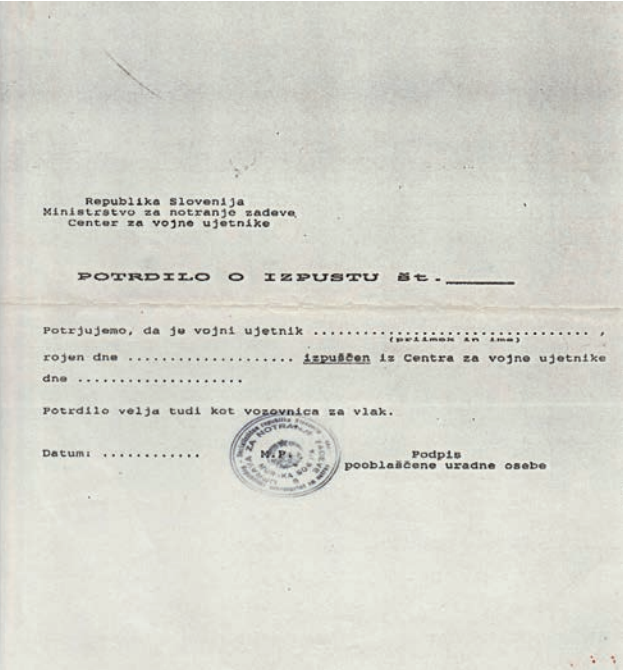
339 Poročilo je napisal vodja zbirnega centra – Janez Rumež

340 Jože Časar – predsednik krajevne organizacije borcev za vrednote NOB Puconci

Handwritten document titled "Bogofina" with various entries and calculations. The document includes a list of names and numbers, some with checkmarks, and a final calculation: 142 + 16 + 11 = 169. There are also some smaller calculations and notes.

Kopija dokumenta ročne evidence o stanju vojnih ujetnikov na območju UNZ Murska Sobota (arhiv UNZ Murska Sobota; iz vreče za uničenje dokumentov)

preverjane, tako vsebinsko, organizacijsko in kadrovsko. Vsako leto je bilo izvedenih vrsto aktivnosti, preizkusov pripravljenosti tako na nivoju Občine M. Sobota kot na nivoju krajevni skupnostih, sektorjev in vseh vrst enot, milice, TO, civilne in narodne zaščite, društev in društvenih organizacij.

Obrazec potrdila o izpustu vojnega ujetnika, ki je veljala tudi kot vozovnica za vlak v Sloveniji (arhiv UNZ Murska Sobota; iz vreče za uničenje dokumentov)

Handwritten document titled "E.C. PUCONCI" with various entries and calculations. The document includes a list of names and numbers, some with checkmarks, and a final calculation: 166 + 175 = 341. There are also some smaller calculations and notes.

Ročna evidenca vojnih ujetnikov v centru Puconci s podatki, od kod so jih pripeljali (na desni strani) (arhiv UNZ Murska Sobota; iz vreče za uničenje dokumentov)

Handwritten document titled "STRUKTURA" with various entries and calculations. The document includes a list of names and numbers, some with checkmarks, and a final calculation: 172 + 170 = 342. There are also some smaller calculations and notes.

Obrazec potrdila o izpustu vojnega ujetnika, ki je veljala tudi kot vozovnica za vlak v Sloveniji (arhiv UNZ Murska Sobota; iz vreče za uničenje dokumentov)

Aktivnosti KS Puconci so potekale v skladu z omenjenimi načrti. Naša KS je tudi razpolagala z določeno količini orožja in streliva, ki si jih je kupila (10 kom pušk M-48 in 6–8 pištol). Orožje je bilo shranjeno v skladišču TO v M. Soboti. Kaj se je z njim po vojni zgodilo, ni znano, čeprav je bila lastnina KS Puconci.

Na podlagi agresije na Slovenijo smo v skladu z vsebino navodil pristojnih občinskih organov aktivirali še komite oz. odbor za splošno ljudsko obrambo, štab narodne in civilne zaščite ter ostale strukture. Sestajali smo se v sejni sobi KS. Zavzetost in pripravljenost aktiviranih je bila na visokem nivoju.

Preverili smo načrt mobilizacije organov KS, narodne in civilne zaščite ter načrt varovanja pomembnih objektov, ki so se nahajali območju takratne KS Puconci, ki je zajemala naslednje vasi: Bokrače, Dolino, Gorico, Markišavce, Puconce, Šalamence in Vanečo. Vse je bilo v skladu z vsebino priprav in načrtovanja. Dogovarjanje je bilo kratko in jedrnato, vsak je zelo resno prevzel zaupano delo. Kurirska služba je zelo dobro stekla, mobilizacijski čas je bil zelo dober.

Vzpostavljeno je bilo neposredno sodelovanje z vsemi občinskimi strukturami, občinskimi štabi, še posebej z OŠ TO in UNZ.

Ob napadu JLA na Slovenijo, dne 26. junija 1991, se je naša intenzivnost v KS še bolj aktivirala in začela vsebinsko uresničevati pripravljeno aktivnost. V borbenih aktivnostih, ki so potekale med JLA in pripadniki TO ter milico oz ONZ, je nastajal problem prebežnikov in vojnih ujetnikov (vojakov JLA) iz prekmurskih mejnih enot JLA (karavl) in kasarne v M. Soboti.

TO jih je začela nameščati v zaporih v M. Soboti, nato v raznih objektih v Prekmurju. Med njimi je bil tudi odprt zbirni center v prostorih osnovne šole v Puconcih, ki je imel mesto za 210 vojnih ujetnikov. Ves čas delovanja le-tega pa je po razpoložljivih podatkih šlo skozi ta center čez 530 mladih prestrašenih vojnih ujetnikov. To lokacijo je določilo vodstvo osnovne šole v dogovoru s TO in ne vodstvo KS, kot je bilo to razlagano v samih Puconcih.

V začetku je zbirni center v Puconcih organizacijsko spadal pod TO, okrepljen je bil z delavci milice, čez čas pa ga je prevzela UNZ M. Sobota. Naš krajan Janez Kološa mlajši je bil tudi v tej enoti TO, ki je v začetku varovala zbirni center, nato pa je odšel v Maribor na zavarovanje skladišč orožja. Zaradi borbenega delovanja in prevzemanja mejnih stražnic ali karavl s

Handwritten document titled "20 ČENTIBA" with various entries and calculations. The document includes a list of names and numbers, some with checkmarks, and a final calculation: 175 + 170 = 345. There are also some smaller calculations and notes.

Kopija seznama vojnih ujetnikov v centru Čentiba (arhiv UNZ Murska Sobota; iz vreče za uničenje dokumentov)

SEZNAM DRŽAVLJANOV SLOVENIJE, KI SO BILI
REPOTENI V ZBIRNI CENTER TO (RAKIČANU) ALI UJETENI

SEZNAM PRIPADNIKOV JUGOSLOVANSKE ARMADE

Šte.	Ime in priimek	Letnica rojstva	Naslov	OPOMBA
1.	BOŠTJAN PERČIČ	1972	SEJANCA 1711, GLEDO DOBROTE	
2.	ALBERT MURIC	1972	SEJANCA 1711, GLEDO DOBROTE	
3.	FRANCI ŽIGANČ	1971	L. KROŠKA 1, GLEDO DOBROTE	
4.	ANDREJ OGRIS	1971	SEJANCA 1711, GLEDO DOBROTE	
5.	IGOR GEORČIČ	1971	POBILITELJA 19, GLEDO DOBROTE	
6.	MITJA DEČMAN	1972	SEJANCA 1711, GLEDO DOBROTE	
7.	SAVO BABIČ	1971	C. JLA 6, GLEDO DOBROTE	
8.	MILTO KRISTAN	1971	JANUARA 16, GLEDO DOBROTE	
9.	MARKO BURČIČ	1971	NARAVNA 1711, GLEDO DOBROTE	
10.	EDMUND ŽALANČ	1971	KROŠKA 1, GLEDO DOBROTE	
11.	MATJAZ KOTAR	1971	SEJANCA 1711, GLEDO DOBROTE	
12.	JURJE BOVČANČEK	1971	SEJANCA 1711, GLEDO DOBROTE	
13.	ANDREJ OČERK	1971	JANUARA 16, GLEDO DOBROTE	
14.	VILJAM BURČIČ	1971	UL. F. KROŠKA 1, GLEDO DOBROTE	
15.	ANTON TABANČ	1972	SEJANCA 1711, GLEDO DOBROTE	
16.	FRANCI KROŠKA	1972	SEJANCA 1711, GLEDO DOBROTE	

Seznam slovenskih vojnih ujetnikov iz zbirnega centra v Rakičanu (arhiv UNZ Murska Sobota; iz vreče za uničenje dokumentov)

SEZNAM PRIPADNIKOV JUGOSLOVANSKE ARMADE

Šte.	Ime in priimek	Letnica rojstva	Naslov	OPOMBA
17.	ROK TESTINI	1971	SEJANCA 1711, GLEDO DOBROTE	
18.	SILVO MARJANIČ	1971	SEJANCA 1711, GLEDO DOBROTE	
19.	MILANO SKIČ	1972	SEJANCA 1711, GLEDO DOBROTE	
20.	BERNARD ŽIGANČ	1972	SEJANCA 1711, GLEDO DOBROTE	
21.	MARKO PRAZNIK	1971	SEJANCA 1711, GLEDO DOBROTE	

Seznam slovenskih vojnih ujetnikov iz zbirnega centra v Rakičanu (arhiv UNZ Murska Sobota; iz vreče za uničenje dokumentov)

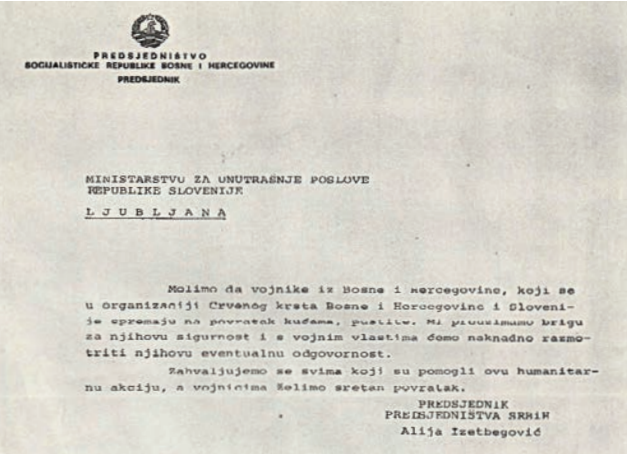
strani pripadnikov TO je zbirni center v Puconcih prešel v organizacijo UNZ M. Sobota. Konec junija so bili v Puconcih nameščeni vojni ujetniki iz nekaterih goriških mejnih karav.

Kolikor me spomin ne vara, je bil s strani UNZ vodja tega centra Janez Rumež, ki je kot kriminalist delal na UNZ v M. Soboti. Njemu so pomagali takrat že upokojeni delavci milice: Ludvik Lazar iz Moravskih Toplic, Jože Rajh iz Vaneče, Vlasto Petrovič iz Moščancev idr. Med njimi je bil s strani državne varnosti Dušan Todorovič. Le-ti so skrbeli za notranjo organizacijo in red.

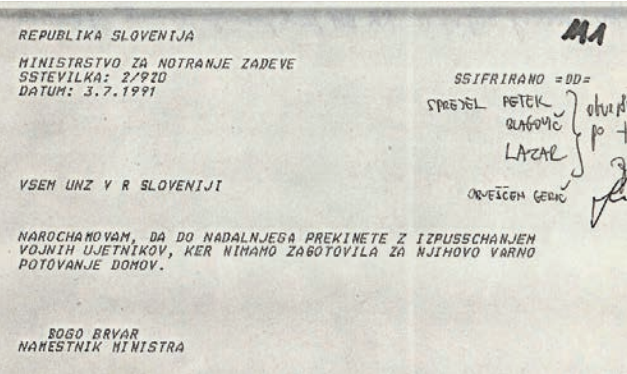
Na podlagi nastanka zbirnega centra v Puconcih je steklo aktiviranje in delovanje organov KS za SLO Puconcih (komiteja, štabov CZ in NZ), nato pa mobilizacija civilne zaščite in narodne zaščite v KS Puconci, ki smo jo izvedli na podlagi pozivov, ki smo jih prevzeli OŠ CZ in NZ M. Sobota. Aktiviranje smo izvedli preko kurirske službe KS Puconci. Odziv je bil dober, le nekateri posamezniki so se branili orožja, formalno so ga s podpisom v zvezek dežurstva sprejeli, a ga pustili v pisarni štaba. So pa vseeno opravili svojo državljansko dolžnost varovanja vojnih ujetnikov.

Za oskrbo zbirnega centra v Puconcih je bilo mobiliziranih čez 30 naši krajank, ki so tudi po 12 in več ur na dan preživele med razjarjeno mladino. Skrbele so za vso oskrbo od delitve hrane do čistoče prostorov in nazadnje do oblačenja v civilno obleko ter razpustitve centra. Zanimiva je ugotovitev, da so te ženske zapustile svoja delovna mesta, kmetije, svoje družine, bolne starše in svojce ter nudile del sebe za samostojno in svobodno Slovenijo, sedaj pa še niso prejele zelo zasluženega statusa vojnega veterana kljub temu, da so ga dobili vsi delavci v zbirnih centrih po Sloveniji in delavci v raznih štabih.

Na naše sodržavljanke pa so tisti, ki so sprejemali zakon o vojnih veteranih, pozabili. Po toliki letih bi bil čas, da se tem ženam dodeli ta zelo zaslužen status, tudi pravice, ki jim pripadajo, saj so se razdajale za svobodo in samostojno Slovenijo. Zanimivo je tudi, da so nekateri delavci v zbirnih centrih svojo delovno dolžnost opravljali za plačilo, medtem ko so te žene opravljale delo brezplačno, aktivistično.

Kopija prošnje predsednika predsedstva Bosne in Hercegovine, Alije Izetbegoviča, za izpustitev vojnih ujetnikov iz njihove republike (arhiv UNZ Murska Sobota; iz vreče za uničenje dokumentov)

Kopija ukaza namestnika ministra za notranje zadeve, ki je prepovedoval nadaljnje izpuščanje vojnih ujetnikov zaradi njihove varnosti (arhiv UNZ Murska Sobota; iz vreče za uničenje dokumentov)

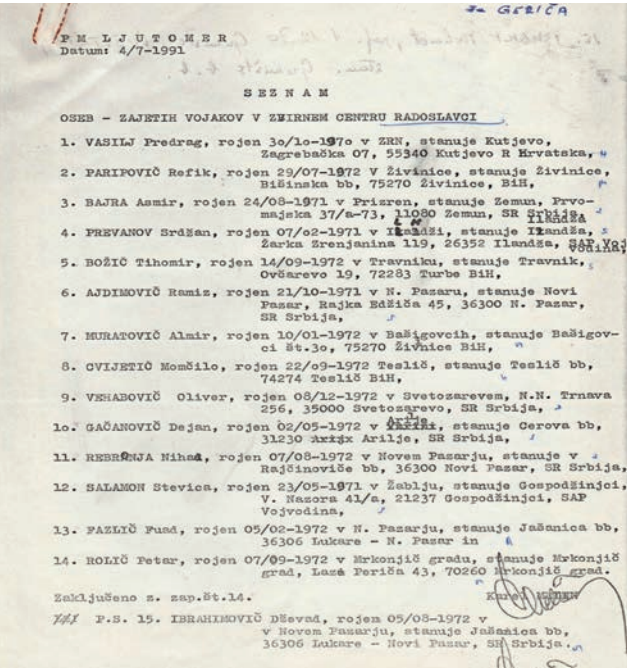
Med ujetniki je bilo mnogo primerov medsebojnega fizičnega obračunavanja in medsebojnih spopadov ter namernega lomljenja šolskega inventarja, zaradi česar sta posredovala takratni predsednik občine, Andrej Gerenčer in predsednik izvršnega sveta, Ivan Obal. Ta razjarjena in neinformirana mladina je bila precej nasilna, posebej so izstopali Srbi in Hrvati, zahtevali so televizijo, da bi bili bolj informirani, kaj vse se v takratni državi dogaja.

Mobilizirane pripadnice civilne zaščite so bile zelo izpostavljene in pod določenim pritiskom te mladine, ki je bila pripravljena narediti vse, samo da bi prišla na svobodo. Na občinskem štabu CZ M. Sobota, ki je bil mobilizator teh, so vse pozabili, le na sebe in svoje v štabih niso pozabili in izposlovali status vojnih veteranov.

V nočnem času smo imeli v štabu v Puconcih, in sicer od 20. do 6. ure, varovanje vojnih ujetnikov v šoli. Pri osnovni šoli je bilo 10 ali 11 stražarskih mest. V štabu, ki se je nahajal na krajevnem uradu in sejni sobi KS Puconci, informacijo o stanju in navodilo o varnem opravljanju dolžnosti pripadnika NZ, trak narodne zaščite, orožje in določeno število nabojev, prejem oborožitve in sprejem dolžnosti, je moral s podpisom potrditi (razpoznavno geslo).

Načelnik NZ KS Puconci je bil že pokojni Štefan Zver iz Puconcev, ki je skoraj po ves dan bil v štabu in skrbel za pravočasni vpoklic ter razpored dežurstva. Delamo na tem, da bi zbrali nekatere avtentične dokumente vezane na te dogodke. Na podlagi predhodne priprave je delo potekalo normalno, razen nekaj primerov posameznikov, ki so odvrčali orožje.

Bili so pa tudi primeri, da so ujetniki pobegnili in bili prijeti s strani delavcev milice v telefonskih govorilnicah v M. Soboti, ko so klicali domov, da so naslednjega dne starši preko Madžarske prišli ponje. Ko so to izvedli nekateri krajani, so kritizirali vodstvo KS, ki naj bi dovolilo, da je pri nas nastal ZC (Da se bodo Srbi maščevali in nas bodo tudi bombardirali, podobno kot M. Soboto). Marsikaj se je dogajalo, kar lahko opišejo udeleženske, ki so doživele velike travme, ker so doma pustile družine, bolne starše in družinske člane ter otroke.

Seznam vojnih ujetnikov v zbirnem centru v Radoslavcih (arhiv UNZ Murska Sobota; iz vreče za uničenje dokumentov)

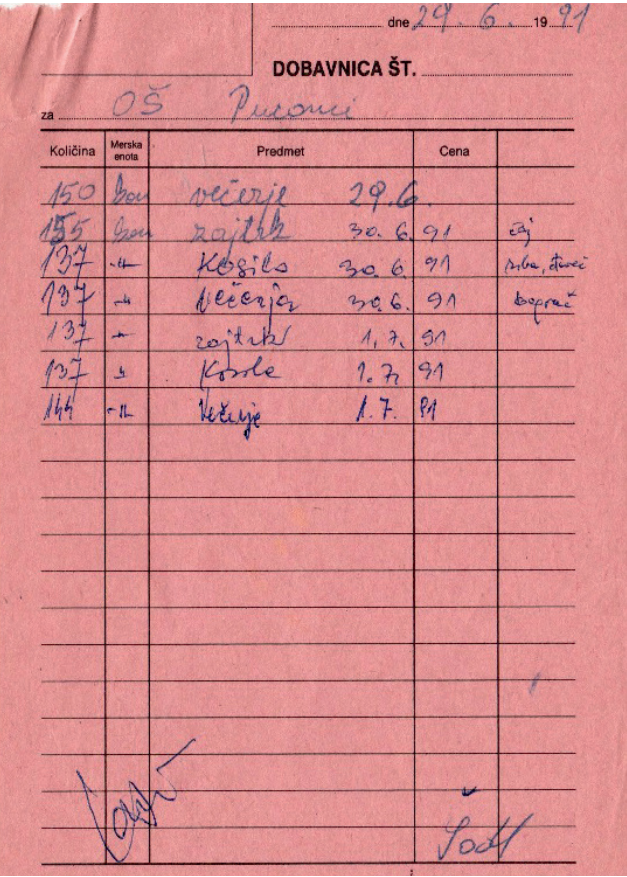
Zaradi težav v komuniciranju je tudi bilo precej težav predvsem s pripadniki z območja Kosovega in Makedonije. Vodstvo ZC se je posluževalo pomoči tolmačenja našega puconskega slaščičarja, Alija Alijevič, ki je bil v veliko pomoč.

Ujetnike je tudi obiskal predstavnik rdečega križa M. Sobota in ujetnikom obljubil, da bodo obravnavani v skladu z mednarodnimi predpisi in jim bodo pomagali, da bodo vrnjeni domov. Po skoraj 14-dnevnem bivanju več kot 550 ujetnikov smo v KS Puconcih organizirali akcijo zbiranja oblačil in obutve. Nabralo se je za dve traktorski prikolici oblačil, od spodnjega perila do oblek, srajc in majic, suknjičev in ena prikolica obutve.

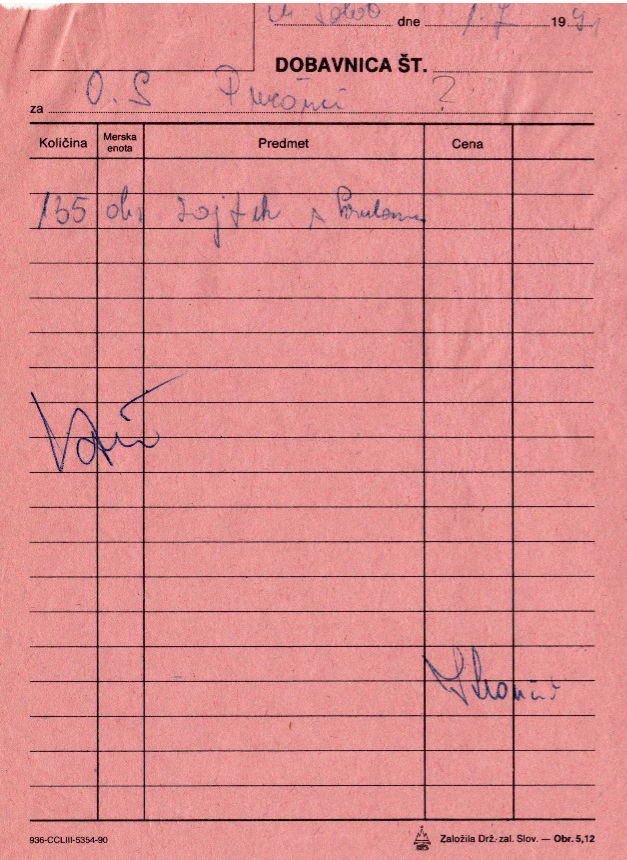
To vse so potem po videzu in želji vojaka pripadnice CZ delile in prevzemale vojaška oblačila. Zaradi problematike, ki so jo povzročali razjarjeni ujetniki se je začelo le te tudi postopoma odpuščati domov. Pri delitvi oblačil in obutve je bilo zelo zanimivo, prav napeto, da so vsi hoteli imeti farmarke (kavbojke) in adidas copate.

Nekje koncem julija je bil center izpraznjen, pripadnice CZ so ga skupaj z ostalimi delavci ZC pospravili. Dokumentacija organiziranega sodelovanja KS, NZ in CZ pa se ni shranila in tako iščemo le-to pri posameznih krajani, ki so pri tem sodelovali.

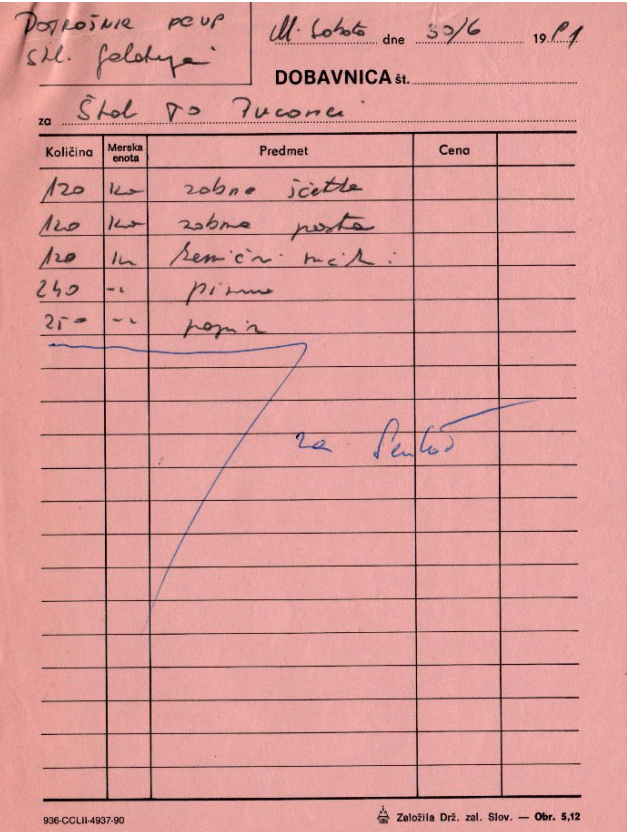
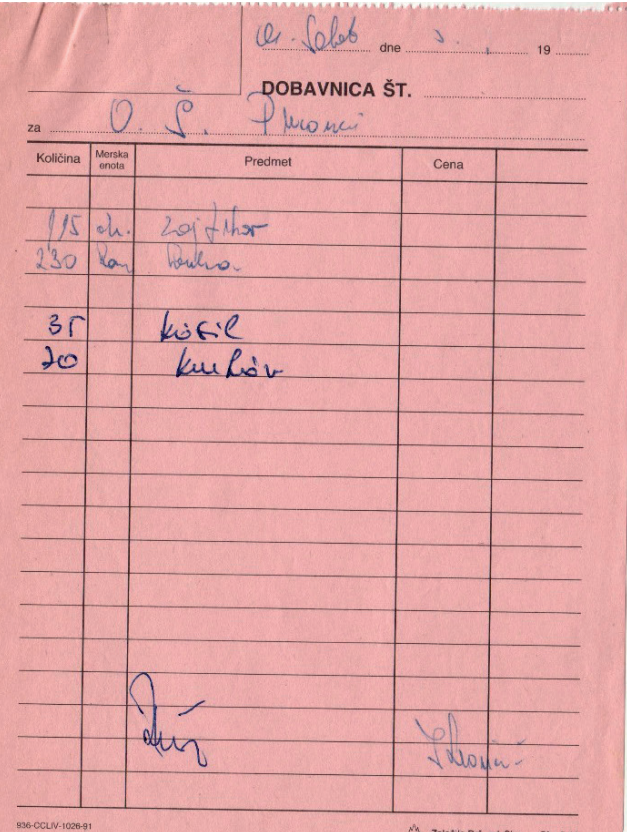
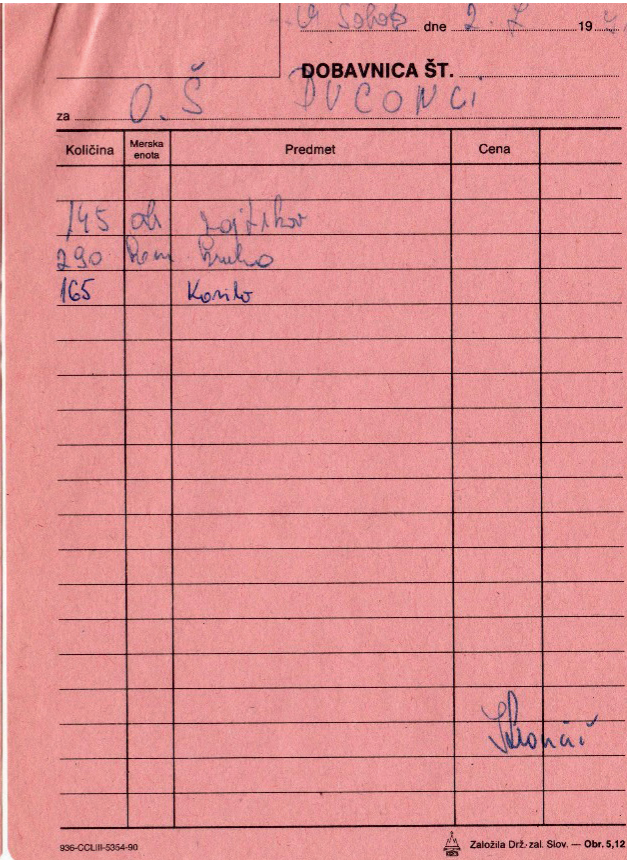
Vodstvo Krajevne organizacije borcev za vrednote NOB Puconci si ves čas delovanja prizadeva, da bi spomini na dogodke naše preteklosti in polpreteklosti zgodovine na našem območju ne bi bili pozabljeni. Zato deluje v tem smislu in jih nekako zabeležiti ter ohraniti našim zanamcem, ki naj vedo, da so se tudi na našem območju odvijale aktivnosti, ki so

Kopija dobavnice za hrano, na dan 29. 6. 1991, v zbirnem centru osnovne šole v Puconcih (arhiv UNZ Murska Sobota; iz vreče za uničenje dokumentov)

Dobavnici za hrano v zbirnem centru v Puconcih za 1. in 2. 7. 1991 (arhiv UNZ Murska Sobota; iz vreče za uničenje dokumentov)

Dobavnici za hrano in druge potrebščine za vojne ujetnike v zbirnem centru v Puconcih za 30. 6. 1991 (arhiv UNZ Murska Sobota; iz vreče za uničenje dokumentov)

REKAPITULACIJA - 2. BIRNI CENTER PUCONCI				
SEKCIJA	ZAJETRE	KOSILO	VEČERJ	KRUH
29/6	150		150	
30/6	429		132	
1/7	678	132 (130)	144	132
2/7	600	40	165	290
3/7	1400	200	200	200/100
4/7	1305	200	200	200/100
5/7	450	115	35	230/7
		952/1025	474	445/107

Ročna evidenca prehrane v zbirnem centru v
Puconcih (arhiv UNZ Murska Sobota; iz vreče za
uničenje dokumentov)

[illegible]

Seznam vojnih ujetnikov zbirnega centra v Vidmu
(arhiv UNZ Murska Sobota; iz vreče za uničenje
dokumentov)

obeležij na našo zgodovino. Na čas, na borbo na našo samostojnost in neodvisnost, za mir, ko smo bili Slovenci bolj enotni kot kdaj koli prej.

Naša krajevna organizacija si zato prizadeva, da smo v njej združeni borci NOB, vojni veterani oz. nekdanji pripadniki TO, delavci milice in drugi udeleženci vojne za Slovenijo. V našo organizacijo pa so vključili tudi drugi naši občani, ki jim vrednote NOB in vojne za Slovenijo nekaj pomenijo.

IMENJE I IME	ROĐENJE POSLE	ITALIJE KRAJ, O. RAFO.	SARAJEVO	UJ	RAPOVAC V.P.	ČAS PRIJENJA	KRAF JE IPOSRE	ŠEŠ KADANJ
1. STANOVIĆ BENJAMIN	27/10- 1912	VARAŽDIN Hrvatika	SDB	MAJON	VARAŽDIN	3/7-1919		
2. VULIN BUDAN	26/11- 1919	MAČKOR SLOVENIJA		MAJON	54 7/4 HNOŠO	3/7-1919		
3. VUČIĆ EDU	1/10- 1914	NOVA GORICA SLOVENIJA		MAJON	2/4-69			
4. ZBETI REBET	1919- 1912	NEBOTIN MAKEDONIJA	MULIJAN	MAJON	VARAŽDIN	3/7-1919	3/7-1919	
5. PAJALIĆ I. IBRAHIM	29/1- 1914	ZENICA BIH	MULIJAN	MAJON	34-5			
6. PAVLOVIĆ SINIŠA	1919- 1911	GORAN STANJAN SERBIA	SDB	MAJON	VARAŽDIN	3/7-1919		
7. LAJIĆ PELJKO	1911- 1911	GORA 45 BIH	MAJON	MAJON	" - "	" - "		
8. LOZANIĆ F. VESNA	21/2- 1912	VARAŽDIN Hrvatika	" - "	MAJON	" - "	" - "		
9. RAKOVIĆ DANČO	1910- 1912	CAGNIE BIH	" - "	MAJON	" - "	" - "		
10. VEKLIAN B. VICA	11/6- 1912	BODONALCI Hrvatika	" - "	MAJON	" - "	" - "		
11. TOŠE DANIL	15/9- 1912	ŽUMBOVCI BIH	MAJON	MAJON	" - "	" - "		

Seznam vojnih ujetnikov zbirnega centra v Vidmu
(arhiv UNZ Murska Sobota; iz vreče za uničenje
dokumentov)

prispevale, da danes živimo v svobodni in samostojni Sloveniji.

Prizadevamo si, da ta dejanja ne smejo iti v pozabo in jih je treba pustiti zanamcem. Zato pa skrbimo za pomnike NOB na našem območju, k temu pa smo dodali spominski obeležji vojnih veteranov v Puconcih in v Moščanci. V Puconci pa želimo k temu obeležju ob letošnjem 4. pohodu spominov, tovarštva in v počastitev praznika Občine Puconci (18. 10. 2009) spominsko obeležje Policijskega društva Sever za Pomurje, ki bosta na marmornatem podstavku, kjer bo zapis iniciatorja KO teh aktivnosti in postavitve

9 Delo policije po koncu spopadov

9.1 Spet redno delo³⁴¹

Prva naloga policije, kot se je po vojni milica in sploh organi za notranje zadeve začela imenovati, je bila vrnitev k osnovnim nalogam policije, za UNZ, ki so mejile z Republiko Hrvaško, pa je to pomenilo tudi prevzem varovanja t. i. južne meje. To pa je vsebovalo tako pokrivanje kopne meje in meje na reki Muri za našo UNZ.

Naloga ni bila tako enostavna, kot je bilo zapisano. Posebna policijska enota je bila še vedno ločena od policijskih postaj in je nadzirala južno mejo. Na ostalih postajah mejne milice so se začeli delati spiski miličnikov, ki bodo šli delat na mejne prehode z Republiko Hrvaško.

Čeprav je policija tudi med spopadi poleg bojevanja delala redne naloge policije, vrnitev k rednim nalogam ni bila preprosta. Zelo hitro je bil odpuščen rezervni sestav policije in je bilo policistov še manj. Poleg tega je bilo potrebno še vedno varovati t. i. vitalne objekte (trafo postaje, pošte, banke itd.), ker so se dogajale diverzije po celi državi (uničeni drogovi daljnovoda, zažgana bencinska črpalka ipd.), povzročene po vsej verjetnosti s strani pripadnikov JLA ali zagovornikov prejšnje države z vojaškim znanjem.

Dobro je bilo, da je bilo v tem času bistveno manj kaznivih dejanj, tudi kršitev javnega reda in miru je bilo manj, tako da je policija lahko obvladovala razmere na terenu in izvajala naloge, ki so ostale kot posledica vojne. Prav tako so se izvajali ogledi krajev kaznivih dejanj vojnega hudodelstva in dokumentiralo se je uničenje, ki ga je povzročila JLA med svojim pohodom.

Na meji z Republiko Hrvaško so se najprej odprle kontrolne točke, ki so bile sicer postavljene dan pred agresijo, vendar so jih vojaki JLA porušili (kjer so bili postavljeni začasni objekti; miličnike so prisilili k umiku od tam). Na območju UNZ Murska Sobota so se formirali mejni prehodi v Petišovcih, na Gibini in Razkrižju.

Petišovci so najprej delali pod okriljem PMP Dolga vas in nato kot samostojna PMP Petišovci. Gibina in Razkrižje sta delala pod okriljem PP Ljutomer in nato kot samostojna PMP Gibina. Zeleno in modro mejo³⁴² z Republiko Hrvaško pa so zaradi razmer v tej državi nekaj mesecev še varovali pripadniki PPE, nato pa so varovanje postopno prevzemali policisti območnih policijskih postaj, pri nas torej PP Lendava in PP Ljutomer.

Ena od pomembnih nalog je bila tudi označitev katastrske meje, da so občani vedeli, do koder seže začasna meja in da so policisti vedeli, katero območje se varuje, da niso prehajali na ozemlje katastra sosednje države.

341 Drago Ribaš

342 V policijskem slengu je zelena meja kopna meja, modra meja pa meja na morju, jezerih in rekah.

9.2 Spremljanje odhoda JLA in »bele čelade«

9.2.1 Okoliščine premirja – Brionska deklaracija³⁴³

Brionska deklaracija je dokument, podpisan 7. julija 1991 med Republiko Slovenijo in SFRJ pod političnim pokroviteljstvom Evropske unije, s katerim so bile ustavljene sovražnosti na ozemlju Slovenije, ta pa je za dobo treh mesecev zamrznila osamosvojitvene aktivnosti.

9.2.1.1 Okoliščine

Delegacija Evropske unije, ki so jo sestavljali zunanji ministri Nizozemske – Hans van den Broek, Luksemburga – Jacques Poos in Portugalske – João de Deus Pinheiro, se je na Brionih sestala s slovensko, hrvaško in jugoslovansko zvezno delegacijo.

V jugoslovanski delegaciji so bili predsednik vlade Ante Marković, notranji minister Petar Gračanin, zunanji minister Budimir Lončar in pomočnik obrambnega ministra Stane Brovet ter člani predsedstva SFRJ (brez predstavnikov srbskih pokrajin), med njimi tudi dr. Borisav Jović. Hrvaško je zastopal dr. Franjo Tuđman, iz Slovenije pa so se sestanaka udeležili predsednik predsedstva Milan Kučan, premier Lojze Peterle, zunanji minister dr. Dimitrij Rupel, slovenski predstavnik v jugoslovanskem predsedstvu dr. Janez Drnovšek in predsednik slovenske skupščine dr. France Bučar.

Po pogajanjih, ki so trajala celih petnajst ur, so sprejeli skupno deklaracijo:

9.2.1.2 Brionska deklaracija

7. julija 1991

Na povabilo jugoslovanske vlade se je, dne 7. 7. 1991, ministrska trojka Evropske skupnosti na Brionih sestala s predstavniki vseh strani, ki so neposredno vpletene v jugoslovansko krizo.

Cilj misije treh ministrov je bil, da bi ustvarili ustrezne možnosti za mirna pogajanja med vsemi stranmi. Vse vpletene strani so vzele na znanje deklaracijo Evropske skupnosti in njenih držav članic, sprejeto 5. 7. 1991, in ponovno potrdile svojo polno zavzetost za uresničevanje predlogov Evropske skupnosti, z dne 30. 6. 1991, z namenom zagotoviti prekinitev ognja in omogočiti pogajanja o prihodnosti Jugoslavije. V zvezi s temi predlogi so nadaljnje modalitete dogovorjene v aneksu I.

Vse strani so se sporazumele, da morajo dosledno spoštovati naslednja načela, da bi zagotovile mirno rešitev:

- Le narodi Jugoslavije lahko sami odločajo o svoji prihodnosti.
- V Jugoslaviji je nastal nov položaj, ki zahteva skrbno nadzorovanje in pogajanja med različnimi stranmi.

- S pogajanjem je treba začeti takoj, najpozneje pa 1. avgusta 1991, in to o vseh vidikih prihodnosti Jugoslavije, brez kakršnihkoli pogojev in na podlagi načel iz sklepnega dokumenta iz Helsinkov in Pariške listine za novo Evropo (to se nanaša predvsem na človekove pravice, vključno s pravico naroda do samoodločbe v skladu z listino ZN in ustreznimi normami mednarodnega prava, torej tudi tistimi, ki se nanašajo na ozemeljsko celovitost države).
- Kolektivno predsedstvo mora imeti popolna pooblastila in mora igrati svojo politično in ustavno vlogo, kar zadeva zvezne oborožene sile – vse strani se bodo vzdržale kakršnihkoli enostranskih korakov in predvsem vseh nasilnih dejanj.

Kar zadeva Evropsko skupnost in njene države članice, bodo ponudile pomoč pri iskanju mirnih in trajnih rešitev za sedanjo krizo pod pogojem, da bodo strogo upošteevane vse navedene obveznosti. V tem kontekstu ES in njene države članice sprejemajo zahteve drugih strani po ponujeni pomoči za lažji potek pogajanj.

Pomagale bodo z nadzorovanjem napredka pogajanj, z ekspertizami za delovne skupine, ki jih bodo ustanovile zainteresirane strani, to pa vključuje med drugim pravna vprašanja, vprašanja, ki se nanašajo na človekove pravice, vključno s pravicami narodnostnih manjšin, gospodarska in trgovinska vprašanja in vprašanja o varnosti. Glede na odločitve, ki so bile sprejete v Pragi v okviru KEVS, so se članice dogovorile, da bodo čim prej poslale komisijo za nadzor, ki naj bi pomagala pri prekinitvi ognja in nadzorovala izvajanje drugih elementov sporazuma, ki so ga dosegle jugoslovanske strani ob pomoči ES. Smernice za to pripravljalo misijo so navedene v aneksu II.

Vse strani pozdravljajo pričakovani prihod pripravljalne misije visokih funkcionarjev 9. julija 1991.

Vse jugoslovanske strani se zavezujejo, da bodo podprle misijo za nadzor, kar ji bo med drugim zagotovilo tudi popolno zaščito in svobodo gibanja.

Vse strani so se sporazumele, da je zaščita manjšinskega prebivalstva vitalnega pomena za uspešen izid pogajanj. Prav tako so potrdile, da bodo v tem pogledu popolnoma spoštovale svoje obveznosti, predpisane z mednarodnim pravom.

Evropska trojka je pripravljena, da bo o razvoju položaja v zvezi s procesom pogajanj obvestila vse države članice KEVS.

9.2.1.3 Aneks I

1. Režim na meji

Nadzor nad mejnimi prehodi bo prevzela policija Slovenije. Delovala bo v skladu z zveznimi predpisi.

2. Carine

Sporazum, ki so ga podpisali predstavniki zvezne vlade in vlade Republike Slovenije 20.

³⁴³ https://sl.wikipedia.org/wiki/Brionska_deklaracija

Fotografija iz arhiva Borisa Žnidariča prikazuje postroj miličnikov in pripadnikov TO v Luki Koper, 26. 10. 1991, ob 01. uri

Fotografija iz arhiva Borisa Žnidariča prikazuje zadnji dan odhoda JLA iz RS, Koper 25. 10. 1991 (general JLA – Popov)

junija 1991, je potrjen in bo uresničen. Carine bodo ostale zvezni dohodek in pobirali jih bodo slovenski cariniki. Vplačevali jih bodo na skupen račun, ki ga bodo nadzorovali zvezni in republiški finančni ministri skupaj z enim ali dvema zunanjima kontrolorjema.

3. Nadzor zračnega prometa

Obstaja enoten nadzor zračnega prometa za vso Jugoslavijo. Ves domači in mednarodni zračni promet čez Jugoslavijo bo nadzoroval in zagotavljal pristojni zvezni organ.

4. Varnost na mejah

Vzpostaviti je treba stanje, ki je veljalo pred 25. junijem 1991. V času suspenza (tri mesece) je potrebno opraviti pogajanja, da bi omogočili regularen prenos vseh pristojnosti JLA na tem področju. Na mejah bo ostal režim, ki je utemeljen na evropskih merilih.

5. Drugi načini za prekinitev ognja:

- deblokada vseh enot in objektov JLA;
- brezpogojen umik enot JLA v vojašnice;
- odstranitev vseh barikad na cestah;
- vrnitev vseh sredstev in opreme JLA;
- deaktiviranje enot TO in njihova vrnitev na izhodiščne točke.

Vsi ti ukrepi bodo začeli veljati takoj, ko bo mogoče, najkasneje do 8. Julija, in sicer do 24. ure.

6. Ujetniki

Vse osebe, ki so zaprte zaradi sovražnosti od 25. junija 1991, je treba čim prej osvoboditi,

Fotografija iz arhiva Borisa Žnidariča prikazuje postroj v Kopru, komunalni privez, 26. 10. 1991, ob 10. uri

Fotografija iz arhiva Borisa Žnidariča prikazuje pregled enot policije in TO, Koper, 26. 10. 1991, ob 01. uri

najkasneje do 8. Julija, in sicer do 24.ure. V zvezi z izvajanjem te odločitve bo potekalo sodelovanje z mednarodnim rdečim križem.

9.2.1.3 ANEKS II

Uvod

Položaj v Jugoslaviji zadeva vse članice DEVS. Komite visokih funkcionarjev je na svoji seji v Pragi preučil možnost, da bo v Jugoslavijo poslal večnacionalno opazovalno misijo. Očitno je, da takšna misija lahko dela le ob popolnem soglasju vseh zainteresiranih strani. Da bi misiji omogočili izvrševanje nalog, je nujno določiti njen mandat in njene pravice ter dolžnosti. Financiranje te operacije in vrsto praktičnih vprašanj je treba prav tako določiti. V ta namen predlagamo naslednje:

Mandat

Ustanavlja se opazovalna misija z nalogo nadzorovanja položaja v Jugoslaviji, predvsem aktivnosti v Sloveniji in morda tudi na Hrvaškem. Cilj misije je, da nadzoruje izvajanje drugih elementov sporazuma, ki so ga dosegle jugoslovanske strani s pomočjo Evropske skupnosti.

Trajanje mandata

Opazovalni misiji je treba omogočiti čimprejšnji začetek dela. Misija bo delovala vse dotlej, dokler bodo zainteresirane strani menile, da je to potrebno.

Določanje obsega aktivnosti

Pod sedanjimi pogoji bo misija svojo dejavnost omejila na Slovenijo in morda na Hrvaško. Če bo potrebno, bodo obseg njenega delovanja ponovno preučili ob soglasju vseh

zainteresiranih strani.

Sestava in način delovanja

Opazovalna misija je lahko mešana, to pomeni, da so njeni člani lahko vojaške osebe in civilisti.

Misija lahko šteje od 30 do 50 članov. Ker je pomembno, da deluje čim bolj učinkovito, izbor članov misije ne bi smel upočasnit začetka njenega delovanja. Praktična rešitev bi lahko bila, da bi angažirali opazovalce med civilnimi in vojaškimi člani delegacije CSBM na Dunaju, kjer že obstaja ekspertiza glede procesa KEVS. Njim se lahko pridružijo druge civilne ali vojaške osebe. Misija bo ustanovila center za koordinacijo v Jugoslaviji. Iz tega centra bodo pošiljali manjše skupine – na primer po dva člana na različna območja. Po en oficir za zvezo, pripadnik vsake nasprotne strani bo imenovan za spremstvo takšnim opazovalnim enotam ob vsakem času.

Struktura poveljevanja in supervizija

Opazovalne enote bodo delovale pod nadzorom šefa opazovalne misije. Šef opazovalne misije bo pošiljal vsakodnevna sporočila prek sekretariata KEVS v Pragi komiteju visokih funkcionarjev. Komite mora biti ustrezno telo, v katerem bodo skrbeli za vse dejavnosti opazovalne misije in odločali, ali bodo mandat misije podaljšali, če bo to potrebno.

Pravna vprašanja

Treba je zagotoviti pravne pogoje, tako da bi misija lahko opravljala svoje naloge. To vključuje zagotovitev diplomatske imunitete kot tudi svobodo gibanja in komuniciranja v Jugoslaviji, to pa pomeni tudi komunikacijo s centrom za koordinacijo in veleposlaništvu.

Praktična vprašanja

Med številnimi praktičnimi vprašanji je treba rešiti tudi vprašanja, ki zadevajo prevozna sredstva in zagotoviti prevajalske storitve, ki morajo biti na voljo opazovalnim enotam kot tudi način, kako se bodo opazovalci identificirali kot člani opazovalne misije KEVS.

Ker opazovalna misija ni mirovna sila, njeni člani ne bodo oboroženi.

9.2.2 Bele čelade³⁴⁴

Tako kot je to običajno pri takih sporazumih, je bil tudi ta deležen različnih tolmačenj. Sami smo na mejne prehode dobili navodila, da sicer spoštujemo Brionsko deklaracijo, vendar ostane izobešena zastava nove države in tudi označbe na cesti ob vstopu oziroma izstopu iz države, ki so bile postavljene dan pred spopadi. Obiskala nas je trojka nadzornikov, ki so bili tako na UNZ kot na mejnih prehodih, kjer so bili spopadi. Na mejnem prehodu v Gederovce so prišli trije, bili so oblečeni v bele obleke, vodil jih je predstavnik Italije. Najprej so od mene zahtevali, da takoj izobesim zastavo SFRJ in odstranim cestne table z označbo Republike Slovenije.

To sem zavrnil z navedbo, da v nobeni državi v Evropi nihče ne zahteva, da se na mejnem prehodu izobešajo zastave tuje države. Neuspešno so se sklicevali na določbe Brionske deklaracije. Povedal sem jim, da smo se za to zastavo bojevali z agresorsko armado in zato ne morem in ne smem izobesiti zastave agresorja imam pa tudi taka navodila, da to glede oznak ostane, kot je bilo.

Zanimalo jih je, kako so potekali spopadi za mejni prehod. To sem jim s kolegi razložil in tudi prikazal in pokazal poškodbe na objektu mejnega prehoda. Ker so bili v glavnem vojaki, niso razumeli tega, da smo mi obkoljeni pozivali vojake JLA, ki so nas napadali in obkolili, da se predajo, tudi niso razumeli tega, da smo mi napadli prvi, kljub temu, da sem jim razložil in pokazal, da je JLA dobila minomete in če ne bi odstranili te grožnje, bi razbili zgradbo in pobili branitelje.

Predstavniki belih čelad, kot smo jih imenovali, so bili sicer zelo vpljudni in razumevajoči.

9.2.3 Odhod JLA iz Slovenije³⁴⁵

Po podpisu Brionske deklaracije je slovensko vodstvo pričakovalo pogajanja z zvezno vlado, tista pogajanja, ki so jih zvezni vladi ponujali od jeseni prejšnjega leta. Potem pa je predsedstvo SFRJ sprejelo presenetljivo odločitev 18. 7. 1991, da se JLA umakne iz Slovenije v treh mesecih. 18. 10. 1991 so se izvedla zadnja pogajanja z vodstvom JLA in v noči iz 25. na 26. 10. 1991 je zadnji aktivni vojak JLA zapustil našo državo z vojaško ladjo in najetim trajektom.

V tem času je policija aktivno sodelovala pri prevzemu objektov JLA skupaj z oficirji TO. Policija je konec julija 1991 začela s prevzemom stražnic na meji z Republiko Madžarsko in Republiko Avstrijo z namenom, da prevzame varovanje v njih. Objekti so bili po prevzemu zapečateni. Varovanje pa je bilo operativno, to pomeni, da se je občasno tam oglasila patrulja ali vodja varnostnega okoliša in pregledala okolico objekta.

V komisiji so s strani UNZ Murska Sobota sodelovali dva inšpektorja iz inšpektorata policije, kriminalistični tehnik, komandir ali namestnik komandirja policijske postaje, kjer je ležal objekt ter vzdrževalec iz UNZ Murska Sobota.

344 Drago Ribaš
345 Drago Ribaš

Naloga komisije je bila popisati stanje objekta in to stanje fotografirati ter izdelati album fotografij. Omogočiti je blo potrebno JLA, da odpeljejo osebne stvari, premičnine in živino. To se odpelje v vojašnice JLA v Mariboru, Celju ali Ljubljani. Komisija tudi naj ne bi dovolila uničenja zgradb. Če je imela JLA sredstva civilne zaščite, je to prevzela komisija civilne zaščite. Policija je prevzemala zgolj operativno varovanje, če bi nastala potreba po fizičnem varovanju (slednje prevzame TO).

Komisija je popisala vse nepremičnine in sklope v okviru nepremičnin in ocenila približno stanje teh nepremičnin. Popisani so bili tudi morebitni viški, ki so bili ugotovljeni v vojaški dokumentaciji – pa jih ni bilo (npr. v tem času so zgradili igrišče ali kakšen drugi pomožen objekt, pa ga še niso vnesli v evidenco nepremičnin JLA).

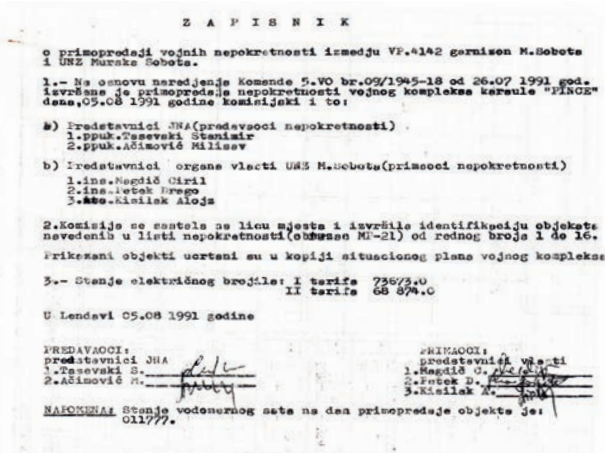
V mesecu oktobru pa je prišlo na vladi Republike Slovenije do drugačne odločitve in je bil sprejet sklep, da objekte, ki jih zapušča JLA in so bili že predani organom za notranje zadeve, prevzamejo v upravljanje območni štabi TO.

Zaradi tega so tudi na UNZ Murska Sobota ponovno ustanovili komisijo za predajo teh objektov in zapisniško predali objekte območnima štaboma TO v Murski Soboti in Ljutomeru. Za potrebe policije so zadržali stražnice v Petanjcih, Prosenjakovcih in Pincah.

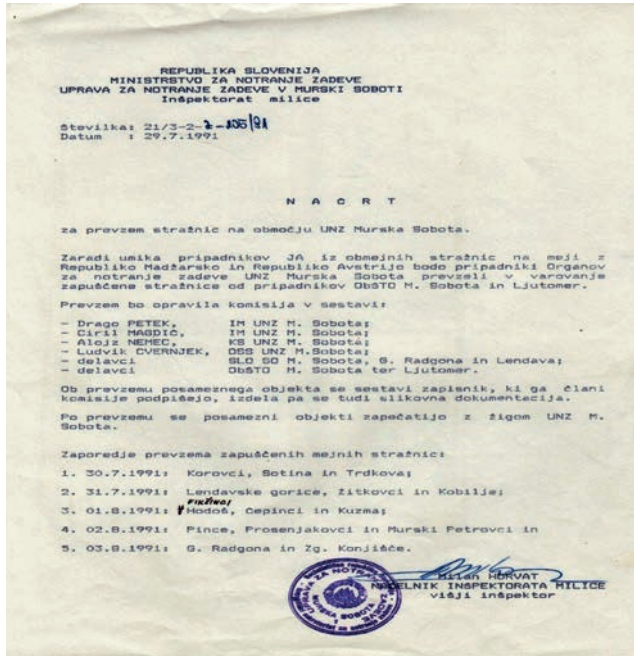
Ti objekti so bili uporabljeni za delo policije. V Petanjcih je bila postavljena enota vodnikov službenih psov v istih in pozneje v na novo zgrajenih prostorih in center za usposabljanje. V Prosenjakovcih je bila po prenovi postavljena izpostava Centra za tujce, ki je delovala v času najhujšega pritiska migrantov v letih od 1998 do 2003, pozneje je bila opuščena in zgradba predana Občini Moravske Toplice. V Pincah je deloval mejni prehod Pince in del schengenske enote PP Lendava ter skladišče UNZ Murska Sobota. Po Schengnu je bil mejni prehod opuščen in po izgradnji novega objekta PP Lendava tudi delo enote. Zgradba je predana ministrstvu za javno upravo.

Poleg teh administrativnih opravil se je še vedno vodil predkazenski postopek in zbiralo obvestila glede kaznivih dejanj vojnega hudodelstva zoper nekatere oficirje JLA. Prav tako se je operativno spremljalo gibanje oficirjev JLA.

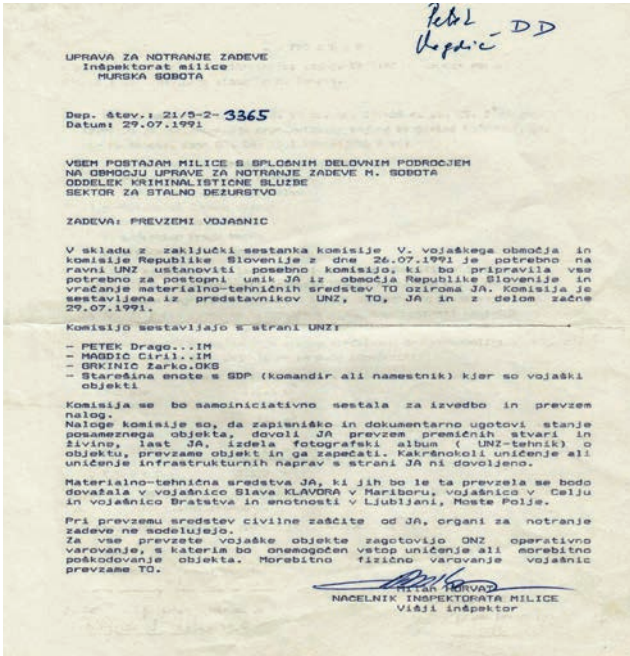
V mesecu oktobru pa je prišlo na vladi Republike Slovenije do drugačne odločitve in je bil sprejet sklep, da objekte, ki jih zapušča JLA in so bili že predani organom za notranje zadeve, prevzamejo v upravljanje območni štabi TO. Zaradi tega so tudi na UNZ Murska Sobota ponovno ustanovili komisijo za predajo teh objektov in zapisniško predali objekte območnima štaboma TO v Murski Soboti in Ljutomeru.

Kopija zapisnika o primopredaji stražnice Pince, ki je bila izvršena, dne 5. 8. 1991, s strani predstavnikov JLA, UNZ Murska Sobota in TO (arhiv UNZ Murska Sobota; iz vreče za uničenje dokumentov)

Kopija načrta za prevzem objektov JLA – stražnic na območju UNZ Murska Sobota od TO (arhiv UNZ Murska Sobota; iz vreče za uničenje dokumentov)

Kopija ukaza o ustanovitvi komisije za prevzem objektov JLA s strani organov za notranje zadeve z nalogami te komisije (arhiv UNZ Murska Sobota; iz vreče za uničenje dokumentov)

Za potrebe policije so zadržali stražnice v Petanjcih, Prosenjakovcih in Pincah.

Ti objekti so bili uporabljeni za delo policije. V Petanjcih je bila postavljena enota vodnikov službenih psov v istih in pozneje v na novo zgrajenih prostorih in center za usposabljanje. V Prosenjakovcih je bila po prenovi postavljena izpostava Centra za tujce, ki je delovala v času najhujšega pritiska migrantov v letih od 1998 do 2003, pozneje je bila opuščena in zgradba predana Občini Moravske Toplice. V Pincah je deloval mejni prehod Pince in del schengenske enote PP Lendava ter skladišče UNZ Murska Sobota. Po Schengnu je bil mejni prehod opuščen in po izgradnji novega objekta PP Lendava tudi delo enote. Zgradba je predana ministrstvu za javno upravo.

Poleg teh administrativnih opravil se je še vedno vodil predkazenski postopek in zbiralo obvestila glede kaznivih dejanj vojnega hudodelstva zoper nekatere oficirje JLA. Prav tako se je operativno spremljalo gibanje oficirjev JLA.

9.3 Postavljanje MP na južni meji (opis in razgovori s pripadniki PPE, IM UNZ referat za mejo)

9.3.1 Osamosvojitveni procesi Slovenije in priprave na vzpostavitev mejnega režima z Republiko Hrvaško³⁴⁶

Odnosi med republiko Hrvaško na območju Pomurja in Medžimurja so bili zgodovinsko vedno dobri. Bili so medsebojno soodvisni, obe pokrajini sta manj razviti. Kljub temu je bila naša pokrajina industrijsko in ekonomsko bolj razvita in je tako dajala kruh številnim

³⁴⁶ Podatke zbral in napisal vodja Sektorja za mejne zadeve in tujce ter poveljnik 7. bataljona oz. čete PEM, samostojni inšpektor

[illegible]

Kopija obrazca JLA, ki je služil kot popisni list za popis premoženja JLA, v kopiji je popis stražnice v Prosenjakovcih (arhiv UNZ Murska Sobota; iz vreče za uničenje dokumentov)

delavcem iz Republike Hrvaške. Tako je iz Hrvaške dnevno prihajalo v Slovenijo na delo (v Ljutomer, Lendavo in okolico) čez 1500 delavcev.

Da je Hrvaska stran to pokrajino zelo cenila, se je pokazalo v času agresije JLA na Slovenijo leta 1991, ko so Hrvaški prebivalci v M. Središču zaprli pot oklepno mehanizirani enoti in tako skupaj z blokado TO preprečili prehod čez reko Muro v Petišovcih.

Po izvedenih prvih demokratičnih volitvah v Sloveniji se je v Republiki Sloveniji pričel

– Alojz Flisar

[illegible]

Kopija popisnega lista o primopredaji strelišča JLA
v Mačkovcih, dne 2. 9. 1991 (arhiv UNZ Murska
Sobota; iz vreče za uničenje dokumentov)

A P I S N I K

primopredaji vojnih nepokretnosti izmedju VP 4142 Murska Sobota garni
i Murska Sobota i UNZ Murska Sobota.

- Na osnovu naredjenja Komande 5.VO br. 09/1945-18 od 26.07.1991.god.
izvršena je primopredaja nepokretnosti: vojnog kompleksa - kareule
"Mila Mariako" dana 03.06.1991.godine komandjici, i to:

a).- Predstavici JNA (Predevoaci nepokretnosti)

1.- potpukovnik Tasevski Stenimir,
2.- potpukovnik Adamović Miloslav

b).- Predstavici organa vlasti UNZ Murska Sobota (Primaozi nepokretnosti)

1.- insp. Lepdić Giril
2.- insp. Petek Drago
3.- stotnik Kasilak Alojz

- Komisija se sastala na licu mesta i izvršila identifikaciju objekta
navedenih u listu nepokretnosti (obrazac MF-21) od rednog broja
od 16 i od 1 do 3.

- Pomenuti objekti ucertani su u kopiji situacionog plana vojnog kom-
pleksa.

Pored ~~navedenih~~ objekata navedenih u listu nepokretnosti komisija
prilikom identifikacije ustanovila da se u ovom kompleksu nalaze i
sledeći naučnjakosti objekti:

- Igraoniste za odbojku,
- Svinjac

Od objekata navedenih u listu nepokretnosti, nedostaju objekti ~~nav-~~
navedeni na rednim brojevima 2 i 6, prvih list nepokretnosti te su
rednom broju 3 (drugom listu nepokretnosti)

Prosenjakovci, 03.08.1991.god.

EDAVAOCI:
edstavnici JNA
tpukovnik Tasevski *Stjepan*
tpukovnik Acimovic Milisav

PRIMAOCI:
Predstavnici vlasti
insp. Magdić Drago, CI
insp. Petek Drago
stotnik Kisilek A.

Z A P I S N I K

o primopredaji vojnih nepokretnosti između VP 8142 M. Sobota garnizon M. Sobota i 75. Oblasnog Štaba TO M. Sobota.

1. Na osnovu naređenja komande 5. VO sp. br. 265-28 od 26. 07. 1991 god. izvršena je primopredaja nepokretnosti vojnog kompleksa Mašković, garnizon M. Sobota, dana 02. 09. 1991 komisijski i to:

a) predstavnici JNA (predavaoci nepokretnosti)

1. P.pokovnik Tasevski Stanislav,

2. Kap. I. kl. Ovsenk Miroslav.

b) predstavnici organa vlasti

1. stotnik Ivan Smodiš

2. inspektor Drago Petek

3. Branko Solar, sekretariat za LO.

2. Komisija se sastala na licu mesta i izvršila identifikaciju objekata navedenih u listu nepokretnosti (obrazac MP-21) od rednog br. 1 do rednog br. 2. Prikazani objekti uočeni su u kopiji situacionog plana vojnog kompleksa br. 3. Pored objekata navedenih u listi nepokretnosti komisija je konstatovala, da u kompleksu postoji jedan objekat u izgradnji (završen do 3. faze) veličine 15 X 9 m. Objekat je građen aredovima društvenopolitičke zajednice i radnom snagom JNA. Objekat se ne može zapečatiti.

3. U kompleksu ~~se~~ nalazi se vojna štupa sa sledećom drvnom masom:

- crni bor	1.273 m ³
- smreka	22 m ³
- bukva	893 m ³
- gaber	22 m ³
- meki listavci	22 m ³

U K U P N O : 2.232 m³

OD TOGA: - 10% je 30 godina starosti, 70 % je starosti 80 godina i 20 % je 100 godina starosti.

4. U kompleksu ne postoji električna i vodovodna instalacija.

PREDAVAOCI:

1. P. pokovnik Tasevski Stanislav

2. Kap. I. kl. Ovsenk Miroslav

PRIMAOCI:

1. Stotnik Ivan Smodiš

2. Inspektor Drago Petek

3. Branko Solar

Kopija zapisnika o primopredaji strelišča JLA v Mačkovcih in vojašnice v Murski Soboti, dne 2. 9. 1991 (arhiv UNZ Murska Sobota; iz vreče za uničenje dokumentov)

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE
LJUBLJANA, KIDRIČEVA 2

27/10-2

SST: 1 0213-271-4/10430
DNE: 17/10-91

UPRAVA ZA NOTRANJE ZADEVE
KOPER, NOVA GORICA, KRANJ, CELJE,
SLOVENJ URADE, MARIBOR IN
MURSKA SOBOTA

ZVEZA: MASSA DEPESSA SST. 0213-1-4/8088 Z DNE 24.7.1991

PREMLICUJEMO ZGORNJ NAVEDENO DEPESSO, KI SE NANASSA NA PREVZEM
MEJNEJ STRAZNIC IN DRZAVNI MEJI Z ITALIJO, AVSTRIJO IN
NADZARSKO.

NAROCIMO, DA SE VSE MEJNE STRAZNICE ZAPISNISSKO PREDLA ENOTAN
TERITORIALNE OBRAMBE, UNZ NAJ POSKREBUJE ZA PESTAVO KOMISIJ V
KOTERI MORA BITI PRIZVANO PREDSTAVNIK UNZ IN PREDSTAVNIK
TERITORIALNE OBRAMBE.

IOBOR SAVCHAR
MINISTER ZA NOTRANJE ZADEVE

BRANE DNE 18.10.91 OB 09.30 URI SPREJELI:*****
529218 UNZ RSB
OBESPODPIS
TANGSEK

Kopija ukaza ministra za notranje zadeve, ki je
17. 10. 1991 ukazal, da se sprejete stražnice JLA
predajo v upravljanje TO (arhiv UNZ Murska Sobota;
iz vreče za uničenje dokumentov)

Z A P I S N I K
O PRIMOPREDAJI ZAPUSUŠENIH STRAŽNIC IN ZEMLJIŠČ

Odn 30. 10. 1991 je potekala primopredaja zapuščenih stražnic in zemljišč na državi meji z Avstrijo in Madžarsko med UNZ M. Sobota in 75. Območnim Štabom TO M. Sobota.

Zapisniko so bile predane naslednje stražnice: Gerlinči, Budinči, Kramarovci, Stroški vrh, Martinje, Matjaševci, Ocinje, Domanjševci, Krplivnik, Pordašinci, Motvarjevci, Središče, Dolga njiva, Kečkeš, Miljkovič, Pince Maroš, Dolenski prelaz, Nafta, Dolenci Podturen, Novakovec, Murska Soma in zemljišče Jarak Pince. Objekti v mestu Lendava in neposredni bližini sodišča se dem v zakup, za ostala zemljišča na območju stražnic pa ni bilo sklenjenih nobenih zakupov o koriščenju zemljišča med JA ter koristniki zemljišča.

Komisija je ugotovila, da je stanje objektov (fotodokumentacija) in pripadajočin zemljišč na vseh upoščenih stražnicah identično s stanjem in oceni navedenimi v zapisniku ob primopredaji stražnic in zemljišč med predstavniki oblasti (UNZ, TO in upravni organ za LO) ter JA v mesecu Juliju in avgustu tega leta.

Predstavniku območne štabe TO so bile predane kopije katastrskega načrta za naslednje stražnice: Središče, Motvarjevci, Pordašinci, Krplivnik, Kobilje, Dolga vas, Centiba, Murska Soma, Dolenci, Hodoš, Novakovec, Pince, Dolina, Martinje, Gerlinči, Budinči, Kramarovci, Gerlinči, ter listi nepremičnin stražnici: Sotina, Cvetko Stefan, Trakovca, Fiklinci, Kuzma, Dane Šumenjak, Cepinchi, Hodoš, Zitkovci, Prosenjakovič, Djuro Salaj, Stefan Kovac, Pince.

Murska Sobota, 30. 10. 1991.

Predstavniki UNZ:
Drago PETEK

Predstavniki Odv. S TO
Ivan ŠMADIGAS

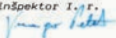
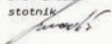
Kopija zapisnika, s katerim je UNZ Murska Sobota
30. 10. 1991 predala stražnice v upravljanje TO
(arhiv Alojza Flisarija)

- 2 -

A N E K S k zapisniku o primopredaji zapušenih stražnic in zemljišč

Predstavniku območnega Štaba TO so bili predani listi napremljivnih zapušenih stražnic in zemljišč (z rdečo črto so prečrtani objekti, ki na zemljišču več ne obstajajo): Gerlinči, Budinci, Kramarovi, stroški vrh, Martinje, Matjaževci, Ocínje, Domanjševci, Krplivnik, Pordasinci, Motvarjevci, Središče, Dolga njiva, Dečkeš, Mijhovič, Pince Marof, Dolenski prelaz, Nafta, Dolenci, Podturen, Novakovec, Murska Šuma in Jarak Pince.

Murska Sobota, 30. 10. 1991.

Predstavnik UNZ:	Predstavnik Obm. S TO:
Drago PETEK	Ivan SMOJIL
inspektor i. r.	stotnik
	

Kopija zapishnika, s katerim je UNZ Murska Sobota
30. 10. 1991 predala stražnice v upravljanje TO,
druga stran (arhiv UNZ Murska Sobota; iz vreče za
uničenje dokumentov)

proces demokratizacije, kar je močno motilo zvezno oblast, še bolj pa interese željne velikosrbske hegemonije v okviru Jugoslavije. Vse to je povzročilo osamosvojitvene procese v Sloveniji, kar pa je te procese še pospešilo, je bil ukaz o razorožitvi slovenske TO. Ukrepi za osamosvojitve so tekli in jih ni bilo moč več ustaviti.

Enaki procesi so istočasno stekli tudi v Republiki Hrvaški, vendar v drugih okoliščinah glede etničnih in verskih razmer. Tako so v obeh državah potekali procesi osamosvajanja, ki so bili v začetku celovito usklajeni z medsebojno podporo, grožnje iz Beograda pa so bile vse resnejše. Temu primerno smo se tudi pripravljali, vendar vsaka stran samostojno. Vedeli smo, da si bomo morali samostojnost na koncu kljub vsem poskusom mirnega razhoda izboriti z orožjem, kakor je tudi bilo.

Vsi državotvorni resorji so intenzivno izvajali ukrepe za delovanje nove države. Organi za notranje zadeve (ONZ) smo tako do podrobnosti načrtovali varnostne ukrepe za varnost ljudi in premoženja, notranjo varnost države in varnost državnih meja. Z Avstrijo, Italijo in Madžarsko je bilo to že utečeno, s Hrvaško smo to postavljali na novo.

Za ONZ Slovenije to ni bilo težko, s sosedi smo že prej dobro sodelovali, sami pa so te naloge izvajali tudi proti novim sosedom. V letu 1990 smo si neformalno izmenjali veliko informacij, uradnega pa ni bilo ničesar. Pri izdelavi dokumentov smo nekatere bistvene zadeve, ki so bile pomembne za obe državi in jih tako ali drugače ni bilo moč rešiti, uskladili, majn pomembne pa smo tolerirali. Zasledovalo se je dejstvo, da se v čim večji meri ustreže prebivalcem obeh strani ob nastanku nove meje. Ker jih v času SFRJ ni bilo, je bila to začetniška napaka, ki se je pokazala po vojni obeh držav in še po 26-ih

letih po osamosvojitvi ni rešena.

Problemi izhajajo iz temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti obeh držav, ki nista usklajeni glede poteka državne meje med državama po medsebojnem priznanju. V slovenski je dikcija »Meja med državama poteka po katastru (zemljiškem) med državama. V Hrvaški pa medrepubliška meja (iz SFRJ) postane državna meja.«

Po končani vojni, ko sta obe državi (Slovenija prej) začeli izvajati varovanje meje, pa so se začeli pojavljati problemi na večih področjih, ki jih prav zdaj doživljajo ravno prebivalci živeči ob državni meji z ene in druge strani, najbolj Slovenci.

Meja, ki poteka po katastru (slovenska odločitev), je tako povzročila dvolastništvo zemljišč, večje število slovenskih družin je odrezala od Slovenije, večjemu številu preprečila uporabo najbližjih komunikacij, onemogočila prihod do zemljišč, zlasti kjer so zemljišča na eni ali drugi strani rek in ni mostov oz. brodov, posekani so bili elektrovi, telefonske napeljave in vodovodne napeljave.

Po slovenski varianti je tako bilo odrezano kar precej teritorija, in sicer ena tretjina Murske šume, v SFRJ je bila tromeja med LR Madžarsko ob mejnem kamnu A-653 reke Mure, sedaj pri sotočju potoka Ledava in Krka oz. MK A-645, oziroma 1500 m proti Lendavi, Petdinarka v Petišovcih, gramoznica Petišovci in cestni zaselek Mirišča ter Razkrižja.

K temu naj dodam, da je zaradi poteka meje, ki ljudi ovira pri delu in življenju po postavitvah opozorilnih tabel »POZOR! DRŽAVNA MEJA« z obeh strani prihajalo do odstranitve le-teh in so prebivalci upoštevali mejo iz časa SFRJ. Zlasti pa so izstopali problemi pri ribičih in lovcih, ki so zahajali na lov oz. ribolov na nove teritorije na slovenski strani reke Mure. Tako je bilo izvršeno večje število mejnih incidentov. Tudi sam sem izvajal varovanje državne meje s helikopterjem po reki Muri do konca leta 1998, ko sem se upokojil.

Problematika varovanja državne meje po katastru, ki ga nikoli ni bilo

Z osamosvojitvijo je nastal problem varovanja državne meje po katastru, ki ga nikoli ni bilo. Že pred razglasitvijo samostojnosti je milica izvajala globinsko varovanje hrvaške meje. Izhodišče smo imeli v akciji Sever iz leta 1989, ko smo že takrat zaprli celotno mejo s SR Hrvaško. Ob osamosvojitvi smo prešli na samo mejo.

Kot vodja sektorja za mejne zadeve in tujce sem zaprosil Republiški sekretariat za notranje zadeve (RSNZ) za začasni kataster državne meje, vendar ga kljub večkratnim vsakoletnim zahtevam nisem dobil in ga ni še danes. Potek katastra meje sem si prekopiral na geodetski upravi, kar sta storila tudi komandirja PM Lendava in Ljutomer, da smo lahko določili traso gibanja pri varovanju meje in izvajanje intervencij. Že pred vojno in takoj po vojni je potekalo varovanje te meje, vendar ker teritorialno ni bila kadrovska pokrita, je to izvajala PEM UNZ, po vojni pa tudi pripadniki TO.

V nadaljevanju naj predstavim potek priprav za vzpostavitev te meje, ki so se pričele v procesu priprav na osamosvojitve leta 1990 in so se končale (nekaj se jih še danes ne) v

RAZVID SISTEMIZACIJE IN ZASEDBE DEL IN NALOG NA PMM GEDEROVCI				
Zasedba je v skladu z sistemizacijo po varianti "A". Takšna zasedba je bila vzpostavljena dne 1/8-1991.				
1. Komandir PMM	1. RIDAS Drago			
2. Namestnik komandirja PMM.....	1. SLAK Marjan			
3. Vodja skupine I. 4 del. mesta....	1. ANTIĆ Predrag 2. KOCBEK Franc 3. LEBAR Marija 4. LUKINOVIC Jože			
4. Vodja skupine II. 4 del.mesta....	1. BURJAN Marjan 2. HUELL Franc 3. RAJNAR Stefan 4. IVANUČA Anton			
5. Pomoč.vodje skupine 4 del.mesta.	1. KOCBEK Drago 2. PLAZAR Bernarda 3. KOLOŠA Drago 4. LOVENČAK Stefan			
6. Miličniki 20 delovnih mest.....	1. GUERGJEK Milan 2. JESENEK Branko 3. KLEMEČIĆ Miran - PM Drac 4. KOVACIĆ Srećko 5. PLAZAR Janez 6. ĐURIĆ Bojan 7. KOVAČ Jožef - PM Drmož 8. PREVOLŠEK Vinko 9. ŠKERLAK Jožica 10. POTOČNIK Ivan 11. POREDOS Milan 12. REČEK Robert 13. ČAGAR Ludvik 14. KACIJAN Danilo 15. NIDERL Milan 16. SEVER Stanislav 17. ŠAPIĆ Zlatko 18. PERTOCI Tomaž 19. BACIĆ Jože 20. KOSTI Miro			
7. Administrativni referent.....	1. _____			
8. Snažilke 2. delovni mesti.....	1. _____ 2. _____			

Kopija dokumenta, ki prikazuje sistemizacijo nove združene postaje PMP Gederovci iz prejšnjih PMP Gederovci in PMP Kuzma s pridodanimi mejnimi prehodi za obmejni promet

- 7 -				
POSTAJA MEJNE POLICIJE KUZMA				
Komandir postaje III. 12/16..P/20..3,01	1	1	V5 - V	SLAK Marjan
Vodja izmene II. 12/16..P/20..2,25	4	4	SR - SR	KORPIĆ Jožef HUEL Franc BURJAN Marjan LOVENČAK Stefan
Pomočnik vodje izmene 12/16..P/20..2,07	4	3	SR - SR	KOLOŠA Drago GABER Milan SEVER Stanislav
Policist 12/16..P/20..2,05	2	3	SR - SR	KACIJAN Daniel BOKAN Franc KERNAN Jožef
Snažilka 12/12..N/O..1,20	1	1	NDS-OS	KUVELJA Marija
	12	12		
POSTAJA MEJNE POLICIJE GIBINA				
Komandir postaje II. 12/16..P/20..3,09	1	1	V5 - V	KOS Branko
Namestnik komandirja 12/16..P/20..2,01	1	1	V5	BEDEK Ernest
Vodja izmene II. 12/18..P/20..2,25	4	4	SR - SR	KOCBEK Franc MOVAS Marjan MUNDA Marjan VIŠENJAK Slavko
Pomočnik vodje izmene 12/16..P/20..2,07	2	2	SR - SR	NERAD Jožef OSTERČ Jožef
Policist 12/16..P/20..2,05	12	13	SR - SR	POTOČNIK Ivan POREDOS Milan PLOH Jožef ROUS Bojan KARBA Janko BOLKOVIC Darko KOLBL Denis KALUŽA Tončka FARKAS Robert KLEMEČIĆ Miran ZINKO Roman
				-2,15

Kopija dokumenta UNZ Murska Sobota, ki prikazuje sistemizacijo in zasedbo PMP Kuzma in nov PMP Gibina (arhiv Alojza Flisarja)

letu 1992:

- Dne 08. 10. 1990 do 12. 10. 1990 je enota PEM izvajala varovanje meje s Hrvaško zaradi močno zaostrenih razmer na Hrvaškem. Po 12. 10. 1990 sta varovanje prevzeli PM Lendava in Ljutomer.
- Dne 15. 11. 1990 po varianti D+B poteka na UNZ Maribor načrtovalni sestanek projektne skupine za predvideno novo državno mejo z Republiko Hrvaško. V skupini sodelujejo RSNZ in vodji sektorjev za mejne zadeve in tujce, ki mejijo na Republiko Hrvaško. Pripravi se predlog bodočih mejnih prehodov in kadrovska zasedba. Za pokrivanje meje na območju UNZ M. Sobota, ki pokriva 131 km državne meje, je bil podan predlog za obratovanje naslednjih MP, in sicer:
 - MP Petišovci in Železniški MP Lendava.
 - na območju Ljutomera MP Gibina in Razkrižje.
 - Kategorizacija se določi skupaj s Hrvaško.
 - Za pokrivanje državne meje je bila predlagana sistemizacija štirih vodij varnostnih okolišev (VVO) in štirih pomočnikov VVO.
 - Za pokrivanje komunikacij ob meji – 24 ur dnevno po dve patrulji na PM Lendava in dve na PM Ljutomer.
 - Skupaj za delo na MP in patroliranje – 48 miličnikov. Oblike varovanja meje se določijo glede na varnostne razmere in se bodo lahko pokrivalo z naborniki TO oziroma milice ob uvedbi nabornega sistema in ustanovitve mejnih stražnic.
- Dne 16. 10. 1990 v Gotenici – priprava poveljnikov PEM za delovanje v zaostrenih razmerah glede na dogodke v Kninu. O dogodkih in ukrepih policije je dal oceno

podsekretar Čelik – RSNZ. Srbi so tam ustanovili Srbski narodni svet, ki poziva na upor proti Hrvaškim oblastem in težnjo po osamosvojitvi. Pozivali so vse Pravoslavce. Glavni nosilci in organizatorji so bili aktivni in upokojeni oficirji JLA in policaji, ki so bili tudi izvajalci propagande in diverzantskih akcij. Policaji – Srbi so prestopili z opremo in vozili na stran Srbije in se premaknili na območje Kninske krajine, od koder organizirajo akcije na hrvaške policiste. Analiza je pokazala, da je vlada preverjeno uporabila specialne in posebne enote policije prepozno.

4. Dne 17. 10. 1990 je v Gotenici minister za notranje zadeve Igor Bavčar podal vsem poveljnikom PEM iz UNZ oceno razmer in napotila za delo in urjenje ter opozoril na oblike delovanja zveznih organov v Sloveniji. Sprejet je bil tudi program urjenja s poudarkom urjenja pripadnikov PEM po specialnostih. V nadaljevanju je VD načelnika štaba TO Republike Slovenije Slapar predstavil slovensko TO, se zahvalil za aktivnosti milice v MSNZ in predstavil usmeritve in skupne aktivnosti na obrambnem področju v nadaljnjem procesu osamosvajanja.
5. Dne 24. 01. 1991 pride zaradi plebiscita do zaostrenih varnostnih razmer med Republiko Slovenijo in Beogradom. Na podlagi depeše RSNZ se določi fizično varovanje vitalnih objektov, tudi milice in TO pred akterji diverzij iz Beograda, ki bi prišli v Slovenijo preko Hrvaške. Pokrijejo se vsi objekti zveznih organov v Sloveniji, posebej komande poveljstev JLA. Vse enote PM odredijo po dve terenski patrulji, ki spremljajo in odkrivajo premike enot JLA. V pripravnost je odrejena tudi intervencijska skupina PEM.
6. Dne 13. 02. 1990 je bilo v Gotenici urjenje poveljnikov PEM za delovanje v izrednih razmerah, stopnjevanje osebnih zmogljivosti in psihofizično stanje enot, delo na kontrolnih in blokadnih točkah na komunikacijah, ki vodijo iz Hrvaške. Poseben poudarek je bil dan vključevanju službenih psov v te oblike dela ter uporabo sredstev za prisilno ustavljanje vozil. Urjenje je bilo treba prenesti na komandirje vodov in oddelkov, ki bodo izvajali urjenje svojih enot.
7. Dne 02. 03. 1990 je bila odrejena pripravljenost na domu za pripadnike PEM po formaciji I. z vso opremo, materialno tehničnimi sredstvi (MTS), voznim parkom zaradi dogodkov v Pakracu na Hrvaškem.
8. Dne 21. 03. 1991 – sestanek na RSNZ Ljubljana o nameri, da razglasi samostojnost države. Na vlado so začela prihajati vprašanja sosednjih in drugih evropskih držav, prav tako tudi na RSNZ, ki so se nanašala:
 - ali je Slovenija sposobna zavarovati svoje meje in preprečevati terorizem;
 - ali je sposobna varovati svoje meje v primeru posega JLA, ki bo meje neprodušno zaprla;
 - kako bo varovala mejo proti Hrvaški, kaj bo ukrenila, če pride do vojaškega udara in kaj bo s turisti.
9. Za vse navedene variante so bili pripravljeni načrti ukrepanja, še zlasti skrb za varen odhod turistov iz Hrvaške preko Slovenije v njihovo ciljno državo. Na tem sestanku so bili sprejeti obvezujoči sklepi za mejo z Republiko Hrvaško. Naslednjega dne – do 12.00 ure smo morali najti in izbrati objekte za najmanj 50 ljudi izven naselja blizu Hrvaške meje in jih med ukrepi vrisati v delovno topografsko karto. Izdelane so bile tri variante ukrepov. Po tretji stopnji so bili proti JLA odrejeni posebni ukrepi, potrebno je bilo vrisati na karto vse vojaške objekte z izmerjenimi razdaljami in cestnimi komunikacijami, ki vodijo do njih in do posameznih obrambnih struktur Slovenije (ONZ in TO). Določeno je bilo, da se

mora za vsako ceno izvajati ukrepe po KLEPCU III. (izvajalec PEM). Dokumentacija se na RSNZ prinese strogo kurirsko.

10. Dne 02. 04. 1991 – RSNZ Republike Slovenije; sestanek je vodil namestnik ministra Domadenik v štabu za državne meje. Priprave za delo na mejah, konkretizacija ukrepov, in sicer akcija KAMEN I. II. in III., usklajeno z pokrajinskim vodstvom TO. Za prevzem meje s Hrvaško posebna varianta – samo stopnja KAMEN II. in III. In ta je predvidel ukrepe za varovanje novih MP in obrambo le-teh po II. stopnji in po III. stopnji, boj za MP v primeru zavzetja in to zavzetje z enotami iz Hrvaške ali Slovenije. Enote TO (pokrajine) v ta namen formirajo mejne stražnice v Benici, Petišovcih, Hotizi, Gibini, Razkrižju in Presiki. Za okrepitve mejnih enot za delo na MP so bili izdelani sezname upokojenih delavcev ONZ v starosti do 60 let, ki so bili lojalni slovenski državljani, ki bi se jih vpoklicalo. Meja je bila razdeljena na sektorje. Načrt je začel veljati že naslednji dan 03. 04. 1991, tako za ONZ kot TO. Signal za aktiviranje se je hranil na 21/4 na inšpektoratu milice.
11. Dne 07. 06. 1991 – sestanek poveljstva PEM RSNZ, prisotni poveljniki enot PEM iz vseh UNZ. Poveljnik enot PEM RSNZ Pavle Čelik in njegov namestnik Kolenc izvedeta nadzor nad izvedenim urjenjem po posebnem programu, ki se iz dneva v dan stopnjuje, po pokrajinah preverita tudi ocene izurjenosti, morale enot in psihofizično pripravljenost za izvajanje bojnih nalog. Izbereta še potrebe po MTS ter opozorita poveljnike, da takoj iz enot izločijo nezanesljive pripadnike. Posebej pa opozorita na izdelavo opomnikov za izvajanje nalog ob hrvaški meji.
12. Dne 03. 07. 1991 okrog polnoči preko MP Gibina zapustijo Slovenijo vse enote, ki so se nagrmadile na območju od hrvaške meje do G. Radgone. Tako je zadnji tank in vojak zapustil to območje.

Ponovna nevarnost agresije na Slovenijo

Dne 15. 09. 1991 se je zaradi vojnih spopadov v Republiki Hrvaški, ki so se čutili tudi ob sami meji, pod nujno pristopilo k izdelavi oziroma nadgradnji obstoječega načrta poostrenega varovanja meje skupaj z TO. V varovanje so bile vključene enote TO tudi s težjim orožjem, PEM pa so bili okrepljeni s policisti PM. Ker so se v tistem času razplamteli tudi hudi boji v BiH, je nastal problem z begunci iz te republike. Zelena meja se je zaprla, vse komunikacije izven MP so bile blokirane s tetraedri in zavarovane s pripadniki TO oz. milice. Brodovi so bili priklenjeni na slovenski strani in varovani zasedami.

Drugi dan, 16. 09. 1991, je bil na UNZ Maribor usklajevalni sestanek s TO, na katerem so sodelovali nosilci nalog UNZ MB in MS – za TO Major Štajner in operativec VIS-a. Izdelan je bil usklajen načrt ukrepov, ki je stopil v veljavo 23. 09. 1991. Z načrtom so bili določeni naslednji ukrepi:

- mobilizacijski načrt za obe strukturi;
- imenovana operativna skupina ONZ in TO;
- naloge in cilji;
- kadrovske zadeve;
- organizacija dela obeh struktur v različnih razmerah;
- nadgradnja obstoječega načrta za popolno zaporo meje;

- takojšnje aktiviranje enote PEM;
- načrt oviranja;
- načrt zvez in način komuniciranja;
- razselitev blagovnih rezerv;
- načrt oskrbe enot za 30 dni;
- načrt dela za sprejem beguncev iz BiH, organiziranje begunskih centrov;
- sprejem vojnih ujetnikov iz BiH in Hrvaške v skladu s konvencijo;
- načrt zagotovitve MTS in oborožitve.

Dogovorjeno je bilo, da bo sistemske zadeve reševal pokrajinski štab TO v Mariboru. Tako je bil obstoječi načrt varovanja meje nadgrajen z dodatnimi nalogami, ki so bile:

- dodatne kontrolne točke: Benica (most), Razkrižje – Banfi, Presika, Razkrižje – cesta za most na Muri ter brodovi Hotiza, Kot, Miklavec, Podturn in Novakovec.

Za izvedbo načrta je bilo predvidenih 220 pripadnikov TO, celotna PEM in 61 miličnikov iz PM Lendava in Ljutomer za prvo postavitve, kasneje pa bi se število lahko ustrezno spremenilo in prilagodilo razmeram na bojišču.

Dne 01. 10. 1991 je bil opravljen ogled lokacij za postavitev objektov mejne kontrole izvajalcev Direkcije za ceste RS in Zavoda za urbanizem in varstvo okolja v krajih Petišovci, Gibina in Razkrižje. Dne 06. 10. 1991 pa je bil usklajevalni sestanek s SUP³⁴⁷ Čakovec v Čakovcu.

Dne 07. 10. 1991 – sestanek vodij sektorjev za mejne zadeve in tujce na RSNZ v zvezi z delom na MP s Hrvaško in začetek izvajanja petih novih slovenskih zakonov o državni meji in tujcih. Sestanek je vodil načelnik oddelka za mejne zadeve in tujce RSNZ – Brane Celar. To je začetek izvajanja slovenske jurisdikcije na področju državne meje in tujcev. Sledile so usmeritve in inštrukcije ter informacije. Te so bile:

Potek Brionske deklaracije sveta Evrope:

- dne 13. 10. 1991 je potekel mandat Evropski misiji v Sloveniji;
- dne 25. 10. 1991 naj bi se umaknila JLA iz Slovenije in istočasno je Slovenija odvzela vsa pooblastila zveznim organom, da zastopajo Slovenijo;
- bistveno za Slovenijo po poteku Brionske deklaracije z dne 07. 10. 1991 pa je bilo to, da je dne 08. 10. 1991, od 00.00 ure naprej prevzela državne meje Slovenije z vsemi sosednjimi državami;
- sosednje države in EU zahtevajo od Slovenije, da mora zagotoviti popoln nadzor meje, preprečiti prehode teroristov in da mora migrantom v celoti zagotoviti pravice Ženevske konvencije o beguncih;
- da mora do konca leta 1991 označiti (poleg starih) še novo mejo z Republiko Hrvaško z državnimi simboli Slovenije in obvestilnimi tablam;
- mejne incidente je potrebno dosledno dokumentirati zlasti prelete izstrelkov.

³⁴⁷ Kratica za hrvaško upravo za notranje zadeve, dobesedno »sekretariat unutrašnjih poslova«

Na istem sestanku so bile vodjem sektorja dane pravne podlage in inštrukcije za delo na MP:

- dne 08. 10. 1991, ob 08.00 uri se prične izvajati kontrola prehajanja državne meje po ONZ in Carinske službe Republike Slovenije na hrvaški meji, in sicer isti režim kot na meji z Avstrijo, Italijo in Madžarsko;
- do dne 01. 11. 1991 delo na slovenskih MP – hrvaška carina;
- na mejni s Hrvaško po sporazumu z Republiko Hrvaško – 34 mejnih prehodov;
- prehod meje z osebno izkaznico ali potnim listom – tujci. Dnevna migracija lahko prestopa mejo z osebno izkaznico in potrdilom o zaposlitvi, enako dvolastniki in najemniki zemljišč s potrdilom lastništva oz. najemu;
- tranzitna migracija iz sosednjih obmejnih občin prav tako z osebno izkaznico izven mejnih prehodov (samo Slovenci in Hrvati);
- policija pri kontroli, predvsem na vstopu, poostreno izvaja ukrepe po operativnih evidencah določene kategorije oseb;
- policiji in carini je bilo naročeno, da strogo preprečuje vnos dinarjev³⁴⁸ v Slovenijo;
- za prevoz nevarnih snovi, strupov in radioaktivnih snovi v Slovenijo in v tranzitu veljajo samo dovoljenja;
- dovoljenja so od slovenskih organov, izjemoma začasno tudi zvezna dovoljenja od RSNZ;
- za prehod meje se prehodno uporabljajo PL SFRJ še dve leti, od 08. 10. 1991 pa tudi novi PL Republike Slovenije, s katerimi prestopajo mejo predstavniki Slovenije;
- kontrolo zračnega prostora bo za Slovenijo izvajala ena od sosednjih držav;
- na istem sestanku je bila dana informacija o sklepu MNZ, da se zaradi vojnih razmer na Hrvaškem in zaradi preletov izstrelkov na MP postavijo zaklonilniki in da mikro lokacije določijo vodje sektorjev za mejo UNZ skupaj s komandirji. Pri nas so bili zgrajeni trije, dva na MP Petišovci in en na Gibini. V Petišovcih so po demonstraciji občanov oba porušili, na Gibini pa so bunker s svojimi telesi zavarovali krajani vasi Gibina (postavili so se na in v bunker) in stoji še danes.

Pri delu na mejnih prehodih so bile delavcem policije dane usmeritve in navodila s strani UNZ. Prav tako so bila izdana obvestila o novem mejnem režimu za prebivalce, lastnike zemljišč, o režimu lova, ribolova, izvajanju del ob meji, gradnji objektov v pasu ob državni meji in druge pomembne zadeve za življenje v novih okoliščinah. Šlo je za določitev enakega režima, kot to velja za že obstoječe ostale državne meje.

Poglavje nastajanja nove meje s Hrvaško in kronologijo sem pripravil in napisal kot takratni vodja Sektorja za mejne zadeve in tujce UNZ in poveljnik 7. bataljona PEM RSNZ oz. Pomurskega bataljona.

Opomba:

Za izdelavo kronologije poteka priprav za prevzem nalog varovanja državne meje in kontrole prehajanja državne meje sem uporabil zapise iz delovnih sestankov na RSNZ, ki sem jih vodil v posebnih beležkah pod šifro južna meja in jih hranim še danes ter po spominu.

³⁴⁸ Takratni denar SFRJ

Precej zapisnikov o procesu nastajanja nove meje verjetno uradno ni bilo zapisanih, po datumih iz beležk pa je verjetno preverljivo. Zaradi preteka časa sem verjetno marsikaj pomembnega pozabil, zato upam, da me bodo takratni sodelavci dopolnili. Navesti moram tudi sodelovanje inšpektorja Janeza Konrada, ki je na svojem področju dela sodeloval vse od začetka.

Glede angažiranja in delovanja PEM pa sem črpal podatke o aktivnosti enote od urjenj v TC Jasnica, urjenj enote na območju UNZ in angažiranju enote, prav tako ločeno za južno mejo iz zapisov delovne beležke PEM in kronologije UNZ o ukazih za delovanje PEM. Tudi tukaj upam, da me bodo poveljujoči in pripadniki PEM dopolnili.

9.3.2 Južna meja³⁴⁹

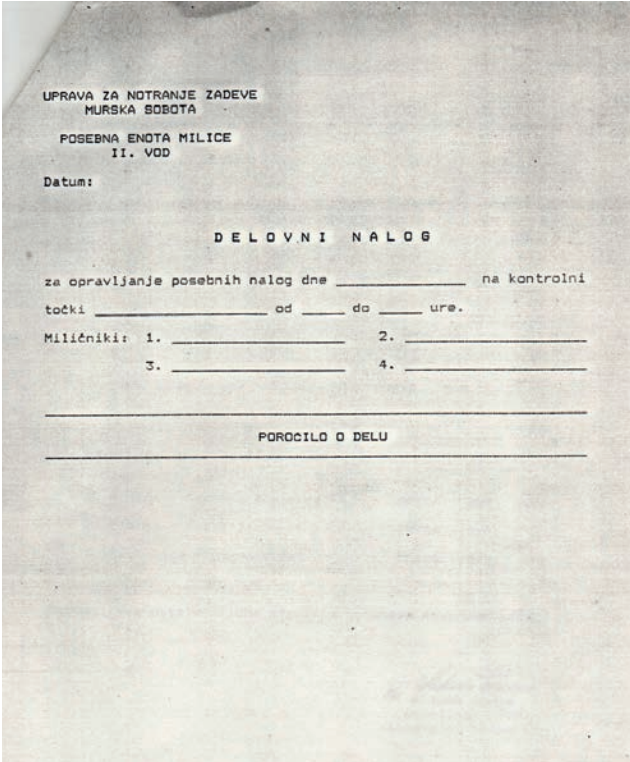
Kljub temu, da je bil prevzem južne meje planiran in pripravljan, pa je konec vojne pravzaprav pomenil presenečenje za izvajalce konkretnih priprav na posameznih UNZ. Zelo veliko stvari je bilo nedorečenih, na pravni ravni kljub sprejeti zakonodaji ni bilo konkretnih navodil o varovanju t. i. južne meje, do kje se varuje, kdo lahko prestopa državno mejo in kje. Že pred spopadi so bile postavljene kontrolne točke, ki pa jih je bilo malo in jih je JLA odstranila med prihodi v državo.

Zaradi tega so UNZ-ji uporabili to, kar so imeli, in sicer že aktivirano PPE, ki je tako prevzela varovanje zelene in modre meje in delo na kontrolnih točkah v Petišovcih, Gibini in Razkrižju. Predvsem v Petišovcih so pomagali pri delu miličniki PMP Dolga vas.

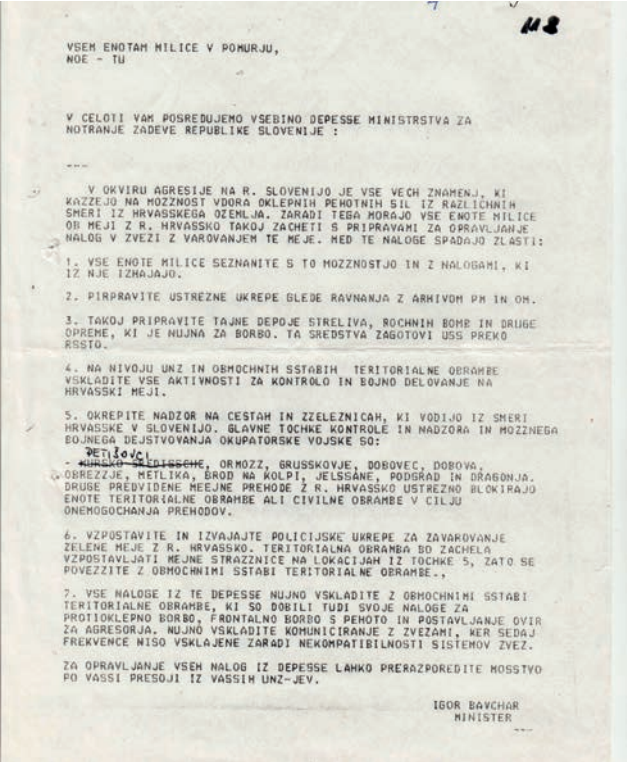
V začetku so delali pod dežniki, pozneje so dobiličasne kontejnerje in šele drugo leto postavljene mejne prehode iz kontejnerjev, ni bilo računalniške ali telefonske povezave, prostorov za osebno higieno delavcev ipd. Zaradi vojne v Republiki Hrvaški tudi niso bili takoj sklenjeni potrebni dvostranski sporazumi o mejnem režimu in določitvi vrste mejnega prehoda.

Jeseni 1991 je bilo odločeno, da bosta ustanovljeni dve postaji mejne policije, in sicer postaja mejne policije (PMP) v Petišovcih, ki bo opravljala mejno kontrolo na MP Petišovci in na železniškem mejnem prehodu v Lendavi ter PMP Gibina, ki bo pokrivala mejna prehoda na Gibini in Razkrižju, določena je bila sistemizacija. Na teh enotah so bili kadrovani policisti iz drugih PMP in nekaj iz območnih PP v začetku kot začasna pozneje pa stalna rešitev.

Postopno so se organizirale tudi carinska služba in pristojne inšpekcije za delo na PMP Petišovci, ki je obravnavala tudi tovorni promet. Tako se je stanje postopno normaliziralo in pogoji dela izboljševali, vendar pa se je še vedno veliko stvari reševalo z internimi navodili, ker potrebnih mednarodnih sporazumov še ni bilo.

Kopija delovnega naloga za delo na meji z Republiko Hrvaško za policiste PPE (kot se je po vojni začela imenovati – prej v milici, pozneje v policiji; miličnik oziroma policist je moral napisati poročilo o delu – kaj je počel v delovnem času)

Kopija dokumenta MNZ, ki je nakazoval možnost ponovne agresije na našo državo (arhiv Alojza Flisarja)

Večje težave so bile na kopni in rečni meji, kjer policisti PPE v začetku dejansko niso poznali terena in tudi ni bilo jasnih navodil ali se dela nadzor kot pred vojno (predvsem na območju PP Lendava) ali se policija giblje samo do katastrske meje. Šele pozneje po incidentih in izkoriščanju meje za politične namene je vodstvo MNZ in policije postavilo jasno stališče, da je do določitve državne meje potrebno spoštovati obstoječi slovenski kataster.

Tudi to ni bilo brez težav, ker je več območij, kjer je Republika Hrvaška izdelala svoj kataster, ki je posegal v območje slovenskega in je bilo potrebno stvari reševati od primera do primera, od incidenta do incidenta, ki so se potem izkoriščali v druge namene in obtoževali policijo, da ne varuje slovenske meje.

Tudi PPE ni mogel biti stalno aktiviran, ker je zaradi tega zelo trpelo redno delo na policijskih enotah. Zaradi tega je jeseni 1991 prišlo do postopnega prevzemanja varovanja zelene in modre meje s strani območnih policijskih postaj, torej PP Lendave in PP Ljutomera, ki pa sta imeli v začetku bistveno premalo moštva za uspešno operativno varovanje državne meje.

To je povzročilo razmah tihotapstva stvari in pozneje tudi ljudi v obe smeri. Predvsem na območju PP Ljutomer je zelo veliko mest, ki so zlahka prehodna tudi za vozila, za peš pa njihovo celotno območje, zato je ta del postal uspešno varovan šele s prihodom schengenskih policistov in drugačnim načinom varovanja državne meje.

Predvsem na območju PP Ljutomer, delno pa tudi na območju PP Lendava je bilo zelo veliko dvolastnikov, ki so imeli na drugi strani svoje zemljišče (gorice, njivo ali gozd), ker to

- 8 -					ZUNIC Alen STOJKO Zeljko
Snažilka 12/12..N/O..1,20	0	1	PKV- OS	KOKL Julijana	
20 22					
POSTAJA MEJNE POLICIJE PETISOVCI					
Komandir postaje II. 12/16..P/20..3,09	1	1	SR - V	BOKAN Ludvik	
Namestnik komandirja 12/16..P/20..2,81	1	1	V5 - V5	VOURI Stefan	
Vodja izmene I. 12/16..P/20..2,36	4	4	SR- SR	RAJMAR Stefan STUMBERGER Boris KAUCIC Stanislav ANTIC Predrag	
Pomočnik vodje izmene 12/16..P/20..2,07	4	3	SR - SR	JUS Milan HALABAREC Dušan BALAZIC Slavko	
Policist 12/16..P/20..2,05	10	8	SR - SR	POZDEREC Franc DURIC Bojan BACIC Jozef ZADRAVEC Evgen PETERKA Marjan BALAZIC Anton VUSIC Barja BRATKOVIĆ Miroslav	
Administrativni referent 12/12..N/O..2,07	1	1	SR - SR	CURMAN	
21 18					
POSTAJA MEJNE POLICIJE GORNJA RADGONA					
Komandir postaje II. 12/16..P/20..3,09	1	1	SR - V	SAKOVIC Stanislav	
Namestnik komandirja 12/16..P/20..2,81	1	0	V5		

Kopija dokumenta UNZ Murska Sobota, ki prikazuje sistemizacijo in zasedbo PMP Petišovci in delno PMP Gornja Radgona (arhiv Alojza Flisarja)

v prejšnji državi ni bila ovira. Za te ljudi je bilo potrebno skleniti vsaj lokalne dogovore, kje lahko prehajajo državno mejo, kaj je s stroji za obdelavo zemljišč, kaj je s pridelki, ali se njihov vnos v državo ocarini, kaj je s semeni za sejanje in še mnogo drugih vprašanj.

Poleg tega pa se je dvolastništvo občasno tudi izkoriščalo za tihotapstvo blaga iz druge države za sebe (cenejši izdelki na drugi strani) ali za prodajo. Stvari so se vsaj pravno uredile šele s sprejemom sporazuma o obmejnem prometu med državama.

Posebna težava kot posledica časa so bili tudi zaklonilniki na mejnih prehodih na južni meji. Ker je v sosednji državi divjala vojna, policisti na mejnih prehodih niso imeli zaščite, če bi prišlo do spopada na sosednjem mejnem prehodu ali v bližini. Zaradi tega so bili izdelani zaklonilniki, kamor naj bi se zatekli v primeru spopada na sosednji strani vsi delavci na mejnem prehodu in potniki, ki

S I S T E M I Z A C I J A	
Postaje mejne policije	
G I B I N A	
Predlog kadrovske popolnitve delovnih mest, ki jih bo MNZ okvirno 1/3-1992 potrdil.	
V sklop sistemizacije PMP Gibina so vključena tudi delovna mesta MP Razkrižje.	
I. KOMANDIR PMP..... ZINKO Anton, roj. 7/6-1956 (PMP G.Radgona)	
II. NAMESTNIK KOMANDIRJA PMP.... KOS Branko, roj. 30/3-1955 (PP G. Radgona)	
III.VODJA IZMENE II.....1. KOCBEK Franc, roj. 14/8-1956 (PMP Gederovci)	
2. MUNDAR Marjan, roj. 30/11-1952 (PP Ljutomer)	
3. NOVAK Marjan, roj. 15/11-1951 (PP Ljutomer)	
4. VIŠENJAK Slavko, roj.13/3-1954 (PO Beltinci)	
IV. POMOČNIK VODJE IZMENE1. OSTERC Jozef, roj. 26/4-1960 (PMP Hodoš)	
2. NERAD Jota, roj. 19/2-1961 (PO Beltinci)	
V. POLICISTI.....1. KLEMENCIC Miran, roj. 2/4-1966 (PMP Gederovci)	
2. ZINKO Roman, roj. 8/2-1966 (PP Videm ob Ščavnici)	
3. FARKAS Robert, roj. 23/8-1964 (PP M. Sobota)	
4. ZUNIC Alen, roj. 17/10-1969 (PP M. Sobota)	
5. BOLKOVIC Darko (izven Posurja) 1/4-92	
6. KOLBL Denis (izven Posurja)	
7. BALAJ Andrej (izven Posurja)	

Predlog nove sistemizacije in zasedbe PMP Gibina po 1. 3. 1992, podan s strani UNZ Murska Sobota (arhiv Alojza Flisarja)

S I S T E M I Z A C I J A	
Postaje mejne policije	
P E T I S O V C I	
Predlog kadrovske popolnitve delovnih mest, ki jih bo MNZ okvirno 1/3-1992 potrdil.	
V sklop sistemizacije PMP Petišovci so vključena tudi delovna mesta ZMP Lendava.	
I. KOMANDIR PMP.....BOKAN Ludvik, roj. 11/4-1952 (PP Lendava)	
II. NAM. KOMANDIRJA PMPOSTEC Boris, roj. 29/4-1959 (PO Beltinci)	
III.VODJA IZMENE II1. ANTIC Predrag, roj. 15/7-1954 (PMP Gederovci)	
2. PETEK Miran, roj. 15/3-1963 (PO Rogatec)	
3. KAUCIC Stanislav, roj. 22/10-1955 (PO Beltinci)	
4. STUMBERGER Boris, roj. 3/9-1956 (PP Lendava)	
IV. POMOČNIK VODJE IZMENE....1. BALAZIC Slavko, roj. 24/8-1963 (PPP M. Sobota)	
2. KREFT Maksimilijan, roj. 6/7-1958 (PMP G.Radgona)	
3. HALABAREC Dušan, roj. 13/2-1962 (PO Dobrovnik)	
4. GJEROJEK Jožef, roj. 21/1-1965 (PO Dobrovnik)	
V. POLICIST1. KLEINDIENST Slavko (izven Posurja)	
2. VROČIC Barja, roj. 11/1-1961 (PP M. Sobota)	
3. BACIC Jozef, roj. 18/3-1968 (PMP Gederovci)	
4. BRATKOVIĆ Miro, roj. 14/1-1968 (PO Gornji Petrovci)	
5. BALAZIC Anton, roj. 6/8-1961 (PP Lendava)	
6. KOCET Borut, roj. 4/10-1970 (PP M.Sobota)	
7. DOBA Ivan, roj. 31/3-1962 (OP Beltinci)	
8. PECEK Marjan, roj. 23/3-1962 (PP Lendava)	
9. ZADRAVEC Evgen, roj.15/3-1967 (PP Lendava)	
10. PETERKA Marjan, roj. 8/-1968 (PMP Gornja Radgona)	
VI. AMO. REFERENT 1. _____	

Predlog nove sistemizacije in zasedbe PMP Petišovci po 1. 3. 1992, podan s strani UNZ Murska Sobota (arhiv Alojza Flisarja)

- 9 -					
Vodja izmene I. 12/16..P/20..2,36	4	4	SR - SR	PODHOSTNIK Milan FLISAR Jasna DUH Franc SAFARIC Anton	
Pomočnik vodje izmene 12/16..P/20..2,07	4	4	SR - SR	FILIPIC Franc BAUMAN Milan LETONJA Robert GRUJIC Predrag	
Policist 12/16..P/20..2,05	12	10	SR - SR	CASAR Boris CASAR Aleksander JESENEK Branko ZALIK Slavica LONČAR Andrej LANPE Bojan RAUTAR Franc ALENC Milan LEDINSKEK Darko VAUPOTIC Darjan	
Administrativni referent 12/12..N/O..2,07	1	1	SR - SR	TURIN Rozalija	
Snažilka 12/12..N/O..1,20	1	1	OS - OS	IRGOJIC Marija	
24 21					
POSTAJA MEJNE POLICIJE DOLGA VAS					
Komandir postaje II. 12/16..P/20..3,09	1	1	SR - V	BAGLADI Ladislav	
Namestnik komandirja 12/16..P/20..2,81	1	1	V5 - V5	OSTEC Boris	
Vodja izmene I. 12/16..P/20..2,36	4	4	SR - SR	HOZJAN Franc REZONJA Stefan HORVAT Stefan KREFT Maksimilijan	
Pomočnik vodje izmene 12/16..P/20..2,07	4	1	SR - SR	GJEROJEK Jožef	
Policist 12/16..P/20..2,05	15	19	SR - SR	TEMLIN Cveta SANDOR Milan SEGA Ivan KOCET Borut KLEINDIENST Daniel CONTALA Janez SARJAS Jožef	
15 13					
POLICIJSKA POSTAJA LJUTOMER					
Komandir postaje II. 12/16..P/20..3,09	1	1	V5 - V	MAKOTER Jože	
Namestnik komandirja 12/16..P/20..2,81	1	1	V5 - V5	SPINDLER Franc	
Pomočnik komandirja 12/16..P/20..2,86	1	1	V5 - V5	TRCEK Iztok	
Vodja varnostnega okol.II.2 12/16..P/20..2,25	2	2	SR - SR	FERENCEK Zlatko VENČELJ Janez	
Vodja varnostnega okol.III.5 12/16..P/20..2,15	6	6	SR - SR	VLATKOVIĆ Neven JANEŽIČ Janko BRATUSEK Jožef - BD FLEGERIČ Franc ZIBRAT Boris MAJERIC Igor	
Stalni dežurni 12/16..P/20..2,15	2	2	SR - SR	CURIN Bojan KOSI Mladen	
Pomočnik vodje varn.okol. 12/16..P/20..2,07	1	0	SR		

Kopija dokumenta UNZ Murska Sobota, ki prikazuje sistemizacijo in delno zasedbo PMP Gornja Radgona ter delno sistemizacijo in zasedbo PMP Dolga vas (arhiv Alojza Flisarja)

- 11 -					
Namestnik komandirja 12/16..P/20..2,81	1	0	V5		
Vodja izmene II. 12/16..P/20..2,25	4	4	SR - SR	LEBAR Marija PLAZAR Bernarda KOCBEK Drago IVANUŠA Anton	
Pomočnik vodje izmene 12/16..P/20..2,07	4	3	SR - SR	KOVACIĆ Srećko GJEROJEK Milan BENKO Jožef	
Policist 12/16..P/20..2,05	4	4	SR - SR	NIDERL Milan PAJIC Branko PELC Daniel JELENOVEC Simon	
Administrativni referent 12/12..N/O..2,07	1	1	SR - SR	SINKO Lidija	
15 13					
POLICIJSKA POSTAJA LJUTOMER					
Komandir postaje II. 12/16..P/20..3,09	1	1	V5 - V	MAKOTER Jože	
Namestnik komandirja 12/16..P/20..2,81	1	1	V5 - V5	SPINDLER Franc	
Pomočnik komandirja 12/16..P/20..2,86	1	1	V5 - V5	TRCEK Iztok	
Vodja varnostnega okol.II.2 12/16..P/20..2,25	2	2	SR - SR	FERENCEK Zlatko VENČELJ Janez	
Vodja varnostnega okol.III.5 12/16..P/20..2,15	6	6	SR - SR	VLATKOVIĆ Neven JANEŽIČ Janko BRATUSEK Jožef - BD FLEGERIČ Franc ZIBRAT Boris MAJERIC Igor	
Stalni dežurni 12/16..P/20..2,15	2	2	SR - SR	CURIN Bojan KOSI Mladen	
Pomočnik vodje varn.okol. 12/16..P/20..2,07	1	0	SR		

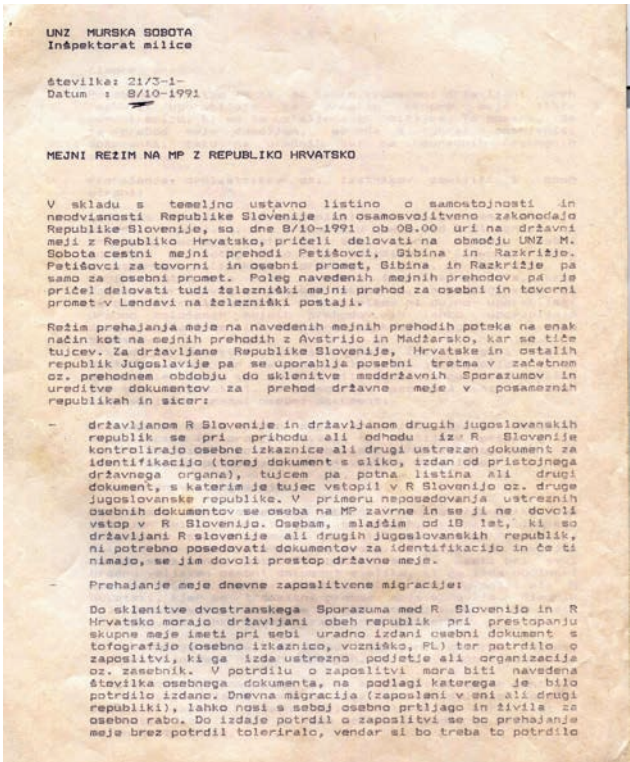
Kopija dokumenta UNZ Murska Sobota, ki prikazuje sistemizacijo in zasedbo PMP Gederovci ter delno sistemizacijo in zasedbo PP Ljutomer (arhiv Alojza Flisarja)

- 10 -					
Administrativni referent 12/12..N/O..2,07	1	1	SR - SR	BOSNAK Eva	
26 27					
POSTAJA MEJNE POLICIJE HODOŠ					
Komandir postaje III. 12/16..P/20..3,01	1	1	V5 - V	FUCKO Rudolf	
Vodja izmene II. 12/16..P/20..2,25	4	4	SR - SR	GRAJ Milan KUZIĆ Boris MIKOLIC Jože KISELAK Bojan	
Pomočnik vodje izmene 12/16..P/20..2,07	2	1	SR - SR	SEĐAR Jože	
Policist 12/16..P/20..2,05	7	8	SR - SR	FEHER Stefan BRESKOC Bogomir KOCIĆ Boris LEPOSA Robert ROJHT Anton CASAR Ludvik SODOCAN Stanko ZECEVIC Ljubomir	
Cistilka 12/12..N/O..1,20	0	1	OS - OS	GYERKOCES Suzana	
14 15					
POSTAJA MEJNE POLICIJE GEDEROVCI					
Komandir postaje III. 12/16..P/20..3,01	1	1	V5 - V	RIBAS Drago	

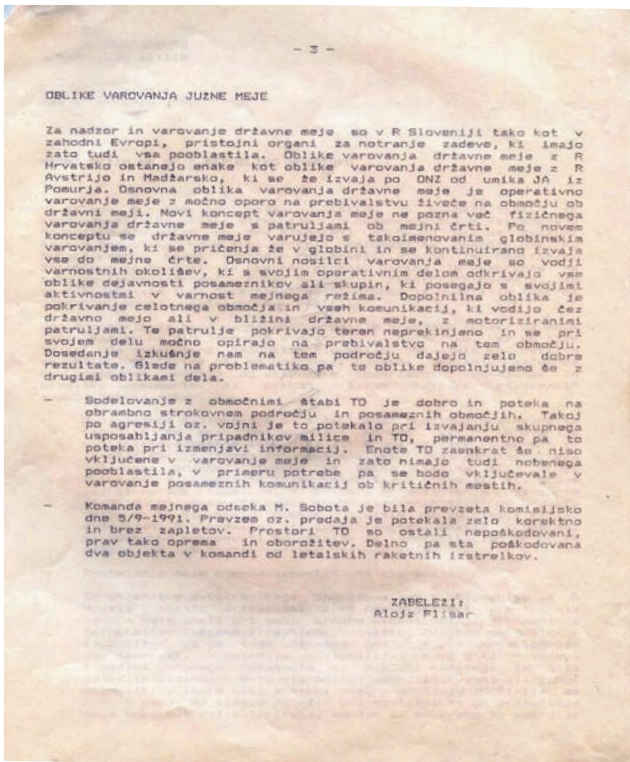
Kopija dokumenta UNZ Murska Sobota, ki prikazuje sistemizacijo in delno zasedbo PMP Gornja Radgona, sistemizacijo in zasedbo PMP Hodoš ter delno sistemizacijo in zasedbo PMP Gederovci (arhiv Alojza Flisarja)

REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE UPRAVA ZA NOTRANJE ZADEVE V MURSKI SOBOTI Inšpektorat milice	
Številka: 21/3-1-4000-1-397/91-2/4661 Datum : 14/10-1991	
MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE L J U B L J A N A	
ZADEVA: PREDLOG ZA PREKATEGORIZACIJO MP GIBINA IN RAZKRIŽJE	
V času priprav na odpiranje mejnih prehodov za mednarodni in obmejni promet z Republiko Hrvaško je bil mejni prehod Gibina predviden za obmejni promet, zaradi bližine MP Petišovci, ki je odprt za mednarodni promet, Razkrižje pa za mednarodni promet. V takratni fazi priprav se je spregledala okoliščina, da navedena smer vodi ves potniški promet iz smeri Čakovca, Varazdina in Zagreba proti Avstriji, smer preko Petišovca pa na Madžarsko.	
V času od 13/9-1991, ko so bile po enoti PEM zasledene kontrolne točke sedanih mejnih prehodov pa se je tudi izkazalo, da je potniški promet mnogo večji v Gibini kot v Razkrižju. V prvih treh dneh obratovanja teh dveh prehodov, pa prav tako ugotavljamo, da je potniški promet znatno večji na MP Gibina kot na MP Razkrižje. Tako je na MP Gibina mejo prestopilo 6900 potnikov in 2133 vozil, na MP Razkrižje pa 5100 potnikov in 1100 vozil.	
Predlagamo, da se MP Gibina prekategORIZIRA za mednarodni promet, MP Razkrižje pa v MP za obmejni promet.	
Na mejnem prehodu Gibina se bo promet iz dneva v dan povečeval, kar je dne 6/10-1991 izpostavila tudi delegacija MNZ Hrvaške in občine Čakovca, ki je prav tako predlagala, da bi moral biti MP Gibina odprt za mednarodni promet, preko katerega bi potekal tudi tovarni promet.	
MP Razkrižje ima v tem času sicer precej prometa, v katerem pa prevladuje lokalni promet in prehodi večjega števila dvolastnikov, ki imajo svoje vinograde na eni ali drugi strani in se bo ta po trgatvi precej zmanjšal. Drugi pomemben element pri navedenih dveh MP pa je tudi možnost širive, in ima mnogo večje možnosti na lokaciji Gibina, v Razkrižju pa te možnosti zaradi utesenjenosti terena sploh ni.	
	

Kopija dokumenta UNZ Murska Sobota s predlogom za prekategORIZACIJO mejnega prehoda na Gibini v mednarodni mejni prehod (arhiv Alojza Flisarja)

Prvo pisno navodilo UNZ Murska Sobota svojim enotam o mejnem režimu na meji z Republiko Hrvaško (arhiv Alojza Flisarja)

Prvo pisno navodilo UNZ Murska Sobota svojim enotam o mejnem režimu na meji z Republiko Hrvaško (arhiv Alojza Flisarja)

bi bili v tistem trenutku tam.

Potem pa so bili zaklonilniki izdelani kot bunkerji in je zaradi tega nastala v javnosti polemika, ali Slovenija gradi obrambne objekte proti Republikli Hrvaški. Zaradi tega je zelo hitro prišlo do odločitve, da se zaklonilniki porušijo. To je uspelo na mejnem prehodu v Petišovcih, medtem ko so na ostalih dveh to preprečili občani z javnimi protesti in so se s telesi postavili na in ob zaklonilnike in s tem preprečili rušenje.

Zaradi vsega tega je bila t. i. južna meja za UNZ Murska Sobota velik izziv in za to, da so se stvari sorazmerno hitro začele urejati in postavljati na svoje mesto, gre zahvala izkušnjam inšpektorata milice UNZ in njegove mejne službe. Prav tako je bilo pomembno, da je UNZ že imela dve meji in so miličniki že delali na mejnih prehodih ter so imeli izkušnje s tem delom.

Prav tako je bilo zelo pomembno poznavanje območja PP Ljutomer in PP Lendava. Velik pomen pa je imelo že prej večletno dobro tradicionalno sodelovanje z varnostnimi organi Republike Hrvaške iz Čakovca in Varaždina, kjer smo se osebno poznali. Zato se je marsikatera težava rešila brez vodstva v Ljubljani in Zagrebu in daleč od oči javnosti in se tako ni mogla izkoriščati v druge namene.

9.3.3 Dogajalo se na PMM Dolga Vas 1992/1994³⁵⁰

Pisalo se je leto 1991, ko sem prvega aprila bil z odločbo UNZ Murska Sobota premeščen iz OM Radenci, kjer sem opravljal dela in naloge komandirja, na PMM Dolga vas za namestnika komandirja (prilagam kopijo odločbe). Na PMM Dolga vas me je sprejel komandir g. Ladislav Bagladi. Takratna sistematizacija na PMM je bila zelo skromna, komandir, namestnik, vodje izmen in nekaj miličnikov kontrolorjev, vsega skupaj nekaj čez deset uniformiranih miličnikov. Majhen, a enoten kolektiv.

Sama lokacija cestnega MP se nahajala na obrobju naselja Dolga Vas, na meji z Republiko Madžarsko. Objekt milice in carine je bil zgrajen na novo, kar je pomenilo, da so bili pogoji za delo takrat zelo primerni.

Od objekta službenih prostorov preko vozišča in območja mejne kontrole je bila zgrajena nadstrešnica, na sredini pa sta bili postavljeni – ločeni kabini za milico in carino. Pred poslopjem mejnega prehoda in območja mejne kontrola se je nahajal gostinski objekt z menjalnico. Zaradi t. i. železne zaveso so sosednji varnostni organi zelo temeljito nadzorovali in izvajali mejno kontrolo, pa tudi večjega števila potnikov, ki bi potovali iz takrat SFRJ na Madžarsko ali skozi v druge vzhodne države, ni bilo, promet tovornih vozil pa je bil še bolj omejen.

Včasih je za mejni prehod veljalo, da so bile čakalne dobe, vendar nemalokrat čakajo miličniki na kako vozilo oz. potnika. Mejo so prestopali predvsem domačini, ki so v sosednje večje mesto v Republikli Madžarski – Lenti potovali zaradi cenejših nakupov, predvsem prehrane, še posebej mesnih izdelkov in zelo poceni goriva. Delo je potekalo nemoteno po ustaljenem redu, časa za sproščeno kontrolo potnikov, ki smo jih večinoma poznali, je bilo dovolj. In ker so le-ti potovali po nakupih, so ob vrnitvi marsikdaj kaj poskrbeli, da tudi zaposleni nismo bili lačni ali žejni.

Onkraj ceste od države meje je v notranjosti kar nekaj stanovanjskih hiš, katerih stanovalci so bili naši dobri sosede in prijatelji. Z njimi smo imeli res domače odnose, druženja pa so bila vsakodnevna. Prišla je desetdnevna osamosvojitvena vojna, ko je bil MP obkoljen s strani pripadnikov JLA iz bližnje karavle Štefana Kovača v Lendavskih gorica. Miličniki na MP so se pogumno uprli in ob pomoči pripadnikov PM Lendava in TO uspeli vojake prisiliti k predaji. Pred stavbo MP je bila izobešena zastava samostojne nove države – Republike Slovenije.

Osebno nisem sodeloval v teh dogodkih, ker sem kot komandir oddelka PEM v tem času bil na območju PM Gornja Radgona, kasneje pa sem opravljal naloge varovanja nove državne meje z Republiko Hrvaško, ukvarjal sem se z ureditvijo novega MMP Petišovci ter se na PMM Dolga vas vrnil marca 1992.

Slovenija je takrat že postala nova mednarodno priznana država, vojna žarišča pa so se

350 Božo Ponrac, namestnik komandirja PMP Dolga vas

preselila na ozemlje bivših republik Hrvaške in BiH. To pa je pomenilo, da se je celotni cestni promet (tako tovorni kot potniški), ki je prej potekal iz evropskih držav po ozemlju bivše SFRJ proti Balkanu in ruski federaciji, preusmeril skozi Republiko Madžarsko in čez MMP Dolga vas ter naprej po Sloveniji. Za vse zaposlene se je začelo novo obdobje – polno vsakodnevnih izzivov.

Prva težava pri zaposlenih miličnikih in carinikih je bila, da le-ti niso imeli dovolj izkušenj za delo s tovrstnimi potniki iz različnih držav, ki so naenkrat začeli prestopati državno mejo. Ob močno povečanjem potniškem prometu se je skozi noč nenormalno povečal promet tovornih vozil, kar je pomenilo novo težavo – neustreznost samega območja MP in regionalne ceste v notranjost države, ki je potekala skozi naselje Dolga vas in centru mesta Lendava.

Vse skupaj je dejansko postalo nevzdržno v letu 1992, takrat miličniki niso čakali na prihod potnikov, nastale so neskončne čakalne dobe tako potniškega kot tovornega prometa. Večkrat je bila prava umetnost pripeljati se pravočasno na delo. Pa ne le tujci, dodatne težave so nastale predvsem ob vikendih, ko so se državljani Slovenije masovno odpravljali na »shopping« v sosednjo Madžarsko. To so bili zares nori časi tako za zaposlene na MP kot tudi prebivalce Dolge vasi in Lendave.

Kot prvo so nastale kadrovske težave, takratno število miličnikov je zadostovalo za eno izmeno, saj je bilo nemogoče opravljati kontrolo potnikov osebnih vozil, avtobusov, tovornega prometa, prevozna nevarnih snovi, živih živali in še kaj drugega. Prav vsak prevoz je predstavljal nekaj novega, kar v preteklosti ni bilo. Naj omenim vizni režim potnikov iz dejansko vseh držav Evrope, balkanskih držav, držav Evrazije, ruske federacije in celo afriških držav.

Dodatno smo se soočali s vsakodnevnimi spremembami, saj je naša nova država uvajala nov vizni režim in smo nešteto krat bili v dilemi, kaj je prav in kako naj ravnamo. Odločiti se ali koga spustiti v državo ali zavrniti, vsekakor ni bilo lahko, saj te je nenehno spremljal negotov občutek, ali si ravnal prav. Precej težav so povzročali potniki t. i. begunci iz bivših republik SFRJ, še posebej iz BiH, Hrvaške in Srbije. Ko je prispel avtobus iz Srbije, smo vedeli, da bodo težave, postopki preverjanja pogojev so se zavlekli v neskončnost, potrebno je bilo preveriti marsikaj in na koncu kar nekaj potnikov zavrniti.

Sedaj je to lahko napisati, a v praksi je takrat bilo zelo težavno in še posebej stresno. Še posebej, ko smo morali zavrniti koga od članov družine, ker je le-ta bila polnoletna moška oseba in kot tak vojaški obveznik. Veliko breme in dela so nam povzročali potniki, ki so ob vikendih potovali iz Slovenije v BiH in se v nedeljo vračali nazaj. Ob neštetih zahtevanih nalogah pa se je od nas zahtevalo, da so čakalne dobe čim manjše oziroma, da naj promet poteka tekoče. Bilo je res nemogoče. Vozniki tovornih vozil so tako na vstopu kot tudi na izstopu včasih čakali več kot 24 ur.

Posebej ob vikendih so bile razmere nemogoče. Kolone tovornih vozil so se valile skozi celo naselje Dolga vas in mesto Lendava, dejansko je prišlo do kolapsa v prometu. Še posebej so trpeli domačini, ki so živeli ob glavni cesti, saj niso mogli iz svojih dvorišč ali se vrniti

domov, pa na delo je bilo potrebno dosti prej. Da bi se nekako izognili vsem težavam, so domačini začeli uporabljati ostale občinske ceste in se voziti tudi po poljskih poteh. Še posebej naj omenim domačine, ki so živeli v neposredni bližini mejnega prehoda, za njih dejansko ni bilo miru. Pa ne le, da niso mogli nikamor od doma, še doma niso imeli miru od štiriindvajseturnega hrupa. Ob vsem tem pa so trpeli onesnaženost svojih dvorišč, pa še marsikaj drugega.

Vsekakor ni bilo lahko potnikom, saj le-ti niso imeli nobenih pogojev, ko so kar nekaj ur čakali na prestop meje, kot tudi ne voznikom tovornih vozil. Le-ti so kar pogosto naleteli na težavo, ko niso izpolnjevali pogojev za vstop, zaradi katere od potrebnih listin in so bili izločeni iz prometa ter čakali, da se jim potrebna listina dostavi. Malo sem zašel oz. prevzel me je takratni čas in osebna doživetja. Kakorkoli, res je bil izziv opravljati delo na MP Dolga vas tako za policiste kot tudi delavce carine in vse ostale.

Poudariti pa moram, da je bil kolektiv zelo enoten, pripadnost službi pa na zelo visoki ravni. In sodelovanje s drugimi službami, nekaj neverjetnega, nič nam ni bilo težko, delovali smo enotno in si medsebojno pomagali. Ko danes to pišem, menim, da je to bilo samoumevno, saj drugače ne bi mogli opravljati svojega dela. Dejansko nas je delo prisililo v to enotnost, združenost. Vsekakor so bili tudi prepusti, včasih je preskočila kaka iskra, a vendar je delo potekalo zelo profesionalno.

Da ne pozabim vlogo medijev. Le-ti so nas vsakodnevno oblegali in včasih še sami zaostrovali splošno stanje. Zelo živo mi je ostal v spominu intervju radijskega novinarja gospoda Marjana Dore, ki je eno soboto, ko so čakalne dobe bile zelo velike, prišel na MP in želel slišati, kaj počnemo, da bi se razmere izboljšale. Komandir je bil prost in so me iz UNZ pooblastili, da dam izjavo. Pred intervjujem, ki je potekal v živo po radijskih valovih, sva se z novinarjem dogovorila o vprašanih. In glej ga novinarja, takoj ob vključitvi v program, mi zastavi vprašanje: »Kako je poskrbljeno za voznike tovornih vozil, ki dalj časa čakajo na MP, predvsem, kje lahko poskrbijo za prehrano, osebno higieno in sanitarije?« Kaj odgovoriti, ko pa itak imaš tremo pred nastopom, pa o tem nisi sploh pripravljen.

So pa bili tudi lepa doživetja, eden takih je, ko so slovenski kmetje za nekaj dni s kmetijsko mehanizacijo zaradi težav v kmetijstvu blokirali magistralno cesto neposredno pred MP. Do MP sem se osebno peljal med njivami po poljski poti, na delovnem mestu pa sem prebil celo 48 ur. Spomnim se, da mi je žena na MP pripeljala kosilo. Komandir PMP je bil bolan in

Poročilo UNZ Murska Sobota (inšpektorat policije) – glede izgradnje zaklonilnikov na mejnih prehodih z Republiko Hrvaško (arhiv Alojza Flisarja)

sem od vodstva ostal sam, nadrejeni pa so zahtevali, da je na MP vedno nekdo od vodstva. Tako smo si vzeli tudi čas za razvedrilo. Med blokiranimi vozniki, ki so ostali na območju MP, sta bila tudi dva bolgarska voznika, ki sta prevažala meso. Ker sta bila brez denarja, sta si postregla z mesom, ki sta ga prevažala. Zaprošila sta domačinko, da je le-ta pripravila bogato pojedino, na kateri sem bil tudi sam. Nekaj zares neverjetnega, toda resničnega.

O vseh dogajanj bi lahko napisal celo knjigo, mogoče bi bilo prav, da se vse to ne pozabi, saj je to del naše zgodovine. Pa naj bo to dovolj, da se le ne pozabi, da je nekoč obstajala PMP Dolga vas, katere zaposleni so v tistem času veliko prispevali k uveljavitvi nove države Republike Slovenije. Takrat smo dejansko bili: »Okno v svet.«

9.3.4 MP PETIŠOVCI³⁵¹

Spominjam se kot, da bi bilo včeraj. Po končani desetdnevni vojni za osamosvojitve Republike Slovenije sem opravljal dela in naloge namestnika komandirja na PMM Dolga vas. Ker pa sem bil komandir oddelka PEM na UNZ Murska Sobota, sem po vojni opravljal naloge varovanja nove državne meje z Republiko Hrvaško, in sicer na območju PM Lendava. Naloge smo opravljali v obliki patrolj, in sicer od mostu čez reko Muro izven naselja Srednja Bistrica, pa vse do tromeje z Republiko Madžarsko in Republiko Hrvaško v bližini sotočja rek Krke in Mure do tako imenovanega mejnega kamna B2. V naselju Trimlini smo na regionalni cesti Lendava–Mursko Središče imeli stalno kontrolno točko, bilo pa je še nekaj začasnih kontrolnih točk (Murska šuma, brod na Muri, Orlovščak).

Zgodilo se je na zelo deževen, že jesenski dan, ko so me zjutraj poklicali iz UNZ in obvestili, da moram izredno nastopiti službo in se najkasneje do 09.00 ure oglasiti na takratni kontrolni točki v Trimlinih. V pogovoru mi je bilo takoj pojasnjeno, da gre za formalno pravno ureditev bodočega mejnega prehoda v Petišovcih in naj ob prispetju na kraj takoj začnemo opravljati mejno kontrolo. Ob prihodu na kraj se je tam že nahajal delavec carine g. Rudolf Banfi iz CI Murska Sobota, ki je bil tja napoten za opravljanje nalog z njihovega področja.

Naj povem, da so pogoji za delo bili nemogoči. Regionalna cesta Lendava–Mursko Središče je zgrajena kar dva metra višje od normalnega nivoja zemljišča, na samem vozišču pa ni bilo prostora za postavitev kakršnega koli objekta ali nadstrešnice. Star kovinski kontejner se je nahajal pred križiščem z lokalno cesto za naseljem Petišovci, vendar navzdol ob brežini, kar je pomenilo veliko oviro, saj si moral od tam do vozišča po blatni strmini.

Na samem vozišču smo imeli postavljen le trikotnik milice, kjer smo ustavljali vozila. Čez nekaj dni so nam s PM Lendava pripeljali večji platneni senčnik, takratnega podjetja Indip Lendava, kar je pomenilo, da smo lahko stopili pod streho. Bilo je res zahtevno in odgovorno, a hkrati zelo pestro in zabavno. Ljudje z obeh straneh reke Mure enostavno niso mogli verjeti, da se tu gremo mejne kontrole in so vse jemali nekako skozi šalo, tako nekih večjih težav ali morebitnih konfliktov ni bilo.

No čez določen čas, se je na kraj pripeljalo dvigalo in je bil kontejner premeščen v smeri mostu čez reko Muro, tokrat na del zemljišča neposredno ob vozišču in v isti ravnini. Da bi vse dajalo videz bodočega mejnega prehoda, smo pred kontejner iz smeri Republika Hrvaška postavili drog s slovensko zastavo, na vozišču pa prometni znak »Stop«. Kako je to dejansko bilo na kraju, se lahko prepričate na fotografiji. Na njej je lepo videti tudi, da so delavci podjetja Pomgrad iz Murske Sobote, dejansko začeli tudi z gradbenimi deli izgradnje novega mednarodnega mejnega prehoda.

Organizacijsko je bil to MP Petišovci, kljub temu, da se lokacija še dandanes nahaja na katastrskem delu naselja Trimlini in bi bilo prav, da bi se tako imenoval kot enota PMM Dolga vas. To je pomenilo ogromno organizacijskega dela, od urejanja administrativnega pravnega reda, odreditve območja mejne kontrole in samega mejnega prehoda, kadrovskih zadev, do reševanja logističnih težav. Ker je enota nastala (ad-doc) praktično iz nič, je bilo potrebno vse urejati iz PMM Dolga vas in s tem povezano nenehno vsakodnevno potovati na relaciji Dolga vas–Trimlini ali drugače povedano z meje z Republiko Madžarsko do nove meje z Republiko Hrvaško.

Istočasno je MMP Dolga vas zaradi dogajanja na območju bivše SFRJ postal novo okno v svet, predvsem pa nova cestna povezava balkanskih in drugih evrazijskih držav z Evropo kakor tudi koridor Barcelona–Kijev. To je prineslo veliko obremenitev in zahtevalo dodatno kadrovsko okrepitev. Na PMM je bil takrat komandir g. Ladislav Bagladi, osebno pa sem kot namestnik komandirja večino delovnega časa delal na novi lokaciji MP Petišovci in tako bil nekako prvi neformalni vodja prehoda. Poskrbeti sem moral za nemoteno delo na območju mejne kontrole, vzpostaviti celoten pravni red, administracijo, zraven pa še sodelovati z vodstvom gradbenega podjetja Pomgrad pri izgradnji celotne infrastrukture.

Vzdušje med zaposlenimi je kljub vsemu bilo pozitivno, na marsikatero težavo smo se znali odzvati tudi skozi šalo in smeh, tako da glede opravljanja del in nalog ni bilo težav. So pa bile težave človeške narave, predvsem glede higiene, prehrane in še najbolj – pomanjkanje sanitarij. Veliko se imamo zahvaliti gostoljubju lastnikov bližnjega gostišča, zakoncema Evgena in Jeleni Horvat. Le-ta sta vsem zaposlenim vsak dan nudila vsestransko pomoč, nikoli nista ničesar odklonila. Obema izrekam iskreno »HVALA«.

Kot je že zapisano, delo smo opravljali vestno in odgovorno in večjih težav ni bilo. Zelo hitro smo vzpostavili zelo dobre odnose s sosednjimi varnostnimi organi, ki so z opravljanjem mejne kontrole onkraj reke Mure v Murskem Središču začeli kasneje. Največ preglavice so nam v zimskih mesecih 1991/92 predstavljali sami pogoji za delo, ki so bili res nemogoči. Zelo hitro pa so nastale težave s predstavniki medijev tako naših kot tudi iz Republike Hrvaške, ki so nenehno spremljali in poročali o gradnji MP.

Zadeve so postale še bolj zahtevne, ko je javnost izvedela za izgradnjo dveh betonskih zaklonišč, tako imenovanih bunkerjev. In res, nekdo je v projekt izgradnje samega MP vnesel tudi izgradnjo dveh zaklonišč. Lokacija le-teh je bila na obeh straneh objekta MP v smeri Republike Hrvaške. Gradnja zaklonišč je potekala prikrito od javnosti, vendar vsega

351 Božo Pongrac, namestnik komandirja PMM Dolga vas, Lendava, 14. 2. 2017

ne moreš skriti, odgovornost za izgradnjo pa ni hotel prevzeti nihče, tako da smo na samem MP morali glede tega marsikaj prestati. Zaradi nenehnega pritiska javnosti o neprimernosti izgradnje takih objektov pa je le prišel ukaz, da se »bunkerji« morajo odstraniti. 22. februarja 1992 v dopoldanskem času sta sporna spomenika končala svoje poslanstvo, saj so jih delavci Geološkega zavoda z miniranjem odstranili.

S tem so se končale marsikateri težave našega dela na takrat že skoraj dokončanem MMP Petišovci. Vselili smo se v nove – takrat primerne kontejnerske prostore, mejna kontrolo pa so lahko policisti in cariniki opravljali varno v kabinah ali na stezi, vendar pod nadstrešnico. Na MP je svojo poslovalnico odprla še špedicija, veterinarska dela je po potrebi opravil pristojen inšpektor iz MMP Dolga Vas.

MMP Petišovci je tako postal za takratne razmere sodoben. Prišlo je tudi do organizacijske spremembe in MP je s 1. 3. 1992 postal samostojna enota, in sicer PMM Petišovci, njen prvi uradni komandir pa g. Ludvik Bokan. Sam sem se tako vrnil na svoje prejšnje delovno mesto namestnika komandirja PMM Dolga vas, kjer pa me čakalo novo, zelo zahtevno in naporno delo, zaradi že navedenih dogajanj na prostoru bivše SFRJ in preusmeritve vsega prometa skozi Republiko Madžarsko in Republiko Slovenijo.

9.4 Delo PPE UNZ Murska Sobota po koncu spopadov do odhoda JLA³⁵²

Posebna policijska enota samo preimenovana posebna enota milice je bila udarna pest milice in policije v osamosvojitveni vojni in pred tem že v akciji Sever in pripravah na osamosvojitvev. PPE je bila tudi edina neterenska enota, torej ni imela svojega posebnega območja, ampak je delovala in še danes deluje po celi državi.

Zaradi tega je bila takoj po koncu spopadov z JLA logična odločitev, da PPE začasno prevzame delo na južni meji tako na mejnih točkah kot na zeleni in modri meji. Policisti PPE niso bili stacionirani na posameznih policijskih postajah, ampak so iz tistega mesta, kjer je bila postavljena enota, odhajali na dolžnost (iz Velike Polane, pozneje iz UNZ).

Delo na južni meji ni bila edina naloga PPE, ampak so še vedno izvajali naloge spremljanja dejavnosti JLA in druge naloge, kjer sta bili potrebni izurjenost in izkušnje, ki so jih imeli policisti PPE.

S tem delom pa so tudi policisti PPE dobivali izkušnje za delo na terenu, ki je bilo drugačno od obvladovanja množice ali boja z nasprotnikom ali prijetja nevarnega osumljenca kaznivega dejanja. To je dalo policistom vpogled v delo na terenu na meji in mejnih prehodih, poznavanje območja UNZ in stik z občani

Tudi te naloge so pripadniki PPE izvedli kot ostale – kvalitetno, strokovno korektno in uspešno. Zaradi tega je bil PEM (pozneje PPE) in je še danes elitna enota slovenske policije, ki nastopa takrat, ko drugi ne bi mogli naloge izvesti uspešno in tako, kot je zadana. Odločitev o ustanovitvi PEM in njenem nadaljevanju je zato ena najboljših odločitev vodstva

milice oziroma republiškega sekretariata za notranje zadeve in pozneje policije. Pri tem se nikakor ne podcenjuje vloga specialne enote policije, ki pa je ozko specializirana enota za posebne naloge in dejstvovanja.

9.5 Delo na PP in PMP po koncu spopadov po posamezni enoti, delo služb UNZ Murska Sobota

9.5.1 Zavarovanje delegacije Izvršnega sveta Republike Slovenije (vlade) in predsedstva SFRJ³⁵³

Dne 7. 7. 1991, okoli 17.45 ure, je PM Gornja Radgona zavarovala prihod delegacij Izvršnega Sveta Republike Slovenije in predsedstva SFRJ. Delegaciji sta prispeli v Gornjo Radgono s helikopterjema, ki sta pristala na igrišču osnovne šole v Gornji Radgoni.

S službenimi vozili milice so odpeljali do mejnega prehoda ministra Kacina, s službenim vozilom Renault 4 člana predsedstva SFRJ – Tuporkovskega (skupščine Občine Gornja Radgona), z drugim vozilom Renault 4 člana predsedstva SFRJ – Bogičeviča (skupščine občine), s tretjim vozilom Renault 4 so odpeljali generala JLA – Čužiča (skupščine občine).

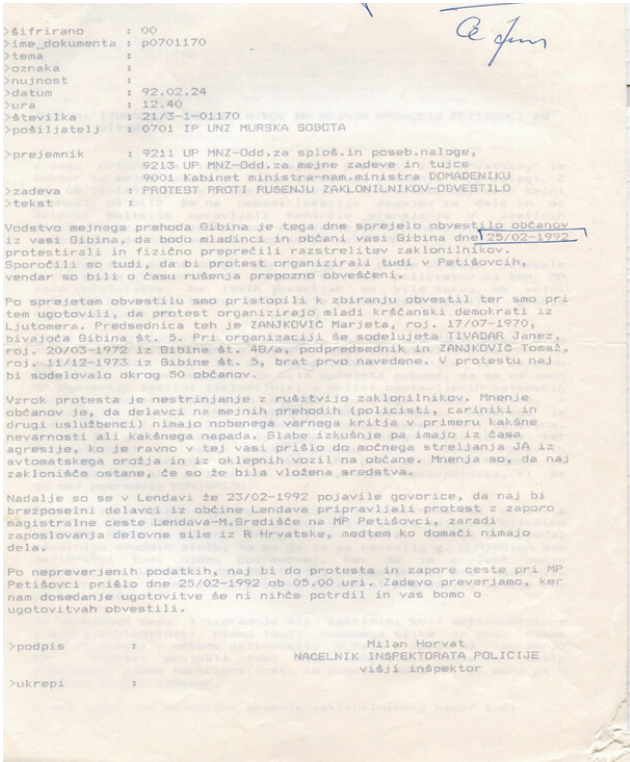
Zavarovanje helikopterjev je izvajalo pet miličnikov PM. Mesto zborovanja je bilo na ploščadi mejnega prehoda.

Na ploščadi mejnega prehoda je zavarovanje izvajalo:

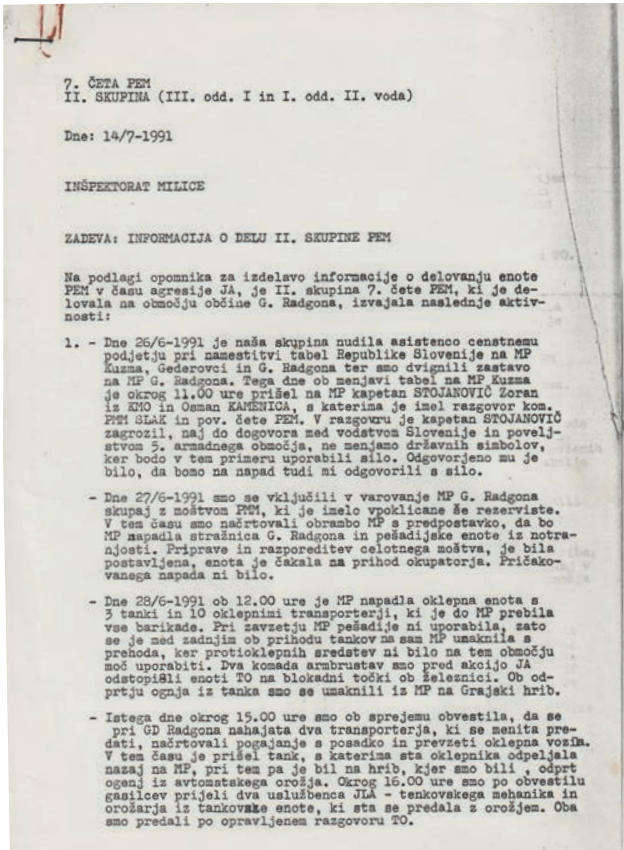
- 10 miličnikov PEM – vodil Horvat;
- 25 miličnikov PM – vodil Misja;
- osem miličnikov PMM Gornja Radgona;
- zavarovanje je vodil komandir PM.

Delegaciji sta si ogledali poškodovane objekte: hiši Rajtarja in Zamude, mejni prehod, Jurkovičevo ulico, grajski hrib, župnišče.

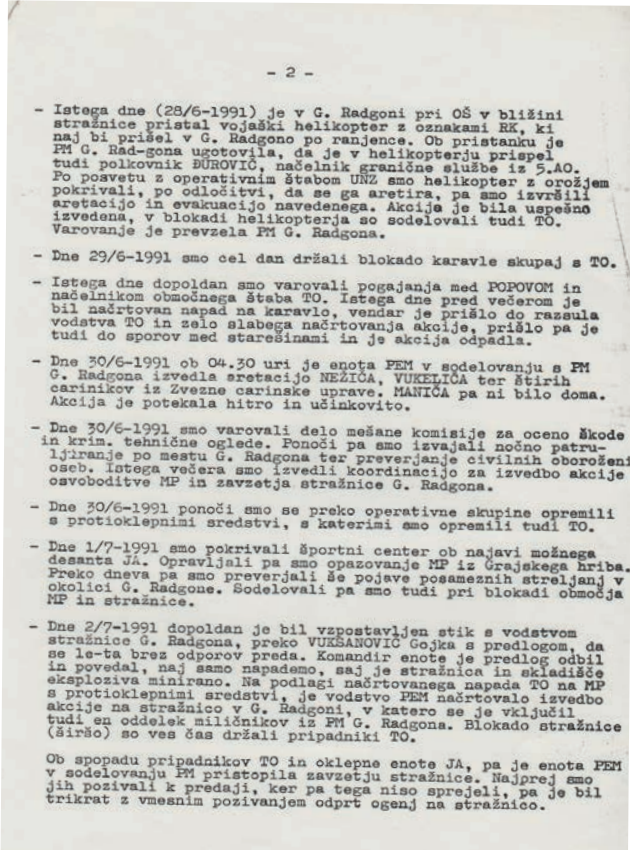
Protokol je vodil Dušan Zagorc, v spremstvu pa sta bila predsednika izvršnega sveta in

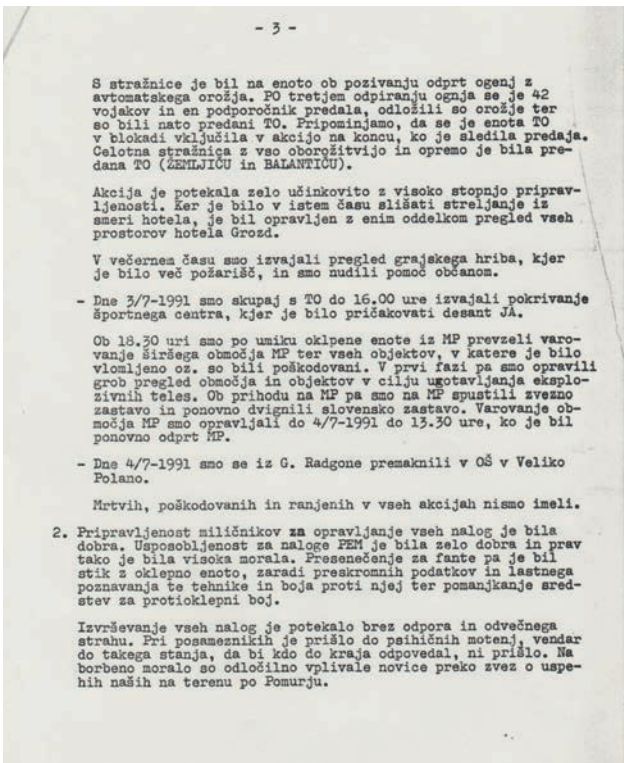
Poročilo UNZ Murska Sobota (inšpektorat policije) – glede protestov občanov zaradi nameravanega rušenja zaklonilnikov na mejnih prehodih z Republiko Hrvaško (arhiv Alojza Flisarja)

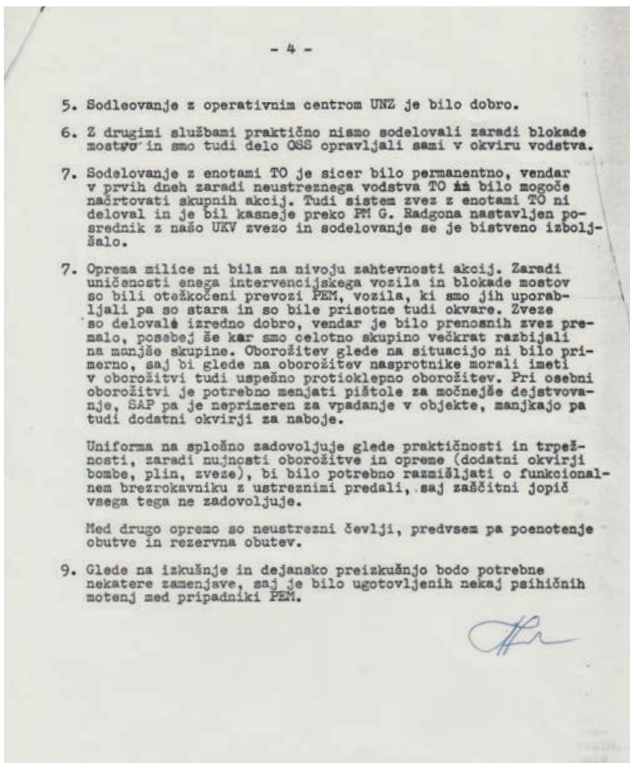
Poročilo o delu PPE v času vojne in takoj po njej – druge skupine (arhiv Alojza Flisarja)

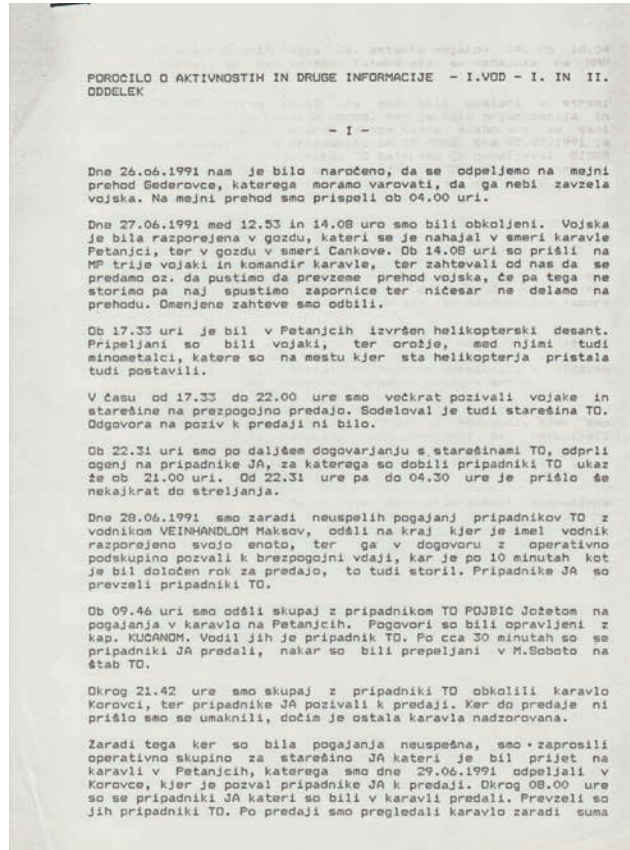
Poročilo o delu PPE v času vojne in takoj po njej – druge skupine, druga stran (arhiv Alojza Flisarja)

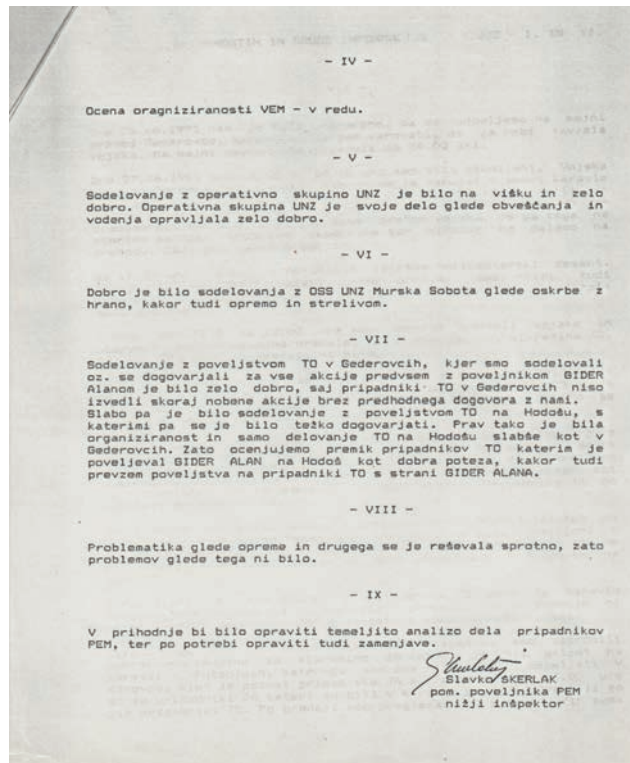
Poročilo o delu PPE v času vojne in takoj po njej – druge skupine, tretja stran (arhiv Alojza Flisarja)

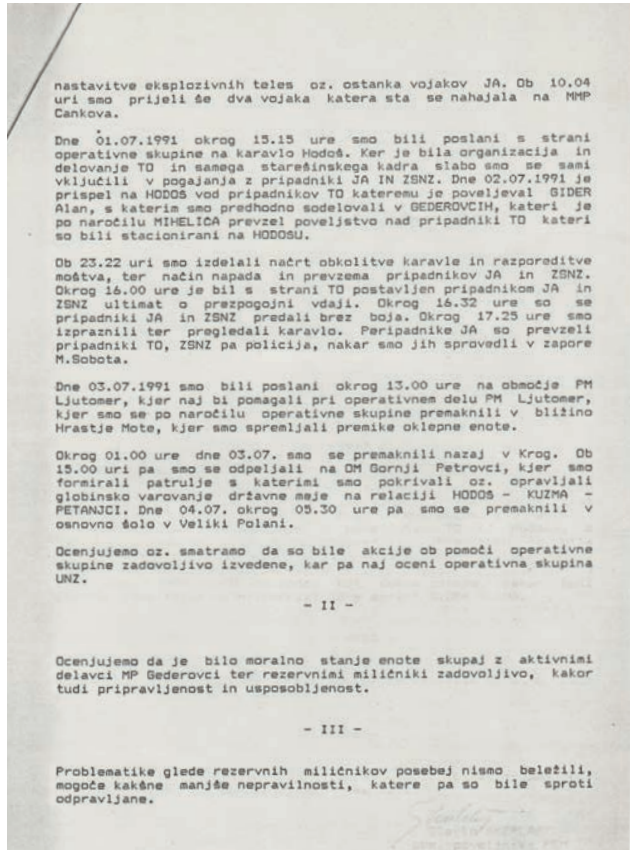
Poročilo o delu PPE v času vojne in takoj po njej – druge skupine, četrtja stran (arhiv Alojza Flisarja)

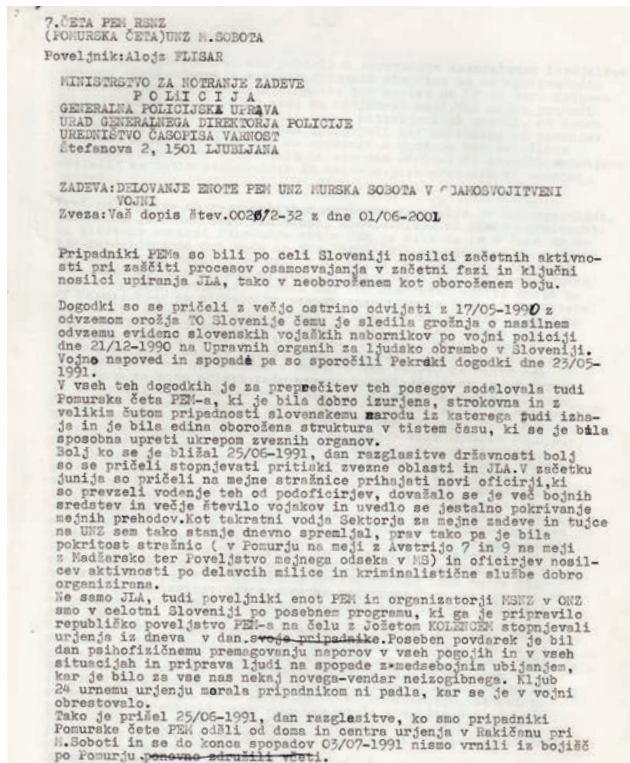
Poročilo o delu PPE v času vojne in takoj po njej – I.vod, prva stran (arhiv Alojza Flisarja)

Poročilo o delu PPE v času vojne in takoj po njej – I.vod, tretja stran (arhiv Alojza Flisarja)

Poročilo o delu PPE v času vojne in takoj po njej – I.vod, druga stran (arhiv Alojza Flisarja)

Skupno poročilo o delu PPE v času pred vojno, med vojno in takoj po njej, prva stran (arhiv Alojza Flisarja)

Dne 26/06-1991 skupraj smo prišli z varovanjem izvajalcev izvajalec
del pri odstranjevanju zveznih državnih simbolov na mejnih prehodih
in postavljanju slovenskih simbolov ter sestav
del, ki so bili v tistem času v lasti in uporabi sogovornih. Med preho
so bili še pokriti z dvema ali tremi italijanskimi gnezd, od koder
so padli slovenski simboli in nam ostali v spomin. Vsi slovenski
državni simboli. Ne glede na nepopolno grofne smo odločili
slovenske skupščine spoštovati in smo dne 26/06/1991 izvedli odpravo
obeležij na petih mednarodnih in sedem mejnih prehodih s obsejni
promet.

[illegible][illegible]

v zid in zgorajdi del okna ter ga nato ustavil in se enkrat po-
novil poziv, za predajo vendar set tudi temu komandni ni odzval,
pa smo nato izvedli izstrelitev namiznega topa, ki je bil na prvi
voje odprline. Istečasnoma se je izredno hraber policist iz PN Radgona
in njegov prijatelj iz TO na centra mesta v zid stranicne istretili
policistoma se je nato odpravila na mesto, po katerem so vojak
skozil okna sleteli sletati z belimi prti in brizgati na steklih
okna, Ojgnej nam preklical in komandir je z belim prtom stranično
preklical. V stranicah je bilo 42 ranjenih, po istem času je de
bil en deseter lažje ranjen, med pripadniki PZM pa ni bilo ne
mrtevih in ranjenih. Močno smo razorožili, osterlenili napeljav za
slovanje okoli mesta in okoli mesta, v kateri so bili tudi voja
orožje in opremo, ki jim je bila odvzeta 70-1950. Vojske ujetnike
smo prebili v skupni cesti v Spodnjih Ivančah.

Reaktivni po zavzetju mesta v Gor. Radgoni, ki je reaktivni ZLA
ki so reaktivirali Gor. Radgono, pri vojakih je nastala panika ker
so bili sigurni, da bodo reaktivirali svesto stranično. V času
sopudov na PZM TO in tankov TO, ki so bili v vojski, so se
rošene sile 2 reaktivni in več helikopteri vzmenirali tankovs-
ko enoto.

V letenec Zasu je bilo razpisano premirje, v katero prevaš nismo
verjeli. S TO smo se bolj strahli vrste ter okrepili blokado tanko-
vojske enote na RF in vse vpadnike v mesto in območje primerna za
defekte naj se v smeri izstrelitve, vedno prihaja, da
pomoc tankovski enoti v Radgoni.

Dne 3/7-1991 ob 18.00 uri se po dovoljenju republike koordi-
nacije tankovske enote lahko ustrezno premirje, sprejeli, da
bi jo enota PZM, kar smo odločno zavrnili. Po odhodu smo prevzeli
svojni prehod in se enkrat dvakrat slovenske zastavo, opravili
slovenskavarstvom, pregled območja in okolice ter zvezni prehod
prešli PZM in civilni sile.

I. VOD ČETENJE je deloval na območju FEN Kuzma in Stare nove vas v občini Ljutomer pod poveljstvom pomočnika šefa inšp. GORJAN France in komandirja voda KOS Branka, ki je iziel v sestavi 23 milničkov, hrebrih in dobro izurjenih. Na širlem območju Poma-
ruje so se izvedli naslednje aktivnosti:

Dne 27/06-1991 so prevzeli obrambo obalnega prehoda Kuzma pred samostojno JLA, ki je obkrog NE spila obroč s poštenimi silami.
Dne 29/6 so z dobro koordiniranim napadom enote NO, ki jo je vodil kapetan GORJAN razbili obroč in zajeli 25 vojakov.
Naslednjega dne so s aktivnostmi nadaljevali ob obalni meji in dne 30/6 sklopil s NO izpravo, ki je trajala do Sotine, kjer so se vojski predali skupaj s komandirjem.
Nadaljevali so s varovanjem državne meje od troneže do mejnega prehoda Kuzma, pri čemer so pregledali vse prehode in obse-
le ob meji v cilju iskanja pobeglih vojakov.
Dne 1/07-1991 je vod FEN utrdil blokado NO pri obleganju stranišne Kuzma, ki se ni hotela predati, poveljnik pa je sodeloval pri
poslednjih sklopih, ki ni bil uspešen. Vse vojske so
kapetan GORJAN SROJAVIČ, ki je grozil z napadom, svoje vojske
ki je strahla s strelji v hrbet, še dolgo poskušali dezertirati.
Naslednjega dne je bila stranišna zavzeta v spopadih pa je padel
kapetan.
Ker so bile na avstrijskem delu Gorisčke izvedene vse naloge je *
bila enota dne 3/7 v pomoč na območje Ljutomer, kjer so potekali
še močni pritiski in premiki tankovskih enot in sicer Hrvatske kot

pomoč bankovski enoti v Gor. Radgona, kljub deklarativnemu pravi-
mirju. Čepe dne je sledila oklepni enoti, ki se je poskušala
sed ilgaletve in Stano novo vasio. V kolona je prišlo do okvane
enega oklepna transporterja, ki aenatal za kolono. Enota je to
iskoristila iveda nenasid poaidko zasledila. Pomoči je prišel
v pomoč en bank, ki so ga spremljali avtenci je pri taa pri-
lo do spopada v katerem je izgubili število en vojak vaa pri-
nasilni pr števni bi bilo.

III. VOD ČETE PEM je deloval na območju PEM Gederovci, Čankova, Koroška, Petanjci in Kodoša pod poveljstvom poveljnika PEM
SKELJAK Slavka ter njegovih pomočnikov PROEK Istoka in PINTARIČ
Kolomana, ki je imel v sestavi 23 dobro izurjenih in iskanih
milničnikov. Na širšem območju delovanja je vod izvedel naslednje
vojne aktivnosti:

Dne 26 na dan 21.06.1991 je enota prevzela skupaj s milničniki PSM obrambo najnega prehoda Gredovci pod savjestavo JLA. Dne 27/06 je blokirano prehodu po stranski strani Petalci prihajal v pomoč granatni vod sa intervencije iz KNO JNA. Na območju, ki je bil opremljen, s dostavljeno količino vojaškega PSZ, in to so je ta znašal v senvidiju med enoto PSM in enoto 70 pod najnim prehodom Gredovci. Znota se je predala, bila razorožena vojnaki pa so se vrnili kot ujetniki. Od poljudni delovni enoti, ki je bila v celoti integrirana v nočnem času se je enota skupaj s milničniki PSM Gredovci spopadla s pripadniki JLA iz stranine Petalci, ki se je vrnili v KNO. Na enočinah med vojsko in civilnim prebivalstvom dejstu se je enota JLA umaknila v strahovito, na položajih pa je pustila precej opreme.

Na dan 28.06.1991 je enota skupaj s novotinkom TO Jožetom Polj-

[illegible]

Skupno poročilo o delu PPE v času pred vojno,
med vojno in takoj po njej, druga stran (arhiv Alojza
Flisarja)

Skupno poročilo o delu PPE v času pred vojno,
med vojno in takoj po njej, tretja stran (arhiv Alojza
Flisarja)

Skupno poročilo o delu PPE v času pred vojno,
med vojno in takoj po njej, šesta stran (arhiv Alojza
Flisarja)

Skupno poročilo o delu PPE v času pred vojno,
med vojno in takoj po njej, sedma stran (arhiv Alojza
Flisarja)

[illegible]

Dne 28/06-1951 je nota priglasila predajo prvih dveh pripadnikov tankovske enote, ki sta pobegnila iz oklepnih transporterjev in sta se skrila v gozdu nad gasilnik doma v Gor. Radgona, v bližini ul. K. F. K. na tla. V ta namen sta se odzvali odgovoroma: "Bila sta tankovski mehanik in orožar - civilni osebi v JLA, Novembra na tla sta dala vse podatke o tankovski enoti in stanju v ~~XXXX~~ nico".

Tako, zatem je bilo dana obvestilo o letu večjega helikopterja (N-3) v JLA proti G. Radgona. Helikopter je letel na RF k tankovski enoti, ki je FOMVA, ki ni mogel priti do mesta, ker je bil v bližini v bližini proti strmini G. Radgona. Z misl oddelkom se hitro stal v večji sadovnjak KK v smeri stranine in tudi helikopter je letel proti nam. Izdal sem povelje za odprtje ognja, vendar me je v tem trenutku položila minirani: naša vojska ni imela dovolj moči, ni je tudi operativna skupina UNZ prepovedala zrušitev. Helikopter je pristal v bližini stranine, sem strmino, osnovno holo pred blado XC, ki je bila bližje strmini. V bližini je bil tudi spored, da je prišel po ranjenca, katerih ni bilo, bilo pa je nekaj artilj. vojakov. Na kraj je bil poslan po operativni skupini. Zgodilo se je, da je malo dolgo, da prepove odhod posade v strmini. V bližini je bil tudi helikopter brez dovoljenja, da se ne gre za humanitarno akcijo ampak je s helikopterjem prišel polkovnik Danilo ĐUROVIĆ, načelnik nejnih enot. Jla se obsoje glownije in v bližini je bil tudi helikopter, ki je bil v bližini. Eden izmed nasilov načrta za sasebo menjah prehodov v Sloveniji.

[illegible]

V dneh 29,30/06 in 1/07 smo izvajali preventivne akcije pregleda mesta, tre preprečevali aktivnosti posameznikov, ki so s streljanjem izstrelili JLA in ogrozili varnost ljudi inpremoženja brez nadzora. 30. 6. 1991 je izmenoval prevzelo 30. dne 30/06-1991 je enota ob pomoči milničnikov KP izvedla akcijo sodelavcev JLA iz vret carine in drugih uslužbencev tre zveznih carnikov, ki so prispeeli v Beogradu v hotelu Radin v hadenah. Vključna našitja, ki so izvedla akcijo, so bili v obliki izloka iz blokov v katerih so bili zaradi ogroženosti po tankovski enoti.

Stranišne v Pomurju so padle druge za druge. Dne 02/07-1991 popoldne je ostala le še tankovska enota in stranišne v Gor. Radgona in Komanda najnega odseka v V.3oboti. Zanje v enoti so še dva dni in noči kaj kalena, a stranišne so se povzpeli na vrh boja. Kakal sem na prvi trenutek za senelivjo in hitro akcijo, ki sem jo premeval vse dni. Zaradi treh ton eksploziva za razminiranje mostu na IP. G.Radgona po zahodni varianti delovanja JLA, ki je bila stranišne in se v njim na koncu, ki je bil na vrhu III podpornikov grozil, da bo srušil Radgono je bil močan razlog za za vsako našo potezo ob napadu. Ob pogajanju za predajo dopolnil, ko je spet grozil smo ugotovili, da so hlice za aktiviranje res razpisane dni in prišli v enoti. Stranišne, ki so imeli polske detonatorje. Po pogajanjih na stranišni sel v situacijo izkušenosti stranišani 20 pogovarjati o stanju in pri izvedli, da za popolden naštrujeno napad na tankovsko enoto popolden. Dobili sem sigurno postavljati in videl preden se napad izvedel. Stranišja JLA priklonitev tankovske enote na NP. 20 je bil edini trenutek, ko sem imel pred tankovsko enoto zavaroval hrbet in padla je odločitev - stranišne danes mora pasti. Enota je bila v polni pripravljenosti in v vsi 60. dva km na sever od mesta, sem se oddaljen 50 m od stranišne na pokopališču, ki mi je naj bližje. Stranišna. Na NP je zaroportalo. 20 je napadla tanki pa so buhalni izmeti in rušili vse okrog sebe. Razletel se je cerkveni tur in v tist sekundi smo imeli enotnosti na NP. 20 je bil prvi uspeh. Aktivno enega oddelka milničnikov KP za blokada zadnjega ihoda in stranišne. Diverzantski vod 20, ki je držal vse dni blokada stranišne se je zavzete in vključil, ker ni mogel po zvezah dobiti poveste, ki je bila dovolj. 20 je dobil poveste, ki so jih kmz komandirje pozivali k predaji, čemu se ni odzvali. Izvedli smo prvi napad s ognjem po strehi stranišne in skladišču kjer so bili prav tako vojski in oni so s ognjem in močno utrujenega objekta. Vključili so oporo. Na koncu so oporo razstavili in se odpravili. Ognj je bil ogrenj. Izvedli smo drugi napad in naš ogrenj usmerili

OPREMA: enote s pehotnim orožjem in osebno opremo ter sanitno opremo je bila dobra. Vozni park razen nekaj terenskih vozil je bil slab, neučvrsten in star. Pohvaliti moram senhaneke UNZ, ki so vedno dobro skrbeli za vozila posrejena v PEV tudi na terenu, to so bila vedno dobra. Telo dobro gojijo, ki jih vojna stvararja izvaja: enote sro vse službe Obdale skupnih služb UNZ, kar je zelo pozitivno vplivalo na vojsko morale.

Največji problem, ki smo ga čutili v PEV-u verjetno tudi drugod je bil pomanjka sredstev za vojaška vozila. V vojsko bil brez vojaških vozil, kar je bilo zelo težko. V vojsko UNZ, ki je protitankovih orožij in ročnih bomb, ki smo jih imeli, pa tudi še do konca leta 1990 in so bila takrat predana našim vojakom, da silijo na bo vodila protitankovsko boje. Pomuraka četa je imela 4 ročne rakete in 6 granat. V osem dobrih strelcev, čež 2 300 km trenutnih in kumulativnih treščnikov, ki so jih pripadnike usposobljene za uspešno uporabo ter 300 ročnih obrambnih bomb. Ostale so nam samo plinska sredstva, ki niso pomislele nič.

KADROVSKO in organizacijsko je 7. šeta PEV-a štela 75 pripadnikov in sicer: poveljstvo 10- poveljnik, 3. pomočniki poveljnika, pom. za oskrbo, dokumentarist, vezist, voznik in pirotehnik. Dva voda s po tremi oddelki: prvi komandirji vodov in njihovimi pomočniki ter oskrbo, ki je bila 208 enot, ki so bili vojniki, ki so bili sanitaristi v vojski službenih peov po potrebi ter drugo.

KOT SEMEN JE VNESEVAL V VODENOM DELU JE POMURSKA ŽETA DOLOVALA NA CELNEM OBMOČJU TAKRATNEGA POMURJA NA OBEH STRANAH REKE MUR. KOT POVEJALJI ŽETA PA NA ŠELU IZ VODA IZVAJAL POLICIJSKE AKTIVNOSTI NA OBMOČJU GOR. RADGONE OD 27/06 DO 03/07-1991. K NAVEŠENIM DOJDEMOM JE POŠEL V POSREDOVANJE MED DOLGIM NEPOVIR V JLA NOSILA FENI ALI V NJIŠ DOLOVALA SKUPAJ S 70 V GOR. RADGONE. VJENAR PO DESETH LETIH LAHKO UTOVORIMO, DA PRISPEVI POSAMEZNIK JE VRT FENI-A IN OVEZ NEPSHIL NI BAL NIKOLI ENAKO VREDNOTEN KOT PRI VREDNOTENH DOLGIM. ŽETA JE V POSREDOVANJE MED DOLGIM NEPOVIR ODLIKOVANJ, KI PRINAŠAJE BONITETE ŠEPRV JE ŽLO ZA ISTA BOJŠKEA IN ISTO AKCIJE TER JUNAŠTEVA. MILICE NI ENAKO KOT ŽTO VVEDLA VOJNH ODLIKOVANJ IN BOJNH ENAKOV BOJŠKE, AMPAK NAJE JE DELILA PRIZNANJA ČLA S ČLNA ŠPRV. ŽETA JE DO SE NIMO BORILI ZA ISTO DRŠHO IN PRISTO ISTUM NEPADELJO.

PO SPREJETJU BRONISKE DEKLARACIJE OT. 27-1991 SE JE ŽETA FENI SPET OŠRMLILA V JLA NA NOVO DOLGINS. VESTPOVATIA JE MEJE KONTROLNE TOČKE NA ČESTNH KONTROLAH, KI KONTROLIRAJE VŠE V R. SLOVENIJO IN IZVAJALA KONTROLO PREHANSJA MEJE IN IZVAJALA VAROVANJE MEJE S BRVILKO V DOLŽINI 70 KM. MALOJE JE OPRAVILA VSE DE OBDOBJA RAZNEJEGA VOJENKA JLA IN KOPRA OT. DO VESTPOVATIE MEJNH PREHODOV.

VSE ENOTE P V R slovenski so imele dve formaciji. Po formaciji I so naloge v PR-u opravljali samo profesionalni militsniki in je enotinska formacija ČETE, po formaciji II pa BATALJONI ki je bil tudi enkrat enkrat močnejši in ga je sestavljalo 50% rezervnih militsnikov.

V vojni za slovensko se je uporabljal glede na naloge in veliko obsega enot. Če so bile I in II po formaciji I, to so bile samo sestavljali izbrani policisti iz vseh enot v Pomurju in ni bilo enote iz katere ne bi bil enajz pri pripadnikih. Se je tudi obratno - pri delcih, ki so bili po formaciji II, to so bile enote. Na koncu se vsem pripadnikom PR-a Pomurske čete 8 enkrat zahvalja ljudem za izkazen hrabrost in žrtvovanju, ki so se izkazali za svoje domovine.

8 splošnoizbrani

POVELJNIK 7.ČZTE PR - leta 1991

Skupno poročilo o delu PPE v času pred vojno,
med vojno in takoj po njej, četrta stran (arhiv Alojza
Flisarja)

Skupno poročilo o delu PPE v času pred vojno,
med vojno in takoj po njej, peta stran (arhiv Alojza
Flisarja)

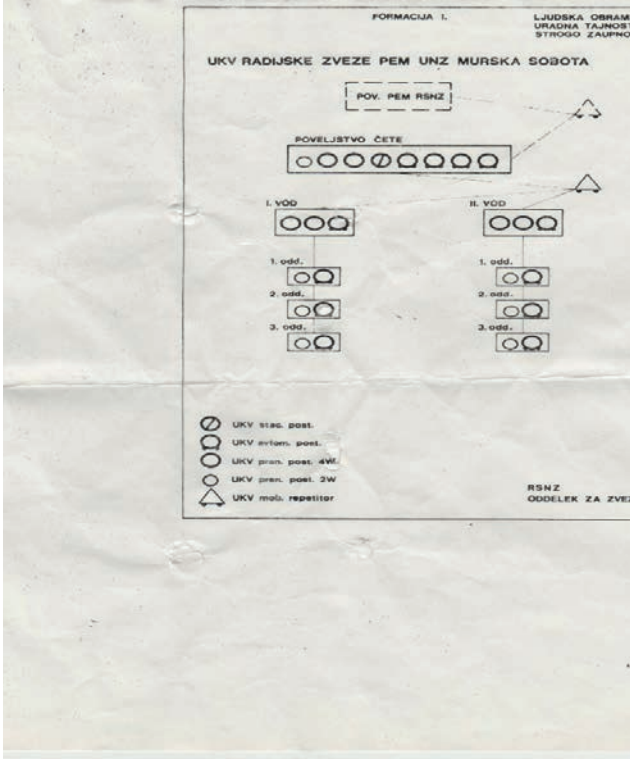
Skupno poročilo o delu PPE v času pred vojno,
med vojno in takoj po njej, osma stran (arhiv Alojza
Flisarja)

FORMACIJA II.		
KLICNI ZNAKI UKV KORISTNIKOV PEM UNZ MURSKA SOBOTA		
BATALJON PEM	PRESA 500	
Komandant bataljona	PRESA 501	
Namestnik komandanta	PRESA 502	
Pomočnik komandanta	PRESA 503 - 504	
Vodja mater.-tehn. zadev	PRESA 505	
Miličnik - vezist	PRESA 506 - 507	
Dokumentarist	PRESA 508	
Vozila	PRESA 509 - 515	
1. ČETA PEM	PRESA 10	
Poveljnik čete	PRESA 11	
Pomočnik poveljnika	PRESA 12	
1. VOD 1. ČETE	PRESA 110	
Poveljnik voda	PRESA 11-10	
Pomočnik poveljnika	PRESA 11-11	
Komandir 1. oddelka	PRESA 111	
Vozilo	PRESA 115	
Komandir 2. oddelka	PRESA 112	
Vozilo	PRESA 116	
Komandir 3. oddelka	PRESA 113	
Vozilo	PRESA 117	
2. VOD 1. ČETE	PRESA 120	
Poveljnik voda	PRESA 12-10	
Pomočnik poveljnika	PRESA 12-11	
Komandir 1. oddelka	PRESA 121	
Vozilo	PRESA 125	
Komandir 2. oddelka	PRESA 122	
Vozilo	PRESA 126	
Komandir 3. oddelka	PRESA 123	
Vozilo	PRESA 127	
2. ČETA PEM	PRESA 20	
Poveljnik čete	PRESA 21	
Pomočnik poveljnika	PRESA 22	
1. VOD 2. ČETE	PRESA 210	
Poveljnik voda	PRESA 21-10	
Pomočnik poveljnika	PRESA 21-11	
Komandir 1. oddelka	PRESA 211	
Vozilo	PRESA 215	
Komandir 2. oddelka	PRESA 212	
Vozilo	PRESA 216	
Komandir 3. oddelka	PRESA 213	
Vozilo	PRESA 217	
2. VOD 2. ČETE	PRESA 220	
Poveljnik voda	PRESA 22-10	
Pomočnik poveljnika	PRESA 22-11	
Komandir 1. oddelka	PRESA 221	
Vozilo	PRESA 225	
Komandir 2. oddelka	PRESA 222	
Vozilo	PRESA 226	
Komandir 3. oddelka	PRESA 223	
Vozilo	PRESA 227	

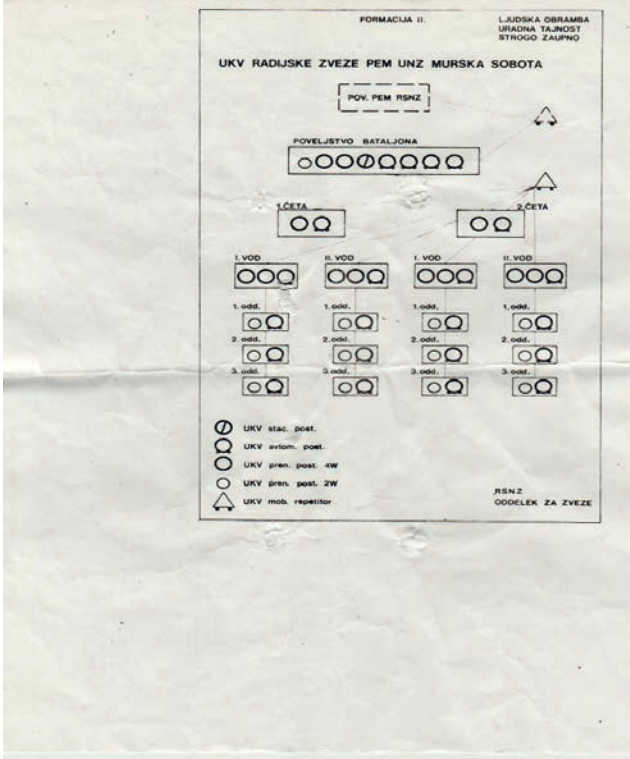
Kopija načrta zvez PEM UNZ Murska Sobota med vojno (arhiv Alojza Flisarja)

FORMACIJA I IN II	
NAČRT ZVEZ PEM RSNZ	
DOKUMENTI NAČRTA ZVEZ PEM	
Načrt zvez PEM je izdelan na osnovi: "Odločbe o ustanovitvi, delovnem področju in organizaciji PEM RSNZ SR Slovenije" št. 21/4-J-SZ-51/88 z dne 8/10-1988 in "Navodila o izvajanju Odločbe o ustanovitvi ..." št. 21/4-J-SZ-80/88 z dne 1/12-1988.	
Načrt vsebuje vse potrebne dokumente in podatke za organizacijo in vodenje radijskih zvez PEM po vseh formacijah in sicer:	
- načrt zvez PEM (opisni del)	
- sheme radijskih zvez PEM	
- ključni znaki UKV koristnikov PEM in enot za oskrbo in zveze UNZ	
- pregled duplexnih UKV kanalov PEM	
- pregled duplexnih UKV kanalov PEM	
- primerjalna tabela oznak UKV radijskih kanalov PEM RSNZ na različnih UKV postajah UNZ SR Slovenije	
- kriteriji za dopolnjevanje PEM s sredstvi za zveze	
- pregled sistemiziranih sredstev za zveze PEM	
- opis kompletov posameznih UKV radijskih postaj	
Načrt zvez ne vsebuje sredstev zvez in ostalih materialno-tehničnih sredstev, ki so potrebna za postavitve in delovanje sistema radijskih zvez PEM in radijskih zvez enote za oskrbo in zveze, kar se treba vgraditi v načrte oskrbe.	
Enota za oskrbo in zveze se s ključnimi znaki, ki so sestavni del tega načrta, povezuje v UKV omrežju PEM, po potrebi pa tudi po regionalnem UKV omrežju.	
Sistem UKV radijskih zvez v obeh formacijah se bistveno ne razlikuje zato velja za obe formaciji isti opis delovanja zvez.	
UKV RADIJSKE ZVEZE	
1. Poveljstvo PEM RSNZ se povezuje s poveljstvi čet in poveljstvom samostojnega voda v I. formaciji, oziroma poveljstvi bataljonov in poveljstvom samostojne čete v II. formaciji na več načinov in sicer:	
a) po rednih telefonskih in telegrafskih zvezah UNZ, če poveljstvo PEM RSNZ deluje na sedežu RSNZ, poveljstva čet in samostojnega voda oziroma poveljstva bataljonov in samostojne čete pa na sedežu UNZ, PM ali OM;	
b) po rednih telefonskih zvezah UNZ do stalne službe UNZ in dalje preko regionalnega UKV omrežja UNZ, če deluje poveljstvo PEM RSNZ na sedežu RSNZ, poveljstva čet in poveljstvo samostojnega voda oziroma poveljstva bataljonov in samostojne čete, če so le-ta na terenu;	
c) preko posebnega UKV repetitorja, ki ga postavi poveljstvo PEM RSNZ, če delujejo na terenu vsa poveljstva PEM;	
2. Poveljstva čet v I. formaciji ter poveljstva bataljonov, poveljstvo samostojne čete in poveljstva čet do II. formaciji ter iz njima tudi oddelki se povezujejo s poveljstvi vodov preko posebnega UKV repetitorja PEM, ki ga postavi in vzdržuje enota za oskrbo in zveze UNZ.	
3. Vodilniki delavci UNZ se poveljstva povezujejo preko regionalnega UKV omrežja in stalne službe UNZ.	
V izjemnih primerih (velika medsebojna razdalja, razgibanost terena, operativne potrebe) se lahko UKV prenosne postaje do 2 W (CQP 613) zamenja s prenosnimi UKV postajami do 4 W (PRC 450) ter se enote medsebojno povezujejo preko UKV repetitorja. (Glej točko 2).	
Prenosne UKV postaje do 2 W - CQP 613 in prenosne UKV postaje do 4 W - PRC 450 bomo v prihodnosti glede na finančne možnosti poskušali zamenjati s prenosnimi UKV postajami do 2 W - CQP 7000, ki bodo imele vgrajene vse potrebne radijske kanale UNZ.	
Glede na to, da "Odločba o ustanovitvi ..." oz. "Navodilo o izvajanju Odločbe o ustanovitvi ..." predvideva koncentracijo PEM in več ali vseh UNZ na področju ene UNZ, ali pa aktiviranje le dela PEM pri tistih oddelkih PEM, ki jih sestavljajo enote iz več UNZ inor. pri PEM CE in SG se aktivira le celotna enota, ali pa obratno, da se aktivira le slovenskojezična enota) upoštevajte naslednje:	
- enote PEM, ki so pridodane drugim UNZ, pridejo opremljene s sredstvi zvez po načrtu za samostojno delovanje	
- poveljstvo PEM UNZ in poveljstvo PEM RSNZ se bosta dogovorila ali bo pridodana PEM postavila lasten UKV repetitor, ali pa se bo povezovala preko UKV repetitorja PEM UNZ, kateri je pridodana	
- v primeru, da se aktivira le del PEM, ki je sicer v združenem poveljstvu inor. PEM CE in SG, ali pa sta aktivirana oba dela, le da delujeta vsak na področju svoje UNZ, postavita vsak svoj UKV repetitor	
- razdelitev načrtovanih duplexnih in simplexnih UKV kanalov za posamezne PEM je razvidna iz tabel "Pregled duplexnih kanalov PEM RSNZ" in "Pregled simplexnih UKV kanalov PEM RSNZ"	
- ne glede, kaj in na kakšen način delujejo in se povezujejo, imajo PEM vedno iste ključne znake, ki so razvidni iz priloge "Pregled ključnih znakov UKV koristnikov PEM in enot za oskrbo in zveze".	

Kopija načrta zvez PEM RSNZ med vojno (arhiv Alojza Flisarja)

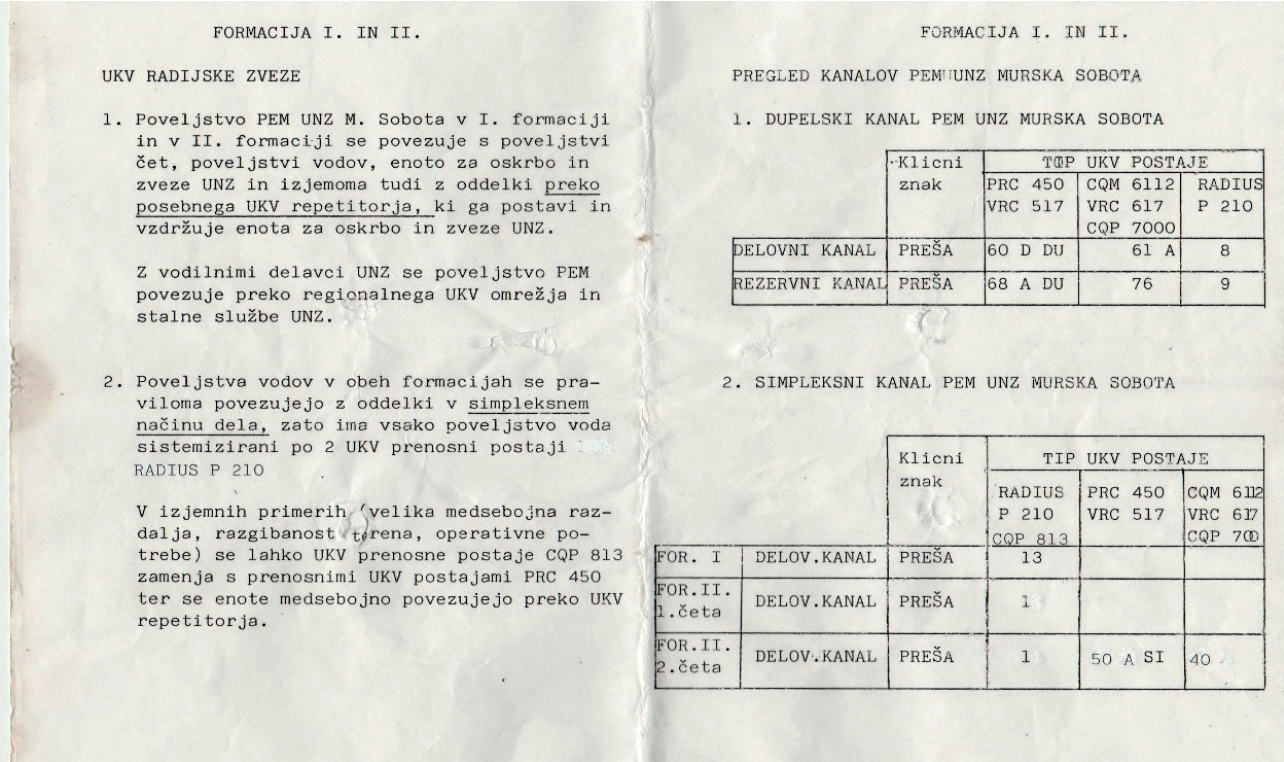
Kopija načrta zvez PEM UNZ Murska Sobota med vojno (arhiv Alojza Flisarja)

Kopija načrta zvez PEM UNZ Murska Sobota med vojno (arhiv Alojza Flisarja)

FORMACIJA I.	
KLICNI ZNAKI UKV KORISTNIKOV PEM UNZ MURSKA SOBOTA	
ČETA PEM	PRESA 500
Poveljnik čete	PRESA 501
Namestnik poveljnika	PRESA 502
Pomočnik poveljnika	PRESA 503 - 504
Vodja mater.-tehn. zadev	PRESA 505
Miličnik - vezist	PRESA 506 - 507
Dokumentarist	PRESA 508
Vozila	PRESA 509 - 515
1. VOD PEM	PRESA 110
Poveljnik voda	PRESA 11-10
Pomočnik poveljnika	PRESA 11-11
Komandir 1. oddelka	PRESA 111
Vozilo	PRESA 115
Komandir 2. oddelka	PRESA 112
Vozilo	PRESA 116
Komandir 3. oddelka	PRESA 113
Vozilo	PRESA 117
2. VOD PEM	PRESA 210
Poveljnik voda	PRESA 21-10
Pomočnik poveljnika	PRESA 21-11
Komandir 1. oddelka	PRESA 211
Vozilo	PRESA 215
Komandir 2. oddelka	PRESA 212
Vozilo	PRESA 216
Komandir 3. oddelka	PRESA 213
Vozilo	PRESA 217
FORMACIJA I IN II	
KLICNI ZNAKI UKV KORISTNIKOV POVELJSTVA PEM RSNZ	
Poveljstvo PEM RSNZ	ROBOT 1
Poveljnik PEM RSNZ	ROBOT 2
Namestnik poveljnika PEM RSNZ	ROBOT 3 - 4
Pomočnik poveljnika za operativne zadeve	ROBOT 5
Pomočnik poveljnika za oskrbo	ROBOT 6
Pomočnik poveljnika za zveze	ROBOT 7
Pomočnik poveljnika za notr. zaščito in MPV	ROBOT 8
Pomočnik poveljnika za zdravstveno zaščito	ROBOT 9
Tehnik zvez	ROBOT 10 - 11
Miličnik - vezist	ROBOT 12
Dokumentarist	ROBOT 13
Terensko vozilo	ROBOT 14 - 15
Osebn. avto	ROBOT 16
Sanitetno vozilo	
KLICNI ZNAKI UKV KORISTNIKOV ENOT ZA OSKRBO IN ZVEZE UNZ	
Enota za oskrbo in zveze	KLICNI ZNAK PEM UNZ 600
Vodja enote	601
Pomočnik vodje enote	602 - 603
Ekonom	604 - 605
Tehnik zvez na repetitorju	610 - 619
Tehnik zvez za vzdrževanje zvez	620 - 629
Voznik	630 - 639

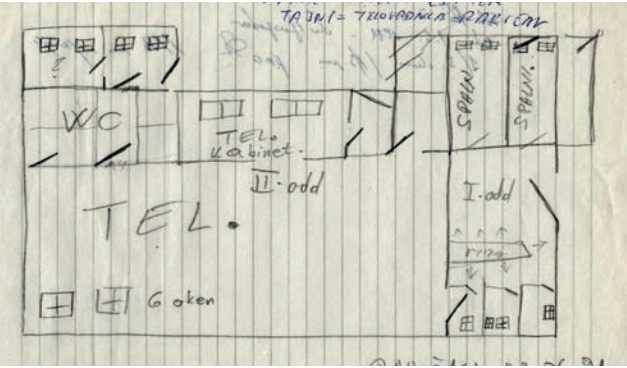
Kopija načrta zvez PEM RSNZ med vojno (arhiv Alojza Flisarja)

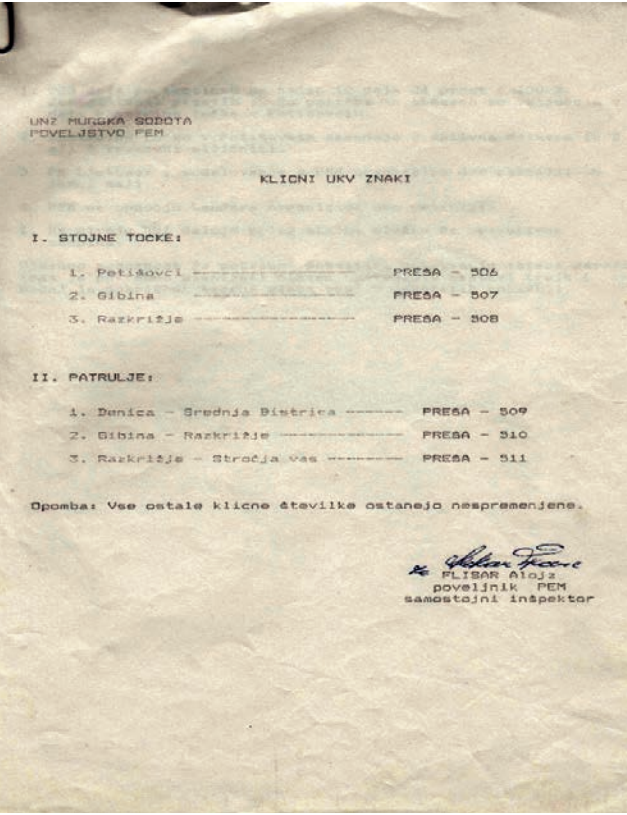
Kopija klicnih znakov zvez PEM UNZ Murska Sobota med vojno (arhiv Alojza Flisarja)

P - BURJA	100-110	OSEBNI AVTO
T - GORA	111-120	TERENSKI AVTO
S - BURIN	121-130	TOVORNJAK
C - PASAT	131-140	OKL. TRANSPORTER
P - JUGO	141-150	TOP
S - VIHAR	151-160	TANK

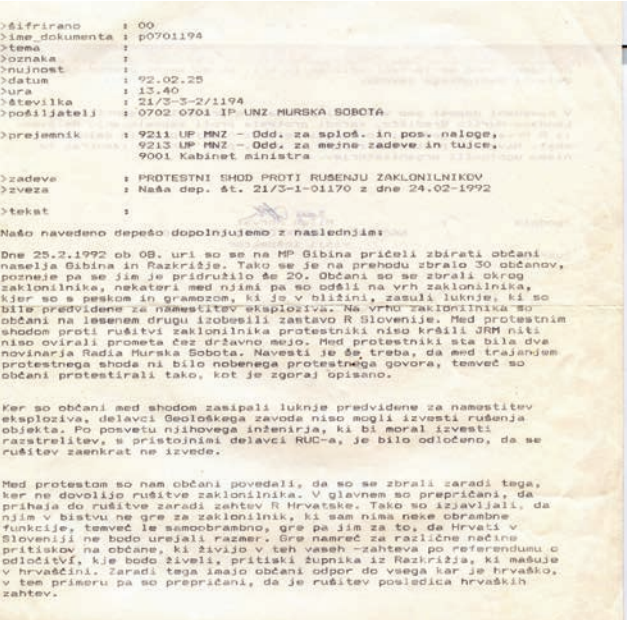
Kopija pogovornika za šifriranje sporočil PEM UNZ Murska Sobota med vojno (arhiv Alojza Flisarja)

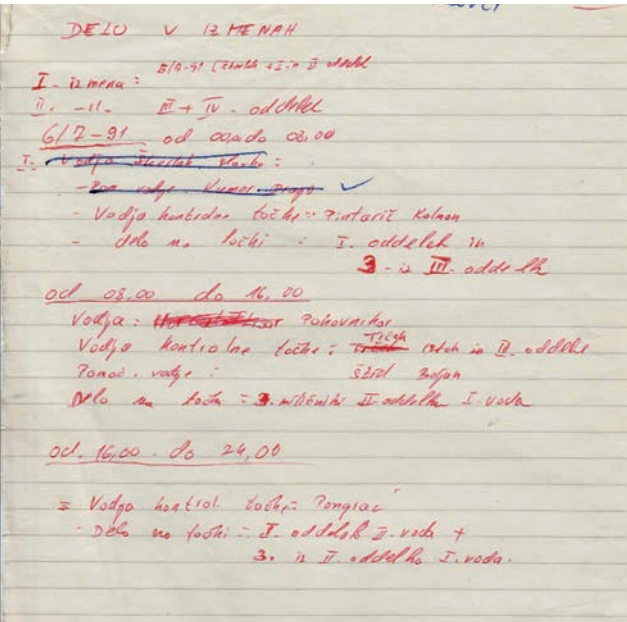
Kopija razporeditve enote PEM UNZ Murska Sobota v telovadnici v Rakičanu, kjer je bila enota na začasni vojni lokaciji

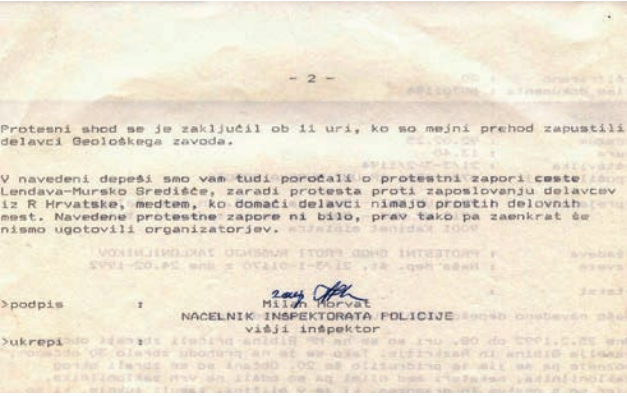
Kopija klicnih znakov patrolj PEM pri varovanju državne meje z Republiko Hrvaško (arhiv Alojza Flisarja)

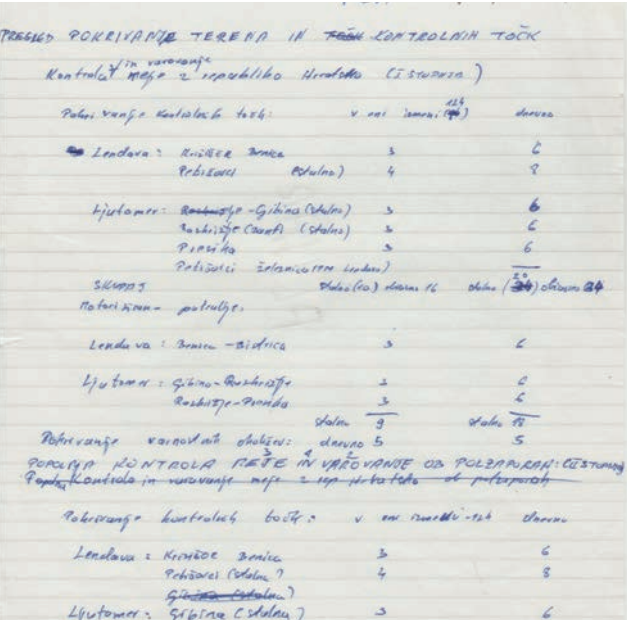
Poročilo UNZ Murska Sobota (inšpektorat policije) - glede protestov občanov zaradi nameravanega rušenja zaklonilnikov na mejnih prehodih z Republiko Hrvaško (arhiv Alojza Flisarja)

Kopija načrta dela PPE UNZ Murska Sobota na kontrolnih točkah na južni meji (arhiv Alojza Flisarja)

Poročilo UNZ Murska Sobota (inšpektorat policije) - glede protestov občanov zaradi nameravanega rušenja zaklonilnikov na mejnih prehodih z Republiko Hrvaško, druga stran (arhiv Alojza Flisarja)

Kopija načrta pokrivanja kontrolnih točk na južni meji s strani PPE UNZ Murska Sobota (arhiv Alojza Flisarja)

Fotografija Štefana Abrahama iz arhiva Alojza Flisarja prikazuje pogostitev žensk v Veliki Polani (enota PEM UNZ Murska Sobota)

skupščine Občine Gornja Radgona.

Za obveščanje občanov sta skrbela Fišinger in Zagorc.

9.5.2 Zavarovanje obiska predsednika predsedstva Republike Slovenije na obisku v Gornji Radgoni³⁵⁴

Dne 13. 7. 1991, okoli 11.30 ure, je v Gornjo Radgono prispel predsednik predsedstva Republike Slovenije Milan Kučan. Delegacija je pripotovala z osebnimi avtomobili v spremstvu policistov postaje prometne policije Murska Sobota. Obisk naj bi potekal na ploščadi mejnega prehoda v Gornji Radgoni.

Na križišču pred Putnikom pozdravita Milana Kučana predsednik skupščine Občine Gornja Radgona in predsednik Izvršnega sveta Občine Gornja Radgona, ministra za notranje zadeve (Igorja Bavčarja) pa komandir PM.

Zavarovanje izvaja neposredno pet pripadnikov posebne policijske enote (PPE)³⁵⁵, širše varovanje 10 policistov PM Gornja Radgona in pet policistov PMM Gornja Radgona. Protokol je vodil Dušan Zagorc.

Program je obsegal pozdrav delegaciji, himno Republike Slovenije, nagovor predsednika predsedstva, ogled poškodovanih hiš (Zamuda, Križanič), sprehod do zgradbe skupščine občine, obisk informacijske pisarne, sestanek v sejni sobi občine, tiskovna konferenca predsednika predsedstva in nato odhod v smeri Ljutomera.

Zavarovanje so vodili komandir PM in pomočnik komandirja PM Marjan Misja ter inšpektor Flisar.

Obisk predsednika predsedstva Republike Slovenije Milana Kučana v Gornji Radgoni
(Foto: Štefan Abraham)

³⁵⁴ Zapiski službene beležke komandirja PM, video kaseta, kronologija UNZ Murska Sobota (zapisal Stanko Sakovič)

³⁵⁵ Po končanih spopadih so milica in organi za notranje zadeve, razen upravnega dela, začeli uporabljati ime policija po navodilu ministra za notranje zadeve, uradno pa pozneje – po spremembi zakona o notranjih zadevah

9.5.3 Delo na OM Dobrovnik po koncu vojne³⁵⁶

Delo se je počasi normaliziralo, rezervni sestav miličnikov pa je ostal z nami še do dokončne razpustitve po 15. juliju 1991. V tem času sta bila na OM Dobrovnik za delo miličnika razporejena tudi Dušan Halabarec in Jožef Prša, ki sta se takoj vklopila v operativno delo.

9.5.3.1 Sestanek o nadaljnjih aktivnostih – 12. julija 1991 na UNZ M. Sobota

Z miličniki sem osebno prevozil v času dela (v mesecih avgustu in septembru) celotno državno mejo z Republiko Madžarsko, ki je bila zajeta v območje Oddelka milice Dobrovnik. S tem mislim, da smo se s posameznimi policisti s kolesi z motorjem vozili po gozdnih poteh in stezah, neposredno ob mejnih kamnih, kamor desetletja nismo imeli dostopa oziroma je bil možen dostop samo na podlagi prepustnic ali dvolastniškega dovoljenja oziroma v primeru reševanja zadev javne varnosti.

Z normalizacijo in politično stabilnostjo nove Republike Slovenije smo tudi razporejanje na delo postavili v normalne okvirje, seveda pa se je normaliziralo tudi stanje na cestah, saj v času od 26. 6. 1991 do 29. 6. 1991 prometa z motornimi vozili skorajda ni bilo.

Ena od stvari oziroma dogodkov, ki so nekako kazali pripravljenost domačih ljudi za sodelovanje v osvoboditvi Republike Slovenije je bila tudi v tem, da je do mene v pisarno prišel takratni predsednik lovske družine v Dobrovniku in mi dal vedeti, da so se lovci z vso oborožitvijo pripravljeni boriti in biti pod komando milice.

Moj odgovor, ki je sledil, je bila napotitev predsednika lovske družine na štab TO in pa nekako na ta način dana možnost, da so lahko vpoklicani. Tudi slaščičar v Dobrovniku (»Cufi st.«) mi je ob priliki dal vedeti, da so se med seboj pogovarjali pripadniki albanske narodnosti živeči na tem področju ter so se bili pripravljeni boriti za pregon JLA iz Slovenije. Tudi njega sem napotil na štab TO.

Pri pripravi zapisa so sodelovali skoraj vsi aktivni in rezervni miličniki OM Dobrovnik in sem lahko z njihovo pomočjo zapisal dejansko stanje tistega časa (udeležba posameznih policistov pri določenih opravilih in uradnih nalogah). 27. septembra 1991 sem bil po odločbi premeščen na delo in naloge komandirja OM Radenci.

Kljub razpustitvi oddelka milice v Dobrovniku leta 1996 so se aktivni miličniki redno srečevali vsako leto. Sam sem pričel s temi srečanji leta 2009, ko sem na srečanja povabil tudi vse rezervne miličnike takratnega oddelka milice in se srečujemo vsako leto, in sicer tretjo soboto v mesecu januarju, zadnji dve leti pa tudi na dan milice – 13. maja.

Vsi udeleženci vojne za Slovenijo na takratnem oddelku milice v Dobrovniku smo ponosni na svoja dejanja in takratne aktivnosti ter imamo to čast, da smo branitelji nove države in soustvarjalci le-te. Pri pripravi tega zapisa so sodelovali vsi aktivni in rezervni miličniki OM

³⁵⁶ Spomini Milana Osterca

Dobrovnik, ki so bili vpeti v aktivnosti in delo za osamosvajanje Republike Slovenije.

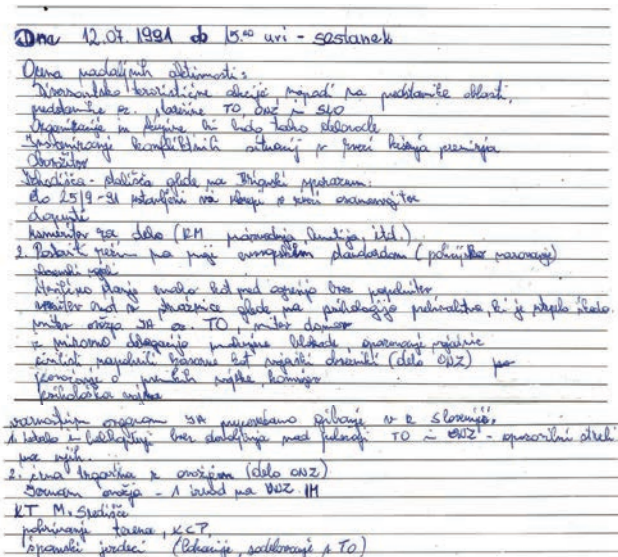
9.5.4 Po koncu spopadov smo ostali, kar smo bili ves čas – policija³⁵⁷

Za nas v milici seveda ni bilo vojne konec, ko je Popov zapustil Pomurje. Naše aktivnosti predvsem v policijsko-varnostnem smislu so se pravzaprav takrat šele začele. Potrebno je bilo dokumentirati škodo po agresiji JLA. Potrebno pa je bilo tudi zavarovati nekatere osebe, ki so bile zanimive za vojaško obveščevalno službo, prav tako pa je bilo potrebno iz naših zaporov skupaj s predstavniki RK izpustiti vojne ujetnike in jim po mednarodnih konvencijah omogočiti odhod po njihovi izbiri.

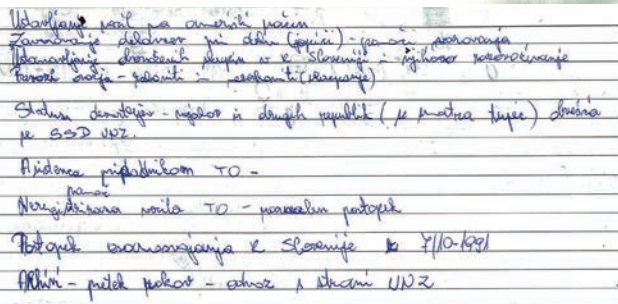
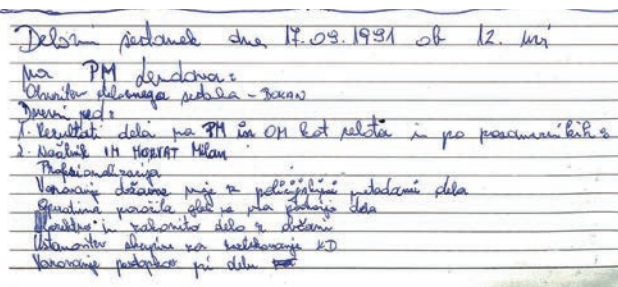
Spomnim se vojaškega zdravnika, ki je bil pred vojno stacioniran v mariborski garniziji, pozneje pa zajet na našem območju. Ko sem ga v murskosoboških zaporih ob prisotnosti predstavnice RK izpraševal in mu nudil možnosti odhoda iz zapora, med drugim tudi domov, mi je jasno odgovoril: »Prisegel sem eni zastavi in pri tej zastavi bom tudi ostal«. Spoštovali smo njegovo odločitev in mu omogočili odhod nazaj v mariborsko garnizijo.

Ne bom opisoval tistih oseb iz vojaških struktur, ki so po koncu agresije prestopili v vrste TO ali v vrste milice. Spregovoril bom samo o varovanju poveljnika nekdanje kasarne v Murski Soboti. Kot sem že omenil, se za nas v milici z odhodom Popova in njegove motorizirane enote niso končale aktivnosti. V policijsko-varnostnem smislu smo mi ostali aktivno v pripravljenosti še naprej. V prostorih operativnega štaba sva tisti večer, datuma se ne spomnim, vsekakor pa po zaključku agresije, dežurala skupaj z delavcem kriminalistične službe Francem Šerugo.

Obveščena sva bila, da bodo v času najinega dežurstva iz njegovega doma na varno preselili dotedanjega poveljnika kasarne v Murski Soboti. Še danes ne vem, kam so ga

Kopija načrta pokrivanja kontrolnih točk na južni meji s strani PPE UNZ Murska Sobota (arhiv Alojza Flisarja)

Kopija načrta pokrivanja kontrolnih točk na južni meji s strani PPE UNZ Murska Sobota (arhiv Alojza Flisarja)

odpeljali na varno lokacijo, saj mi to niti ni bilo pomembno. Meni je bilo pomembno izpeljati nalogo in to varno, brez ekscesov. To je bil čas takoj po zaključku aktivne agresije, ko so na terenu še zmeraj delovali agenti vojaške tajne policije.

Nenazadnje so takrat bili razstreljeni daljnovid pri Hočah. Seveda sem bil kot dežurni v tistem momentu v vlogi odločujočega zelo zaskrbljen in zainteresiran za uspešno realizacijo naloge. Danes razumem, da se je bilo takrat ščiti oseb težko posloviti od družine in zapustiti svoj dolgoletni dom, sam pa sem bil seveda v skrbeh, ali bomo uspešno zaključili akcijo, zato sem nenehno pritiskal na patroljo, ki je izvajala premik varovane osebe na varno lokacijo.

Danes, ko to pišem, je seveda tudi meni smešno, da sem takrat zganjal paniko, vendar potrebno je razumeti. Časi so bili takšni. O tej zgodbi, ki seveda ni zgodba, temveč realnost, ki se nam je zgodila, bi bilo mogoče govoriti in govoriti. Vprašanje pa je, kaj o tej naši realni zgodovini mislijo posamezniki, ki so vso kalvarijo preživeli bodisi doma bodisi pri starših na kmetih, Pomurci pa tako ali tako povečini ali v Avstriji ali na Madžarskem. Mislim pa, da na koncu morajo spregovoriti arhivi, ki smo jih po osamosvojitvi deponirali v Gotenici.

Še enkrat se opravičujem vsem, ki sem jih morebiti nehote in nenamerno užalil. Opravičujem se tudi, če sem za določena obdobja uporabil napačne nazive organov ali služb. Skušal pa sem po spominu čim bolj verodostojno opisati svoje videnje dogodkov. Je pa težko na nekaj straneh strniti dogodke, o katerih bodo nekoč nekateri pisali knjige. Sam nisem bil vzgojen kot pisec ali literat, temveč kot policist, za katerega obstajajo samo dejstva in na tem temelji tudi moj zapis.

9.6 Delo kriminalistične službe po vojni

Temeljit ogled kraja v Gornji Radgoni se je opravljal potem, ko je tankovska enota zapustila mejni prehod in preko Radenec, Veržeja in Gibine zapustila naše kraje. Z ogledom sta takoj po njihovem odhodu pričela Istok Potočnik in Igor Zemljič, čez nekaj časa so se jima pa priključili še Darko Žabkar, Zoltan Herceg in Alojz Nemec. Opravili so ogled na krajih, kjer so nastale posledice delovanja agresorske vojske in o ogledu sestavili zapisnik in izdelali album fotografij, kraj pa so tudi video posneli. Preiskovalni sodnik in državni tožilec se ogleda nista udeležila.

V istem času je tudi načelnik OZK naročil enotam, da dokumentirajo poškodbe na objektih in infrastrukturi, nastali ob delovanju agresorske vojske. Pomoč so jim nudili kriminalisti in kriminalistični tehniki. Tako se je ogled opravljal na relaciji od Radenec pa vse do Ljutomera, po Presiki, Gibini, kot tudi v Murski Soboti, na mestih, kjer je delovalo letalstvo agresorske vojske.

Kriminalisti takratnega oddelka za zatiranje kriminalitete so po agresiji zbrali potrebna obvestila, dokumentacijo in dokumentirali posledice dejanj agresorja. Tako so iz XV.

poglavja Kazenskega zakona SFRJ štiri kazniva dejanja pomoči sovražniku po členu 120/I in kazenske ovadbe podali zoper štiri znane utemeljeno osumljene osebe, ki so v času vojne agresije na mesto Gornja Radgona pomagali agresorski vojski tako, da so jo na skriven in ilegalen način oskrbovali s hrano, zbirali podatke o položajih in ukrepih pripadnikov TO in policijskih enot, agresorskim oficirjem omogočili vzdrževanje telefonskih zvez s svojimi komandami in jim nudili še druge usluge.

Utemeljeno osumljeni so bili državljani drugih republik, vsi pa so ali so bili v službi kot cariniki pri Zvezni carinski upravi Beograd v Gornji Radgoni. Prav zaradi tega, ker so bili vsi utemeljeno osumljeni državljani tujih držav, je Javno tožilstvo RS ugotovilo, da ne gre za kaznivo dejanje in je kazenske ovadbe zavrglo.

Iz XVI. poglavja KZ SFRJ so kriminalisti obravnavali sedem kaznivih dejanj, zoper štiri utemeljeno osumljene podali kazenske ovadbe. Preiskana so bila tri kazniva dejanja, medtem ko pri štirih kaznivih dejanjih vojnega hudodelstva zoper civilno prebivalstvo po členu 142 KZ SFRJ, storjenih po pilotih vojaškega letalstva JA, z raketiranjem in mitraljiranjem civilnih objektov in ogrožanja civilnih prebivalcev v Murski Soboti, Ljutomeru, Gornji Radgoni in v Radencih, storilci do sedaj niso znani.

Zoper neznanega storilca je bila podana tudi kazenska ovadba hujskanja k upiranju po členu 226 KZ RS zaradi trošenja letakov iz vojaškega letala med letom nad mestom Murska Sobota, Ljutomer, Gornjo Radgono in Radenci z navedbo na letakih, da bo vsak odpor zlomljen. Kaznivo dejanje je bilo zavrženo, ker je Javno tožilstvo RS ugotovilo, da trošenje letakov z navedbo, da bo vsak odpor zlomljen, ni prepovedano po Pravilniku o zakonih in običajih vojne (priloga IV. Haške konvencije), ker ne gre za objavo izjave, da nikomur ne bo prizanešeno.

Zoper znane storilce je bila podana kazenska ovadba zaradi kaznivega dejanja vojnega hudodelstva zoper civilno prebivalstvo po členu 142 KZ SFRJ zoper Vlada Trifunoviča, poveljnika garnizije Varaždin in poveljnika tankovske enote – Berislava Popova, poveljnika tankovske enote, ki je v času med 28. 6. 1991, 2. in 3. 7. 1991 v Hrastje-Moti, Radencih in Gornji Radgoni med poveljevanjem oklepni mehanizirani enoti (častnikom in vojakom), ukazal:

- napade na civilno prebivalstvo, zato so neidentificirani vojaki njegove enote ustrelili civilni osebi Alojza Gaubeja v Radencih in Janeza Svetino v Gornji Radgoni;
- napade na civilne objekte, zaradi česar so s topovi in strojnicami iz tankov podrejeni napadli objekte trgovskih zgradb, stanovanjske zgradbe, objekte železniške postaje, avtobusne postaje, katoliško cerkev, individualne stanovanjske hiše,

torej v večjem obsegu uničevali premoženje prebivalstva, ki ni bilo upravičeno z vojaškimi potrebami;

- z opustitvijo ustreznih ukrepov ni preprečil podrejenim častnikom in vojakom ropanja več trgovin in drugih objektov ter več stanovanj civilnih oseb.

Zoper znanega storilca so podali kazenski ovadbi v zvezi enakega kaznivega dejanja vojnega hudodelstva zoper civilno prebivalstvo po členu 142 KZ SFRJ zoper Andrijo Čondora in Branka Trkolje, in sicer zaradi obstreljevanja civilnih objektov in naselju Presika in Hrastje-Mota s povzročeno večjo materialno škodo.

Zaradi utemeljenega suma storitve kaznivega dejanja – spodbujanja k napadalni vojni po členu 152 KZ SFRJ je bila podana kazenska ovadba zoper Danila Dukića, upokojenega oficirja JLA iz Lendave, ki je vojake iz stražnice Štefan Kovač v dolgovaških gorica spodbujal, da naj streljajo na pripadnike TO in milice, če bi jih pozivali k predaji.

Uvedena je bila preiskava za kaznivo dejanje vojnega hudodelstva zoper civilno prebivalstvo zoper Vlada Trifunoviča in Berislava Popova. Tožilstvo je v letu 2008 obtožilo nekdanjega generala JLA Vlada Trifunoviča in polkovnika Popova, da sta v času osamosvojitvene vojne 1991 vodila 32. mehanizirano brigado JLA iz Varaždina do Gornje Radgone, pri tem pa napadla tudi civilno prebivalstvo in civilne objekte, zaradi česar sta umrla dva civilista. Trifunoviča je murskosoboško okrožno sodišče avgusta 2013 oprostilo, Popovu pa prisodilo pet let zapora, a je višje sodišče maja 2014 sodbo razveljavilo. V ponovnem sojenju je sodišče postavilo dva nova izvedenca, Tomaža Pörša in Marka Ungerja, ki sta Popova razbremenila očitkov, tožilstvo je zato umaknilo obtožnico.

Oddelek državnega pravobranilstva iz Murske Sobote se je pritožil na senat višjega sodišča v Mariboru in ta je zavrnil pritožbo v zvezi z odstopom od kazenskega pregona polkovnika Berislava Popova. Tako so bila izčrpana vsa pravna sredstva in Popov, ki je leta 1991 kot polkovnik JLA po preboju njegove enote iz Varaždina čez Ormož in Središče mimo Veržeja, Hrastje-Mote in Radencev zavzel mejni prehod v Gornji Radgoni, je opran vseh očitkov o vojnih hudodelstvih.

Fotografija neznanega avtorja iz arhiva Antona Rozmana prikazuje uničenje v Gornji Radgoni po odhodu JLA

Pogajanja Popova s predstavniki TO (arhiv PU Murska Sobota)

Državno pravobranilstvo se je, po ostrih odzivih različnih veteranskih in drugih združenj, obrambnega ministrstva, Občine Gornja Radgona, posameznikov in drugih, na višje sodišče pritožilo, ker je soboško okrožno sodišče decembra lani zavrnilo njihov predlog, naj sodišče kazenski postopek zoper Popova vrne v prejšnje stanje in proti njemu nadaljuje kazenski pregon. Postopek proti Popovu, ki se je nanašal na dogodke izpred slabega četrta stoletja in se je vlekel osem let, je tudi uradno končan.

Po trditvah nekaterih pravnikov naj bi sicer obstajala še zadnja minimalna možnost, zahteva za varstvo zakonitosti vrhovnem sodišču, a težko je verjeti, da bo pravobranilstvo ubralo to pot.

(Vir: <http://www.slovenskenovice.si/crni-scenarij/doma/popov-po-osmih-letih-opran-obtozb>)

Oddelek za zatiranje kriminalitete je v tem času obravnaval tudi primer nesreče, do katere je prišlo dne 30. 6. 1991, ob 12.15 uri med pripadniki diverzantske čete, ki je bila na barikadi ob mostu preko reke Mure v Petanjcih. Do nesreče je prišlo, ker je starešina TO z nestrokovnim in malomarnim ravnanjem povzročil aktiviranje protitankovskega metalca rakete znamke Zolja v stanovanju v Petanjcih (štev. 107/a). Pri tem sta utrpela hudo telesno poškodbo aktivni miličnik, rezervni miličnik in civilist, lažje telesno poškodovan pa je utrpel tudi starešina enote TO Ivan Ipša, zoper katerega je bila podana kazenska ovadba zaradi kaznivega dejanja povzročitve splošne nevarnosti po členu 240 v zvezi s členom 247 KZ RS.

V času osamosvojitvene vojne in po njej terorističnih akcij in sabotaž na našem območju nismo obravnavali. V okviru AKCIJE GENERAL, ki je bila uvedena z namenom, da bi se temeljiteje zbrala dodatna obvestila v zvezi s kaznivimi dejanji in da bi se odkrili storilci dejanj, ki niso bila odkrita, so se zbirala dodatna obvestila. O zbranih novih dejstvih je bilo državno tožilstvo obveščeno z večimi dodatnimi poročili. Neznanih storilcev, ki so iz aviona raketirali civilne cilje, nismo odkrili.

Berislav Popov in Vlado Trifunović (Vir: Slovenske novice)

10 Združenje Sever – PVD Sever za Pomurje

10.1 Opis poteka pobude za ustanovitev veteranskih društev veteranov 1991, delitev na dve združenji, enovito združenje, delitev na društva

10.1.1 Veterani 1991³⁵⁸

Iniciativni odbor veteranov vojne za Slovenijo 1991 se je sestel 2. 7. 1993 v Ljubljani. Tam je bilo izbrano tudi skupno začasno vodstvo. 30. 7. 1993 je bil sestanek nosilcev aktivnosti MSNZ iz policije in sprejet je bil sklep glede publiciranja in obujanja spomina na dogodke ter realnejšega prikazovanja vloge policije v pripravah na vojno in v vojni.

Zaradi minimiziranja vloge in udeležbe policije v procesu priprav na vojno kot v sami vojni ali pa ta sploh ni bila prikazana, smo se nosilci dejavnosti pri projektu organiziranja MSNZ v policiji odločili, da bomo za realno prikazovanje dela in vloge organov za notranje zadeve v minuli vojni ustanovili svojo veteransko organizacijo.

Dne 5. 10. 1993 (vojaška je 10. 10. 1993 ustanovila svojo veteransko organizacijo – Združenje veteranov vojne za Slovenijo) je bil sestanek iniciativnega odbora organizacije veteranov vojne za Slovenijo iz vrst organov za notranje zadeve (in sicer iz vrst pripadnikov MSNZ).

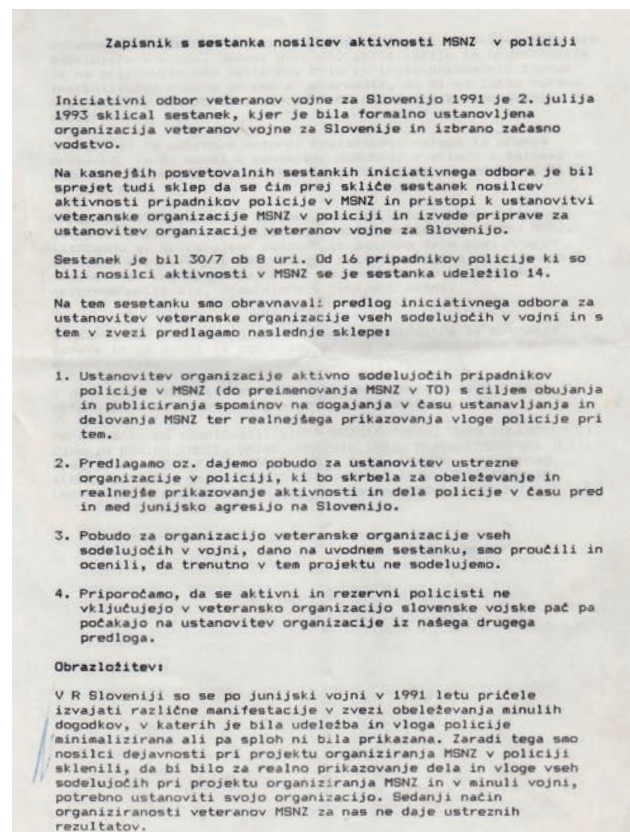
Dne 23. 2. 1994 so bili na sestanku iniciativnega odbora za ustanovitev veteranske organizacije veteranov vojne za Slovenijo iz organov za notranje zadeve obravnavani osnutki dokumentov za ustanovitev in ime organizacije – Združenje Sever in simbol združenja.

Društvo za celo državo je bilo ustanovljeno 26. marca 1994, na terenu pa so bili regijski odbori v posamezni UNZ. Regijski odbori pa so organizirali podobore za posamezno bivšo postajo milice s splošnim delovnim področjem. V začetku leta 1998 pa je bila ustanovljena zveza društev Sever in so se na terenu regijski odbori registrirali kot društva.

³⁵⁹Veterani, takratni udeleženci vojne za Slovenijo iz vrst pomurske milice – policije, smo se stanovsko združevali že takoj, od konca osamosvojitvene vojne naprej. Prva organizirana prireditev – aktivnost, je bil Pohod posebne enote milice in miličnikov v spomin na vojne dogodke jeseni 1991 na območju Gornje Radgone, kjer so bili vojni trenutki miličnikov najhujši. Samo organizirano delovanje društva sega dvajset let nazaj, v čas, ko je iniciativni odbor organiziral ustanovni zbor dne 22. 03. 1994 v sejni dvorani Občine Murska Sobota.

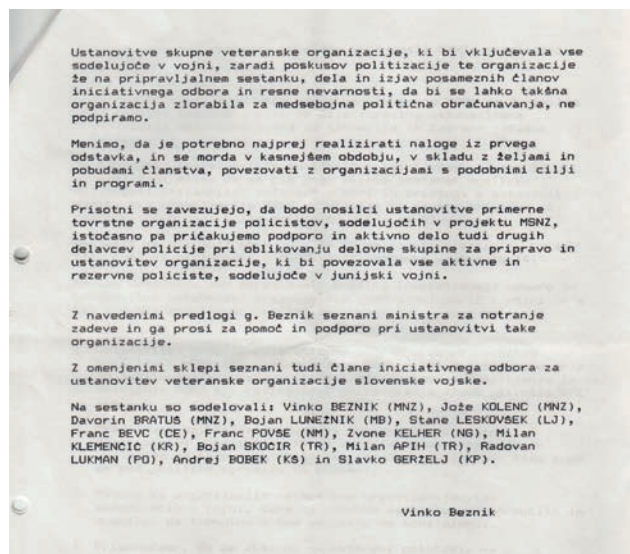
³⁵⁸ Alojz Flisar
³⁵⁹ Ciril Magdič

10.2 Policijsko veteransko društvo Sever za Pomurje³⁶⁰

Kopija dokumenta iz arhiva Alojza Flisarja prikazuje pobudo iniciativnega odbora za ustanovitev združenja vodstvu MNZ in policije za sodelovanje in pomoč pri ustanovitvi združenja

pomurje.si). V dejavnost društva se vsakoletno vključuje do 500 članov, ki so veterani vojne za Slovenijo iz vrst policistov, rezervnih policistov, drugih delavcev policije ter državljanov, ki so aktivno sodelovali pri aktivnostih za zaščito demokratičnih procesov v Sloveniji in v

Kopija dokumenta iz arhiva Alojza Flisarja prikazuje pobudo iniciativnega odbora za ustanovitev združenja vodstvu MNZ in policije za sodelovanje in pomoč pri ustanovitvi združenja, druga stran

Policijsko veteransko društvo Sever za Pomurje deluje na območju Prekmurja in Prlekije ter pokriva območja vseh 27. občin Pomurja. Sedež društva je na Policijski upravi Murska Sobota, na Ulici arhitekta Novaka 11 v Murski Soboti (spletni naslov: www.sever-pomurje.si).

³⁶⁰ Ciril Magdič, Drago Ribaš

Novi (levo) in stari (na sredini) grb društva; osnutek znaka Društva Sever (desno), kot so ga predlagali Pomurci (a ni bil sprejet)

vojni za Slovenijo leta 1991 ter njihovih družinskih članov. Zaradi lažjega delovanja smo organizirani po teritorialnem načelu v pododborih – PU M. Sobota, PP Murska Sobota, PP Lendava, PP Ljutomer in PP G. Radgona.

Dne 16. 01. 1998 je bilo na ustanovni skupščini v Sebeborcih ustanovljeno, v skladu s spremenjeno zakonodajo o društvih – Policijsko veteransko društvo “SEVER” za Pomurje, s sedežem v Murski Soboti na Ulici arhitekta Novaka šte. 5. Upravna enota Murska Sobota je dne 03. 03. 1998 izdala obvestilo o registraciji društva št. 026-41/98-7, s katerim je društvo registrirano pod reg. šte. 363.

Društvo se na ravni države združuje v krovno organizacijo, poimenovano Zveza policijskih veteranskih društev SEVER. Ustanovljeno je bilo 26. marca 1994 v Novem mestu, združuje pa dvanajst pokrajinskih društev. Krajše poimenovano ZDRUŽENJE SEVER na prostovoljni, nepolitični in domoljubni osnovi združuje vse udeleženske in udeležence aktivnosti za zaščito demokratičnih procesov v Sloveniji in priprav ter aktivnosti v vojni za ohranitev samostojne in suverene Republike Slovenije.

Ima podeljen status, da deluje na področju vojnih veteranov in vojnih grobišč, deluje v javnem interesu, vključena je v delovanje Konference domoljubnih in veteranskih organizacij Slovenije, ki deluje pod okriljem predsednika države Slovenije in je tudi članica mednarodne Svetovne veteranske federacije.

Dosedanji predsedniki društva so bili Alojz Flisar, Franc Slokan, Iztok Trček in Ciril Magdič. V letu 2014 je postal predsednik društva Drago Ribaš. Najpomembnejše odločitve o delovanju društva sprejema skupščina, operativno pa vodi delovanje 15-članski upravni odbor, nadzorni odbor in častno razsodišče pa skrbita, da delovanje poteka v skladu z akti in potrebami članov društva. Alojz Flisar in Ciril Magdič imata na skupščinah društva podeljen naziv Častni predsednik društva.

Društvo je prostovoljno, nepridobitno, samostojno združenje, udeleženk in udeležencev vojne za Slovenijo, ki so kot pripadniki organov za notranje zadeve sodelovali pri aktivnostih za zaščito demokratičnih procesov v Sloveniji ali pa so bili s svojimi aktivnostmi neposredno vključeni v vojno za osamosvojitve Republike Slovenje, opravlja svoje naloge v skladu s statutom in drugimi akti društva, posebni poudarek pri delovanju pa je namenjen ohranjanju spomina na vlogo, pomen, aktivnosti in zgodovinski prispevek milice v osamosvojitvenih procesih in osamosvojitveni vojni.

10.3 Delo društva

Pri izvedbi nalog smo zelo uspešni. Z zavodom Sončnica smo uspeli skupaj ob 20. letnici osamosvojitvene vojne posneti dokumentarni film z naslovom RADGONA 1991 Osamosvojitvena vojna v Pomurju. Gospod Tomislav Habulin je izdelal in odlično zagovarjal diplomsko delo z naslovom Aktivnosti pomurske milice v osamosvojitveni vojni, ki istočasno

predstavlja izhodišče za izdajo knjige s taistim naslovom, ki bo v kratkem objavljena. Z magistrom Damirom Ivančič, direktorjem PU M. Sobota, smo pristopili k projektu izdaje knjige, ki govori o policiji v Pomurju skozi stoletje, kjer bo del le-te posvečen tudi prikazu aktivnosti milice v osamosvojitveni vojni.

O našem dobrem delu govorijo tudi gostovanja razstave Človeka nikar v lasti Združenja Sever. Z njo prikazujemo dogodke pred, med in po osamosvojitveni vojni v Sloveniji in tudi Pomurju. V letu 2014 je bila postavljena v Študijski in pokrajinski knjižnici M. Sobota, leto prej je bila v prostorih II. Osnovne šole Murska Sobota, pred tem v prostorih Osnovne šole Gornja Radgona, pred tem na sejmišču v Gornji Radgoni, pa v Lendavi, Ljutomeru. Tudi pozneje se razstava Človeka nikar in nova razstava ob 25. obletnici osamosvojitve in ustanovitve MSNZ (manevrske strukture narodne zaščite) pojavljajo vsako leto v Pomurju z namenom, da se ne pozabi na dogodke pred in med osamosvojitveno vojno.

Neposredni pozitivni odnos do skupne junaške preteklosti Slovenije se kaže skozi odkritja spominskih obeležij, posvečenim dogodkom iz osamosvojitvene vojne. Tako smo v zadnjem času kot rezultat odličnega sodelovanja z vsemi občinami in tudi z OO ZVVS Murska Sobota, G. Radgona, Ljutomer in Lendava ter ZSČ Ljutomer, odkrili več spominskih obeležij: braniteljem Slovenije v Murski Soboti, na Hodošu v spomin na vojne dogodke 1991, v Kuzmi v spomin na skupni boj 1991, v M. Soboti v zahvalo aktivnostim milice ob 20. obletnici vojne, v zahvalo organizatorjem in pripadnikom manevrske strukture, na Čepincih in petanjskem mostu vojnim dogodkom, v Puconcih v spomin na delovanje zbirnega centra vojnih ujetnikov, v Gederovcih braniteljem mejnega prehoda na nekdanjem MMP, pa v Gederovcih v spomin na skupne vojne aktivnosti, v Konjišču pri Apačah spomenik v zahvalo ob osvojitvi vojaške stražnice, v Petišovcih in na razkriškem mostu – zahvalo braniteljem mostov, ob nekdanjem mejnem prehodu v Dolgi vasi spominsko obeležje posvečeno dogodkom, tudi na Gibini, Razkrižju, Ljutomeru, Mekotnjaku, Vogričevcih, Vučji vasi, Gornji Radgoni in Radencih. Vodilo pri postavitvi spomenikov ali obeležij nam je bila izvedba borbenih akcij miličnikov in TO in pa konkretnih aktivnosti, povezanih za uspešno izvedbo borbenih nalog.

V okviru aktivnosti Združenja Sever kot našo krovno organizacijo smo uspešno zaključili projekte in priprave na izdajo vrsto zbornikov, najpomembnejši so vsekakor Zbornik Sever, Zbornik posvetovanj na temo osamosvojitvene vojne, Ranjenci, Hranitelji orožja, Spominska obeležja, vsekakor pa zbornik, ki bo govoril o aktivnostih slovenske policije v osamosvojitveni vojni. Večina literarnih del bo objavljena ob 20. letnici delovanja Združenja Sever.

Tudi vse izvedene prireditve sporočajo mladi generaciji o polpretekli zgodovini. Med njimi so najpomembnejša druženja na pohodih in športnih srečanjih. Med vsemi so najpomembnejše prireditve vsekakor že uveljavljene in tradicionalne – pohod Dolga vas, pohod ob meji G. Radgona in Radenci ter vsekakor že omenjeni tradicionalni in množično obiskovani pohod po poteh bojev pomurske policije.

Tudi sejemske predstavitve, ki so potekale pod različnimi naslovi v G. Radgoni, so bile odlično obiskane. Na njih smo se uspešno predstavila veteranska društva, predstavili smo naloge in izvedene aktivnosti v času osamosvojitvene vojne 1991.

Skupaj z ZVVS že tri leta izvajamo predavanja v osnovnih in srednjih šolah v Pomurju o osamosvojitveni vojni (po skupnem programu). Sodelovali smo na seminarju učiteljev (ki poučujejo zgodovino in domoljubje) Pomurja v Puconcih leta 2016 in predstavili program, ki je bil soglasno sprejet kot pripomoček učiteljem pri ozaveščanju učencev in dijakov in širjenju domoljubja.

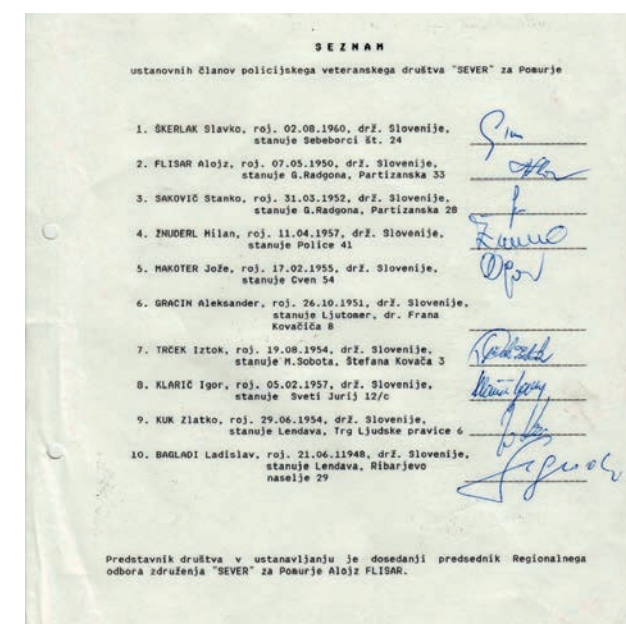
Pomembni so tudi nastopi v javnosti in v medijih in vse to z namenom, da se dogodki, ko smo končno dobili svojo državo, ne pozabijo in da se počasi dvigne raven domoljubja nazaj na tisto, ki je bila leta 1991.

Ob 25. obletnici osamosvojitve smo skupaj z ZVVS in mestno Občino Murska Sobota organizirali pokrajinsko slovesnost ob osamosvojitvi Republike Slovenije z govornikom predsednikom Državnega sveta Republike Slovenije, ki je bila odmevna in obiskana. Pred tem smo obeležili skupaj z ZVVS obletnico delovanja MSNZ v Pomurju s svečanostjo in razstavo v Pokrajinski in študijski knjižnici Murska Sobota. Prav tako pa sodelujemo z lokalnimi skupnostmi pri organizaciji in izvedbi slovesnosti ob pomembnih datumih ali državnih praznikih.

Izredno prijetno druženja pa predstavlja izvedba veteranskih izletov, na katerih si ogledamo znamenite kraje, ki so kakorkoli povezani z domoljubjem in zgodovino Slovencev in domovine (Trst, Doberdob, Posočje, Primorje, Vipavska dolina, Pohorje, Okrešelj, Celovec, Koroška, Dolenjska, Budimpešta, Szombathely, Komarno ...). Do sedaj smo tako obiskali kraje širom Slovenije kot tudi na Hrvaškem, Madžarski, Italiji in Avstriji. Vsi tovrstni dogodki so naleteli na ugodne ocene udeležencev, članov društva, javnosti in medijev.

Skrb za člane društva in udeležence osamosvojitvene vojne se kaže skozi nudenje pomoči, ko posamezni član zaradi osebnih težav zaide v eksistenčno krizo in pomoč pri uveljavljanju statusov vojnega veterana in posebej skozi ohranjanje že pridobljenih pravic.

Žal je Zakon o uravnoteženju javnih financ drastično posegel v že pridobljene pravice. Nujno je bilo ugotoviti, komu je zaradi zakonsko dovoljenih posegov bilo onemogočeno dostojno življenje in tem članom ter veteranom smo ustrezno pomagali. Članom v »krizi« pomagamo z dodelitvijo pomoči iz društvene blagajne in pa pomoč drugod. S skupno, vsedržavno akcijo smo decembra 2012 pred parlamentom aktualni politiki pokazali, da nam ni vseeno,

Kopija dokumenta ob registraciji društva s seznamom ustanovnih članov društva (arhiva Alojza Flisarja)

Srečanje policistov PEM z oskrbovalci, ki so jim pomagali na prvem pohodu PEM v Gornji Radgoni, 2. 7. 1992 (Foto: Štefan Abraham iz arhiva Alojza Flisarja)

Fotografija Štefana Abrahama iz arhiva Alojza Flisarja prikazuje vajo specialne enote na sejmišču v Gornji Radgoni, ko je bil razvit prapor društva

kam – v katero smer nas peljejo.

Z udeležbo na protestnem shodu smo pokazali solidarnost, s predlogi in pobudami pa smo uspeli le deloma. Nerazumevanje aktualne politike je samo strnilo naše vrste, dokazali in tudi pokazali smo jim, da smo politično neopredeljeni. Kot takim nam ni vseeno in nas moti neodgovorna politika. Želimo, da se vzpostavi ureditev, za katere ideale smo v letu 1991 tudi vstopili v bran domovini.

V okviru sodelovanja s sorodnimi društvi smo prepoznavni z obema policijskima sindikatoma PSS in SPS, Regionalnim klubom IPA za Pomurje, z društvom upokojenih delavcev ONZ – s Klubom upokojenih delavcev MNZ »Maksa Perca« Maribor, pa s Športnim društvom UJV Murska Sobota, z društvom policijskih šefov in društvom kriminalistov.

Z društvi ZVVS, ZSČ, društvi za vrednote NOB, Prleškim in Prekmurskim društvom generala Maistra in Domoljubno krajevno organizacijo Občine Puconci poteka sodelovanje na že ustaljen način – s skupaj pripravljamo in organiziramo slovesnosti ob spominskih dnevih, potekajo tudi druge oblike druženja, med katerimi so npr. športna srečanja.

Pomembno pozornost posvečamo prijateljskemu sodelovanju z društvi iz tujine. Že utečeno tradicionalno sodelovanje poteka z društvom POLGAROR iz Szombathelya in Magjarszombatfa, z društvom BEOSZ iz Szombathelya iz Madžarske in društvom UDVDR (podružnica Vukovarsko-sremske županije iz Hrvaške). Z vsemi društvi imamo podpisane dogovore o prijateljstvu in sodelovanju, vsakoletno pa se srečujemo na pomembnih sestankih in ob slovesnostih.

V soorganizaciji z društvom UDVDR (podružnica Vukovarsko-sremske županije iz Hrvaške) izvajamo že uveljavljeno in medijsko odmevno prepoznavno prireditev, letos že tretje mednarodno posvetovanje na temo vloge veteranskih organizacij v družbi, na kateri sodelujejo še predstavniki desetih drugih društev iz Hrvaške in Bosne in Hercegovine. Prav tako se vrsto let udeležujemo tradicionalne prireditve 12. redarstvenika MUP-a.

Fotografija s seje upravnega odbora društva, na kateri so Ciril Magdič, Alojz Flisar, Franc Slokan in Iztok Trček (gledano od leve proti desni) (Vir: Ciril Magdič)

V vseh letih nam je v okviru zmožnosti stala ob strani Policijska uprava Murska Sobota in tudi ustrezne vojaške enote. Kot partnerji so nam pomagale tudi pomurske občine, seveda v okviru svojih zmožnosti. Nekatere so nam za delovanje sofinancirala denarna sredstva na razpisih, večina pa nam je pomagala pri soorganiziranju spominskih slovesnosti.

Vsi v Pomurju se zavedamo, da je vrsta naših aktivnosti že prerasla lokalni »regionalni« okvir delovanja društva, saj se v izvedbo in udeležbo prireditev vključujejo poleg članov Združenja SEVER, veteranskih organizacij in domoljubnih društev tudi prebivalci Republike Slovenije in iz tujine.

Prav to dejstvo, obiskanost in priljubljenost društva kot organizacije in njena prepoznavnost na področju domoljubja in pomena ohranjanja zgodovinskih dejstev in skrbi za ohranitev zgodovinskih virov državnosti Slovenije in naroda, že prerašča klasično pojmovanje delovanja društva, skratka presega interese društva. Prav na tem se kaže posebni pomen delovanja. Prav zato na tem mestu pričakujemo najmanj vsaj simbolno podporo države Slovenije in njenih institucij.

V letu 2015 smo spremenili statut društva, s katerim smo se obrnili navzven in bomo v članstvo sprejemali tudi tiste posameznike, ki sprejemajo cilje društva in ne izhajajo iz vrst organov za notranje zadeve, ker smo menimo, da je pomembno, da poskušamo pridobiti več ljudi, ki bodo pomagali pri izvajanju naših ciljev in na podlagi njih sprejetih letnih programov dela društva.

Zaradi izkušenj iz leta 2014 smo natančneje definirali t. i. nepolitičnost, ker se je s tem pravzaprav kršilo pravice članov društva. Sedaj je določeno, da se društvo lahko politično udejstvuje, ko gre za vprašanje položaja veteranov ali razvoja države, vendar ne kot del kakšne politične stranke. Ko društvo zahteva ustrezen položaj veterank in veteranov od državnih organov, dejansko deluje politično, ker se bori z zahtevami, protestnimi pismi, javnimi protesti in podobno, kar pa so vse oblike političnega delovanja, ki pa je omejeno na del, kot je navedeno zgoraj, pri tem pa društvo ne posega ne v politične pravice posameznega člana in ne v njegov svetovni nazor ali politično prepričanje, ki so z Ustavo Republike Slovenije zaščitene pravice.

10.4 Načela in cilji društva

Statut društva v 7. členu opredeljuje temeljne naloge društva in njeno poslanstvo.

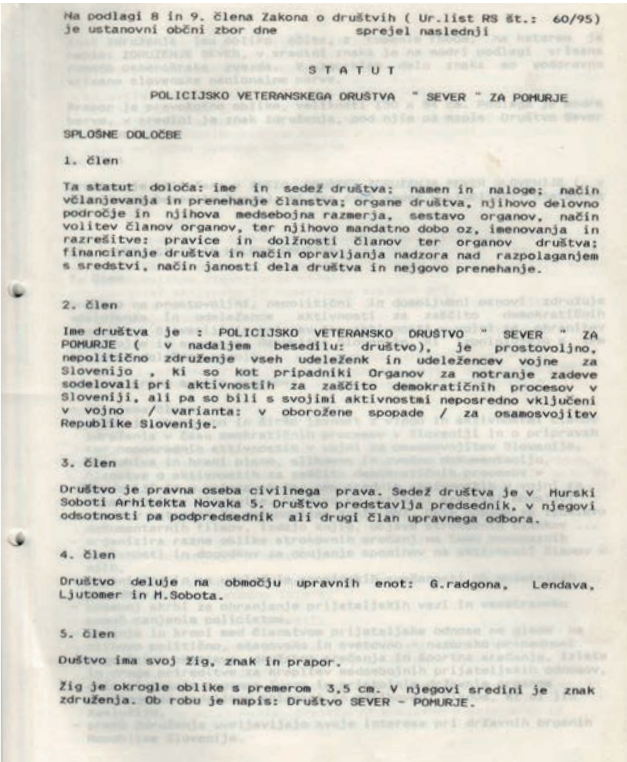
Društvo preko svojih organov:

- pridobiva in sprejema člane;
- seznanja strokovno in širšo javnost z vlogo in aktivnostmi članov društva v času demokratičnih procesov v Sloveniji in o pripravah ter neposrednih aktivnostih v vojni za osamosvojitve Slovenije;
- pridobiva in hrani pisno, slikovno in zvočno dokumentacijo članstva o aktivnostih za zaščito demokratičnih procesov v Sloveniji in o pripravah ter neposrednih aktivnostih v vojni za osamosvojitve Slovenije, daje pobude za izdelavo dokumentarnih filmov, izdajo knjig, objave strokovnih člankov ...
- organizira razne oblike strokovnih srečanj na temo posameznih aktivnosti in dogodkov za obujanje spominov na aktivnosti članov v njih;
- organizira in se udeležuje spominskih svečanosti ob obletnicah dogodkov;
- po potrebi in možnostih nudi humanitarno, socialno in drugo pomoč;
- ohranja in krepi med članstvom prijateljske odnose ne glede na njihovo politično, stanovsko in svetovno – nazorsko pripadnost ter vsestransko pomoč ranjenim policistom;
- organizira proslave, družabna in športna srečanja, izlete in druge prireditve za krepitev medsebojnih prijateljskih odnosov;
- daje pristojnim organom zveze in pristojnim državnim organom predloge za podelitev priznanj in odlikovanj članom, ki si jih zaslužijo in podeljuje lastna priznanja;
- preko združenja uveljavljajo svoje interese pri državnih organih Republike Slovenije;
- sodeluje s policijo, SV, ZVVS, ZB za vrednote NOB in drugimi domoljubnimi društvi, zvezami in organizacijami doma in v tujini.

Seveda pa društvo sprejema in izvaja tudi namen dela, naloge in cilje Zveze policijskih veteranskih društev Sever, katerega članica je.

Cilje društva za vsako leto na podlagi zgoraj navedenih načel in namena delovanja sprejme skupščina društva na redni seji. Za leto 2017 so cilji društva naslednji:

- ohraniti število članstva ali ga dvigniti;
- ohranjati prepoznavnost društva v zunanji in tudi notranji javnosti;
- okrepiti delo v pododborih;
- delo na področju domoljubja okrepiti na področju dela s člani, z mladino in zunanjo

Kopija prve strani prvega statuta društva (arhiv Alojza Flisarja)

javnostjo – skozi prireditve v organizaciji društva, literarne natečaje ter pripravo in izdajo knjige o vojni v Pomurju leta 1991;

- delo na področju socialne dejavnosti ohranjati operativno.

Društvo je postalo v Pomurju in širše prepoznavno zaradi svoje dejavnosti in sodelovanja s stanovskimi društvi doma (Zvezo veteranov vojne za Slovenijo, Zvezo slovenskih častnikov, Zvezo borcev za vrednote NOV, Prekmurskim društvom generala Maistra in drugimi) in v tujini – na Madžarskem (Beosz in Polgaor) ter Hrvaškem.

10.5 Naj ne bo pozabljeno

Vojna se je zaključila. Slovenija je postala samostojna, neodvisna in mednarodno priznana, suverena država. Življenje se je v deželi pod Alpami vrnilo v vsakdanje okvirje. Zdaj že policisti smo dobili vrsto novih predpisov in pravil in opravljali naloge v korist državljanov Republike Slovenije ... Dogodkov o prispevku milice – policije v osamosvojitveni vojni smo se spominjali le še na slovesnostih in pa v pogovoru prijatelji, soborci ob različnih priložnostih. Začeli smo se zavedati, da pozabljamo mi, aktivni udeleženci, kaj šele drugi, »ki se jih novejša osamosvojitvena dogajanja niso kaj dosti zadevala«; le-ti pozabljajo še bolj.

Ta spoznanja so vodila nas, še aktivne udeležence v vrstah policije, da ustrezno zaščitimo pričevanja vloge in prispevka slovenske milice. Ta je v procesih osamosvajanja republike odigrala še posebej pomembno vlogo, o kateri pa ni napisano domala ničesar. »Tako zaradi odsotnosti pisnega pričevanja o dogodkih, tako usodnih za slovenski narod, javnosti že počasi zamira vedenje o dejanski vlogi, ki jo je odigrala slovenska policija« je ob priliki povedal gospod Božo Truden.

Fotografija Štefana Abrahama iz arhiva Alojza Flisarja prikazuje pokazno vajo specialne enote na sejmišču v Gornji Radgoni, ko je bil razvit prapor društva

Fotografija Štefana Abrahama iz arhiva Alojza Flisarja prikazuje drugi pohod po poteh pomurske policije v Gornji Radgoni

Na pobudo nas, ki smo aktivno sodelovali v osamosvojitveni vojni in z zavedanjem, da se je v letu 2014 začel v skladu s pravili o administrativnem poslovanju izločati arhiv, del pa tudi uničevati, smo podali pobudo na Ministrstvo za notranje zadeve RS, da se ustrezno ohranijo pisni in drugi viri.

Tako se je rodil projekt z delovnim naslovom »POLICIJA MED VOJNO«. Temeljna izhodišča so bila posredovana vsem temeljnim in samostojnim organizacijskim enotam MNZ RS in vsem UNZ v dokumentu MNZ RS, Služba za stike z javnostjo, št. 0001/4-3-841, z dne 27. 01. 1994. Pomembna sta dva dokumenta:

- Zbiranje dokumentacije in ureditev zbirke dokumentov z delovnim naslovom »Policija med vojno« (MNZ 0001/4-5-49/1-1/94);
- Metodološki koncept za zbiranje, ureditev in predstavitev zbirke dokumentov pod delovnim naslovom »Policija med vojno« (MNZ, št. 0001/4-5-49/1-2/94).
- Vodja projekta na nivoju MNZ sta bila g. Božo Truden in pa Anton Bukovnik, ki je neposredno vodil in koordiniral delo na terenu s svojo ekipo.
- Z dokumentom številka 001/4-5-49/1.5/94, z dne 7. 2. 1994, smo vse UNZ v Republiki Sloveniji prejeli navodila za zbiranje, urejanje in predajo zbranega gradiva. Vsebovalo je temeljne smernice za delo z določitvijo odgovornih oseb in določitvijo skupine za delo na projektu, način zbiranja gradiva, urejanje in evidentiranje le-tega ter kot ključno, zadnje dejanje – način in postopke ob predaji gradiva.
- Na upravi za notranje zadeve smo pristopili z vso odgovornostjo k izvedbi. Z odločbo direktorja UNZ je bila imenovana delovna skupina, v kateri so sodelovali naslednji:
 - Milan Horvat, načelnik IM – kot vodja;
 - Janez Konrad, načelnik OKC;
 - Alojz Flisar kot vodja Sektorja za mejne zadeve in tujce inšpektorata milice;
 - Ciril Magdič, inšpektor za VEM, PEM in ON urada načelnik UNZ;
 - Franc Šeruga kot vodja sektorja pri OZK UNZ;
 - Ludvik Cvernjek kot zaposleni OSSD UNZ in
 - Breda Žunič kot vodja pisarne pri inšpektoratu milice UNZ.

V delovni skupini smo si izdelali načrt, ki je zajemal terminski plan, idejni načrt za zbiranje in evidentiranje gradiva s podnosilci, ki so bili komandirji policijskih postaj in njihovi sodelavci, obdelavo prejetega gradiva, postopke z zbranim gradivom in hranjenje le-tega do predaje in neposredne naloge enotam, ki so sodelovale pri izvedbi projekta.

V tej zvezi smo opredelili ...

Fotografija Štefana Abrahama iz arhiva Alojza Flisarja prikazuje pohod po poteh pomurske policije v Pincah

Ena od sej upravnega odbora društva na Krajni (Vir: Ciril Magdič)

Fotografija Štefana Abrahama iz arhiva Alojza Flisarja prikazuje razvitje prapora društva (1995)

A) Terminski načrt:

- 12. 4. 1994 – posvet s sodelujočimi;
- 24. 4. 1994 – obravnava na razširjenem kolegiju direktorja UNZ Murska Sobota;
- 19. 4. 1994 – sprejem in urejanje sprejetega arhiva služb UNZ;
- 3. 5. 1994 sestanek s komandirji policijskih enot in postavitve rokavnika za sprejem arhivskega gradiva;
- 14. 5. 1994 – dokončna ureditev in klasifikacija gradiva služb UNZ;
- od 17. 5. 1994 do 24. 5. 1994 prevzem arhiva iz policijskih enot;
- 14. 6. 1994 – predaja urejenega gradiva v skladu z izhodišči skupini v VOC Gotenica.

B) Tematske sklope za ureditev arhivskih dokumentov, ki zajema naslednje:

1. Dogodki v zvezi z akcijo »SEVER« z dne 1. 12. 1998 (PPE, aktivnosti ostalih služb UNZ in mediji).
2. Obdobje od akcije »SEVER« do junijske vojne 1991:
 - Manevrska struktura narodne zaščite;
 - PPE (Pekre) in ostalih služb UNZ in PE;
 - Operativna podskupina;
 - Zbiranje in varovanje orožja (orožje ONZ in TO);
 - Varovanje evidenc vojaških nabornikov;
 - Spremljanje aktivnosti JA;
 - Mediji.
3. Obdobje agresije JA na Republiko Slovenijo (26. 6. 1991):
 - PPE;
 - Aktivnosti ostalih služb UNZ in policijskih enot;
 - Operativna podskupina;
 - Operativna skupina UNZ
 - Orožje, neformacijsko (zaseženo);
 - Spremljanje zvez JLA;
 - Vojni ujetniki;

- Zbirni centri;
 - Poškodovani pripadniki ONZ;
 - Rekonstrukcija posameznih akcij, ki še niso opisane;
 - Mediji.
4. Obdobje od zaključka agresije JA na Republiko Slovenijo do odhoda JA iz Republike Slovenije:
- Orožje, neformacijsko (zaseženo);
 - Popis in dokumentiranje povzročene škode ter dokazov zoper storilce KD;
 - Podane kazenske ovadbe;
 - Prevzem vojaških objektov;
 - Vojni ujetniki;
 - Zbirni centri;
 - PPE;
 - Operativna podskupina;
 - Vzpostavitev kontrolnih točk na meji z Republiko Hrvaško po razpustitvi PPE;
 - Mediji.

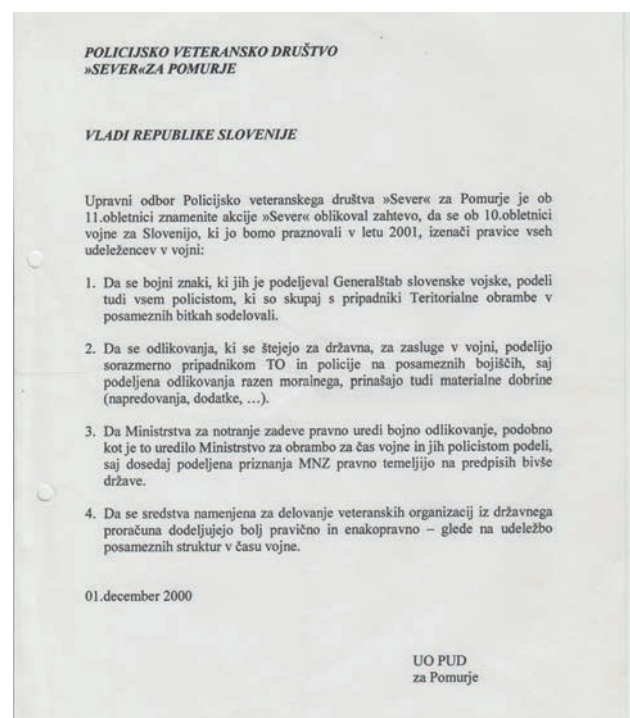
V sodelovanju z zaposlenimi in službami Uprave za notranje zadeve in policijskih enot smo 15. 6. 1994 uspešno zaključili prvo fazo projekta.

Po preučitvi uspešnosti izvedbe projekta »Policija med vojno« smo z aktivnostmi nadaljevali. Potrebno (dokument MNZ, št. 001/4-5-49/1-12/95, z dne 3. 2. 1995) je bilo dopolniti arhiv z naslednjimi dokumenti:

- Seznam uničene dokumentacije z rekonstrukcijo pomembnejših dogodkov;
- Seznam nezavedenih dogodkov z rekonstrukcijo;
- Seznam pomembnejših oseb in seznam pomembnejših oseb, ki niso več zaposlene v ONZ;
- Evidenco sodelavcev organov za notranje zadeve;
- Okvirno »drevo« pomembnejših dogodkov s področja UNZ Murska Sobota; 2. december 2017 – ocena sodelovanja (argumentirano) s TO in področja sodelovanja s takratno VIS (oceni naj ne bosta daljši od dveh strani);
- Mnenja in pripombe na zasnovo in dosednji potek projekta.

V času do 24. 2. 1995 smo uspeli zbrati in dopolniti predani arhiv g. Antonu Bukovniku, vodji službe za stike z javnostjo na MNZ.

V času delovanja je delovna skupina prejela v obravnavo in obdelavo preko 11 000 dokumentov. Ob izločanju podvojenih dokumentov in drugega gradiva, ki v zvezi s

Kopija prikazuje eno od pobud društva za podelitev priznanj tistim, ki so si jih zaslužili, vendar jih niso dobili

Fotografija Štefana Abrahama iz arhiva Alojza Flisarja prikazuje pohod po poteh pomurske policije v Gederovcih (leta 1993)

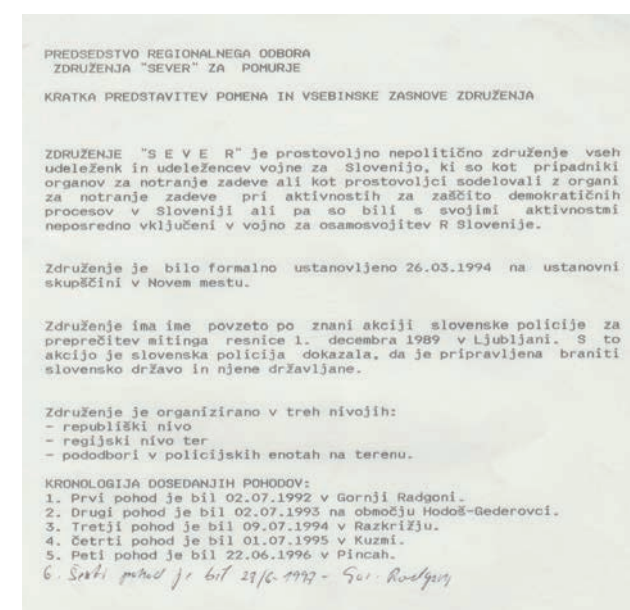

Fotografija Štefana Abrahama iz arhiva Alojza Flisarja prikazuje postavitev spominskega znamenja na mejnem prehodu v Gornji Radgoni (leta 2006)

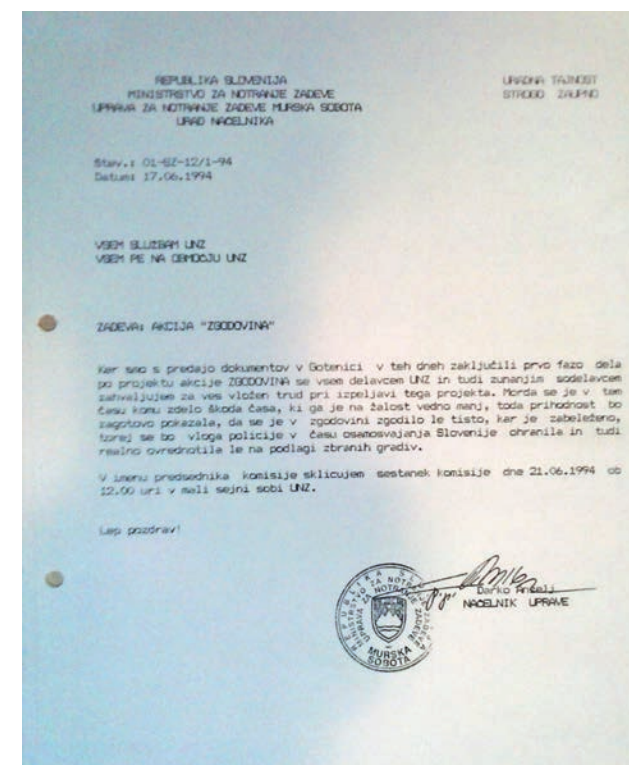
tematiko niso imeli pomena, smo shranili v hrambo arhiva (1803 dokumentov in drugi viri).

Predana arhivska dokumentacija je imela status »uradna tajnost, strogo zaupno«. Zaradi tega nam je bilo v poznejših časih večkrat žal, saj sta bila dostop in vpogled do arhiva in posameznih ključnih dokumentov pri osvetlitvi posameznih dejstev in okoliščin otežkočena. Sedaj, po preteku 26 let od dogodkov, poznamo pravo vrednost izvedene naloge. »Naš« arhiv nam in našim potomcem zagotavlja točen vpogled v dogajanje. Le-to je pomembno predvsem v zadnjih časih, saj se veterani vse preveč srečujemo z zlorabo zgodovine in napačnim predstavljanjem našega prispevka.

Naj moj prispevek zaključim z naslednjimi besedami: »Spomin na te pomembne pretekle dogodke sčasoma blede. Pa vendar

Kopija prikazuje kronologijo prvih pohodov po poteh pomurske policije oziroma PEM-a v začetku (arhiv Alojza Flisarja)

Kopija prikazuje kronologijo prvih pohodov po poteh pomurske policije oziroma PEM-a v začetku (arhiv Alojza Flisarja)

vsa ta tvegana, drzna in domoljubna dejanja ne smejo nikoli zaiti v pozabo – tako zaradi izjemnosti dejanj samih kot tudi zaradi popotnice, ki jo predstavljajo za nas in za naslednje rodove.«³⁶¹

11 Spomska znamenja (fotografije, čas in kraj postavitve posameznega znamenja ter kratek opis zakaj/ kaj se je tam zgodilo)

11.1 Spomeniki, spomska obeležja in spomske plošče, posvečene dogodkom osamosvojitvene vojne v Pomurju³⁶²

	OBČINA	KRAJ	LOKACIJA	OBELEŽJE	DATUM ODKRITJA
1.	Apače	Zgornje Konjšče	Zgornje Konjšče 10	spominsko obeležje	2. 7. 2009
2.	Beltinci in Veržej	Dokležovje	most na Muri	spomska plošča	14. 8. 2016
3.	Črenšovci	Srednja Bistrica	most na Muri	spomska plošča	25. 6. 2011
4.	Gornja Radgona	Gornja Radgona	Maistrov trg 5	spomenik (solza)	3. 7. 2001
5.		Gornja Radgona	Kerenčičeva ulica 15 (pri mostu)	spominsko obeležje – tetraeder	26. 6. 2006
6.		Gornja Radgona	Partizanska cesta 1 (Admontov dvorec)	spominsko obeležje	3. 7. 2001
7.		Gornja Radgona	Partizanska cesta 14	spomska plošča Janezu Svetini	26. 9. 1992
8.	Grad	Dolnji Slaveči	Dolnji Slaveči 50 (gasilski dom)	spomska plošča	20. 6. 2015
9.	Hodoš	Hodoš		spominsko obeležje – tetraedri	30. 6. 2007
10.	Križevci pri Ljutomeru	Stara Nova vas	Stara Nova vas 45	spominsko obeležje – tetraeder	25. 6. 2006
11.		Lukavci	Lokavci 9 (Dom Lukavci)	spomska plošča za hranjenje orožja TO 1990–1991	15. 9. 2017
12.	Kuzma	Kuzma	Kuzma 59	spominsko obeležje – tetraeder	21. 6. 2003
13.	Lendava	Lendava	Glavna ulica 20 (občinska zgradba)	spomska plošča o preprečitvi nelegalnega odvzema orožja TO	28. 10. 2010
14.		Petišovci	pri mostu na Muri	spominsko obeležje	25. 6. 2011
15.		Dolga vas	Glavna ulica 198	spominsko obeležje – tetraeder	25. 6. 2011
16.		Dolgovaške gorice	Dolgovaške gorice 124 (Ljubo Dražnik)	spomska plošča	17. 6. 2011

361 Nagovor predsednika Državnega zbora RS – dr. Pavla Gantarja ob 20. obletnici ustanovitve Manevske strukture narodne zaštite (G. Pavle Gantar, 17. 5. 2010)
362 Zbrali Ciril Magdič, Alojz Šteiner

17.	Ljutomer	Ljutomer	Stari trg 8	spomska lipa 1991 s spominsko ploščo	22. 6. 2012
18.		Ljutomer	Prešernova ulica 18	spominsko obeležje o podjetjih, ki so hranila orožje TO – tetraeder	23. 6. 2016
19.		Ljutomer	Postružnikova ulica 5 (policijska postaja)	spomska plošča	7. 6. 2008
20.		Cven	Cven 99 d	spomska plošča za hranjenje orožja TO 1990–1991	29. 9. 2017
21.		Mekotnjak	Mekotnjak (križišče z Žerovinci)	spominsko obeležje – tetraeder	24. 6. 1998
22.		Precetinci	Precetinci 35 (Stanko Filipič)	spomska plošča	13. 5. 2016
23.		Presika	Presika 20	spomska plošča	25. 6. 1997
24.		Pristava	most na Ščavnici	spomska plošča	21. 6. 2002
25.		Radoslavci	Radoslavci 15 c (gasilski dom)	spomska plošča	24. 6. 2006
26.	Moravske Toplice	Bogojina	Bogojina 134 a (osnovna šola)	spomska plošča	10. 9. 2006
27.		Sebeborci	Sebeborci 76 (Ervin Vagner)	spomska plošča	28. 5. 2016
28.	Murska Sobota	Murska Sobota	Trg zmage	spominsko obeležje – tetraeder	26. 12. 2013
29.		Murska Sobota	Tomšičeva ulica 15	spomska plošča MSNZ	5. 9. 2005
30.		Murska Sobota	Arhitekta Novaka 5	spomska plošča MSNZ	2. 7. 2010
31.		Murska Sobota	Arhitekta Novaka 11 (policijska postaja)	spomska plošča	18. 6. 2011
32.	Puconci	Puconci	Puconci 178, (osnovna šola)	spomska plošča	22. 10. 2006
33.				spomska plošča za delo in oskrbo zbirnega centra	22. 10. 2010
34.		Moščanci	Moščanci 28 (stara osnovna šola)	spomska plošča	28. 10. 2007
35.	Radenci	Radenci	Zdraviliško naselje 16	spominsko obeležje	3. 7. 2001
36.				spomska plošča Gaube Alojzu	3. 7. 2012
37.	Razkrižje	Gibina	Gibina 8b	spominsko obeležje – tetraeder	26. 6. 1999
38.		Razkrižje	Razkrižje 44	spominsko obeležje – tetraeder	1. 7. 2001
39.		Razkrižje	Razkrižje (gramoznica);	spominsko obeležje	24. 6. 2000
40.	Šalovci	Čepinci	Čepinci 37	spominsko obeležje – tetraeder	24. 6. 2012
41.	Tišina	Petanjci	most na Muri	spomska plošča	25. 6. 2012
42.		Gederovci	Gederovci 10	spominsko obeležje	2. 7. 2005
43.		Gederovci	Gederovci 1a (mejni prehod)	spomska plošča	7. 6. 2003
44.	Turnišče	Turnišče	Prešernova ulica 2 (OŠ Turnišče)	spomska plošča	25. 11. 2015
45.	Velika Polana	Velika Polana	spominski park pri osnovni šoli	spominsko obeležje	17. 6. 2017
46.	Veržej	Veržej	Ulica bratstva in enotnosti (krožišče)	spominsko obeležje – tetraeder	6. 6. 2014

12 Zaključek (opis doseženega ali nedoseženega namena, zaključki)³⁶³

Na koncu naše prve raziskave o tej tematiki naj še enkrat poudarimo, da ni namen tega opisa na novo pisati zgodovino, ampak zavarovati spomine in materialno gradivo o času pred, med in po osamosvojitveni vojni. Pisci smo živeli v obeh sistemih, še več, bili smo uradniki (kot se danes temu uradno reče) v obeh sistemih.

Terminologija, ki jo mlajši bralci ne poznajo, je terminologija službe in terminologija časa. Organi za notranje zadeve so bili polvojaška organizacija, predvsem je to veljalo za milico in zato je velikokrat uporabljala tudi vojaško terminologijo. Še posebej, ker so bili tako inštruktorji v VEM kot v PEM enotah častniki, ki so bili šolani v vojaških šolah JLA.

Terminologija časa pa se nanaša predvsem na terminologijo, ki je bila uporabljana v socializmu in je tudi v mnogih pojmih zgolj poslovenjena beseda in srbsko hrvatskega jezika.

Tako aktivni kot rezervni sestav organov za notranje zadeve se je stalno usposabljal za morebitne izredne razmere ali vojno in zato so bili organi za notranje zadeve usposobljeni za delovanje v obeh razmerah. Konkretno delovanje v vojni pa ni odvisno zgolj od usposabljanja ali usposobljenosti, ampak tudi od človeka, ki sprejema odločitve in tistega, ki jih izvaja in to je bilo tisto, kar je v času dvignilo ugled organov za notranje zadeve v očeh JLA.

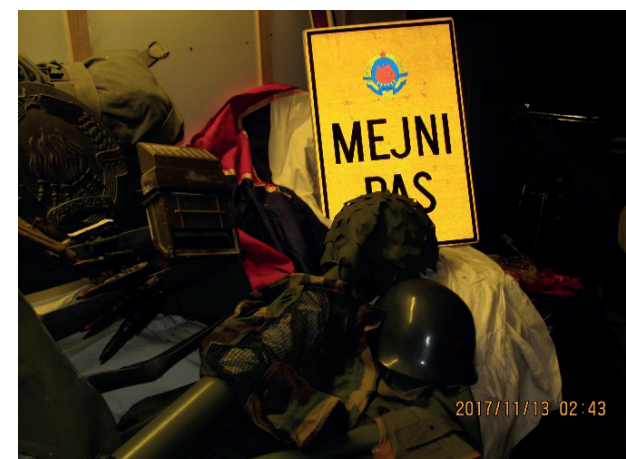
Tako kot v življenju tudi v vojni ni vse belo ali črno in tega v knjigi nismo poskušali ali želeli skrivati, ker to ni vplivalo na rezultat osamosvojitvene vojne, ampak je zgolj kazalo na to, da smo bili aktivni udeleženci vojne ljudje kot vsi drugi.

Na dnevnik dogodkov stalne službe UNZ Murska Sobota in kronologijo operativne skupine (štaba) UNZ Murska Sobota so vezani dogodki in spomini v dobrem letu dni. Oba dokumenta sta na videz podobna, vendar se ločita po tem, da je stalna služba informacije prejela in posredovala naprej, operativna skupina pa je tudi odločala, tako je iz vsebine razviden način odločanja in razlogi za odločitve.

Zato ta del skupaj s fotografijami in dokumenti predstavlja objektivni del zgodbe, spomini in intervjuji pa subjektivni del. Oba dela se med seboj zelo povezujeta, subjektivni del ni zaradi tega manj pomemben, ampak vsebuje tudi čustveni, lahko bi celo rekli intimno človeški vidik

Fotografija Štefana Abrahama iz arhiva Alojza Flisarja prikazuje pohod po poteh pomurske policije v Zgornjem Konjišču (leta 2009) s podelitvijo priznanja »Častni predsednik« Alojzu Flisarju

Mejni pas, Zolja, čelada (arhiv Alojza Flisarja)

Naboji oklepnega transporterja, grb s Tromeje, preiskop iz transporterja G. R., borbeno pravilo JLA, maskirna maska

na takratno dogajanje.

Namen, ki smo si ga zadali, je vsekakor dosežen. Torej začeti zbirati vse vrste arhiva za to, da spomin na te dogodke ne odide v pozabo. Srčno upamo, da to ni zadnji poskus ali zadnja raziskava o tej temi, ki je zelo pomembna ne le za nas, ki smo bili v organih za notranje zadeve, ampak za vse Pomurce.

Ta vojna, ki si je nismo želeli, je ravno v Pomurju povzročila največje opustošenje in JLA je tukaj naletela na najhujši upor. Velika večina ljudi je premagala strah in v uniformi pomagala pri obrambi TO ali organom za notranje zadeve – milici, tudi s postavljanjem barikad, z informacijami, s skrbjo za preskrbo Slovenske vojske (TO in milice), človeško skrbjo za vojne ujetnike, z informacijami o gibanju sovražnika ali zgolj z podporo. Naši novinarji so bili vrženi v vlogo vojnih poročevalcev na domači zemlji in to vlogo so izvedli izjemno.

Iz knjige so mogoči tudi nekateri zaključki:

Mejni pas, Zolja, čelada (arhiv Alojza Flisarja)

Naboji oklepnega transporterja, grb s Tromeje, preiskop iz transporterja G. R., borbeno pravilo JLA, maskirna maska

- Milica v PEM in VEM enotah UNZ Murska Sobota je bila tako s strani aktivnega kot rezervnega sestava usposobljena in zmožna izvajati naloge v izrednih razmerah in vojni.
- PEM UNZ Murska Sobota je bila in je še danes elitna enota, ki je uspela doseči spoštovanje tudi pri sovražniku.
- Pomurska milica in TO sta svoje aktivnosti uspešno in dobro koordinirali že v pripravah na vojno in še posebej med vojno.
- Tako v Pomurski milici kot v TO je kronično primanjkovalo orožja za boj proti oklepnikom, kar je JLA omogočilo prodor do Gornje Radgone in ne njihova operativna sposobnost.
- Pomurje je krvavelo zaradi svoje odprtosti navzven s petimi mednarodnimi mejnimi prehodi, ki jih je JLA želela zapreti.
- Pomurje in Pomurci so se uprli močnejšemu sovražniku in pri tem trpeli žrtve in materialno škodo.
- Mlade generacije morajo dobiti informacije o tem, kako je nastala samostojna Slovenija in zakaj smo jo morali braniti z orožjem.

13 Nekateri avtorji se predstavijo

Drago Ribaš se je rodil 5. 12. 1960 v Murski Soboti. Leta 1979 je končal miličniško kadetsko šolo in bil dodeljen oddelku milice Maribor Tezno. Naslednje leto je bil premeščen v vod za posebne naloge zaščitne enote milice v Ljubljano, nakar je bil premeščen v Cankovo in nato v Mursko Soboto. Leta 1986 je postal pomočnik komandirja, leta 1987 pa komandir oddelka milice v Cankovi. Nato se je spet vrnil na postajo milice v Mursko Soboto; sprva kot pomočnik komandirja, od leta 1988 pa kot namesnik komandirja. Tik pred osamosvojitvijo Slovenije je leta 1990 postal komandir Postaje mejne milice Hodoš, naslednje leto pa je postal komandir Postaje mejne policije Gederovci; tu je bil tudi ob izbruhu vojne za slovenijo. V sklopu Policijske uprave Murska Sobota je pozneje napredoval v inšpektorja Inšpektorata uniformirane policije (1994), načelnika Operativno komunikacijskega centra (1999), vodjo sektorja kriminalistične policije (1999) in direktorja uprave (2007). Upokojen je s 1. 3. 2013.

Alojz Flisar se je rodil 07. 05. 1950 v Serdici, osnovno šolo je končal v Rogaševcih, poklicno v Murski Soboti, vojaški rok je odslužil v Nišu. Leta 1974 je končal šolo za miličnike v Ljubljani in istega leta nastopil delo na PM Gornja Radgona, leta 1977 je diplomiral na višji pravni šoli v Mariboru, leta 1983 pa na Pravni fakulteti Ljubljana.

V milici oziroma policiji je opravljal različne naloge in to: delo miličnika, vodjo varnostnega okoliša na PM Gornja Radgona in nato od leta 1978 do 1998 na UNZ Murska Sobota dela nižjega inšpektorja za tujce v Sektorju za mejne zadeve in tujce, inšpektorja za operativne zadeve na državni meji in pokrivanje zamejstva v istem sektorju, vodil koordinacijo varovanja državne meje z JLA, bil vodja sektorja za državno mejo in tujce, po plebiscitu načelnik Inšpektorata milice UNZ (do aprila 1991), ko je bil na lastno željo razrešen in se vrnil na področje organiziranja priprav na osamosvojitve v okviru MSNZ kot poveljnik enote PEM, ki je bila v tistem času zelo pogosto angažirana.

Poleg navedenega je bil v času od 1978 do upokojitve leta 1998 observer za varovanje državnih meja iz helikopterja, prav tako pa je bil ekspert za ugotavljanje in reševanje mejnih incidentov in član komisije za ugotavljanje in reševanje mejnih incidentov na meji z Republiko

Madžarsko.

Ves čas dela v ONZ je bil vpet v obrambno vojaško-policijskega delovanja. Tako je kot komandir voda na Ugarju izvajal urjenje kadetov na vojaški taktiki, kjer so ti odslužili vojaški rok. Posebno vlogo je imel v PEM RSNZ za območje Pomurja. V tej enoti je poleg rednih nalog na državni meji deloval od leta 1974 do konca vojne 1991. Do leta 1975 je bil pomočnik poveljnika PEM in od leta 1975 do konca vojne leta 1991 njen poveljnik.

Od leta 1975 do leta 1986 je bil komandir samostojnega voda PEM, ob reorganizaciji PEM (leta 1987) je postal poveljnik 7. bataljona PEM RSNZ oziroma Pomurskega bataljona po formaciji II (vključeni tudi rezervni miličniki) in poveljnik 7. čete PEM RSNZ za Pomurje po formaciji I (samoaktivni pripadniki).

V času osamosvojitvenih procesov je bil organizator MSNZ v ONZ za Pomurje in koordinator med UNZ in TO pri izvajanju in varovanju ukrepov osamosvajanja, istočasno je sodeloval v pripravah ONZ za prevzem nadzora in aktov varovanja meje z Republiko Hrvaško.

Je nosilec Častnega znaka svobode RS, zlate medalje organizatorja MSNZ, medalje hrabrosti, spominskega znaka SEVER – POMURJE 1991 in še drugih odlikovanj in priznanj. Upokojil se je decembra 1998.

Igor Klarič se je rodil 05. 02. 1957 na Ptuj, tam je končal osnovno in poklicno šolo, odslužil je vojaški rok (JLA) v Titogradu in Beogradu, vojaška prometna policija v šoli rezervnih oficirjev, stotnik, končal je šolo za miličnike v Mariboru in diplomiral na VŠNZ Ljubljana.

V milici od leta 1977, služboval na OM Rogašovci od stopnje miličnika do pomočnika komandirja in komandirja OM Rogašovci, nato pomočnik komandirja PP Murska Sobota, namestnik komandirja PP M. Sobota, komandir PP G. Radgona, inšpektor na uradu direktorja PU MS, vodja izmene OKC PU MS in 24. 12. 2008 upokojen.

Od leta 1979 je sodeloval v PEM UNZ M. Sobota kot komandir prvega oddelka, prvega voda. V času poteka akcije SEVER 1989 sodeloval pri preprečitvi mitinga resnice, bil v 7. bataljonu PEM PU Murska Sobota kot komandir drugega voda tretje čete v Krškem.

V času osamosvojitvene vojne opravljal naloge pomočnika komandirja OM Rogašovci. Aktiven je v Društvu SEVER za Pomurje od njegovega nastanka 1994 in eden od ustanoviteljev tega društva, trenutno član UO in predsednik Komisije za šport in prosti čas.

Janko Durič se je rodil leta 1965 v Murski Soboti. Po končani osnovni šoli na Cankovi je maturiral na srednji tehniški šoli v Mariboru, kjer je nadaljeval s študijem na Pedagoški fakulteti Maribor. Leta 2004 je diplomiral na smeri slovenščina in sociologija z delom Jezikovna analiza nagrobnih napisov v Porabju in na Goričkem. Kot profesor slovenščine je poučeval na Srednji poklicni in tehniški šoli Murska Sobota, na Dvojezični osnovni šoli Prosenjakovci in sedaj na Osnovni šoli Tišina. Napisal je več strokovnih člankov, med temi izstopa Predstavitev dela Jožefa Borovnjaka v Stopinjah. Je avtor monodrame Za vse je kriva rdečka, soavtor zgodovinske igre V Ameriko ter avtor več kratkih iger in skečev za mlade in odrasle. Leta 2016 je skupaj s soavtorico Bernardo Roudi izdal delo Spomini ne zbledijo – pričevanja in razmišljanja o vojni za Slovenijo 1991 v Pomurju. Z družino živi v Gerlincih.

Ciril Magdič je bil rojen 17. julija 1960 v Branoslavcih, stanuje na naslovu v Cezanjevcih št. 4/b, 9240 Ljutomer, je državljan Republike Slovenije. Po končani osnovni šoli, ki jo je prav tako obiskoval v Cezanjevcih, je nadaljeval šolanje v Kadetski šoli za miličnike Tacen. Uspešno jo je končal leta 1979. Njegovo prvo mesto zaposlitve je bil Oddelek milice Moščanci, nadaljeval je delo na postaji milice Murska Sobota, po uspešnem šolanju na višji šoli za notranje zadeve pa je nadaljeval službovanje na Oddelku milice Radenci. Zaradi uspešnega dela je bil premeščen v Inšpektorat milice Uprave za notranje zadeve Murska Sobota. Tam je opravljal najrazličnejše odgovorne naloge. V tem času je uspešno zaključil tudi Visoko šolo za notranje zadeve Ljubljana.

G. Ciril Magdič ima izjemne zasluge pri uveljavljanju in obrambi samostojnosti in suverenosti Republike Slovenije, ki jih je dosegel z delom pri nastajanju mlade slovenske države in kasneje pri njeni izgradnji.

V času pred osamosvojitvenimi procesi je opravljal dela in naloge inšpektorja za posebne naloge – inšpektorja za vojne enote milice Posebne enote milice in obrambne priprave, kakor se je imenovalo delovno mesto. Iz samega opisa delovnega mesta izhajajo tudi njegova pozneje opravljena pomembna dela in je razviden njegov prispevek na Inšpektoratu milice Uprave za notranje zadeve Murska Sobota. Pri izvajanju svojih delovnih dolžnosti je bil vključen v opravljanje najbolj zahtevnih in odgovornih ter pomembnih nalog, ki so omogočale izvedbo ključnih nalog policije v pomurskem prostoru tako pri organih za notranje zadeve, slovenske TO in pri drugih organih, vključenih v načrtovanje. Med nalogami in aktivnostmi

velja posebej izpostaviti naslednje:

- Konec leta 1989 je kot pomočnik poveljnika Posebne enote milice UNZ Murska Sobota načrtoval in soorganiziral delo pripadnikov posebne enote milice v Krškem. Takrat je enota dobila nalogo in izvajala blokado v Krakovskem gozdu. Namen te naloge je bil onemogočiti in preprečiti načrtovan prihod srbskih ekstremistov – mitingašev v Ljubljano in tam, ter drugod po Sloveniji izvesti t. i. »mitinge resnice«. Na osnovi dobro organiziranih nalog, organizacije in ukrepov je bila naloga Posebne enote milice UNZ Murska Sobota uspešno izvedena.
- V letu 1990 in 1991 je izdelal in skrbel za posodobitev načrtovanja Posebne enote milice UNZ Murska Sobota s poudarkom na popolnitvi z zaposlenimi in rezervnimi miličniki, usposobljenosti in kar je ključnega pomena, tudi z opremljenostjo pripadnikov z osebno in kolektivno opremo za samostojno delovanje enote v Izrednih razmerah, neposredni vojni nevarnosti in vojni.
- Neposredno, aktivno je sodeloval tudi v skupini, ki je pripravila operativni načrt za izvajanje ukrepov po zaščiti in varovanju južne meje, meje s takratno Republiko Hrvaško, slovenski javnosti najbolj znan pod imenom »KAMEN«.
- Kot neposredni pooblaščenec je bil tudi imenovan za upravitelja Obrambnega načrta Uprave za notranje zadeve Murska Sobota. V izvedbi te naloge je neposredno načrtoval in izvedel naslednje naloge:
 1. Posodobitev načrta za delovanje milice v izrednih razmerah.
 2. Posodobitev načrta za delovanje milice v neposredni vojni nevarnosti in v vojni, ki je obsegal sedem poglavij, med katerimi so bila najpomembnejša naslednja:
 - a) Načrt mobilizacije (med katerim je najpomembnejše delo zamenjava rezervnih miličnikov in njihovo usposabljanje ter ažuriranje načrta pozivanja ter mobilizacijskih zbirališč. Pri izvedbi je bilo pomembno tudi sodelovanje s štabi TO in občinskimi sekretariati za obrambo).
 - b) Načrt organizacije in delovanja (lokacije delovanja, namestitve enot, oskrbovanje enot s prehrano, oborožitvijo in drugimi sredstvi ...).
 - c) Načrt zvez (UKV, kurirskih ... obnovitev popolnitve s sredstvi zvez in dokumenti za tajno poveljevanje ter izvedba operativne pripravljenosti – vaje zvez ... postavitev repetitorjev, osnovni, rezervni in tajni ...) idr.
- Neposredno je sodeloval s pripadniki TO območnega štaba TO Murska Sobota, ki je pokrival območje Upravnih enot Murska Sobota in Lendava, nekoliko manj pa z Območnim štabom TO Ljutomer, ki je pokrival območje Občin Ljutomer, G. Radgona in Ormož in upravnim organom, pristojnim za obrambne priprave občine M. Sobota pri formiranju enot TO, razporejanju posameznikov na posamezne – ključne dolžnosti v TO – vojne enote, njihovem opremljanju in urjenju. Tako je takrat postavljenemu poveljujočemu oficirskemu kadru štaba TO iz M. Sobote pod poveljstvom g. Edvarda Mihaliča opravil tudi usposabljanje s področja postopkov dela na blokadnih točkah, aretacije – prijetja oseb, preiskave območja in preiskave objektov.
- Skupaj s štabom TO, g. Edvardom Mihaličem in g. Janezom Boharjem je izdelal in vzpostavil načrt Kamen, ki je pomenil osnovo za poznejše varovanje državne meje. V tej zvezi je z vodstvi enot TO opravil vrsto del na terenu z izdelavo konkretnih načrtov postavitve. Opravili so obiske konkretnih točk iz načrta in tam definirali postavitve enot in

posameznih pripadnikov ter definirali razmerje do miličnikov.

- Kot inšpektor je skupaj s poveljnikom posebne enote milice, g. Alojzom Flisarjem, izvedel priprave te enote. Na osnovi kvalitetno izvedenih priprav je ta enota odigrala eno najpomembnejših nalog policije v času osamosvojitvene vojne v okviru milice. Skrbel je za opremljanje le-te, tako je z njenim poveljnikom opravil prevoz novih avtomatskih pušk in uredil njihovo skladiščenje in usposabljanje pripadnikov med vojno. V času njenega delovanja je neposredno skrbel za oskrbo in namestitve te enote in njihovo opremljanje v mestu G. Radgona, v Gederovcih in v Kuzmi.
- Dan pred začetkom vojne je skupaj s komandirjem PMP Kuzma, g. Marjanom Slakom, je opravil postavitev miličnikov na mejnem prehodu Kuzma, ki je bil neposredno ogrožen s strani pripadnikov jugoslovanske vojske iz vojaške stražnice Kuzma. Zaradi neposredne nadaljne ogroženosti je bila na njegovo pobudo na mejni prehod napotena tudi skupina PEM UNZ M. Sobota pod poveljstvom g. Franca Slokana. Ves čas vojne se je z dobro postavitvijo obrambe ubranil mejni prehod, enota pa je pred koncem vojne tudi sodelovala pri zajetju vojaške stražnice v Kuzmi skupaj s pripadniki TO. Dogodek je v pomurski javnosti izzval veliko podporo javnosti.
- Ob poskusu razorožitve TO v maju 1990 in ob nadaljnjem zaostrovanju razmer v Republiki Sloveniji je Ciril Magdič poglobil sodelovanje z organizatorji Maneverske strukture narodne zaščite za Pomurje. Tako je sodeloval pri izvzemu orožja iz vojašnice v M. Soboti skupaj s pripadnikom TO Štefanom Žekšom, skladiščenju tega in drugega orožja TO v skladiščih milice ob pomoči g. Ludvika Cvernjeka – skladiščnika na UNZ M. Sobota in skrbel za zaščito in varnost evidenc nabornikov.
- V sodelovanju z OKC UNZ M. Sobota je vzpostavil načrt in istočasno učinkovit sistem obveščanja o gibanju vojaških oseb, zbiranju podatkov o moči in organizaciji jugoslovanske vojske, njihovi opremini in oceni njihove borbene sposobnosti. Ocena je služila za izvedbo borbenih nalog policije in TO med vojno.
- Med agresijo je bil Magdič Ciril imenovan v operativni štab Uprave za notranje zadeve Murska Sobota, poznan pod akcijo »LIPA«, ki je neposredno vodil vojaške aktivnosti, skrbel za koordinirano delovanje med svojimi enotami in enotami TO in drugimi udeleženci, spremljal dogajanje na terenu, koordiniral in usmerjal delo posebne enote milice, delo policijskih postaj in drugih enot ter sproti obveščal operativni štab ministrstva za notranje zadeve o bojnih aktivnostih na terenu, ukrepih in odločitvah. Pri delovanju v operativnem štabu UNZ Murska Sobota se je izredno izkazal, saj je bil strokovnjak za področje vojaškega delovanja tako enot mlade slovenske države kot velik poznavalec delovanja sovražne vojske – enot JLA in njihove oborožitvene opreme ter taktike delovanja, imel je tudi izredno veliko znanja in izkušenj za vodenje enot milice in sposobnosti za presojo in odločanje v izrednih stanjih in vojni.
- Prvi dan agresije je sprovedel državni načrt, s katerim se je iz območja na zasedanje izredne skupščine v Ljubljano poslalo poslance – člane parlamenta, kar sta opravila Franc Krojs in Matija Mlinarič. Z dobrimi poznavanji je tako dosegel, da so lahko le-ti potovali preko ozemlja sosednje Republike Avstrije v spremstvu dveh policistov, ki sta bila tudi oborožena. Poslanci so tako na izredni skupščini izvedli svojo nalogo.
- Skupaj z Borisom Germadnikom in Miranom Faričem so izklopili relejno postajo – repetitor JA v Pečarovcih, s tem so onemogočili sistem poveljevanja po UKT sistemu JLA – vojaškega poveljstva v M. Soboti z vojaškimi stražnicami v Pomurju.

- Odredil in izvedel je opremljanje pripadnikov TO z orožjem narodne zaščite, ki se je nahajala v skrivnih depojih milice. Na osnovi opremljanja pripadnikov TO se je lahko z novimi borci, ki jih je bilo okrog 250, pomagalo ubraniti takratne mejne prehode, ki jih je branila do takrat samo milica. Temu gre zasluga, da takratna jugoslovanska vojska le-teh ni zasedla in da niso padle žrtve med pripadniki milice na mejnih prehodih. Takratna jugoslovanska vojska se je zaradi očitne nadmoči pripadnikov milice in števila vojakov TO odrekla zavzetju mejnih prehodov s silo.
- Zaradi cestnih blokad je bil v času vojne onemogočen cestni promet. Sam se je vozil v štab TO M. Sobota, kjer je koordiniral postopke njihovih pripadnikov in milice. Tako je sodeloval z vodstvom TO, g. Edvardom Mihaličem – poveljnikom, izdelal načrt napada na vojašnico v M. Soboti. Na osnovi le-tega je bilo moštvo jugoslovanske vojske odrezano od njihovega komandnega mesta v Varaždinu.
- Med vojno je neposredno poskrbel in opremil z zalogami orožja, streliva in minsko eksplozivnimi sredstvi policijske enote na terenu, ki jih je pridobil iz zasedenih obmejnih stražnic in iz depojev TO. Preko mostu čez reko Muro na blokadni točki v Dokležovju enoti PM Ljutomer in na petanjcih enotah, ki so bile združene pod poveljstvom PM Gornja Radgona, je prenesel veliko količino streliva in minsko eksplozivnih sredstev miličniškim enotam v G. Radgoni, PEM UNZ M. Sobota v G. Radgoni – miličnikom, ki so se bojevali v mestu Radenci in G. Radgona.
- Poskrbel je za opremljanje enote, ki je branila mejni prehod v Gederovcih, kjer je v prvih dneh vojne kronično primanjkovalo streliva, prav tako tudi miličniški enoti v Kuzmi. Policisti PP Ljutomer so prav tako nujno potrebovali minsko eksplozivna sredstva za delovanje, saj se je na njihovem območju gibala velika skupina motorizirana enota jugoslovanske vojske. Preko mostu je uspel kljub nasprotovanju takratnih poveljujočih teritorialcev prenesti večjo količino sredstev. Z njimi so pripadniki Policijske postaje Ljutomer pod vodstvom g. Mladena Kosija iz PP Ljutomer zapirali pot tankovski koloni med Veržejem in Bunčani.
- V sodelovanju s poveljnikom TO, Edvardom Mihaličem in poveljnikom PEM UNZ M. Sobota, g. Alojzom Flisarjem je uredil nabavo in prevoz raketnih izstrelkov iz Lenarta na območje uprave za notranje zadeve. Raketni izstrelki in opremljanje miličniških enot z njimi je neposredno dvignilo moralo miličnikom na območju Prlekije, ki so jih neposredno ogrožali vojaki jugoslovanske vojske iz tankovske kolone, ki je v nadaljevanju zasedla mejni prehod v G. Radgoni in povzročila uničenje vrste civilnih objektov v mestu.
- Iz podjetja ELRAD iz G. Radgone mimo barikad in preko reke Mure je pripeljal na UNZ M. Sobota napravo, s katero so na policijski upravi prisluškovali pogovorom vojaških sražnic z njihovim poveljstvom v M. Soboti in pogovorom tankovske kolone z varaždinskim vojaškim poveljstvom. Na osnovi tako pridobljenih podatkov so lahko skupaj s pripadniki TO načrtovali lastne aktivnosti, predvsem pa načrtovali zajetje oz. prevzeme vojaških stražnic, ko se je iz razgovorov razbralo, da je vojaško moštvo jugoslovanske vojske v njih slabo.
- Neposredno je vodil prevoz oborožitvene opreme, streliva in minsko eksplozivnih sredstev iz Slovenske Bistrice (iz skladišča Ložnica). Na osnovi le-tega je bila takratna milica Pomurja pripravljena na izvedbo tudi večjih vojaških operacij. Enota se je namreč oskrbela z raketami imenovanimi »ZOLJA«, izstrelki »OSA« in tromblonskimi protitankovskimi in protipehotnimi minami, ročnimi bombami in pa minsko eksplozivnimi sredstvi ter veliko

- količino streliva različnih kalibrov. V času vojne je tako dvakrat opravil potovanje s skupino policistov in enkrat sam. V času, ko je bil pričakovan vsesplošni napad na Republiko Slovenijo s strani generalštaba jugoslovanske vojske iz Beograda z vsemi sredstvi, je to dejanje izredno pozitivno vplivalo in dvignilo bojno moralo vsem pripadnikom milice iz Pomurja. Še posebej na policijski enoti v Ljutomeru, ko so policisti, ki so bili na najbolj izpostavljenem mestu, prejeli velike količine borbenih sredstev. Z navedenimi sredstvi je tudi popolnil skrivne depoje oborožitvene opreme v Sebeborcih, Dobrovniku, Andrejcih, Ivanovcih, Cezanjevcih in Murski Soboti. Bil je tudi edini član operativnega štaba UNZ M. Sobota, ki je v času izvajanja borbenih aktivnosti jugoslovanske vojske obiskoval to in druge enote ter miličnike. Zaradi tega dejanja, ki je izredno pozitivno vplivalo na vse pripadnike milice v Pomurju, je po končani vojni prejel odlikovanje milice – znak »HRABRO DEJANJE.«
- Na predlog vodje operativnega štaba milice UNZ M. Sobota, g. Darka Anželja in g. Milana Horvata je vzpostavil sistem vojaških zaporov v telovadnici Osnovne šole Bogojina, ki jih je vodil g. Bojan Blagovič, ko pa se je število ujetnikov povečalo, pa še v osnovni šoli v Puconcih, ki ga je vodil g. Drago Petek in v osnovni šoli v Vidmu ob Ščavnici, ki je spet vodil g. Bojan Blagovič potem, ko je vodenje bogojinskega centra prevzel g. Ludvik Lazar. Pripravil je izhodišča za delo takratnim vodjem teh zaporov – g. Bojanu Blagoviču, g. Dragu Petku in g. Ludviku Lazarju. Na osnovi dobro pripravljenih izhodišč je bilo vodstvo policijske uprave pohvaljeno s strani pripadnikov mednarodnega rdečega križa.
- Skrbel je za organizacijo zdravstvene zaščite v bolnišnici v Rakičanu. Tako je tudi v času vojne večkrat obiskal dva ranjena policista iz PO Radenci – g. Bojana Bedeka in g. Slavka Puklaveca ter g. Ivana Ipšo iz TO. Vsi so bili ranjeni pri mostu v Petanjcih. Obisk bolnišnice je v takratnih razmerah bil v veliko spodbudo ranjencem in pa zdravstvenemu osebju.
- Na policijski upravi je zaradi nevarnosti zračnega napada predlagal evakuacijo arhiva na skriti depo v vas Sebeborce h g. Ervinu Vagnerju in istočasno uničenje starega in nepotrebnega arhiva v kraju Ivanovci pri g. Jožetu Lazarju. Pri obeh smo imeli tudi depo oborožitvene opreme. Izvedbi obeh del je neposredno vodil in nadziral, tovarno vozilo pa je vozil Mirko Kovačič. Tako je policijska uprava pod njegovim vodstvom edina v Sloveniji izmed vseh policijskih uprav izvedla to nalogo.
- Ob zaključku prvih vojnih aktivnosti je sodeloval kot pogajalec ob prevzemu objektov in naprav s takratno jugoslovansko vojsko in TO. Tako je prevzel s strani jugoslovanske vojske 11 vojaških objektov. Za navedeno dejanje je v letu 2002 prejel s strani Ministrstva za obrambo Republike Slovenije spominski znak »POGAJALEC«.
- Kot dober in vesten miličnik je od takrat opravljal vrsto najzahtevnejših del v milici oz. policiji. Prav tako je aktiven član veteranskega Društva SEVER. Bil je član iniciativnega odbora za ustanovitev društva in organizator društva za Pomurje. Zaradi dobrega dela v društvu je prejel tudi s strani Združenja policijsko veteranskih društev SEVER ZLATI ZNAK Združenja in »PLAKETO ZDRUŽENJA SEVER«. Bil je tudi predsednik Policijsko veteranskega društva SEVER za Pomurje v letih 2007 do 2014 in prejel naziv »častni predsednik«. Aktivno je tudi sodeloval v predsedstvu Policijsko veteranskih društev SEVER – ZDRUŽENJU SEVER in pri organizaciji prireditev »državnega pomena delovanja združenja« in prireditev v Pomurju. Je tudi pobudnik dolgoletnega in uspešnega sodelovanja z veteranskimi in domoljubnimi društvi iz tujine tako v Republiki Hrvaški

(Udruga veteranskih društev Vukovar za območij Vukovar in Sremske županije) kot tudi društev iz Madžarske (BEOSZ iz pokrajine Vaš – Szombathely in POLGAROR pokrajine Vaš iz Szombathelya), kjer je tudi častni član. Navedeno društvo ga je tudi odlikovalo z »zlatim znakom« za zasluge.

- Po vojni je tudi samoiniciativno začel zbirati in urejati seznam in dokumentacijo, ki je govorila o delu milice na območju Pomurja. Iz njegovih dobrih in točnih evidenc so si lahko pozneje udeleženci vojne – milice uredili osebni status vojnih veteranov na upravnih enotah.
- V času službovanja na policijski upravi je bil s kratkimi prekinitvami tudi 15 let poveljnik posebne enote milice, enote, ki so ji bile zaupane najpomembnejše naloge pri varovanjih in zavarovanjih. Enota je tako v tem času opravljala naloge zavarovanj in obvladovanja kriznih situacij ob pomembnih državnih srečanjih in tudi demonstracijah v Ljubljani (večkrat), na Bledu, v Mariboru (večkrat), odlikovala pa se je tudi pri prijetju nevarnih oseb v Litiji, Dokležovju, Koroškem, Lendavi, ob vsem pa je največkrat sodelovala pri varovanju javnega reda pri varovanju nogometnih tekem na stadionu v Murski Soboti, Lendavi, Beltincih, Mariboru, Celju in Ljubljani. Enota je bila angažirana tudi za varovanje državne meje, najzahtevnejši projekt pa je izvajala leta 2006 na Hotizi.

Svojo pomembno pot je zaključil kot komandir policijske postaje v letu 2006, kot »ustanovitelj« Policijske postaje za izravnalne ukrepe Murska Sobota, ko je enota beležila največje in najpomembnejše uspehe v slovenskem in tudi evropskem prostoru in se upokojil v letu 2012 kot komandir Policijske postaje Gornja Radgona, kjer je kot uspešen vodja tudi sodeloval ob izgradnji novega poslopja. Zaradi uspešnega in prepoznavnega dela in zaslug pri zagotavljanju varnosti je bil s strani Ministrstva za notranje zadeve Republike Slovenije in generalne policijske uprave večkrat pohvaljen. Ob vsem je tudi prejel »SREBRNI ŠČIT POLICIJE« in »ZLATI ŠČIT POLICIJE« kot najvišji priznanji policije za njegove delovne dosežke.

Po vojni mu je bil podeljen »ZNAK MANEVERSKE STRUKTURE NARODNE ZAŠČITE« in tudi predlagan za podelitev državnega odlikovanja ČASTNI ZNAK SVOBODE Republike Slovenije, žal pa je po zagotovilih Kabineta predsednika države predlog še pri njih v obdelavi.

Ludvik Hodošček se je rodil 3. 1. 1953, stanuje v Zenkovcih. Danes upokojen in skrbi za delo okrog hiše, še vedno je aktiven v vasi. »Moje delo v milici se je pričelo 18. maja 1977 leta, ko sem se po delu kontrolorja v Elradu Gornja Radgona zaposlil na UJV Murska Sobota, kjer sem se zaposlil kot tehnik zvez za radijske zveze, nato pa postal vodja odseka za zveze UNZ Murska Sobota (od leta 1988). Moje delo je obsegalo vzdrževanje radijskih zvez, v času dežurstev pa tudi telefonijo in telegrafijo. Občasno smo imeli seminarje, kjer smo se seznanjali z novostmi, z aktualnimi zadevami in podrobnostmi delovanja v sklopu takratne milice«.

Slavko Puklavac se je rodil 9. maja 1962 v Murski Soboti, stanuje v Paričaku 4/b. Zaključil je srednješolsko izobraževanje in si pridobil poklic kmetijski tehnik. Po končanem šolanju se je najprej zaposlil na KK Gornja Radgona – Kmetijstvo Črnci, po odsluženem vojaškem roku pa na KZ Kapela. Leta 1991 je bil kot rezervni miličnik aktiviran na OM Radenci in je naloge rezervnega miličnika opravljal do eksplozije mine v Petanjcih, 30. junija 1991, ko je bil poškodovan. Zaradi telesnih poškodb je bil zdravljen v murskosoboški bolnišnici. Ker je izgubil delo v KZ Kapela, je med leti 1992 in 1996 občasno opravljal dela kot pogodbeni delavec in naloge policista na PP Gornja Radgona. Leta 1996 se je zaposlil za nedoločen čas na PP M. Sobota, kjer dela še danes kot upravnik zgradbe. Prosti čas preživlja na svojem domu, z ženo sta ljubitelja gora in planinskih pohodov in tam tudi oba nabirata moči za delo, ki ga opravljata.

Alojz Grah je rojen 28. 08. 1947 v Gerlincih. Osnovno šolo je obiskoval v Gerlincih in na Cankovi. Končal je poklicno šolo strojnega ključavničarja v poklicni šoli Titovih zavodov v Ljubljani. Kratki čas bil zaposlen v Litostroju, pozneje še v Murski Soboti. Leta 1969 je odšel v Švico, kjer je delal kot monter orodnih strojev v tovarni Oerlikon v Zürichu. Po 10-ih letih se vrnil nazaj v rodno vas in se zaposlil v tovarni LIV v Svetem Juriju. Nekaj let delal kot vodja oddelka mehanske obdelave, pozneje kot tehnolog. Po izgubi jugoslovanskih trgov je delal kot prodajalec strojev in opreme na nemško govorečem področju Evrope. Nekaj let pred upokojitvijo je delal kot vodja kontrole in vzdrževanja. (Moje vodilo v delovanju je bilo: »Bogastvo je to, kar imamo mi in ne to, kar imam jaz. Ne zahtevaj od drugega več, kakor od samega sebe.«) »V opisanem času sem bil zaposlen v tovarni LIV v Svetem Juriju, in sicer kot vodja oddelka mehanske obdelave.«

Milan Špilak se je rodil 25. 05. 1963, danes stanuje v Turnišču. Po poklicu je avtomehanik, po šolanju se je zaposlil na Agroservisu v M. Soboti, v času od leta 1987 do 1994 pa je delal kot voznik – razvoz kruha za Kruh Pecivo Maribor, PE Lendava. Danes je lastnik zasebne avtomehanične delavnice. Svoj prosti čas preživlja z

družino, rad zahaja v svoje gorice in tam najde mir ter sprostitev.

Marjan Titan se je rodil 6. 6. 1962 v Bakovcih. Po končani osnovni šoli je končal srednjo gradbeno šolo in delal pri različnih podjetjih, ki so obstajala tistega časa. Leta 1997 je postal samostojni podjetnik in je to še danes. Živi z ženo in tremi hčerami v družinski hiši v Renkovcih (Občina Turnišče).

Milan Osterc, rojen 17. 07. 1959 v Čakovcu. Osnovno šolo je končal leta 1974 na OŠ Slava Klavara Maribor Tezno. Leta 1978 je uspešno končal štiriletno kadetsko šolo za miličnike v Tacnu. V svoji miličniški karieri je uspešno delal na enotah OM Cankova, PM M. Sobota in nazadnje na OM G. Petrovci kot pomočnik komandirja.

Uspešno je naredil vse izpite Višje šole za notranje zadeve Ljubljana (1987–1990) in uspešno diplomiral leta 1993. V času osamosvojitvene vojne je od maja 1991 delal kot komandir OM Dobrovnik, od septembra 1991 kot komandir OM Radenci, prvo polovico leta 1992 je bil komandir PP G. Radgona, v drugi polovici leta 1992 do leta 1994 je bil pomočnik vodje izmene na OKC M. Sobota. Od julija 1994 do marca 1995 je bil komandir PMM Petišovci. Bil je odlikovan s srebrnim znakom osamosvojitve, prejel je bronasto priznanje za varnost in spominski znak MNZ (leta 2006).

Zaradi posebno hudih telesnih poškodb v prometni nezgodi marca leta 1995 je bil leta 1996 premeščen na PPP M. Sobota, in sicer kot pomočnik komandirja, tu je deloval vse do invalidske upokojitve leta 2004. Od leta 2002 aktivno sodeluje v različnih nevladnih organizacijah, seveda tudi v Društvu Sever.

Iztok Trček

Kot miličnik (pripravnik leta 1975) je bil z odločbo zaposlen na Oddelku milice Šalovci. Po mesecu dni je bil premeščen na OM Rogašovci in jeseni istega leta je odšel na šolanje za miličnike pripravnike v Maribor, vrnil se je po enem letu izobraževanja. Leta 1985 je bil

premeščen na PM M. Sobota kot vodja varnostnega okoliša. Leta 1987 je odšel na Višjo šolo za notranje zadeve Ljubljana in šolanje uspešno končal leta 1989. Premeščen je bil na OM G. Petrovci kot pomočnik komandirja. Po nekaj mesecih je leta 1990 prevzel naloge komandirja oddelka. Spomladi leta 1991 je odšel za pomočnika komandirja PM M. Sobota, od tukaj pa za pomočnika komandirja PM Ljutomer. Vrnil se je na mesto pomočnika komandirja PM M. Sobota. Leta 1999 je bil premeščen za komandirja PMP Dolga vas za obdobje štirih mesecev (od januarja do aprila). Od aprila 1999 in do upokojitve (2005) je opravljal dela in naloge komandirja PM Lendava. Danes živi z družino na Tišini in je družbeno-politično aktiven v svoji občini in širše.

Borut Peršolja je bil rojen leta 1972, je inštruktor planinske vzgoje in vodnik PZS. Je poročen, ima hčer in sina, živi v Domžalah. Po izobrazbi je univerzitetni diplomirani geograf, magister geografskih znanosti, zaposlen je v Državnem zboru RS. Napisal je številne strokovne in poljudne članke z geografsko in gorniško vsebino; je tudi urednik in soavtor knjige Mladi v gorništvu in gorniški organizaciji (1995), učbenika Mentor planinske skupine (2001) in Vodniškega učbenika (2006, 2012). Je soavtor prenovljenih programov Ciciban planinec in Mladi planinec ter treh dnevnikov za otroke in mladostnike (2011). Sodeloval je na več kot 90-ih taborih, tečajih in seminarjih doma in v tujini. Bil je predsednik Mladinske komisije PZS in podpredsednik PZS. Je dobitnik študentske Prešernove nagrade za diplomsko delo, nagrade za najboljši prispevek v prilogi Znanost časnika Delo in priznanja Mladina in gore.

Borut Peršolja, Ulica Simona Jenka 13 a, SI-1230 Domžale, Telefon 01 7215 714; E-pošta: borut.persolja@guest.arnes.si

Darinka Števančec, roj. 28.03.1949 v M. Soboti. Uspešno zaključila šolanje z maturo v Ekonomski srednji šoli v M. Soboti. Poslovna pot me je leta 1969 zanesla v daljno Švico točneje v okolico Zuricha, kjer sem si ustvarila družino in rodila hčerko Doris. Skozi desetletja sem se preko raznih del in zaposlitev tudi dodatno izobraževala. Nazadnje pred upokojitvijo sem delala kot direktorica Dab Treuhand, zasebni računovodski servis in pravno svetovanje. Vsесkozi sem se rada vračala nazaj v Slovenijo, kjer sta ostala moja starša ter sestra in brat z družinama. Sem zavedna Slovenka in tega nisem nikoli skrivala. V času osamosvajanja Slovenije sem bila organizatorka raznih srečanj in druženj v Švici

za priznanje Slovenije kot države s strani švicarske države. Danes mirne upokojske dni preživljam še vedno na poteh med Slovenijo in Švico, kjer živi hčerka.

Lidija Šinko se je rodila 15. 04. 1959 v Skakovcih. Po končani srednji šoli se je zaposlila v milici. Od 1. avgusta 1978 do 9. oktobra istega leta je bila na uvajanju v delo tajnice na takratni PM M. Sobota. 9. oktobra je bila za stalno zaposlena na OM Cankova kot vodja pisarne. Po osamosvojitveni vojni in reorganizaciji takratnih policijskih enot v sklopu UNZ M. Sobota 1991. leta je bila premeščena na PMP Gederovci kot vodja pisarne. Leta 2008 je bila zaradi zaprtja PMP Gederovci pri vzpostavitvi shengenske meje na južni meji premeščena za vodjo pisarne na enoto vodnikov službenih psov v Petanjce in tam ostala do 31. 07. 2013. Do dokončne upokojitve v letu 2018 je zaposlena v domačem podjetju. Z možem, hčerjo in zetom živi v skupnem gospodinjstvu, je ponosna babica svojima vnukoma v rodnih Skakovcih.

Jožef Sever je rojen 29. 01. 1957 v Poznanovcih, danes stanuje v Radovcih. Končal je poklicno kovinarsko šolo v M. Soboti, po poklicu je splošni klepar, zaposlen je bil v Kleparstvu Bransperger in kasneje po končani vojaščini še šest mesecev v tovarni Panonija M. Sobota. Leta 1976 se je prijavil na razpis Republiškega sekretariata za pravosodje in upravo Ljubljana, Zaporj Maribor (oddelek zaporov v M. Soboti) in bil sprejet kot paznik v zaporih. Leta 1983 je po dveletnem izobraževanju končal penološko šolo v Ljubljani. Od tistega časa je delal v Zaporih M. Sobota vse do upokojitve leta 2010. Upokojil se je kot pravosodni policist, operativni vodja. Ima status vojnega veterana Zveze veteranov vojne za Slovenijo.

Marjan Farič

Černelavci, Slovenska ulica 1
9000 Murska Sobota, Slovenija
+386(2)5371030/+38651696225
marjanfarič@gmail.com

Poklic – univerzitetni diplomirani pravnik,
magister evropskega prava (MA)

Delovno področje – kazensko pravo, varnost,

kriminalistične preiskave, operativne in strateške analize, upravljanje in vodenje, projektno vodenje, mednarodno policijsko sodelovanje.

Trenutni status – višji policijski svetnik v policiji, upokojen oktobra 2012

Delovne izkušnje – 31 let aktivne službe v policiji, eno leto služenja vojaškega roka
07/2009 N 10/2012 – višji policijski svetnik, namestnik vodje Sektorja za mednarodne policijske operacije, Ministrstvo za notranje zadeve, Generalna policijska uprava, Služba generalnega direktorja policije;
01/2008 N 06/2009 – vodja/član Sekretariata delovne skupine šefov policij držav EU (EPCTF), Europol, Den Haag, Nizozemska;
06/2002 N 12/2007 – oficir za zvezo, vodja Urada Republike Slovenije pri Europolu, Europol, Den Haag, Nizozemska;
10/2000 N 05/2002 – vodja Operativno-komunikacijskega centra, Policijska uprava Murska Sobota;
05/1995 N 10/2000 – načelnik Urada kriminalistične policije, Policijska uprava Murska Sobota;
11/1991 N 03/1995 – vodja Oddelka za gospodarsko kriminaliteto, Urad kriminalistične policije, Policijska uprava Murska Sobota;
01/1983 N 11/1991 – kriminalistični inšpektor v Oddelku za gospodarsko kriminaliteto;
10/1980 N 01/1982 – Urad kriminalistične policije, Policijska uprava Murska Sobota.

Izobraževanje: september 2005–april 2008 – magisterij iz evropskega prava in evropske politike (MA z odliko) N University of Portsmouth, Združeno kraljestvo & The Hague University, Nizozemska; september 1995–junij 2001 – univerzitetni diplomirani pravnik, Pravna fakulteta Maribor, Univerza v Mariboru; september 1977– junij 1980 – pravnik, Višja pravna šola Maribor, Univerza v Mariboru.

Usposabljanje: marec, junij 1999 – FBI National Academy (diploma FBI National Academy); Quantico, Virginia, ZDA; marec in junij 1999 – certifikat DEA Training Centre N FBI National Academy; Quantico, Virginia, ZDA; marec–junij 2002 – potrdilo o usposabljanju v programu Ministrstva za zunanje zadeve Republike Slovenije za opravljanje diplomatske službe; Ministrstvo za zunanje zadeve Republike Slovenije; januar 1982–december 1982 – vojaški čin poročnika, JLA, Šola vojaških rezervnih starešin, Bileca, Bosna in Hercegovina, Jugoslavija; poveljnik vojaške mejne stražnice Baranjsko Petrovo Selo, Hrvaška, Jugoslavija.

Veščine in znanja, jezikovna znanja (v skladu z nomenklaturou Common european Framework of Reference): slovensko (materinščina), angleščina (tekoče in pisno, ustno), nemško (neodvisna raba – pisno, ustno), srbsko, hrvaško (tekoče in pisno, ustno), italijansko (osnovno)).

Strokovne veščine – široke izkušnje na področju operativnega policijskega dela. Široke izkušnje na področju raziskovanja gospodarske kriminalitete in preiskovanja organiziranega kriminala na nacionalni in mednarodni ravni. Široke izkušnje na področju razvoja in vodenja strateških policijskih zadev. Dolgoletne vodstvene in upravljaške izkušnje v Policiji. Odlične komunikacijske, jezikovne in pogajalske veščine, ter veščine razvijanja tvornih medosebnih odnosov v kolektivu, timsko delo. Veščine razvoja strategij in notranjih politik. Izkušnje na področju projektnega vodenja. Dobre analitične sposobnosti ter poglobljena znanja s

področja uporabe informacijskih in telekomunikacijskih tehnologij. Odlično poznavanje sistema dela mednarodnih policijskih organizacij (Europol, Interpol) ter pomembnih tujih policijskih služb (FBI, BKA...). Široka profesionalna mreža mednarodnih stikov in poznanstev. Vojaške izkušnje in izobraževanje v tujini, diplomatske izkušnje. Visoka profesionalna etika in integriteta.

Osebnosti – glasba (saksofon in klarinet – profesionalna raven), umetnost, design, literatura, vrtnarjenje, družina.

Cvetka Temlin – rojena sem 22. 01. 1962 v M. Soboti, poročena, mati dveh otrok, z družino živim v kraju Sebeborci. Leta 1976 sem končala OŠ na Cankovi, leta 1979 poklicno gostinsko šolo v Radencih, v letih 1979–1980 pa šolo za miličnike v Mariboru.

Ves čas službovanja v milici – policiji sem delala na mejnih prehodih v Šentilju, na Kuzmi, Hodošu in Dolgi vasi. Nekaj let tudi v Centru za tujce Prosenjakovci in nazadnje do upokojitve (decembra leta 2009) še na PMP Petišovci.

Sedaj, v tretjem življenjskem obdobju, planinarim, kolesarim, potujem in sodelujem v različnih društvih.

Marjan Novak

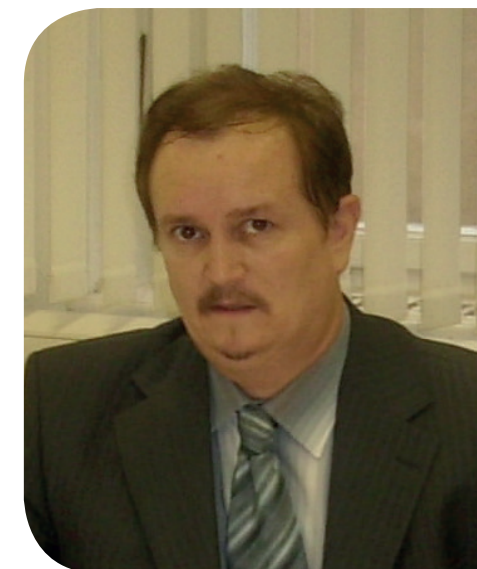
Poljane nad Škofjo Loko 136
4223 Poljane nad Škofjo Loko
T: 041 487 935

Marjan Novak, roj. 18.12.1959 v Murski Soboti. Osnovno šolo končal leta 1974 na OŠ Ivana Cankarja v Ljutomeru. Uspešno končal kadetsko šolo za miličnike v Tacnu leta 1978. Kot miličnik delal na PP Ruše, nato kot vzgojitelj v Kadetski šoli za miličnike. Od leta 1986, do novembra 1991 delal najprej, kot pomočnik komandirja, nato pa kot komandir Oddelka milice Rogaševci. Od konca 1991 do septembra 1996 kot pomočnik komandirja PP Škofja Loka, nato pa do upokojitve 2009 na Policijski akademiji v Tacnu, kot vzgojitelj, učitelj in na koncu kot vodja izmene na ŠOKC. Ob delu najprej končal Višjo pravno šolo v Mariboru, Visoko policijsko varnostno šolo in Pedagoško prekvalifikacijo s strokovnim izpitom za vzgojitelja.

mag. Jožef Kovač, univ. dipl. pravnik, rojen 29. 9. 1965 v Murski Soboti.

Po končani osnovni šoli v Puconcih, sem leta 1984 končal kadetsko šolo v Tacnu in se 1. 7. 1984 zaposlil kot miličnik na Postaji milice v Gornji Radgoni. Istočasno sem postal pripadnik posebne enote milice UNZ Murska Sobota, ki je bila enota na sklic, namenjena najzahtevnejšim nalogam s področja javnega reda in miru. Čez eno leto, s 1. 7. 1985 sem bil napoten na delo v Zaščitno enoto milice Republiškega sekretariata za notranje zadeve SR Slovenije.

S 1. 7. 1988 sem bil razporejen na PM Murska Sobota in v oktobru 1989 napoten v Zvezni odred milice na Kosovo. Takoj za tem sem bil udeleženec akcije Sever na območju UNZ Krško. S 1. 12. 1989 sem bil razporejen na Postajo mejne milice Kuzma in v času osamosvojitvene vojne začasno napoten na PM Ormož, in sicer od 25. 6. do 20. 8. 1991. Po tem sem bil na Postaji mejne milice (PMM) Gederovci in od tukaj dne 7. 10. 1991 začasno napoten do 7. 1. 1992 na PMM Ljutomer, mejni prehod Gibina.

V letu 1992 sem ob delu uspešno končal študij na Višji pravni šoli Mariboru.

S 1. 3. 1993 sem bil razporejen v policijski oddelek Gornji Petrovci na delovno mesto pomočnik komandirja; čez 4 mesece sem bil 1. 7. 1993 razporejen na Policijski oddelek Cankova in imenovan za komandirja oddelka.

S 1. 1. 1994 sem bil razporejen v Inšpektorat policije UNZ Murska Sobota v Skupino za varovanje, izpostava prehodnega doma za tujce Prosenjakovci, na delovno mesto vodja skupine. Dne 8. 7. 1994 sem odšel na PP M. Sobota na delovno mesto vodja varnostnega okoliša I.

V letu 1995 sem diplomiral na Pravni fakulteti Maribor, na kar sem bil še posebej ponosen, saj je bil študij ob našem policijskem delu zelo zahteven in težak.

Dne 1. 2. 1996 sem bil razporejen na Postajo mejne policije (PMP) Dolga vas na delovno mesto pomočnik komandirja postaje. Po tem sem za čas 6 mesecev s 6. 10. 1997 odšel na PMP Hodoš na delovno mesto pomočnik komandirja, vendar sem bil že čez teden dni po odločitvi pristojnih v M. Soboti in v Generalni policijski upravi, napoten na 14 dnevno usposabljanje na Akademijo ILEA v Budimpešti, na temo »Borba proti ilegalnim migracijam, tihotapljenju ljudi in izvajanje mejne kontrole«.

Izvajalci so bili predstavniki INS United States Department of Justice Immigration and Naturalization Service (Ministrstvo za pravosodje ZDA, Urad za imigracije in naturalizacijo). Še posebej sem ponosen na zahvalo, ki mi jo je preko načelnika Uprave za notranje zadeve Murska Sobota izrekla madžarska policija, ker smo skupaj s sodelavci pomagali pri delu kriminalističnemu oddelku glavne policijske kapitanije in pokazali nesebično pomoč, primeren človeški in strokovni pristop. Naš prispevek so šteli kot pomembno mednarodno policijsko pomoč.

V nadaljevanju svoje policijske kariere sem bil 6. 4. 1999 kot pomočnik komandirja napoten na PP Lendava. S 15. 6. 2000 sem bil razporejen v Generalno policijsko upravo, Upravo

uniformirane policije, Center za tujce, izpostava Prosenjakovci na delovno mesto pomočnik vodje izpostave.

Od 5. do 9. novembra 2001 sem se v Kopenhagnu na Danskem udeležil seminarja na temo »Pridržanje in izgon«. Seminarja so se udeležili predstavniki vseh policij in različnih uradov v okviru notranjih ministrstev držav kandidatki za vstop v Evropsko unijo, pristojnih za migracije in tujce. Namen je bil seznaniti države z evropsko zakonodajo, praktičnimi vidiki oz. s tujsko problematiko nasploh in praktičnimi primeri držav članic EU.

Dne 1. 1. 2005 sem bil s strani Ministrstva za notranje zadeve imenovan v uradniški naziv višji svetovalec II in premeščen iz Policije na Ministrstvo za notranje zadeve v Ljubljano, in sicer na Direktorat za policijo in druge varnostne naloge (DPDVN), Sektor za nadzor policije. Nato sem bil zaradi delovnih potreb premeščen na delovno mesto višjega svetovalca v vodstvo DPDVN, s 1. 8. pa v Sektor za pritožbe DPDVN. Dne 1. 7. 2006 sem bil z odločbo ministra za notranje zadeve imenovan v uradniški naziv podsekretar in hkrati premeščen na delovno mesto podsekretarja v vodstvu DPDVN.

Dne 18. 10. 2007 sem opravil pravniški državni izpit, eno leto kasneje pa uspešno zaključil še magistririj prava na PF Ljubljana.

S 30. 4. 2008 sem bil razporejen kot podsekretar v Sektor za usmerjanje in nadzor policije in 30. 5. 2008 zaradi večkrat doseženih odličnih letnih ocen bil imenovan v naziv sekretar. S strani ministrice za notranje zadeve sem bil 1. 2009 pooblaščen za zastopanje MNZ pred Upravnim sodiščem RS v upravnih zadevah z delovnega področja DPDVN, kar je vključevalo poleg zastopanja tudi pripravo in podpisovanje odgovorov na tožbe. S 1. 1. 2010 sem bil razporejen v novoustanovljeni Sektor za analize, policijsko pravo in sistemsko normativno dejavnost v DPDVN. Zaradi ukinitve tega sektorja sem bil s 1. 8. 2012 razporejen v Sektor za zasebno varstvo in občinska redarstva v DPDVN. Dne 14. maj 2014 sem bil kot sekretar premeščen v Inšpektorat za javni sektor, Sektor za upravno inšpekcijo v Ljubljani in dne 10. 6. 2014 imenovan v naziv inšpektor višji svetnik. Zaradi reorganizacije ministrstev in delovnih področij sem nadaljeval svoje delo v Ministrstvu za javno upravo kot

inšpektor višji svetnik in to delo opravljam še danes.

Ves čas svojega delovanja sem bil aktiven na več področjih. Kot zunanji strokovnjak sem več let predaval več predmetov na Fakulteti za varnostne vede v Ljubljani, aktiven v publicistični dejavnosti, saj sem objavil veliko strokovnih člankov, leta 2009 in 2011 sem bil izbran za enega najvplivnejših pravnikov v Sloveniji, sem poravnalec v kazenskih zadevah, sem veteran vojne za Slovenijo in član Društva Sever.

Božo Pongrac

Lendavske Gorice 449

9220 Lendava

BIOGRAFIJA

Božo PONGRAC sin Ivana, roj. 29.8.1957 v Dolnjem Mihaljcu, stanujoč Lendavske Gorice 449, pošta in občina Lendava, državljan R Slovenije. Izhajam iz delavsko-kmečke družine, staršem sem se rodil kot tretji od petih otrok. Osnovno šolo sem z odliko končal na o.š. Sveti Mariji v malem Međimurju. Zaradi slabih življenjskih razmer sta me starša že po osnovni šoli leta 1972 odpeljala v Ljubljano in me vpisala v poklicno šolo-smer elektroinštalater. Za Ljubljano sta s odločila, ker sem že kot dijak sklenil pogodbo o vajeništvu v takrat zelo znanem podjetju »IMP«, ki je poskrbelo za vse finančne obveznosti. Po pridobitvi poklica sem nadaljeval z delom v navedenem podjetju vse do odhoda v JLA, novembra 1976. Pred koncem služenja vojaškega roka sem dobil zaposlitev v podjetju Nafta Lendava, saj sem se poročil

z ženo Gabrielo iz Lendavskih Goric, kamor sem se preselil. Že leta 1978 sem postal oče hčerke Jožice in 1984 še sina Filipa. Takrat sem tudi začel razmišljati o spremembi poklica, saj me je delo miličnika vse bolj mikalo. Leta 1979 sem se opogumil in prijavil na razpis za miličnika pripravnika. Sprejemne izpite sem uspešno prestal in 4. Julija oblekel miličniško uniformo ter začel službovati na takratnem OM Dobrovnik. Jeseni istega leta sem nadaljeval s šolanjem v šoli za miličnike pripravnike v Mariboru ter leta 1980 pridobil naziv miličnika. Vrnil sem se v domači kraj in nadaljeval s delom na PM Lendava, kjer sem napredoval najprej na delo pomočnika vodje varnostnega okoliša (PVVO) in zelo hitro še prevzel delo vodje varnostnega okoliša (VPO). Na pobudo pokojnega PK Lendava Žarka Rus sem se 1987 ob delu vpisal na Višjo šolo za miličnike in leta 1989 diplomiral. Prvo novo višje delovno mesto mi je bilo PK na OM Radenci. 1.4.1991 sem bil premeščen na PMM Dolga Vas, kot namestnik komandirja. V času osamosvojitvene vojne sem bil komandir oddelka PPE UNZ Murska Sobota in desetdnevno vojno prebil v Gornji Radgoni, kjer sem tudi aktivno sodeloval v borbenih aktivnostih in osebno spoznal kaj pomeni vojna.

Nekako najbolj pestro dogajanje v milici oz. policiji je sledilo po osamosvojitvi R Slovenije, ko sem se vrnil nazaj na PMM Dolga Vas. Sledila so leta nenehnih hitrih sprememb in izzivi

novih nalog od preusmeritve prometa skozi MP, begunske problematike in ustanovitve novih MP tako z R Madžarsko kot R Hrvaško. Med drugim sem bil zelo aktiven pri izgradnji in vzpostavitvi vsega potrebnega za delo na novem MMP Petišovci in MP Pince. Ko se stanje uredilo sem bil zaradi kadrovskih potreb premeščen na PP Lendava, kjer sem do leta 2003 opravljal dela in naloge PK. Do upokojitve leta 2013 pa sem služboval na OKC PU Murska Sobota. V pokoj sem odšel s napolnjenimi 46 leti pokojninske dobe.

Sedaj, po nekaj letih upokojitve še zmeraj vzdržujem stike predvsem s policisti PP Lendava in nekaj manj s PU Murska Sobota, vsekakor pa sem še zmeraj aktivni član društva SEVER.

Lendavske Gorice, 28.1.2018

Božo PONGRAC

Ladislav Bagladi se je rodil 21. 06. 1948 v Petišovcih. Prvo službo je kot miličnik kontrolor nastopil leta 1968 na Postaji mejne milice v Dolgi vasi. Leta 1973 je napredoval v naziv višji kontrolor, leta 1980 pa v naziv vodja skupine II., leta 1987 v naziv pomočnik komandirja in istega leta v namestnika komandirja. Od leta 1988 je opravljal dolžnosti v.d. komandirja ter od leta 1990 dolžnosti komandirja PMP Dolga vas.

Delovna kariera in delovni rezultati, katere je ves čas službovanja opravljal na PMP Dolga vas odlikavajo delovne uspehe celotnega kolektiva. Če opredelimo njegovo delo skupaj s kolektivom, ker ga ne moremo ločevati, ki datira predvsem iz časa osamosvajanja in nastajanja državne suverenosti R Slovenije ter po njej.

V veliki meri je prispeval k strokovnemu delovanju in ugledu policije na PMP Dolga vas.

Za svoje delo je prejel bronasti, srebrni in zlati znak za pomembne zasluge in uspehe pri zagotavljanju varnosti. Za dejavnosti pri zaščiti demokratičnih procesov v R Sloveniji, pripravi in aktivnosti v vojni za osamosvojitve R Slovenije je prejel srebrni znak osamosvojitve. Od Republiškega štaba za Teritorialno obrambo je prejel zahvalo, ker se je ob napadu sovražne vojske na našo domovino in v boju za ohranitev naših največjih vrednot – svobode in samostojnosti R Slovenije – odzval z večjo požrtvovalnostjo, kot so mu narekovale odgovornosti, pričakovanja in dolžnosti.

Za dolgoletno ustvarjalno in prizadevno delo v Policijskem veteranskem društvu »SEVER« za Pomurje je prejel priznanje, bronasti in srebrni znak SEVER.

Upokojil se je leta 1997.

Marjan Slak, roj 21.8.1954. Osnovno šolo končal v Mariboru in se vpisal v kadetsko šolo za miličnike, ki jo je uspešno končal 1973 leta. Istega leta se je kot miličnik zaposlil na OM Cankova, kjer je delal do leta 1986, ko je bil premeščen na dela in naloge vodje izmene na PMM Kuzma. V letih 1986 – 1990 zaključil šolanje na Univerzi Edvarda Kardelja, Višja šola za notranje zadeve. Po diplomi leta 1990 je bil imenovan za komandirja PMM Kuzma, ter je ta dela in naloge uspešno opravljal do leta 1996. V projektu javne varnosti za dobo treh mesecev kot pomočnik komandirja premeščen na PMP Hodoš. Še istega leta je bila premeščen na PP Ljutomer, kjer je do upokojitve leta 1999 opravljal dela in naloge pomočnika komandirja odgovornega za mejne zadeve. Danes je športni pilot, padalec, pilot tandem in velik ljubitelj živali pri Društvu za zaščito živali M. Sobota. Prosti čas preživlja na letališču Rakičan in v različnih krajih Pomurja pri varovanju živali.

Zahvala tistim, ki so pomagali pri nastajanju in izdaji knjige

Spoštovani bralec, spoštovana bralka – naj se na koncu zahvalimo še vsem, ki so kakorkoli pomagali pri nastanku ali izdaji te knjige. Čeprav se zavedamo, da gre zgolj za splošen pregled dogodkov pred, med in takoj po osamosvojitveni vojni 1991 in bodo potrebne še podrobnejše analize posameznih dogodkov in vloge posameznikov v njej, gre za zgodbe malih ljudi, ki so bili zmožni velikih dejanj, ko je bilo to potrebno in bodo skozi čas pozabljene.

Naj se najprej zahvalimo tistim, ki so prispevali svoje zgodbe, analize, pričevanja in predvsem ogromno gradiva, ki smo ga uporabili v knjigi kot dokumente, nekaj pa povzeli v zgodbah, prav tako smo uporabili tudi fotografije, ki smo jih dobili največ od Alojza Flisarja in Cirila Magdiča, nekaj pa tudi od ostalih avtorjev.

Zahvala gre tudi Milanu Osterc, ki je v interviuiral, zapisal in zbral preko dvajset pričevanj različnih udeležencev osamosvojitve, ki so zapisana v knjigi, preiskal lokalne pomurske arhive (arhiv tednika Vestnik, Pomurski muzej M. Sobota) in arhiviral zbrane dokumente.

Naš namen je bil dobiti zgodbe od ljudi iz organov za notranje zadeve, TO, civilnih ustanov in občanov. zahvaljujemo se vsem avtorjem za njihovo pomoč. Zelo globoko se zavedamo, da je minilo že zelo veliko časa od teh dogodkov in so spomini včasih varljivi, zato se posamezne zgodbe v datumih ali nekaterih podrobnostih razlikujejo od priloženih uradnih dokumentov, vendar to ne zmanjša njihove vrednosti, ampak daje poudarek doživljanju človeka v danih okoliščinah. Zato velja še enkrat iskrena zahvala vsem avtorjem, ki so pomagali pri zgradbi uspešne zgodbe organov za notranje zadeve, ki letos slavijo 50 let samostojnosti od takratne zvezne oblasti. Zgodbe, ki je pripeljala do izgradnje usposobljene slovenske policije danes.

Posebna zahvala gre Štefanu Abrahamu, ki je bil dolgoletni dokumentarist posebne enote milice in pozneje posebne policijske enote in je to počel tudi med samo osamosvojitveno vojno. Pomagal je prepoznati številne fotografije tako kot svoje kot druge, svetoval glede nastanka le-teh.

Seveda gre zahvala tudi tistim, ki so pomagali knjigi na pot z lektoriranjem, prelomom strani in tiskanjem, kar je nujno, da pride zbrano delo v javnost.

Priprava take knjige je seveda tudi velik finančni zalogaj in zato se moramo zahvaliti vsem, ki so nam pomagali z darovanimi finančnimi sredstvi. Tudi samo društvo je v nekaj letih zbralo večji del sredstev. V veliko pomoč nam je bilo doniranje sredstev tistih, ki razumejo pomen tega dela. Tako so nam pomagali:

- Združenje Sever
- Občina Lendava
- Ustanova Franc Rozman Stane
- Mestna občina Murska Sobota
- Občina Gornji Petrovci
- Codex d. o. o.
- GMT d. o. o.
- Saubermacher-komunala d. o. o.
- Elektromaterial Lendava
- Arcont d. d. Gornja Radgona
- Pomurske lekarne Murska Sobota
- Občina Beltinci
- Občina Moravske Toplice
- Občina Puconci
- Občina Ljutomer
- Občina Gornja Radgona,
- Občina Apače
- Občina Radenci
- Sava hotels resorts d. d.
- Pomurski sejem d.d.
- Občina Dobrovnik
- Občina Odranci
- Občina Sveti Jurij ob Ščavnici
- Občina Kobilje
- Občina Črenšovci
- Občina Šalovci
- Občina Tišina

Zahvala velja tudi tajniku društva – Andreju Bračku in blagajničarki – Kseniji Herbaj ter seveda našim zakoncem in partnerjem, ki so tolerirali našo odsotnost v času zbiranja gradiva in urejanju le-tega doma.

Drago Ribaš

Kadna karta komandanta

Komanda 32. R

Početak: 15.00 02.07.1991.god.

Završetak: 15.00 03.07.

voina tajna
strogo poverljivo
Čuvati do kraja

god.

Legenda:

me/245. mbr sastav: 2 ROT, 8 BVP, 6 T, 7 Z i shab 122 mm - 2 ROT + 50 122 mm
12/32. mbr sastav: 1 ROT, 1 BVP, 2 ROT, 4 BVP
7.000 i napadi na kolone
blokirana me/32. mbr sastav: 1 ROT, 9 BVP i ST
32.15. sastav: 2 ROT, 4 BVP, VP
mesta sa p/o i TMS u okviru

Komandant
general-major
Vlado Trifunović

